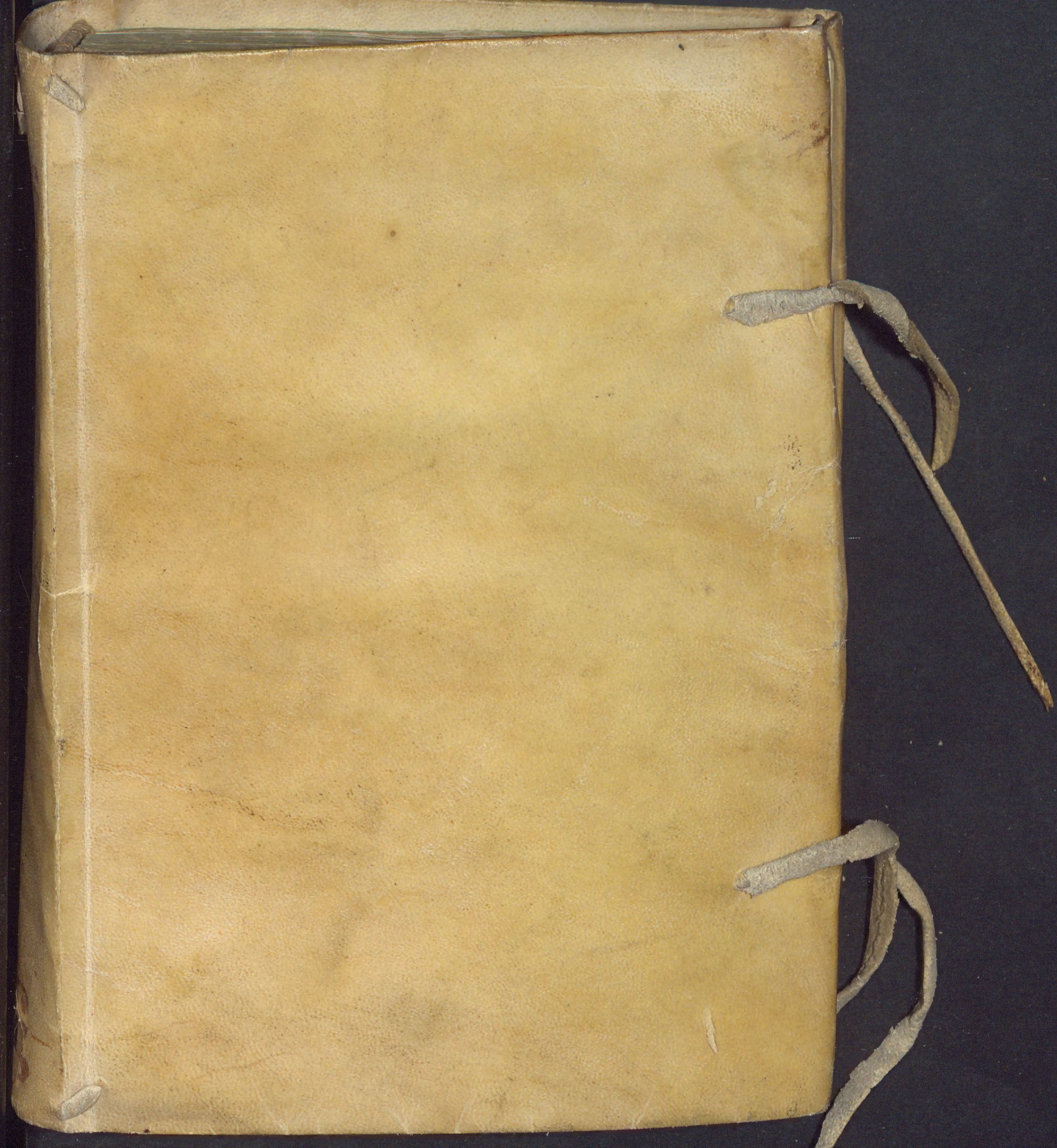

Copiese la portada

M. S. 4º perg.º 4 tom.s uno con 294 folios utiles, otro con 227, el 3º con 213 y el 4º 143, completos bien tratados

R. P. — Cursus Philosophicus — Logica = t.º 1º = Phisica = t.º 2º y 3º 4º Metafisica.

Plenior Logicorum tractatio Juxta recentem Scholarum methodum in universam Aristotelis logicam.

Opus recens nato Deo sacratum sub Deiparae Virginis auspicijs, SSmique Sponsi Josephi patrotinio in perfectam lucem edendum.

Incepta die 30. octobris Anno 1758. Auth. R.P. Phillipo Lop.z Societ. Jesus. Scripta à Fran. Xaverio Lop.z Rodriguez.

Paris chez N.J.B. de Poilly rue S.t Jacques à l'Esperance.

[illegible]

[illegible]

Liber Primus

[illegible]

[illegible]

Sectio I.

[illegible]

Subsectio I.

De modo [illegible]

[illegible]

mentio nomine [illegible] [illegible] incognita [illegible] [illegible] modo [illegible]
[illegible] quatenus eo [illegible] [illegible] distinguit [illegible] [illegible]
[illegible] spectant. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Notemus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ignoti
nomine [illegible] designamus rem incognitam prorsus, sed non distincte representatam. Cum dicimus manifestatibus denotatur quod [illegible]
endi potest, quamquam in ipso [illegible] distincte cognitione manifestare
explicare, definiendo [illegible] [illegible].

2\. N. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] manifestationibus, sed quid sit explicatio objecti.
[illegible] requiritur [illegible] sciendi manifestatio [illegible] [illegible] cog-
nitio evidens: nunquam [illegible] verbum scire [illegible] accipitur [illegible]
[illegible]. Manifestatio [illegible] modum sciendi [illegible] [illegible]
[illegible] artificio logico. [illegible] [illegible] nihil [illegible] in hoc
[illegible] designandum [illegible] modus sciendi requisito. Sed [illegible]
[illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species sunt
[illegible] [illegible] definitionis argumentationis, [illegible]
definitio, divisio, et argumentatio: 3. [illegible] modi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nunc [illegible].

3\. Ex [illegible] [illegible]
[illegible] definitio est oratio explicans essentiam rei, vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essen-
tiam rei. [illegible] [illegible] definitionem [illegible] [illegible] per genus
et differentiam [illegible], addit [illegible] placitum, genus [illegible]
[illegible], et differentiam [illegible]. [illegible] genus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significatione [illegible] [illegible] [illegible] se dif-
ferentia: Ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] genus [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible] explicabilis [illegible] definitionis [illegible] apprehensibus [illegible] definitis. Opponitur [illegible] apprehensionem [illegible] definitionem [illegible] ipsa nomina [illegible] comprehensio. [illegible]

Prolia in [illegible] Dena mod. [illegible] [illegible] [illegible]
haueat, [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] manifestatib.
ignoti. Hoc 2.m potest cadere in aprehensionem; licet n
[illegible] [illegible] opponitur: qui dubitat vel negat, [illegible]
[illegible] definire hominem licet [illegible] [illegible]
[illegible] rationale: [illegible] in hoc [illegible] hominis definitio. Nemo enim
[illegible] dubitat, vel negat illud bonum esse hominis definitionem,
sed [illegible] iudicat [illegible]

Pro dividenda definitione [illegible]
aliqui dicunt quid nominis, aliqui quid rei, hoc est, definitionem
nominis et definitionem rei. Hic rei accipitur pro significa-
to nominis. Definitio nominis per quid nominis est
[illegible] vocabuli [illegible] [illegible] multiplicitate. Velenim
exponitur nominum [illegible] vel significatio vel etymo-
logia. Nominis definitio 2.m articulatorum exponit quibus
[illegible] et [illegible] ordine nomen [illegible]. Nomen quid significet
exponit definitio nominis 2.m significationem. Definitio [illegible]
[illegible] 2.m etymologiam exponit, nomen unde deductum
sit. Rei definitio exponit, quid sit res nomine signifi-
cata. Nomen [illegible] [illegible] quedam. Sed [illegible] et rei significata
[illegible] et nomen [illegible] quamvis definiatur, discretio
[illegible] [illegible] gratia [illegible] [illegible] definitionibus predic-
[illegible]

[illegible] [illegible] dicitur descriptiva. [illegible]
[illegible] explicat [illegible] [illegible], sed [illegible] ad [illegible]
[illegible]. [illegible] accidentalis vocatur [illegible] explicat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sive et [illegible] [illegible]
[illegible]

proprietatem rei quas vocant 4. modo ... rationis 4

et difficilis admodum esse solet. Definitio essentiali rerum loco cur...

... frequenter a Philosophis descriptio ... vel per rei proprietates, vel

physicas, ... metaphysicas vel per causas, sive vel per effectus. Quovis alio

colore Poetis licet, et Oratoribus etiam adumbrare ... descrip...

tionem.

3. Definitio itaque vero ... per essentialia fieri debet, cum rei essen...

tiam, sive quid sit res essentialiter, debeat explicare; meritoque

essentialis dicitur. Similiter dividitur in physicam, et metaphysicam. Physi...

ca essentiam explicat stans in partibus realiter distinctis, me...

taphysica stans in partibus realiter identificatis. Physica hominis ...

compositum ex corpore organico, et anima rationali: metaphysica ejus...

dem, animal rationale. Definitionem essentialem respicit praesertim doctri...

na circa definitionem. Et quae tradunt multi leges pro definitionibus

comprehenduntur in doctrina hic tradita, et in ... prese...

denti.

2. Usus est multarum veritatum bona rei definitio. Cum ...

... ... ad substantiam ... ...

... quae magnam claritatem rebus afferat cognoscendis. ...

... ea bene dimensa de divisione loca ... ...

... si rationem ... ... partim sciat, ejus ...

descriptio ... Dei ... sequuntur. ... ... si genus

... accipiat, ... dividat ... ...

... ... quae ... vocantur, sive ... ... definien...

dum, essentialisque definitionis ... ...

... efficiet. ... ...

... ...

... ...

... ...

ipse, homo n[on] e[st] insensibilis, sed vide[tur] alias ab h[omi]ne sensibilis
iam eius e[ss]e. Progredere inquirendo p[er] divisionem diff[erenti]am
animal sensibile divid[itur] in diff[erenti]as quas vides rationalis
et irrationalis. [illegible] [illegible] exemplis plurimis dictis
diff[erenti]am irrationalis, et hom[ini] rationale applicans, et inde homi[nis]
definitionis [illegible], [illegible] ipsa [illegible]

10 Divisio
[illegible] ex defin[itio]. Oratio [illegible] in suas partes distribuens,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totum in suas partes distribu-
ens. totum [illegible] [illegible] dividitur, divisum appellatur, partes, in
quas dividitur, membra dividentia dicuntur. Divisio
alia est physica, alia metaphysica. Physica, quae distri-
buit totum [illegible] partibus realiter distinctis in [illegible]
[illegible]. Metaphysica, quae similiter distribuit totum [illegible]
[illegible] [illegible] identificatis. Appellatur etiam realis divisio,
quae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Exempla [illegible] divisio ista [illegible]
[illegible], [illegible] alia [illegible] [illegible], alia naturale, [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] alia, [illegible] [illegible] [illegible], alia
[illegible]. Alia unius [illegible] [illegible]. [illegible]
lis [illegible] divisio, quae [illegible] [illegible] [illegible],
quae sunt extra essentiam, sed tamen illud integrantes
[illegible] in divisione corporis humani brachia, ma-
nus, et pedes numerantur. [illegible] academica,
[illegible] [illegible] [illegible] totum, [illegible] [illegible] hoc [illegible] nisi [illegible]
[illegible] distribuitur [illegible] [illegible] p[er] diversos colores divi-
[illegible] [illegible]: [illegible] alius albus, [illegible] alius [illegible].

11. Divisio ac-
cidentalis divisio, [illegible] [illegible] [illegible], quas totum in [illegible]

actualiter. Exemplum habes primum nomine anti in physica et metaphysica vi omnis divisione, [illegible] divisio, quo divisum est totum, quod vocant potentiale, distribuitur in eas partes, quae est in partibus. Vel alius, quod in totum aliquando suis inferioribus totum dicitur, quod quamquam [illegible] continet inferiora. Quamquam inferiora pertinent ad actum ejus, contenta in esse [illegible] superioris, et appellatur totum actuale respectu illorum. Dicitur vero totum potentiale quatenus potest ad illa [illegible] dissimiliter praedicari. Et inferiora [illegible] ratione illa superioris dissimiliter potest praedicari, ejusmodi totius [illegible] subjectivae dicuntur. Sic ratio alia, ab homine, et bruto praescissa, respectu hominis est ratio superior, totum quod potentiale, quod in sua membra, partes quod dividitur, ut sic referentur: alius est homo, alius Brutum.

12\. Ad divisionem [illegible] divisionis [illegible] secundum [illegible] dividitur nec pauciora, nec plura membra comprehendat, quam [illegible] pauciora comprehendet [illegible] totum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divideret in hominem Brutum et [illegible]. [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] hominis et Leonis et [illegible] ad [illegible] [illegible]. 2.ª ut divisionis quae [illegible] minus [illegible] totum. [illegible] [illegible] totum [illegible] [illegible] [illegible]. Ut si dicas [illegible] aliud [illegible] aliud [illegible] sensitivum. [illegible] [illegible] sensitivum [illegible] [illegible] [illegible]. 3.ª pars [illegible] [illegible] [illegible] includatur sub [illegible] ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] membra [illegible] eiusdem possit in alia dividente dividi [illegible] alia ratione, ac divider[illegible] [illegible]. [illegible] exemplis.

13. Bene sic dividitur operatio intellectus alia apprehensio, judicium alia, alia discursus. Nec obstat [illegible] [illegible] divisionis, quod discursus in se claudat judicium, [illegible] judicium [illegible] [illegible] [illegible] respectu [illegible], et pro alia parte respectu [illegible] [illegible], quod est [illegible] [illegible] divisi. [illegible] [illegible] [illegible], brevius fit divisio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae possint [illegible] [illegible] [illegible] brevior fit divisio [illegible] [illegible] plures sunt, [illegible] esse singulas recensere. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et reliquas [illegible] [illegible] designentur. Sit [illegible] [illegible] aliud rationale, irrationale aliud. Verum [illegible] divisionis [illegible] praebet [illegible] ad [illegible] utiles. Quod attinet ad [illegible] argumenti [illegible] [illegible] actualis ad [illegible] [illegible] et [illegible] clarior res est, quam ut ex [illegible] [illegible].

14. Restat alter sciendi modus argumentatio scilicet [illegible] definitionem eius [illegible]. Argumentatio est modus sciendi ex uno enunciato alterum [illegible] particulis illativis inferens. Enunciatum, ex quo aliud [illegible], dicitur [illegible] sit unica propositio si [illegible] praemissae vocantur, [illegible] altera, altera [illegible] juxta [illegible] [illegible] [illegible] praemissa. Enunciatum quod infertur [illegible] [illegible]. [illegible] illatio [illegible] [illegible] dicitur et designatur per particulas ergo vel [illegible] [illegible] [illegible] argumentationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] argumentationem

a priori, q. objectum ante ē, saltem modo nostro concipiendi, aliquo modo causa, vel radix objecti consequentis:
Dicitur apposteriori, quando illud objectum ē posterius effectum, vel radix atque, ex quo probatur ejus causa, vel radix quæ sit objectum consequentis: ē [illegible] ē [illegible] cor. cor[illegible]; [illegible] autem consequentis objecta, [illegible] se [illegible] con[illegible], n̄ sunt [illegible] prius et posterius, neque ex modo nostro concipiendi.

15. [illegible] argumentationis [illegible] potest inferre. 1mo. ant. potest ēē verum, et [illegible] etiam [illegible] illaō mala ē. v.g. si dicat ita: hoc ē vivens: ergo ē āl. consequens n̄ ē illaō. [illegible] et si hoc vivens sit, et ā [illegible] omnibus habet [illegible] ex vivente ad āl; [illegible] det. vivens [illegible], et [illegible] vivens n̄ āl. Et ex his potest subinferre, vocem illam inferens, positam in terminis argumentationis [illegible] illaō ipsa [illegible], sive quæ sit n̄ [illegible] apparens. [illegible] certe [illegible], [illegible] illaōnis, si male deducat [illegible] tunc [illegible] n̄ dari argumentatio; ut certe n̄ dat. in exemplo proxime adducto. 2do. potest ēē fal. ant. et consequens; [illegible] illaō bona [illegible] connectionem [illegible] consequentis. v.g. Equus ē āl rationale: ergo Equus [illegible].

16. Disputationum exercitiis potest inferre 3tio. colligendum ex dictis; posse [illegible] aliquando [illegible] negari consequens consequentiam; n̄ posito ant. consequente [illegible], et consequens negari: [illegible] est [illegible] ex [illegible], in [illegible] consequens ē [illegible] [illegible] negare [illegible]

sensu totum intendit ex [illegible] in [illegible], totius dissentiendum esse, et in alteras dicendum et cog. in alteras sensus negandum. Post hec tandem duo ista monitum re [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sensus [illegible] pro difficultate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] et oppositum [illegible], et [illegible] prejudicat [illegible] quod bonum [illegible] [illegible] sensus tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nunquam omittes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] nunquam omittes [illegible] [illegible] [illegible] nec intelligas nec [illegible] [illegible] damnum tibi imminet.

17\. [illegible] Omittes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] verborum [illegible] [illegible]; qui [illegible] respondendum: nec [illegible] [illegible] posse [illegible] negari sed [illegible] [illegible] adhuc [illegible] [illegible], licet tamen bona [illegible] [illegible] tamen [illegible] [illegible], [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ista [illegible] [illegible] responsio [illegible] data per verbum omitto. [illegible] hic possent alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3° [illegible] anterioris.

Subsectio 2ª

Definitur Logica et dividitur.

18\. Omissis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic definitur: Scientia directiva ad definiendum, dividendum, et argumentandum. Brevius dicunt alii: Scientia discernendi. Alii autem [illegible] doctrina [illegible] discernendi. [illegible] ergo dirigit [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible], sive [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

longe est [illegible] negare, quamvis pertineant ad Dialecticam, [illegible] definitionis [illegible] omni[illegible] 7
enim nisi [illegible] ad [illegible] definitionis [illegible] defini-
tio et argumentatio. In aliis quoque suis [illegible] definitio-
nes, divisiones, et argumentationes, [illegible] [illegible]
prebere [illegible] [illegible] disserendi [illegible]

19. [illegible]

Verbo disserendi [illegible] ambiguus satis [illegible]
[illegible] [illegible] omnes [illegible] usus. Disserere
aliquando idem est, ac sermone uti. Sic apud [illegible] priori al-
[illegible], et apud Aristotelem 4° Metaphysicorum cap. 4° idem aliquando ac pro-
babiliter disputare. Sic apud Ciceronem lib. 3. de natura Deorum,
et eius apud Theologos presertim in libris [illegible]. Aliquando idem
ac argumentari, juxta Ciceronem 5. definibus. Aliquando
idem ac incognita ex cognitis rationem [illegible]. Qua [illegible]
[illegible] [illegible] Fonseca, Conimbricenses [illegible]
[illegible] [illegible] testimonio ex 5. lib. qu. Academicarum.
[illegible] Auctores disserendi vocabulo usi sunt in [illegible]
definitione, in ea illud usurpant significatione, in qua [illegible]
[illegible] idem ac ignota manifestare, presertim definiendo, di-
vidiendo, et argumentando. [illegible] hec igitur [illegible]
[illegible] explicuimus seclusa ambiguitate.

20. Posita [illegible] et
propria est, et [illegible] logica. Quis enim neget, [illegible]
tiones, divisiones, et argumentationes [illegible] [illegible]
est cui enim alteri hoc [illegible] tribuit? et [illegible]
[illegible] quis aliquo modo [illegible]? [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible], quod in [illegible]
[illegible] [illegible] Dissertandi [illegible] scilicet, [illegible]

et proprietates rerum, p. definitionem, pres. p. divisionem pro-
prietates res p. argumentationem inquirit. Unde respon-
det nos, perfectae rationis actus dirigi a logica.

21. Logicalis,
quam definivimus, acquisitiva logica dicitur quatenus scilicet
praeparata inventoris ingenio collectio est regularum ita
dispositarum, ut possint dirigere ad assignatum scientificum
modum sciendi. Et de logica sic accepta tractamus. Alia
dicitur logica naturalis, quatenus scilicet naturalis absque ulla
arte acquisita, praelucente rationis naturalis lumine,
sive virtute propria intellectus, et quatenus ab aliis nos probatis
sive docti acquirimus ipsaque virtus intellectus ad efficiendum absque
praevia arte dictum modum sciendi appellatur logica natura-
lis. Et in hoc sensu dictum est S. Hieronymi ad Theo-
dorum: *Dialectici nascimur.*

22. Artificialis logica dividitur in act-
ualem et habitualem. actualis est illa collectio regularum prae-
parata, ex quibus scilicet illa ducit intellectum ad assignatum
scientificum modum sciendi; habitualis est facilitas ex actibus
dictae logicae in intellectu permanens ad actus similes
eliciendos. Tum actualis, tum habitualis dividitur in lo-
gicalem indefinitivam, divisivam, et argumentativam, quia
sic modum sciendi scientificum ad se dirigit, et facilitat
dare res scientificas. Et logica argumentativa dividitur
in Analiticam, Topicam, et Sophisticam. Analitica versatur
circa syllogismum demonstrativum efficiendum; Topica circa
efficiendum syllogismum probabilem; Sophistica circa
fallacias detegendas et praecavendas. Aliter dividitur a Doctoribus
tota logica in logicam artis utentem abusam, et in rebus docentem.

Tripsica haec divisio videtur explicari alio etiam nomine divisionis logicae in docentem, et utentem. 8.

23. Logica docens est logica artificialis, explicite praecepta docens illos sciendi modos. Et quia si a parte subjecti in se, quatenus sunt docentes aliarum scientiarum, vere dicuntur, ex eius abusu, et sine materia ut eam vocat Philoponus. Logica utens dicuntur modi illi sciendi e directione logicae docentis constructi, sive in hac, sive in illa materia, propria logicae vel aliena. Ex procedere quia usus sit, et exercitium logicae docentis, utens logica nuncupatur in hoc studio foresitan vocabulo, ut nostri hic P. Soloveus: cum bassius possit dicendi esse logica exercita. Sed ista Tiphicis placuit appellare sequitur in manuscriptis P. Nicolaus Martinez) quia mentem suam explicat dicenti, ab proprietate sermonis latini non multum recedebant.

24. Conveniens iure, nullum adhuc invenient, si actum, alioquin ad logicam pertineat, atque adusque aliquid ad logicam ratione structurae modi sciendi, ad scientiam aliquam ratione materiae, circa quam versatur ipse actus. Sed hunc logicae potius ratione formae, an potius scientiae alteri ratione materiae adscribemus? quibus bene et voce et re nil interesse praesentit. Tunc ne omnium graviorum magnique ponderis juris scientiae statuere hic et ipsam [illegible]. Pro logica: dicuntur esse Cum in pictura et [illegible] vel Parnasi in acceptum, vilissimam tabulam sedere in [illegible] lib. 2o titulo 1o de rerum divisione. Pro scientiis aliis: nam in eodem titulo citatas sancit, Domino solum vel [illegible] ab alio, ibi sicut: quia si quia litterae sint licet aureae, membranis cedunt. facilius est litteras diminere [illegible]

ceine Salomonicos dicitur infans loqui rogatus respondemus sub dist. insinuata, praeprimis ... exorsus ... Descr...

25\. Dicitur denique argumentativa esse logica docentis, et utentis; nam hic actus, argumentationis est modus sciendi ex una enunciatione inferens aliam ad logicam docentem pertinet, quatenus ipse dirigit ad eliciendam rectam argumentationem, et pertinet ad logicam utentem, quatenus cum sit ipse recta argumentationis definitio, usus est, et exercitium illarum regularum, per quas logica docet definitionem rectam efficere. De pluribus aliis actibus idem dicendum: sed animadvertere rationes diversas, sub quarum una logicae docentis sit actus, sub alia logicae utentis.

26\. Quaeritur: utrum distinguatur usus a doctrina: Videtur idem actus non posse esse doctrina, et usus: ergo nequit pertinere ad logicam docentem, et utentem. Videtur falsitas antecedentis in casu proposito ... antecedentis: ille namque actus simul usus est, et doctrina, est usus in uno sensu, doctrina in alio: usus, quatenus fit ex directione praeceptorum logicae praecedentis definitionis; doctrina autem, quatenus ipse actus dirigit ad argumentationes eliciendas. Distinguendo tamen antecedens: usus distinguitur a doctrina, cujus est usus, concedo; ab omni doctrina, nego antecedens. Vide ad eundem actum: ille distinguitur a doctrina regularum pro definitione efficienda, quarum ipse est usus; sed non distinguitur ab omni doctrina; cum sit doctrina pro argumentationibus

Subsectio 3.a

Statuitur logicam esse scientiam.

27 Ut pateat articulus iste sensus, praemittendum est, nomen scientia tripliciter usurpari ab Aristotele ejusque interpretibus. 1° latissime pro quavis cognitione. Et in hoc sensu illud scire dicitur, quod in conversatione capere solemus, quod vel opinione, vel fide tenemus. In hunc modum Philosophus scientiam usurpavit in antepraedicamentis, cum Grammaticam scientiam appellavit. 2° nimis stricte pro sola convictione speculativa certa, et evidenti. Scientiam in hoc sensu loquens accipiunt multi lib. 6° Ethicorum, cap. 3° et in hoc sensu scientiam usurparant (ut habetur apud Conimbricenses) multi ex Philosophis qui negarunt logicam esse scientiam. 3° moderate inter utramque extrema nomen scientiae usurpatur pro convictione certa et evidenti per demonstrationem acquisita. Haec 3.a est communis et videtur propria scientiae usurpatio, juxta quam talis scientia communissime definitur sic: Cognitio certa et evidens per demonstrationem acquisita.

28 Acceptio et definitio eruitur ex libro 1° Posteriorum cap. 2° ubi Philosophus pronuntiavit: scire est per demonstrationem cognoscere. Scientia ita accepta dividitur in practicam et speculativam 6° Metaphysicae cap. 1°. His notatis non ambigimus, quod logica sit scientia in 1.a et 2.a scientiae usurpatione: nam quod in 1.a non dubium esse constat; et an sit in 2.a disputandum est infra. Sed an sit logica esse scientia in 3.a usurpatione. In hac negarunt non nulli Veteres apud Conimbricenses, et negant aliqui Moderni; Logicae scientiae assertores, inter quos

Fr. Nicolaus Tavardi in sua vindicata
praxe affirmat Doctor Fundatus Egidianae Scholae
Corifeus Beati Egidii Romani. Hunc tamen Doc
torem Stebernizium pro nobis stare invenies ap. Co
nimbricenses l. pte commentariorum in Dialecticam, qu.
4.a Proœmiali art. 3.°

2.° Tamen sententia est Au
thores esse aliqui aliarum Scholarum. Probatur aextlo:
logica habet cognitionem evidentem p. demonstrationem
aquisitam: ergo logica est scientia. Patet: ergo habet cogni
tionem istarum: definitio debet esse clarior definito: divi
sio debet patere latius quam quodlibet membrum dividens:
ex vero non infertur nisi verum; et plures hujusmodi;
sed hae sunt cognitiones evidentes p. demonstra
tionem aquisitae: ergo. Ergo tales cognitionum veritas
evidens scitur ergo p. demonstrationem: ergo. Patet: nam
ex principiis evidentibus evidenter deducit logica
veritatem cognitionum in sillogismis istis demons
trativis. Sic pro 1.a cognitione: omnis explicatio debet
esse clarior explicato; sed definitio est explicatio, et definitum ex
plicatum: ergo definitio debet esse clarior definito. Sic 2.°
pro 2.a totum debet patere latius, quam quaelibet ejus pars;
sed divisum est totum, et quodlibet membrum dividens est pars
totius: ergo. Sic 3.° pro 3.a quod infertur debet aliquo modo
contineri in inferente; sed in vero non continetur nisi verum:
ergo ex vero etc. reliqua. Sic facile demonstrantur reliquae
omnes cognitiones logicae.

3.° Probatur 2.° logica evidenter
videt difficultatem in cognitionibus quae sunt propria ipsi

instrumenta sciendi; sed huiusmodi cognitiones sunt scientia: ergo non datur contrarii logicalis consequentia. Probatur minor: notitia habita per illas cognitiones acquisita per propria instrumenta sciendi scilicet non esse scibiles cognitiones non esse scientiam, sed notitiam habitam per ipsas cognitiones, tamquam per propria instrumenta sciendi est scientia: ergo constat minor ex eo, quod ipsae cognitiones sint propria instrumenta sciendi, sive acquirendi scientiam. Et vero ratio haec est: quia notitia habita per aliud, scientia non est, nisi et illud aliud sciatur: sic enim non fuit, verum non constat certa, et evidens notitia, tamquam ex illa habita, seu acquisita.

38. Arguitur: nulla scientia datur logica scientia non est: ergo scientia est. Probatur antecedens: de essentiali consequentia scientiae est modus procedendi scientificus (loquor de artificiali scientia, modoque artificiali) sed scientia quae non est scientia nullus datur modus procedendi scientificus: ergo. Minor constare debet; passim namque dicitur scientiam debere procedere demonstrationibus circa suum obiectum. Probatur minor: nullus datur modus procedendi scientificus, sine edocetur ab aliqua scientia; sed a nulla scientia edocetur si logica non est scientia: ergo. Cum loquamur de modo artificiali scientifico de cuius esse dubium esse non potest. Probatur minor: probatur (?) namque omnes modus procedendi scientificus non edocetur ab aliis scientiis, sed ipsa edocet logica, si ipsa scientia non est: ergo. Probatur minor: non scientia docere non potest modum procedendi scientificum: ergo. Probatur antecedens: nam modus procedendi non inicitur scientiam vel non erit certus, vel evidens non erit; ac proinde non erit scientificus: unde hauriret omnino scientifici consequentiam.

32 Vide equidem plurimum 2.ª probationis assertionis superioris, quam plurimum e quo forte viderim, si mentis amen, alij ego n designabo nisi philosophiæ, ad theologiæ omnis oceanum Doc. Eximium P. Suarez tom. 1.º Metaphysicæ disp. 1.ª sectione 4.ª quæ de actuali logica loquitur, ferme aitant facilè habituali et deducit esse scientiam. Ad hoc pluries noberis, quod scientia habitualis ut hic accipitur non ipsa e habitus demonstrativus id est ex demonstratione causatus. Sic Doc. Angelicus lectione 3.ª in 6. Ethicorum. Opposita nunc excipiamus. Objicies

33. Atqui logica habet plures cognitiones non evidentes, sed merè probabiles, ut sunt variæ sententiæ circa definitionem terminorum circa infinitatem aliquorum modorum ergo non est scientia. Probatur denominatio sequitur debiliorem partem, et in debiliori vero sunt aliter meres probabiles, ab his deberet logica denominari. Benè notant auctores hoc argumentum si quid valeat, omnes ex terminari scientias: omnes enim scientiæ habent aliquas definitiones merè probabiles loquitur ergo cognitiones probabiles quæ prologium est seipsius falens. Item quia non denominatur irrationalis debiliori parte, scilicet ignobiliori irrationali, sed ab anima nobiliori parte, quam corpus, hoc denominatur rationalis. Solvitur tamen allegatum axioma distinguendo: denominatio sequitur debiliorem partem ex partibus quibus aequè pertinent ad rem denominandam: omitto pro certo exemplum proximè allatum, in quo etiam hi sensus tactus obstendit, quod partes non aequè pertinent, ergo cognitiones quæ logica

demonstrat. [illegible] p. quas scientifice [illegible]; aut sal. 11
p. demonstrationes acquisitas. Habet [illegible] veritatem [illegible]
et [illegible] nominat. scia. Cognitiones, [illegible] sunt [illegible]
modi sed mere probabiles [illegible]
[illegible] prudentia [illegible]

34\. Arguitur [illegible]: [illegible]
[illegible]
ter [illegible] scia. [illegible]: g. neq. silogismus [illegible]
sophisticus nec topicus sunt scia: g. Neq. ars, cujus illas
[illegible]. [illegible] sophisticus, et thopicus sunt [illegible]
logg. sophistice et thopice, circa [illegible] demonstrative [illegible]
cedunt. Sophistica demonstrat. silogismi cujusq. [illegible],
thopica demonstrative docet [illegible] thopicos, [illegible]
[illegible]. Unde utraq. e scia. Sed aut nec silogismus so
phisticus nec probabilis [illegible] scia probar [illegible] ee [illegible]
[illegible] hujus logg.; n vero probat eas n ee scia. [illegible]
[illegible] deducit, q. logica sophistica e objective [illegible], et topi
ca objective probabilis, licet utraq. evidens [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] tres [illegible] requirunt. [illegible]
[illegible]. [illegible] modi [illegible]
[illegible]
[illegible]

35\. Arguitur 3.º juxta D. [illegible]
[illegible] libero arbitrio cap. 38. Virtus [illegible]
[illegible]. [illegible] logica sophistica: [illegible]
tur, sed si ee scia ee virtus: [illegible]
e: g. logica sophistica n e scia. Dic D. [illegible]
[illegible] logica [illegible] virtutibus pure intellectualibus [illegible]
[illegible] et [illegible] asserunt, q. nemo eis male [illegible]
[illegible] Logica sophistica e virtus n [illegible]

sed intelligitur, quatenus [illegible], [illegible] poss. male ita impropriè ipsi cadat à [illegible] [illegible], nec scie. ✓

36. Arguitur 4°: absurdum est simul quaerere scientiam et modum sciendi juxta Arist. 2° Metaphys. cap. 3°; sed logica est modus sciendi: ergo ipsa quaerit, quia non est scientia. Probatur 1°: logica est instrumentum ad acquirendum scientias: ergo non est scientia. Ratio conseq. nam instrumentum est necessarium [illegible] ejusdem cum eo, ad quod est instrumentum; sicut malleus (inquit Tatarelli) quo conficitur clavus, non est clavus; et calamus quo fit scriptura non est scriptura. Probatur 2°: logica dirigit omnes scientias ad [illegible] [illegible] sed non dirigit seipsam: ergo ipsa non est scientia [illegible] si dirigeret se ipsam, existeret ipsa [illegible] ipsa. Probatur 3°: [illegible] [illegible] cap. 4°: nam logica intrinsece videtur, quia [illegible] docere conatur: ergo scientia non est.

37. Concedo [illegible] [illegible], [illegible] in allegato textu Metaphysicae agere de Dialectica, quae sciendi modus appellatur. Sed [illegible] agit de Dialectica. Explico auctoritatem: absurdum est simul quaerere scientiam et modum sciendi à scientia [illegible] [illegible]: hoc falsum est neque inventum ab Arist.; et modum sciendi à scientia ipsa distinctum; hoc verum est; siquidem modus prerequiritur ad scientiam. Ex falso in prudenter agere [illegible] scientiam quaerat simul et modum sciendi ab ipsa distinctum, [illegible] [illegible] [illegible] scientiam [illegible] [illegible] [illegible] sicut D. Thomas loquitur in hunc locum [illegible] (lect. 5.a) [illegible] simul [illegible]

capiat, sed [illegible] a Deo [illegible], nemini capere posse.
Hac data explicatione, [illegible] modum sciendi prae [illegible],
qui [illegible] sea instrumentum [illegible] aequiren[illegible] [illegible]
et [illegible] cog. vel distinct. sic: [illegible] ipsa, [illegible], [illegible]
[illegible] ab ipsa distincta; [illegible] cog. ab ipsa indistincta; [illegible]
[illegible]. Si logica modus sciendi est, modus [illegible] scientiae [illegible];
[illegible] modus sciendi [illegible] scia; ac scia et mo
dus [illegible] quisitur [illegible] scia [illegible] [illegible],
maxime [illegible]:

38. [illegible] rationes, [illegible] cog. et ratione
ejus [illegible] tunc calami, tunc mallei [illegible]
et licet vere non [illegible] intentum. Probant quidem non omnes
instrumentum ejusdem esse rationis cum eo ad quod est instrumentum;
non [illegible] probant necho [illegible] posse [illegible] omne instru
mentum [illegible] esse rationis diversae [illegible] ejus ad quod
est instrumentum. Constat hoc evidenter in [illegible] male,
alter [illegible] si [illegible]. [illegible] de instrumento
dictum est, dic etiam de modo; scilicet non omnis modus [illegible],
[illegible] est rationis a re, cujus est modus. Itaque modus cog
noscendi identificatur cum cognitione, [illegible] amandi cum amore. Sed nota vocem modum hic non accipi
[illegible] ex usurpatione, in qua [illegible] apud [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Dicendum ad 2am
[illegible], [illegible] accipi ut [illegible], [illegible] omnes [illegible]
in [illegible], [illegible] cog[illegible] et inclusa; quo [illegible] modo [illegible]
[illegible] cum affirmat [illegible], [illegible] semper omnia;
[illegible] Deus in [illegible] omnibus visibilibus et [illegible]
[illegible], cum non [illegible] [illegible] rationem. [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible]. [illegible] rationi dic [illegible]

Actui ibi, loq[illegible] invenimus, qui eq [illegible] [illegible] [illegible]
culatum [illegible] cognat. [illegible] ipsa [illegible] sit ex
[illegible].

39. [illegible] 5° log[illegible] e ars: q n e scia [illegible]
probat 1°. q.a ars versat circa contingentia, scia
circa necessaria. 2°. q.a ars e de singularibus, et scia
[illegible] de Universalibus 3°. q.a ars e praeter opus,
et scia praeter se: [illegible] [illegible] [illegible] ocatione [illegible]
[illegible] [illegible] aliquid circa artem. Vocant omnes auer
[illegible], ut scite et pulchre disserunt aliqui, qu[illegible]
[illegible] [illegible]. Vi[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] experientia quae genuit artem, ut Po-
lus dicit apud Platonem Gorgiae. Vii [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quas artes nuncupamus, quid sit modo
inquirimus, artis nomine diversi ode [illegible] e Aristo-
teles omni[illegible] habitum intus, qui [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] speculativis [illegible] [illegible] posteriorum cap. 1° et
[illegible] cap. [illegible] et [illegible] Rhetoricorum ad [illegible]
[illegible] [illegible] habitibus [illegible] praecisis [illegible] e
[illegible] [illegible] cap. 4° [illegible] [illegible] [illegible] agendo [illegible]
in [illegible] [illegible], 6° [illegible] cap. 3° ubi hanc statuit
artis definitionem: habitus [illegible] [illegible] ratione factivus.
1° modo latissime [illegible] ars; 3° [illegible],
2° temperate.

40. [illegible] [illegible] a [illegible] usurpatione ar-
tis hec [illegible] [illegible] Conimbricensibus [illegible],
[illegible] [illegible] collectio [illegible] de
[illegible] [illegible] ad finem aliquem [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quaestionibus

Praemissis ad leges quae 1a. art. 2o. definitionem nostram dicimus ab omnibus probari, ut per hanc speculativi. Ex hac definitione facile colligitur probata divisio artis. Vel enim modus ille operandi habent pro fine opus, et in hoc sunt artes practicae, vel pro fine habent solam veritatis cognitionem, et ita sunt artes speculativae. Unde artes divisae sunt in practicas et speculativas. Et sic Aristoteles communi Scholae plausu dividit 1o. Ethicorum cap. 2o. et 2. Metaphysicae cap. 1o. Artes speculativae communiter dividuntur in Physicam seu Physiologiam, in Mathematicam, et Metaphysicam. Ex [illegible] sequuntur hanc aliae divisiones.

11. [illegible] Practica dividitur in agentes et facientes, seu in activas et factivas. Activa est quae dirigit [illegible] actionem seu immanentem; effectiva, vel factiva est quae dirigit actionem exteriorem seu transeuntem. Interdum tamen eas solet dici Ars factiva quae dirigit actionem illam externam, ex qua remanet opus aliquod v.g. actionem aedificandi, post quam domus remanet, seu aedificium et actionem pingendi post quam pictura remanet. Et nunc sensu Aristoteles significavit 1o. lib. Ethicorum Moralium cap. 33. et lib. 6. Ethicorum citato. Juxta hanc acceptionem [illegible] et juxta eandem procedit haec artis definitio tradita a D. Thoma 1. 2. quaest. 57. art. 3o: ratio recta aliquorum operum faciendorum. Acceptio tamen prior artis activae, seu efficientis, proprior, et verior est ex sententia Communi sensu; licet nomen artis, unde sumpta [illegible] [illegible] frequentius intelligatur ars factiva in posteriori sensu explicata. Argumentum in hoc sensu est.

[illegible] dicere mecanicas, illiberasque et serviles, quia hæ [illegible] præcipuè in corporis exercitatione, et quæ [illegible] [illegible] nunc artes liberales nuncuparunt; vel quod ipsa homini libero magis deceat, vel quod magis ratione [illegible] liberoque [illegible] honestius excolat.

42. Cum mecanicis, et liberalibus recensentur 14. quas inferiores vocant [illegible] respectu ad artes alias, quæ gradum obtinent emi, nentiorem, et superiores artes dicuntur illæ 14 [illegible] [illegible] dividuntur liberales 7. in 1.º versu, Mecanicæ [illegible] in 2.º

* Lingua, Tropus, Ratio, Numerus, Tonus, Angulus, [illegible]
* Rus, Nemus, Arma, Rates, Vulnera, Lana, Faber.

quæ voces explicantur, hisordine respondentibus: Grammatica, Rethorica, Dialectica, Arismetica, Musica, Geometria, Astrologia, Agricultura, Venatoria, Militaria, Nautica, Chirurgia, Textoria, Fabrilis. Nemini [illegible] debet, nec [illegible] hic omnes artes Mecanicas, ne in vulgari usurpatione dici [illegible] mecanicas eas omnes, [illegible] subeunt istæ in [illegible] notæ.

43. [illegible] vides, [illegible] artes [illegible] merali dialecticæ. Et ipsi definitione illæ artes plausibiles [illegible] facile. In quibus definitionibus, inde [illegible] [illegible] dictiones [illegible] dispiciendi magna cum authoritate [illegible] posteris num. 1063. [illegible] [illegible] illustrantis, negabis [illegible]. Bene enim [illegible] [illegible] artis et [illegible] in eadem re, [illegible] ex factis divisionibus. [illegible] [illegible] probationem distinguo: [illegible] [illegible]

contingentia, quae sunt in alio sensu necessaria, et scientia necessaria, quae possunt esse contingentia in alio sensu [illegible] ad scientiam in communi. Deinde [illegible] circa contingentia, quae non sunt in alio sensu necessaria, et scientia circa necessaria, quae non possunt esse contingentia in alio sensu, quod attinet ad [illegible] in communi. [illegible] Explico: ars est de contingentibus in *existendo*, quatenus ex consensu suo non habet, seu [illegible] necessario existere. Et quae sunt necessaria *in verificando*, quatenus [illegible] requisitis, cujus [illegible] ars esse [illegible] necessario vere; ideo *apprehentiones* dicuntur [illegible] Connexi [illegible] [illegible] Scientia vero versatur circa de necessariis *in verificando*, ne [illegible] ex [illegible] [illegible] suo esse [illegible] necessariis *in existendo* [illegible] Theologiae [illegible] scientia) sed [illegible] esse de contingentibus *in existendo*. [illegible] contingentia quae ars, [illegible] [illegible] et scientia; et necessitate, quae [illegible] ratione [illegible] in scientia [illegible] invenimus. [illegible] inseparabilis ex [illegible] conceptus artis cum scientia [illegible] ex conceptu suo superaddit veritati necessariae, sive certitudinem artis quae [illegible] rationem cui [illegible] dentis. [illegible]

44. [illegible] adsolet negari [illegible] proxime [illegible] cum [illegible] differentiam artis a scientia in praedictis, [illegible] quae ars, et scientia non differunt, et similiter negari potest 2a probatio. Ars esse circa [illegible] universalibus [illegible] differentia [illegible] experientia, docet [illegible] Metaphisicae [illegible] et similiter Doct. Angelicus ibi lectione [illegible] dicitur [illegible] *in [illegible]* est singularibus [illegible] practicae; et hoc [illegible] practicae [illegible]; quia actiones non versantur nisi circa singularia; cum [illegible] [illegible] fiat, nisi singularium. Hinc bene [illegible] conceptus artis, et scientiae. Negari potest [illegible] *in cognoscendo*

artis, et scientiae esse deberet a Logica Universitatibus, seu [illegible] P. Hurtado, scientiam dari a Logica [illegible] [illegible] [illegible] experientibus [illegible] Theologia a Deo ad objecto singulari. Ad 3.m [illegible] probationem dico, scientiam practicam esse practicam opus, [illegible] [illegible] [illegible] quod dirigat ad actum, minime praeter se esse. In doctrina tradita [illegible] num. [illegible] dist.ma [illegible] haues artis a scientia.

35 [illegible] [illegible] arguitur

[illegible] minus veteri ratiotinatione: [illegible] principiis directivis omnis cognitionis per demonstrationem acquisitae nequit esse cognitio per demonstrationem acquisita; sed Logica est tale principium: ergo Logica docet cognoscere per demonstrationem: ergo Logica nequit esse cognitio per demonstrationem acquisita: ergo nequit esse scientia. [illegible] dari [illegible] principium productivum cujuscumque effectus: ergo et [illegible] principium directivum cujuscumque demonstrationis: atqui tale principium [illegible] [illegible] [illegible] cujus probationem [illegible], et [illegible] evidenter Logica per demonstrationem [illegible], [illegible] demonstrationis principiis directivis [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] esse [illegible] priore ad se [illegible] [illegible]. [illegible] Logica non est [illegible] principium directivum cujuscumque demonstrationis, sive omnis cognitionis per demonstrationem acquisitae. Quod Logica doceat cognoscere per demonstrationem, probat solum Logicam esse principium directivum omnis cognitionis per demonstrationem acquisitae [illegible], [illegible] ejus cognitionis, quae per demonstrationem haberetur [illegible], sive independenter a directione artis sciendi.

36 [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]. [illegible] disparitas: non quicumque effectus

exposis ... ab alia entitate proven... et hac si fuerit creata, ab alia, et sic de reliquis entitatibus creatis usque deveniat ad entitatem increatam, quae debet esse principium productivum cujuscumque effectus. Atque vis demonstrationis, idest, syllogismus ingenio ex premissis certis et evidentibus inferat evidenter consequens similem exigentiam habent ad principium sui directivum, ut possit intellectus absque tali principio efficere demonstrationem.

Subsectio 4.a

Logica est practica.

47. Multitudo apprehensionum in quibus ars ... sita usque ad gradum suae pertingeat, si nimirum apprehensiones evidentes sint. Hinc ars et scientia approbata est logica, quae collectio est quorundam apprehensionum evidentium. Eoque ... artem omni ... Scholae plausu. Divisa est in practicam et speculativam; ita similiter Logica scientia dicenda est. ... enim evidentia quae scientia super addit arti, ... obstat huic divisioni. Inquiri tamen solet hoc loci, sit ne logica scientia practica vel speculativa? ad quaestionis intelligentiam multa hic praelibare mos est, in quibus de voce potius, quam Logicae dependit, ut fatentur Authores. Exponam aliis ... quid sonent voces aliquae in quaestione propositae; et ... moventur ultra super hoc dissidia variis ... sententiis nostrae objectiones obstendent.

48. Occurrunt hic vocabula practicum, praxis, speculativum, speculatio. Practicum per operativum explicatur, et praxis per operationem sive opus in ... seu ... aut ... Speculativum valet idem, ac theoreticum, et speculatio idem ac theoria. ... ex ...

ui, ... dinominis (ut loquitur P. Losada) omnis cognitio
speculativa sit, et contemplativa; cum nulla sit quae non aliquod
objectum repraesentet, hocque proinde contemplatur; ea tamen
sola cognitio ex sapientum usu dicitur speculativa
et contemplativa, quae repraesentat objectum. In regulam ejus
executionem. Hinc ortae divisiones intellectus in practicum et spe-
culativum: practicum quatenus productivum cognitionis dirigen-
tis ad sui objecti executionem; speculativum, quatenus pro-
ductivum cognitionis objecti sui pure contemplantis: Inde
etiam similes denominationes descendunt in habitum: Dicitur
hic sapientia quidem auctoritate Philosophi 2. Metaphysicae, tex.
2. discentis; cum de scientia agit: speculativae finis veritas,
practicae autem opus.

49. In quem Doct. Caramuel tom. 2. Me-
taphysicae, disp. 44. sectione 13. num. 32: neque inter duo
illa memorata inveniri potest medium; quia necesse est omnem
cognitionem mentis ad veritatem aliquo modo ordinari. Vel
enim in ea sistit, et haec est contemplativa, seu speculativa.
Vel ulterius progreditur in aliquem finem tendens: hic autem
finis esse non potest nisi aliqua operatio sive immanens
sive transiens. Hisce praelibatis, quid ab auctoribus
sit quaestioni responsum ... Alii respon-
dent, logicam esse totam speculativam ita (inquit Goudin)
omnes Thomistae cum B. Thoma, Scotistae, et plures
alii. Alii respondent, logicam esse simpliciter practicam.
Est haec sententia (inquit P. Losada) omnium fere nostro-
rum. Ex his tamen aliqui simul agnoscunt logicam esse
quid speculativum, id est, ... aliquos tantum actus. Ita
P. Fonseca, Hurtado, Alphonsus apud P. Peinado

ipsis sectum tractatu, et dispᵘᵗᵃ 1ᵃ sectione 3ᵃ. §. 2º. ex 16
ijsdem Jesuitis alij dicunt aᵐnobis logicam ex equo par
tim practicam, et partim speculativam. Ita apud P. Peina,
do citatus P. Suarez, Basquez, Lince, aliique.

50. Sed
quod atinet ad Eximij Doct. sententiam potius dicendum erit
ipsum logicam aᵐnobisse simpliciter speculativam, et 2ᵈᵒ quid
nec 2ᵈᵒ partim nec actu practicam. Audiatur ipse citato loco
suæ Metaphysicæ num. 56: ad eundem modum possumus pro
babiliter loqui de Logica: est enim simpliciter scientia spe
culativa, quamvis ex parte eius sit practica: dirigit enim
operationes intus, ut artificiose fiant eo modo quo fieri
possunt; unde et ars liberalis apellatur. Tamen de ratione
rationem mutuat et tenet potius ex parte demonstrationis pure specu
lativæ; et ipsamet directione magis actu speculando natur
et proprietates reales ipsorum actuum intus, quam practice insti
tuendo intus quo modo debeat operari. Eximium sequitur
[illegible] P. Pena citat. [illegible]

51. Jesuitarum alij pure
practicam aᵐnobisse logicam, quorum in Lusitanicis allegatione
refert P. Fonseca, cui subscribunt Conimbricenses,
Arriaga, Oviedo, plures recentiores. Et pro hac sententia
citantur ex Doctoribus externis Murcia, Spiritus Car
muel, Bonspei, et Nominalium schola. [illegible] sen
tentia ista pronuntiabit Gaudinus (nescio quare ex
Palia hominis energia) omnino et recentioribus extra
scholam D. Thomæ. Certe quid D. Thomas in re
senserit, merito vertitur indubium. Asseruere quippe non nulli
apud Fonseca suam esse sententiam D. Thomæ, qui nec practicam

nec speculativa logicam admittant. Qui practicam simul, et speculativam defendunt, suam inde S.ᵗᵒ Thoma muniunt. Sub hoc Doct. Angelico se mereri probant, qui tantum practicam tuentur. Impossibile profecto pugnantium opinionum nullus vinci, cum nullus tandiu S.ᵗⁱ Thomæ doctrina tot encomiis accepit, quot patres ea sibi vendicant, utrinque ambitioso jure.

52\. Proveniamus jam nostram responsionem, quam titulo prefiximus, et quam 2.ª parte amplius explicabimus. Prob. sic: regulæ directive pertinentes ad logicam sunt practicæ: ergo logica est practica. Consequentia probatur. Antecedens: regulæ directive pertinentes ad logicam habent pro objecto opus factibile ex directione ipsarum: ergo sunt practicæ. Consequentia probatur, ut colligitur ex illa doctrina: practica autem opus; et S.ᵗⁱ Thomæ ... sic loquentis 1.ª parte qu. 14. art. 16: quæ ordinatur ad operationem, est simpliciter practica. Et antecedens: regulæ directive pertinentes ad logicam dirigunt ad efficiendas definitiones, divisiones et argumentationes: ergo habent pro objecto opus factibile ex directione ipsarum. Probatur tam consequentia et antecedens; ipsæ regulæ ostendunt, approbante Doct. Angelico lectione 1.ª in lib. Posteriorum sic: ars quædam necessaria est, quæ sit directiva ipsius actus rationis, per quam homo in ipso actu rationis ordinate et sine errore procedat; et hæc ars est logica.

53\. Arbitror: logica est tantum practica. Prob. nec 2.ª pars: actus directive pertinentes ad logicam non versantur nisi circa opus dirigendo ejus efficientiam, sed actus hujusmodi sunt tantum practici: ergo actus directive pertinentes ad logicam sunt tantum practici. Arguitur ...

dicendam esse practicam, vel speculativam ex ejus actibus directivis: sicut
ex directivis dicitur etiam scientia: quod logica est tantum practica. Probatur:
omnis directio pertinens ad logicam ob hoc tantum respicit opus ut
dirigat ejus electionem: ergo. Probatur antecedens: nullus datur actus directivus pertinens
ad logicam qui habeat pro fine, sive obiecto vel adaequato vel inadaequato
speculationem operis: ergo. Antecedens non aliter firmatur nisi excludendo de-
rationem finis ab actibus directivis logicae quod fit in objectionibus exhibent
adversarii. Sed haec postea.

154\. Praeterea: logica non potest dici specu-
lativa, nisi reductive; sed hoc ipso est tantum practica: ergo. Minor
probare debet: quia si logica esse solum reductive speculativa, sufficere-
ret ut proprie speculativa diceretur, sicut ut notavit bene Pater
Losada) haec et gladij fabricandi diceretur proprie mi-
litaris ars; omnisque naturalis scientia proprie diceretur Theo-
logia; cum pari titulo ars illa prior reducatur ad militarem,
et naturalis scientia ad Theologiam, et logica ad scientias speculativas.
Minor probatur luculentissime, abundantissime Doct. Angeli-
ci opusculo 70. in Boetium de Trinitate qu. 5 art. 1 di-
visionem scientiae speculativae, in responsione ad [illegible] dicen-
dum: quod [illegible] speculativis [illegible] patet in [illegible] altera
[illegible] [illegible] quadrivio [illegible] [illegible]
quibus logica non [illegible] ad cognoscendum praeter se ipsa
[illegible] ut adminiculum quoddam ad alias scientias, et [illegible]
logica non continetur sub speculativa [illegible]
[illegible] [illegible] reductive [illegible]
[illegible] [illegible] fundamenta.

[illegible]

155\. [illegible] logica non [illegible] speculativa, nisi reduc-
tive. [illegible] logica [illegible] se [illegible] speculativa.

D. Thomae [illegible] dicere speculativas [illegible] ingerere ad hoc quod scire speculativis [illegible] ministrent et [illegible] reducantur ad illas; sed homines recurrerent ad scientias speculativas; et rarare [illegible] sub Philosophia speculativa aliqua deprehendisse. [illegible] ergo non possunt [illegible] [illegible] [illegible] ex nostris [illegible] utile debent [illegible] verè et propriè speculativam. Aliqua ergo [illegible] Dialogi speculativam expediret [illegible] sic [illegible]: [illegible] S. Thomas scientia speculativa [illegible] cuius cognitio [illegible] docere se ipsam; sed [illegible] de rebus, quarum cognitio [illegible] de ipsas juxta [illegible] S. Doct. [illegible] D. Thomas [illegible] scientia speculativa [illegible] [illegible] Aristoteles [illegible] [illegible].

[illegible] idem reddit [illegible] in [illegible] Metaphysica, cap. 1° et 2°, atque ex Doct. Angelico [illegible] ubi [illegible] scientia speculativa inventa est gratia sui, sed [illegible] non est inventa gratia sui: [illegible] ex citato loco, ubi [illegible] discrimen [illegible] practicae [illegible] speculativa, scilicet speculativa inventa est gratia sui, et practica ad usum. [illegible] etiam in [illegible] [illegible] D. Thomas [illegible] lectione 1ª [illegible] [illegible] gratia sui, sed ad usum inventae [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] in [illegible] sui inventae [illegible].

Subsectio 15.ª

Rationes adversariorum solvuntur.

153 Ratio 1.ª qua [illegible] apellat [illegible] evenire: logica est tota [illegible] speculationis. Patet: tota logica est propter definitiones, divisiones, et argumentationes; sed hae sunt speculationes. ergo. Prob. [illegible]: tunc enim sensemur speculari, quando definimus, dividimus, vel argumentamur, [illegible] alii [illegible] speculantur sua obiecta, [illegible] quamvis [illegible] illa argumentantur. Confirmatur: logica habet [illegible] materiam et obiectum [illegible] aliquid pure speculabile; ergo est tota speculativa. Antecedens probatur: materia logicae sunt res cognitae, obiectum vero [illegible] est ordo artificiosus, quem ratio apprehendit in rebus cognitis ipsas formandi in modum sillogismi, aut definitionis; sed illa materia et ille ordo est aliquid pure speculabile: ergo.

154 Distinguo antecedens argumenti: logica est tota propter speculationes, id est, propter actus, qui sunt speculationes, omitto: propter speculationes, id est, propter speculandum sua obiecta, nego antecedens. Ad probationem distinguo [illegible], [illegible] sua probatione, coeteris est supra sub distinctione data. [illegible] [illegible] arguit hoc dato actus speculativos omnis definitio, divisio, et argumentatio [illegible] quae est tota logica. Quid inde tamen? quod hi actus sint speculationes obiectorum propriorum ipsorum. Sed cum hi actus logicae non sint, sed [illegible] totius logicae; inde non fit, logicam esse speculativam. Hoc [illegible], [illegible] exprimimus quomodo tales actus se habent respectu sui obiecti; sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] respectu aliorum actuum, qui sunt ipsorum [illegible] [illegible] obiecta. Respectu horum [illegible] est [illegible]

se habere logam. Ad 2um Dico similiter ... quod
tertium conveniens e facilius ... quo evidentius
... distinguo min: logica habet pro materia, ex ob-
iecto tali, aliquid pure speculabile respectu alicu-
jus cognitionis: Concedo min: pure speculabile res-
pectu logicae, nego min: Ad probationem omitto ... ne
quaestiones ... aliis implicentur, et distinguo similiter
... illa materia et ille ordo e aliquid pure
speculabile respectu logicae, nego: respectu alicujus
alterius cognitionis, concedo min. Sive res cognitas
materia, sive objectum materiale logicae, sit tale objectum
... consistens in illo artificioso ordine ; sed
... logica ... non ... complet, sed ut
e ... illa materia ... ordine fiat artefactum, quod
logicales ... in ipsis respicientes ... scribunt.

Ratio

... intentione sit practicus, ut ... vulgo
res satis ... sed intus non extendit nisi ...
actus ... potentiis: ... non sit practicus per
actus suos, ... dirigunt actus alterius pot.
... actus ... in quibus ... logica, non di-
rigunt actus alterius pot: ... non
sit practicus, ac proinde practici non sunt actus in
quibus logica ... nec logica e practica. ...
e ... D. Thoma 1a 2ae qu. 57. art. 1o ad 1um
ubi ait: Practicis rebus operativis, quod dividitur ...
speculativis ... ab opere exteriori ad quod
non habet ordinem ... speculativus, sed solum

ad interius opus intus q. e. e speculari rem: Infert
hinc q intus ee practicus sumit ex ordine ad opus
q. fit exterius intus: q sumit ex ordine ad opus
q. sit saltem alterius ex potentiis animae, et non fit
opus interius intus: q et actus intus fit [illegible]
eius sumit ab opere similiter exteriori: q actus
proprii logici n sunt practici q n respiciant opus exte
rius intus, sed modo sciendi mentaliter, qui sunt opus
[illegible] intus.

60\. Huic rationi obiiciunt aliqui citatam Philo
sophi in Ethic. n legi. [illegible] assertione citatus nihil
eminus dialecticam sentiendum ee desumptum q. ex 3° de
Anima cap. 1° ex q. loco desumit et alegat D.
maximo Phi interprete D. Thoma et reprint [illegible]
[illegible] Doct. citatur supra: q ad requisitum [illegible]
[illegible] q. [illegible] hoc q. n sistat in [illegible]
ne obiectum sed progrediatur dirigens eius [illegible], [illegible]
ra extendit sive tale obiectum sit actus ipsius intus, sive
alterius pot. quomodo distinctae ab ipso: q sit practicus
cum p. actus suos dirigit alios etiam suos [illegible]
reaque illi dirigentes sunt practici, practicique sunt
ii in quibus logica consistit. Cum probat hoc in volunt-
ate. Nec [illegible] sit imperans, imperare n decet ac [illegible]
tus pot. a se distinctas: proprios si imperet nos [illegible]
cit: q intus sit practicus, sufficit si ad [illegible]
prios se extendat ipsos regulando.

Si Scotistae
61\. replicent dicentes actum voluntatis posse ee practicum
n ita actum intus; respondent cum [illegible]

...actus intus ita sit apellandus; nec nec tam... potest pertinere ad ussum vel significans... Hactenus vero nulla sufficiens ratio reddita est, ob quam non possit praxis apellari. Ad quam responderes ex sapientissimo Thomista Capreolo, D. Thomam nomine *operis exterioris* intelligere non numquam actus cujuscumque potentiae, qui media electione aut imperio voluntatis fiunt. Et in usurpatione ista cum actus intus ... potest opus exterius, cum pendere sit valeat a voluntate. Si vero actus intus sit pendens, dixi ... in sui electione ad alio actu intus, opus exterius in sensu D. Thomae, ex ordi... ad quod sumitur distincta practici; et proveneo tunc intus, tunc actus, dirigens ipsius intus erunt practici respectu actus directi. Et cum hic actus directus possit esse modus sciendi mentalis respectu cujus practicus erit intellectus, et mentalis actus modum illum sciendi dirigens. Quare ratio practici in intellectu non debet desumi ex ordine ad actum, quin non sit actum intellectus. Quare nihil dicitur contra logicae practicae auctoritas allegata.

62\. Illustrissimo Palanco contra doctrinam hucusque adlatam exceptione praxis, requirit, quod opus non sit speculatio: quare actus mentalis cum sit speculatio, praxis non erit, licet ex directione fiat. Ante sedens probatur 1° quia speculatio, et praxis

sunt conceptus oppositi. 2°. quia Metaphisica, et 2a.
si conficiat sillogismos mentales, ideo non est
practica, quia mentales sillogismi sunt specu
latio. ℞. Neg. antecedens ejusque 1.m probationem
ng. Speculatio, et praxis non sunt conceptus oppo
siti. Cognitio potest fieri directive ab alia cogni
tione et sic respectu illius erit praxis, potestque
eadem cognitio pure speculative tendere in suum
objectum, et erit simul speculatio. Et consequenter
utrumque in eadem entitate. Opponuntur quidem
// hi conceptus cognitio practica, cognitio spe
// culativa pure opponuntur, et ipsi praxis objec
// tum cognitionis speculative tantum sive quod
tantum terminat cognitionem pure specula
tivam. Hinc cognitio practica non erit
pura speculatio sui objecti. Neque vice
versa pura speculatio erit cognitio
practica. Et denique praxis non habebit
solam rationem objecti terminantis cognitio
nem pure speculativam, et objectum ha
bens hanc solam rationem non erit pra
xis. (2.a probatio deficit primo quia
videtur supponere dirigi a Metaphisi
ca sillogismos)
63. 2. probatio deficit 1°. quia videtur supponere, dirigi
a Metaphisica sillogismos mentales, et hos sola logica
dirigit, vi logicam ad ipsorum formam. Deficit
2°. quia ratio assignat illegitimum, ut Metaphisica in sit
practica. Similiter, Metaphisica diriget sillogismos;

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
logifica dirigi. [illegible] ergo et sillogismi sunt speculationes? minime. ratio legitima hec erit: quod dirigere illa non pertineat [illegible] ad Metaphisicam, cujus adequaty atributionis objectum est [illegible] entis [illegible], ejusque actus [illegible] tendunt, sistuntque in sola [illegible] talis objecti. [illegible] non ita se habet, sed [illegible] ac [illegible] [illegible], sistuntque in dirigendo modos Scientificos [illegible], qui sunt objectum atributionis logicae [illegible] practica est [illegible] erga sillogismos, qui sunt pure speculativi [illegible]

62. [illegible] tertius instantia ex solutione data [illegible] [illegible] sententie nostre, et sic instant: [illegible] non est praxis per se, et ratione sui sed ut imperatum. [illegible] [illegible] hoc [illegible] modo est opus ex[illegible] [illegible] [illegible] ac quod sumitur ratio practici in intuitu [illegible], et in ratione mentali dirigente, juxta [illegible] datam authoritatem D. Thomae. Ut respondeam [illegible] premitto doctrinam, que in [illegible] habetur ab omnibus, ut [illegible] Oviedo notavit, nullam scilicet cognitionem posse esse absolute practicam [illegible] dine ad efectum non subjectum voluntati. [illegible] doctrine [illegible]: cognitio [illegible] [illegible] influere [illegible] Voluntatis [illegible], [illegible] [illegible] Voluntas imperio [illegible] talis objecti [illegible] exsecutioni. Unde si objectum [illegible] sit ut Voluntas imperio non [illegible] in ipsis non potest absolute influere cognitio. in causa hoc est [illegible] exemplo utor [illegible]

Oviedo) ut nemo cogitans possit abjicere ad statum sug.
cuvitq unq. n̄ quidq subest imperio voluntatis additio:
hujusmodi provereaque cognictio circa illq practica
ēē n̄ potest. Ceterq inferre n̄ licet ex doctrina ipsa
obtq cognictionis practici destituit. p. Voluntatis im
perij: duntaxat namque infertur ad executionem ta
lis obti imperiq illq praerequiri. Et in hoc tantq sensu
verq haueuit, tale obtq n̄ ēē praxim nisi ut imperatq.
Detrahatur q doctrina ad obtq q. sit actus mentalis, per
aliqque intus actus dirigibile.

615. Ejusmodi obtq subja
cet voluntatis imperio, quatenus intus obti illius exe
cutrix pōa, Voluntati in hoc subditur. Hinc ex defectu
subjectionis obti sui excludendq n̄ ē à ratione practici
actus ad tale obtq terminatus. At tale obtq v.g. de
finitio aliq. lōa, n̄ ponet re ipsa, nisi voluntatis
imperiq interveniat. Quid inde? stante illo imperio,
quodnq opus inde resultavit? an mixtq ex definitio
ne, et imperio apellandq definitio ut imperata?
nemo hoc dicet. Ē sola definitio. A quo regula
ta? à solo actu terminato ad ipsam, representanteq
modq, q. debeat artificiose fieri: ē et ipsa p. se
erit praxis independenter destitutione ab imperio;
et similiter actus regulatibus ipsius erit practi
cus. Certe in hunc ipsq modq discurrit de opere
externo canendi, saltandi, edificandi, licet ab
imperio Voluntatis pendeant. Ut solvant et alia,
sic abunde satisfactq ē instantie.

66\. Rão 3.ª Scia, quae finis habet solum veritatem, est pure speculativa; sed ita se habet logica: ergo. P. m. authoritate magno pondere; si enim roget defin. logicae Magnus Augustinus haec ejus inveniet responsio libris de principiis Dialecticae cap. 7.º Dialectica est proven veritatis judicandae. et haec simillima lib. 8.º de Civitate cap. 4.to Dialectica verum discerminat a falso. Similia itidem profertur a Doct. Angelico 2.ª 2.ª qu. 55, arto 2.º ad 3.m respondet: Dialectica est veritatis determinativa: ergo finis logicae est sola veritas. Distinguo maj.: Scia, quae finis habet solum veritatem non operabilem ex directione ipsius Sciae, est pure speculativa, concedo: veritatem operabilem ex directione ipsius Sciae, nego maj. Deinde min. distinguo: logica ita se habet, hoc est, finis habet solum veritatem operabilem ex directione ipsius Sciae, concedo; non operabilem ex directione ipsius, nego min., et consequentia. Ad authoritates pro min. alatas, tamquam si loquantur de fine, et tendentia intrinseca actus logicae, hoc datto, respondeo intelligendas esse de veritate et vero in operabile ex directione logicae. Dijudicat, discerminat, determinat logica verum, et veritates, quae sunt proprii ipsius obtu; sed ita se herit sistendo in sola veritate, et vero operabili: et hoc ex ipsa tendentia actus intrinseca in quibus logica ecentialiter consistit.

67. Rão 1ª. log.ª haueř plures actus sistentes 22.
in sola contemplatione obti q. n. ē. tantu practicum, ut ex
2.ª Phis. Pats á P.e Aguilar sic: hi sunt actus
log.i: definitio explicat essentiam rei; divisio tollit confu
sionem; demonstratio generat scientiam; atqui actus isti
sistunt in sola contemplatione obti: g. Mjor ē ex eo pro
bat, q.a tales actus nec obscurendum, nec proponunt in
tui modum, quo ipsum obtum effici possit. Dem sic: hi
actus intellectus sistunt in qualitate speciei, ex professo
ē, sicut obta sunt speculativa; sed pariter actus isti se
habent, ac tur in argumento posito: g. actus log.æ quib. ar
guit speculativi sunt. Pbt. mj: q.a utrique actus deserviunt
ad obta operabilia, qui eo respiciant ut operabilia,
sed precisè explicando essentiam eorum.
68. Ad argumentum respond
vel distinguo sic: log.a habet plures actus ipsi pertinen
tes ad ipsam sistentes in sola contemplatione obti, nego
ants: n. pertinentes ipsi ad ipsam, omitto. Ad hujus pro
bationem, concessa mj, nego mj, ejusque probationem distinguo:
n. proponunt intui modum adequatum, quo ipsum obtum effici po
sit, cdo: n. proponunt intui modum in adequatum; nego. sub dis
tinguo: n. proponunt in particulari modum in adequatum;
cdo: n. proponunt in communi modum in adequatum, quo
eorum obtum effici posit; nego. Logica n. reducit concedere, ha
uere log.ª actus aliquos purè speculativos, qui tamen
ipsi speculant ad ipsam. Contendit autem, omnes actus
ipsius log.æ tantum practicos ēē; eos scilicet, quib. log.a
dirigit ad definiendum, dividendum, et argumentandum.
Et placuit affirmare, ex his ēē 3. illos actus, quos

arguty designavit. 1.° instruit intell., ut si definiones intendat, eos quaerat, qui rei essentiam clare exprimant. 2.° dirigit, ut divisiones faciat, sive divisum seorsim consideret, sive comprehensibiliter. 3.° denique actu docet ad demonstrationes efficiendas quaerendus esse id, unde scientia oriatur. Unde a termino proponi ab ipsis modis, g.° eorum obiecta efficiendum.

6.° Non vero sic proponunt, ut sit uniuscuiusque adaequatus regulativus pro recte eliciendis modis sciendi, quos respicit, et dirigit: aliae enim regulae in illis etiam observari etiam deuent. Ideo quoniam, tales actus proponere non modo adaequatos, sed inadequatos quoniam in solis eliciis esse possunt. Praeterea, non proponunt modos efficienter ut applicatos huic modo, vel alteri, sed ut indifferenti, et ut applicabiles ex se ad hanc, vel illam magis et ad hanc, vel aliam speciem, aut numerum distinctas definitiones, divisiones, et demonstrationes. Et minime quae obstant ut tales actus practici sint. Demonstrationis, de se a me, neque enim, cuius probatio in quo est, quoad actus in arguto posito. Sunt quidem iure speculativi actus posteriores relati in sanitate: non enim dirigere possunt intellectum ad obiecta ipsorum efficienda; priores tamen actus manifesto aliter se habent, cum tendunt et terminantur ad obiecta operabilia et ut operabilia respectu intellectus, non ita illi.

7.° Profecto, ut notatur invenies apud P. Hurtado, illa cognitio circa obiectum operabile est practica, quae se nata est vel proximiora operari proponi, etiam ignorata,

opus aut esse non possit, aut non eque vene et faciliter fit: illa autem speculativa, que spectant vel proprietatem operis proponi, qua vel cognita vel ignorata, eque bene efficietur opus. Certe vel sciatur vel ignoretur intellectionem differre in qualitate eque bene fiet intellectio; similiterque species impressa cum notitia, vel absque notitia ?eo, quod ipsa sint obiecti sint. Idemque evenit in actibus assignatis in argumento ut differenti patebit.

71. Ultima Ratio in eandem sententiam: quaecumque ars est sui operis contemplativa; sed logica est ars: ergo. Maior probatur: quicumque ars in ratione talis est potens ostendere rectitudinem sui operis; sed posse ostendere rectitudinem sui operis est esse sui operis contemplativum: ergo. Confirmatur maior ex Aristotele dicente lib. 1. Metaphysicae cap. 1. "Et so

// magis artes, quam experientias, sapientes esse: quia illi (scilicet ducti

// arte) docere possunt; hic (ducti experientia) non possunt."

Suadetur minor sic: artem posse dirigere ad obiectum efficiendum est artem esse practicam: ergo posse ostendere rectitudinem sui operis est esse sui operis contemplativum. Confirmatur secundo ex doctrina Philosophi in eodem loco loquentis perfectus talis debet scire, et posse reddere causam rectitudinis, et rectitudinis operis spectantis ad logicam; sed hoc ita non esset, si logica non esset speculativa sui obiecti: ergo est. Ideo manifeste extat

// hec verba Aristotelis ibi: "experti enim rem quidem sciunt,

// propter quid autem nesciunt; illi vero (scilicet arte ducunt)

// propter quid sit, causam quae cognoscunt." Consequentia minor probatur: quia scire, posseque reddere tales causas, speculari est et posse speculari: ergo si logica non esset speculativa, logica non hoc non

tenent, qui sylogum quasdam non tenent ad id, quod non est pro bius logi.

72. Dicit 2.º probando rationes nostras. Ille operationis logicae perfecte talis debet posse discernere inter actus rectos et in rectos respectu bonitatis sed non posset si non deberet scire, et posse reddere causam rectitudinis, vel irrectitudinis operis operati ad logicam: ergo. Sed tale discernere est actus speculativus: ergo logica est speculativa.

73. Dicitur nostra arguti, et probationis nostrae distinguo: est potens ostendere rectitudinem processus ipsius observationis, nego: processum ejus ab ipsa arte dirigibile, Ido nostra. Desumpta est dist. ex Arist. 2.º Metaphysicae cap. 1. textu 3.º ibi: nam et si Practici considerant, quo pacto res habeat, non tamen contemplantur causam propter ipsam, sed ad aliquid, id est, inquit D. Thom. ibi, quatenus ad actionem dirigunt. Ad similiter distinguendum ideo in 1.º sensu, nego in 2.º et non subest responsio ad ejus probationem. Authoritas Phi. pro nostra non amplius suadet, quam quae in nostra distinctione assumimus. Ideo quod asserimus ex contextu integro illius capitis in quo distinctionem statuit Phus. inter eos, qui sciunt tenent, vel artes, et illos, qui solum tenent rei experientiam. Affirmat, eos sapientiores isti existimari quod causam rei sciunt: habent enim scientiam, quam vocant propter quid, ut exponit citatus locus talis Eximius Suarez disp. 1. Metaphysicae, Sectione 6.ª num. 23. Illi autem ad summum habent scientiam quod id est, ex scire ita evenire, propter quid autem nesciunt. Contrarium fatetur quod Illi expeculentur, et sciunt causam non propter se, sed ad aliquid id est,

proven op. in ex 2° Metaphisicæ cum eod. Pho dicimus. 24

74. Patet hinc via ad responsionem utriusque rationis. Ad primam, neg. min. Ad hujus probationem distinguendum sic ante ex iam dictis: scire, posseque reddere talem causam praeter rei ipsius speculari est Dei: at hoc non est logici: scire posseque reddere talem causam proven opus, sive in ordine ad opus, speculari est prop. artis. Spectat hoc ad practicos juxta Phum; ac proinde ad logicum. Rationi 2æ satisfactum omnino est, si dicatur, quod logicus debet posse discernere non proven ipsam discretionem, sed praeter opus, quod debet ipse recte efficere. Nota, causam scire, discernere, et similia, de quibus agimus, duplicitur fieri posse a logico: primum, per suos dare logicæ actus, seu regulas, vel eius habitus suos. Dico primum regulas directivas scientificas, quas factum opus non supponunt. Dico secundum ex se posita dirigere, sed tamen factum opus supponunt. Primo quoniam scientificæ dirigunt, opusque respiciunt ... actus sciendi, soly exercitum, et directe instruunt, informantque intus de causa rectitudinis operis logici, sunt que discreptio exercita operis recte ab inrectis. Et hujusmodi instructio, ac discreptio pertinet primo ad logicum, cum maxime ipsa consistat in collectione praecipuarum regularum logicæ.

75. Alio modo, scilicet, atque reflexe fit, et discernit a logico rectitudo causa quæ rectitudinis operis fuit; per actum nimirum reflexum in illam exercitam instructionem, et discretionem, qui sæpe fiunt comparando opus

ig̃ facit ex regulis Prioribus ad ipsum opus, et ideo dicunt Authoribus nostræ sententiæ pertinere praliter ad finem sperimentalem, et eum pertinere 2rio ad logicam, et fundamentaliter tantum. Tales proinde actus, dissensusque in ipsis instructio, et discreptio n̄ pertinent 1rio ad logicam et sine illis bene intelligitur perfectus logicus, sicut prefecta logica docent. Hinc ad logicam qua talis, ad logicamque perfectionem supervacaneæ fluunt regulæ speculatrices.

76. Pro Dplemto doctrinæ bene erit observent aliqua. 1mo q. si quæcumque ars eē deceat speculativa, destruitur divisio artis in practicam, et speculativam facta ab Arist.le communi scholæ assensu, ut diximus supra, et notarunt Dnimbrisenses. 2do q.d si omnis scientia eē deceat saltem ex parte speculativa fallitur D. Thomas dicens 1.ae parte qu.e 14 art.o 16. Respondeo dicendum, q.d aliqua scientia ē speculativa tantum aliqua practica tantum, aliqua vero 1mo quid speculativa, et 2do aliquid practica. 3tio quod si alicubi Doct. idem Angelicus logicam annumerat speculativis intelligendum est prout speculativum dici aliquando solet, quod pure mecanico disponitur. Le intelligendus ita ut non duritie tantum fiat annumeratio.

Subcectio 6.a
Quomodo logica sit una?

77. Scientiam quam tractamus eē unam aliquo modo dubitari n̄ potest. Modus iste disquiritur. Cum ab unitate una dicatur multiplex hic unitas oportet statim exponatur,

ut multiplex distinguatur unus. Alia unitas ē indivisibilitatis simplicis, quæ rationis etiã unitas apellatur. Hac unum dr̃ illud ens, qd̃ partibus realiter distinctis n̄ cõstat; v.g. Angelus, al rationalis. Alia unitas ē unione physicã, vocatq. absolutè unitas unionis. Hac unum ē ens cõstans partibus realiter distinctis, physicẽ tamen inter se unitis. Hac unum ē hoõ cõstans corpore, animaque unitis inter se. Alia unitas ē moralis sive moralis unionis. Hac unum prudenti judicio censentur multa inter se n̄ unita physicè, quæ tamen sunt ad eundẽ finem ordinata. Sic plures aliquæ personæ sunt una familia, una Civitas, unus Exercitus.

78\. Quæritur qua ex ijs unitatibus una ē logica? Resp. logicã actuali absque dubio asserit, rẽ unam unitate tantum morali. Est enim multiplex realiter actus et absq. unum eorum inter se; sed vero ordinandi ad finem eundẽ, videlicet actum proprium logicæ. In habituali tota versatur controversia omnium quidẽ scientiis communis. Et pressiùs quæritur de unitate reali, seu de indivisibilitate simplici; pressius cõ dubium pressius magis præsupponendum ē nec mens trahat in ingenium tui inde ratione quæritur an logica habitualis (docens videlicet, siquidem logica n̄ ē, quæ n̄ docet.) sit unicum indivisibile habitus an plures realiter distincti ita ut habitus ad definiendum distinctus ad dividendum et habitus ad argumenta quæ sunt inter se realiter distincti? Suppo[n]endum hic docet (qd̃ ignorari nobis) habitus distingui

[illegible] scientiæ importe, quas vel qualis [illegible] in indi-
[illegible] dispensantur ut grades [illegible]
dunt [illegible] n̄ ē unicus indivisibilis ha-
bitus. Deinde [illegible] Deus, [illegible] dici [illegible]
[illegible] ipse pertinet ad qualitates [illegible]

73. Quæstioni respondens Patres Dominicani [illegible]
ē unus simplex habitus, seu qualitas realiter indi-
visibilis. S. Thomæ pro hac allegant sententia;
quamvis [illegible] mens [illegible] Domesticos [illegible]
[illegible] in dict. infra. Subscribunt
Ægidius ap. [illegible] num. 4. id [illegible]
[illegible] nostrisque Doctrinæ ē [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
plex qualitas realiter indivisibilis. Suadent [illegible]
[illegible] ad definiendum ut talis; [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] multiplex [illegible] habitus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

uer [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] uel [illegible] log. [illegible] [illegible] q. [illegible] ipsos [illegible] talis actus [illegible] [illegible] modo sciendi ut sic, ad quem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

85. [illegible] quilibet [illegible] habitu ut [illegible] [illegible] ad opus logicum, quod docent actus ex quibus [illegible] ut talis est generatus; [illegible] ad opus logicum quod docent actus ex quibus [illegible] ex illis [illegible] ut talis est generatus, non est [illegible] [illegible] ad modum sciendi ut sic: [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] Thom. Theologorum docentium habitum [illegible] [illegible] [illegible] nunc loquimur) esse qualitatem ex repetitione actuum generatam [illegible] circa illud, circa quod sunt actus, ex quibus generatur. [illegible]: opus logicum quod docent actus, ex quibus [illegible] [illegible] habitum ut talis est generatus, non est [illegible] modus sciendi ut sic. [illegible] [illegible] [illegible] opus [illegible] quod docent actus, ex quibus quisque [illegible] [illegible] ut talis est generatus, est definitio, divisio, [illegible] argumentatio [illegible] [illegible] sed ipsae non sunt tantum modus sciendi ut sic. [illegible]: Patet [illegible] ex ipsa tendentia actuum logicae actualis [illegible] [illegible], qui non respiciunt et regulant definitionem, ut praecise est modus sciendi, sed ut definitio est, et similiter divisionem atque argumentationem respiciunt. [illegible] manifesta: quia definitio [illegible] non [illegible] praecise modus sciendi, sive modus sciendi ut sic, sed [illegible] [illegible] modus sciendi, qui videlicet [illegible] definitio [illegible] [illegible] dicitur [illegible] divisione, et [illegible]

81. Mo. l. sillogismi probare jam facile poteris ex hucusque dictis: logica habitualis est unitus et definiendi habitus ad dividendum, habitus ad argumentandum, et non sub precisa ratione habitus ad modum sciendi: [illegible] est habitus ad definiendum [illegible] In adversarios principijs bona esse debet logica ista. Consequens satis probatum est ex eo quod habitus sequitur namque actum, ex quibus generatus est: tales autem sunt actus, ex quibus generantur habitus illi ut non doceant tantum modum sciendi ut sic, sed dant modum sciendi scilicet definitionis, divisionis, et argumentationis; quod supra ostensum est.

82. Inferes ex dictis convenientiam habitualem esse in aliqua ratione, quam respiciat logica [illegible] tantum, habitus sub illa ratione est [illegible] namque non differunt predicti habitus in ratione [illegible] utilitatis ad modum sciendi ut sic sive in communi: in hac namque conveniunt omnes. Ceterum absolute non differre, non probatur nisi probet convenire in omni ratione quam logica respiciat [illegible] ipsi. Quid enim vero obstat differre absolute dato conveniant in aliquo predicato generico? Vel quid hoc refert ad dividendum conveniant absolute, atque [illegible]? dices ne, hominem ab equo non differre [illegible] conveniant in [illegible] generico aliquo? Dices ne [illegible] esse absolute et [illegible] habitum ad omnem [illegible] quod omnis scientia habitualis est habitus [illegible]?

83. Adversariorum responsionem in hac re demum aliam expresse praeoccupavimus in positione, probatione aliam ex ipsa facile solves, atque retundes. Sed eorum audiamus ipsorum. Dicunt 1º habitum, qui unice respicit, et ordinatur ad aliquid unum, esse simplicem qualitatem, licet ipse ad plura se extendat; sed habitus logicae licet ad plura se extendat, unice respicit, et ordinatur ad aliquid unum, scilicet ad modum sciendi in demum: 3. Mi. probatur ex hac Doct. Angelici q. 21 quaest. 54. art. 4º. si consideremus habitus quorum ad quae se extendit, inveniemus in eo quandam multiplicitatem; sed quia illa multiplicitas ordinatur ad aliquid unum ad quod principaliter respicit habitus, inde est, quod habitus est qualitas simplex non constituta ex pluribus habitibus, etiam si ad plura se extendat. Unde addit postmodum ad 3. in citato arto: dicendum, quod ille, qui in aliqua scientia acquirit per demonstrationem scientiam conclusionis unius, habet quidem habitum; sed imperfecte, cum vero acquirit per aliquam demonstrationem scientiam conclusionis alterius, non generatur in eo alius habitus, sed habitus, qui prius inerat, fit perfectior, ut pote ad plura se extendens. Hinc infertur mens sua adversariis; et cum in particulari discurrentes sic pariter colligunt habitum logicae esse simplicem qualitatem.

Disting.

84. mi. D. argumentum habitum, qui unice respicit, et ordinat ad aliquid unum, quod sit unum unitate tantum generica, est simplex qualitas, nego: quod sit unum unitate ex,

specifica, et simplex qualitas; sub distinguo: e simplex
qualitas simplicitate opposita ex specifica multiplicitati;
Concedo: simplicitate opposita multiplicitate individuali,
nego etc. neque eius distinguo. Sed habitus logicae est
talis habitus est, quia respicit, et ordinatur ad aliquid
unum, scilicet ad modum sciendi in omnium; nego:
Sed habitus logicae tantum generice sumptus. Quia respi-
cit Prima; Idem nego, et nego deinde consequentia, aliqui
distinctione in sensu quaestionis. Extra formam sit
(quasi) haec est argumenti solutio quod attinet ad logicam
naturalem dicitur, respiciens quia et ordinari, ut talis est
ad definitiones, divisiones, et argumentationes, quae sunt
aliquid unum unitate generica, quatenus conveniunt
in praedicato generico modi sciendi; Caeterum non sunt
unum unitate ex specifica: quia ex specifice inter se
differunt, suntque multae species modi sciendi. Et
ideo, non esse unum, et simplicem [illegible] habitum, qui
non ordinatur ad unum unitate ex specifica, sed uni-
tate tantum generica. Habitus logicae ita se ha-
bet: quod supra haec doctrina relege num. 81.
et 82. maxime sub finem. R.

85. Pro solius doctrinae uber-
tate succedit, quod si habitus ordinetur ad unum uni-
tate ex specifica, dici poterit in aliquo sensu sim-
plex qualitas, quatenus scilicet non componatur ex
pluribus habitibus specie diversis, et ita sim-
plex sit in specie: non tamen appellari debet sim-
plex qualitas [illegible] multiplicis numeri
seu pluralitate individuali habitum: etenim

huic multiplicitati nihil obstat in dato casu. Huic 26
doctrinæ nullam ego quidem aspicio fieri opositionem
ex Verbis Sancti Thomæ. Certè ex habitu ordinato
ad unum unitate tantum generica, multiplexque ex specifi,
ce, perperam deduxit, et rectissimè ibi simplicitas
habitus, ut jam diximus. Si tamen cum D. Thoma considera,
mus, habitum ordinatum ad aliquid unum unitate ex specifica,
vel cum ad unum unitate tantum morali, inveniemus
in habitu sub utraque consideratione quandam mul
tiplicitatem, et simplicitatem quandam.

86 Sub priori ordi
natione extenditur ad plura ejusdem speciei in mul,,
tiplicitatem, atque quoniam illa plura respiciuntur principa,,
liter ab habitu sub eadem ratione; inde oritur ha,,
bitus simplicitas, oposita quidem multiplicitati ex
pecifica, licet non ita individuali. Sub posteriori consi,
deratione habitus extenditur ad plura diversæ spe,,
ciei, quæ principaliter respicit habitus, sub ratione
tamen ex specifice diversa. Et ecce hic diversam
habitus multiplicitatem. Sed quia plura illa sunt
moraliter unum, quatenus in prudentiali consideratio
ne, atque distributione, rebus profecto consona, ad
unum finem spectant; habitus quidem simplex censetur
simplicitate oposita multiplicitati morali quamvis
sive multiplex specifice sit. Et hanc 2.a ordi,,
nationem gaudet logica habitualis. Hic non re,,
pugnat V.a Authoritas allegata?

67. In 2.a authoritate docet habitu aquisitu posse perfici, quin aquirat nobus totalis habitus, sed per aquititionem habitus partialis g.do videlicet prior habitus non erat omnino perfectus. Quod certè fit juxta nos, et hanc, aut illam habitus amplitudinem. Et haec potius favent habitus divisibilitati, quam ejusdem simplicitati; ratio eo ipso quod illa perfectio habitus eo ut posit intelligi supposita habitus simplicitate. In nostra ergo sententia, praedictis nulla inveniuntur in allegatis S.ti Thomae verbis. Videris Illustrissimus Palancius, aliique Thomistae insistant studiose intrahendo ad se D. Thomam, studiy laudabo, non ita sententiam (si Coeco, in qua sibi cantant apertissime pro se ipsis sentire Angelicum Magistrum. Certum est, eos nihil urgentius addere ultra id, quod dicere quondam duo magne note Dominicani Capreolus, et Cayetanus, quorum uterque dubitat circa mentem Doct. Angelici, in quaestione 2 de habitus simplicitate. Videatur 1.s in quaest. 3.a Prologi. 2.s tamen in citata vera D. Thomae afirmans, hanc esse questionem et in Stranei Et in Thomistis, nimirum circa habitus simplicitatem; tamen in 1. p. quaest. 1.a arto 3.o Et radicem agit ad ... dubitatione ista, agitque cum posterum apud Dominicanos Doctissimos, de differentia non sit (inter ipsos) et non esse deputatum Cayetanus

in citatis locis, 1.a 2.æ, quorum S. Thomas habitus aquisitos ab speciebus impressis distinxit. Interim quæ nos qui minime Dixerimus invenimus Doct. Sancti Dna nos allegat, illegatum omittimus allegare ejusd. plura testim.a passim videnda apd. Authores quæ nobis favent plurimæ. 25.

88. Dicitur 2.o eadem pot.a extendit ex se obi ad plura, quæ sunt ea ad quæ se extendit habitus: quia habitus ad plura se extendit quæ actus: quia stat q.d actus respiciat tamen definitionem v.g. et q.d habitus respiciat etiam, et se extendat ad divisionem, et argumentationem. P.t fa. con.a: ideo pot.a gaudet modo illa extentione quæ n gaudet habitus; q.a habitus e actualitas, et determinatio pot.æ, sed actus e actualitas et determinatio pot.æ habitus: quia R.a P.ati: q.d sub habitu definitivo n stet facilitas ad argumentandum, n probat, habitum illum n sufficere etiam ad argumentandum: quia idem simplex habitus logicæ sufficit ad omnes modos sciendi. P.t ans. v. idem temperantiæ habitus aquisitus e sufficiens ad astinentiam a Cibo, et a potu, atque ad abstinentiam à Piscibus, et à Carnibus; sed sub hoc eodem habitu invenitur facilitas ad astinendum à Cibo cum dificultate ad astinendum à pota; similiterq.e facilitas ad abstinendum à Piscibus cum dificultate ad astinendum a Carnibus: quia q.d sub habitu definitivo R.a 2.o idem habitus argumentativus sufficiat ad actus argu„

mentatione in qualibet figura; sed nihil omi
nus est facilitare ad argumentandum in modis
perfectis 1.ae figurae stat difficultas ad argumen
tandum in modis aliarum: ergo.
Ad 2.um Distinguo antecedens; quod si uni
versaliter accipiatur de quavis potentia et de quo,
cumque ipsius habitu, falsum reputo: non enim
impossibilis est habitus, qui se extendat, quantum
potentia. Et concedo negando, deindeque minorem qua probatur ratio
m.d extensionis, totum, quo habitus, quam eo stat,
quod potentia non generatur ab habitu: inde non debet ipsa
sequi naturam habitus; nec limitatio habitus est debet li
mitatio potentiae. Si tamen potentia ab habitu generaretur,
amplius non se extenderet, quam ipse habitus. Cum
autem habitus ex actibus generetur (loquimur de
habitu aquisito) limitatur ab actibus, nec valeat ex
tendi ad actus diversae naturae. Qui respicere nequit
etc. extendi habitus definitionis ad divisionem aut ar
gumentationem: limitatur siquidem ab actibus pro defi
nitione, ex quibus unice generatus est. Ad 3.am
respondeo negando antecedens; ad cujus 1.am probationem ego non
gravabor admittere, tamen verum modo ipsius loquendo
de aliquo particulari habitu; licet diversi frequen
ter dentur circa res illas habitus in multis hominibus.
Distinguo tamen minorem, de eodem illo particulari habitu;
sed sub eodem habitu invenitur facilitas. Ut si tem
perantia exercenda sit per actus similes illis, ijs a
quibus generatus est habitus, nego: si vero exercenda sit
per actus dissimiles, concedo minorem. Animadverto quod

aquisitus habitus operantis, qui simul sit facilitas 3o.
qua contra illa dicta est pervenire posse notam
difficultatem circa aliquod ex obiectis illis ob quas notum
sat languerat antea valentior actusque operantis
3a obiectum illud, v. g. quia postea aquis, difficilior redditur.
Accessio hic difficultatis simul cum predicto habitu.
Ac ista difficultas est circa actus dissimilem iis a
quibus numeratus est habitus ille, nempe circa
actus difficiliores ipsis.

Do. Remanet vero, dum manet ille
habitus, facilitas ad actus abstinentis circa om-
nia illa obiecta exercendos fi. actus, respectu quo-
rum non apparenda vincenda nova difficultas, similes ip-
sius iis iis aquibus habitus generatus est. Apparet
hinc notandum esse eorum, non distincta, ut dictum est;
neque cum habitus in nobis admisit tantum sit facilitas
ad actus similes iis iis aquibus est genitus, et ex
eo, quod non sit facilitas ad actus dissimiles bene inferatur,
ex tali habitu non sufficere,... posse hunc operare
cum difficultate ad illos actus: pariter ex eo quod sub
habitu definitivo non fiet facilitas ad argumentandum,
sed potius operari possit difficultas infertur bene habitum de-
finitivum non sufficere ad argumentandum. Ad 2um
probationis dico, falsum esse modo praeter id quod in modo
asseritur cum veritate, ita non solum tota logica componitur
ex pluribus habitibus, sed et in partiali logica
multiplex etiam habitus invenitur. Unde in logica argu-
mentativa, quae partialis logica est, admittendi sunt
plures habitus juxta diversas species formar

logicas argumentativas;

91\. Dicunt 3.° unica potentia intellectiva v.g. sufficit ad plures actus, etiam specie diversos; et similiter unicus habitus infusus v.g. fidei, vel charitatis vel temperantiae supernaturalis: ergo et sufficit hic. Confirmatur: quia si unicus habitus non sufficit ad omnes actus logicae, vel erunt multae logicae, vel omnes scientiae non erunt plures, sed unica scientia; atqui ap. Philosophos, et Scriptores omnes male audit utrumque. Ergo. Ratio sequelae est, quia si unicus habitus non sufficit ad omnes actus logicae, hoc ideo erit, quia respectu actuum logicae erunt diversae rationes formales specificativae, et propter diversas has rationes multiplicantur scientiae, atque dividuntur scientiarum: ergo propter illas rationes specificativas erunt multae logicae. Et si ratio ipsa non valeat ad concludendum multas esse logicas, inde erit propterea 2.° quia Nec ratio: rationes diversae specificativae respectu logicae non probant, dari plures logicas: ergo neque probant, dari plures scientias, rationes diversae specificativae respectu omnium scientiarum. Vel aliter rationes diversae specificativae respectu logicae non obstant ut logica sit una: ergo rationes diversae specificativae respectu omnium scientiarum non obstant, ut scientiae omnes sint una scientia.

92\. Respondeo potentiam cognoscitivam arguitur esse disparitas: quia neque potentia, intellectiva v.g. neque habitus infusus generantur ab actibus; sed in ordine ad actus se habere possunt ut causae universales, quarum virtus se extendit ad effectus specie diversos, Sol v.g. et aliae causae

Cœlestes. Habitus autem aquisitos generatur ab actibus; ac proinde horum naturam sequi debet, et non potest generatur ab actibus hujus speciei nam superare actum alterius speciei ut patet. Apparet ab absurdo clarior paritatis infirmitas; si respondeas, quod sicut unica species intellectiva sufficit ad omnes cognitiones specie diversas, ita unicus habitus aquisitus sufficiens erit ad omnes scientias, et cognitiones seu practicas, seu speculativas, vel naturales, vel supernaturales. Assumpsi 31.

Dissertationis hujus quod ad examinis ut respondeam rationibus probabilitibus premitto quod Eximius Doctor disputatione 44a. Metaphysicae, sectione 11, esse cavendas in hac re extremas locutiones, et maxime habitu rarentes a Dmanibus, et receptis Philosophorum sententijs, cum resistantia pendeat multum ex modo dicendi, et loquendi. Itaque neque dicendum, omnes scientias unicam scientiam esse, quod Antonius Mirandulanus asseruit apud eundem Eximium; neque tales tot esse scientias, quot sunt simplices habitus, seu quot quod sunt conclusiones scire, quae sententia Soto, alijque tribuunt Nominalibus, quos tamen ab hac nota vindicat Eximius citatus.

33. Unde loquitur ad rationes vel distinctiones: sed propter diversas has rationes, si moraliter unum sint, multiplicantur scientiae, sicque dividuntur scientiarum, non si neque moraliter sint unum, Ideo non, et non cognoscit. Patet doctrina in quavis scientia actuali est adaequate, et totaliter accepta; quae licet ...

cognitionis, habeat respicientes obj. sub diversa
ratione specificativa non dividitur, propterea in tot scientias
actuales totales, quot sunt cognitiones, sed
potius una moraliter habetur, quia prudenter exis-
timantur quid unum componere. Idem de habituali
dicendum est, et dixit D. Thomas quaestione 2 de
veritate, articulo 3; una tota scientia comprehendit, inquit,
sub se plures scientias particulares, quibus conclusiones
diversae cognoscuntur. Verum est, quod ex diversa ratio-
ne specificabantur, et illius habitus resultat multi-
plex scientia partialis; sed vero componens, si
prudenter existimentur, unum et unum totalem scientiam.
Propterea haec logica habitualis erit multiplex logica
partialis, logica scilicet argumentativa, logica divi-
siva, logica definitiva, quarum quaelibet pars est logicae,
seu logica tantum partialis, non tamen erit multiplex
logica totalis. Quia ij plures habitus censentur esse
unum moraliter.

DA. Ad rationem pro 2° aliter et aliter
propositae, Vestis antibus, nego utramque cons. Dispa-
ritas est: quia in doctiorum hominum judicio a quo pendet
multum divisio scientiarum, censentur moraliter unae
actiones diversae specificativae, quae tales sunt respec-
tu logicae: et est contrario censentur omnes moraliter
multiplices, quae tales sunt respectu collectionis
scientiarum omnium; et inde tot fiunt termini nomi-
nantur juxta modum dicendi, et loquendi docto-
rum hominum. Si rogemus de fundamento, ut aliqui
habitus specie diversi, non vero omnes, censeantur

una moraliter scia totalis habitualis; respon- 32.
dens sufficiens, quare neque fundamentum est, quod
actus specie diversi, ex quibus constituitur aliqui
habitus, omnium consensu reputentur una moraliter
scia totalis actualis; non autem unica totalis scia
actualis reputentur omnes omnino actus sciarum.
Ad rem modo non attinet rationem reddere ob quam plu-
res aliqui actus specie diversi dicantur una scia
actualis totalis; non ita omnes simul acta scien-
tifici.

95. Ut alias solvas, nota 1.º intellectum cum facilitate
ad aliquem ex modis sciendi, v.g. ad definitionem, di
non carere tamen facilitate extra ad alios modos
sciendi consistente in defectu specierum ad illos, sed
carere ulterius facilitate intra generanda ex
actibus ad alios modos dirigentibus. Illa facilitate
extra, quae in speciebus impressis obiectorum constituunt
Adversarij non nullis, carere potest, et qui intrinsice
facilis est, et qui est intrinsece difficilis ad aliquem
modum sciendi: quia non solum qui numquam se exer-
cuit in actibus ad argumentationem sed etiam qui sex
cissime se exercuit in eis de carere potest speciebus
actum ad argumentationem, et argumentationis ipsius quia
audivit fit ad alia distractus. In hoc tamen utrique
differunt, quod hic, superveniente specierum aplicatione ma-
net tamen extrinsece, quam intrinsece facilis; ille ve-
ro manet difficilis intrinsece. Difficultas quidem
quae non aufertur nisi per repetitionem actuum.

96. Sic ergo intus seq. intrinsece, quam ex trinsece facilis ad aliquem modum sciendi v.g. definitionem, et si species haueat ad actus pro argumentatione, manebit ergo alia difficilis intrinsece, difficultate, quae non aufertur nisi per exercitium in illis actibus. Qui propterea quaeris dicitur facilitate ad unum modum sciendi esse substantialem intrinsecam facilitatem ad omnes alios. Vel si hoc dicere fas sit, audeunt quoque dicere licentia intolerabili, sed jure, non modo facilitatem ad canendum esse intrinsece substantialem facilitatem ad navigandum, ad devellendos Turcas et alias sic longissime dicta. Praeter haec nullius est momenti paritas a Palensio adducta, hominis potentis videre, sed in tenebris positi, cuius actus visionis est impeditus extrinsece, licet intrinsece potens sit ad videndum. Nam ne hoc supponit extrinsece intrinsece potens videre, quantum est ex parte potentiae? Tunc dices: Quid autem de intrinsece facili ad videndum? Supponit intrinsece facilis ad reliquos modos sciendi? minime, sed hoc disputatur, an unica esse posset, an deueat esse multiplex facilitas, ut intrinsece sit intrinsece facilis ad omnes modos sciendi totales.

97. Nota 2o ut retrorsum dixisse, quibus res Clarissimi ostendunt, eorum cognitum non considerare modum sciendi sub abstractione ab omni materia, ut sequentur ostendendum. Adverte satis. Et scio triplicem hanc abstractionem distinguendi. 1a est abstractio a materia signata seu individuali; 2a a materia sensibili; 3a a materia intelli,

gnibili: Abstractio 1.a ē Entis ∂sideratio præscindendo ab ejus singularitate; n̄ tamen præscindendo à qualitatibus sensibilibus ipsius. Spectat ad Physicam abstractio ista. Abstractio 2.a ē ∂sideratio Entis præscindendo etiam ab ejus qualitatibus sensibilibus, n̄ tamen ita ut iam materiale fiat intelligatur, sed ita ut materiale appareat. Matematicæ ē abstractio ista. 3.a ē ∂sideratio entis, ita præscindendo ut neque intelligatur materiale. Sic ∂siderat Metaphysica. Antiquissima ē hujusmodi 3plex abstractio sic distincta, et juxta ipsam sunt divisi à Priscis Philis Scientiæ speculativæ modo enumeratæ. His suppositis audiantur adversarij.

Dicunt, logicam ∂siderare 3plices modos sciendi sub abstractione ab omni materia. Quorum ista? præscindendo 2a abstractione explicata, quæ 3plices notioni Philus intendit, logicam ∂siderare, 3plices modos sciendi, quos admodum Metaphysica rationem Entis, sub abstractione ab materia ipsa, intelligibile ejus? Rationem habeo, aliud n̄ ēe hic mentem adversariorum, neque aliud ipsos intendere, quam quod logica dicatur ∂siderare 3plices modos sciendi ut sic, aut sub ratione veri, vel scibilis in omni: Quorum hic intentio jam satis exponata ē supra.

98. Dicunt ijsdem sensibus
Claudat, idest, nomine ēe abstractionis logicæ ab omni materia: quod ipsa ∂sideret 3plices modos sciendi in sua cujusque diffa specifica. Si tamen aliter explicetur abstractio prædicta. Tunc omitti poterit, vel ∂di; ∂logica relinquatur nihilominus ... modo

98. solum ut differunt inter se specifice. Infinitus est enim si velis omnia persequi et quae pro nobis stant, et quae ad maxime obiiciunt. Nominatim praeter eos modos quos diximus [illegible] additur habitus indivisibili, ut [illegible] ipse [illegible] aliqui Thomistae excogitarunt, et nunc [illegible] Thomistae alii reiiciunt tamquam inutile [illegible] eius honor.

99. Dicendum tandem universaliter habitualis [illegible] habitus inter se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Sectio 7.a
De concursu Dei cum actionibus [illegible] [illegible]

100. Distinguendus est concursus [illegible] ex physicis effectibus, exemplo [illegible] ostendo [illegible] iuxta Pictoris animi informanda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] apprehensa manu pingentis discipuli [illegible] simul [illegible] Pelicij; et ita concurrit ad [illegible] effectibus physicis. Loquimur [illegible] fit [illegible] aliquo modo concurrere ad modum fiendi, nunc ipse modus in quo adiicitur [illegible] [illegible] effectibus fit. Oportet resolu-

tionis partis. Dicendum 1.° logica actualis docens directiva
est directe; non tamen directe ad modum sciendi, sive
qui fiant intra materiam logicae, sive in materia aliarum scientiarum.
Ita [illegible] e [illegible] sed in Baconium, in 1.° Re
bio, et paucis aliis. Ad quam 1.° [illegible] intus logica do
cente actuali [illegible], [illegible] [illegible]
dos sciendi sive in [illegible], sive in illa materia: ergo lo
gica docens [illegible] dirigendo [illegible] ad modum sci
endi sive in materia logicae, sive in materia aliarum scientiarum.

10 D.°

Probatur a [illegible] nescimus [illegible] fundamentum directionis
logicae actualis [illegible] illa [illegible], [illegible] quidem non
[illegible] in rebus, sicut nec [illegible] alia, quibus [illegible]
[illegible] [illegible]. Opponis: logica actualis docens dir
igit ad modos sciendi ut causa exemplaris; sed
causa exemplaris dirigit [illegible] ad effectum: ergo logica
[illegible] causa exemplaris dirigit [illegible] quid imitando
[illegible] [illegible] similitudine: hoc modo non dirigit logica
actualis docens ad modos sciendi, [illegible] neque est,
neque [illegible] [illegible] [illegible] ad ipsos [illegible].
[illegible] [illegible] non, et satis [illegible], si [illegible]
quae [illegible] est. Exemplar in causa non est efficiens, ac
[illegible] [illegible] directe in effectum. Dico quidem solet
efficiens [illegible] [illegible], quatenus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] proximae causae efficientis. [illegible] se habet
in Pictore idea quae sive proponit imitandum; si
quidem tamen idea [illegible] Pictori directe dirigit a [illegible]
[illegible].

102. Respondeo 2º Logica pure docens habitualis non deservit physicae ad perfectos modos sciendi; sed deservit directive dantis mediate. Prior pars probatur: quia Logica pure docens habitualis solum deservit physicae ad actus similes iis, ex quibus genita; sed modi sciendi non sunt similes actibus ex quibus genita est Logica pure docens habitualis: ergo non deservit physicae ad modos sciendi. Maior est doctrina Aristotelis ex omnium modo loquendi Philosophorum circa virtutes habitus acquisitos; qui loquendi modus fuit clarissimus in Aristotele 2º Ethicorum, cap. 1º dicente: omnes habitus ex operationibus similibus fiunt, quas proveniunt tales, quales operationes reddunt operari. Differentiis namque operationum habitus ipsi consequuntur. Minor probatur: Logica pure docens habitualis genita est ex actibus, qui praescribunt, non vero habent actibus modos sciendi; sed actus, qui sunt modi sciendi, non sunt similes actibus praescribentibus, sed habent formam modi sciendi: ergo. Probatur minor; quia Logica habitualis pure docens non generatur nisi ex actibus qui sunt Logica actualis pure docens: isti autem actus, quia sunt Logica docens, praescribunt formam modi sciendi; ergo quia sunt Logica pure docens, formam modi sciendi non habent. Ostenditur et reliqua.

103. Secunda pars probatur: Logica pure docens habitualis dando mediate se habet in ordine ad dirigendos modos sciendi: ergo ad hos deservit directive dantis mediate. Probatur: ideo praecise dirigit modos sciendi, generando

simul cum intu producit regulas directivas ad modum sciendi; sed hoc est tantum mediate se habere in ordine ad dirigendum modum sciendi: ergo. Minor certa videtur: non enim aliud munus videtur exercere predicta logica respectu directionis ad modum sciendi. Major est eque certa; cum enim tantum dirigat mediis regulis quas producit, et immediate se habeat ad directionem, respectu hujus, necesse est, tantum mediate se habeat predicta logica.

104. Oponitur: logica habitualis pure docens est habitus practicus ad modum sciendi: ergo ad illum concurrit physice. Consequentia probatur: si predicta logica aliquomodo est habitus practicus ad modum sciendi, ad hunc debet aliquomodo concurrere; sed non directive, qualitas enim emortua, ut est habitus, directiva non est: ergo. Concedo antecedens, et nego consequentiam. Ad hujus probationem concessa majori, distinguo minorem; sed non directive immediate, concedo: sed non directive, mediate; nego, quod non possit hoc modo concurrere habitu practicus. Et respondeo similiter rationi pro minori. Qualitas emortua, vel non vitalis nec illuminativa intus non potest hunc dirigi immediate, et per se ipsam; sed bene poterit mediate dirigere, producendo nimirum qualitatem vitalem intus per se illuminativam.

105. Dicendum 3º logica habitualis utens concurrit physice ad modum sciendi, sive fiant in materia logice, sive in materia aliarum scientiarum. Dictum probatur: logica habitualis utens est habitus generatus ex repetitis definitionibus, divisionibus, et argumentationibus, sed

habitus ex istis generatus concurrit phicé ad modos sdi quin obstet habitibus aut illius mag diversitas.

Pmj: habitus generatus ex repetitis definitionibus, divisionibus et argumentationibus concurrit phicé ad similes formas argumentationis, divisionis, definitionis in quacumque maa sit: p. Prans: ideo tales habitus n concurrerent phicé ad istas formas in quacumque maa eent, q. a n eet facilitas ad quacumque mam illarum formarum; sed q. n sit facilitas ad quacumque mam illarum formarum n obstat, ut concurrat phicé ad illas formas in quacumque maa sit: q. Illa p. concursus phicus illius habitus ad tales formas potest dari cum difficultate ad maa illarum. Ras ans... ex vel ex ipsa experientia habet q. multorum faciles sumus ad argumentationes, quas fecimus, et simul difficultatem sentimus. Et hac solum ratione fit, quia in forma simili nos sepius exercuimus, difficiles ratione maa, quas tractavimus.

No. 6. Ex 2° Fo q. dicto inferes habitum logicum p. se docentis distinguitur a habitu logico utentis: Primus si quidem generatur ab habitibus qui modi sciendi non sunt: et Secundus ab actibus qui sunt modi sciendi: Primus non concurrit phicé ad modos sciendi, ad hos autem phisice concurrit Secundus. Primus facilitat tantum mediate; sed vero Secundus facilitat immediate ad modos

ne 2.ª [illegible] immediata ad modum sciendi opo
nit. V. [illegible] faciendi sillogismus [illegible]
[illegible] difficultas; sed ab nulla [illegible] requisi
[illegible] ab logicæ [illegible] differentia: ab habitu logicæ docen
tis: [illegible] habitus differentiæ [illegible] quia [illegible]
difficultas [illegible] formæ sillogismi, et difficultas alia
[illegible] mag. ipsius sillogismi, et [illegible] clarum [illegible]
difficultatis [illegible] mag. dici [illegible] habitus [illegible], ad [illegible]
[illegible] illa [illegible] difficultas [illegible] formæ [illegible] habitus
logicæ docentis vincit.

107. Opponitur 2.º: habitus facilitans
ad usum regularem logicæ, et logica habitualis utens,
[illegible] habitus logicæ docentis facilitat ad usum regularem
logicæ: [illegible] habitus logicæ docentis est logica habitualis
utens: [illegible] bene habitus [illegible]. Opponitur 3.º
[illegible] bene instructus per habitum logicæ docentis nulla [illegible]
[illegible] restat vincenda difficultas in modo sciendi:
[illegible] habitus [illegible] logicæ utentis: [illegible]
[illegible] aliqua restat difficultas, et hæc erit major,
ob defectum scilicet [illegible] determina
tos modos sciendi.

108. Ad [illegible] oppositionem [illegible]
[illegible] difficultas [illegible] formæ [illegible]
habitum logicæ docentis vincitur quoad cognitionem [illegible]
[illegible] formæ; [illegible] quoad executionem [illegible]
[illegible]. Regulæ [illegible] modi sciendi [illegible]
[illegible] cognitionem formæ, sive [illegible]
[illegible] immediate influat habitus logicæ
docentis [illegible] est [illegible], ut [illegible]

formas et artificiy illud. ergo posita hac facilitate, que stare potest atque aliquo usu exercitatione in ... in ipsis modis sciendi efficiendis, restat vincenda difficultas circa executionem formę, et artificij modorum sciendi, quę non vincitur nisi per ... norum repetitione. Ad secundum observa per usum regularum ibi intelligi operationes factas ... regularum directionem, et hoc supposito distinguo maiorem: habitus facilitans immediate ad usum regularum logicę est logica habitualis utens, concedo; facilitans tantum mediate ad usum regularum logicę est logica habitualis utens, nego maiorem. Et minorem concedo in hoc secundo sensu, negoque in primo simul et consequentias. Patet ex dictis distinctionis doctrina. (ad 3.m distinguas antecedens intellectum sene ...)

Sol.

Ad 3.m distinguo antecedens: intellectui bene instructo per habitum logicę docentis nulla, saltem, facilitas, restat vincenda difficultas ad modos sciendi quoad cognitionem formę eorum, concedo antecedens; quoad executionem formę eorum, nego antecedens. Dic ad rationem antecedentis; difficultate ad executionem modorum sciendi ... habere. Ld. facili respectu habitus logicę docentis; cum non sit difficultas vincenda per acquisitionem talis habitus: at ld. facili se habere respectu habitus logicę utentis, non enim vinci potest nisi per huius acquisitionem. Et inde ... habitus dist.

Nec bene dicit, quia ista ratione difficultas esset in defectu, sive majori inopia. Abundent enim sic [illegible] presentissimi ad determinatum modum sciendi efficiendi [illegible] nihil ominus difficultas in executione, [illegible] licet intus experientiam non habuit in dirigendos modos sciendi. 37.

110. Dicendum tandem: logica habitualis simul docens, et utens devenit [illegible] ad modum sciendi similes actibus ex quibus generata fuit. [illegible] hoc dicitur talis habitus est facilitas immediata ad similes actus. Nec obest, quod simul sit logica habitualis docens: inde enim solum fit, talem habitum esse simul facilitatem ad illos modos sciendi, quatenus sunt actus docentes. Itaque logica habitualis simul docens, et utens generata ex illis actibus, quos diximus alibi esse simul logicam actualem docentem, et utentem; docentem quia dirigunt modum sciendi; utentem, quia sunt directi ipsi per aliquem actum ejusdem logicae docentis. Itaque est, quod logica simul docens et utens habitualis est facilitas immediata ad actus, qui dirigunt ad modum sciendi, et habent ipsi modi sciendi formam similem formae illorum actuum, ex quibus talis logica genita est.

111. Habes in subjectione ipsa tunc alia in nulla, tunc aliqua quae posset desiderare [illegible] logicam practicam [illegible] in modum sciendi, vel [illegible] in modo logicae, vel in modo aliarum scientiarum. Sed hoc [illegible] ex hic traditis [illegible], [illegible] sive [illegible] accipias, [illegible] logica docenti habitualis [illegible] multiplicat[illegible]

hacita ocimus: hoc, inquo, colige, logā docentē habitualē eē facilitē immediatē ad singulas suas definitionibus, divisionibus, et argumentationibus; ei me mag[?] facilitē ad definiones, divisiones, et argumentationes etenim ñ ab istis, sed á regulis generata est. Sed age, jā logā in alienā omninó, si jas exit, provinciā inducamus.

Subsectio 8.ª

De necessitate logæ ad alias Scientias.

112. Omnes Scias vagā, nolit, velit, fert nostra Dialectica; nec proprium Lares habitare permittit in hujus modo, modó in alterius sui domicilij adducta. Proinde Clitomachus hanc simile tenit Dialectica, ob unius q. scilicet inconstantiam. Oprobat hic, qua sit utilis scia loga. Nam pro suis rebus sibi ministrare utilissimā, et in suā quoque ditione suā reliquas praesse Dialectica. Unde quivit [illegible] (ut ne dicā) q.º Phorum illa videlicet utilitas Dialectisæ quousq. protendat. Et in hac ipsa dubitatione adeo dari é predictis utilitatibus de necessitate (quaerat) dum investigat utilitas. Vel rogat, an loga sit necessaria ad oparandum alias scias. Antequam utilia Doctorum audiamus, distinguendum é Dplex necessitatis generibus ad finem aliquem.

113. Metaphisicus scilicet, Phicus, Moralis. Ex sing. dicit aliqd Metaphus nesse faciq, q.do sine hoc finis nequa virtutes obtineri potest. Phicq necessarium dicit, q.do sine hoc finis, attenta rerum natura, ñ potest obtineri; potest tamen miraculosé

atque dicimus: Necessarium in quovis isto gradu dici solet necessarium simpliciter. Necessarium moraliter aliquid dicitur, quando et si absque ipso finis possit, cum necessarium obtineri, non tamen sine magna difficultate obtinetur. Praeter istas necessitates, datur necessarium secundum quid. Nam ex rebus, quibus non indiget explicatio istius. Praenotandum est enim, sicut aliquem requiri in statu ejus imperfecto, cum aliqua vel aliqua tantum dotes haberet, ex quibus Ipse statim sciat pendere ad quiritur scientia, cum habeat omnes facilitates, et animi ejus. Praemittendum ulterius est, ac nostra quaestionis spectare, quatenus in dicta Logica artificiali, ea scilicet quae hujusque tractatur, scilicet in iis cognitionibus scientificis, per demonstrationem acquisitis, quibus dirigitur et instruitur quisque logicae candidatus ad definiendum, dividendum, et argumentandum.

112. Denique praemittendum est, non posse, nisi inaniter, et illusorie quaeri, num praedicta Logica artificialis sit necessaria ad alias scientias acquirendas, sub directione ipsius logicae artificialis. Nemo enim dubitare potest, logicam necessario requiri, ut cum logicae directione scientias addiscant. Ad solutionem quaestionis est discentium, logicam esse necessariam simpliciter ad alias scientias comparandas cum in statu imperfecto scientiarum. Sic multi Thomistae, quibus adhaesit P. Cajetanus, 2a. art. 1. disp. 7. 2. resolvere examinantur ad statum perfectum scientiarum. Sic Thomistae aliqui, quorum sequitur Lince, nostri subscribunt. Ita post 2o lib. 1o. quaest. 1a. art. 1o. Item lib. 2o Praedicabili, tractatu 3o cap. 7o Resolutio 3a. est necessarium scientiis

in utroque statu haueri simpliciter et aquiri posse sine logicâ. Acentio communissima ê in utraque Schola, Scotica et Jesuitica. Sic Ponsius disp. 2. qu. ultima. Sic etiam P. Losada in sua 1. Proemiali disp. 1. cap. 1. subscripsere Thomistae alij, quos inter Illustrissimus Palanius eos citans tractatu 8. Proemialis qu. 14.

115. Accedit ... Probatur: logica artificialis n ê simpliciter necessaria ad comparandum alias scientias etiam in statu perfecto earum. Probatur: ob defectum logicae artificialis intellectus n ê impotens absolute ad aquirendum quamcumque aliam cujuscumque scientiae: ergo neque ê absolute impotens ad omnes aquirendas; ac proinde nequit ad aquirendas ... in statu perfecto. Sed hoc ipso logica artificialis n ê simpliciter necessaria ad comparandum alias scientias earum in statu perfecto earum: alioquin ... intellectus ê impotens absolute p defectum medij simpliciter necessarij ad illas: ergo logica artificialis n ê simpliciter necessaria ad comparandum alias scientias etiam in statu perfecto earum. Tenent relig. ... Antecedens, cujus ... probari debet ... bonitate ... Sequitur ... illius ... g. ... intellectus ob defectum logicae artificialis n ê absolute impotens ad aquirendum quamcumque ex illis ... posse ... sine logicâ artificiali ... aliquam aquirere, postea aliam, aliam deinceps, et sic ... reliquias; cum unius aquisitio n impediat, immo juvari possit, n parum ad aquisitionem aliarum.

116. Resp. 2ig ant: ob defectu logae artificialis intell
n. e impotens absolutè ad aquirendu demonstraonem;
sed idem intell ob defectu logae artificialis est im,,
potens absolutè ad aquirendu quamvis ex illis
dnibus, q. illam quelibet deuet p. demonstraõ,,
nem aquiri: ergo nm e solidum fundamentum, quo utuntur
Adversarii; quod utraquè pro nostrâ sententia
resolutione. Et benè dicunt, quelibet illam dnm
deuere p. demonstraonem aquiri; cum hic eum in eo
sensu loquamur omnes, in quo partialis sciâ
accipit pro cognictione p. demonstraonem aquisita, tota,
lisque sciâ pro quadam collectione talium cognictionum.
Resp. nD: intell sibi soli relictus e absolutè potens effi,,
cere demonstraonem circa res aliquas, quarum species
intensionales hauet: ergo Pant V. ex ipsâ demon,,
straônis naâ: quid enim (ut summatim loquar) e
demonstraõ, nisi aliquae cognictiones euidentes in
quarum aliquae deueniat manifestè ex vi aliarum?
117. Negas,
bis nullus, intell sibi relictum, sive sola sua vir,
ture natiba posse aquirere cognictiones euidentes:
statuè ergo intell sub cognictionibus euidentibus, ex
quibus aliq. alia possit aquiri manifestè; absit
quecumque alia cognictio directiba nulla, quidem
hic adest loga artificialis: etenim intell loga
artificialis n. e, nec sunt artificialis loga que,,
cumque cognictiones euidentes, ex quibus aliae
possint euidenter deduci. Quis autem neget intel,,
lect. destitutum p. solam suam virtutem quod absolutè possit

absque omni alia cognitione ad hoc dirigente evidenter colligere identitatem inter se eorum extremorum, quorum prioribus cognitionibus evidenter noverit identitatem, ita ut uno 3.o quoties sig. antis 2a probatio desumpta ab experientia; quoties vel incultus ad modum intus, idoque rusticus ex eo, quod devenerit ex denario diurno sanguine mercedem sui laboris, et ex eo, quod labori operam dederit diebus 4o, certus colligit manifestissime 4o denariorum sibi esse mercedem dierum laboris 4. in hanc similesque demonstrationes saepissime erumpit intus omni logica artificiali destitutus.

118. [illegible] P. 3o. idem ante negotia D. Thomae sententia in 1a parte, qu. 117. art. 1o. ibi: inest unicuique homini quoddam principium scientiae, scilicet lumen intellectus agentis, per quod cognoscuntur statim a principio naturaliter quaedam universalia principia omnium scientiarum. Cum autem aliquis hujusmodi universalia principia applicat ad aliqua particularia quorum memoriam, et experimentum per sensum accipit; per inventionem propriam acquirit scientiam eorum, quae nesciebat, ex notis ad ignota procedens. En juxta Angelicum Doct. intus ex propria naturali virtute et principiis per quod acquirunt ÆE cognitiones evidentes quae sunt principia universalia; ex his quae scientia acquirit deinde intus applicat ad aliqua particularia, quorum species intentionales habet, sive quorum memoriam, et experimentum per sensum accipit. Ad talem autem applicationem nec S.tus Thomas abstruit necessariam logicam artificialem, dum proponit modum acquirendi

scię ex evidentalib. principijs, nec ulla ratio requi-
rat simpliciter necessarię: ergo sicut intus sibi relictus Ao.
ē absolutè potens acquirere illa principia omnis
scientię, ita ē etiam potens ad efficiendum demon-
strationem, applicatis per ipsum intus virtutem illis prin-
cipijs.

119. 4° demum probat illud antecedens argumentatione,
ut ajunt ad hominem contra Adversarios principijs:
intus sibi soli relictus ē absolutè potens acquire-
re demonstrationibus aliquam dispositionem logicę artificialis:
ergo sibi soli relictus ē absolutè potens efficere de-
monstrationem. Ratio antecedentis: nam enim apud Adversarios
saltem 1ę dispositiones logicę artificiales sunt cognitiones
per demonstrationem acquisitę; et harum saltem primam acqui-
sibit intus sibi soli relictus, hoc ē, perfectè destitu-
tus logicâ artificiali, quę nulla omninò erat in
priori ad primam sui regulam, seu dispositionem. Discursus
isti respondent ergo litteraliter, quę fuit logicę arti-
ficialis necessitate ad acquirendum alias scientias
tunc imperfectè tunc perfectè. Circa aliqua quę
supererat scitu necessarium, sit 2a Conclusio.

120. Logica arti-
ficialis ē quid, sive moraliter necessaria ad
alias scientias in statu perfecto comparandas:
ad finem habet moraliter necessarium id, ob cujus defec-
tum finis obtineri non potest nisi cum magna difficultate;
sed ob defectum logicę artificialis obtineri non potest nisi
cum magna difficultate quævis alia scientia in statu
perfecto: ergo logica artificialis ē moraliter necessaria

ad obtinendum quamvis aliq. scientiam speci. seu jecto: q. ad alias scias in statu perfecto comparandas e moraliter necessaria. Mi. e supra tradita, atque Omnino spiratio necessarium moraliter. P. m.: ob defectum logicae artificialis dificile admodum e, intellectu recte procedere, vitando errores omnes, aut si quos committerit, eos detegere atque corrigere, in variis obliminis discursibus, quibus intellectus opus e ad scientiam in statu perfecto: ergo. Ant. experientia ipsa firmat, ob quam omnino asserit addiscentes alias scias bremanibus e deteriori logicis praeceptionibus. Logicae utrag. dico de loga artificiali actuali de qua, non autem de habituali quaest. instituitur ap. Authores.

Subsectio 3a

Opposita Argumenta.

124 1m. Licet aliqui Omnes cujuscunque scientiae possint simpliciter comparari sine loga artificiali non inde sequitur, posse comparari omnes: q. Ant. sustinet varietas multiplex. 1. licet sine speciali gratia possit homo vitare non nulla peccata venialia, non inde sequitur vitare posse omnia sine speciali gratia: q. 2a. licet unus Miles aliquis ex Hostibus superare possit, non inde sequitur, quod possit superare integrum Hostium exercitum: q. 3a. licet absque Medicinae subsidio naa possit curare gravis unius vel alterius infirmitas, non inde sequitur q. prevalere possit contra omnes: q. Nos ans: eadem namque e ratio, ad unum, quam ad omnes cujuscunque scientiae Omnes comparandum praeter dissimilitudinem majoris, vel minoris difficultatis, quae non e simpliciter supra

vires intellectus.

122. Rp. Paritates non firmant aut non 1a, q. homo potest simpliciter, non vero moraliter, vitare sine speciali gratia omnia venialia. Similiter intellectus potest simpliciter, sed non moraliter, sine logica artificiali omnes cujuscumque sui conclusiones acquirere. Non 2a, q. unus Miles potest simpliciter omnes Hostes subcessive licet non simul, atque conjunctim, superare, dummodo ipsi sui vires non destituant. Cum autem intellectus per acquisitionem unius conclusionis vires non minuantur, si potest simpliciter unam, potest et reliquas conclusiones subcessive comparare. Non denique 3a, quae fit in Adversariis desumpta: nam cum auxilio Medicinae non potest simpliciter omnes vincere Morbos: ergo intellectus cum directione logicae artificialis non potest simpliciter omnes unius sui conclusiones comparare. Dic ergo q. natura cum, dum vincit, debilior reddi solet, et inertior ad alias Morborum Victorias. Adde, q. infirmitates non nullae excedunt vires physicas naturae. Intellectus non ita se habet, ut patet, qui nec post acquisitionem unius conclusionis remanet invalidior, nec vires habent quae simpliciter excedant, sed difficultates invenit in acquirendo conclusiones omnes cujuscumque suae naturalis sit licet.

123. 2m: quaelibet demonstratio est artefactum logicum: sed ad quaelibet demonstrationem requiritur simpliciter logica directiva. Prob. maj: ad quodlibet artefactum requiritur simpliciter directivus artis, tu sic est opus: sed sic. Resp. dist. N: sine causa universali non potest simpliciter effectus poni; sed artificialis logica non est universalis cujusque demonstrationis: ergo. Resp. 2o. directio logicae ad actus scientificos se habet eodem modo, ac prudentiae

dictamy ad actu bonu; sed hac dictamy simpliciy requirit ad actu bonu: q illa directio simpliciy requirit ad actu scientifici.

124. Distinguo ant. quaelibet demonstrao e in actu 1o antefacty logicam, distinguo antecedens; e in actu 2o subdistinguo: e intrinsece, ... e eaq extrinsece, nego ant. et cons. Ad hujus probaone distinguo eaq ant: ad qualibet antefacty in actu 1o intrinsece desideratur tale requiritur simpliciy concursus artis, nego: ad qualibet antefacty in actu 2o eaq extrinsece tale requiritur simpliciy concursus artis, ... ant. Dicimus quaelibet demonstraone in mat. aliarum scientiarum ee in actu 1o logice antefactam, quatenus elici potuit a ex directione logicae licet reipsa sine tali directione eliciatur.

125. Cg. a re ipsa eaq fram sibi intrinsecam quam haberet, si facta fuisse ex directione logicae, dicimus, quaelibet demonstraone ee antefactam logicae in actu 2o intrinsece talem. Caeterum si demonstrao ... pendet simpliciy a directione logicae artificialis; si ponitur ex hujus directione, tunc demonstrao dicitur antefacty logicae eaq extrinsece tale, quatenus posita ex directione sibi extrinseca, a qua simpliciy n pendet ut fiat. Verum tamen e et indubitabile requiri simpliciy directionem logicae artificialis, ut demonstrao fiat eaq extrinseca antefacty logicae; hoc ej requiritur simpliciy directio logicae ut demonstrao fiat sub directione logicae. Eodem modo ad quaedam antefacta requiritur

directio artis cujusquē opus ut fiat ex directione talis artis.

126 Ad 42.

1.^m Objectionis respondeo Dico ad 1.^m negando mj. artificialis si qui dem logica ēē n̄ potest causa directiva demonstrationis, quia sua logica ipsius demonstratio acquirit; proctereaque n̄ ē causa universalis, id ē, simpliciter necessaria, ad quaslibet demonstrationes acquirendas. Ad 2.^m nego mj. Voluntas ē potentia Caeca, lumine indigens intentionali ad prosecutionem, vel fugam objecti; cum sit nihil volitum, quin prius praecognitum fuerit: ideo inquiens dicitur ad actum bonum nisi praecedat dictamen prudentiae proponens voluntati objectum amandum vel fugiendum. Similis indigentia sine causa poneretur in intellectu, indigentia scilicet directionis logicae ad actum scientificum.

127. 3.^m licet absque logica artificiali possit haberi materialiter aliqua demonstratio, n̄ tamen potest haberi formaliter; sed nisi habeatur formaliter demonstratio n̄ acquiritur scientia: ergo sine logica artificiali n̄ potest acquiri scientia. Probatio mj.; quia habens tantum materialiter demonstrationem, nescit se habere demonstrationem; ac proinde nescit, se habere scientiam; cum juxta Philosophum nemo sciat, nisi sciat se scire: ergo. Probatur 2.^a mj.: demonstratio n̄ habetur formaliter, nisi habens, scilicet sciat demonstrationem bene deducit ex praemissis Certis; sed hoc scire n̄ potest sine logica artificiali: ergo. Probatio mj. nam (sive) logica sola artificialis praescribit regulas ad benè deducendum demonstrationem. Confirmatur: si n̄ dirigatur intellectus aliquibus cognitionibus praescribentibus modum efficiendi demonstrationem n̄ procederet scientifice, sed illae cognitiones sunt logica

Academicos cap. 13. ibi: restat Dialectica, quam certè sapiens benè novit, nec falsum scire is nullum potest. Si verò eam nescit, non pertinet ad sapientiam ejus cognitio, sine qua esse sapiens potuit. Itine inferunt, sed malè, non posse dari sine logicâ artificiali cognitionem scientificam, sive pertinentem ad sapientiam. Sapientia ibi augustinus accipit pro divinarum humanarumque rerum scientiâ; docetque cognitionem logicae non pertinere ad sapientiam, siquis potest esse sapiens Dialecticam ignorans. Quid inde contra nos.

2.m ex lib. 2o de ordine cap. 13. ibi: haec docet docere, haec docet discere. Sit scire, sola scientes facere non solum vult, sed etiam potest. Dic solam logicam facere scientes artificiosè. Vel dic alium sensum esse, quod sine logicâ habeantur, non ipso habent scientiam. Ad alia responsiones sitae, responsiones pariunt.

131. Adversus 2.m Dnis

hoc unicè objicitur: a facilioribus est incipiendum, ut docet Aristoteles 3o Metaphysicae, cap. 1o; sed si logica esset moraliter necessaria ad alias scientias, a difficilioribus incipiendum esset, cum logica difficillima scientia sit. Contra; ideo logica artificialis acquiritur ut moraliter necessaria ad acquirendas alias scientias, quod sine ipsa difficile comparantur; sed hoc non probat esse moraliter necessariam. Quod sine logicâ habituali difficile comparantur aliae scientiae, et tamen non est moraliter necessaria ad alias comparandas. 3. Distinguo: a facilioribus est incipiendum, quando difficiliora non exponunt viam ad reliqua; concedo: quando exponunt viam, nego ...

Loga licet difficilior sit, servit ad sciam minus difficilem. 44

152\. Ad operationes distinguendum: quae sint ipsa difficile operanti aliis scientiis; difficultatem consistentem in morali impossibilitate vitandi falacias, et equivocationes inter addiscendum alias scientias et difficultatem consistentem in aliis; non dicimus. De illa difficultate loquimur, quae non est moraliter impossibile vincere absque loga habituali, si actualis loga deest; ideoque loga actualis, non ita habitualis, asseritur moraliter necessaria ad operandum alias scientias.

Sectio 2.a
De objecto logicae.

Subsectio 1.a
Objectum materiale logica post aliqua de objecto in communi.

153 Juvat ejus objectum noscere ad pleniorem facultatis notionem habendam. Diximus logicam inservire praesentis consideravimus; nunc ex ejus objecto perspiciamus eandem. Quod porro objicitur objectum dicitur ipsum: est quae illud, quod sive actibus potentiae attingitur sive spiritualibus, sive sensitibus. Hinc actus objectum ergo habere dicuntur quae in id tendunt, quod potentiae ipsorum objicitur. Objectum vel consideratur tamquam objicitur, quatenus videlicet attingibile est per actum, ast, potentia exerceat; et sic consideratum appellatur objectum in actu 1.o vel prout facto objicitur potentiaeque porro attingitur, et sic nuncupatur objectum in actu 2.o in totale et partiale vel quod idem est, in adequatum et inadequatum dividitur. Est adequatum, in quod tendunt omnes porro actus,

inadequatum, in quo aliquid tantum rerum sentiunt. Sunt
deinde alii dimones [illegible], tendentis, ordinat[illegible]
quis actus, tum interius, tum exterius, [illegible]
quo in hanc, vel illam artem, [illegible] coalescunt.
134. Ex quo [illegible]
hic ingerit praecipue objectum facultatis practicae [illegible]
in materiale, et formale. Cum objectum talis facultatis [illegible]
[illegible] quoddam, explicari solet [illegible] ordine ad [illegible]
[illegible] materiale ex [illegible], et forma [illegible]. Ex quo in [illegible]
artefacto se habet ut materia [illegible] ex se indifferens
ad hanc, vel illam formam [illegible], hoc objectum materiale di-
citur, quod ad se habet [illegible] formam [illegible]
[illegible] determinans [illegible] [illegible], hoc [illegible]
vocatur objectum formale facultatis. Unde in universum
illud erit [illegible] practicae objectum materiale, in quod
[illegible] forma [illegible] determinans [illegible] [illegible]
[illegible], hoc vocatur objectum formale facultatis. Unde in uni-
versum illud erit [illegible] practicae objectum materiale, in quod formam
intentam inducit ipsa [illegible]: et [illegible] formae intentae
erit formale objectum ejusdem [illegible]. [illegible] [illegible]
vocant attributionis [illegible] scilicet ex materiali objecto,
forma, quae praecipue intenditur a [illegible] practica, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordinantur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] objectum [illegible].
135. Objectum materiale explicatum dici
solet objectum materiale proximum, immediatum, et [illegible]
illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intentum [illegible]
[illegible] objectum materiale remotum, mediatum, et [illegible]
objectum formale [illegible] [illegible] formale [illegible] [illegible]

quę, vel ut finale qua sive ratio finalis sub qua. Scd his infra. Quod atinet ad nostrum &c, dispariter è modo objecti ejus materiale. Supponi ergo soles ex vocibus doctrinal. significatibus et ex actibus intus, atque ex rebus ipsis per voces illorum que actus significatur, utrum sint objectum materiale proximum logicę: indubium stat, res significatas quę dicuntur conceptus obiubi satis ée objectum materiale remotum, et circa quod scd non ée objectum materiale proximum, dicendum nobis ē; et hęc sit prima quęstionis resolutio, Magistris recentibus communissima pro... Dr. Oviedo Contono, Polius atque Peinado disp. qu. 2a sed dixa sunt Thomistę, et Scotistę Maximo acumine, quod refert ex nostris Hurtado, Pilarsi, et alij eum singulari disp. 2. sectione 3a.

136. Ratio recentium est quod ita objectum materiale proximum logicę non induit forma ultima intentionali logicę, sed nec ... intentionem, sive de ... obiubi; ergo ... non ée objectum materiale proximum logicę ... quod non ... semper ... materiale objectum attributionis logicę, sed ex illis non ... praxis ... materialis. ... illorum; forma ultima intentionalis logica ... forma modi sciendi; sed hęc non induunt ... sed ... obiubi; ... sunt ... formare, ... definitionis, quod ipse definit: et juxte ... formantur ... sub ... forma orationis ... quod describitur more Rhetorum.

137. Dicendum 2.º tam voces significativas, tam actus interni sunt objectum materiale proximum logicae. Quoad actus internos stant pro nobis Nominales apud P. Hurtado, Quiros, Arriaga, qui voces excludunt. Contra vocem Dominici faciunt Nominales excludentes actus internos. Probatur assertio ex ratione facta num.º ante: quia tam in voces significativas tam in actus internos inducit formam ultimo intentam logica: et ex ipsis dispositive ex materia objectum attributionis logicae. Quia patet assumptum: nam ea ordinantur in formam definitionis, divisionis, et argumentationis. De sententiis contrariis dictum. Restat minutius circa actus internos resolvere: oportet siquidem discernere an omnes an aliqui duntaxat gaudeant ratione objecti de quo loquimur. Doctores aliqui dicunt generaliter, 3 illas mentis operationes, videlicet apprehensionem, judicium, et discursum esse tale objectum. Sed caute ... Magistrorum auctoritates ... sufficiant, (ergo) nam ipsorum sententiae alii Doctores excludunt a tali ratione solam apprehensionem, ut Conimbricenses, et Hurtado. Judicium, et discursum, prout operatione completi sunt excludit ...

138. Dicendum 3.º discursus prout operatio completa non est objectum materiale proximum logicae. Probatur: discursus prout operatio talis completa est, non opus ultimo intentum a logica; sed opus hujusmodi non est objectum materiale proximum logicae; ergo. Probatur infra ...

M. probat. pi: Opus ultima intenum aloza ē constituty p. formaz ultima intenz aloza; sed hujusmodi n̄ ē obiz m̄a̅le proximy logz: g. pt. P.m: g. opus ita constituty n̄ ē ulterius perfectibile p. formaz logz; sed quod n̄ ē perfectibile p. formaz logz n̄ ē obiz m̄a̅le proximy logz: ut p. ex ipsa explicatione obi m̄a̅lis proximi facultatis practicæ: g. Ṽac m.; nz si adveniret perfectibile p. formaz logz, n̄ constitueret formaz ultima intenz aloza, sed formaz propriaz logz intenderet alijs ingredientibus in tali opus.

139. Dicendy 4.: judicia, et aprehentiones sunt obiz m̄a̅le proximy logz. Suadet: g. judicia quz aprehentiones sunt ulteriur perfectibilia p. formaz ultima intenz aloza: g. Vanti neque judicia neque aprehentiones ex se habent formaz ultima intenz aloza, et possunt illaz habere; sed hoc ipso perfectibilia sunt p. formaz: g. 2. Ex eo suadetur, q. forma ultima intenz aloza ē, ut stabilivimus inter, forma definitionis, divisionis, et argumentationis: ac neq. judicia neq. aprehentiones ex se habent aliquaz ex illis formis: g. Sed tamen possunt ita ordinari, ut aliquaz earum habeant. Ita solum in judicijs propositio consequenter, cum in his aprehentionibus abstractio determinatis ad hanc vel falsi abstractionali ... in ... habitas vel successive ab intuitu in quibus ... forma definitionis inveni.

Subsectio 2.a

Elucidantur dicta argumentorum solutione.

140 Pro Dispositibus objectivis argumento 1.o dicta 1.m resolutione. Definitio, divisio, et argumentatio objectiva sunt artefacta logicae, quae in dispositibus objectivis inveniuntur obiectum materiale proximum logicae. Antecedens probatur: ideo definitio, divisio, et argumentatio formalia sunt artefacta logicae, quia conformantur cum regulis logicae; sed etiam objectiva conformantur: ergo. Argumento 2.o logica respicit ut obiectum genus, differentiam, speciem et alia huiusmodi; sed haec constituuntur ex dispositibus objectivis: ergo logica respicit tanquam obiectum dispositiones objectivas. Confirmatur: istae denominationes res definita, res divisa, res per discursum cognita, dicunt res ex dispositibus objectivis tanquam materiam; sed tales denominationes sunt denominationes logicae: ergo denominationes dicunt logicae tanquam materiam res ex dispositibus objectivis: ergo logica respicit res ex dispositibus objectivis tanquam obiectum materiale. Argumento 3.o plures logicae regulae tantum loquuntur de dispositibus objectivis: ergo ipsi sunt obiectum materiale logicae. Probatur antecedens designando has regulas: definitio convertitur cum definito; definitio est praedicabilis de definito, quas asserit ab Hurtado arguente, non posse verificari de formalibus dispositibus, sed tantum de objectivis.

141 Ad 1.m respondeo antecedens distinguo minorem qua probatur: quia conformantur cum regulis logicae conformitate artificiali, quam habent ipsa, concedo: quia conformantur quavis

conformitate; nego min. Conceptus obiectivi non sunt capaces
ejus conformitatis artificialis, quam logica inducit:
ideo esse non valet logica artefacta. Ad summam dici
centur artefacta logica pure terminative, eminenter et
denominative talia; quatenus cum sit obiectum circa
quod versantur conceptus formales, [illegible] determinat
ipsosque denominant eminenter. Ad 2um distinguo
min.: genus, et alia hujusmodi ex quibus componi
potest artefactum logicum; concedo: ex quibus componi
non potest; nego. Ex genere, differentia, specie, atque
ejusmodi aliis, non objectivis, sed formalibus componi
potest logicum artefactum. Unde ad illud dic: sed haec,
id est, formalia constituuntur ex conceptibus objectivis; nego:
id est, obiecta: concedo.

142. Conformationis distinguo min.: divinum [illegible]
et conceptus obiectivi tanquam materia circa quam, et in qua
cadit eminenter denominatio; concedo; tanquam materia ex
qua receptiva formae logicae; nego. Conformitas dei [illegible]
distinctio est certa data distinctione. Obiecta denomi-
nantur eminenter definita, divisa, et per discursum cog-
nita cum definitione, divisione terminant, et dant discursum. Sunt proinde materia circa quam talium actuum,
sed non recipiunt formam definitionis, divisionis, aut
discursus proveniensque non sunt materia ex qua fiunt tales
actus, receptiva forma illorum, nec obiecta materialiter proxi-
ma logicae.

143. Ad 3um nego ant., et ejus probatio est regula de-
finitionis definitionisque formalia designant. Quippe logica re-
curat definitiones sua actum rationis directiva, non obiectorum.

Docent iguur praesignate regulae, quale definitum ex definitione, quale ejusdem esse valoris logici, posseque ad invicem definitionem pro definito substitui, subjicique logice, et praedicari,
Et observavit hic Dominus P. Aguilar hunc atque definitionibus omnibus esse id, quod subest definito formali, non esse regulam logicae, sed aliquam explicationem definiti objectivi. Observavit etiam esse regulam logicae istam, definitio constat genere et differentia non autem hanc: definitio constat sive constet rebus quae sunt genus, et differentiae. Tandem observavit, logicam de omnibus dicerere, ut 4.° Metaphysicae cap. 4.° tradit Philosophus: proindeque logicam objecto Metaphysicae, quae circa omne ens versatur, aequiparat Doct. Angelicus in citatis locis Aristotelis: Caeterum in his atque similibus locutionibus sermo fuit de objecto circa quod mediato, et remoto; quoniam omnia licet pertractaret Dialectica.
344. In 2. dictum objiciunt ista, ut voces exclusive dant rationem objecti materialis proximi, 1.^m non datur logica vocalis, seu directiva vocum: quia voces non sunt objectum logicae, ratio antecedentis, quia logica est Philosophia rationalis, seu ratiocinandi. 2.^m nullum opus ultimo inventum a logica fit ex vocibus: quia voces non sunt. Maior antecedentis probatur: quia omnis opus ultimo inventum a logica est modus sciendi; sed nullus modus sciendi fit ex vocibus: ergo. Minor probatur: quidlibet modus sciendi est actus sciendi, sive scientia; sed nullus actus scientiae fit ex vocibus; cum omnis actus scientiae sit convictio: ergo. 3.^m ad Grammaticam spectat inventio artificium definitionis, divisionis, et argumentationis vocalium: ergo in voces logica

n̄ inducit formā ultimo innuens obiiciens quia voces
n̄ sunt Ph.ª Vaō antā ng toty auspicij definitionis ...
vocalis in eo stat, q.ᵈ vocibus scilicet obiecta sida inter
pretatione, eoque prorsus modo, conservat quem obtinet de
finio mentalis: hoc autem munus ē Grammatici.

145\. Respondeo ad 1.ᵐ negando ant., cujus probationem distinguo sic:
Logica ē scientia rationalis, sive ratiocinandi per ratiocinia
formalia talis, atque etiam per ratiocinia instrumentalia,
concedo; tantum per ratiocinia formalia, talia, nego. Logica ē
scientia etiam sermocinandi, quod fit per voces. Atque
hoc indicare videtur ipso nomine Logicæ, deducto a lingua
Græca Logos, latinè sermo; et declarat id am-
plius sermonis interpretatione docuimus, quem Philo-
sophus tradidit in sua logica. Robur etiam addit D.
Thoma, cap. 1.º lect. 1.ª in 1.ᵐ Posteriorum dicente
// sic de Logica: Prout versatur circa sermones, seu termi-
// vocalis scientia Disunicabilis. Supponit 3. ... Doct.
quia voces, sive sermones sunt objectum Logicæ: fateor
ego quibus sermones n̄ ēe ratiocinia formalia
talia, hoc ē, tales actus rationis per actus intus.
Sed etiam ēe ratiocinia instrumentalia neque vocibus
utitur Logica tanquam instrumentis, ut ratiocinia ejus
formalia manifestent, quæ in mente sunt; et per ē-
teriora hæc instrumenta significant interiori homini etiam
vitæ ... proprietate rerum.

146\. Ad 2.ᵐ nego ant.;
ad cujus probationem nego cons., distinguendo ...
quia probatur: quilibet modus sciendi ē sibi ...

91

instrumentales actus sciendi; illa: e determinare formalis actus sciendi, non modo alij distinctione ipsi facile applicauit. E doctrina: definitiones, divisiones, et argumentationes vocales sunt modi sciendi instrumentales, instrumenta sunt et quidem immediata ignoti manifestativa; sed non sunt ipse formales manifestationes, sive clariores cognitiones ignoti. Sed age: modus sciendi instrumentalis est ne proprie modus sciendi? affirmo inixus communi explicatione modi sciendi, qui videlicet est, antequam logi ignoti manifestativus. Ut autem quid sit manifestativus, minime requirit, et absque simul exigit quod sit formalis manifestatio, formalisque cognitio.

147. Respondeo ad 3.um, nimium ibi dari Grammaticae. Neque si Grammaticae adjungas dicendi Magistrum, Oratoriam, namque ex eorum preceptionibus logica definiones vel effingeret. Quid Quintilianus, quid Tullio, ex logica divisione: quid Grammaticus interest, an his, an aliis vocibus, an hoc, an illo artificio exprimat, quod mente erat. Neque quid artificio logico dicendi modo procedit a Barbara, et omni Sillogismo secundo formato. Nomine non anima anguli, cujus probatio spectat munus illud tribuenda Grammaticis.

148. Nota hic 1.º

Logica terminative vocalis quatenus pro medio suae directionis voces habet: aliis autem sunt, quae voces non respiciunt tamquam objectum non sunt vocales terminative, licet formaliter vocales dicantur quatenus earum documenta vocibus exprimuntur.

Nota 2.do log^m ee' sciam comunicabilem, ut dicit supra S.tus Thomas: proinde eaque versat^r circa sermonem, verbum, sub quo exponit etiam artificiose' sua artefacta interna, seu mentalia. inde infertur, n. stare sine vocib. obiectum mat.ale adequatum, et totale log.e q.d ipsa essentialiter respicit tamquam mag. ex q. suum operum.

Inde ulterius colige, voces n. ee obiectum mat.ale p. accidens, sed p. se log.e. Quod n. e' infitiatus Doct. Angelicus, qui loco supracitato dicit: hec doctrina dicitur

〃 rationalis, quia versat^r circa actus rationis, sicut cir-

〃 ca propria mag; prout vero versat^r Dct.^a, que supra dicimus. Affirmat expresse' de actibus intus, ee' proprie log.e mat.; n. tamen negat, sed videt^r id supponere de vocibus. Et tamen repugnaverim, actus intus ee' et extra sua obiectum nobilius, quam voces: Cum hoc tamen stat, q.d actus intus, et voces eque essentialiter respiciant log.a tamquam proprium obiectum mat.ale ex se.

843.

Arrepta

Tradum facta ad objectiones, que fiunt contra actus intus, explico aptes testimonium, q.d et actibus supra dictis favet, et vocib. n. repugnat. Inquit Aristoteles

〃 1.o Posteriorum cap. 8.o: demonstratio n. e in oratione,

〃 que e' extra, sed in oratione, que e' in mente, spi-

〃 ritu: quandoquidem neque ratiocinatio in illa consistere videt^r. Negat Arist. hic, demonstrationem que e' rationalis modus sciendi, consistere in oratione vocali; q.d similiter negando etiam innuit de ratiocinatione, que sit ratio rationalis sciendi. Hoc et nos negamus: cum demonstratio atque ratiocinatio, que sit hujusmodi

ee deveniunt fiales actus intelis. Caspery minimè negat, sermonibus, sive oratione, quæ è exna posse discere demonstraoni et ratiocinationis, quæ sint modus et ratio instrumentalis fiendi. Et tales sunt demonstrao, et ratiotinatio vocales, loquit D. Augustinus lib. de Magistro cap. 11. Verbis ut plurimum tribus, admonent tantum, ut queramus res, n̄ exhibent ut noverimus. Ex dictis sic exponit: admonent instrumentaliter ut queramus fialiter: sunt instrumenta, ut sciam̄. p. tales modos fiendi, qui sunt actus intus. Voces n̄ ita exhibent res, ut ipsæ voces notæ sint notitia tales rerum.

Subsectio 3.a
Quæ restant argumenta solvuntur.

150. Multa quoq. objiciunt contra actus intelis. 1.mo logica n̄ dirigit modos fiendi ex actib. intus: q. ipsi n̄ sunt obj. 1. pbatur. Maior: actus intus n̄ sunt mala acta ad modos fiendi: q. Pbatur: modus fiendi est instrumentum fiendi; sed actus intus n̄ sunt mala acta ad instrumentum fiendi: q. Pbatur: instrumentum fiendi precedit fiem; sed actus intus n̄ precedunt fiem; q. etenim in ipsis sunt fiem. 2. actus intus pertinent ad Animasticam: q. n̄ sunt obj. mala p. se logicæ. Ad 1.m nego ant. ut iusque entimematis. Deinde nego min. adeoque probationem distinguo. Maior: instrumentum fiendi precedit fiem, quæ fit ipsi instrumento, nego: ad quæ fit ipsum instrumentum, & c. Distinguo exigitur:

sed actus intus non precedent scientiam indistinctam ab ipsis [illegible]: 50.
et hoc dato, suadet [illegible] probas: non precedunt scientiam
distinctam ab ipsis, adeoque sint instrumentum; nostro. [illegible]
Logica instrumentaria facultas est, et simul scientia ut
alibi statuimus. In hunc modum actus mentalia logicae sunt
modi sciendi, sciendique instrumenta, et simul scientia. Unde ex
hoc capite mentalis actus excludi non debent a ratione
obiecti materialis logicae. Pro hoc satis sunt triangulorum distinc-
tiones datae, quarum non explicationes arguunt non exigit.

151\. 2.º Arg.m nostro cont. Plures facultates respicere possunt idem
obiectum materiale. Erga voces ita se habent Grammatica,
Rethorica, et Musica; licet enim diversimode, sive
sub ratione diversa in voces tendant; haec tamen di-
versitas ex diverso obiecto formali, et non ex materiali pro-
venit. Itaque logica et Animastica respiciunt actus intus,
licet sub diversa formali ratione. Cos 1.a respicit ut ipsos
formae modi sciendi; 2.a ut sunt operationes animae. 3.m

152\.
arguitur: actus intus non sunt indiferentes ad formam ulti-
mam logicae: ergo non sunt obiectum materiale ipsius. Res cont; quia sin
haberent, illa indiff.m non sunt divisibiles a logica, ut re-
cipiant formam ab ipsa ultimo intentam. Tamen actus
intus sunt essentialiter recti, vel essentialiter erronei res-
pectu formae ultimo intentae a logica; sed hoc ipso
non sunt indiferentes: quia recti habent essentialiter
formam rectitudinis, et erronei formam incertitudi-
nis, quae nequaquam possunt non [illegible]. Arg.o contra.

missa anti, ejusq. probationibus. Rone eos distingui si n haueant illg indiffm n ss in causa, sive in intus dirigibiles aloga Vtj nos; n ss in se ipsis dirigibiles, omitto. Do actus intus ee talis nam, ut semel eliciti sint incapaces directionis logi quatenus recti haueant sibi ecentialē recti,, tudinē, atq. irrectitudinē exaonei. Vlterius do, hinc fieri actus intus n ee dirigibiles in se ipsis.

§53. Cetery qq ista omnia data sint, adhuc superest nao, ut actus sint obty mâale proxi, my, et ex q.o logi: hec nimiry e ratio: q.d licet actus intus rite acepti, haueant l. rectitudinē, uel irrectitudinē logq ecentialē formę illius quę ultimo intendit aloga; hac tamē n haueant fibe,, rati, ut precisè sunt actus intus: et possent Dmahi ed tales specie actus, qui sit v.g. defini,, tiones mentales; haueat quę in tali specie ultimą formą logę ex ipsius logę directionis. Atqui n am plius exiguit ut aliquid sit obty maale ex quo facultatis practicę, nisi q.o ex se n haueat for mą ultimo intentą a facultate. Posita tamē illa haeret ex facultatis directione: q actus intus uti considerati ss obty mâale proximy et ex q.o logię. Et hic uidet sensus questionis de actibus intus in genere. Sed q.o pacto fiet ex directione logię, actus euadere sub illa forma ultima? indirigente logâ intus ut

ipse discernat actum rectum ab irrecto; actus qui habet 58.
formam ultimo intentam alogâ ab actu non habente
ipsam; sicut atque pro definiendo v.g. Equo erum
pere in hunc actum al Hinnibile non autem in hunc
al quadrupede. Et hoc dicimus, actum dirigi a
logica in causa, sive in intellectu, qui pro
ductibus est actum mentalis.

154. Haec directio
sufficiens quidem est ut actus dicatur ha
bere suam formam ex directione lo
gicae quin praeterea requirat actum ex irrec
to posse rectum fieri, alogica reformante ip
sum; quod fieri non potest, si actus &c.
quod fieri non potest, si actus sint recti essentialiter aut essen
tialiter erronei; ut omissum est; si enim actus ita suppo
nant, nec rectus exuere potest suam rectitudinem, ceu
debere erroneus; neque erroneus navari potest irrecti
tudine, et rectitudinem induere, quod autem quod hic
omittimus, verum sit discutiemus alibi. Ex quo
arguere poteris videndo logicos de actibus ut realiter esse
ideo plures illius partes omisi, quae si loquerent
de actibus intus, et praecise sed actus intus, dicendum
est, eos indifferenter esse Metaphysicos, seu metaphysicae
indifferentes ad formam ultimo intentam a logica; quatenus ita
considerati, neque exigunt ut dirigant Metaphysice
ad dualem formam, in qua forma illam habeant. Ecce idem
tificato. At nullomodo exurunt physicae indifferentes
ad formam, quam in suam realiter essentialiter habent.

155. Instant Adversarii solutioni datae: actus
virtus non esse dirigibiles in se aloquin: quia neque essent di-
rigibiles in causa, sive in virtute. Probatur consequentia: effectus
non producibilis in se non est producibilis in causa: ergo a pari.
Ecce validissimum instantiam Recentiorum, qua probatur pro-
positum argumentum stabilire, datamque solutionem inanem reddere.
Sed firma remanet argumenti data solutio, cui infringat
tantillum vi propositae instantiae. Dico quod antecedens; et nego consequentiam
ad probationem omisso antecedente, nego eius consequentiam. Omitti possunt
virtutem productivam causae connecti Metaphysice cum effectus
producibilitate. Et hac facta suppositione, nequit effectus
esse producibilis in causa, quin sit producibilis in se. Itaque
[illegible] posset cum [illegible] Voluntatis huiusmodi connectio;
sed omnino facta disparitas [illegible]: causa potest
retinere directionem in ordine ad effectum, qui in
se non valeat esse inrectus. Licet possit dirigi, ut dis-
cernens rectum essentialiter ab essentialiter inrecto illum po-
tius eliciat. Et cum actus impossibilis esse inrectus non sit
dirigibilis in se, hinc non connectitur actus dirigibi-
lis in causa, sive dirigibilitas actus in causa
cum dirigibilitate actus in se. At in linea pro-
ductiva causa non potest (ex rationibus, quibus nititur
sententia omissa) habere virtutem ad effectum, quin
effectus sit in se producibilis: quimera enim
esset virtus productiva ad effectum in se non pro-
ducibilem, sive effectus producibilis in causa et non
producibilis in se. Ecce disparitatem ex non inventa
simili connectione in nostro casu.

156. Observa tamen ne capiaris in captum aliquod intercedere connexionis genus huic discrimini actus dirigibilis in causa, et isto actus dirigibilis in se mediate et extrinsece; quatenus actus dirigibilis in causa hoc ipso debet esse in se capax, ut eliciatur a causa habente directionem in ordine ad ipsum actum; sed directionem mediatam et extrinsecam respectu talis actus, et proinde hac non nullorum argutias non discessi absolvere, ut par erat, sed omissa responsione ad argumentum, actus non esse in se dirigibiles, si habent indifferentiam ad singulatimo inventionem aliorum. Observa deinde, ut morem noveris hic solitum intermiscerem, causam directivam predictorum actuum esse logicam causam dirigibilem esse intellectum logicam, sive regulas logicales, quatenus possunt dirigere intellectum ad modum sciendi mentales, sive activam dirigibilitatem, intrinsecam logicae, extrinsecam modis sciendi: intellectus ut potens ipsis regulis dirigi ad modum sciendi esse passivam dirigibilitatem ad ipsos. Unde modi sciendi mentales sunt dirigibiles in logica tamquam in causa directiva intellectus ad ipsos; et sunt dirigibiles in intellectu tamquam in causa ad ipsos dirigibiles in logica.

157. Dicta 3.tio dictum multa e pullulant supprimenda illico si explicetur apertius. Dominis sensus nec fuit aliorum recentiorum, neque mens nostra est asseruisse, actum intellectus consideratum sub precisa forma discursus non posse dimanare ex directione logicae ad hanc vel illam determinatam formam argumentationis in hac figura, et modo. Hoc supponimus, scilicet,

posse contrahi; inde q. conjungit communi, illa acertius dicens; discursus ut talis operatio completa ē in hac aut illa figura, et modo, n̄ ēē ulterius dirigibilis ā logica sed hauere formam a logica ultimo inventam. Consequenterque n̄ ēē objectum materiale proximum ex quo logicę. Hac precurrente explicatione, objiciuntur nihil ominus alia. Primo discursus prout talis operatio completa, ē dirigibilis a logica: ergo. 2m ideo aprehentio composita afferit objectum materiale logicę, q.a intus ex logicę instructione elicit ergo pro definiendo quo hunc potius actum ēl. divisibile, quem ipsum ał qua demum propositio eum intus ex instructione logica discursus elicuit rectum; omisso incerto: ergo. 3m discursus prout talis operatio completa ē identificatur cum objecto materiali logicę: ergo ē objectum ut Pt. com. sed tamen probatur: q.a hoc identificatur cum ali, hoc ē ał: ergo.

158. Si teneat primum argumentum dicendum erit, objectum attributionis facultatis cujuscunque, et fuisse practice ēē ejus objectum materiale. Distinguo antecedens: ut ē dirigibilis a logica, et carens, uel prescindens a tali forma; nego antecedens: ē dirigibilis a logica ut carens uel prescindens a forma ultima logicę nego antecedens, et etiam consequentiam. Discursus mentalis dirigibilis ē in intellectu ad hoc ut eliciat cum forma illa, quam ex se hauet ut talis operatio completa est. Non autem dirigibilis est a logica ut recipiat formam, uel eliciat cum forma, qua ipse ut talis est careat, uel a qua prescindat.

Hæc divisibilitas ultima erat necessaria ut discursus diceretur objectum materiale logicæ. Dices

159. 2. arguti falsa est minor propter rationem falsitatis quam asserit. sed illa distinctio hæc ipsi addendo: et aprehentio opposita ex se non dicit fieri ultimum logicæ; distinguo: exclusa hac ratione; nego; et concessa minori nego consequentiam. Aprehentio opposita ex se non dicit ultimum fieri logicæ licet possit habere. ... est objectum logicæ: ipsum fieri discursus dicit ex se ideoque non est objectum materiale.

// Ad 3um. concesso anti distinguo consequens: quod est objectum materiale logicæ et simul objectum attributionis; distinguo: quin sit simul objectum attributionis logicæ; nego consequentiam. Discursus est opus ultimo intentum a logica constans materia et forma; obiecto scilicet materiali, et formali logicæ. Hinc non est dubium constitui ipsum ex obiecto materiali, eoque in adequate considerato materiale logicæ objectum; hoc autem tantum ex probatio cons. posita in arguto. Unde exorbitat argutum aprehensum institutio ... hic solum quæratur utrum discursus consideratus 2. omnes sui partes sit ulterius subordinabilis formæ intentæ ultimo a logica etc.

160. In 4. dicitur obponunt alia dirigi aprehentiones, alia dirigi juditia mentalia. Esto 1um. dirigi aprehentiones: istæ non sunt capaces erroris: ergo neque directionis: ergo non sunt objectum etc. 2um. aprehentiones non subjiciuntur imperio voluntatis: ergo capaces non sunt directionis. Probatur anti. aprehentiones exsurgunt necessario ex presencia objecti: ergo. Probatur conclusio. si aprehentiones imperarentur a voluntate precognoscerentur: etenim nihil volitum, quin precognitum: ergo pro priori adim

perii existerent in intu: ergo non erunt dirigibiles, vi virtute imperii voluntatis, si non supponerent existentes. 3.m apprehentiones habere nequeunt formam modi sciendi: non enim scimus per apprehentiones: ergo esse non possunt objecta.
Ad 1.m posse antecedens omitti, et consequens negari, quae mala ostendit hac retortione: nulla operatio Dei ad extra est capax erroris: ergo neque directionis? Pecat consequentia ista: Deus enim dirigitur per suum increatum ad omnes suas operationes ad extra, sed distinguatur antecedens: non sunt capaces erroris oppositi veritati enuntiationis; concedo: oppositi rectitudini artificiali; nego antecedens et consequentiam. Est sensus: in apprehensionibus inveniri potest rectum, tunc irrectum artefactum; sed in solis apprehensionibus non potest inveniri veritas, aut falsitas, quae est propria juditii, et orationis enuntiativae.
864. Ad 2.m nego utramque. Antecedens: universaliter acceptum: plures ideo apprehentiones necessario existunt ex presentia objecti: et plures etiam ex imperio voluntatis habentur: proindeque sunt mediate liberae; quod sufficit, ut sint directiones capaces. Probationis distinguo antecedens: precognoscuntur diffuse; concedo: clare; nego antecedens. Distinguo etiam consequens: existerent objective in intu; concedo: existere subjective; nego consequentiam istam, et subsequentem. Cognitio non existens in intu potest esse objectum cognitum per aliam cognitionem, licet existat subjective in intu. In hoc casu illa cognitio, quae tamen est objectum, dicetur existere in intu objective tantum; illa autem cognitio, quae tale objectum respicit, dicitur subjective existere in intu. Hinc ut apprehentiones sint objectum cognitum per aliam

cognitione non requirit, quod subjectivè sint in intu, 54
licet subjectivè deveant esse: et sic prenoscuntur,
antequam existant suntque imperabiles
et dirigibiles. Addimus non devere pre
cognosci clarè: ut enim intellectus diriga
tur ad hanc verbi gratiâ, compositam
aprehentionem Animal rationale ipsa
que imperatur à Voluntate, [illegible] sat
profectò erit, si intellectus talem apre
hentionem confusè noberit sub hac
// cognitione, homo per predicata ecentialia
// definiendus est. Ad Tertium nego an
tesedens, cujus adjunctam probationem
distinguo: per aprehentiones non scimus
stricta Scientiâ, neque enuntiativè: Dedo;
non scimus havendo artificiosè logicè
manifestationem ignoti; nego antesedens.
Hoc secundum suficit, ut aprehen
tiones formam modi sciendi haveri
possint.

162. Restat distinguamus ban
unica aprehentio suficiat, an plures
exigantur, ut det objectum materiale
adequatum alicujus speciei ultimae inten
tionis alogica? presciendum est primo,
illam aprehentionem, quia objectum re
presentatur per modum unius simpli
cem aprehentionem nuncupari; et com

positam apellari illam, qua represen tatur ad modum duplicis objecti: ita que simplex dicitur aprehentio ista homo composita hec animal rationale: prescindum secundo con trouersum esse a magnis, hinc inde Doctoribus sit ne rrealiter indiuisibilis aprehentio com posita constet: ve rrealiter disiun tis aprehentionibus simplicibus? Di co jam primo: in unica aprehen tione simplici nequit stare objec tum materiale adequatum alicujus spe ris ultime intenti alogicas. Patet, neque argumentationem, neque diuisio nem logicam posse constare tamqu am ex materia adequata ex unica aprehentione simplici. Circa defi nitionem dificultas est, cum afirment aliqui totam posse sistere in sim plici conseptu rei objicientis per modum unius objecti. Contra hos tamen est, definitionem esse ex plicationem rei ex logico artificio, ex genere, et diferentia, ut alibi diximus juxta Philosophorum communissi mum loquendi morem: hoc autem arti ficium non stat nisi in conseptio

proponente, et per modum duplicis objecti: q̃
ñ stat in unica aprehentione simplici:
3 unica simplex aprehentio ut pote in-
capax adequare formę definitionis non
est objectum materiale adequatum
talis formę.

163. Dico secundo:
aprehentio composita, siue consset plu-
ribus realiter distinctis aprehentionibus,
siue sit realiter indiuisibilis est objec-
tum materiale adequatum formę ul-
tima inuente a logicis. Probatur: quia
utrouis modo sit ex se non dicit for-
mam logicę definitionis, et capax est
illam hauendi; stat quippe integra
definitio Hominis in hac aprehentio-
ne composita Animal rationale
uel sit diuisibilis uel indiuisibilis rea-
liter. Sed forma definitionis

Non est coralis.

esse forma ultimo intenta a logica: ergo.
Ex dictis infero, unicamque simplicem aprehentionem esse objectum materiale inadequatum formae ultimo intentae a logica, si aprehentio composita resultet ex pluribus simplicibus. Certe hoc aprimatur de unica voce doctrinaliter significativa, quae potest cum aliis esse objectum adequatum talis formae. Addo ego: licet quaevis aprehentio composita, quae una sit in esse phisico, deneat esse realiter indivisibilis, adhuc simplex unica aprehentio esse potest objectum materiale inadequatum formae ultimo intentae a logica. Probo: aprehentio simplex potest cum alia simplici componere unam moraliter aprehentionem: sed hoc ipso unica aprehentio simplex potest esse objectum materiale inadequatum formae ultimae logicae: ergo.
Ratio maioris: nam sicut istae voces, animal rationale prolatae successive absque morali interruptione fiunt una moraliter; ita duae aprehentiones pari modo habitae ab intellectu in ordine ad ipsum objectum esse poterunt simul moraliter aprehentio sive una moralis aprehentio. Probatur minor: aprehentio moralis una et si phisice multiplex, ex se non dicit formae adequatae

ultimo inveniri aliqua, et potest illa habere: g. [illegible]
ad 1.^m pte. ostendit: nq. d[e]feptus illius apprehensionis directi[?] pa
rest ad has simplices, al risibile, quæ dicto modo habeant,
et in quib. n̄ sit forma ultima log. Ostendit vero ad 2.^m
ex ipsis, al rationale, quæ similiter habere gaudent predicta
forma.

464\. Tandem directa judicia arguit. V: in judicia n̄ indu
citur nova forma, q.^do fit ex ipsis argumentatio: g. Vaa an
tis: nq. quodlibet judicium ē partialis forma argumen
tationis, et resultat ex pluribus totalis forma. 2.º q.^{ma}
nus picta posset ēē pars hominis picti, n̄ probat ēē objectum materiale
pictoriæ: ergo g.^d judicium possit ēē pars argumentationis, n̄
probat V. D: judicium ut tale dicit formam logicæ, scilicet,
formam propriis: ergo n̄ ē objectum V. Vaa [illegible]: g. objectum materiale debet
ēē pars et n̄ totum opus facultatis; sed g.^d dicit formam logicæ
n̄ ē pars, sed totum opus logicæ: ergo si judicium V. Ad 1.^m nego
ans, et ejus probationem argumentatio n̄ stat præcise in aggre
gato judiciorum, quæ possunt deservire argumentationi, sed
in illa speciali ordinatione, atque tendentia intus dedu
centis unum ex alio; specialis ista ordinatio, ē forma ju
diciis inducta, g.^do fit ex ipsis argumentatio. Itaque for
ma neque partialiter consistit in judiciis ut [illegible] se
considerantis.

465\. Ad 2.^m Ideo totum n̄ ideo præcise g.^a possunt ēē
pars, sed g.^a ēē possunt pars recipiens formam ultimam logicæ,
quæ ex se n̄ dicunt, assevera judicia ēē objectum materiale logicæ.
Si depicta manus poterit utique ēē materia respectu arti
ficialis formæ hominis picti; n̄ ideo præcise, g.^a possit ēē pars,
sed pars n̄ habens ex se, potens tamen habere condi

rationis artificiosq cum alijs puris. honi pieti; ingi coor dinatione: constitutit forma ultimo intenta a Pictoria in eo artefacto, q. ipsa respicit, ut suum obtum. Ad 3.m Disso ant; neg. cog. Ad hujus rationis distinctionem, q. dicit forma logae ultima, n. e pars sed totum opus logij; Dto: q. solum dicit forma n. ultima logae; neg. m; et cog. forma judicij, forma quidem e logica sed qua ad aliam formam ordinat ipsa logica proxime atque n. e ultima intenta a logica. Nec e inconveniens formam aliquam alteri sic subordinari, et se habere tamquam mag et forma respectu alterius, ita q. sumandum opposita tunc phica, tunc Metaphysica exempla subjecerunt.

Subsectio 4.a
De objecto formali logicae statuitur Sententia.

166. Mag. sequitur forma. Novimus operis logi mag, seu mateale obtum logicae; jam formam talis operis, et formale logae obtum quaeramus dignoscere. Et cum illud sit formale obtum facultatis practicae ratione cujus obtum mateale determinatur ad constituendum opus ultimo intentum ab ipsa facultate; Nos, qui tale opus respectu logae diximus modum sciendi videlicet definiones, divisiones, et argumentationes modos sciendi perfectum aventiis, ut pra. te logicae obtum inveniamus. Loquitur in actu qui e modus sciendi considerandum e dirigibilitas passiva per logicam directio, utque intrinseca modo sciendi et tali. Dirigibilitas passiva e capacitas, et aptitudo quam

ex se habet actus, ut accipiat formam modi sciendi. Praedicta dirigibilitati quod relativa est dirigibilitas activa actui quidem extrinseca quae est virtus directiva ad modum sciendi, eaque virtus recidet in regulis logicae. Directio passiva est ipsa dispositio, structuraque actus in formam modi sciendi. Cum actus fit ex directione regularum, invenitur etiam activa directio extrinseca actui; consistensque in actuali applicatione regularum.

167. Considerandus etiam est talis actus quatenus conformis est sui objecto, circa quod versatur, et regulis logicae ad ipsum actum directivis. Complectitur consideratio ista actum objectum, et regulas. Mitto alias considerationes Thomisticas, et Scoticas modi sciendi post regulas seorsim examinandas. Ex his quae invenimus consideranda in modo sciendi et circa ipsum multiplex suborta est sententia de objecto formali logicae. Docuit P. Peinado, ejusmodi objectum esse passivam dirigibilitatem. Ex nostris Recentioribus alii tuentur esse conformitatem actus cum regulis; alii conformitatem cum regulis simul et objecto; alii directionem passivam adequate intrinsecam actui. Hi postremi ductorem habent P. Contonum et Oviedo, quos in suas partes adducit sinistre Peinado. P. Arriaga, et Aguilarius.

168. Assero 1º; objectum formale logicae non est dirigibilitas passiva actus ultimo intenti a logica. Assero 2º neque est conformitas talis actus cum regulis, aut cum regulis simul et objecto. Assero 3º est directio passiva adequate intrinseca actui ultimo intento a logica. Seorsim probanda sunt asserta. Primum sic: passiva dirigibilitas actus ultimo intenti a logica non est (saltem formalit.)

forma ultimo inventa aloga; sed ubi [illegible] logice
e forma ultimo inventa aloga: [illegible] obiectum enim
[illegible] [illegible] [illegible] forma, sicut materiale e
aliqua materia; et in forma [illegible] sed illa in qua fa
[illegible] fit [illegible]: ac proinde e forma ultimo inventa al.
[illegible] n e forma ultimo inventa aloga q. d. [illegible]
[illegible] obiectum materiale logice in ee proxime potentiae recipe
re [illegible] formas; sed divisibilitas passiva actus ultimo
inventa aloga ita [illegible]: [illegible] [illegible] subiectum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] [illegible]
[illegible]: q. n intelligitur obiectum materiale logice in ee pro-
xime potentiae recipere formas ultimo inventa alo-
ga, quin [illegible] intelligatur [illegible] ultimo inventa
aloga ee passive divisibile: [illegible] divisibilitas [illegible]
[illegible]

46 D. Hinc dices, passiva divisibilitas actus ultimo
inventa aloga, ad summum ee obiectum [illegible] quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quo obiectum [illegible] q. e [illegible]
[illegible]. [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quo divisibilitas [illegible] actus ultimo [illegible] aloga
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] e aloga
obiectum [illegible] [illegible] q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et obiectum [illegible]
q. [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] quo [illegible] e obiectum [illegible] q.

dalis cognitionis quidam attingitur cognoscibile, [illegible] 68
determinando cognitionem, cognoscibilitas et essentia rationalitatis est objectum formale quod ibidem cognitionis sive ratio formalis sub qua rationalitas attingitur.

170. Atque ex hoc exemplo colliges, objectum formale quo, licet assignari praecise, non debere signate attingi per actum, per cognitionem praedictam exercete cognoscibilitas rationalitatis et si talis cognitio non repraesentat formaliter, et expresse rationalitatem esse cognoscibilem: ideo per talem cognitionem attingi dicitur exercite, non vero signate dicta cognoscibilitas. hoc quod dicere. Quo obiecto formali quo logica attingi nimirum exercite per regulas logicae dirigentes ad modos sciendi per has quae dicentes, signate attingi formaliter objectum quod logicae, quatenus formaliter et expresse repraesentatur per ipsas.

171. 2.um
Assertum probatur: objectum formale logicae est forma ultimo intenta a logica, ut supra diximus; sed forma ultimo intenta a logica non est conformitas actus cum regulis simul et objecto, aut cum regulis tantum: quod probatur: forma ultimo intenta a logica neque constituitur per regulas simul et objectum, neque per regulas; sed conformitas actus cum regulis simul et objecto, aut cum regulis tantum constituitur per haec: quod Minor est clara; quis enim dicat formam definitionis constitui, seu habere tamquam sibi essentialia objectum definitum et regulas pro definitione construenda, vel horum aliquid. Ratio minoris: nam si dirigere seu dare facultatem designare rem, nam formale objectum logicae est aliquid (dictum) ultima directione intrinsece actui

directo alogâ difformitas, quae designant, desit b. regulas simul et obj. aut p.r regulas exclusivum. Prob. l. excludendo difformitatem cum regulis: n. e obj. frale logices, quod regulae log. expresse n. attingunt, sed regulae logicae n. attingunt expresse (saltem formaliter) difformitatem actus cum regulis: ergo. Cons. pro m., quod regulae log. nihil expresse dicunt de conformitate actus seu ipsis. Et m. p., quia regulae cujuscumque praxis facultatis explicant obj. frale, ad quod dirigunt.

172. Prob. 2.a excludendo

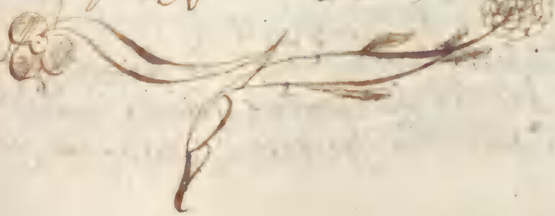
obj. difformitas actus cum X n. stat op. ultimo intento alogâ, quin stet obj. frale logices, sed stat opus ultimo intento alogâ, quin sit difformitas cum dicto: ergo. M. videtur certa, m. ostenditur hoc aut simili syllogismo rectissimo quidem juxta regulas syllogizandi; valde tamen difformi, si referatur ad suum objectum: omnis lapis e(st) homo; sed omnis homo est Equus: ergo omnis lapis est Equus. Ut vides, praemissis positis, Ultimo evenit necessariis. Quid ergo amplius exiges pro rectitudine intenta alogâ in syllogismo? et syllogismus opus e alogâ ultimo intentum. Sit vel n. sit obj., quod attingit ipse difformis.

173. Accedit 3.a pr.

probatur: obj. frale logices e forma ultimo intenta alogâ; sed forma ultimo intenta alogâ e directio passiva adaequate intrinseca actui: ergo. Prima ratio redimitur num.o 168, cujus rationis veritatis patet, quod hic n. agitur de obj. frali quo logices, sed de

frali q. d. P. m: forma ultima Inuenta aloqua est, specia illa structura modi fiendi, quæ expresse fraliter attingunt, et in qua sistunt regulæ dirigentes ad modum fiendi, hoc est, ad definitionem, diuisionem et argumentationem; sed talis structura est directio passiua adequate intrinseca actui: 83

ergo. Id ex eo nobis constat quod specialis structura modi fiendi est aliqua forma; et respectu facultatis cuiuslibet illa est forma ultima, quam expresse fraliter attingunt, et in qua sistunt facultatis regulæ. P. m. illa specialis structura modi fiendi quam expresse fraliter attingunt, et in qua sistunt regulæ dirigentes ad modum fiendi est dispositio inuenta in modo fiendi, ob quam talis est; sed dispositio inuenta in modo fiendi, ob quam talis est, est directio passiua adequate intrinseca actui: ergo. Deuet min. Constare: nam dispositio inuenta in modo fiendi non potest non esse ipsius actus passiua directio, et esse potest vel non adequate extrinseca actui, ut sit dispositio inuenta in ipso actu, si in modo fiendi. (Et maioris ratio hæc est.) et non ratio hæc est. Quia sola illa dispositione inuenta in modo fiendi et ob quam talis est fraliter vir... respiciunt, et prescribunt expresse regulæ dirigentes ad modum fiendi. Hoc constanti ... modi ... formæ ... regularum logicæ.

Subsectio 5.ª

Solvuntur oposita in nostras conclusiones.

174. Quid nostris probationibus Doctores respondeant colligitur ex his eorum argumentis. 1.m Dicit 1.m Ingenium: objectum formale logicae est ratio illa formalis, propter quam logica respicit objectum materiale. Sed ratio ista est passiva dirigibilitas objecti materialis; ideo enim hoc respicit logica, quia est dirigibile in forma, modo sciendi: ergo. Distinguo maiorem: objectum formale logicae est ratio illa formalis, propter quam logica respicit suum objectum materiale, et in qua sistit logica; Concedo: et in qua non sistit logica; Nego maiorem. Et contra distinguo: sed ratio ista in qua non sistit logica est passiva dirigibilitas objecti materialis; Concedo: in qua sistit logica; nego minorem. Et hujus probationis hac distinctione excipio: ideo hoc respicit logica sistendo in ejus directione, quia est dirigibile in ordine modi sciendi; nego suppositum, quod scilicet logica sistat in dirigibilitate sui objecti materialis: non sistendo in ejus dirigibilitate; Concedo. Ex supradictis patenti sensus distinctionis et paritati occurras, quae hic fieri solet, nam discurrendum est similiter de objecto formali Philosophiae moralis, ac de formali objecto logicae. Itaque non ordinabilitas, sed passiva ordinatio actuum voluntatis ad finem honestum est formale objectum Philosophiae moralis.

175. 2.m Dicit 1.m Ingenium: illa forma ultima quam logica intendit in modos sciendi est formale logicae objectum; sed talis forma est conformitas sicut

cum regulis, et obto: q. Ab, probatur: per talem formam rectus
constituitur rectus; sed actus constituitur rectus per ipsius
conformitatem cum regulis et objecto: ergo talis forma est confor-
mitas actus cum regulis et obto. Tuo minor: nam praecise
ablatas conformitate actus aut cum regulis, aut cum obto,
actus non erit rectus. Dicet urgentius: etenim, actus iste, ad
risibile, ideo non est recta definitio hominis, q. non conformatur
cum regulis per definitionem: et iste, ad convinibile, q. non
conformatur cum suo obiecto non est recta hominis definitio. Re-
spondeo, concessa ma, neg. mi, vel distinguo sic: sed ta-
lis forma est conformitas actus cum regulis et cum objecto
2dum q. dicit intrinsecum actui sui respectus, conformitas actus
cum regulis et objecto, concedo: 2. q. dicit extrinsecum actui
talis respectus; nego mi. Ad cujus probationem ita dis-
tinguitur: sed actus constituitur rectus per ipsius confor-
mitatem cum regulis et obto, 2um q. dicit intrinsecum actui pre-
dictam conformitatem; concedo: 2. q. dicit extrinsecum actui;
nego min.

176. Rectus logice actus conformis est regulis
ad ipsum dirigentibus, vel directio est; et potest etiam confor-
mis esse suo obto, circa quod versatur. Talis autem conformi-
tas 2plici hoc modo considerari potest; scilicet vel
quatenus se habet ex parte unius extremi, vel quatenus
se habet in extremis, que dicuntur adinvicem
conformia. 1o modo considerata solum constituit per e...
conformitatis ratione, que residet in illo extremo consi-
derato; nec dicit intrinsece illi extremo conformitatis
rationem, que in alio stat, vel in altero extremo...
Sic similitudo ... illi cum homine albo, ...

tenet 2.^m formã similitudinis, quæ in Petro ē, solũ dicit cõstitutivũ albedinis Petri 2.º modo cõsiderata illa cõformitas cõstituit p.^r rãonẽ cõformitatis repertã in quo libet, et in omnib.^s extremis, quæ dicunt cõformia ad invicẽ. Sic cõstituit p.^x albedinẽ Petri, et Pauli simi litudo eorũ in albedine, si cõsideret 2.^m formã simili tudinis utriusq.^e extremi. Dicim. q cõformitas actus cũ regulis, et cũ obto cõsiderata 1.º modo, et quatenus se habet ex pte modi sciendi, ē obtũ fr̃ale logẽ; ac ideo includ. hoc ēē formã actui intrinsecã. Si autẽ attendat. 2.º modo, et quatenus dicit rãonẽ cõformitatis, quæ ē in re gulis, quæ ē in objecto, et quæ ē in actu, dicim. q hic includit aliquid ultra rãonẽ obti fr̃alis logẽ, scilicet rãonẽ cõformitatis, quæ stat in regulis, et quæ stat in obto utramque actui extrinsecã, nec internã fr̃alẽ et expressẽ alogã.

177\. Nunc ad probaonẽm ultimo arg.ti dicimus cõsimo.º pp.^{ns} precisè ablata cõformi tate actus aut cũ regulis, aut cũ obto actus cõceptibilẽ remanerit rectus; sed actus fr̃alis nõ erit rectus; nõ. Sicut illis actib.^s alriãbile, alsinnibile, qui in subri tilitate requirunt. afferunt. dic, ideò conceptibilẽ nõ ēēt rectũ hominis definitionẽ, q.^a nõ cõformant cũ regulis altera, alteri cũ obto: ac ideò fr̃alis nõ ēēt verã, hominis defi nitionẽ, q.^a cõs.s deest pprima directio, sive rec titudo, structura, et tendentia, quæ intrinseca ē actui actui definitivo hominis. Illud autẽ ē obtũ fr̃ale logẽ, q.º ablato fr̃alitẽ aufert rectitudo actus, minime, verò illud, q.º ablato conceptibilẽ aufert rectitudo,

aut Disformitas intrinseca actui aufert; taliter ista rectitudo, et disformitas per ablationem ejus in quo constitutive stat: et cum stet constitutibus in directione positiva actui intrinseca per ablationem hujus taliter aufertur. aufert connexitatem per ablationem alicujus in quo non stat constitutibus, sed sine quo stare non potest propter connexionem, quam cum illo habet, hujusmodi ff respectu hujus actus: al rationale disformitas quae stat in regula, et quae stat in obto ejusdem.

179. Instabis: si homo desineret esse al rationale, actus iste al rationale non esset recta definitio hominis: ergo talis actus constituitur in esse recte definitionis per disformitatem cum obto. Distinguo anteced: connexive non esset ratione talis defectus recta hominis definitio, concedo; taliter non esset ratione talis defectus recta hominis definitio, nego anteced. In casu illo impossibili actus predictus taliter non esset recta hominis definitio, si non haberet rectitudinem intrinsecam proprium definitionis hominis: et connexive non esset, ob defectum essentiae, quam non habet, tunc autem non haberet homo. Unde non infertur, actum illum constitui per disformitatem cum obto, sive quam se habet ex parte obti. Instabis: ex eo quod sit vera haec propositio ideo homo est al, quia est principium sentiendi infertur, principium sentiendi esse essentia alis; sed vera est ista propositio ideo al rationale est recta hominis definitio, quia conformatur cum regulis et objecto: ergo ista disformitas est essentia definitionis. Distinguo ex eo quod sit vera, denotante li ideo causam connectionis, nego; denotante li ideo rationem essentialem, formaliter constitutivam, infertur. Distinguo ergo minorem:

Sed vera est ista propositio denotante li ideo rationem connexionis; Distinguo: denotante rationem essentialem, et constitutivam, nego. Veritatem intrinsecam illi actui, Animal rationale, est formalis ratio ob quam est vera hominis definitio. Conformitas ipsius cum requisitis ex objecto, est ratio propter connectionem inferens actus illius rectitudinem. Indirectione intrinseca actui predicto, stat compossibiliter, quod sit ipse definitio recta: sicut in esse principiis sentiendi stat compossibiliter quod non sit animal.

173. 3.º instas: non potest intelligi definitionem esse veram nisi intelligatur esse veram; sed esse veram est esse conformem objecto: ergo constituitur per conformitatem cum objecto. Instantia non loquitur de veritate enuntiativa, quae in definitione non debet necessario inveniri, sed loquitur de veritate solius representationis consistente in eo quod actus representet objectum, cum conformitate ad ipsum objectum. De hac ergo veritate distinguo maiorem: non potest intelligi definitionem esse rectam quoad sibi intrinsecum nisi intelligatur esse eodem modo veram; Distinguo: non potest intelligi definitionem esse veram quoad sibi intrinseca nisi intelligatur esse veram, etiam quoad sibi extrinseca; subdistinguo: nisi intelligatur realiter, seu constitutive; nego maiorem; nisi intelligatur connexive, seu tamquam ratione connexionis; concedo maiorem. Minorem similiter distinguo: Sed esse veram quoad sibi intrinseca est esse eodem modo conformem objecto; Distinguo: est esse etiam quoad sibi extrinseca conformem objecto; subdistinguo: est illative; concedo: est formaliter et constitutive; nego minorem. Coeteris si mavis, distinguo: ergo constituitur per conformitatem cum objecto quoad illud quod haec conformitas dicit ex parte definitionis; Distinguo: quoad id quod dicit

expressè obti; nego cons. Ex supra dictis solutio perspicitur.

183. Dices. Urges eandem 3.m Argumentum: Formale objectum logicae est illa forma qua opus factum ex directione logicae differt a non facto ex tali directione; sed talis forma est conformitas cum regulis: ergo 1ao maior: ergo conformitas cum regulis est forma, qua per actus Al rationale elicitus per scientiam regulas logicae differt ab eodem actu elicito per ignorantiam logicae. Probatur: non datur formale objectum logicae, ubi non datur forma artificialis posita ex directione; sed ubi non datur conformitas cum regulis non datur talis forma ita posita: ergo ubi non datur conformitas cum regulis &c.

184. [illegible] Distinguo maiorem: ergo opus factum ex directione logicae differt a non facto vel non posse factibili ex tali directione; concedo: quia differt a non facto praecisive; nego minorem; deinde nego consequens ratione objectum formale logicae est forma illa, qua opus factum ex directione logicae differt a non habente rectitudinem intrinsecam propriam operis logici, nec factibili inde a logica; conformitas non est forma, qua opus ita factum differt a non facto ex directione logicae, sed tamen habente eandem rectitudinem intrinsecam ac si ita esset factum, proptereaque factibili ex tali directione. Itaque hic actus Al rationale, non habet formam, si fiat ex directione logicae, qua differat a seipso non facto ex tali directione: sed in utroque eventu formam habet eandem sibi intrinsecam, et a logica intentam, quam dicimus esse objectum formale logicae.

181. Hinc ad denominationem nostram non dicitur quod ad
obiectum formale logicae, sufficit, si forma actus sit eadem
intrinsece cum illa quam poneret, si actus fieret ex
directione logicae. Idem videtur dicendum de formali obiecto
aliarum facultatum. Ponamus quidem depingi hominem absque
pictoriae directione, habente pictura eandem rectitu-
dinem, ac si directa fuisset ab arte pingendi. Certe
non affirmabimus, ibi fore obiectum formale pictoriae: ergo ex nunc
quod est, ex ultra id, quod in suo opere intendit ab arte,
dirigi vel non dirigi opus ab artis regulis dummo-
do rectitudinem habeat intrinsecam, quam ars intendit.

182. Sed
instabis: quod opus habeat totum quod haberet sibi intrin-
secum, si ab arte fieret, non probat vere esse opus artis:
quod probatur antecedens 1°: si pictura fiat sine intentione ali-
cujus imitandi, non erit bene imago, nec opus picto-
riae, licet omne id habeat, quod in ipsa poneret in-
trinsece pictoria: quod 2°: si quis actum ponat absque
cognitione praecepti aut quin dei praeceptum [illegible]
positione actus, actus non erit vere actus obedien-
tiae, et tamen habebit omne id, quod intrinsece ipsi po-
neret obedientia: quod. Ut scitur 1a antecedentis 1 probatio
habet SS.rum Augustini et Thomae autho-
ritate: inquit D. Thomas 1a parte qu. 35.
// articulo 1°, in ipsa similitudo speciei sufficit, vel
// figurae; sed requiritur ad rationem imaginis origo:
quia ut Augustinus dicit in 83 quaestionum
// lib. unum ovum non est imago alterius, quia non est de illo expressio.

Ans distinguo: non probat esse vere opus artis intrinsece, et extrinsece tale; Ideo: esse vere opus artis intrinsece tale; nego. Opus artis intrinsice tale est, quod habet formam tum intentam ab arte erit eius extrinsece tale, si formam tum eandem habeat arte dirigente ad ipsam inducendam.. At formam sat est, ut formam habeat ultimam artis. 65.

183. Ad 1.um antis probationem dico, impertinenter intrudi hic formae, in illam usurpationem imaginis. Certe imagine accepta in eo sensu, quem ex D. Augustino tradit Doct.r Angelicus loco citato, dicendum est, non esse imaginem picturam illam quae ab exemplari aliquo non ducit originem, sed casu euadit similis obiecto alicui. Sed vere erit opus pictoris, licet non sit imago. Quippe ars pictoria suis regulis artefactum intendit, quod in se sit imitatio naturae. Unde opus ipsius erit pictura, naturae seu naturalis operis imitatrix; et si facta absque intentione imitandi, et quin sit expressio ex aliquo exemplari desumpta, vel deducta. Ideo antis probationi, quod pictura illa non sit imago; non tamen quod ipsa non sit opus pictoris. Proinde nulla est paritas cum dicamus idem de pictura illa, ac de opere logico intrinsece recto, videlicet utrumque esse vere opus artis, cuius formam ultimam habet.

184. Ad 2. probationem antis aperte loquitur de actu, cui tantum ab extrinseco habeat esse actus obedientiae, ex eo nimirum, quod ponatur sub cognitione praecepti de positione illius. Sed facta suppositione ista, Ideo actum illum positum absque praecepti cognitione

n̄ fore actus obedientiæ. Ho: p.ᵗ n͞g deficit cognitio pre
cepti; a qua nesessario pendet, ut sit actus obedien
tiæ, q.ᵈ ab intrinseco sui n̄ habet ipse, ex tantum a forma
extrinseca potest habere, a cognitione scilicet precepti.
Actus factibilis ex directione logicæ, licet n̄ ita fac
tus, diversimode se habet; cum n̄ debeat esse tantum
ab extrinseco opus logicæ; sed vel deficiente forma
extrinseca, nimirum actiua directione logicæ, formam
habet intrinsecam propriam operis logici: ergo est vere op.
logicæ: igitur desso antecedentis predicatæ probationis tota est
neganda.

185. 4.ᵐ arguitur contra 3.ᵐ Resp: logica n̄
inducit in suam materiam directionem passivam intrinsecam: ergo hec
directio n̄ est logicalis. Resp. Ans probatur: materia logicæ n̄ presupponit
ad directionem passivam intrinsecam: actus enim intellectus n̄ pre
cedit structuram illi que est passiva directio intrinseca ac
tui: ergo logica n̄ inducit. Resp. Ratio huius est: q. pic
toria n̄ induceret suam formam in materiale obiectum, si hoc illi
formam n̄ presupponeret. Nego ans, ad cuius probationem,
distinguo. ans: n̄ presupponeret prioritate determinate
rationis ad directionem passivam intrinsecam, dico: n̄ presuppo
nit prioritate vel rationis, vel rationis; nego ans,
Distincta similiter probatione adjuncta, deinde nego
cons cuius rationem dico. Materia operis logici potest dis
tingui realiter ab structura, que est materiale obiectum, sed n̄
debet distingui ita: neque potest etiam esse tantum realiter,
seu p.ᵗ rationem distincta. Si tantum p.ᵗ rationem distincta sit
ab illa structura, ad ipsam precedet prioritate solum ratio
nis.

186. Sic actus realiter indivisibilis, qui sit v.g. definitio mentalis, præcise consideratus in esse passive divisibilis, sive capacis talis formæ definitionis prior est prioritate rationis et præcedit, ad se ipsum consideratum in esse passive directi, et sub forma illa definitionis. Et quidem ista sufficit, nec requiritur prioritas realis, ut materia indistincta realiter a forma hanc recipiat: ergo cum actus intus in esse passive directibilis ad formam modi sciendi saltem habeat prioritatem rationis respectu passive directionis, passiva directio induci potest in actum intus: ergo omnis defectus præsuppositionis materiæ recedit directio a ratione objecti formalis logicæ.

187. Dices 5.m a quoties in canone dicitur: forma artificialis advenit materiæ accidentaliter et contingenter: ergo objectum formale logicæ, quod est artificialis forma, advenit accidentaliter et contingenter materiæ, sive objecto materiali. Sed passiva directio indistincta realiter ab actu non ita advenit ipsi: ergo passiva directio non est objectum formale. Sic ex Palancio. Distinguo antecedens: forma artificialis advenit materiæ accidentaliter, et contingenter contingentia physica, vel metaphysica; concedo: contingentia determinate physica, nego antecedens, et consequentiam similiter distinguo. At non datur esse de contingentia metaphysica, et postea consequentia absolute negabitur. Non advenit materiæ accidentaliter et contingenter physice ea forma, quæ non distinguitur realiter a materia. Sed quæ non distinguitur realiter a materia, advenit ipsi accidentaliter et contingenter metaphysice. Ita advenit rationalitas, quæ est forma metaphysica, alias, quod non distinguitur realiter, et quod materia compositi metaphysici? Et hoc modo advenit

directio passiva, seu forma ultima logicę mag, uel
obto m̃ali aq. o ñ distinguit rrliter; aduenit, inquã,
accidentaliter et contingenter contingentia Metaphysica,
ñ aũt contingentia physica. In idẽ fit 6.m aʒ.

188. In idẽ fit

6.m argum ab eodẽ Illustrissimo actiones, quibus
fit artefactũ, ñ ff forma artis; sed actib. intẽr fit
artefactũ logũ: ẽ actus intẽr, atque adeo directio
ipsis intrinseca ñ ẽ forma siue obtũ frale logicę.
Confirmat ipse iuxta D. Thomã in 1.m Posteriorũ
lectione 2.a logã uersat' circa actus rõnis, sicut
domifactoria circa actiones manuũ; sed has
actiones etiã ut passiue directas ñ respicit domifacto-
ria tanquã frale suũ obtũ: ẽ neque logica respiciet
tanquã obtũ suũ frale actus intẽr etiã ut directos
passiue. Ut huic argũto respondeã, premitto, inanes
reddi hos conatus Palanci, si dicat' conceptũ intellec-
tionis ñ consistere p. actione, sed stare fraliter adequa-
tẽ in specie impressa. Si enim hoc dicat nõ ãplius
erit, q.d actus intẽr sit actiones, quibus fiat logũ
artefactũ: atque euanuit inde argũtũ. Posito tamen,
nũ conceptũ intellectionis p. actione consistere, distinguo
mãi argũti: actiones quibus fit artefactũ p. manens post
actiones, ñ ff forma artis; concedo: quibus fit artefac-
tũ ñ permanens post actionẽ; nego mãi: et consequen-
tiã, nego csq. Aliquarũ facultatũ opus propriũ ñ
permanet post actiones, quibus fit. Et hoc potest
in actionibus consistere. Ut p. in motu Corporis
et motu digitorũ respectu artis saltandi atq.

respectu actus firmandi. Hujusmodi ē artefactum logꝫ mentale.

189. Dic 3º ratione, Angelicus Magister ibi tanquam intendere hanc aliqualem similitudinem inter logicam, et domificatoribus, quod videlicet ista requiritur ad dirigendas manuum actiones domus edificandæ, etiam logica requiritur, ut dirigat actus intellectus. De similitudine autem in aliis non curat ibidem S. Doctor. Sicut alia versatur circa actus rationis, sicut alia versatur circa actiones manuum aliquali tamen, sed omnimoda similitudine, sive, ut ajunt, sicuitate. Quo stante, locus datur, ut alia suum objectum formale inveniat in actibus rationis, et alia non inveniat solum primarium actionibus, in quarum directione non sistit.

190. Pro complemento hujus disputationis oportet hæc animadvertas. 1.º aliquas logicæ regulas, quæ dicuntur negativæ præscipientes ut ista syllogismus non constet quatuor terminis ejusdemque virtutis ē retdoctrinæ ac ff aliæ, quæ prescribere præscipientes haberi aut istis equivalere, vel in ipsis includi. Regula præsignata includitur in ista, syllogismus constet 3 tantum terminis; illa siquidem removet á syllogismo quaternarium numerum; hæc quaternarium, quinarium removet et reliquas numerum collectiones, præter ternarium. Nec ille modus præscipiendi negatibus spectat formaliter ad logicam, nisi quatenus directibus sit ad rectitudinem intrinsecam intellectus: non enim in pura negatione irrectitudinis, sed irrectitudines efferens logicæ sistunt logicæ præcepta. 2.º sine fundamento absurum a non nullis adversariorum quandam

generalis regula logicae praescribens conformitatem operis logici cum regulis particularibus, hanc usque supra opus et regulas alias reflectentem: logicae opus debet esse conforme ad regulas logicae. Superflua est ista regula, nec ob aliud titulum effingitur nisi ut eludant rationes, quibus sensibimus: logica non intendere conformitatem actus cum regulis 2° obiectum, quod includitur in hoc conceptu, conformitas actus cum regulis. 3°

131. regulas praescribere exercite tantum, et virtualiter opus fieri iuxta ipsas. Sed hoc non sufficit, ut conformitas quaeque se habet ex parte regularum, sit obiectum formale logicae; nequidem inadequatum: nam obiectum formale quod debet significare attingi per regulas. 4°, non est formale logicae obiectum denominatio resultans ex ipso; sed id, quod a logica formaliter intenditur. Sed logica attingere non formaliter conformitatem, quae formaliter intendit. Itaque si formaliter intenderet conformitatem se habentem ex parte regularum, hanc formaliter attingeret suis regulis. Nec possibilis logica formaliter intendere quod formaliter non attingit: etenim aliud non est in logica formaliter intendere, et formaliter attingere. Et exemplum ad lapidem duntaxat unum potest formaliter determinari, unumque lapidem duntaxat attingere actio externa hominis intendentis ponere binarium lapidum, quorum unus iam est positus, aut ponendus aliunde nobis intendens: quod videlicet in hoc alia est actio externa formaliter attingens lapidem, et alia est actio, qua binarium formaliter intendit. Secundo ille formaliter intendit actione interna, sive interno actu;

atq.e accione externa, quæ distincta ē ab intentione, ut ny lapidē formaliter attingit. In logica n dat alius actus, q. attingat formaliter ipsa op. suū, et alius q. ipsū opus intendat formaliter; Etenim idē actus directibus ad opus, et ex hac ratione attingens formaliter opus, eo ipso, q. sic attingat, dicit operis intentio; n quidē proprie, sed metaphorice: etenim propria intentio ē actus Voluntatis.

Subsectio 6.a

Exponitur atque impugnatur placitum Thomistarum et Scotistarum.

192. Spectat ad Metaphysicā ens rationis multipliciter speculabile; ac ipsū sub ratione aliqua n ē logicæ prorsus extraneū, sub alia ē intrinsecū logicæ impertinens valdè. Sub aliis specialis ḡ tractatio de Ente rationis aliqua n eet aut inutilis, aut importuna logicæ addicentibus. Sed vero n ea, quæ pars eet tractationis hic instituimus. adeo aliq nos cogimur circa ens rationis disputatione vix fortasse utili, nisi Doct. sapientissimi nimiū existerent in desig. ens rationis tamquā formale logicæ obj. Rogas statim: quid ens rationis? 1.o accipit pro actu, qui reg accipit existentiā ab intellectu seu ratione. Quævis cognitio in acceptione ista vocat ens rationis; n q.a ens reale n sit, sed q.a p. rationē producit. Et quatenus p. rationē producta eadē cognitio ens rationis effectivū nuncupat, ens q. rationis subjectivū dicit, quatenus in intellectu, quasi in subjecto, recipit. 2.o usurpat pro eo, q. neque habet, neq. habere potest aliud ee, quā cognosci ab intellectu: dicit q. proveniens

ens rationis obtivus.

193. Hoc ens rationis obtivum apud Authores Scotos est in duplici specie vel fictum sine fundamento vel cum fundamento in re fictum ab intellectu. Sine fundamento in re hominis Equum fingit intellectus nullumque taliter ipsi est in re praeveniente fundamentum ad talem fictionem. fingit intellectus cum fundamento in re, quando ad fictionem res praevenit fundamentum. Sic ficta sunt apud Thomistas denominationes generis, speciei, subjecti, praedicati, alijque hujusmodi, quas intellectus attribuit tunc actibus intellectus, tunc eorum obtis. quamvis Goudinus in logica n. 2 quae est praeambula de universalibus quaest. 2 non patiatur ens rationis cum fundamento in re appellari ens fictitium; nam fingere, inquit, non est cognoscere cum ratione et fundamento quod non est in rebus, sed utique est fingere, gratis, sine ratione, et fundamento cognoscere, quod in rebus non est.

194. His ita, remissoque in hujus disputationis clausula quid Scotistae doceant de obto formali logicae, Thomistae omnes habent tamquam tesseram, insigneque suae Scholae obtum formale logicae esse ens rationis obtivum cum fundamento in re. Gentis profecto virum doleo felicitari signo dignissime. At exultant ipsi quasi quasi in hac tessera praeluceat suorum fama Heroum, illustriaque facinora; imponuntque humeris Vexillum non minus jactabundi, quam Aeneas quondam attollens clipeos, famamque, et fata, ~~ne Nepotum~~, Nepotum. Mihi certe cum Thomistas video inventos adeo huic enti rationis, hocque adeo permixtum Universae Philosophiae

ac Theologiæ bonorum Doctorum in mentem venit, non tamen logicæ quæ Thomisticæ Scholæ obtinet formale esse ens rationis.

135. Locuti sunt sic D. Thomistis recentioribus: non enim antiquorum mens satis est manifesta; nec similes loquendi formulas, aut sensum servasse inveniuntur. videatur sane P. Hurtado disp. 3.a sectione 4.a atque Illustrissimum Araujo Dominicanum lib. 3o Metaphisicæ, quæstione 8. articulo 5o in appendice D. obiecto logicæ. Loquuntur moderni Thomistæ considerant, logicam attingere tunc in conceptibus formalibus, tunc in obiectivis quandoque formam, in quam stat formalitas logicæ artificium, sive formale, sive obiectivum, et quam intellectus in utroque fingit ab ipsis desumpto fundamento. Dicunt exempli gratia: conceptus formalis, ad rationale, in se non habet formam definitionis, neque etiam habet conceptus obiectivus huic formali respondens; ceterum intellectus in utroque apprehendit formam generis, formam differentiæ formam definitionis, quæ ibidem non est, et fingunt esse: et exinde habet utrumque ille conceptus esse artificium logicum ratione illius formæ fictæ, quæ sola cura est logicæ definitionibus, formalesque huius obiecti.

136. Moderniores adhuc Thomistæ doctrinam hanc limitant ad solos conceptus obiectivos, atque in his duntaxat inveniunt formam ultimo intentam a logica. Res enim, quæ attinguntur ab intellectu, statuunt ipsi tamquam proximum logici artefacti materiam, quam logica respicit, instruendo intellectum, ut res ordinet in modum definitionis, divisionis, etc. ista quæ ordinatio rerum est apud hos Auctores finis logicæ. cum autem ordinatio ista rerum et obiectorum nihil reale

in ipsis sit, sed tantum habeat esse obiective, quatenus consistit in obiectis; proinde finis, obiectumque formale logicae in suis artefactis est aliquod ens formale, obiective rationis. Et quidem cum fundamento in re: res enim (loquitur Gaudinus) licet in se non sint dispositae in modum v.g. sillogismi; attamen ita exigunt ordinari, quando consipiuntur. De actibus autem intus, quibus repraesentatur talis ordinatio, et dispositio in rebus, praedicti Auctores, asserunt, esse dantur actiones dirigibiles, quibus fiunt suo modo artefacta logicae. Itaque quas nos dicimus definitiones v.g. formales, ipsi vocant definitiones effectivas, veramque rationem definitionis ultimo intentam a logica non agnoscunt nisi in definitione effecta, in obiecto scilicet sub forma ficta definitionis. Similiter De modis aliis sciendi, atque De subiecto, praedicato, genere, caeterisque huiusmodi.

187. Et hanc, inquiunt, discurrendi viam Angelicus Magister sequitur, et explanat 4.o metaphisicae lect. 4.a dum ait: "ens est duplex, ens naturae et ens rationis. Ens rationis proprie dicitur de illis 2.is intentionibus, quas ratio adinvenit in rebus consideratis, ut est intentio generis, differentiae, praedicati, et alia quae quidem non inveniuntur in rebus, sed considerationem rationis consequuntur; et eiusmodi ens rationis est proprie subiectum logicae." Quid clarius, quid expressius? exclamant hic Thomistae. Locum alium producunt D. Thomae in proemio Ethicae, quem integrum sibi proponit Gaudin; nam suae sententiae plurimum favet ex tali loco hic scribendi: "ordo quadrupliciter

69

// ad rationem comparatur. Est enim quidam ordo, quem ratio non
// facit, sed solum considerat; sicut est ordo rerum naturalium. Alius
// ordo est, quem ratio considerando facit in proprio actu utpote
// ordinat conceptus suos ad invicem. Tertius ordo est, quem ratio
// facit in operibus voluntatis. Quartus ordo est, quem ratio nos
// tra facit in rebus exterioribus, ut in arca, in domo,
// navi, &a. Ordo, quem ratio considerat, sed non facit,
// pertinet ad Philosophiam naturalem. Ordo, quem ratio considerando
// facit in proprio actu pertinet ad Philosophiam rationalem. Ordo
// autem actionum voluntatis pertinet ad moralem Philosophiam. Ordo
// denique, quem ratio facit in rebus exterioribus perti-
// net ad artes mecanicas. Addit ex opusculo 56.
// quod logica principaliter est de 2. intentionibus; ipsa logica
// considerare ens rationis per se, ens autem reale per acci-
// dens. ~~Sed hic a~~

198. Sed hic, aliisque contrarie fundamen-
tis non obstantibus, sententia nobis impugnanda est, praedictum pla-
citum Thomisticum, posteaque quid eorum fundamentis di-
cendum sit clariori ordine patebit. Impugnatur primo ex
D. Thoma in prooemio Ethicorum ubi distinguens di-
versos obiectorum ordines quibus scientiae specificantur, ait:
// quod logicae respondet, ut proprio obiecto, ordo quem ratio consi-
// derando facit in proprio actu, ut cum ordinat concep-
// tus suos ad invicem: sicut Philosophiae morali respon-
// spondet ordo, quem ratio considerando facit in operatio-
// nibus voluntatis: et sicut in artibus mecanicis
// respondet ordo, quem ratio facit in exterioribus
// rebus: et sicut Philosophiae naturali respondet ordo, quem
// ratio non facit, sed solum considerat: ergo obiectum totale logicae

Ordo rationis in ipso actu fictus, non fictus in objecto: quia est ordo ad instar actus voluntatis, honesti et aliarum artium; sed illi ordines sunt veri, et reales et non ens rationis fictum: quia. Probatur ex D. Thoma qu. 7. de potentia, art. 6. ubi ait: quod intellectus non aliter cognoscit genus, speciem, et similes rationes, nisi quatenus in se reflectens intelligit res esse intellectas. Et in 1. dist. 2. qu. 1. art. 3. quod ratio rei est ipsa rei definitio hancque non esse extra animam in re, sed in anima sicut in subiecto: quia

199. Impugnatur 2. arguere: per eandem formam per quam formaliter habet denominationem intellectus definiens habet et haec obiectum definitum; sed forma per quam habet 1. denominationem non est ens rationis fictum: quia. Ratio minoris, quia formaliter explicatur per hunc conceptum intellectus definiens obiectum, ac per hunc obiectum definitur ab intellectu. Et apparet: nam per eandem formam per quam [illegible] constituitur formaliter videns et voluntas amans obiectum, constituitur [illegible] obiectum visum, et amatum. Probatur minor: forma per quam formaliter habet denominationem haec, intellectus definiens obiectum est actus ipsius intellectus, ut vel Thomistae fatentur; sed per eundem actum habet et haec denominationem obiectum definitum ab intellectu: quia. Maior vel Thomistae, ut dixi, fatentur, et minor probatur: nam per definitionem formalem, quae est actus intellectus definientis denominatur obiectum definitum ab intellectu.

200. Respondetur 1.º praecise intellectus a Deo actu actu rationali posito ex directione logicae intelligit modus sui, et artificiosa definitio; sed ita praecise intellectus non intelligit ens rationis fictum: quia independenter ab hoc habet verum

modus fiendi. ... : ex pressio intellectus ente, illoquit oratio explicans totum et solum essentiam rei. Probatur 2° ex Magistro Sotto qu. 3ª de universali, arto 3°, dubio 2°: denominatio cogniti non stat in ente ficto: ergo nec denominatio definiti. Antecedens conceditur à Palancio, et probatur in tunc beatis cognitis a Deo, tunc paritate à rebus visis sine ente ficto; tunc ex ante probatione. Consequentia: denominatio definiti est denominatio talis cogniti: ergo. Probatur antecedens: est denominatio cogniti per cognitionem ex directione logicae exprimentis praedicata essentialia rei.

23. Respondet Palancio: denominationes cogniti, et visi esse denominationes per speculationes quae nulliusque ponit in objecto; denominationes vero modi fiendi v.g. definiti provenivant a cognitione practica aliquid ponente in objecto, quod nihil est nisi ens fictum. Sed contra est 1°: denominationes cogniti et definiti aeque sunt speculativae, et practicae; aeque enim utraque ponit denominationes in objecto: ergo nulla est disparitas. ... actus quo logica definit est simpliciter speculativus: ergo nihil per se ponit in objecto. Probatur antecedens 1°: juxta Palancio logica est simpliciter speculativa: ergo à fortiori actus quo definit. 2° ... magis practica est minus quam speculativa denominatio amati quam definiti; sed illa nullum ens rationis ponit in objecto: ergo neque ista. Alias praetereo impugnationes urgentissimas.

Subsectio 7.a

Proponuntur fundamenta Thomistarum et dissolvuntur.

22. Primo sic suadetur ens rationis Thomisticum: obiectum formale logicae debet esse forma illa universalis constituens artefactum logicum; sed forma ista est ens rationis obiectivum: ergo. Probatur maior: forma, quae constituit formaliter artefactum logicum est per quam praedicta artificio logicali intrinsece disponuntur et ad invicem ordinantur; sed haec forma est ens rationis obiectivum: ergo. Probatur minor: praedicata vocis definitionis huius animal rationale disponuntur intrinsece, et ordinantur in modum definitionis, quatenus habent universalis rationem generis, et rationem differentiae; sed ratio generis, et ratio differentiae est ens rationis obiectivum, sive sola forma rationis: ergo. Probatur 2.o forma per quam praedicta artificio logicali disponuntur, et ordinantur intrinsece realiter est relatio rationis: ergo. Probatur antecedens: animal et rationale quae sunt per artificium dispositi in modum definitionis, identificantur realiter; sed eiusdem ad se ipsum non est relatio realis: ergo. 3.o

23. Tertio probatur forma qua talia praedicata intrinsece disponuntur, et ordinantur, est illa qua uniuntur universaliter; sed forma praedicta est forma rationis: nam inter extrema ratione tantum distincta, ut sunt animal, et rationale, non potest esse unio realis: ergo. Quarto: artefactum logicum formaliter, et intrinsece constituitur per formam illam, qua subiectum refertur ad praedicatum, extremitates ad medium, ad consequentiam praemissis; sed talis forma non est aliquid reale: ergo. Probatur minor: forma illa non invenitur a parte rei:

9.a premissę obtibq n̄ dicunt esse rei ordinę ad D.Ing. et 2a aliis similiter dicendū ē. P. Probat 2o. ea forma ē ob tū fnale logice, quę intus aprehendit ut q.d in Dsceptib. obtibis, ut illorū ordinatibq; sed forma sic aprehensa n̄ potest ēē rlis: q. Pmq. forma p. intus sic aprehensa ut ordinatiba objectorū n̄ sunt obta aprehensa ut ordinata: prout sic enī n̄ sunt forma ordinatiba, sed potius aprehenduntur ut ordinata p. formā. Verum forma p. intus aprehensa ut obtorū ordinatiba n̄ ē ipsa ordinata aprehentio intus, quę seipsā n̄ attingit ut quod. Deinde neque ē extrinseca denominatio ab aprehentione predicta, quę n̄ distinguitur ab actione ipsius aprehentionis. Atqui preter hec omnia n̄ ē dabilis forma aliq. rlis p. intus aprehensa obtorū ordinatiba: q. forma p. intus aprehensa obtorū ordinatiba n̄ potest ēē rlis: q. erit rationis.

2 A. Hucusque to-
tidē ferè verbis brius Complutensis St. Soliarum Dominicanus, et ferè in hunc modū similique robore sustinent Ding. de Enterasq; obtibq posita in ipsis rebus seu Dsceptibus obtibis recentiores alii Thomistę Hispani. Ex Gallis unus Goudin audit ita suadens eandē Ding. logā habet pro obto fnali definitionē, divisionē, et argumentationē; sed hec sunt fnalia entia rationis; q. Pmq. ens rationis ut ab obis sumitur, ē quedā artificiosa dispositio a ratione facta in rebus cognitis; sed definitio, divisio, et argumentatio sunt fnaliter quedā dispositiones artificiosę, a ratione factę in rebus cognitis: q. Ad probatq

supponit ex dictis in authoritatibus, quas et nos antea dedimus ex D. Thoma. Primo: cum authoritate S.ti Augustini qui modos sciendi vocat quaedam machinamenta, seu artefacta rationis nostrae; tunc arguitur: nam sicut domus formaliter consistit in dispositione lapidum facta ab artifice, ita quoque argumentatio, et alius quilibet sciendi modus consistit formaliter in dispositione, quam ratio nostra facit in rebus ex quibus constat.

205\. Plausibilior nunc temporis inter Thomistas hic discurrendi modus. Albertus ille statuens in ipsis eius actibus intentionem rationis obiectivam, quo constituant formaliter artefacta logica, dimunitum deseruit. At et eiusdem fere relationibus rationis fingentis asserebat a suis authoribus. Utrumque modum tota Schola nostra respuit, alienumque probatum constitutionem obiecti formalis logicae. Et hoc satis directe suadet ex dictis pro nostro 3.° asserto num.° 173. Hic tamen adverte quod si obiectum formale logicae debeat esse id quod praescribunt regulas, tenentur adversarii regulas ostendere loquentes de ente rationis obiectivo, vel de forma rationis ficta aut de respectibus formalibus, aut in obiectis. At numquam tales regulas exhibebunt, solumque verberabunt.

206\. His Thomistarum fundamentis propositis audiant nunc nostra responsio. Allegatores D. Thomae supponunt Doct. Angelicum in 1.a illa authoritate dividere ens abstractum a reali, et ficto. Ergo hoc supposito quod diciturum admodum praestantius. Et hinc statim reprimendum ... indignatio

illa, alijsq. communis, q. clamitant, verbis S.ti 67
Doct. apertissima, inferri violentiâ â nostris
Authoribus. Asero D. Thomæ ibi dividere ens
reale ut sic in alterum, q.d ab intellectu n̄ pendet, et hoc
apellat ens naturæ in citato loco, passimq. alibi vocat
ens extra animam; et in alterum, q.d pendet ab
intellectu, seu ratione cuiusvis abistractionalis fit. Et de
hoc negat inveniri in rerum naturâ, hoc est, extra
animam: si enim in hoc sensu esset in rerum naturâ,
esset ens reale positum in 1.o divisionis membro. Et ta
le ens rationis (licet de alijs etiam proprie dicatur inten
tionibus, seu cognitionibus) proprie dicitur de cognitio
ne, qua res aparet confusa cum alijs a se, et de cognitio
ne, qua ab alijs aparet distincta â se; de cognitione
qua aliquid de aliquo dicitur, seu predicatur (et de alijs
etiam hujusmodi) quæ sunt genus, differentia predicatum reale;
et pro quas obiecta denominantur absque fictione ulla genus,
differentia, predicata obiecta, quæ admodum denominatur cognita
absq. ulla fictione. Quæ quidem denominationes n̄ prestantur
rebus, et obiectis ante cognitiones predictas; cum sint
effectus formales et effectus talium cognitionum. Si tamen reflectas
supra rem ita cognitam, invenies res, quæ sunt obiecta
cognitionum earum, et invenies cognitionem quæ est
genus formale, cognitionem quæ est formalis differentia et sic
de alijs, quæ dicuntur 2.æ intentiones formales jux
ta differentiam alibi traditam inter 1.as et 2.as intentiones.
207 Quid rogo,
quidnam expositione ista incongruunt verbis S.ti Tho
mæ? a ubi nam illud ens rationis obtibus, q.d hi veluti

dicitur à Doct.e Angelico demonstrari prætendit? Si dicat Thomista, denominationem illam exprimere esse ens rationis obiectivum à multis impugnabitur urgentissime; Ergo damus cum D. mente, arguitur D. Thomæ hoc tamquam à Thomista rrogabo: Sanctus Doct.r hoc dicit? minime certe nec dixisse probavit. Ad 2.m authoritatem dico: cum logica ex mente S.ti Thomæ sit directiva actuum rationis, sive intellectus ad ipsam pertinet instruere circa ordinem, quem inse debet habere conceptus mentalis, et multi etiam conceptus inter se, ut evadant in rectitudine. Et talem ordinationem ratio facit considerando sive ponendo ipsos actus; nec aliter datur talis ordo. Additamentum ex opusculo 56. omitti bene potuit quoad urgentiam. 8. plane consedimus. Ad 2.m p.t germanaista expositio, scilicet, entia illa non, entia extra animam independentia a ratione, quæ sunt obiecta conceptus realis directorum â logica, non considerari per se ab ipsa logica, sed ipsi conceptus, sive actus intellectus qui sunt entia intra animam, entia rationis subjectiva, et effectiva.

208. Ad rationum momenta respondeo negando 1.m et 2.m. Ad probationem hujus probationis in qua negatur conceptio ex dictis ad 1.m authoritatem D. Thomæ, neque rationem generis et differentiæ realium, neque obiectivorum esse aliquod ens rationis obiectivum. Probationis 2.æ distinguo antecedens: Non est relatio realis prout realis denominationem facit; non prout realis denominationem facit, sive dependenti ab intellectu, concedo antecedens, et nego consequentiam. Probatio

72

antius si loqueretur de simplici aprehensione opposita ad rationale, concedenda erat, si aprehentio opposita deberet esse rationis indivisibilis, foret vero ... si aprehentio opposita sit rationis divisibilis. Moderni concederent de relatione rationis, tanquam dispositione facta ab intellectu; negarent que de ratione, ut dispositione fienda, cujus esse sit pure objective. Sed ... ex inde mens arguenti, qui non de habitibus operationibus vel de objectivis loquitur, in quibus ... invenit, et reposuit opus logicae proprium; ideo negamus suppositum talis probationis, quod scilicet ad rationale disponatur in forma definitionis. Definitio non fit ex obiectis vel ex operationibus ..., aut ex ... vocibus. Ad 3um probationis negamus etiam suppositum nimirum quod praeter obiectis respondentes operationibus ... ... disponantur, et ordinentur in forma artificii logicalis.

2D. ... operationis etiam loquitur apud Authorem suum de objectivis tantum, praedicato, subiecto, e praemissis et praemissis. Propterea negamus ... logicae in esse rationis ... ..., quae in obiectis ... Et multo minus constituit ..., quae licet in obiectis non sint, nec ... aliquid habeant; aprehendit tamen intellectus in obiectis esse. Unde non ... quoque 2a operationis negabitur. Et tertia operatio amplius probabit. Importunis ... ... ad reliquas operationes ... examinandas ... modo descendere. Sufficit ea proposuisse, ut ... fiat ... discurrendi modus. Rationi Ma... ... ..., ubi sonat, ..., ...

[illegible] tribuit. Ad hujus probationem non sufficit m
quis n suadet aliquis verbis D. Augustini: in
dependenter enim ab artificiosa dispositione pure
obiectiva existente in rebus (est quedam machinamenti,
et artificii rationis, seu intus nostri definitio, divisio,
et argumentatio efficibus ut ipse eum doctrinam
apellat) existente in ipsis actibus intus. Neque
enim eam suadet paritas allegata. Immo paritate
ipsa explicatur doctrina nostra; quia sicut forma do-
mus consistit formaliter in dispositione lapidum, que
est materia domus facibus, pariter forma argumentatio-
nis v.g. consistit in dispositione conceptuum formalium, qui
non aliquid obiectum est obiectum materiale ex quo antecedit et [illegible]
modorum sciendi, scilicet logice.

210. Hoc modo sufficiat attigisse circa ens rationis obiectum adstructum a Thomistis tamquam formale logice obiectum. Consulto pretermissis rationibus aliis, et que favent, et que contradicunt, sed vero permissis difficultatibus ex Animastica, atque ex tractatu relationum dissolvendis.

211. Jam Scotistas tantisper audiamus. Equidem inter ipsos communis sillogismum statuere vel ut adequatum logice obiectum. At formam sillogismi esse dicunt ens rationis distinctum ab actu intus, et ab obiecto reali, inhaerens obiecto. Et ap. ipsos hec forma dicta est obiectum formale logice. Subjicitur doctrina ista ipsis impugnationibus, ac doctrina Thomistarum, ac proinde reproducere
73 posset aliquis, vel aliquis ex predictis impugnationibus

quæ immediate inhærent doctrina ista. Et certe sicut
hanc formam non præscribunt regulæ sillogisandi. Si dicas
pro Scientia logica requirere cognitionem reflexam de
rectitudine Sillogismi, et intra hanc cognitionem
reflexa attingere denominationem subjecti, prædicati, me-
dij, extremitatum, et aliorum hujusmodi objectis inhærentes,
tamen re ipsa non inhæreat: dico in primis sine fundamento
asseri logicam requirere talem cognitionem reflexam, quod
abunde constat ex principijs nostris. Dico ulterius,
quod data illa reflexa cognitione de rectitu-
dine sillogismi adhuc non attingitur ens aliquod fic-
tum inhærens objectis: nam hoc enim quod intra reflexe
cognoscat denominationes extrinsecas datas objectis, vel
objecta extrinsece denominata per cognitiones directas
quæ sunt in Sillogismo, nihil intus fingit, nihil
apparet tamquam intrinsece inhærens objectis, quod in ipsis
sit intrinsece non sit. Quippe cognitio illa reflexa
directas attingit cognitiones, et intra illa cognitione
non cognoscit, denominationes quas accipiunt objecta a prio-
ribus cognitionibus, esse objectis intrinsecas, sed extrin-
secas videt. Ergo cognitione illa reflexa nihil fictum
attingitur, nihil cognoscitur inhærens objectis, quod ipsis
non sit.

Subsectio 8.a

Traditur objectum attributionis logicæ.

282. Adest ergo objectum attributionis logicæ oppositi sci-
licet ex objectis reali et mentali præsignatis constatum.
Tripliciter adest modus sciendi, definitio, divisio, et argu-
mentatio. Itaque non aliud resultans ex materia, formaque

illa. Hic exactis acertionis aliarum missimus ad ma-
nus senie. Ergo post hanicus sine 2o aliis 2a dicta
attributionis logs opinionibus, hec e nra. Obiectum
obiectum attributionis logs e definitio, divisio, et argumen-
tatio. Ita plerique nostri recentiores Magistri recepti
gium prementes magni Suarez Disp. 5 V. Meta-
physice sectione 4a a num.o 23 P. Fonseca, Ru-
bio, Conimbricenses, aliique apud P. Suarez
tractu 2o disp. 11. sectione 2a P. Mtio.

213. Obiectum

attributionis facultatis e quod propter se respicitur a facul-
tate, et ad quod ipsa ordinat ea de quibus agit; sed
definitio, divisio, et argumentatio propter se respiciuntur
a loga, et ad has ordinat ea de quibus agit: ergo.
Maior e communis explicatio obiecti attributionis, sine obiicit
loquuntur alii principalitatis, ex ipsisque mir rec-
ta comprobatur explicatio. Minor probatur quoad 1am partem:
quod habet pro ultimo intento a loga, respicitur propter
se ipsis a loga; sed definitio, divisio, et argumen-
tatio habent pro ultimo intento a loga: ergo. Minor est
manifesta: non enim propter aliud, sed propter se respicitur
a facultate, id in quod sistit quod ultimo intendit fa-
cultas. Minor: complex ille modus sciendi habet
pro intento adequatis logae, et non ordinatur ab ipsis
ad aliud: ergo. Minor probatur quoad 2am partem: nam
opera, equivalentias, et reliqua huiusmodi, quae tractat
logica, ipsa ordinat ut fiat illud opus in ordine
ad quod loga definitur; sed definitur in ordine ad de-
finitionem, divisionem, et argumentationem: ergo.

214. Observa quaestionem de obto attributionis logae respicere logam adaequate essentialiter sumptam, seu ut ipsa est in se. Hoc est, quaerit objectum attributionis regulas, quae omnibus viis spectantibus ad logam acceptis quidem hujus omnibus regulis non sub aliqua ratione generica, quae in ipsis potest per intellectum desipi atque distingui; sed acceptis per se tendentias, quae in se fiunt una quaeque independenter ab intellectu acceptis. Si 2° modo regulas acciperent, uti in se praecisae sunt directive actuum rationis, possent hoc modo objectum ipsi attributionis designari. Sed quemadmodum sub illa acceptione non staret loga adaequate essentialiter sumpta desiderata; sic neque objectum illi assignatum regulis ita receptis esset adaequatum essentiale objectum attributionis logae. Quod ideo dicimus, quia omnes illae regulae accipiendae sunt praecise ut directivae ad modum sciendi, abstrahendo ab iis qua praescriptiones modi sciendi. De acceptis 2° modo quaerimus et ne quaestio de alio fiat, atque de alio detur responsio de ipsis illo modo acceptis procedit data a nobis responsio.

215. Jam quid alii decernant pateat ex argumentis, quae dicantur fiunt. 1° loga dicitur rationalis quia dirigit actus rationis; ergo actus rationis sunt objectum attributionis logae. 2° objectum attributionis logae est sermo internus; sed omnes actus intellectus sunt internus aliquis sermo. Ergo. Ratio majoris: nam sicut internus sermo objectum est attributionis grammaticae, ita logae internus sermo. (Distinguo) ante argumentum: si quia denotante ratione

genericis respectu regularis logicae, et sic sufficiens ut logica dicatur rationalis; dico: licet quod denotandum rationem esse specificam ultimam respectu regularis logicae, non tamen ex eo. N. omnis actus rationis esse obiectum attributionis logicae; licet enim regulae logicae considerari possint, qua precise sunt directivae actus rationis; attamen quoniam L. sui adequatam specificam tendentiam considerare sitiunt in dirigendo solos actus rationis qui sint definitiones, divisiones, et argumentationes. ... rationis non tamen ad huius rationem dico, quod sicut non omnis sermo externus sed qui constat ... solicitus, et barbarissimus est grammaticae obiectum attributionis; ita non quicumque sermo internus est obiectum attributionis logicae, sed qui fiat cum illo auxilio quod regulae logicae praescribunt. Ideo externus sermonis sub isto eius auxilio esse partem obiecti attributionis logicae. qm

216. 2.5. praedicabilia sunt obiectum immediatum logicae, sed non obiectum attributionis: quod sunt obiectum attributionis. Probatur: logica non ordinat praedicabilia ad ulteriorem finem ab ipsa intentum: quod non sunt ... et ... praedicabilia ... quibus suo loco sunt genus, differentia, species, proprium, et accidens. Ex his tamen ... obiecto ... ex quo ... opus ultimo intentum a logica ... in ... respiciunt a logica, et ordinantur. qm

217. 3. veritas est obiectum attributionis logicae. ... plures ... asserunt logicam esse sui veritatis: quod dicatur

99 veritas est finis intentus logicae: quod ... veritate

plura quærit logica, nimirum [illegible] veritatis [illegible]
Triplex fit [illegible] 3° [illegible] 2°: si quis roget cur
logica vacet, apte respondet: propter acquirendam sui
veritatis: 3. [illegible] 3°: prius logica est errores tollere,
[illegible]: et veritatem adipisci. [illegible] Aº. Granum [illegible]
tendit rectitudinem, quæ juxta S. Anselmum in
veritate consistit: [illegible] logica intendit rectitudinem in ve
ritate sui.

216. Ad argumentum nego assumptum quod dicere [illegible]
doctrinas Artis [illegible] operis pro fine facultatis prac
ticæ, et veritatis pro fine speculatibus. [illegible]
et nego cons. logica dicitur scientia veritatis quia dirigit ad
modum sciendi quibus acquiritur veritas. Itaque logica
tamquam objectum habet attributionis instrumenta ad ve
ritatem, non veritatem ipsam. [illegible] nostris,
cujus [illegible] est [illegible]. Plura illa de veritate [illegible]
[illegible]. Sed quæstiones illæ de quibus nil
[illegible] logices, ab Scholasticis [illegible] in opere,
quia placuit logicam inscribere. Ad 2. [illegible] ante, nego
[illegible] et [illegible] respectione illa [illegible] fine [illegible] logica
quæ [illegible] logica intendit. Ad 3. distinguo [illegible] finis
logicæ est [illegible] errores quoscumque, nego: [illegible]
re errores [illegible] fortuitis, [illegible]
[illegible] veritatem [illegible]
nego. [illegible] distinctio [illegible] plane [illegible] de
veritate artificiali a Grammatica, [illegible]
[illegible] sed [illegible] veritate [illegible]
distinctio [illegible] similia tibi datur.

21. Dico: certus et evidens assensus veritatibus est obiecti attributionis logicae. Sic [illegible] plurimis sibi [illegible] opinionibus ingeniosi admodum recentioris. Sic probatur assumptum: finis remotus et ultimus [illegible] obiecti attributionis; sed finis remotus et ultimus [illegible] est certus et evidens assensus veritatibus: ergo. Maior premissa probabilis. Minor: finis aliquis [illegible] est obiecti eius attributionis; sed non finis proximus et immediatus. Ergo. Ratio minoris: finis proximus et immediatus ordinat facultatem ad aliud; obiectum autem attributionis minime. Probatur altera premissa [illegible] syllogismi: finis remotus et ultimus logicae est perfecta discretio veri a falso; sed haec non stat sine assensu certo, et evidenti: ergo stat [illegible], quod omnes facultates perfectae intellectus et logicae [illegible] est iuxta Platonem, S. Augustinum, et Ricardum Victorinum [illegible] [illegible] [illegible] veri a falso. [illegible] probabilis non discernit perfecte verum a falso; cum adhuc locum det formidini circa veritatem assensus.

22. [illegible] tum et [illegible] probatur. Ad [illegible] [illegible] falsa [illegible] proximi et immediati ordinant facultatem ad aliud. [illegible] proximi et immediati [illegible] [illegible] [illegible] exprimunt, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed non [illegible] [illegible] [illegible] ordinatur ad aliud [illegible] [illegible] sed [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible]

voluntate. Ac proinde ipsa expressio non dat obiectum attributionis facultati: facultas namque omnis .... minime ordinat ad suum obiectum attributionis resultantem ex obiecto materiali et formali ... immediate respectiva. ... est obiectum attributionis logicae finis remotus et ultimus: nam cum ipsa immediate ... respicit, sed ad ipsam expressionem ordinatur aut ad ... facultatem ... voluntate.

221\. ... a ... eiusque ... rationes in nostra ... non ... licet ... obiecto remoto logicae, ad quod expressione logica ordinatur. Erit utique ... logica ... ordinari expressionem ad ... quaestionis ... sunt certi et evidentis; quatenus ... demonstrationibus ... et immediate respicit. Sed cum logica ex se ... non inveniat, hic non erit obiectum attributionis logicae. ... Quod si ... ad alias facultates ... invenio ... clarissimus ... plura ... opinioni ... autem ... ipsius ... eius partes quidem utilia.

222\. Fuit qui etiam ... obiectum attributionis logicae ... fundamenti ... dictamina ... principiis ... (S. August. ... genera dividere ... et neque eandem speciem ... neque alteram ... non ... eandem esse, non ne Dialecticae ... dicemus?)

q sola diuiso e ob [illegible] nis loqq. V. dic. n. pica tone, sed Arist. sequimur duce in Phia. 2o Dte ani, et coq. neg. Sint illa percurrenda sola diuisone, ac n. dicit Plato [illegible] illud esse Dialecticae opus. Caeteri neq. [illegible] ea omnia sola diuisone. [illegible] debet frequentissime argumentari, necesse [illegible] alteram. Adde igitur argumentatione ex Platonis dictis. Ex nq. [illegible] rationibus definiones sup. [illegible] Plato n. excludit.

223. [illegible] diuisio et argumentatio ordinatur ad [illegible]: q sola definio [illegible] ordinatur ad perfectam rei cognitionem; sed hanc ultimo habet p. definitionem, quae e explicatio essentiae rei: q. [illegible] unius cuiusque rei sciat p. sui definionem. q loga, quae habet pro obto attributionis [illegible] definitionem habet [illegible] attributionis. [illegible] cuius probationis [illegible] ad perfectam rei cognitionem [illegible] proprietates rei; [illegible] [illegible] de cognitione rei [illegible] et [illegible] cognitionem rei etiam [illegible] et [illegible] ipsius [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] soluit ex [illegible] unius sciat [illegible] ad [illegible] p. sui definionem, n. [illegible] sui proprietates et [illegible] [illegible], [illegible] definitionem e obtum attributionis [illegible].

Tum: sillogismus perfectus, sive demonstrativus, sive probabilis, ē obj. attributionis logicae; ipse n. ordinatur ad aliud, et reliqua, quae tractat logica ordinat ipsa ad talem sillogismum: ergo. 2a pars antis probatur: tūi definitio et divisio ordinantur a logica ad propositionem et propositio ad sillogismum perfectum: ergo. Confirmatur: logica sequitur naturalem ordinem 3plicis operationis mentalis: ergo sicut ad discursum ordinantur naturaliter duae aliae operationes mentales, ita ad discursum ordinat logica [illegible] ad discursum cetera, quae tractat. Nego intentum. Nego 2am partem antis. Ad hujus probationem nego, quod definitio, et divisio a logica ordinentur ad propositionem. Per accidens enim logicae ē, definitionem, aut divisionem includi in propositione. [illegible] aut ee, vel extra aliquam orationem in aliqua propositione, hoc per accidens ē respectu logicae; ipsa enim per se sit opus ultimum logicae. Vel assignat logica regulas, quibus definitio et divisio ut tales ordinentur ad opus aliud logicales. Ad confirmationem distinguo antecedens: logica ex ordine sibi intrinseco sequitur naturalem ordinem [illegible], nego: ex ordine sibi extrinseco, juxta quem tradi solet in Scholis, sequitur [illegible] concedo antecedens, et nego consequentiam. Dicitur ordine, nam intus prius apprehendere, postea judicare, ut tandem discurrat. Et hoc ordine usa ē consentanea illa methodus Dialecticae Doctorum familiaris, ut scilicet in [illegible] tractatibus logicalibus prius exponant quae ad apprehensionem pertinent, secundo ad judicium, quae ad discursum postremum ordinem sensibilem in logicae requisitis invenies respectu

definitionis, divisionis, atque discursus, praelis, qui juxta nos debet sillogismum perfectum.

225 8.

obij attributionis logicae adequatum esse discurrere: probatur enim definitio communis sua differentia sed discurrere est danit argumentari: ergo. Ma probatur discurrere est per notitiam minus notam investigare; sed hoc fit per solum argumentationem: ergo. Concedo ab ipso fere limine hujus libri multiplicem esse significationem variamque usurpationem verbi discurro: quod perinde admissum non est in nostra logica definitione. Dicit argumentum, discurrere idem esse, ac argumentari. Assumptum per me licet sit verum. Sed majorem, rationis adjunctis respondeo illam definitionem explicari communiter in praedicta significatione verbi discurro, reliqua non esse ita accepta, ut argumentum vult. Est ratio nostra, et ejus restrictione in sensu jam exposito nullus est ad reliqua necessarius transitus.

226 Dicimus

Dicimus: sola demonstratio est finis ultimo intentus a logica: ergo. Antecedens probatur. Primo: per solam demonstrationem cognoscitur res coadaequate, per se et proprietates; sed finis quae res ita cognoscit idem est obij attributionis logicae: ergo. Non stat ex demonstratione, quae definitionem, et divisionem in se contineat. Probatur 2o in sola demonstratione quiescit intentio: ergo. Probatur 3o solam demonstrationem mutuatur a logica scientiae reliquae; sed quod mutuatur a logica scientiae aliae id est obij attributionis: ergo. Nego antecedens et minorem. Dicitur ... administrationem

m^m. dico demonstrationes quae ipsae claudunt defi-
nitiones, et divisiones, n(on) esse sola demonstratione. Fide
[illegible] possita n(on) probat intentum. [illegible] probatur omnis
[illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] in quo quiescit intellectus, vel
[illegible] logica [illegible], e [illegible] attributionis. Ad
3^m nego [illegible]. Ergo definitiones et divisiones [illegible]
[illegible] necessariae sunt.

Argumentum 3^m: finis ade-
[illegible] quatus logicae est progressio per deductionem unius
cognitionis ex alia; sed talis progressio
est cons. [illegible]: ergo. Ratio maioris: quia finis adequa-
tus logicae est illa operatio, quo intellectus acquirit
perfectam [illegible] in cuiuscumque facultatis [illegible]
[illegible] est progressio per deductionem unius cog-
nitionis ex alia. Confirmatur: finis adequatus logi-
cae est id, in cuius acquisitione procedit, ac [illegible] intel-
[illegible] scientiis; sed [illegible] procedit in [illegible]
[illegible]. Nego maiorem et eius rationem distinguo: est illa
operatio, [illegible] artificio adequato [illegible] inventa
a logica, qua intellectus [illegible]; nego; sine illo artificio;
[illegible]. Et [illegible] sufficienter respondeo illa progressio-
ne progressionis n(on) esse operationem, qua [illegible] ade-
quato ultimo invento logicae assequitur intellectus
perfectam [illegible] facultatis [illegible]. Ad confirmationem
dico finem attributionis logicae adequatum n(on) in quavis
scientia [illegible] consistere, sed in ea tantum,
cuius status [illegible] infra [illegible] argumenta
[illegible] divisionis et definitionis.

228 Ultimus arguunt: definitio, divisio, et argumentatio ordinantur a logica 2.m specifi cas earum rationes ad communem rationem modi sciendi; ergo. Probatur antecedens: ideo definitio, divisio, et argu mentatio inveniuntur a logica, quia sunt modi sciendi; et non ideo invenditur modus sciendi, quia est definitio, vel divisio, aut argumentatio: ergo. Ratio antecedentis: quia logica invenditur formaliter, et per se instrumen tum sciendi. Unde id, in quo ratio modi sciendi reperiatur, principaliter ipsum invenditur a logica. Et confirmatur 1.o logica non respicit modos sciendi, propter earum rationes differentiales, et specificas: ergo [...] propter rationem ipsius communem. Antecedens probatur: si respiceret modos sciendi 2.m rationes differentia les specificativas logice esset plures inter se disparatas, nec sub una ratione formali adunatas; sed talis non est logica specificationibus, alias logica esset multiplex simpliciter scientia: ergo. Confirmatur 2.o logica definitiones non respicit definitionem 2.m earum rationes indi viduales et numericas: ergo neque logica generice sumpta respicit modos sciendi 2.m ipsarum rationes specificas. Confirmatur 3.o obiectum voluntatis est bonum ut sic: ergo et logica est modus sciendi ut sic. Ratio utriusque, quia sub obiectis specificativis potest et haberi unum, ut unum, sub diversionibus ... et per species distributum unum non est.

229 Istis rationibus ingeniose recentior promovet opinio nem aliquorum scotistarum, quos sequuntur Pe ...

displicet hec discurrendi via. Aut distinguo: ad [illegible] modi sci tamquam ad opus ultimo intentum [illegible]; nego: tamquam ad vis operis ultime intenti; subdistinguo: tamquam [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] dinatione [illegible]; [illegible] tamquam [illegible] [illegible] terminatiob: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratione adequate, ob qua [illegible] [illegible] antis distinguo: [illegible] probatiob: logica intendit [illegible] [illegible] instrumentum sci tamquam obiectum adequatum; nego: tamquam sui operis adequatu; [illegible] similiter ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic similia. [illegible] [illegible] adequatae [illegible] [illegible] definitio, divisio et argumentatio [illegible] [illegible] sub precisa ratione modi sciendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible] seu modus [illegible] [illegible], qui reducit in ipsis regulis. [illegible] [illegible] ut ob. adequatum, nempe aliquid aliud [illegible] [illegible] adeo [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] Ex prob. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] ex eius [illegible] in tali opere [illegible] sit, quia [illegible] ultima [illegible] inventionis, et [illegible] resultare deuere

... exusf. Dtinc̃ ... dicere, ma ordinari ad
fra, et fra ad ma ut adequatus obui Dsuerit,
... in ... Sed inde n̄ Dcludes adequatu obuj
Dsistere vel in sola fra, vel in sola ma ...
notius in utraq. Dsistere Dcludendu e. Male D
reducit in [illegible] Diuuf ratione modi sui ee [illegible]
ta attributionis logic. siue adequati logici obui,
ex eo, q ad Diui... ratio... [illegible] ordinel
specificas modoru sdi ratione. Cu predicta tamen
ordinatione multum bene Dponi[illegible] obuu [illegible]
[illegible] rationi frali [illegible] proiter [illegible]
respicit, [illegible] prius [illegible] [illegible]
subdistincto [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] se di [illegible] moralis nec sub una frali
ratione adunatu [illegible] in ordine [illegible] Dstituendu unu
[illegible]; ...o maior. alius [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] logo actualis ee multiplici [illegible]
sed [illegible] Dsonant istas [illegible]
[illegible] rationes [illegible] logic. [illegible]
[illegible] principia e modo [illegible] solutionem.

231. [illegible]
[illegible] Doctoru. [illegible] obui [illegible]
[illegible] generice sump. sed [illegible] adequat
[illegible]. [illegible] ratione [illegible] posse [illegible]
[illegible] Scotus. sed
[illegible] ...
[illegible] in hanc

respondeo

ret corre

p.te

que unira v.

Plenior logica

rum tractatus juxta Scholarum methodum

Praeambula.

[illegible] [illegible] libenter ego accesserim praedicamentorum [illegible] suo in loco. Plura [illegible] [illegible] [illegible] exhibent. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] p^us [illegible] in tribus de mentis [illegible] interpretatione libelli, [illegible] [illegible] [illegible] dissimili. Apprehensionem mentis judicii propositionis, [illegible] discursus ordine, [illegible] [illegible] labor, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plurimis et difficultatibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de entibus [illegible] apprehensiva, exponemus [illegible] [illegible] [illegible] adjudicativa, alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pertinent [illegible] libri [illegible] [illegible] [illegible] prior liber praecipuus esse debet hujus [illegible] operis [illegible] praedicamentorum [illegible] illustriorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] posteriora, quo modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] libri [illegible] [illegible] [illegible] Dialecti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] declinare. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] recentioribus [illegible]

Liber 1us.

[illegible]

Caput 1um.

De distinctionibus

Subsectio 1a.

Doctrina nostra de distinctione reali.

1\. [illegible] distinctione. [illegible]
sima, si de ea [illegible] quaeris. [illegible]
plicatione ejus [illegible] caliginosam reddit [illegible]
Metaphysica [illegible]
[illegible] Phys. 2o Metaphysic. [illegible]
[illegible] oculi [illegible] ad lumen diei se habent,
[illegible] ad ea, quae maxime [illegible]
[illegible]
[illegible] aliud.
[illegible] distincta ab alia, quae
[illegible] sicut.
identitas [illegible] realis est ratio formalis, quia unum est, quod

ē; nec clarius explicari potest identitas, ita dist.
// rralis ē rrō realis, quæ unum n̄ ē aliud, sive n̄ ē
// id, quod n̄ ē; nec melius potest explicari, seu
aliis terminis aptioribus definionis exponi.

2. Hæc dist.

rralis dicitur, et sic bene significat, n̄ pendere
a virtute intellectus dividentis, uti pendet rralis
dist., de qua postea. Res sp. n̄ ēē aliud specifice
// distinctas dicitur distincta specifice. Dicitur, nume
// rice tantum distingui, q. n̄ ēē aliud solo numero
distinctus. Priori modo homo distinguitur ab equo;
2.º Petrus á Paulo. 1.ª dist. datur inter entita
tes diversæ speciei; 2.ª datur inter individua
speciei ejusdem. Et ecce hic divisionem 1.am distinc
tionis rralis. 2.º dividitur in adequatam, et in
adequatam. Adequata datur inter extrema, quibus
n̄ ē commune aliquod singulare, idque numerice
prædatum. Propterea rraliter adequate distinguuntur
Petrus et Paulus. Datur inadequata inter ex
trema, quibus commune ē aliquid tantum, sed id
singulare et numericum prædicatum. Sic dis
tinguuntur collectio ex Petro et Paulo, et
collectio ex eodem Petro et Joanne. 3.º dividitur
in absolutam, et modalem. Absoluta ē, q.do ver
satur inter entitates absolutas. Modalis, q.do
inter modales. Sed quid modalis; quid en
titas absoluta? absoluta dicitur entitas,
quæ nulli alteri affixa ē ecentialiter tamquam
illius intrinseca afectio. Modalis, quæ alteri

ē afixa ecentialiṫ ut illius afectio intrinca. In exemplo modalis ē unio afixa ecentialiṫ ext[r]emis; et in exemplo absoluti ff ipsā expre[ss]ma, quę alteri entitati ñ ff ecentialiṫ afixa. 82

3. Nota distinctioni entitatis absolutę ā modali, (sive ut loquuntur alij) rei ā modo dici etiā distinctionē modalē sumpta quidē denominaōne ā debiliori extremo, scilicet modo aut modali entitate; nec dubites modalē distinctionē ēē distinctionē proprie r[ea]lē, et ñ im[m]eritō, quia c[um] dist.o absoluta: ñ enim ab eo, q.d extrema sint res, et ñ modis, vocat.r dist.o r[ea]lis, sed ab eo, q.d extrema distinguant.r inde pendenter ab intellectu faciente divisionē, seu distinctionē. Solent solere dividere alij distinctionis r[ea]lis ... ex differentijs à conditiōne, vel statu extremorum, quę dicunt.r distingui. Sic dist.o extremorum, quę physicè existunt, apellat.r actualis; conditiōnata, quę ē extremorum mere possibilium. Sic etiā posi tiva dicit.r quę versat.r inter extrema existentia, vere capacia; nuncupatque negativa, quę inter puras negaōnes versat.r.

4. Post hęc notari deveniēt 2. ista principia huic mat.ę utilissima. Prim. r[ea]lis separa
bilitas ē signum distinctionis r[ea]lis; ñ autē inse
parabilitas r[ea]lis. Quoad prim. pars desumptum est
principium ex Arle 7.o Thopicorum cap. 1.o, ibi:
Si potest alterum sine altero ēē, ñ erit idē. Et
r[ati]o illius p[ar]tis ē evidens; p.a namq. rē nullā

posse separari realiter à se ipsa: ergo illud, a quo res potest separari realiter, est ab ipsa realiter distinctum. Ratio 2.ª ... quia realis inseparabilitas unius ab aliquo provenire potest ex connectione, quam cum aliquo habet à se realiter distincto. Est 2.m principium: quae semel realiter distinguuntur, semper realiter distinguuntur. Similiter principium pro identitate reali: quae semel realiter identificantur, semper realiter identificantur. Et pro utroque ratio est evidens: nam essentia rei semper est eadem: ergo si semel distincta, semper; et semper identificata, si semel. Authores multa de signis distinctionis realis. Prae omnibus dignus est, qui legatur eximius Doct. disp.e 7.a Metaphisic. sect. 2.a

5. Praelucente doctrina ista ad quaestionem descenditur. Inquiritur formaliter illa ratio distinctionis realis ubi nam inveniatur. ... asserunt alij, in negatione physica identitatis superaddita extremis quae distinguuntur. Sic communiter respondent Thomistae, atque ex nostratibus ... Valli. Alij, in extremis ipsis, quae distinguuntur. Assertio ista inter nostros communior est. Alij, in positivo simul, et negativo; in conjuncto scilicet ex entitate, quae dicitur distingui, et negatione quadam identitatis cum entitate alia. Alij, tum in positivo sufficienter, tum sufficienter in negativo. Alij, denique in quadam positiva, accidentali relatione disquiparantiae distincta, et superaddita entitatibus, quae distinguuntur. Nulla

ex his sententijs Patrō destituta ē ingenio [illegible]. 83
Placet nobis illa dd. nostrae scholae nostrae. Sit
ḡ 1.ª Assertio

6. Fralis ratio distinctionis rrlis consistit in extremis ipsis, quę distinguunt. Hinc justa nos ratio fralis, qua Petrus distinguitur ē ipsa entitas Petri: entitas Pauli ē ratio fralis, qua Paulus distinguitur, et sic de extremis alijs qualiscumque sint entitati. P. assertio: distinctio Petri v.g. ab omni eo, qd Paulus n ē, ē fralis ratio, qua Paulus n ē id, quod n ē; sed distinctio Petri ab omni eo, qd Paulus n ē, consistit fraliter in entitate Petri: ḡ ratio fralis, qua Paulus n ē id, qd n ē, consistit fraliter in entitate Petri: ḡ ratio fralis, qua unum extremum distinguitur rrliter consistit fraliter in ipso extremo. Male torquentur Adversarij vel unica ista ratione. Maior apparet vera: quę enim excogitari potest fralior ratio, qua entitas aliqua n sit id, qd n ē, quę entitatis ipsius distinctio ab omni eo, qd ipsa entitas n ē? minor similiter: qa distinctio Petri ab omni eo, qd Paulus n ē, ē Petreitas, quę in se Paulum habet. Sed torquere vi multa eliciuntur ab ipsis responsiones solutionis quęrentibus.

7. Hunc alij d. eodem probans: ratio fralis, qua Paulus ē idem secum ipso, ē ratio fralis, qua distinguitur à Paulo; sed ratio fralis, qua Paulus idem secum ipso consistit fraliter in entitate Petri: ḡ ratio fralis, qua distinguitur à Paulo, consistit

formaliter in entitate Petri. Ultimo videtur probatione non indi-
gere. Probatur minor: ratio formalis, qua Petrus est idem secum ipso
est ratio formalis, qua Petrus non est aliud a se; sed ratio
formalis, qua Petrus non est aliud a se est ratio formalis, qua
distinguitur a Paulo: ergo. Aliter 2º ratio formalis, qua
Petrus distinguitur a Paulo consistit formaliter in eo,
per quod Petrus habet non esse Paulus; sed Petrus per suam
entitatem habet non esse Paulus: ergo ratio formalis, qua
Petrus distinguitur a Paulo consistit formaliter in
entitate Petri. Aliter 3º Petrus et Paulus per suas
entitates formaliter sunt plura individua: ergo unusquisque
per suam entitatem formaliter est unum individuum distinctum
ab aliis. Probatur consequentia: non enim faciunt duo per suas en-
titates, quae per suas entitates non sunt unum et aliud.

Q. SED

ut adversariorum responsiones praeveniamus clario-
nibus nostris aliter demum probationem efformo sic: distinctio
rei positivae est quid positivum realiter identificatum
cum re positiva; sed res positiva per suam distinctionem
distinguitur realiter ab omni eo, quod ipsa non est: ergo res
positiva per aliquid positivum distinguitur realiter ab
omni eo, quod ipsa non est; et consequenter Petrus per suam
entitatem distinguitur realiter a Paulo. Maior. Minor est cer-
ta: quia distinctio rei positivae, qualis est Petreitas,
est praedicatum realiter identificatum cum Petro, atque adeo
est quid positivum. Minor etiam est certa, quia distinctio uni-
versalis consistit in ea, cujus est distinctio distinctivum ab om-
ni eo, quod ipsa non est.

9. Audi nunc adversarios dicentes, Petrus (82)
possibilis etiam differentiam esse fundamentaliter distinctum a Paulo;
ceterum distinctionem realem formalem consistere in negatione
physica identitatis: differentia est fundamentum et radix negationis
physicae identitatis, ideoque differentia est fundamentalis
sive radicalis distinctio distinctio vero realis formalis est negatio
physica. Contra est 1°: Petrum distingui fundamentaliter
a Paulo, vel est, quod Petrus exigat distingui
realiter a Paulo, vel quod exigat negationem realis identitatis
a Paulo vel quod sit capax et per mera indifferentiam
ad distinctionem, vel identitatem? Si hoc ultimum,
contra est: quod est indifferens ex se ad identitatem cum
Paulo potest ex se identificari cum Paulo: sed
quod potest ex se identificari cum Paulo potest realiter
esse Paulus: ergo quod est indifferens ex se ad identitatem
realem cum Paulo, potest realiter esse Paulus. Atqui
Petrus per ipsam consequentiam 3.ae partis disjuncti est ex se
indifferens ad identitatem realem cum Paulo, et Paulus
vicissim est ex se indifferens ad identitatem realem cum Petro:
ergo Petrus ex se potest esse Paulus, et e contra: ergo
// vera erit haec propositio: attentis praecise entitatibus Petri
// et Pauli possibile est, Petrum esse Paulum, quod est apertissimum
sime absurdum.
10. Si eligat 1.am aut 2.am disjuncti
partem, contra est: exigentia realis distinctionis, sive
negationis identitatis est prior ipsa negatione
identitatis; sed in illa exigentia consistit
formaliter adaequate distinctio realis: ergo ante negationem
identitatis entitas Petri formaliter est realiter distincta

ab entitate Pauli. Minor est certa juxta Ad-
versarios: quia negatio identitatis praesupponit
tamquam fundamentum illam exigentiam. Probatur minor:
illa talis exigentia est ratio formalis, ob quam Petrus
non potest identificari cum Paulo; sed ratio formalis
ob quam Petrus non potest identificari cum Paulo
formaliter est distinctio talis Petri a Paulo: ergo illa
talis exigentia formaliter est distinctio talis Petri a Pau-
lo.

11. Contra 2º: entitas Petri per suam entitatem
positivam est non fundamentaliter, sed formaliter eadem
secum ipsa: ergo Petrus per suam entitatem positivam
est, non fundamentaliter, sed formaliter indistinctus
realiter a se ipso: ergo per suam entitatem positivam
formaliter excludit distinctionem realem a se ipso: ergo
per suam entitatem positivam excludit formaliter
ab identitate reali secum ipso quidquid realiter
non est ipse: ergo entitas Petri per suam entitatem
positivam excludit formaliter identitatem realem cum
omni illo, quod non est realiter ipsa entitas Petri.
Sed entitas Pauli non realiter est ipsa entitas
Petri: ergo Petrus per suam entitatem positivam realiter
distinguitur a Paulo, et quidem non distinctione illa fundamen-
tali, quae formaliter excludit illum Paulum.

12. 3. Contra
3º: Petrus per suam entitatem non fundamentaliter, sed
formaliter distinguitur aliquantis negatione: ergo Petrus per
suam entitatem non fundamentaliter, sed formaliter dis-
tinguitur a Paulo. Antecedens est P. Polizzi. ratio

Ego: ideo Petrus p. suæ entitatis formaliter distin-
guitur a negatione, quia ab illa maxime distat;
sed Petrus p. suæ entitatis maxime distat a
Paulo: ergo. Prob. maj: ideo p. suæ entitatis maxi-
me distat Petrus a negatione, quia p. suæ entitatis
est quid positivum et non negatio; sed etiam p. suæ
entitate est Petrus, et non aliud a se, sicut a Petro
aliquo alio maxime distat: ergo. Dist. est. Ad. Petrus
in sua entitate positiva includit dist. indi-
viduales sui a Paulo; sed hæc distinctio non est fundamen-
talis, sed formalis distinctio Petri a Paulo: ergo distinctio
Individualis est, non fundamentalis, sed formalis distinctio,
sed ea ratione quia distincta est, distincta est: sicenim hic
idem distinctio et distinctio ergo.

13. Respondet Illustrissimus Par-
laneo: Petrus distinguitur realiter a Paulo, non p.
suum esse, sed p. esse limitatum ut tale; entitas autem limi-
tata ut tale dicit formaliter negationem, quia limitatio est
negatio entis, sicut plenitudinis essendi.
Sic docet distinctionem entis finiti ab infinito
stare formaliter in negatione; distinctionem vero en-
tis infiniti a finito ex parte entis infiniti sta-
re formaliter in positivo, et ex parte entis finiti
stare formaliter in negativo. Dist. est. Deus
independentiam a qualibet negatione p. suæ aseitatis
distinguitur formaliter in esse entis illimitati: ergo
Petrus p. suæ abalietatis, quæ est distincta immanca
creaturæ, distinguitur formaliter in esse entis limi-
tatis independens a qualibet negatione.

14\. Dicat 1º: ante operationem intellectus datur ens reale praescindens ab ente illimitato aut limitato: ergo quodlibet ens per suam essentiam est realiter vel limitatum, vel illimitatum; sed Petrus per suam essentiam non est ens illimitatum, aliter esset Deus: ergo per suam essentiam est ens limitatum: ergo per suam essentiam distinguitur a Deo, quia id, per quod est limitatum, est id, per quod non est Deus. Dicat 2º: per id Petrus est formaliter limitatus, per quod est ab alio; sed per suam entitatem positivam est ab alio, quia positiva entitas Petri realiter identificatur cum aballietate; ergo per suam entitatem positivam est formaliter limitatus. Probatur maior: per id Petrus est formaliter limitatus, per quod est finitus; sed Petrus est finitus per id, per quod est ab alio: ergo. Illa est certa vel ipsi Palanco. Minor non est minus certa; quia per id Petrus est finitus, per quod est creatura; sed est creatura per id, per quod est ab alio: ergo.

15\. Dicitur 2º ex dictis: negatio identitatis Petri cum Paulo supponit in entitate positiva Petri repugnantiam ad identitatem cum Paulo; sed non supponit repugnantiam distinctionis tantum negativae: ergo distinctionis tum positivae. Atqui per hanc repugnantiam Petrus est essentialiter limitatus: ergo per aliquod positivum Petrus est essentialiter limitatus. Negat maiorem Palanco: sed eam probo 1º: si negatio identitatis Petri cum Paulo non supponeret in entitate positiva Petri repugnantiam ad identitatem cum

Paulo pro priori ad illam negationem entitas po- 86.
sitiva Petri posset ex se identificari cum Paulo:
quia quidquid non repugnat identitati cum alio, potest
ex se cum illo identificari; sed hoc est absurdum:
ergo. 2.° entitas positiva Petri, et entitas positi-
va Pauli pro priori ad illam negationem essent
aliquid, et non esse idem: ergo essent distincti: ergo repugna-
rent identitati reali inter se. Antecedens est certum: alioquin
pro illo priori essent idem, et identificarentur cum non detur
medium inter esse idem, et non esse idem.

16. Dico 3.° Petrus
per aliquid positivum seclusa negatione quacumque distin-
tinguitur realiter a Deo: ergo et a quocumque alio. Bo-
na est consequentia: quia si Petrus non distinguitur realiter a Deo
per negationem, sive defectum plenitudinis essendi, nec
distinguetur a Paulo per negationem, sive defectum non
entis. Negat antecedens Palanco, sed probatur: se-
clusa quacumque negatione Petrus est essentialiter constitutus;
sed Petrus essentialiter constitutus est realiter
distinctus a Deo: quia ut talis est essentialiter crea-
tura: ergo. Negabis minorem Palanco, quia qui
3.ª Metaphysica, num.° 25. docet, hominem ut talem
essentialiter constitui per negationem non entis. Probatur
minor: homo ut talis realiter identificatur cum Ente, quod
tenetur dicere differentiis transcendentibus entis; sed cum Ente
non identificatur aliqua negatio: ergo homo ut talis non consti-
tuitur per negationem aliquam. Insuper ex solutione in
§ ext. 5. 3. tenetur esse hanc propositionem, homo ut talis est
quid negativum, ut pote constitutus per negationem.

2.º ecentiæ homis adequatæ n' ee hec predicata
al rasonale; q.ª precen hec predam positiva
Distincti ecentialiter p.ª negaones: hec omnia absor-
na ff.

17. Sed quid, ita consistit raõ dist.
in extremis ipsis distinctis, ut excludat
aliud, in q.º posit etiã formaliter adequare consis-
tere? quid de relaone illa disquiparantiæ sup-
addita extremis? quid de negaone phica iden-
titatis? Omnia excludimus præter entitates,
res, quæ dicunt distingui. Prius tamen qid sit
illa negaõ, quid relaõ illa deueat exponi ex
mente suorum Authorum. Et 1.mo notabis, scito,
ab Scholasticis triplex circum-ferri negaonis
genus. Alia negaõ e logica, quæ tum subjec-
tive, tum objective e quid positivum: q.ª tamen
subjective e aliquis actus exprimens p.
negaonis obtum. Apellat negaõ; et ulterius
logica dicit, q.ª talis actus e aliq.ª ex illis
aprehentionibus, seu signis formalibus
de quibus curat logica. Alijs exclusis, hoc
solum negaonem genere se nsent multi Doct.
ingeniosi bene probissimè ee universæ Phicæ,
et naturæ. Alia negaõ e phica, quæ videlicet
negatibus, exclusibusque alicujus positive, cujus
e carentia, distincta realiter ab omni positivo,
et existens apte rei, licet in proprio quodam
modo. Alia negaõ e pure objectiva, scilicet
pura carentia rei, sive purum n' ee rei negatæ,

q.d re ipsa exa pte obti nil ē, quambis ɔsipiat ut aliquid. In hoc ultimo negaonis genere Palanus statuit re rū carentias. (de ē ij) Vides suis ipsius qu.e 3.a Meta taphicę a num.o 23.

18\. De relaone illa hoc sciās. Docent aliqui: rei cujusque existentia necessario subse quit, q.d res ipsa referat ad aliq, ut ãm sej distinc ssing se fundamentalitq. Et in hac relaone ɔsis tit fralis eaꝝ dist.o Cy tamē res ipsas subsequat relaõ ista, quid distinctꝫ ē a rebus, quas fraliꝫ dis tinguit, sive disquiparat. Pertinetque ad relaõ nes, quas vocant predicamentales, ɔveniunt q. ē rebus p.r aliq.d ipsis sup.r additꝫ. Illis distinctione n ɔsistere in hujusmodi relaones, neque in negaõ ne phicâ, probaret optime, stabiliendo n dari phicâ negaone, neque relaonꝫ illꝫ, ut a suis Autho ribus ɔfinguni existentia. Sed nunc loci jubat hoc omittere. Dent.o nihilominus ɔtra hos Autho res, qui in sola relaône illa, ɔtra illos in so la phicâ negaône vel exclusive, vel sufficienter inveniunt fralꝫ adequatꝫ raonꝫ dist, statuo 2.do ɔɔnꝫ:

19\. In nullo alio ɔsistit fraliꝫ dist.o fralis, nisi in extremis, ipsisque, distinguunt. P: in nullo ɔsistit sufficienter fraliꝫ Prꝫ ēē ɔtrꝫ, nisi in ipso Prio; sed in eo ɔsistit fraliꝫ dist.o Pri in q.o ɔsistit sufficienter fraliꝫ, Prꝫ ēē Prꝫ: ꝫ in nullo ɔsistit

formalis dist.o Petri nisi in ipso Petro. Ratio
ma est; quia nil sufficit, et nil requirit formaliter,
ut sit formalis entitas Petri, nisi entitas ipsa
Petri; qua sola stante, stat formaliter Petrus; et qua
non stante, quodcumque ponas, non stat Petrus
formaliter. Pmj: in stando quando adversariis
nj dist.e in eo tantum consistit formalis identitas
Petri, in quo consistit sufficiens formaliter, Petrus
esse formaliter Petrus: ergo in eo tantum consistit formalis
dist.o Petri, in quo consistit sufficiens formaliter, Petrus
esse formaliter Petrus. Ratio paritatis, et consequentiae est: quia
sicut formalis identitas Petri non potest non esse constitutive
entitate Petri, quoniam formalis identitas Petri est realiter
Petrus: ita quoniam formalis dist.o Petri est realiter Petrus,
dist.o formalis Petri non potest non esse constitutive Petri.
Atqui si dist.o formalis Petri (formale dicimus hic dico
extra posite ad illationem) non potest non esse constitutive
Petri in eo tantum consistit formalis dist.o Petri, in quo
consistit sufficiens formaliter Petrus esse formale Petrus:
ergo. Confirmatur: sicut possibilis est forma distinguens
extrinsece Petrum ita est etiam possibilis forma
ipsum identificans extrinsece, sed haec forma
non est formalis identitas Petri; quia est aliquid distinctum
a Petro: ergo neque illa est formalis dist.o
Petri; quia est aliquid distinctum a Petro: ergo nihil
distinctum a Petro est formalis dist.o Petri: ergo in nullo
alio consistit formalis dist.o realis nisi in extremis
ipsis, quae distinguuntur.

20. Forma distinguens expriincè Patrem ē entitas ex q.ª p.ª cognectione deducit distª aug ē in Pro: similiter forma exprince identificans Prem ē forma conexa cum identitate, quæ in Pro ē. In exemplo 1.º sit utique relao illa dissqui parantis, et negatio phica. In exemplo 2.º sint inter alia eodem relatio, et negatio, et etiam cognitio divina deidentitate Pri secum ipso. In his formis, aliisque similibus modo n̄ nega bimus desistere illatibè distintione ralem Pri. Negamus desistere fralem indissolui distinctione Pri seu de aliis exprimens, sive raone illius fralis, qua Prius n̄ ē id, q.d n̄ ē.

21. P. Ulterius Dnem:

id q.d solum desinit Prem diferentem a Paulo solum distingui Prem a Paulo; sed solum distinctione numerica Pri desinit Prem diferentem a Paulo: ergo solum distª numerica Pri desinit Prem distinctum a Paulo: ergo n̄ desinit distinctum nec quidem suficiens negatio phica. Mª ē certa: q.ª desinere Prem diferentem ab alio ē desinere distinctum ab alio, et hinc certa ē mª. Probatur: distª specifica desinit speciem, nec potest suponere speciem desinitum: ergo distª indibidualis desinit indibiduum, nec potest suponere indibiduum desinitum. Cōª bona ē, et ans ē certum: q.ª hinnibilitas v.g. quæ ē distª specifica equi ab omni n̄ Equo desinit speciem Equi, nec potest suponere desinitum speciem

Equi; sed diff.ª indibidualis unius entis ab alio ē dist.º ẍlis unius ab alio; q.ª indibiduū dicit ecentialiter ēē hoc ens, et ñ ēē aliud: ḡ:

22. Dices: intus denominatur cognoscens, et obiectum cognitum per apprehensionem, et licet juditium presupponat has denominationes potest tamen denominari intus cognoscens et obiectum cognitum per juditium. Similiter desperatio Beatitudinis consistit sufficienter juxta sententiam probabilem in amore Beatifico, licet amor presuponat visionem prius existentem. Humanitas denique Christi Domini santificatur per gratiam habitualem, licet gratia suponat humanitatem santificatam per santitatem increatam: ḡ similiter licet negatio physica identitatis supponat entitates positivas distinctas per se ipsas, nihilominus negatio physica potest ēē sufficiens dist.º ẍlis entis positivi.

23. Contra ē cognitio divina, qua Deus cognoscit Petrum ñ ēē Paulum ecentialiter excludit identitatem inter Petrum et Paulum, q. ē ecentialiter vera, et ideo excludit ecentialiter id, per q.d falsa eēt; sed hoc ñ sufficit, ut cognitio divina sit sufficiens ẍlis dist.º inter Petrum et Paulum: ḡ q.d negatio physica ecentialiter excludat identitatem inter Petrum et Paulum ñ sufficit ut sit sufficiens dist.º ẍlis. Preterea: actio productiva Dei terminata ad animam rationalem ecentialiter

excludit Dey ee (al xea) anime xaonalis, et e Dxa; sed nihil ominus actio hec n e sufficiens xxlis dist.o anime xationalis a Deo: ʒ. Dices: negao ns phica ee xaone fxalis excludendi identitate inter Pxy et Pauly, et aliunde xadicari in Pxo, ideo que ee distinctione xxle sufficiente. j

24. Insto: ideo negao phica e sufficiens xxlis dist.o Pxi a Paulo, q.a hec ecentialiter excludit Pxy ee Pauly et xadicat in Pxo, in proprie quide quatenus Pxus exigit n ee Pauly, ad q.d sequitur negao; sed Pxus exigit n ee Pauly, ad q.d sequitur cognictio diuina: ʒ cognictio diuina e sufficiens xxlis dist.o simi liter actio cxeatiba anime xaonalis, potiori jure exiguit ac al xaonale, q.a saltem naaliter exiguit ab illa, que negao phica exiguit a Paulo, et aliunde excludit identitate anime xaonalis cu Deo; sed hoc toty n sufficit, ut p.x actio ne cxeatiog anima xaonalis distinguatur sufficiens a Deo: ʒ.

25. Admisis illis Aduersaxio xy paxitatibus, disparitate xeddo: denominatio cognoscentis et cogniti, n sunt intrinsece, p.x identitate intui, et obti, ideo intus cognoscens, et obty cognity p.x aprehentione, potest deno minaxi cognoscens, et obty cognity p.x juditiy. Similiter vitio Beatifica n e intxinca p.x iden titate subto beamili; ideo potest denominaxi subty beaty etia p.x amoxe beatificy: ide dicito

de santitate creata, et increata respectu humanitatis; forma vero distincti realis, cui sit intrinseca per identitatem Petro distincto à Paulo quia forma distincti est diff.a numerica identificata cum Petro; ideo forma distincti realis non est quid negatibus distinctum ab entitate distincta.

26. Aliter: entitates positivae non sunt indiferentes ad havendam diff. numericam ab ipsis distinctam: ergo non sunt indiferentes ad havendum distinctionem numericam provenientem à formis realiter distinctis ab ipsis entitatibus. Sicut ergo conceptus indiff.s individualis non est contrahibilis per negationem physicam, ita nec conceptus dist. contrahitur: licet negatio physica mortalitatis excludat mortalitatem, non denominat Deum immortalem, quia Deus ex suis intrinsecis est immortalis: ergo si Petrus ex suis intrinsecis est distinctus, non denominatur eius distinctus per negationem physicam identitatis.

Subsectio 2.a
Argumenta in utramque opinionem.

27. Si presisè ponatur negatio physica identitatis inter Petrum et Paulum ponitur ipsorum distinctio aut ex quo distinctio per hoc presisè, quod negatio illa auferatur: ergo P. antecedens: si presisè ponatur illa negatio, ponitur realis exclusio identitatis; auferturque talis exclusio, per hoc presisè, quod auferatur negatio illa: ergo

Ut respondeq, supone, phicas nōaōnes ex suory Authory mente poni n̄ posse in rery natâ, q̄uim presuponant extrema, in quibus fundant radicant que. Itaque ngatio phica identitatis inter Pry et Pauly n̄ dabit, nisi Prus et Paulus suponant. Jg distinq.o ans, q.o ad 1.m prs. si presisé ponat ngatio phica identitatis inter Pry et Pauly n̄ positis extremis, ponit ipsory dist.o nōo supacity, scilicet posse ita poni nōaones phicas: si presisé ponat nōaô phica, positis etiâ extremis, ponit dist.o subdistinq. ponit dist.o ratône extremory; dko: ponit dist.o ratône nōaônis, itery subdistinq: ponit vi conexis, dko: ponitur vi fralis constitutionis; nōo ans coad hanc prs; et distincto similir coad 2.m nōo coq. Probao antis explicienda est dist.e eadē.

28\. Dist.o que dat inter Pry et Pauly consistit fralis in Pro et Paulo; in Pro, quatenus ē Pri; in Paulo, quatenus ē Pauli. Similir exclutio identitatis inter Pry et Pauly. Praeterea nisi Prus ponatur, n̄ ponitur fralir dist.o Pri à Paulo, nec exclutio identitatis Pri cū Paulo: neq.e tales dist.o et exclutio fralir auferunt nisi p.r ablatione Pri. Porrò phica nōaône omissa, que nec poni valeat, nec auferri quin ponant extrema, vel auferant p.r ipsius positione, vel ablatione ponent vel auferent dist.o extremory, exclutioque identitatis eory

Q. ui conexionis, quę cũ ipsis habet negatio phica. Nã tamẽ ponent, uel auferent talis dist.º et exclutio ũ fmalis ɔstitutionis, q. nẽgatio phica uel ponat uel auferat cũ dist.º et exclutio illa ñ p.t phicę negaõne, sed tantũ p.t extrema ɔstituant.

29. Instas: negaõ phica identitatis ẽ ñ ẽẽ identitatis; sed ẽẽ identitatis et ñ ẽẽ identitatis fmalis et immediate excludunt ad inuicẽ: ɞ negatio phica identitatis ẽ fmalis et immediata exclutio identitatis: ɞ ẽ fmalis et immediata dist.º et ñ mediata solũ, et illatiba. Vrgere videt instantia ñ dissoluenda, nisi rerũ atenta discretione. Loquit mõ distingo: negatio phica identitatis ẽ suũ ñ ẽẽ identitatis, ɔ.; ẽ alienũ ñ ẽẽ identitatis, nego. Distinguo etiã mĩ: sed suũ esse negaõnis, siue alterius cujuscumque, ẽẽ identitatis et suũ ñ ẽẽ identitatis fmaliter et immediate excludunt, omitto: sed suũ ẽẽ identitatis, et alienũ ñ ẽẽ identitatis fmaliter, et immediate excludunt, nego mĩ. Conq coeñs ẽ distinguendũ: ɞ negatio phica identitatis ẽ fmalis et immediata exclutio identitatis sui ẽẽ identitatis cũ suo ñ ẽẽ identitatis, omitto: ẽ fmalis et immediata exclutio identitatis alieni ẽẽ cũ alio ẽẽ; nego coñ isto. 2.mo plane

3o: negõ in sensu a Draxijs invento. 98.

Supo-
cita negaõne phica identitatis Pri cum
Paulo distinguere oportet non ee talis iden-
titatis, q.d e proprium Pri, et non ee talis
identitatis, q.d e proprium phicae negaõnis.
1.um non ee e Prius; et p.r hoc excluditur imme-
diate, et fralis ee identitatis cum Paulo
proprium Pri. 2.um non ee e negatio phica;
et p.r hoc immediate et fralis excludit non
ee identitatis Pri cum Paulo proprium negaõ-
nis phicae. Hoc e; Prius q.d ex sua essen-
tia habet non ee idem cum Paulo, in sua essen-
tia non habet ee idem cum Paulo: et negaõ
phica q.a ex sua essentia habet non ee iden-
titatis inter Prum et Paulum, in sua essen-
tia non habet ee identitatis inter Prum et
Paulum. Caeterum neque, q.d Prius in sua essen-
tia non habeat ee idem cum Paulo, e immediata
et fralis raõ, ut negaõ phica non sit in sua
essentia identitas inter Prum et Paulum,
excludatque talem identitatem ut sibi propriam;
neque q.d negaõ phica in sua essentia non sit
identitas inter Prum et Paulum, est imme-
diata et fralis raõ, ut Prius in sua essen-
tia non habeat ee idem cum Paulo, excludatque
sive respuat ut propriam sibi talem identitatem;
Raõ e: q.a non ee, q.d Prius habet, in sua es-
sentia, e alienum a non ee, q.d in sua essentia

30 haueat negaõ phicã, et viceversa, n ee, q.
phicã negaõ haueat in sua essentia ẽ alienus
a n ee, q. in sua essentia haueat Paulus; Sed
consip autem a paidem ee aut p. alienus
n ee p. [illegible] p. suj n ee paut p. suj ẽ ena
uet, immediate, et fidalij ee, q. in sua
essentia ẽ aut n ee, q. in sua essentia n
ẽ. Omittimus pnc explicare, quomodo p.
[illegible] [illegible] debeant intelligi ee, et n
ee [illegible] [illegible] [illegible] n enim in
[illegible] explicaone [illegible] aliqui instantia
[illegible] [illegible]. Dico
31 [illegible] Paulus magis distat ab
identitate cum Paulo p. negaõne phicã, quã
p. sui entitatem p. negaone phicã distin
guitur a Paulo [illegible] p. negaõne phicã
distat [illegible] [illegible] et immediate p.
sui [illegible] [illegible] fundamentaliter, radicaliter,
et remote [illegible]. Dicitur, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] negaõne [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] magis distat ab iden
titate cum Paulo p. negaone phicã iden
titatis [illegible] p. sui entitatem. Ergo unumq.
[illegible] [illegible] p. sua entitate distat
ultimo formaliter, et immediate ab identitate
cum Paulo. An Paulus ẽ [illegible] fundamen
taliter hic individuus independenter à negaone
illa? ad [illegible]. Dico [illegible], licet loquatur de
negaone phicã talem, et nos [illegible] ẽ [illegible]

itas: q.ª licet frigus oponat calori, n tamẽ quidlibet gradus frigiditatis aut immediatus aut mediatus exclusibus caloris; negaõ autẽ phica ẽ mediatus exclusibus caloris: que si eet immediatus exclusibus, magis oponeret: cũ autẽ entitas Pri sit exclusibus immediatus identitatis Pri cũ Paulo, magis adhuc oponit, et magis distat atali identitate, quã negaõ phicã, quæ ad summum exit mediatus exclusibus illius identitatis. Solutio amplius explicabit ex dicendis 32.

3.m Prũ n ee Paulũ cõsistit in cõtradictorio identitatis Pri cũ Paulo; sed hoc cõtradictoriũ ẽ negaõ phica: ẽ. Prõ. 1.º cõtradictoriũ identitatis ẽ quid negatibus: ẽ negaõ phica. Anñ probat: ex duobus cõtradictorijs alterũ debet ee positibus, negatibus alterũ; sed identitas ẽ quid positibus: ẽ cõtradictoriũ identitatis ẽ quid negatibus. P. 2.º quid ẽ cõtradictoriũ illius identitatis, p.ª q.ª verificat pp.º ista, Prũs nõ ẽ Paulus; sed verificat p.ª negaõne phicã illius identitatis. [sicut] p.ª illã necessarij verificat hec pp.º Prus est Paulus: ẽ cõtradictoriũ identitatis Pri cũ Paulo ẽ negaõ phica. Ut elemento oposito nẽ cõtradictoriã stare n in obtis, sed in afirmaõne et negaõne logicã ejusdẽ de eodẽ. Itaũ ẽ posse negari absolute mĩ argumenti. Scito tamẽ, cõmuniter ita

distingui: Petrus non esse Paulus consistit in contradic-
torio phico, nego suppositum, scilicet quod detur
contradictorium phicum: in contradictorio logico, sub-
distinguo: in contradictorio logico 2dum quod hoc dicat
de materiali et objective, concedo: 2dum quod hoc dicat,
de formali, et subjective, nego minorem. Illud absolute
negat.

33. Ad 1mum probationem consequentiae etiam dis-
tinguitur antecedens sic: contradictorium phicum illius
identitatis est quid negativum, nego suppositum: contra-
dictorium logicum subdistinguo: est formaliter et sub-
jective quid negativum logice, concedo: est materialiter,
et objective, nego antecedens. Et distinguitur etiam
minor probationis: e duobus contradictoriis al-
terum debet esse positivum, et alterum negativum
logice, concedo: phice et objective, nego minorem.
Consequentia deinde negatur, cum sit distinguendum dis-
junctio data eidem propositioni. Ad 2dum probationem, nego
minorem suppositam rationi adjunctae, quod videlicet
verificet propositionem istam, Petrus est Paulus, propositio falsa
et quidem essentialiter. Perspicue consentit
idem respondendi modus. Quod ut melius
noveris, suppone idem esse obiectum harum propositionum,
Petrus est Paulus, Petrus non est Paulus,
nimirum utriusque obiectum est Petrus et Paulus,
qui sunt in se quid positivum. Hic nullius
obiectum est aliquid negativum, licet altera negative
logice attingat suum obiectum negando, scilicet
Paulum de Petro.

34. Objectibé acceptis illis propositioni„ bus Contradictorijs, non inuenitur aliquid nega tibum: Vnde negatio phicica excludenda est ab earum objecto. Si tamen subjectibé acci„ piantur, aliquid inuenitur, non phicicé ne gatibum, sed tantum logice quatenus altera ten dit negatibé in suũ objectũ. Sed quodnã ueri ficatibũ propositionis illius, Petrus non est Pau lus? Petrus et Paulus. Quodnã uerificatibũ alterius Petrus est Paulus? nullũ profecto: nã hec est falsa ecentialiter, sicut illa ecentia liter uera. At si objectũ earũ est idẽ, cur al tera vera, altera falsa? negatiba est vera, nã atingit enuntiatibé objectũ conformiter ad id, quod in se ẽ objectũ; afirmatiba est falsa; quia atin git diformiter. In hunc modũ alia disolues, si propositionibus Contradictorijs idẽ semper statu as objectũ, quodcumq. illud sit; diuisoque mo dũ tendendi simplicẽ, copulatibũ, aut disjunc tibũ ad objectũ ñ transferas, sed in propositio nibus talẽ modũ consistere tibi firmũ sanctumq. haueas.

35. Dm diferentia ecentialis Petri potest inteligi, quin Petrus inteligatur ut distinctus ab omni eo, q.d Petrus ñ est. q. in ea diferen tia ñ consistit dd.a P. cõa: q.a albedo constituit Subjectũ in esse albi, nequit intelligi albedo in subto quin subjectũ inteligatur ut albũ. q. Distingo. anv. potest intelligi ut in se

realiter est, quin Petrus intelligatur; nego: potest intelligi sub aliquo conceptu presisivo quin illa; concedo antecedens, et nego consequentiam. Certe non intelliguitur Petrus ut distinctus ab omni non ipso, si tantum sub conceptu entis v.g. aut sub presiva ratione constitutivi differentia ecentialis Petri consipiatur. Sed quid inde? Ad consequentiae probationem pariter discurre de albedine in subjecto. Si non intelligatur sub ratione albedinis, non intelliguitur subjectum ut album. Eadem respondeuit P. Politius, cujus est argumentum si reponas ipsi, posse intelligi differentiam ecentialem Petri, quin Petrus intelligatur fundamentaliter et radicaliter distinctus.

36. Sm: esse non potest esse ratio apriori non essendi: ergo entitas positiva per suum esse positivum nequit esse ratio, cur ipsa non sit alia entitas: ergo ratio cur una entitas non sit alia consistit in negativo. Distinguo antecedens: esse non potest esse ratio a priori non essendi illud esse ipsum, quod est; concedo: non essendi illud esse, nego antecedens, et consequentias. Sic discurrit Illustrissimus Palanco, aliaque multa congerit ingenio suo, ut probet, limitationem Creaturarum pro formali consistere in negativo. Non tamen credo, physicas negationes, quas explicuimus, ipsum defendere. Legatur citatus Author in sua questione 2.a Metaphisicae ab initio. (~~Confirmatione~~)

Omnino n̂ omittere aliquas propositiones, quibus magis nititur laudatus Illustrissimus nisi opportuniore in loco reservare. Apone tamen Confirmatione ex eodem hic proponi solitam. Scilicet: aqua per aquam non limitatur formaliter, nec quantitas per quantitatem: ergo q.a potius addita aqua fit maior aqua, et addita quantitate fit maior quantitas: ergo ens n̂ limitatur per ens. Distinguo antecedens: aqua per aquam eandem n̂ limitatur formaliter constitutive; nego antecedens: aqua per aliam aquam additam n̂ limitatur formaliter, ita ut n̂ resultet ex utraque maior aqua; concedo: et similiter dico, de quantitate. Distinguo etiam consequens: ergo ens n̂ limitatur constitutive per idem realiter ens; nego consequentiam: n̂ limitatur per diversum realiter ens, ita ut non resultet per additionem duplex ens; concedo consequentiam. Sicut aqua per eandem ipsam aquam, et n̂ per aliam, limitatur constitutive, ita ens per idem ipsum ens, et n̂ per aliud, limitatur constitutive, seu habet suam essentiam, et n̂ aliam, quin aliqua negatio requiratur. Paritas in alio sensu impertinens est ad presens institutum.

37. Instas:

Aqua n̂ distinguitur ab aqua per additionem aquae ad aquam, sed per divisionem aquae ab aqua: ergo ens n̂ dividitur in ens, et ens per additionem alicujus positivi: alioquin ens divisum esset magis ens, et magis positivum quam si esset.

indivisi: ergo ens dividitur in ens, et ens per solam negationem identitatis: ergo distinctio consistit in tali negatione. Confirmatur: aqua dividitur ab aqua non per suam entitatem, sed per negationem unionis continuativae: ergo ens dividitur ab ente per negationem identitatis.

38. Instantia retorquetur in Illustrissimum sic: cum Deus sit ens et distinctio entis ab ente consistat in negatione, distinctio Dei consistet in tali negatione etiam. Directe omisso antecedenti, nego consequentiam: quia divisio entis in ens et ens, non physica et materialis qualis est divisio aquae. Sed formalis, et Metaphisica consistens in additione Metaphisica diferentiarum contrahentium rationem communem entis ad diversas species, diversaque individua, quae diferentiae cum identificantur cum ente non possunt non esse aliquid positivum. Quam ex hoc fiat unum ens divisum ab alio, esse magis ens, neque magis positivum, quam si esset indivisum ab alio: ergo unum ens quod per suam diferentiam ab alio dividitur seu distinguitur numquam potest esse magis ens neque magis positivum nisi in hipotesi impossibili, in qua identificaretur cum alio. Ad confirmationem omisso antecedenti, nego consequentiam, quia pars aquae non dividitur essentialiter ab alia, cum posit

cu illa conjungi, nec ratione sui oponitur con tradictorie unioni continuativae, unum autem enti dividitur ecentialiter ab alio divitione realis distintionis, et ratione sui est logicum contradictorium identitatis.

39. 6^m: q^o neque Petrus neque Paulus existit datur negatio identitatis inter utrumque, sed tunc non dantur entitates Petri, et Pauli: ergo in illis non consistit negatio identitatis inter Petrum et Paulum. Distinguo majorem: datur physice et actualiter negatio identitatis inter utrumque; nego: datur conditionate; concedo: Distinguo etiam minorem: sed tunc non dantur conditionate entitates Petri, et Pauli; nego: non dantur physice et actualiter; concedo minorem, et nego consequentiam. Entitates capaces existendi, dum non existunt, suas ecentias habent conditionate, quas scilicet physice habebunt, si existant, actualiter, et absolute. Et comodo, quo ipsae sunt, sunt una, et alia entitas; alteraque est negatio identitatis cum altera: ac proinde in ipsis consistit negatio identitatis earum ad invicem. Hinc illa divitio distintionis realis in actualem et conditionatam, quam dedimus num.^o 3.º

40. 7^m: et ultimum: identitas impossibilis est coniunctum ex esse et non esse: v.g. Petrus est Equus, dicit

esse Petri, et n̄ esse Petri; ē̄ Equi, et n̄ ē̄ Equi: ꝗ ↄtradictorium physicum talis identitatis est disjunctum ex ē̄ et n̄ ē̄. Ratio consequentiæ; quia nec utraque pars simul, nec quælibet seorsim est contradictorium conjuncti non utraque quia utraque pars simul est formalis ipsius conjunctum ex ē̄, et n̄ ē̄, neque pars negatiba, nimirum non ē̄, quia hæc est negatio, quæ solum est ↄtradictoria rei positibæ; ↄjunctum autem illud non est quid positibum: neque altera pars scilicet esse, quia hoc n̄ existente, illa pars n̄ existeret, et 2.º ↄtradictoria simul nequeunt abē̄; restat ergo quod ↄtradictorium physicum ↄjuncti ex ē̄, et n̄ ē̄, et identitatis impossibilis, ē disjunctum ex ē̄, et n̄ ē̄; sed distinctio ↄsistit in ↄtradictoriis identitatis: ergo ↄsistit in disjuncto ex ē̄, et n̄ ē̄. Sic arguit nobilis hujus provinciæ Magister ut probet distinctionem ↄsistere in disjuncto ex positibo, et negatibo.

41. Ad argumentum omisso antecedente, et distinguo consequens: ꝗ ↄtradictorium physicum talis identitatis ē disjunctum physicum transeat; nego suppositum, quod scilicet detur tale disjunctum; ē disjunctum logicum; subdistinguo: ē disjunctum logicum formale; nego: ē virtuale; ↄcedo. Explico solutionem: disjunctum physicum ex ē̄, et n̄ ē̄ n̄ datur ante operationem intellectus, indeque ↄtradictorium physicum identitatis ante operationem intellectus n̄ datur, ut ↄcedit objiciens. Hinc infertur: distinctionem

que ẽ ante operaonẽ intus ñ posse dissentire in disjuncto illo, quẽ ante operaonẽ intus ñ dat. Disjunctũ logũ formaliter tale dici de formali ppnẽ formaliter disjunctæ. Hæc ppositio ñ ẽ contradictoriũ physicũ identitatis. Disjunctũ logũ virtualis potest etiã ẽẽ ppositio simplex quæ disjunctibus formaliter exponibilis. Sic quæ ppositio Petrus ñ ẽ Equus virtualiter ẽ hæc disjunctiba; Petrus vel ẽ Equus vel ñ ẽ Equus. In hoc disjuncto logo virtuali distinctio ñ consistit, quia ñ consistit in ppne.

42. Consistit tamẽ distinctio in disjuncto logo virtuali objective tali, quod disjunctũ ẽ objectũ ppnis disjunctibus, et hoc objectũ ẽ entitas ipsa, in qua distinctio consistit, quatenus posita entitate virtualiter verũ ẽ, ẽ vel ñ ẽ. Unde distinctio consistit in contradictorio logo objective tali identitatis, quod ẽ disjunctũ logũ virtuale, et quid positibus. Ad reliqua distinguo minorem sumpsimusque: sed distinctio in contradictorio physico consistit identitatis; nego: logo: subdistinguo logo virtuali et objective tali; concedo: formali; nego minorem. Identitas impossibilis solũ ẽ virtualiter disjunctũ ex ẽẽ, et ñ ẽẽ, quatenus illa posita infertur ẽ, et ñ ẽ: distinctio quæ ẽ contradictoriũ logũ hujus identitatis ẽ disjunctũ virtuale explicatũ.

43. Dubitas an distinctio Petri à Paulo bene dicatur consistere formaliter in duabus entitatibus Petri scilicet, et Pauli? Respondeo distinctio sumpta transcendentaliter consistit formaliter

in sola entitate Pri, q.a ita sumpta ē adequate intrinica p.x identitatis Pri: sumpta vero predicamentalis consistit formaliter in duabus illis entitatibus; q.a sic accepta includit constitutibe utrusq. extremis. Idq dicito de dist.e inter alia extrema. Observa hic demum, q.d disp.e 7.a metaphis. sect.e 3.a num.o 6.o notat Eximius Suarez ex Arle 5.o Metaphis, cap.e 9.o et libro 10. cap.e 5.o discrimen ēe, inter hos terminos, distingui, diversum ēe, differre. Distingui, dicit tantum, unum n ēe aliud. Diversum ēe, super addit, illud unum habere, dissimilitudinem cum alio. Differre dicunt ea, que in aliq.o conveniunt, et in aliq.o distinguntur. Verus nihilominus communissime accipiunt, hec voces tamquam si ejusdem sint significationis.

Subsectio 3.a

De dist.e eminentiali, seu virtuali reali.

44. Virtus, qua entitas realis indivisibilis equivalet pluribus realis distinctis p.r hoc, q.d de ipsa verificentur affirmatio, et negatio ejusdem predicati, apellatur dist.o eminentialis seu dist.o virtualis realis. Dist.o ipsa n ē ratio formalis, qua unum n sit realis aliud: hec enim ē proprius effectus solius dist.s realis. Qui tamen effectus consideratur proprius dist.s realis; scilicet reddere extrema, inter que versatur, acta, ut de uno verificetur predatum, q.d de alio n verificatur; hic projecto

efectus desiderat, dicit quae hujus dist. realis virtua lis. Ratione hujus virtualis dist.s in divinis Deus Paternitate v. g. quae cum essentia realiter identificatur verificatur non communicari realiter filio et de essentia identificata realiter cum Paternitate verificatur communi cari realiter filio. En affirmatio et negatio ejusdem predicati verificatur de eadem realiter indivisibili entita te. Unde colliguntur, essentiam et Paternitatem equi balere eodem hoc rebus realiter distinctis, et esse vir tualiter realiter dist.a

45. Dist.m istam 1.o vidêtur insignivi se Cayetanus 1.a pte. qu.e 30. num.o 9. in signuatam illustravit 1.o sapientissimus nos ter Valencia pre 1.a disp.e 2.a punct. 1. quae se cuti sunt pars melius nostrorum Theolo gorum. Severe huic sententiae nostrae attingit theologicus sensor P. Turrianus in se lectis 1.a pte. sententia 4.a dub. 35. P. Arriaga, Izquierdo, alijque senserunt dist.m istam in divinis negari non posse absque divinae fidei injuria. Id nulli etiam in Creatis dist.m virtualem realem invenere. Sic P. Lince, et Trinitarius scilicet frater Emmanuel a Consceptione in suo curso Trinitario tract. 2.o logg. disp.e 3.a qu.e 11.a paucique alij centiores. Nostri communissime in nulla entitate creata agnoscunt predictam dist.m
	~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~	
	~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~	
	~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~		~~	

16. Cu statuo, n̄ ēē admitendā prædictā dist.^m in entitate creatâ; et sic probo: nullū ē̄ fundamentū sufficiens, ut dist.^o virtualis realis admitatur in aliq.^a entitate creata: q̄. ante suadebitur ex solutione argumentorū. Interī explicatur idq ante neq.^e fides divina neq.^e naalis aliqua ratio suadet, in aliquâ entitate creata ēē virtutē ut de ipsa veri ficentur affirmatio et ngatio ejusdē prædica ti. Aliquod autē horū deberet suadere ad admitendū in entitate creata talem vir turem. Et quidem in divinis talis virtus admititur quia divina fide cogimur veras agnoscere has et plures et alias hujus modi ppnes: Paternitas ē̄ realiter ecentia

// divina: ecentia divina ē̄ realiter filiatio; Pa

// ternitas n̄ ē̄ realiter filiatio: et cū 2.^a 3.^a

// que propositio sint affirmatio et ngatio

// ejusdē prædicati et subjectū utriusque sit eadē realiter indivisibilis entitas; ut constat ex veritate 1.^e propositionis; proindeq.^e nullā posse intercedere realis dist.^o intēr Paternitatē et ecentiā divinā: ex hoc gravissimo funda mento suadentur plures, magniq.^e theologi ad affirmandū in Paternitate, et ecentiâ di vina inveniri equibalentiā rebus realiter distin ctis, ut de eadē paternitate, et ecentiâ divi na verificentur affirmatio et ngatio ejusdē prædicati. Et prædictā equibalentiā in ordine

ad illud principium, ex tali fundamento accepto, vocant distinctionem virtualem realem Paternitatis ab essentia divina, et divinae essentiae à Paternitate. Nihil simile invenies ad astruendum in entitate creata similem distinctionem, nec in eundem principium rationem aliquam naturalem inveniens.

47. Audi quid dicant adversarij. Arguunt 1° de actu perfectae Contritionis verificatur affirmatio et negatio ejusdem praedicati: ergo. Probatur antecedens 1° actus perfectae Contritionis est realiter amor Dei; et odium peccati; sed de hoc amore verificatur terminari ad Deum, et de odio isto non terminari ad Deum; et similiter de odio verificatur terminari ad peccatum, et de amore non terminari ad peccatum: ergo. Minor quoad verificationem negationum probatur: si odium illud terminaretur ad Deum Deus diceretur odio habitus per actum Contritionis, et deinde si amor ille terminaretur ad peccatum, hoc esse amatum per actum Contritionis, sed hoc utrumque est absurdum: ergo. Probatur 2° illud antecedens: de amore identificato cum illo actu esse Dei, et non esse Dei; et pariter de odio identificato cum illo actu verificatur esse peccati, et non esse peccati; sed hoc est verificari affirmationem et negationem ejusdem praedicati: ergo.

48. Nego antecedens ad cujus 1. probationem nego minorem. De odio illo verificatur terminari ad Deum, et de amore illo terminari ad peccatum; et de odio illo falsum est dicere non

terminari ad Deū; falsumq. e dicere de illo amore ñ terminari ad pecatū. Ad probationem, nō maiorē coad utramq. pē. Ut obiectū denominetur amatū p. aliquē actū, ñ sufficit, etiā si actus ille sit amor, q. actus terminetur ad obiectū illud: sed requiritur ulterius, q. actus terminetur ad objectum prosecutive, hoc est, uniendo illud afectivè cū voluntate. Hoc modo non terminatur actus perfectè contritionis ad pecatū; proptereaque ñ est amor pecati, et si actus amoris sit. Pariter, non sufficit, ut objectū denominetur odio habitum, quod actus, qui sit actus odij, terminetur ad tale objectum: sed ulterius requiritur, quod terminetur aversivè, sive separando afectivè voluntatē a tali objecto. Hoc modo ñ terminatur actus perfectè contritionis ad Deum, proptereaq. per talem actum non denominatur Deus odio habitus. Ad secundā probationē antis distinguo majorem: de amore uerificatur esse Dei amorē, et non esse Dei odium, et pariter de odio uerificatur, esse pecati odium, et non esse pecati amorem; concedo; de amore uerificatur esse Dei amorem, et non esse Dei amorem,

et pariter de odio esse pecati odium, et non esse pecati odium, neque majorem. Hec 99.
pars distintionis negata contradictoriã includit; sed ista potest non verificari: et loquendo de his vera erit minor sub sequens. At prima distintionis pars concessa non includit contradictoriã, seu affirmationem, et negationem ejusdem predicati respectu actus perfecte contritionis. Unde loquendo de illis predicatis inclusis in prima parte distintionis minor est falsa.

40. Rejicitur ab adversariis data solutio; insurguntque sic: objectum terminare cognitionem est objectum cognosci: ergo objectum terminare amorem, est objectum amari, et similiter objectum terminare odium est objectum odio haveri: ergo nulla est solutio. Et confirmatur: ideo partes ejusdem formæ denominatur objectum cognitum, et representatum, quia cognitio, et representatio non distinguuntur realiter virtualiter: ergo si in actu perfecte contritionis non distinguuntur virtualiter realiter amor et odium Deus denominabitur odio havitus, sicut denominatur amatus,

Instantia ista facile retorquetur sic: objectum terminare cognictionem est objectum cognoci: ergo objectum terminare juditium est objectum judicare: et similiter ergo objectum terminare electionem medij ad finem aliquem est eligi ut medium ad talem finem. Atqui si detur hoc

// juditium indivisibile [quius Petri est albus Petrus terminabit tale juditium: ergo Petrus per illud denominabitur judicatus. Et similiter, si detur actus voluntatis qui realiter sit intentio finis, et simul electio medij ad finem finis intentus terminabit talem actum: ergo finis intentus denominabitur per talem actum electum tamquam medium ad finem. Vera est utraque minor ista sumpta: et mala utraque consequentia. Ita igitur se habet consequentia instantiae. Distinguo tamen antecedens: objectum terminare cognictionem est objectum cognoci, si in cognictione non invenitur tendentia potens aliter denominare objectum; consedo: si inveniatur; nego: antecedens, et Consequentias

Uo. Si admitas inveniri posse [ut verbi gratia si possibile consedas actum, qui simul sit cognictio et amor; amor unius, cognictio

alterius objecti instantia penitus nulla est in tali enim hipotesi objectum amatum terminaret cognitionem actum scilicet, qui esset realiter cognitio, et tamen nõ denominaretur cognitum vix admitas inueniri posse in cognitionem tendentiam illam, hoc est ipsum disparitas, quia videlicet in amore perfecte contritionis est tendentia potens aliter denominare objectum, quam amatum: praetereaque non infertur: hoc objectum terminat actum perfecte contritionis; qui est realiter: ergo hoc objectum denominatur amatum. De odio, quod est idem actus, pariter dicimus. Idem respondebunt Aduersarii retortioni factae. Et hanc ipsam poteris facile instruere contra confirmationem, cujus antecedens nego. Germana ratio ut per eandem formam denominetur objectum cognitum et representatum, haec est; quod scilicet eadem atque ejusdem tendentiae sit forma respectu cogniti aut respectu representati, (nimirum representati intentionaliter idem namque formaliter est cognitio atque representatio intentionalis idemque est formaliter; cognosci,

atque intentionaliter repraesentari. Cum autem

51. in actu perfectæ contritionis, licet forma sit realiter eadem, non tendat eodem modo respectu amati, ac respectu objecti odio habiti; inde est, quod amatum non denominet odio habitum, nec vice versa. Neque ad hunc diversum modum tendendi, seu respiciendi unum, et aliud objectum requiritur distinctio virtualis realis inter amorem, et illud odium. At quid enim virtualis distinctio ut totus actus ille contritionis sit amor Dei, et totus odium pecati? superflua est omninò. Sicut etiam superflua est,

ut p.r totū illud actū indivisibile, quē in retortione prius apposuimus, Prius denominetur cognitus ñ judicative, sed apprehensive tantū; et Cquum p.r totū illū actū denominetur cognitus judicative, seu enuntiative. Et jure eodē sup.r illa e contra ut p.r totū 2.m actū, de q.o inibi aliud obtū determinet intentū ut finis; ñ autē electū tanquā mediū; p.r totū eundē actū obtū aliud denominetur electū tanquā mediū; ñ vero intentū tanquā finis.

52\. Aliter poterit

retorqueri instantia sub eodē anti inferendo sic: ergo obtū terminare predicationē est ee predatū: 2 sub obtū qnis terit predatū ē predicaonē terminet. Aliī etiā pareyam ratiocinari disparitatē sic: sunt aliquē formē, quē denominant objecta p.r precise terminaonē ad obta; quales sunt cognitio, et visio; sunt vero alie formē, quē requirunt specialē modū terminandi ad obta, ut illa denominent, quales sunt amor, et odiū: immo ipsa cognitio, ut prestet unā denominaonē requirit specialē modū terminandi, et ita alię prestet contenta esse cū qualicumque terminaone, ut p.r in denominaone predicati, et cogniti.

53 Arguunt 2.º in intu et vo-
luntate xxliter identificatis verificatur affirmatio
et negatio ejusdem predicati: ergo. P. 3.º: vere sunt
hec ppnes; intus intelligit, voluntas non
intelligit: et iste similiter voluntas amat
intus non amat: ergo. Confirmant: intus ma-
gis est idem secum ipso, quam cum voluntate: ergo a
voluntate distinguitur, ut saltem virtualiter xxliter.
Nego ans. Ad ejus probationem dico, ex iis
ppnibus negativas esse falsas. Cum intus et vo-
luntas sint xxliter idem; sicut in sensu
xxli verum est, intum intelligere et vo-
luntatem amare; ita verum necesario est,
intum amare, et voluntatem intelligere. Confirmatio
omis nego ans. Intus xxliter sumptus non
habet esse idem secum ipso, quod aliquo modo
non sit esse idem cum voluntate. Hinc sump-
tus xxliter nullo modo distinguitur a volun-
tate cum nullo modo distinguatur a se ipso.

151 Ar-
gunt 3.º capacitas ad formas, et exigen-
tias ad formas est idem xxliter in materia 1.ª; sed
de capacitate verificatur esse ad plures formas;
et de exigentia non esse ad plures formas.
insuper de exigentia verificatur, esse ad unam tan-
tum formam, et de capacitate non esse ad unam tantum
formam: ergo de capacitate et de exigentia que sunt
idem xxliter, verificatur affirmatio et negatio ejusdem
predicati: ergo. Obs. m.º, et dist.º min; co ad 1.m

pis: et de capacitate verificatr esse capacitatem ad plures formas, et de exig.a non esse capacitatem ad plures formas: ngo; de capacitate verificatr esse capacitatem ad plures formas, et de exig.a non esse exigentia ad plures formas: Ddo. Dist.o etia coad 2m LQ exig.a verificatr esse exigentia ad unam tantum formam et LQ capacitate non esse exigentia ad unam tantum fam; ngo: LQ exig.a verificatr esse exigentia ad unam tantum fam et LQ capacitate non esse capacitatem ad unam tantum fam; Ddo. Ngo deinde cons: utique capacitas, et exig.a illa sunt idem realiter in mâa ra. Sed ex ijs non verificatr afirmatio et ngao ejusdem predati constat ex dist.e data. Hec satis ostendunt, non dari fundamentum, ut in entitate creata ad unitatem dist.o virtualis realis. Observa tamen non in quavis equivalentia entitatis rebus distinctis realiter consistere ap.d suos Authores dist.m virtualem realem; sed in equivalentia, que virtus sit, ut LQ eadem entitate verifi cetr afirmao et ngao ejusdem predati.

31

\~\~ \~\~ \~\~ \~\~ \~\~ \~\~ \~\~

Subsectio 4.ª
Quid distinctio rationis?

53. Intellectus, qui natus est adunata dividere, etiam inter se realiter identificata quandoque sibi facit separatione, depingens in se ipso quasi per partes, et per se separatim omnia expressa. In objecto aliquod incidit intellectus. Cognoscit illud. Sed quid est cognoscere? puta oportune verbis magni Suarez lib. 3.º de anima, cap.e 5.º num.º 6.º <u>cognoscere</u> // nil est aliud, quam vitaliter operari formando, // quodamodo rem ipsam <u>cognitam</u>. Cognoscit igitur intellectus objectum, illud in se formando. Hinc verum illud: <u>intellectus intelligendo fit omnia</u>, ut non semper cognoscit uniformiter; non eandem semper ejusdem realiter entitatis efformat in se ipso imaginem. Petrus v.g. in alia sic exprimitur cognitione, ut quantum in ipsa est, Petrus tantum sit animal; in alia sic, ut tantum rationale; in alia sic, ut Petrus sit tantum homo, et neque hic neque ille: cum tamen in se ipso Petrus sit determinatus hic homo; neque sit ipse absque <u>animali rationale</u>, neque absque rationali animal. Hinc ergo entitatis a se ipsa distinctionem agnoscunt Philosophi, quam <u>rationis</u> appellant, scilicet inquiunt, Petrus cognitus cognitione <u>animalis</u> alius est per rationem a se ipso cognito cognitione <u>rationale</u>. Et cum haec alteratio Petri a se ipso non sit realiter in ipso Petro, sed per rationem, seu

itt. fiat; rao ptalis hujus alieratiu dist.o rao nis nuncupat. 803

56. Dicit q.d dist.o raonis ratiocinate: q.a n e omnino ex solo opere raonis, sed ex ocatione et fundam.to q.d res ipsa prebet, ircas qua mens ratiocinat, et sic vocat p.r Imposi tione ad aliq, atque alij rei ejusd representao ne, in quibus res n e aliud, et aliud, sed id vix dicty, seu representaty similis; uel dis similis in sola raone n..., uel in claritatis representaonis, seu cognictionis. Et hanc 2am representaons apellat dist.m raonis ratiocinantis. et inuenire, dicant, in hac iterata representaone, Petrus, est Petrus; et in gemina ista, quasi eadm vix posita, ensis, gladius, similis in hac, Petrus, hic hoo (Petry design.do) atque in istis etia hoo, al rationale, alijsque hary n disimilibus. 2.a ista n e vera dist.o raonis, nec de ipsa e hic sermo; cy sit soly repetitio ejusd conceptus vel equali claritate, uel inequali, sed de pro pria dist.e raonis, que e raonis ratiocinate.

57. Si querat; cur ab hac proprietate excludat dist.o raonis ratiocinantis; audi: p.r Analogiam quandg ad rales dist.m raone dist.m acco modatur ei, que p.r raony fit. Et cy realis dist.o n verset nisi inter uny et aliud realis, sive independent abitione intell. proxtenta n dicit dist.o raonis, que n verset inter uny

et aliud inventionaliter, per rationem seu dependenter a divisione intellectus. Distinctio autem rationis ratiocinantis non verificatur inter unum et aliud inventionaliter. In his scilicet cognitionibus, Petrus, Petrus, Petrus non est unum, et aliud inventionaliter: sed utraque cognitione est idem inventionaliter. In his pariter, quae fere sunt eadem repraesentatio vis posita, ensis, gladius, non aliud, atque aliud inventionaliter, sed inventionaliter idem est obiectum idem aliis accidit, Petrus, hic homo, Petrus designato. In illis cognitionibus homo, animal rationale, non est convenientia, quae in praecedentibus; sed tamen gradus non attingunt proprie distinctionem rationis: quoniam obiectum earum idem in ipsis inventionaliter est, licet idem, ipsum in alia cognitione repraesentetur cum minori, in alia cum maiori claritate.

58. Requiritur ergo ad propriam distinctionem rationis aliud, et aliud esse inventionale, sicut ad distinctionem realem aliud, et aliud esse reale. Quaeres quid obiectum esse in cognitionibus aliud, et aliud inventionaliter? Pro hoc explicando omnium recurritur ad fundamentum obiecti modumque cognoscendi imperfectum, quem habet humanus intellectus. Propterea in obiectis, quae per rationem possunt distingui invenitur aequivalentia in sui perfectione, vel in virtute rebus distinctis realiter, vel invenitur praecisio ad res ex parte diversorum. Ergo rationalis anima habet ex

Sui perfectione, eē prā vitalis, haũetque rē Spiritus: in 1.° equibalet animę materiali; et in 2.° equibalet Angelo. Rursus: in virtute productiba intellectionis, et volitionis equibalet Angelo; in virtute productiba sensationis equibalet Equo v.g. deinde eadē anima raonalis, ut creatura ē, referibilis ad Deū ut raonalis ē, ad ratiotinia. His accidit imperfectio nri intūs ~~adi~~ cognoscendo; procedereque paulatī procedens in adequaté, et imperfecté, atque p.ª prīs representat rē in se simplicē, atque ralī individuū.

55 Subnacit hinc, dati cognitiones inadequatas ejusdē ralis obti: intūs enī inadequatā cognitionē obti haũet, qdo ipsi representat ut equibalens in perfectione, aut in virtute productiba huic rei, n̄ autē ut equibalens alteri, cuietiā obtū ex sua perfectione, aut virtute productiba equibalet. Haũet similiter inadequatā obti cognitionē qdo sic ipsi representat, ut referat ad hunc tmū extrinsecū; n̄ autē ita ut etiā referat ad diversos tmīs, ad quos pariter ex se obtū referibile est. Hujusmodi cognitionē inadequatā haũet intūs respectu hominis, qdo ipsi representat hac cognitione al, qua refert ad sensatiōnē n̄ vero ad ratiotinia, vel cognitione ipsa raonale, qua ad ratiotinia, n̄ vero ad sensationes refert, cū ad utrumque tmū hoō ex se referibilis sit.

Ecce in cognitione āl hoī havet ēē in
tentionaliẏ ordo ad sensationes, et ñ havet
in eadē cognitione ēē intentionaliẏ ordo
ad ratiotinia; et vise versa havet; cū tamē
hoī sit rrliẏ uterque ordo: ideoque cognic-
tio utraquē ē in adequata. Ecce quomodo
in cognictionibus ē aliud, et aliud intentio-
naliẏ idē rrliẏ obti. Aliud ē intentionaliẏ
hoī in cognictionē āl; aliud intentionaliẏ
in cognictione raonāle, hac aliétate prove-
niente ex in adequatione uniusquæ diversæ
cognictionis, fundataque in adequatione
earū in obti fecunditate, in modoque cipi-
endi, quē havet intus humanus.

Hæc Præss.

60. Omnia int Dogmates (tamet si omnia
ñ in eodē sensu accipiant ab omnibus)
asserentes omnimō distīm raonis pro fāli cis-
tere in cognictione inadequata, contra Docto-
res Dominicanos, qui docent, distīm raonis
cistere fāliẏ in quadā frā fictā obtoque
intrinica. Hanc cognictionē inadequatā ape-
llant præsisionē: ea enī raone, quæ ē in ade-
quata respectu ejusdē rrliẏ obti, ex pre-
datis rrliẏ identificatis eorū representat,
alijs omissis; quasi scisionē faciat, et divisio-
nē in entitate indivisibili. Apellant etiā
distīm fālē; quatenus ipsa cognictio ē in
tentionalis frā, et imago unius predati

n vero alterius cum ipso identificati. Ejusdem troc terea significationis habentur hi tri (distinctio rationis ratiocinatae) distinctio rationis, distinctio formalis; ratione distingui, distingui formaliter. Sicut est contrario identitatem rationis et formalem identitatis appellant ex cognitione, et quamvis aliquid ejusdem realiter obti, respectu illius illorumve praedicatorum, quorum est intentionalis repraesentatio. V.g. cognitio ipsa animal terminata ad hominem, ut est repraesentatio animalis, non vero rationalis, dicitur formalis distinctio animalis a rationali; ipsaque est formalis identitas animalis secum ipso seu cum principio sentiendi; hoc similiter quidem intentionaliter repraesentat: homoque ita cognitus est formaliter animal, estque formaliter distinctus a rationali.

68 Ex istisque suboritur, quod hujusmodi cognitionum aliquas esse adequatam, et mutuam distinctionem formalem; quae videlicet diversae sunt prorsus repraesentationis: v.g. cognitio animalis, cognitio rationalis. Proptereaque homo cognitus cognitione animalis adequate mutuo distinguitur formaliter a se ipso cognito cognitione rationali. Quae dantur cognitiones partim diversae, partim ejusdem sunt repraesentationis circa idem reale obtum, sunt inadequata distinctio formalis. Ita se habent animal, homo. Doctrina haec facile accomodatur identitati formali, seu rationis, ut dividatur in adequatam, et inadequatam. Atque notetur doctrinae est supe

rioxi diuersa dist. realis. Suboritur deinde vera intellig.a illius comunis dicti, nimirum, ad dist.em rationis requiri aliud, et aliud esse intentionale; non enim exigitur ad dist.em rationis, q. complex existat diuersa eiusdem realis obiecti cognitio; sed unica sufficit diuersae repraesentationis ab alia possibili, praescindensque ab aliq.o uel aliquibus obiecti prae dati, hoc ipso, q. sit inadequata. unica tamen ita sufficit, ut una saltem existat ad dist.em rationis: etenim nulla datur dist., ubi nulla est forma dist.is nulla cum erit rationis dist.o ubi nulla datur cognitio praescisiba, quae forma est talis dist.is Dauitur quidem obiectum distinguibile per rationem; sed non erit distinctum si cognitio non det.

62. Et ecce tibi magnum discrimen inter dist.em realem, et rationis. Extrema realis distinguibilia sunt realiter distincta: non vero sunt statim dist.a per rationem, quae per rationem distinguibilia sunt. Stat in eo disparitas, q. forma dist. realis est entitatibus intrinseca; ac proinde extremum, q. potest illam hauere, illam hauet: Unde non solum potest distingui, sed distinguitur. Forma autem dist.is rationis est extrinseca: ideoque non infertur hauere ex eo, q. hauere possit: ut cum valet: hoc obiectum hauere potest, seu terminare fig., qua sit per rationem distinctum: cum est.

63. Suboritur tandem circa hec explicatio dist.^nis rationis: cognitio precisiva, vel cognitio inadequata ejusdem realis obti. Ac ista tibi ergo si definitio non statim sapiant, sic definies dist.^m rationis: forma, vi cujus res eadem est intentionaliter aliquid, quod realiter est; et non est intentionaliter totum, quod realiter est. forma hic idem valet, ac formalis ratio; vox tamen ista vitare debuit, ne confusione pareret, cum ratio nis dist.^o explicanda foret. Reliqua definitionis preuie sunt explicata. Non nihil exponet clarius, hac soluta dificultate, que tunc ex ipsa definitione, tunc ex supra jactis aliquibus principiis emergit. Scilicet: res eadem indivisibilis realiter si cognitione est aliquid, quod ipsa realiter est, erit in cognitione totum, quod realiter ipsa est: aliquid, aliquid enim rei indivisibilis realiter est tota res. Vero si hoc est in cognitione al, in eadem et rationale erit: al si quidem hominis est realiter indivisibiliter rationale. Ergo contra federe consiliarij quomodo poterit, quod res eadem sit intentionaliter aliquid quod realiter est, et non sit intentionaliter totum, quod ipsa realiter est? vel quod nulla est dist.^o rationis, vel aliter est explicanda. 156.

64. Preclusus e effugium ad inadequationem cognictionis: etenim quælibet cognictio ad indivisibile obtum terminata, e debetque dici adequata, cum totum attingat obtum. Ut nodum istum, qui eis suse plerumque Gordianus dissolvant Authores ilico ex obti indivisibilitate rxli n divisi sunt ipsi, si divisi sunt ipsi, ijest parentesis. Hinc 2plex orta e, etiam nunc et quæ etiam nunc acerrimorum alia, qui a sua hic resolutione [illegible] objectivistæ, ijest eorum alia, qui formalistæ dicunt a sua. Pretermissis nunc cæteris Doct. qui dist. rationis n colocant in cognictione, pro ut utraque certa citant passim Auth. nostri plures, augentq. utraque in dies ex anumeratis utrique recentioribus

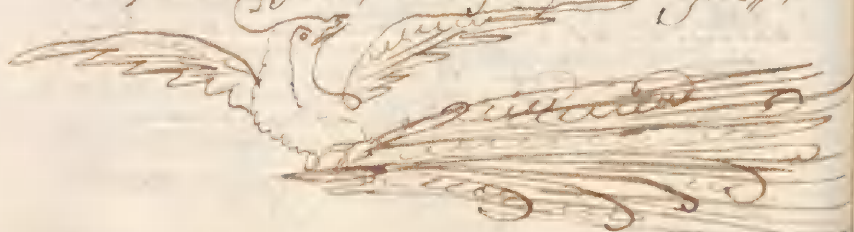
Subsectio 5.a
Quid doceant Objectibistæ, et an difficultatis satisfaciant.

65. Docent Authores objectibistæ, per cognictionem presisibam, obtum ipsum dividi exercite divisione n physicâ sed quasi intentionali et se havente per cognictionem ex parte ipsius obti. Nec aliter, dicunt, explicari potest, cognictionem esse inadequatam. Ut hoc utrumque suade

ant, statuunt 1º: è duabus cognitionibus ejusdem obti alia, quæ præcisiva sit, debere eē minus clara cognitione alteraque præcisiva ñ sit absolute, vel saltē ñ sit præcisiva comparata cū 1ª. Raoē: q.ª id in q.º cognitio ñ præcisiva excedit, aliq.ª claritas ē. Exēplū esto duplex ista cognitio terminata ad hoīm; al, Hoo, quarū 1ª è omnibus clara cognitio Hoīs, quæ 2ª. Statuunt 2º: claritatis expessæ unius cognitionis respectu alterius posse ēē extensibꝫ, vel intensibꝫ. È duabus cognitionibus circa idē obtū illa erit extensive clarior, quæ plus obti attingat; si tamē neutra plus attingat, cū nihilominus altera mē exprimat cū explicaoē, hæc altera erit intensive clarior. 3º: statuunt, q.ª propter nō intensive claritatē unius cognitionis respectu alterius ejusdē obti ñ ē præcisiva relative ad alterā illā, quæ minus clara ē. P.t in istis Hoo, al rationale, quarū 1ª licet minus intensive clara, ñ tamē ē præcisiva comparative ad 2ᵐ.

66. Statuunt 4º: è duabus cognitionibus ejusdē obti alia præcisiva, alia non præcisiva præcisivā debere ēē minus extensive clarā. Raō est: quia cognitio præcisiva debet esse minus cla

ra, quæ ra ejusdem objecti cognicatio, quæ presisciva non est; ut constar ex primo estatuto. Deinde esse deuet minus clara minoritate propria et distintiba cognictionis presisivæ á n̄ presisiva. Atqui hæc minoritas claritatis n̄ est ut patet intensiua ex tertio estatuto: ergo extensiua. Ergo cognictio presisiua esse deuet minus extensiué clara, quam ejusdem objecti cognictio non presisiua. Atqui post hæc statuta facilé deducunt Authores isti per cognictionem presisiuam fieri diuitionem ex parte objecti; cum ad aliquid objectum n̄ extendatur cognictio presisiva, ad quod n̄ presisiua extenditur. Simulque deducunt, cognictionem non fore presisiuam, nec inadequatam, si) caca adeo extenderet ex pte objecti ac non cognictio non presisiva extenditur. Concludunt hinc, non fieri distinctionem rationis nisi per cognictionem presisiuam ex parte objecti, hoc est per cognic

p.r cognitionem representantem uny rei pre dicatum alijs, vel alio omisso, seu non representato. 158.

67. Conclutionem ipsam hoc potissimum probant argumento ex pre vijs statutis deducto: cognitio represen tans uny rei predicatum, altero ejusdem rei representato, ê objectibé presisiva; (lo que va dentro de este parentesis no sirue. Sed cognitio p.r quç fit distin tio rasonis representat unum rei predi catum altero ejusdem rei non represen tato: ergo cognitio p.r quç fit dist.e rationis est objectibé presisiua. Maior est certa: Probatur minor: cognitio p.r quç fit distintio rationis minus ob jecti representat quç cognitio ejusdem objecti per quç n.̃ fit distintio rationis ergo. Antesedens probat.r cognitio p.r quç fit dist.o rationis est minus ex tensiué clara, quam alia ejusdem ob jecti n.̃ presisiua; ergo. Constat antese dens ex 4.o statuto. Contra paret) sed cognitio p.r quç fit dist.o rasonis repre sentat uny rei predatu, altero ejusdem rei n.̃ representato: ergo cognitio p.r quç fit dist.o rasonis, ê obtibé presisiua. M.r ê certa. P.mj: cognitio p.r quç fit dist.o rasonis, minus obti representat, quç cognitio ejusdem objecti

p.ª quā n̄ fit dist.ª raonis: ꝯ. Anŝ probat.º cognitio p.ª quā fit dist.º raonis, ē mi nus exprensiue clara, quā alia ejusdem obti n̄ presiuiua: ꝯ. Cstat anŝ ex d.º statuto. Cōâ p.ª ex hac raonê: q.ª cognitionē ēē minus extensiue claram respectu obti, ē, ad minus obti exprendi: cognitionē aut ad minus obti exprendi, ē ipsā minus obti repraesentare.

68. Roborat hac paritate cōa, ejusque raô: hoc ipso, q.ª aliq.ª lux phicâ sit minus exprensiue clara, quā altera lux phicâ, illuminat minus spasi localis: ꝯ hoc ipso, q.ª aliq.ª lux intentionalis, qualis ē cognitio, sit minus exprensiue clara, quā altera lux intentionalis illuminat, seu repraesentat intentionaliter minus obti. Hinc ē, q.ª minus hoīs sistitur et raliter indivisibiliter repraesentat p.ª cognitionē ipsā āl ad ipsā terminatā, quā p.ª ipsā hoē. P.ª primā p.ª q.ª minus extensa, n̄ cognoscit raonale, sed tantū āl hoīs; p.ª 2.ª q.ª magis extensa, cognoscit āl et etiā raonale hoīs. His ita facile objectibus expediunt se dificultate illa proposita num.º 63. Nōgant absolute 1.ª illā ppōnē // rē eadē indivisibilis raliter si in cognitione ē aliquid, quod ipsa raliter est // exit in cognitione totū, quod ipsa

// realiter. Adjunxitque probationem dist.^e ex quibus, ex q. a fr.^t cur negent oppositum illi. Distinguunt itaque sic: aliquid rei realiter indivisibilis est realiter tota res vera: aliquid rei realiter indivisibilis est intentionaliter tantum res falsa.

69. Argumentum, deinde ejus probationem, oppositum illi in exemplis adductis, nihil est in cognitione Al, in eadem et rationale exit; apud ipsos namque separatio, quam cognitio exercere facit in obto, causa est, ut hoc sit in cognitione, seu intentionaliter et non sit in eadem rationale. Ad id ergo additum est num.^o 69. Prima inadequationis cognitionis, negant ergo sic deveatque dici adequata, cognitio quaelibet terminata ad objectum licet indivisibile realiter, intentionaliter tamen divisibile: negant, quod intentionaliter attingat totum objectum hujusmodi; ac proinde affirmant cognitionem terminatam ad objectum realiter indivisibile posse esse inadequatam cum possit esse praecisiva, et non extendi intentionaliter ad totum objectum.

70. Summatim hic exposuit praecipuum hisque temporibus satis expolitum obiecibi sanum doctrina. Cujus ut totum robur experiamur, tenemur respondere argumento ex ipsis formato. Neger 8.^a inq.

deinde ant. probavimus; ant. subsequens distinguatur sic: cognitio praecisiva, quae sit distinctionis rationis, est minus extensive clara, minoritate se habente ex parte cognitionis praecisivae; conc. minoritate se habente ex parte obti, nego ant. quod ex dicto illo statuto non probatur, cum paritas actus data dist. deinde cons. negavit, cujus ratio ita est distinguenda cognitiones esse, quantum est praecisive ex parte cognitionis minus extensive claras, et ad minus obti extendi: nego ap; cognitiones esse quantum est ex parte etiam obti, minus extensive claras, et ad minus obti extendi; conc.

71. Explicatur modo responsio. Tota hujus argumenti efficacia innixa est, quod cognitio praecisiva esse debet minus extensive clara, quam non praecisiva ejusdem obti. At propositio ista et verum sensum habet, et falsum habere potest. Verum sensum habet, si sensus ejus sit, quod praecisiva cognitio quantum est praecise ex parte ipsius, non exigit eam extensionem obti, quam cognitio non praecisiva exigit. Quid enim huic cognitioni animal v.g. licet terminetur ad hominem, cum eo, quod homo sit rationalis? cognitio ista quantum ex se est praecisive, forma est repraesentans et intensionalis imago. Alias exigitque suum objectum esse animal, non autem exigit, esse rationale. Non ita se

habet cognitio al rationale, que respectu
cognitionis al non est presisiva. Ergo exi
git visus representationis exprentione obti;
que ex vi representationis sue non exigit cog
nitio al. Cognitio al rationale, etiam qu
antum presisive est ex parte sui, exigit sum
obtum esse al rationale. Nec satisfieri ipsis si an
obtum non esset rationale. Et hec est diff.a inquo exp
rientia cognitionis presisibe respectu cog
nitionis ejusdem obti, que presisiva non sit;
quod scilicet presisiva non exigit in suo ob
to ea omnia predicata, que ipsius obtum ex se
exigit: non presisiva absolute talis ea omnia
predicata exigit in suo obto; vel si est non presisi
va tantum respective ad aliquid, aliquid, vel aliqua
predicata exigit in obto non expacta ab ea cognic
tione respectu hujus est non presisiva.

72. Falsum vero
sensum habent illa pp.o si sensus ejus sit, quod
cognitio presisiva non modo quantum quantum
est presisive acceptive, sed absolute non exprendit, nec
pertingit totum adequatum que obtum, nec
pertingit cognitio non presisiva ejusdem obti.
Et hic est sensus intentus ab objectibis in ipsone
illa. falsus quidem hic sensus est: nam ut bene
dicitur indifficultate proposita citato num.o 63.
si res eadem realiter indivisibilis in cognitione est
aliquid, quod ipsa realiter est, exit in cognitio
ne totum, quod ~~tota~~ realiter ipsa est. Constat hoc mani
festissima Dor.is Angelici sententia

q. 2.a de veritate, art. 1.o ad 3.um ubi sic loquitur
// de Deo obiecto, nam intellectionis, necessarium est ut
// de ipso, aut totum intelligat, aut nihil, cum in eo non sit
// pars, et totum. Id ipsum et ratione constat, cui nititur
haec Thomistica authoritas: nam si rei eadem realiter
indivisibilis in cognitione est aliquid quod ipsa realiter est,
est in cognitione aliquid ipsa realiter est; sed aliquid quod ipsa
realiter est totum quod ipsa realiter est: ergo est in cognitione
totum, quod ipsa realiter est: ergo cognitio praecisiva extendit
absolute ad totum adaequatum obiectum, ad quod extendit
cognitio non praecisiva ejusdem obiecti: ergo falsum est, cognitionem
praecisivam debere esse minus extensive clarum,
quam est non praecisiva minoritate se habente ex parte obiecti.
Sed
73. ecce obtibiste insurgunt distinctiones in vigesimo positi
num.o ante. Sed aliquid quod ipsa realiter est, est realiter totum quod
ipsa realiter est; concedunt; sed aliquid quod ipsa realiter est est in-
tentionaliter totum, quod ipsa realiter est; negant. Distinctionem hujus modi
non absque nota praeoccupationis sequentis, excipient
Philosophi in quarum materia. Hoc intendit argumentum
facta ... res indivisibilis realiter, totum
esse in cognitione, sive intentionaliter, sive 2.um
aliquid sui sit in cognitione, sive intentionaliter. Ut ergo
// intentum concludatur, propositiones istae assumuntur: aliquid reale rei est
// in cognitione, sive est intentionaliter in cognitione praecisiva;
// sed aliquid reale rei est totum reale rei: ergo data distinctione fieri
sine praeoccupatione hoc consequens ex illis propositionibus liquido
fluens: ergo totum reale rei est in cognitione sive
// est intentionaliter in cognitione praecisiva.

Cæterum superflua vanaque distinctio non enervat argumentationem factam in præsenti numero.

74. Negabit contra post distinctionem datam, et ego infero: ergo licet res eadem realiter indivisibilis sit in cognitione aliquid, quod ipsa realiter est, non est in cognitione aliquid, quod ipsa realiter est. Negavit contra. Sed ego sic probo: aliquid quod res eadem realiter indivisibilis realiter est, est realiter totum, quod ipsa realiter est; sed totum quod ipsa realiter est non est in cognitione, licet in cognitione sit aliquid, quod ipsa realiter est: ergo licet res eadem realiter indivisibilis sit in cognitione aliquid, quod ipsa realiter est, non est in cognitione aliquid, quod ipsa realiter est. Nescio quà peccet syllogismus iste. Sed effugiunt nunc latet objectibus tuis: quò ipsi demum recurrant ostenderimus infra.

Ergo ad paritatem lucis physicæ positam numero 65 respondeo disparitatem esse, quod non, cum extensio lucis physicæ est talis, ut nequeat explicari nisi ordine ad non magis velocis spatium est enim extensio de genere physico, proptereaque postulans subjectum physicè divisibile et distinctis partibus constans. Non ita non autem extensiva claritas lucis intentionalis sive cognitionis; etenim hæc satis aptè explicantur sine ordine ad maius magisque objectum, cum ordine

que ad id rxlix indivisibile obtj; nec divisj intentisbaliy obtibq. Pt. hoc ex responsio ne data propositto arguto Objectibistaxy, patebitque amplius ex dicendis.

75. Concludendy ê ig p. doctring obtibq presindentiy n satis fieri dificultati suprapositq circa ecentig dist. raônis seu cognictonis presivug. Videndy superê, Angelicius procedant Authores formalistq. Hory doctring prius dauimy, de ea que post mody feremus juditiy, q.d atinet ad reug explicationq illius dificultatis propositq.

Subcectio 6.ª

Quid formalistq doceant, et an dificultatis satisfaciant.

76. Sicut doctring prevedentis Authores apellant objectibistq, q. dist.m raônis explicant p. presisionq se havenq ex p.te obti; ita qui eandq dist.m explicant p. presitionq se havenq dantq ex p.te cognictionis, sive formq representatibq objecti, Formalistq dicunt. Qui docent, p. cognictionq presisibq obtû rxlix indivisibiles cognoci quidq totq obtj, êêque implicatoriy, q. conoscatur obty rxliy indivisibile, et n cognoscatur toty. Solemne ê, ut ad oculy pateat hujus, priorisque doctring deuidiy, exemply illud homis, quq hic videas alôgê se movere,

quum affirmare videns posit, illud, q.d se movet
ee hong. Tunc ex motu illo, qui supponimus
propriy alius, deuenit intus in cognitiong ipsg
al re vera terminatg ad id, q.d realiy ē hōo.
P.r tale ȝ cognitiong, dicunt objectibiste cog=
nosci al, et n̄ cognoscit rationale. C ontrariis
Formalistę dicunt, p.r tale cognitiong cogno=
sci al, cognosci rationale, cognosci quidquid
cy hoīe identificat. Aliy enī deuoranda
eent contradictoria.

77\. Ctra quod Authores isti sua hinc=
dent v.o sug sententię opugnantes prescissio
ng obibg, seu ex pre obti positg. Ecce argu=
ty, q.d P. Losada inuictu apellat, ctra
prescissiones obibas. Subto, q.d ē uny et idg
cuenire nequeunt predata contradictoria; sed
cuenirent posita prescissione obiba: ȝ.
M.r probat v.o posita prescissione obibā,
al honis (in predicto casu) cognoscit
cognitione al, et rationale n̄ cognoscit
eadg cognitione; sed cognosci et n̄ cognosci,
eadg cognitione ff predatā contradictoria;
et al et raōnale honis ff uny, et idg
subtj: ȝ. P. 2.o illa mj: in predicto casu
al cognoscit cognitione al, et simul
n̄ cognoscit cognitione eadg, si prescissio
sit obiba: ȝ. P. ans: in predicto casu
al cognoscit cognitione al, et simul
n̄ cognoscit eadg cognitione, q.d ē illud al;

cum non conoscatur rationale: ergo

78\. Alii impugnant eedem presitiones obtibus, quia nimium evertunt artem sillogisticam. Hoc sernitur in his sillogismis: Per cognitionem al hoc al cognoscitur; sed hoc al est hoc rationale: ergo rationale cognoscitur per cognitionem al. Sic alius sillogismus: hoc rationale non cognoscitur cognitione al; sed hoc rationale est hoc al: ergo hoc al non cognoscitur cognitione al. Expositiones sunt isti sillogismi recte dispositi; negandi sunt eorum cons, si presitiones obtibus admitantur.

79\. Impugnantur alii ex eo, quod si per cognitionem al cognoscitur unum hominis predicatum, et non cognoscitur aliud in uno quidem datur intrinseca proportio, obtibaque similitudo cum cognitione, quae proportio, et similitudo non datur in alio. Et hinc deducitur illa predicata 2.um se distinqui antesedenter ad cognitionem; denique formalem intrinsecam distinctionem inter illa predicata, quod non admitant objectibistae. Haec potiora sunt capita, quibus formalistae presitiones obtibas impugnant. Certe mihi haventur validissima, ut probetur, distinctionem rationis non explicari per obtibas presitiones; cum tales presitiones non dari, hic aparte ostendatur. Authores presindentes objectibus multa excohitarunt, ut solvant has ipsis opositas rationes.

Hi inveniunt ipsi, supposito[n]e nova variari transituq. vitiosi fieri a statu intensionali ad r[ea]lem. Atque ob hanc nova[m] dicunt, esse illegitimos plures sillogismos ipsis obtos. Illi inveniunt, praedata esse [con]tradictoria dici de diverso intentionali subto, licet r[ea]li eod. Alibi [con]tendunt entitati r[ea]li indivisibili capacitatem, et intrinsecam proportionem, ut cognoscatur inadequate per cognitionem praecisivam; negantq. eandem proportionem, ut per cognitionem praecisivam cognoscatur adequate.

80. Sed ista omnia rejiciunt satis ex dictis a num.o 71. usque ad finem illius subsectionis. Atque ita rejectis praecisionibus obtivis, [con]cludit [con]tra nostrates eorum fautores, distinctionem rationis [con]sistere in cognitione praecisiva tantum ex parte actus, quae cognitio praecisiva formalis appellatur [con]tradistincte ad praecisionem obtivam. Quo autem modo hujus sententiae defensores [con]stituent, totum cognoscibile obtum, cognitionemque esse praecisivam et inadequatam; et quo modo possit distinctio rationis [con]sistere in ea essentia, quae ex primit definitio tradita num.o 63, indicatum jam est, dum responsionem dedimus objectionibus tantum praecisionibus arguto a num.o 70. Plenaque[?] est federatio, quae non parum subobscura redditur, dum multis variisque subtilibus exponitur explanationibus, quasi per [com]pendium hisce paucis verbis, non obscure, uti reor, describitur.

ideo cognitio obi realis indivisibilis potest ẽẽ presiuiva, et inadequata: q.a licet p.a ẽg totu obiu cognoscatr, potest tamẽ ẽẽ talis, ut ex vi suæ repræsentaõnis obiu ñ sit totu q.d in se ipsu q. ẽ. Vnde p.r cognitionẽ istã licet al terminatã ad hõnẽ totus hõo cognoscatr, ipsa nihil ominus ẽ presiuiva, et inadequata: q.a ex vi suæ repræsentaõnis ñ exigit obiu, ad quod terminatr, ẽẽ Hõnẽ, sed ejus repræsentaõ identaẽ, si obiu sit al.

81. Pullulat mox objectio: si cognitio terminata ad Hõnẽ exigat vi suæ repræsentaõnis, suu obiu ẽẽ al, cu illud al, scilicet Hõis, sit in se raonale, risibile, et quidq.d cu Hõne identificatr, talis cognitio exiget vi suæ repræsentaõnis, suu obiu ẽẽ quidq.d cu Hõnẽ identificatr. Respondeo: cognitionẽ al eũ terminatã ad Hõnẽ ñ exigere vi suæ repræsentaõnis suu obiu ẽẽ Hõnẽ, neq. ẽẽ illud in specie al. sed præscindens ab omni alio tantu exigit vi suæ repræsentaõnis suu obiu ẽẽ al. Male ergo inferes, talẽ cognitionẽ exigere quidq.d idẽtificatr cu illo ali scilicet hõnẽ, cu ipsa ñ exigat illud al, in nunc reproducam definitionẽ supra positã dist.is raõnis.

// Hæc nimiru ẽ: forma, vi cujus res eadẽ ẽ
// intentionaliter aliquid, q.d realiter; et simple
// vi cujus ñ ẽ intentionaliter totu, q.d realiter ẽ.
cu dist.o cujus essentia hic explicatr, versetr

inter realiter identificata, debet esse distinctio aliqua res ejusdem ab eadem re. Et cum res eadem non possit distingui intrinsece a se ipsa, distinctio rationis esse debet aliqua forma distinguendi extrinseca rei per ipsam quae distinguitur. Et haec forma extrinseca debet esse intentionaliter, cum talis distinctio per rationem fiat, seu distinctio rationis sit. Res denique, quae hac forma distinguitur, debet juxta eam naturam talis formae distingui extrinsece intentionaliter a se ipsa.

82. Secundum non distinguetur ita, vi formae intentionalis, seu cognitionis res non sit intentionaliter aliquid, quod realiter ipsa est: nec ita distinguetur, si vi cognitionis res sit intentionaliter totum, quod ipsa realiter est: Ergo forma, qua res distinguitur extrinsece intentionaliter a se ipsa, est forma, vi cujus res eadem est intentionaliter aliquid, quod ipsa realiter est; et vi cujus non est intentionaliter totum, quod res ipsa realiter. Praeterea forma autem hujusmodi nihil amplius constituit essentiae distinctionis rationis: Ergo rationis distinctio bene definitur forma, vi cujus &c. Mihi probatur plurimum hic expeditus modus explicandi naturam distinctionis rationis. Hunc modum constituendi praedictam distinctionem prae aliis seligo: et quamvis sententiae objectivistarum non absimilis videatur, de nomenclatione nil cures, dummodo distinctionem rationis ita fieri concludas. ¶

83. Apparet in data doctrina salva fieri verissima propositio illa, Si // res eadem realiter indivisibilis est in cognitione

// aliquid, q.d ipsa realiter e, erit in cognitione totus,
// quod realiter ipsa erit; et illa consequentia, si hoc
// e ad in cognitione, in eadem et rationale erit:
aliquid enim rei realiter indivisibilis e realiter tota
res; et alt hominis e realiter indivisibiliter rationale:
et nulla cognitio praecisiva facit ex parte obti
Aparet etiam, in eadem doctrina falsas haberi propositiones
// istas, si res eadem realiter indivisibilis e in cog//
// nitione aliquid, q.d ipsa realiter e, erit in cog
// nitione, et vi cognitionis totum q.d ipsa realiter
// e; et ista: si hoc e in cognitione al,
// in eadem, atque vi ejusdem et rationale erit.
Aparet insuper quamlibet cognitionem ad indi
visibile realiter obtum terminatam revera esse ade
quatam ex parte obti. Sed posse etiam adequatam
ex parte actus eam, vi cujus representationis tale
obtum sit intentionaliter totum, q.d realiter e; quae
proinde cognitio n erit praecisiva: eam vero
fore ex parte actus, id e tantum ex parte sui
inadequatam, vi cujus representationis obtum ipsius
cognitionis realiter indivisibile n sit in
tentionaliter totum q.d realiter e.

84\. Si rogent

Authores Formalistae, quid sit, obtum realiter
indivisibile vi cognitionis n esse inten
tionaliter totum, q.d realiter e? quid ergo sit,
hominem vi cognitionis al terminatae ad ipsum
n ee intentionaliter rationale? Responden
tes recurrunt ad equivalentiam talis obti

in sua natura, aut p[er]fectione reb[us] distincti
realiter; vel ad referibilitatem talis obiecti intrinsece ex
trinsecam diversos: et, simul ad cognitionem vi
suae representationis exigentem suum obiectum realiter
indivisibile esse id, in quo aequivalet alicui rei
ab ipso realiter distinctae, et non exigentem vi suae
representationis, suum obiectum esse illud in quo aequi
valet alteri rei, a qua ipsum similiter distin
guitur; vel ad cognitionem vi suae representatio
nis referentem obiectum suum realiter indivisibile ad
unum terminum extrinsecum, ad quem ex se referibile est, et
non tamen vi suae representationis referentem illud
ad aliud terminum extrinsecum, ad quem obiectum idem etiam
ex se referibile est. Et in particulari dicunt,
hanc vi cognitionis abstractivae terminatae ad ipsum
non esse intentionaliter rationale, in hoc consistere,
quod cognitio abstractiva terminata ad hanc vi suae
representationis non referat tale obiectum ad rationa
tionem, ad quem ex se tale obiectum est referibile, et ad
quem refertur intentionaliter obiectum, specie ac vi cog
nitionis est intensionaliter rationale. Unde [illegible]
e contrario dicendum erit, hanc vi cognitionis abstractivae
terminatae ad ipsum non esse intentionaliter abstractivum, quia
talis cognitio vi suae representationis refert
tale obiectum ad sensationem, ad hancque refertur
intentionaliter obiectum, specie ac vi cognitio
nis est intensionaliter abstractivum. Relege num.
58.

85. Vel tú amplioribus obtj cognionis ñ esse ~~intentionalis~~ totu, q.d realiter é in hoc
consistere q.d vi unius cognitionis, que terminat, apareat diversimode definitu, aut
definibile acaparebit ipsu vi alterius cogni=
onis, que etiã potest terminare. V.g. ho=
mo vi hujus cognitionis principij sen=
ciendi; aut vi hujus cognitionis al,
ñ eẽ intentionaliz totu, q.d realiter é, in hoc
stat, q.d vi 1.e apareat aliz definitu atque
aparet vi hujus principij rattotinandi;
Et vi 2.e apareat aliz definibile, ac apa=
ret vi hujus raõnale: quas omnes co=
gnitiones potest hõ idẽ terminare. Cur
aliz, et aliz vi diversarum cognitionu
obtu ipsu apareat in ipsa cognitionu
nat. debet responderi. Sup data sr in sub
cecttione ista Formalitatum principia,
nrã sint, queque hic consonant inveniant
in presedentibus. Sic q. 2plex ista Ddio:
fit aperta nrã sententia circa dist.m
raõnis.

~//~//~//~//~// ~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//~//

Subsectio 6.ª
Statuitur duplex Conclusio et objectionibus defenditur.

86. 1.ª distinctio rationis est cognitio dantis ex parte sui presisiva. 2.ª non stat regulariter distinctio rationis nisi in cognitione presisiva. 1.ª Deus est Doctoris Subtilissimi nostratis: 2.ª Doctoris Complutenses ponentes distinctionem rationis in objectiva negatione distincta a cognitione et objecto. Probatur 1.ª distinctio rationis est cognitio presisiva; sed non ex parte objecti: ergo. Maior probari solet ex dictis a num.º 77. husque ad 80. a nobis sic brevius suadetur; nullum est fundamentum, ut cognitio presisiva abstrahatur talis ex parte objecti: ergo. Antecedens sua decitur plenissime ex solutione Argumentorum. 1.um solutum est a num.º 70. 2.um sic proponitur: Per cognitionem v. g. animal terminatam ad rationem distinguitur ratione animal a rationali; sed non distinguerent ita, si cognitio illa non esset presisiva ex parte objecti: ergo. Probatur maior: si cognitio illa non esset presisiva ex parte objecti per ipsam representaret animal rationale; sed non distinguitur animal a rationali per cognitionem, per quam representatur animal rationale: ergo. Ratio maioris: quia non distinguitur ratione animal a rationali per cognitionem, per quam representatur identitas inter animal, et rationale; talis autem identitas representatur per cognitionem, per quam representatur animal rationale.

67 Ad argum; dsesis n̄, neg. utram
que neg, et rāone eius 2ᵉ. desso, tale identitatis
representari p.ᵗ illa cognitione terminata ad
Hoīe. Cur sic respondeamus, p.ᵗ ex premissa
doctrina. Quid enī obest, si totū representet,
dū modo obtū vi cognitionis āl sit intensio
naliter āl, et n̄ sit intentionaliter rāonale
vi ejusdē cognitionis? dū stet hoc 2.º disti
tinguet rāone, āl a rāonale p.ᵗ cognitionē āl
terminata ad Hoīe; licet p.ᵗ ipsā āl, et rāonale,
atque identitas inter utrumq. cognoscat. Sed inst
tamen Dña: ideo p.ᵗ cognitionē n̄ presisibē ter
minata ad hoīe n̄ distinguit rāone āl a
rationali, q.ª p.ᵗ ipsā representat totū Hoē:
ḡ si p.ᵗ cognitionē terminata ad hoīe re
presentat totū Hoē p.ᵗ ipsā n̄ distinguit
rāone āl a rāonali. Falsū ē añs procter
rāonē, quā assignat. Non q.ª p.ᵗ ipsā re
presentat totū Hoē; sed q.ª ex vi represen
tationis ipsius representat totū, ideo p.ᵗ co
gnitionē n̄ presisibē terminata ad hoīe
n̄ distinguit rāone āl a rāonali. 3ᵐ
68 D: in casu
visi hoīs a lōgē se moventis, quin discer
nat an Hoē sit, cognoscit āl, et n̄ cogno
noscit rāonale; sed hoc ipso cognitio presisi
va ē talis ex pte obti: ḡ Mj probat: in
illo casu cognoscens afirmare potest, illud
obtū ēē āl, et n̄ potest afirmare, sicū fun

damento (scilicet) illud obtū ēē rāonale: ōz.
Cōz rāo hec ē: qd qui uerumq cognoscit, po-
test affirmare, illud obtū ēē uerumq. Nḡo
m.; et 2cesso ante probaonis, nḡo cōz,
ejusque rāong. Satisfeceris q. obstensye ē, im-
possibile ēē, qd cognoscat aliquid rei, et nō
cognoscat tota res indivisibiles rāliq. Sed
animaduerte, n ēē idq, rq esse cognosci, et posse
affirmari a cognoscente rq cognitq ēē hoc,
et illud et aliā predata omnia, quē for-
dasis res cognita in se ē. Pr hoc evidenti
in casu dubij circa hec, illa, et omnia rei
predata: tunc enq quid dubitat, talia pre-
data cognoscit, et tamq affirmare n posse,
rq ēē talia predata. N. q ē idq cognoscere
hoc predatq, et posse affirmari a cognoscente
obtū, qd cognoscit ēē hoc predatq. Ergo stat
bene pr cognitionq al, terminatq ad hoēq
cognosci rāonale et n posse affirmari a cog-
noscente tale obtū illud ēē rāonale. Fmr

83. D. si cog-
nitio prsitiua n sit talis ex pē obti,
hec inde deducunt absurda. 1m qui cogno-
scit evidenter lumine naali exis-
tentiq Dei evidenter cognoscet lumine
naali Trinitatq personarq. 2m omnis
cognitio erit comprehensiua. 3m qui
habeat cognitionq istq Ens, cognoscet etq
secreta Cordiq Deique cetq occultissima

decreta. Ad argum nrm, q.d illa sint ab
surda, ut inferunt ex eo, q.d tales cognictio
nes n. sint ex pte obti presisive et despo,
absurda ee in alio sensu. loquitur dis unq.dus
e: dplex sensus istorum illarum ppnum. Vnus alius e:
qui cognoscit evidenter lumine naali existentiam
Dei ex vi presise talis representaonis cognoscit
evidenter lumine naali Trinitatem personarum. Et
hic sensus absurdus e, in hoc enim dicunt
Theologi, misterium Trinitatis ee supra lu
men raonis naalis, et naaliter incognoscibile.
In hoc sane sensu n. bene deducitur ppo illa
ex eo, q.d cognictio presisiva n. sit talis ex
pte obti: licet enim totus Deus cognoscatur,
quamvis cognictione evidenti terminata ad ipsi
us existentiam; et hoc oritur ex identitate reali,
quam existia in se havet cum reliquis Dei pre
dicatis; minime vero ex vi presise, et exi
gentia cujusvis cognictionis evidentis de
existentia Dei.

9o. Et hinc patet 2us sensus alius
illius ppnis; hic scilicet qui cognoscit evidenter
lumine naali existentiam Dei, ex vi identita
tis, quam predicta existia havet cum reliquis Dei
predatis evidenter cognosci lumine naali Trini
tatem personarum. Absonum n. e sensus iste, in
q.o accepta fuit illa ppo que absurda dicitur in
argumto, ipsa bene infertur ex eo, q.d cog
nictio presisiva n. sit talis ex pte

obti; sed absurda n̄ ē intali sensu. Alita aliq 118.
responsionis, quę dari potest, si admittat distō.
virtualis rlis inter Dei existentiā et Trinita
tē personarū, longè permitteret, qd existā Dei
cognita n̄ cognoscat Trinitas Persona
rū. assignaretque disparitas pro cognic
tione rationalis cognito Animali Hōis
scilicet inter hęc predicata non dari dis
tinctionem Virtualem (rrealem rrealem.)
rlē. Porrò hic loquimur de predatis, quę ante
operaōnē intus nullā nulla distōe gaudent. Dico

Il. 2. proprius
dr, utrusque sensus sit, qd sicognitio presisiua
n̄ sit talis ex pte obti omnis cognitio erit ob
tive Apprehensiua, siue erit Apprehensiua iden
titatis, quā habet cū reliq. obti predati predatū
illud, quod ipsa cognitio exprimit in obto. 2.
falsusq. sensus erit, qd omnis cognitio erit sub
jectivè Apprehensiua, siue apprehensiua vi suę
representaōnis. Cū quoniā cognitio n̄ dicit
absolutè Apprehensiua, nisi vi suę representaōnis
ad totū obtū extendat; propterea falsū ē absolutè,
qd cognitio tantū ex pte suę presisiua foret
Apprehensiua. Cui doctrinę consonat Doct. An
gelicus qu. 7. de poā, arto 8. ad 2m. ubi,
" sibi cū objecisset, si Deus ē simplex, totus
" attingitur à Beatis; sed qd totū attingitur, appre
" henditur: ḡ Deus à Beatis apprehenditur. Sic
" respondet: Deus à Beatis mente attingitur

totus, ñ totaliť ꝯ[illegible]; q.ª modus cognoscibili datis Divinæ excedit modũ intus creati in infinitũ: et ita intus creatus ñ potest Deũ ita perfecte intelliguere, sicut intelligibilis ē; et propter hoc ñ potest ipsũ ꝯprehendere. En juxta S. Thomæ Deus à Beatis cognoscitur totus, quin ꝯprehendat. Zb.

92. ꝯ. demũ ꝓpriis alter sensus ēē potest, q.d habens hanc cognitionẽ ent.ũ, cognoscet omnes omninò diff.s ad quas ꝯtrahit, et quib. aũ ē realiť identificata ratiõ entis: cognoscet inquã propter talẽ identitatẽ. Hic sensus ē verus, et minimè absurdus, imminò in opposito eet absurditas, quã objectibisset Authores Formalistæ objiciunt. Altẽ sensus eēt potest, q.d habens prædictã cognitionẽ ui representationis ipsius, et independentẽ ab identitate, quã cũ alijs prædatis habet prædatũ illud, q.d talis representatiõ exigit in suo obiõ, ipsẽ cognoscet omnes diff.s entis, ac proinde secreta Cordiũ, et Dei occultissima decreta. Falsus ē hic sensus. Et q.ª in sensu isto (quẽ Vulgarẽ lapsũ atque alienũ a rigore Scholastico senser P. Ulloa) frequentius usurpat dicta ꝓp.o, passim negat eã à Formalistis extra hanc questionẽ.

93. Sim: idea cognitiva presisiva n̄ eet ta lis ex p̄te obti, q.a ipsa datai verificarent pre data contradictoria de obto eodq rrliq indivisi bili; sed hoc n̄ ē in conveniens. Pg. P.nyes D. Thoma, qui et artic. citato de p̄ta ad
// 3.m sic dicente: de eodq, q.d itq re, et ē diferenti
// ratione, nihil prohibet contradictoria predicari,
// ut dicit Phus 3.o Phicorq: : : : : : : : sicut
// pt q.d idq puntq re, diferens ratione ē princi
// piuq et finis; et 2.m q.d ē principiuq n̄ ē
// finis; et ē contraia. Atque idq colligitur ex hac ejus doctrina 1.a p̄te, qu. 40. artic 1.o
// In abstratione, inquit, quæ fit 2.r universa
// lq, et particulare, n̄ remanet id, a q.o fit
// abstractio: remota enq ab Home diff.a rationali,
// n̄ remanet in intu Hoe, sed solq al. At eadq probat 2.o q.a nec in nostra senten //
tia vitant predatā contradictoria: in ea nam que verq ē, al presindi rtaliq, et ex p̄te actus à rasnali, et n̄ presindit rtaliq et ex p̄te actus à semet ipso; cuq tamē ipsq sit rrliq rasnale.

94. Neg. my anteced. 1.m Authori tatq Doct. Angelici admitto absque ulla ex plicatione. Verq ē, n̄ ee in conveniens verifica ri predata contradictoria de eadē re quate nus à se ipsa p.r rasonē distintq. Sed tunc subtq. q.o verificarent predata, n̄ exit res

eadē ut indiuisibilis ē rrlis; erit vero res ut diferens p. rasonē â se ipsa. Quod D. Thomas asserit. Et Dicendū. q.d datta prae sittone obiuâ de eadē re, ut ŕrlis ē, uerifica rent predata Dradictoria. Et hoc ē inconue niens, q.d dari prohibet rrlis identitas. Rele ge anum.o 72. usque ad absurdū coḡ quā num.o 74 deducitur, atque probamus Drâ objectibistas, 2.o authoritati dico: q.d remota ab stonē diff.a raonali; hoc ē n̄ inte lleua ex vi cognitionis. al, ex vi presise talis cognitionis n̄ remanet in intû stōō sed solū al. Et hinc fit, q.d abstraone, quâ fit 2.m uniuersale, et particulare, ex vi cognitionis abstractibus n̄ remanet in intû id, aq.o fit abstractio. Cū tamē stat, q.d re maneat atenta nâa obiū: q.d ex senten tiâ D. Thomē nesesariū ē, ut de ipso aut totū intelligat, aut nihil; cū in eo n̄ sit pars, et totū. Hec amplius patebunt ex dicendis circa uniuersale.

95. Ad 2.m probaonē nego asumptū, hujusque raonē proba tibus. coad 2.m pū, quē nā actiba ē. Quidq.d de ali rrlis sumpto uerificat.r, de raonali iden tificato rrlis cū ipso verificari debet; et simi lis ē Drariò. Itaque posita cognitione al terminata ad stonē, p.r ipsā distinguit.r fralis al â raonali; al scilicet, q.d in se ē

120.

rãonale a rãonali, q.d in se ê Animal...
Unde fit inevitabiliter p.r talem cognictionem
distingui fraliter Al rrliter sumptum, a raonali
sumpto rrliter; et distingui fraliter Hominem
rrliter sumptum à se ipso sumpto rrliter. Et
si quid probant, quæcumq.e diximus pro sen,,
tentia nrâ hoc quidem probant: nimirum enti,,
tatem rrliter indivisibilem distingui totam â se
tota p.r cognictionem præsisivam, dist.e videlicet
extrinsecâ atq.e intentionali. Si ê p.r cognic
tionem Al distinguitur fraliter, atque ex
spe actus præscinditur Al rrliter sumptum
à raonali rrliter sumpto; distinguatur si
militer; necesse ê, Al rrliter sumptum ab Ali
sumpto rrliter. Sed O bone Deus q.o diffi,,
cultatis, et angustiæ devenimus vel ipsa
ducti veritate! in hac ppne dandum insi
dimus, vel impegimus p.r cognictionem Al
distinguitur fraliter Al ab Ali, quod quis
devoret? quis æquo audiat animo?

36. Neque
ego eum statum devoro, sed divisum prius in,,
variis sensus. Si loquatur de Ali, ut in se
rrliter ê, ppne illa facile deorlutis provenit dicta
num.o antecedenti. Si vero loquatur de Ali,
ut exiguitur a cognictione Al visus represen
taonis, ppni resisto, eamq.e respuo: etenim in
hoc 2.o sensu includeret istum: cognictio Alî

// exigit vi suę representaonis suu obu ee Al.
Sic explicata falsa ē ppo. Et hunc sensu
presefert ex suis tnis; Unde negaanda ē
absolute, nisi aliunde cstet aliu ipsius sen//
// sus. Contrario ppo ista; pr cognitione Alu
// distinguitr formaliter Al ab Ali, falsa est, siloquat
de Ali ut in se rrliter ē. Et aueq ne
nasiloquat de Ali, ut exigiur à cognitio
ne Al, vi suę representaonis: fauet enim hunc
// sensu: cognitio Al exigit vi suę represen
// taonis, suu obu ee Al. Ergo hunc sen
su presefert ex suis tnis, cdenda ē abso
lute, nisi aliunde cstet sensus alius ejus de
ppnis. Ergo sensus aliu colligitur ex cir
cunstantijs in probaone 2.ae mj, ideo nega//
uimus 2.dmal pte probaonis mj. Breuius, et
clarius ne totu cficio: Al, ut in se rrliter ē, ē
hoc Al determinatu, qd cognitio ista Al n
exigit vi suę representaonis; sed ipsu distin
gui formaliter a se ipso, si ad ipsu terminet. Aliter
sic, siue presindendo aquauis ejus diffa et cntradictio
ne, exigitur a cognitione Al, vi suę representao
nis; et sic aceptu n distinguit a se ipso cognic
tio Al. In 1.a ~~(ressponsio)~~ aceptione, et supositio
ne veru ē, pr cognitione Al distingui formaliter
Al a se ipso; n ita in 2.a aceptione.

97. Hinc p.t quis respondere debeas objectibis tis oponentibus sillogismos, (qui dicunt) non concludent in sententia nostra, cum tamen sint legitimi, si non bene concludunt in eorum sententia sillogismi, quos ipsis oponimus, rectos appellamus formalistae. Sint omnium species hi:
// 2. 1.us al distinguitur formaliter per cognitionem al a rationali; sed rationale est realiter al: ergo al
// distinguitur formaliter per cognitionem al. ab ali.
// 2.us: rationale non cognoscitur formaliter per cognitionem al terminatam ad Hominem; sed rationale est
// realiter al: ergo al non cognoscitur formaliter per cognitionem al terminatam ad Hominem. De ali et rationali Hominis realiter sumpto loquitur 1.us sillogismus; proinde concedendus est totus. Similiter loquitur 2.us; proinde minor ipsius est negata. Non ergo cogimur Formalistae negare cons.q recti sillogismi. Observa praetermissas hic esse locutiones, distinctionesque aliquas, quibus Formalistae communiter utuntur; non quia illas dannemus, sed quia expeditior nobis visus est, quem servavimus loquendi modus.

98. Jam probandum est 2.da Recentiores Thomistas non stare formaliter distinctionem rationis nisi in cognitione presisiva. Quod tamquam 2.m concl.nem statuimus. Probatur: objectum cognosci non consistit formaliter nisi in cognitione: ergo objectum presisive cognosci non consistit formaliter nisi in

cognictione presisiua. His annuunt fortasi Thomistæ. Subsumo: sed obtū presisiuè cognosci ê obtū p.r raône distingui: ergo obtū p.r raône distingui n̄ consistit frâliter nisi in cognitione presisiua. P.mȝ: obtū presisiuè cognosci ê obtū terminare cognictionē in adequatā ex prê actus; sed obtū terminare talē cognictionē ê obtū p.r raône distingui: ergo. M et mȝ constant ex superius dictis.

99\. Objicit pro Thomistis Palanus: dist.o quę n̄ reperitur rrliter in obto et p.r actū intus representatur, n̄ ê cognitio, sed quid obtibus distinctū ab entitate obti et cognictione; sed dist.o raônis n̄ reperitur rrliter in obto, et representatur p.r actū intus: ergo. P.mȝ quoad 2.m prę: actus intus distinguitur representatiuè al araônali v.g: ergo representat dist.m raônis. R.anꝰ: actus intus aliq.o modo distinguit al araônali; sed n̄ entitatiuè: ergo representatiuè. Probatur: actus intus ê rrlis; sed dist.o raônis n̄ ê dist.o rrlis: ergo actus n̄ ê dist.o raônis. Omissa, vel concessa mȝ, nego 2.m prē mȝ, ad cujus probationes distinguo anꝰ: actus intus distinguit representatiuè expressiuè al araônali, concedo: distinguit representatiuè signate, nego. Vel distinguo aliter: distinguit representatiuè, tamquam raô frâlis representandi obtū, quod

p.ª ipsa distinguitur ab ratione ali; dico: distinguit representative ab ratione ali, cum quod ratio formalis representandi aliud objectum; nego ant., et cons. 122.

100. Ipse actus intus precisivus objecti est representativus, et distinctio exercita; et sicut non representat signate seipsum, sed objectum, cujus ipse est distinctio ita non representat signate distinctionem et hinc respondetur exemplo hic oponi solito, pictura Caesaris v.g. esse representative Caesarem; idem esse ac picturam representare Caesarem: quia ipsa non est exercite sed signate Caesar. Ad probationem antis, concesa maiori distinguo minorem; sed non distinguit entitative phice; dico: sed non distinguit entitative intentionaliter; nego. Id est: non distinguit realiter, sed tantum intentionaliter. Distinguo etiam consequens: ergo distinguit representative exercite; dico: representative signate; nego. Cognitio precisiva est representatio objecti, quod ipsa distinguit; sed non representat distinctionem, seu dicens ipsam in distinctione.

101. Ad confirmationem concesis premissis, nego cons. Audi similes argumentationes: negatio objectiva est identitas (scilicet sui secum ipsa) sed distinctio rationis non est identitas: ergo distinctio rationis non consistit formaliter in objectiva negatione. Altera argumentatio: pictura hominis est realis; sed homo pictus non est realis: ergo pictura hominis non est homo pictus. Negantur utraque consequentia

eodē jure rogan.r et nos: q.a scilicet mutat suppositionē in 1.o sillogismo tātus identitatis et in 2.o tātus formalis. Idē accidit in dispositione, li formalis mutat suppositionē. In m.o denominat simul cū eo, cui adjungitur, formalitē intrinsecē cognitioni, in m.o autē formalitatē intrinsecē obto. Ex data huic argumento responsione inferunt hæc. 1.m q.d cognitionē presisivā cognoscere obtū ratione distinctū, sumptū specificative, n̄ autē sumpto reduplicative hoc dicere ratione distinctū. Hoc ē: cognoscitur subtū, in q.d cadit denominatio distincti; n̄ vero ipsa fmā tribuens denominationē. 2.m cognitionē presisivā facere in genere causæ formalis obtū distinctū, seu obtū distingui comprincipe; n̄ autē in genere causæ efficientis: q.a ē fmā tribuens denominationē distincti p.r rationē, quin in ipsa aliquid producat, sed sit dist.o rationis vel ex ipsa aliquid resultet distinctū ab ipsa, q.d sit dist.o rationis. Hinc cognitio presisiva ē practica late, n̄ stricte; practica in genere causæ formalis, n̄ autē in genere causæ efficientis.

102. Objicitur 2.o ex doctrina ejus Palanij: n̄ ē idē intus distinguere, ac obtū ratione distingui: ergo licet intus distinguere consistat in cognitione presisiva, n̄ tamē consistit in eadē, obtū ratione distingui. Prob. ant. idē n̄ ē, ignē calefacere manū v. g. ac manū ēē calefactam: ergo

Ans probat: ignis e calefaciens manum per actionem productivam caloris in manu, et manus non e calefacta per talem actionem, sed per calorem ipsum: ergo. Respondet argumento ijsdem terminis, quibus Palanus utitur in proponendo facto argumentatione. Itaque post negatam 1.am et 2.am Ans distinguit 1.am ignis e calefaciens in fieri manum per actionem productivam caloris in manu, et manus non e calefacta in fieri per talem actionem, sed per calorem; nego Ans quoad 2.am partem: ignis e calefaciens in fieri manum per actionem productivam caloris in manu, et manus non e calefacta in facto esse per talem actionem, sed per calorem; Ddo Ans, et nego consequentiam.

103. Calefactio in fieri e actio, qua fit seu producitur calor. Calefactio in facto esse e calor ipse productus in manu v. g. Per calefactionem 1.o modo acceptam ignis denominatur calefaciens in fieri manum, et manus pariter denominatur calefacta in fieri ab igne. Per calefactionem 2.o modo acceptam ignis denominatur calefaciens in facto esse, et manus in facto esse calefacta ab igne. Sed neque ignis e calefaciens manum, quin in eodem sensu manus sit calefacta ab igne; et neque viceversa manus e calefacta ab igne, quin in eodem sensu ignis sit calefaciens manum. Hinc infero quod in eodem sensu, in quo intus sit distin

tinguens obtû, obtû erit distinctû; sive ab intû fiet in obto dist.o, itaqe erit intû dis tinguere obtû, ac obtû distingui.

104. Et si intûs n̂ distinguat obtû nisi p.r cognictionẽ, obtû pariter n̂ distingueretur nisi p.r cognictio nẽ, oritque cognictio fieri, et factû ẽe dist.s raonis, seu erit dist.o raônis in fieri, et in facto ẽe. At si intûs ac cione dist.a producat qualitatẽ, quẽ sit adequate cognictio obti; p.r illã accionẽ dis tinguet in fieri, et p.r illã qualitatẽ dis tinguet in facto ẽe; obtûque pariformiter erit distinctû: etenim accio illa erit cognic tio in fieri, et qualitas illa erit cognic tio in facto ẽe. Et tandẽ concludere, q.d sicut manû ẽe calidû n̂ consistit formaliter nisi in ca lore, qui ê calefactio formalis, et in facto ẽe; ita obtû ẽe raône distinctû n̂ consistit forma liter nisi in qualitate, quẽ ê formalis cognic tio et in facto ẽe. Accioque productiva calo ris erit infieri, seu tantû efectivé calefac tio; et similiter actio productiva cognic tionis erit tantû infieri seu efectivé dist.o raônis. Loquimur dist.o raônis n̂ consistit formaliter nisi in cognictione; et nullomodo in negaô ne obtiva, sive consideretur infieri, seu efectivé, sive consideretur infacto ẽe, atque formaliter talis dist.

105. Objicies 3.º si dist.º rationis non deberet formaliter nisi in cognitione præcisiva, tota dist.º rationis se haberet ex parte actus: ergo esset dist.º realis. Probatur cons.: si tota dist.º rationis se haberet ex parte actus, animal v. g. ut distinctum per rationem à rationali esset animal ut cognitum cognitione animalis quatenus differens à rationale ut cognitum cognitione rationale; sed animal ut cognitum cognitione animalis differt realiter à rationali ut cognitum cognitione rationale: ergo. Ratio minoris; quia animal ut cognitum cognitione animalis, et rationale ut cognitum cognitione rationale dicunt cognitiones reales inter se distinctas. Concesso antecedenti, distinguo consequens: ergo esset dist.º realis cognitionis à cognitione, concedo: ergo esset dist.º realis eorum, quæ dicuntur distingui per cognitionem, nego consequens. Ad probationem, nego, concessa maiori, distinguo minorem: scilicet animal ut cognitum cognitione animalis differt realiter à rationali ut cognito cognitione rationale, reduplicationibus solum notantibus cognitiones illas esse formaliter diversæ repræsentationis, concedo: notantibus reduplicationibus cognitiones illas esse id, quod affirmatur distingui, nego minorem cum sua probatione. In hunc modum potest distingui consequens.

106. Cum dicamus dist.em rationis formaliter debere in cognitione objecti, quæ vi suæ repræsentationis non exigit objectum esse id, quod exigit vi suæ repræsentationis alia ejusdem objecti cognitio, dici

~~mas~~ etiã denectimus in dist.e raonis ingruenire rrliq dist.m unius ab alia cognictione, sed hoc posito nullatenus fit, harũ cognictionũ obtũ dis=tinguir rrliũ â se ipso; sed idẽ diversimodo intentionaliũ representari, atque p.r raonẽ dis=tingui. Q.d autẽ idẽ rrliũ obtũ, ũg. hoc sit distinctũ p.r raonẽ, quatenus ut cognictũ cognictione Al diferet a se ipso ut cognicto cog=nictione raonale; 2pliciũ hoc potest inteligi atque explicari. 1.o modo, ut sit sensus, q.d formaliter dist.e sint cognictiones illæ. Et hoc verũ ê; sicut ê verũ, q.d fiâ obtum cog=nicti ê cognictio. Sensũ istũ havent locutiones, Formalistarũ comunes, quib.s dicitur: Al, ut Al distinguitur fraliũ â raonali ut raona=li; hoc ut cognictus cognictione Al n ê idẽ raone seũ ipso ut cognicto cognictione rao=nale pluraque hujusmodi.

107. 2.o modo ut sit sensus, q.d id, q.d denominatur raone distinctũ, sint illæ cognictiones. Et hoc falsũ ê. Vi illorũ obtũ ad q.d terminantur denominatur raone distinctũ; et ipse ff ad invicẽ distincte rrliũ. et propter hanc ipsarũ dist.m rrlẽ hoc et cog=nictio Al sive hoc ut cognitus cognictione Al scretibê sumptus distinguitur rrliũ inadequatè ab Hoñe et cognictione rao=nale, sive ab Hoñe ut cognicto cog

nitione rationale. Directive etiam sumpta: quia decretum est actione et cognitione actuali constituitur, seu dicit tanquam partem sui cognitionem actualem, quae realiter adaequate distinguitur a cognitione rationali, proinde quae constituitur decretum est ipsa actione et cognitione rationali. Colliges, distinctionem rationis versari inter actuale et rationale prout distincta a cognitione, si prout denotative, cognitione esse rationem formalem distinguendi actuale a rationali; si autem denominative prout, cognitione esse id, quod quo dicitur distingui per rationem. Quae respondendi modum Thomistae servabunt, si objiciatur ipsis propositio ista, distinctio rationis versatur inter actuale et rationale prout distincta a negatione objectiva resultante.

N. 8. Objicitur 4.° tot genera dantur distinctionis, quot genera entium; quia distinctio est proprietas entis; sed datur ens rationis objectivum: ergo et distinctio rationis objectiva. Sub illa adversariorum majori hanc subsumo minorem; sed datur ens rationis subjectivum: ergo et datur distinctio rationis subjectiva, sive est per actus. Cui Thomistae repugnant. Respondetur ratione dicenda potest in sensu negari majorem. Duplex enim distinctionis genus (abstrahendo nunc a divinis) sufficit. Sufficit, et requiritur distinctio realis ad distinguendum invicem quaecumque sint entia, quae ingressa

n̄ ſſ idẽ ꝑaliꝫ; ſuficit et requiritur diſt.
raõnis Cõſistens ꝑaliꝫ incognitione preſiua
ad diſtinguendũ extrinsecẽ quęcumq. ſint idẽ
inꝫ ſe rrliꝫ, et capacia diſt.ᵛ extrinsecẽ. Alia
raõ ẽ omittendã: Diſt.ᵉ namq. n̄ ẽ proprietas
Entis, ſed predicatũ ecentiale ſrio et diferentia
liꝫ cõſtitutibus Entis. Deinde n̄ data ni
noãnda eet: n̄ enim dat. ens raõnis obtbus
Thomiſticis, ut ex superioribus cõstat. Ego
tamen omiſsis premiſsis, poſſe diſtingui cenſ:
ꝫ et dat. diſt.ᵉ raõnis obtiba, hoc ẽ rrlis
diſt.ᵉ unius Entis raõnis objectibi ab alio
ente raõnis obtibo; omitto: hoc ẽ diſt.ᵒ n̄ rrli,
quę faciat, uel cujus frã ſit ens raõnis
obtibus; nẽc coq. Diverſe ſſuiſ; quę ma
lueris, eligito ut reſpondeas.

Subsectio 8.ª
Distintio inter realem, et raõ,, nis media.

300. Quę opo
nunt extremẽ diſt.ᵛ explicare ſſ rrlis ſci
licet diſt.ᵉ et raõnis. Illa, quę uerſari n̄
poteſt inꝫ rrliꝫ identificata; hęc, quę n̄ niſi
inꝫ rrliꝫ identificata uerſat: illa quę
intrinsecã ẽẽ debet, hęc quę extrinsecã eſt.
Inꝫ extrema iſta Scotus medium expo
nit ab ipſo excogitatũ mirabilẽ, qua pollet
ſubtilitate ingenii. Hic ꝫ Dʳ Scotiſtarum

Princeps Doct.r Marianus, et S. Doct.r meritissimo cognomento in 1.m dist.e 2.a qu.e 7.a §.o sed hic restat, proponit ita difficultate Misterij Trinitatis: n̄ videt.r intelligibile, q.d ecentia n̄ plurificet.r, et supocita sint plura, nisi aliqua dist.o ponat.r inter rãonem ecentiæ et rãonem supociti: et ideo ad salbandam possibilitatem predictam oportet videre de illa dist.e Dico igitur sine acectione, et pre juditio sententiæ melioris, q.d rão, qua formaliter supocitum ē incomunicabile, et rão ecentiæ ut ecentia havent aliquam dist.m precedentem omnem actum intellectus creati, et increati. Deinde rogat: nunquid igitur debet dici aliq.a dist.o? Respondet: melius ē uti illa negatiba, hoc n̄ ē formaliter idem, quam hoc ē sic, et sic distinctum. Subdit: sed n̄ ne sequitur: A, et B. n̄ sunt idem formaliter: ergo sunt formaliter distincta? Respondet, q.d n̄ oportet sequi: q.a formalitas in ante negat, et in conse.nti afirmat.

110. Quæris ultimo: sed nunc quid hec dist.o dicit.r realis? respondet: n̄ ē proprie realis actualis, intelligendo sicut comuniter dicit.r realis actualis illa, quæ ē diff.a rerum, et in actu; q.a in una persona n̄ ē aliq.a diff.a rerum preter simplicitatem divinam. Et sicut n̄ ē realis actualis, ita n̄ ē realis potentialis; q.a nihil ē ibi in potentia, q.d n̄ ē in actu. Potest autem vocari diff.a rationis: n̄ q.d ratio cipiat.r pro diff.a formata ab intellectu. sed ut

// Rao accipiatur pro quidditate rei; 2.m quod quidditas
// est obiectum intellectus. Vel alio modo potest vocari distinctio
// virtualis: quia illud, quod habet talem distinctionem in se,
// non habet rem, et rem; sed una res habens virtua
// liter, sive eminenter quasi duas realitates: quia unicuique
// realitati, ut est in illa re, competit illud proprium, quod
// inest tali realitati; ac si ipsa esset res distincta.
// Ita enim haec realitas, scilicet Paternitas, dis
// tinguit, et illa scilicet essentia, non distinguit,
// inter Patrem, et Filium; sicut si ipsa scilicet
// Paternitas esset una res, et illa scilicet essentia,
// esset alia. Eadem repetit dist. 8.a qu. 3.a
et dist. 13.a 26, et 28.

111. Ex his patet S. D.
admittere distinctionem aliquam praecedentem omnia ac
tum intellectus inter praedata realiter identificata.
Patet ergo, talem distinctionem ex sententia hujus Doctoris,
non esse proprie realem, et intercedere inter rem et rem
sed inter quasi duas realitates ejusdem rei.
Patet insuper, talem distinctionem jure medium appellari,
si nec virtutis est adeo magnae, ac est realis
distinctio, neque virtutis adeo tenuis, ac distinctio ratio
nis est. Patet denique Marianum Doctorem parum cu
rare de nomine hujus distinctionis, dummodo ipsa
dicatur praecedere omnem actum intellectus, et non esse
distinctio proprie realis. Itaque sensum quem aperuit
laudatus Author, inquantum ea distinctio possit
appellari distinctio rationis, et ergo distinctio virtualis,
hoc est, distinctio rationis, et distinctio virtualis.

Posuit in divinis hanc dist.m S. Doct.r 127
et in creatis posuit. Suy Doctr.m S.
Schola acceperat, uno Herrera (sides
sit ap.d Merineto) secluso. Stant Ima
prædictæ dist.m Thomistæ Dominicani, et
fere omnes Jesuitæ.

182. Sed latius exponen
da e.t S. Scoti mens, ut quid alij defen
dant, quid opugnent in præsenti difical
tate alij, clarius ostendat.o Explanant ope
rosè Magistri Scotistæ. Voce omnium au
diat.o Minorum Generalis Magister,
et Valisoletanus (Cqqxi) Episcopus
R.s et Ill.s Joannes Merinero. loquitur
laudatus hic Author cap.e 1.o de Univer
salibus, disp.e 1.a qu.e 2.a sectione 1.a post
quæ disserat, Thomistas 1.o dividere dist.m
in Imum in rlz, et raonis; hancque,
indivisâ manente alia, subdividere in
raonis ratiocinatæ, et ratiocinantis subs
// jungit; Scotistæ autem dist.m in Imum
// 1.o dividimus in dist.e ex naâ rei, et in dist.m
// raonis, et hac indivisâ manente, dist.m
// ex naâ rei subdividimus in rlz, et
// fmlz. Sic num.o marginali 21. disserat
// num.o 15. rlz strictè sumptæ apellamus
// n. omne illud, quod convenit rebus ex naâ rei,
// et seclusâ quacumq.e intus operatione, sed
// quæ talis hoc modo convenit rebus, ut salvæ

// p.ⁿ pog Dei, una posit existere sine alia,
// vel saltẽ alia sine ipsa. Et num.º
// 16. dist.ⁿᵐ vero ex naã rei frãlẽ dicim,
// esse illã, quæ et si sit in rebus, seclusa qua
// cumq. intus operaõne; tamẽ versat solũ
// inter formalitates, idẽ, inter entitates, quæ
// ita unã et si apre rei ñ sit de raõne quid
// ditativa, aut dsepu frãli alterius, sed potius
// habeant quidditates, seu dsepibilitates diver
// sas; tamẽ neq. p.ᵃ pog Dei absolute potest
// existere, seu separari ab alia, neq. alia
// ab ipsa.

113. Num.º itẽ 19. et 20. vias aperue
rat multas, atque diversas ad dist.ᵐ ɼalẽ
investigandũ; itẽ alias ad investigandũ
dist.ᵐ frãlẽ. Signa nimirũ quæ dũ, ut
cognoscamus, quænã distinguant ɼaliter,
quænã dantur frãliter ex naã rei, vias appe
llavit citatus Author. Pro distinctis ɼaliter
hæc apud ipsũ sũt 4.ᵒʳ signa: via generaõ
nis, via corruptionis, via separaõnis, via
originis. Quæ enĩ, inquit, diversa gene
raõne producunt, vel diversa corruptione
corrumpunt, aut unũ potest existere sine alio,
aut unũ ẽ causa alterius, hæc omnia dist.ᵉ
stricte ɼali distinguunt. Pro distinctis autẽ
frãliter hæc sũt apud eundẽ signa quinque.
vid. exclusionis, definitionis, descriptionis,
demonstraõnis, reduplicaõnis. Quotiẽs enĩ,

ait, aliq.a ita se habent, ut unu excludat aliud à sua ratiōne fr[ali], vel diversa definitione ecentiali, aut descriptione, que explicet proprie data, definiat, aut definit aliud, aut de ipso demonstret aliquid, q.d n̄ demonstrat de alio, vel deni que de uno in quanti dali dicat aliquid, q.d n̄ dicat in quanti dali de alio, hec fr[ali]ter distinguunt. Hec omnia Merinerus, qui, ut nos, der observat Losada, clarius ceteris mente Scoti Subtilis exposuisse videt.

114\. Vti vides, dist.o ista Scotistar appellat ex naā rei q.a datur ante omnes intell. operatiōnes et fr[ali]s dicit, q.a inter fr[ali]tates versat. Quid nomine fr[ali]tat intelligant Scotiste, haues ex Merinero sub fine n[ume]ri num. 112. Iam vero doctrina ista, Dari tunc in Divinis, tunc etiā in Creatis dist.m ante operatiōne intell., que r[eali]s n̄ sit, inter predata ejusdē rei, v.g. inter ecentia et Paternitate diuina, et inter al Honis et ratiōnale Honis. Nos diuina altissimo preterewnde silencio, discutiem[us] hic, an in creatis dist.o predic da inueniat inter predata r[eali]ter identificata? Dicimus erg. ov[..] in Creatis n̄ dar dist.o dist.o fr[ali]s ex naā rei inter predata r[eali]ter identificata.

115\. Pb.x P. sic: inter al et ratiōnale Honis n̄ dar dist.o fr[ali]s ex naā rei: ex.

P. ans: eo ipso q.d rationale identificet proprie realiter cum Ali Honis, identificat proprie realiter cum omni constitutivo Alis Honis; sed aliquod constitutivum Alis Honis est non distingui formaliter ex natura rei ab Ali Honis: ergo eo ipso q.d rationale identificet proprie realiter cum Ali Honis, identificat proprie et realiter cum non distingui formaliter ex natura rei ab Ali Honis. Atqui rationale identificat proprie realiter cum Ali Honis etiam juxta Scoti sententiam et rationale identificari proprie realiter cum non distingui formaliter ex natura rei ab Ali Honis, est rationale non distingui formaliter ex natura rei ab Ali Honis, etiam juxta eandem sententiam: ergo etiam juxta Scotistarum sententiam rationale non distinguitur formaliter ex natura rei ab Ali Honis. Major certa censetur tenentiamque Adversariorum, nisi dicat ipsum Al Honis distingui formaliter ex natura rei ab ipsomet Ali Honis. Minor subsumpta est innegabilis: quis enim ejus primam negabit quis? et bona est subsequens consequentia.

186. P. aliter Declaratur si daretur inter Al, et rationale Honis distinctio formalis ex natura rei, Al, et rationale Honis distinguerentur proprie et realiter inter se: ergo non datur. P. ans: si daretur talis distinctio Al et rationale Honis non distinguerentur tantum formaliter ex natura rei: ergo P. ans: ideo, quia data distinctione Al et rationale Honis [non] distinguerentur tantum formaliter ex natura rei,

q.ª talis dist.º versaretur inter duas aut quasi duas realitates, seu quidditates ejusdem rei; sed n̄ obstante hoc, tali data dist.e Al et rationale Hominis n̄ distinguerent̄ dantur formalis ex natâ rei: q. Illa ē natâ, et Scoticus loquendi modus. Prob: licet Al et ratônale Hominis sint quasi duæ realitates, seu quidditates ejusdem rei, hoc n̄ obstante, identificant̄ pro-prié r̂lis et n̄ dantur fr̂lis ex natâ rei: q. Ecce vim totam probatônis hujus: identitas præsedens omnes actus intus ē proprié r̂lis, et si versetur inter duas, aut quasi duas realitates, seu quidditates ejusdem rei: q̄ dist.º præsedens omnes actus intus exit proprié r̂lis licet versetur similiter.]

187. In istis pro-batônibus inclusæ habes omnes illæ rationes probandi contra Scotistas: scili-cet, q.ª admissa Scotica dist.e de eadem r̂lis entitate verificaretur distingui r̂lis a se ipso. Posset et alia conformari probatio ex eo, quod de predatis ejusdem entitatis, ut præsedunt omnes actus mentis verum num-quam sit, q.ª aliquod ex signis â Me-rinero designatis ad fr̂alis dist.ⁿᵉᵐ inves-tigandum inveniatur in uno ac n̄ inve-niatur in alio predato. Patebit hoc consi-deranti. Alia rursus formari posse pro-batô, q.ª data ista dist.e de eadem r̂lis

entitate creata verificarent affirmatio et negatio ejusdem predicati:

118. Sed Scotistas audiamus arguentes. Argumentum 1o. ante operationem intellectus de animali et rationali verificantur predicata contradictoria: ergo ante operationem intellectus distinguntur. antecedens probatur: ante operationem intellectus de animali verificatur esse rationem assimilandi Hominem Equo; et de rationali verificatur non esse talem rationem. et insuper de rationali verificatur esse rationem dissimilandi Hominem Equo; et de animali verificatur non esse talem rationem: ergo. Hujus argumenti difficultas apud citatus Losada crucem ingeniorum appellat. Et torqueri nihilominus in Adversarios, ut quoniam nos curam portamus sit talis Scotistas sibene, ut dicit Lepida oportunitate Losada. Rationale stricte formaliter est ratio assimilandi Hominem Equo; sed simul stricte formaliter non est talis ratio: ergo cum potius sit ratio, propter quam Homo proprie formaliter differt ab Equo: ergo rationale simul est stricte formaliter et non est stricte formaliter ratio assimilandi Hominem Equo. Si minorem negent, simul negant rationale stricte formaliter identificari cum animali. Si negent minorem, vesa ejus probatione: non enim esse est idem esse rationem dissimilandi, et non esse rationem assimilandi; nos pariter dicimus non verificari negationes, quae

119 ab ipsis asserunt verificari. | | 153.

loquitur directe res-
pondentes rationi 1.^m ant^s et probationi ejus quoad
rationes illas. Esse simile, et non esse simile res-
pectu eorundem extremorum, contradictoria sunt; non vero
sunt contradictoria esse simile, et dissimile esse. Pat
3.^m et ratio 2.^i est: quia dissimilitudo non destruit, quod
astruit similitudo, neque viceversa, et ita non
se haberent, si esse simile, et esse dissimile essent
contradictoria; etenim contradictoria mutuo se
destruunt. Similitudo, et dissimilitudo non des-
truunt mutuo, nisi sit omnino pura si-
militudo, et omnino pura dissimilitudo; quae
communiter censent impossibiles in sensu
reali. Similitudo non pura, sed mixta dissi-
militudini, passim invenitur. Homo est similis,
et dissimilis Equo. Similis, quia Homo est animal,
et Equus est animal: dissimilis, quia homo est rationalis,
et Equus non est rationalis. Ergo animal Hominis
realiter sumptum sit Homo, et rationale etiam,
realiter sumptum sit Homo; Homo per rationale
ita sumptum est similis, et dissimilis Equo;
et per animal sumptum similiter. Est itaque animal
Hominis ante operationem intellectus omnino ratio assi-
milandi, atque dissimilandi Hominem Equo,
pariterque rationale. Sed quid de causa ipsorum:
Quomodo homo est similis Equo in rationalitate? illud
contradictorium rationalitate sumpta realiter. Videntur
absurdis, quod Homo assimiletur Equo in eo, quod

in ipso Hoñe ê al; raĉonalitas autẽ in Hoñe al ê.

820. Instant: idẽ ñ potest êe simul equale, et in equalê alteri: ergo neque simul alteri simi-le, et dissimile: ergo si al Hoñis ê Equo simile et raĉonale ê Equo dissimile, al Hoñis et raĉonale ñ sũt idẽ. Retorqueo: equale et in æquale distinguunt̃ snicte rẽaliter; ergo simile et dissimile distinguunt̃ snicte rẽaliter: ergo al et raĉonale Hoñis stricte rẽaliter distinguunt̃. Resp. antẽ; negõ conseq. Duo êe equalia ê nihil plus, et nihil mi-nus habere. Êe in equalia ê unũ plus habere, quã alterũ habet. Plus habere et nihil plus habere sũt prædicata ctrãdicto-ria; proinde unũ extremũ ñ potest si-mul equale et in equale êe respectu al-terius ejusdẽque extremi. Non ita se ha-bent simile, et dissimile, ut dictũ ê. Hinc in equalitas ê ñ equalitas; sed dissimili-tudo ñ ê ñ similitudo.

821. Replicant iterũ: Petrus ante operaĉonẽ intellectus similior ê Paulo quã Equo: ergo in Pẽo ante operaĉonẽ intellectus datur aliqua rẽalitas in qua ñ ê similis Equo. Hoc enĩ retorquet̃ sic: Petrus ante operaĉonẽ intellectus ê propriê rẽaliter similior Paulo, quã Equo: ergo in Pẽo ante operaĉonẽ intellectus datur aliquid in quo ñ sit propriê rẽaliter similis

Equo. Dixerè: Ipso ante operationem . . . Ante operationem intus non dat alia, et alia formalitates. Verum ille formalitas est 2. inventionis significans . . . cognita. Itaque formalitas per rationem . . . Unde Hoc cognitus cognitione al, sive ut terminans cognitionem al dicitur formalitas al, seu al formaliter sumptum; et ut terminans cognitionem rationale dicitur formalitas rationale, seu rationale formaliter sumptum; sicque per rationem in Homine, alijsque obviis distinguntur formalitates. Et in entitatibus aptè rei solum dat fundamentum ut distinguantur per rationem intrinsecè formalitates, seu alia, et alia predata. Utrique entitates eo . . . se magis vel minus similes, quo ipse aptè rei fundamentum prebet ad plures vel pauciores formalitates, in quibus utraque conveniat, et per rationem . . .

122. Hinc Petrus similior est Paulo, quam Equo; non quia in Petro ante operationem intus sit aliqua formalitas, in qua non sit Equo similis; sed quia fundamentum prebet, ut in ipso plures distinguantur formalitates, in quibus convenit et per rationem . . . Petrus cum Paulo et non prebet fundamentum ad tot formalitates, quibus conveniat, et similis . . . cum Equo. Petrus quidem . . . cum Paulo per formalitates, al, rationale, Hoc, risibile, per alias que superiores his; sed vero cum Equo . . . et per rationem convenit per formalitatem al, aliasque

superiores hac; n̄ aute p̄r. formalitates, rationale, et similes, Hoc. Fit proinde, Petrus in se ipso similisque esse Paulo, quo Equo; quin aliquid sit realiter in Petro p̄r quod ante operationem intellectus n̄ sit Equo similis.

123. Arguunt 2°. inter Hominem et animal rationale dari ante operationem intellectus non identitatem, quae inter animal et rationale Hominis: ergo ante operationem intellectus datur aliqua distinctio inter animal et rationale Hominis, quae n̄ datur inter Hominem et animal rationale: ergo haec cum proprie realis n̄ sit, erit formalis ex natura rei. Antecedens probatur 1°: Homo includit animal rationale 1°. modo perseitatis, sive in sua ratione formali quidditativa; et animal Hominis n̄ includit eodem modo rationale: ergo. Ratio antecedentis: quia Homo ut Homo includit esse formaliter animal rationale ut tale; et animal ut animal excludit esse formaliter rationale ut rationale. Probatur 2°. idem antecedens: Homo et animal rationale definiri n̄ possunt diversis definitionibus essentialibus; et animal Hominis, et rationale definiuntur diversis essentialibus definitionibus: ergo. Ratio antecedentis: Homini et Ali rationali ista est eadem essentialis definitio, animal rationale seu principium sentiendi et ratiocinandi; ali autem haec, principium sentiendi, et haec diversa rationali, principium ratiocinandi.

124. Ad argumentum negando antecedens. Nego in super probationem antecedentis quoad 2am partem: nam animal Hominis ex parte rei est quidditative rationale. Ad

rationis antis dico, q.d Hoô n̄ ê aptè rei Hoô ut Hoô; sed Hoô ut Hoô ê terus 2.æ intentionis signi=nificans Homi 2.m êê intentionale, q.d habet vi cognitionis Hoô et pariter al Hominis n̄ ê aptê rei al ut al; sed al Hominis, aut Hoô 2.m êê intentionale q.d habet vi cognitionis al ê al ut al. P.d autem al ut al, n̄ sit formaliter rationale ut rationale, solum probat cogni=tionem al n̄ exigere ex sua representatione suum obtu êê rationale; ac proinde al p.r talem cogni=tionem distingui á rationali. 2.æ probationis dis=tinguo ants. quoad utramque partem. Q.d quoad 1.m Hoô, et al rationale definiri n̄ possunt diver=sis definionibus ecentialibus adequatis; Cdo: in adequatis; nego. Quoad 2.m al Hominis et ratio=nale definiuntur diversis definionibus ecen=tialibus adequatis; Nego: in adequatis; Cdo. Hoô et al rationale definiuntur adequaté ecen=tialiter al rationale; pariter definitur al Hominis realiter sumptum et rationale pariter etiam sump=tum realiter. Hoô et al rationale definiuntur in adequaté ecentialiter principium senciendi, et etiam in adequaté ecentialiter definiuntur principium ratiotinandi: cæterum hoc idem accidit ali Hominis, et etiam rationali sumptis realiter. Eodem enim modo et eadem definione, qua definitur Hoô, et al rationale, definitur al Hominis accep=tum in sensu reali, et rationale similiter acceptum. Nec aliud paritur realis identitas;

ex q.a oprobant quqcumq.e diximus argūto.
125. Arguunt 3.o Raô fr̄alis, q.d Pruŝ ê āl n̄ ê raô fr̄alis, qua ê raônalis: ḡ in Pr̄o distinguit Vr.a P. anŝ: hec pp.o
// ê vera: ideo Pruŝ ê al, quia ê principiū
// senciendi; et falsa ista, ideo Pruŝ ê al
// q.a ê principiū ratiotinandi: ḡ. Oprat.: vera
// ê aliqua ɔ̄ his pp̄nibus, al ê ecentialis
// raônale, et, al n̄ ê ecentialis raônale;
sed 2.a n̄ ê vera; aliās enī quidq.d ê al eēt raônale: ḡ 2.a: ḡ al et raônale distinguunt.
P. ista, si probant aliquid, dist.m rrlē alis á raônali, dū modo procedant de raône fr̄ali; de principio senciendi, et de principio ra tiotinandi independentibus ab operaône intus. Et cū procedant ista juxta Scoti sententiā, falsū ê 1.m anŝ, falsū 2.o coad 2.m p̄tē: nā loquendo de principio ra tiotinandi, q.d rrlis ê in Prô vera ê
// pp.o ista, ideo Pruŝ ê al, q.a ê principiū
// ratiotinandi, illud scilicet, q.d ê rrlis prin, cipiū senciendi. Parirq.e Opraôni ê di cendū, 1.m ex illis pp̄nibus verā ēē, dū loquat.r de ali identificato cū raônali; fr̄.r et 2.a in eodē sensu falsa ê. Si tamē ista omnia n̄ de entitatibus ut precedunt om nē actū intus, sed de ijs, ut subjacent intus precitioni procedant, solū probant dist.m raô nis.

126. Arguit deniq. pro Scotistis unus vel alter ex nostris recentioribus: quidq.d ē separabile, et distinguibile ē actu distinctu; sed ante operaonē intus al, et raonale Hoïs sunt separabilia et distinguibilia: ḡ ante operaonē intus sunt actu distincta. Raō maj., q.d accedente cognitione presiua, al et raonale distinguunt et separant. Probat: ubi n̄ dat distinctio dari debet identitas oposita tali distintioni; sed ante operaonē intus n̄ dat in Hoïe identitas oposita distintioni inter al et raonale: ḡ ante operaonē intus dat in Hoïe dist.o inter al et raonale. Pmj: si ante operaonē intus daret in Hoïe identitas oposita distintioni inter al et raonale, hæc n̄ distinguerent p.a adveniente operaone intus; sed distinguunt adveniente tali operaone: ḡ. a num.o 67. notatq haues fal citatq nunc n̄ accepit de separabilitate, et distinguibilitate rali. Ubi dicta turreisle, et nunc nḡa hujus arguti. Ctiq nunc dr. probaonis falsa ē, et nganda nisi accipiat tantu de dist.e et de identitate realibus. Distinguat nihil ominus sic: ubi n̄ dat distinctio debet dari identitas oposita tali distintioni, si extrema suponant in ieia ad quæ spectant identitas, et dist.o Cdo. si n̄ suponant, nego.

133

127. Est dicere: si n̄ dat̄ dist.ᵉ r̄ālis inter al et rāonale Hominis, dat̄ inter ipsa r̄ālis identitas: q.ᵃ al et rāonale Hominis sunt in linea r̄āli siue independenti ab intu, ad quam spectat identitas et r̄ālis dist.ᵒ Sed licet inter al et rāonale r̄ālis sumpta n̄ det̄ identitas rāonis n̄ proinde dat̄ rāonis dist.ᵒ q.ᵃ dist.ᵒ et identitas rāonis spectat ad lineam intentionalem, seu dependentem a consideratione intus, et al et rāonale, ut in se sunt r̄ālis, n̄ sunt in linea intentionali. Hic n̄ valet; al et rāonale Hominis apte rei n̄ habent identitatem rāonis: ergo habent dist.ᵐ rāonis: q.ᵃ in statu r̄āli neq.ᵉ identificant intentionaliter, neq.ᵉ intentionaliter distinguunt. Sed neque habent apte rei identitatem oppositam, ut p.ˡ rāonem distinguant, adueniente cognitione presisiua: n̄ enim identitas r̄ālis obstat, sed potius prerequirit ad superuenientem dist.ᵐ rāonis. His dixere satisfactum ē argumento et confirmatione.

128. Nunc ad retortiones in argumento: 1.ᵃ quidquid ē distinguibile ē actu distinctum; sed al et rāonale ante operationem intus sunt distinguibilia: ergo ante operationem intus sunt intentionaliter distincta: ergo distinguunt intentionaliter priusquam detur formalis dist.ᵒ 2.ᵃ sub eadem forma; sed Petrus et Paulus possibiles sunt distinguibiles dist.ᵉ actuali,

et propria status existentiæ: ergo Petrus et Paulus possibiles distinguunt, distinctione actuali et propria status existentiæ: ergo distinguunt distinctione propria status existentialis, quod statu existentiali non habent. Ecce vel in eadem linea xxli, seu independenter ab intus non valet à distinguibilitate in uno statu ad distinctionem in alio. 3.ª quidquid est distinguibile est actu distinctum; ergo quidquid est separabile est actu separatum. Sed anima nostra separabilis est à nostro corpore: ergo est actus separata. Alias adde Dicta Desideratione. V.ª ubi non datur distinctio dari debet identitas opposita tali distinctione; sed inter A et rationale Hominis non datur ante operationem intus identitas per rationem: ergo datur distinctio per rationem. 2.ª ... sub eadem eadem n...; sed ante quam existant Petrus et Paulus, non datur inter ipsos identitas actualis, physica, et propria status existentiæ: ergo antequam existant, datur inter ipsos distinctio actualis physica, et propria status existentiæ. Mitto plura hujusmodi Dicta argumentorum et Desiderationum. Ex dictis sat ostenditur, nullam includi distinctionem in capacitate ad distinctionem exprimendam.

|| ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ ||

|| ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ ||

|| ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ ||

|| ~ || ~ || ~ || ~ || ~ || ~ ||

|| ~ || ~ || ~ || ~ ||

|| ~ || ~ || ~ ||

|| ~ || ~ ||

3||

Subcectio 9.ª
Apendix ad distintiones.

129. Oportet addi circa distintionẽ realẽ ñ dari in individuo aliquos gradus Metaphicôs inter se realiter distinctos. Haec perhiparetticorum mens indubia. Contrarium tamen statuit Caramuel in Metalogia libro 2.º dispᵉ 8.ª et ipsi favent Lulistae aliqui hoc ẽ, Sectatores Raimundij Lulij. Apellant gradus Metaphicici Sectus illi, quorum alij superiores sunt alijs, seu inferiores, in quos ratiô dividit eandẽ entitatem. Sic Homẽ, al, vivens, substantiã distinguit intus in eodẽ individuo v. g. Petrô. Gradus q.ᵉ dicuntur: q.ª p.ª Hos Sectus accendit, descenditque intus ab infimo ad superiorẽ, à superiori ad infimum. Et Metaphicici apellant nomenclatione data ab Authoribus Perhiparetticis qui eos ñ phice, sed Metaphicê tantum distingui asserunt. P.ª Immunis acertio: q.ª individuum v.g. Petrus ẽ indivisibilitr realiter Homô, al, vivens, substantia: et ipsi gradus tantum sunt aptê rei ipsᵉ Petrus realiter indivisibilis, et post operatiônẽ intus cognictus Sectus magis, et minus superiori, aut inferiori; sed in hoc nulla intuenit realis distᵒ gradum

sed tantum dist. rationis: quia in Pro non dantur gra- 135
dus Metaphisici realiter inter se distincti. Neque
suadet oppositum ex diversitate operationum, quae
procedant ab uno, eodemque individuo; idem namque
principium diversas specie operationes saepius
elicit.

130\. Sequitur distinctio scoticae Baconica
dicta, quae a Bacone Doct. Resoluto
sic appellant. Hanc Baconistae cum Magistro
Clicéo Garcia tom. 1. cursus Phici realis, formalis,
et intentionalis ex natura rei vocant. Hanc abstr.
ictivam praesedentis omnia actui intus in praedicata
realiter identificata, quae tamquam rationes sui ordinis,
sive respectus habent intus. Itaque dicunt, versari
talem distinctionem inter cognoscibilitates ejusdem rei indivi
sibilis realiter. In Hone, inquiunt, alia est cognoscibi
litas, qua est Al, alia cognoscibilitas, qua est ratio
nale; et sic de alijs praedicatis. sed non proinde
Hoc est alia, et alia entitas in esse phico, sed
tantum in esse intentionali, atque repraesentabili.
Mentem explicant varijs paritatibus, quarum haec una est:
sicut varijs distinctis coloribus Columbae apparet
collum propter Solis radios ipsi collo incidentes,
licet color in se unicus sit: ita entitas
eadem licet in se una, simplexque realiter, mul
tiplex est in esse intentionali, et repraesentabili
propter diversas cognoscibilitates, quas habet re
lative ad diversas cognitiones, quibus potest
attingi ab intellectu.

131. Cunctis obnoxia ē sententia ipsa impugnationibus, quibus sententia Scotica, sed præcipuè hac, alijs pretermissis, retundit Baconica dist.ᶜ capacitas ejusdē simplicis entitatis ad terminandū diversas cognitiones stat sine dist.ᶜ fᵃˡⁱ r̃ali: ẽ ñ dat.. P. ant. eadē r̃alis cognoscibilitas, nullo modo a se distinta ante operaōnē intus, potest terminare diversas cognitiones: ẽ P. ant. eadē r̃alis pōa cognoscitiva, nullo a se distinta ante operaōnē intus, potest elicere diversas cognitiones: ẽ. Raō paritatis ē: q.ᵃ sicut intū posse elicere diversas cognitiones solū ē fundamentū, ut p.ˣ raōnē dividat ipse in plures formalitates; ita entitatē posse diversas terminare cognitiones, duntaxat ē simile fundamentū. Exemplū Columbē suadet id ipsū, q.ᵈ nos intendimus: nā sicut color ille in se unicus, et nullomodo in se multiplex solū ē fundamentū, ut, accedente luce, sit aparenter multiplex: sic cognitibilitas rei nullomodo in se multiplex solū ē fundamentū, ut, accedente luce intentionali, sive cognitione multiplex aparenter fit, sive multiplex p.ˣ raōne. Exemplo aliorū, q.ᵈ desumunt ex facie Xp̃ti Juditis, quæ cū sit eadē, ab aspectū reprobis exibevit terribilē, justi placidū in juditio extremo, respondeo, eā illud pro nobis ēē: q.ᵃ sicut diversitas illa ẽspectus

n̄ provenit nisi á decursu specieb. visualib. immissis a lijs rebus, sicuti alijs partib. n̄ nisi á diversis cog nitionib. provenire, potest dist.° cognoscibilitatis ejus dē rei. 136.

132. Hæc circa distinctionem addenda fuere Dira lios. Nunc addenda sunt paucula pro ratione distin rationis, ne vos impeditos difficultatibus videam, quæ licet ex responsa ibi doctrina solvant; responsi sis tamen n̄ absque labore recolliguntur. Dicitur ibi ē, nam cognitionem al vi sua representationis tantum exigere, sui obtum eē al, et proinde obtum exac tum ab ipsa n̄ eē terminatum aliquod al. Nam cognitionem al sive ex se eē representationem alicuj et n̄ eē ex se precisé representationem per imagi nem intentionalem rationalis, vel irrationalis. Itac tamen cognitione positum al rationale haberet in intu aliquam sui imaginem, similem al rationale. Et sic explicatur, quod vi cognitionis res sit inten tionaliter aliquid, quod realiter ē; scilicet habere in intu alicujus representationem et intentionalem imaginem ejus, quod realiter ipsa ē; quasi dicatur ē intentionaliter aliquid, quod realiter ē, hi aliquid se habere ex parte cognitionis. Pariter quæ explicatur, quod vi cog nitionis res n̄ sit intentionaliter totum, quod realiter ē: scilicet, n̄ habere in intu alicujus diversam re presentationem, et imaginem intentionalem, quam habere potest illius, quod ipsa realiter ē; quasi dicatur n̄ ē intentionaliter totum, quod ipsa realiter ē, hi totum appellante super eandem cognitionem. Quasi in purum

omnia, eo p. ratione distinguitur haber in intu aliquas sui imagines, vero cui talis imaginis non habet in intu omnes diversas, ergo fundamento in se, imagines sui.

Sectio 2.a
De universalibus.
Subsectio 2.a
Universale explicatur non nihil.

133. Universale dicitur quidquid unum est sit versus multa se habet. Hinc universale in causando appellatur Deus, Astra quoque nec non aliae causae producentes effectus ideo plures, versus quos se habent ut in ipsos influant. Pariter cognitio, et vox quaelibet significatibus pluribus, cum unicuique praesertim conveniens, dicitur universale in significando et in repraesentando. Non haec universalia ad nos attinent logicos, sed universale in praedicando, quod universale logicum nuncupatur. Etiam hoc quasi praesupponit universale in essendo quod dicitur Metaphysicum: idea hic etiam de Metaphysico oportet agi, ut logicum intelligatur.

// Universalis Metaphysici haec est communis definitio: unum aptum esse in pluribus per realem identitatem et realem multiplicationem. Itaque universalis logici definitio: unum aptum praedicari de multis, quibus cum realiter identificatur, et in quibus multiplicatur realiter. Communes istae definitiones ad mentem Auctoris 7. Metaphysicae sexta 25. et 1. Posteriorum sexta 81. videntur elaboratae; eam tamen curat ut divina natura quae una in multis personis est et de quibus eam praedicabile

definiones hec n̄ quadraxent: quoniā nā̂ā diuina n̄ ē̄ universalis.

134 Ut vere fateat, ēnicmatice proponit universale in his definionibus, quē n̄ ambigue, n̄ absque definiti expositione; sed perspicue ejus explicaones ēē deberent. Dixit: dispon ipsa indigent interprete. unū, q.d sit plura; unū q.d fiat multiplicaone plura, unū q.d identicē rāliq cū pluribus et unū sit; unū, q.d unū sit et simul aptū predicari de multis, p. identitatē, et multiplicaonē rāle cū ipsis. frigida omnē responsione, et plenūq. dissoluunt enicmata, satisfit aprehensione difficultati. Dicit, unitas, et pluralitas illa ēē diversa linee; pluralitas ēē rāle, sed unitas raōnis tantū v.g. Hic rigescit, gelatque animus solutione. Ceterū licet rogare: cur ipsa diuersitas in definionibus n̄ exprimit?

135 Sustinendę sunt omnes illę definiones, proquarū intellig.a scito 1.o universale ēē decretū ex subto dstans et fā. id q.d denominat unū ē subtū; id, q.o denominat unū, ē fā, quē unitas dicit, sive raō talis denominandi unū. Scito 2.o subtū universalis deuere ēē plura rāliq, subtū, q.d dale n̄ sit, n̄ placuit Phis donare nomine universale. Itinē audiendus n̄ ē P.r Lince dicentus unitate rāli, et multiplicati raonis, ut dstituat universale. Scito 3.o plura illa

qui est universalis subiectum, debere esse talia, ut eorum quodlibet cum reliquis conveniat in participando per identitatem naturam, quae denominatur universalis; et in habendo eam ita, ut natura, quae est in uno non sit realiter eadem cum natura, quae in alio est: propterea ergo natura, quae dicitur universalis sit realiter multiplicata. Et quia ipsi deficit ista multiplicatio, non est universalis divina natura, quamvis sit in multis per identitatem realem, in tribus scilicet personis divinis.

§36. Scito 4º non nulla circa aptitudinem. Aptitudo generice sumpta est capacitas sive activa, sive passiva ad aliquid. Potest esse proxima, et etiam remota. Aptitudo est remota, quando datur impedimentum in ordine ad illud, ad quod est capacitas: Proxima, quando nullum impedimentum datur ad illud. Remota est illa capacitas, quam ad repraesentandum habet imago velo cooperta; similiter capacitas, quam materia habet ad recipiendum formam, cujus dispositionibus caret, est capacitas remota. Capacitas quam materia habet ad formam cujus ultima gaudet dispositione, est aptitudo proxima. Aptitudo esse potest physica, aut logica. Physica est capacitas ad aliquid realiter distinctum; v. g. capacitas aquae ad frigiditatem; logica est capacitas ad aliquid realiter indistinctum; ut capacitas naturae humanae ad risibilitatem. ab aliis dicitur logica, quae ad aliquid indistinctum

entis realis; et quæ ad aliquid realiter distinctum aspe-
ciat Metaphysica. Physica aptitudo, et etiam logica jux-
ta 1.^m ejus explicationem, vel Metaphysica juxta
2.^m est positiva, aut negativa, quæ neutra quoque
vocant.

137. Positiva est capacitas ad aliquid cum exigen-
tia ad ipsum: negativa autem, seu neutra est apti-
tudo sine exigentia. exemplum 1.i est apti-
tudo ignis ad calorem, et etiam alis rationalis
ad risibile. 2.i, aptitudo aeris ad lucem sive illu-
minationem sui, et aptitudo alis logice vel Meta-
physice sumpti ad rationale. Explicata hac ap-
titudinis natura, et divisione lucem præstat dicendis
postea de Universalis aptitudine. Atque ex
his præscitis aliquatenus dignoscitur, quidnam
esse universale, quod cum possit inveniri in
pluribus, et esse in quolibet realiter distincta,
fiat tamen, sive sit una vel per rationem, vel uni-
tate alia (de qua postea) federabilium multipli-
citate realiter. Sic natura humana se habet,
quæ apta est esse in pluribus, in Petro, scilicet,
et Paulo, et reliquis Hominibus, et est in quo-
libet horum realiter distincta; quia natura humana
Petri realiter distinguitur a natura humana Pauli
et sic de reliquis; est tamen una vel unitate
convenientiæ illius, propter quod sicut Petrus est
Homo, seu natura humana, sic Paulus est Homo,
et similiter reliqui Homines; vel unitate quadam
rationis fundantis subiecta cognitione Hominis,

Sive naa humana omnes individuos Hones, omnes naas humanas xxli inq. se dis tinctas.

138. Post hec ut exacta de universali explicao, circa unitatem ejus oportet quæri, determinarique. Exorniturque vig decisioni decisio prema hujus quæsiti q.d sic proponit.

Subcectio 2.a

An detur universale a parte rei?

139. De universali quæritur describe sumptum existat ne ante operaaoneq intus? affirmabit, quicumque doceat, apte aei dari fig universalis. Platone affirmasse tradit, seu potius fingit. Quid enim vero credat (tempus licet adhiveat Aulo) Platone, illud p.r tot hucusq. secula divinum proclamatum ingenium, in Lune diaus citat asse ruisse naas universales Honis, Equi, Leonis, et sic aliarum rerum eternas, incorruptibiles, ingenerabiles, a singularibus separatas, et quæ uel descendant a singularia p.r horum productione, uel s per inq Lunæ cornua coabirent, ap.d nos solum diuersantib.s hoc v.g. Hone, hoc Leone, quæ ff illarum communium naaonum inferiora? quippe hec cujuscumq. sit, cogitatio deliriq. Thiey e, fimentum omnino impossibile, et sua ipsius explicaone

reprobandy.

110. Affirmare Scotistas ap.d Autho res aliquos, presertim nros, inuenio, et in uenio Omunis ap.d Authores Dominicanos, ut Merinerius ait cap.e 1.o de Universali bus, disp.e 2.a qu.e 1.a sub initiy. Ceterum Author iste docet, q.d licet Scotus, et sui admittant in naâ apte rei unitatem frâlem Omunem negatibe multis individuis; n̄ tamen ante operaonem in tus, admitunt, dari unitatem frâlem Omunem positibe; et hanc positibe Omunem actnos cunt tamquam frg.â universalis. 1.a dat. apte rei in naâ; q.a prouen dist.m frâlem ex naâ rei á singularitatibus, siue raônibus indiui dualibus n̄ habet ap te rei, q.d sit singula ris, et indiuidua naâ; et negatibe Omune idem ê, ac n̄ singulare, seu n̄ individuy. 2.a n̄ dat. ante operaonem intus: q.a naâ posi tibé Omûnis ê ita indiferens ad plura, ut sit proximé potens predari de multis pre daone dicente, hoc ê hoc: v.g. naâ humana tunc ê positibé Omûnis, q.do ê proximé

// potens sic predari: Prus ê Hoô, Joannes

// ê Hoo, et pariy de alijs individuis Hominibus. Sed nihil ê, q.d seclusa operaône intus, sit in rerum naâ ita proximé potens: q.a naê omnes apte rei sunt Omare ad hoc vel illud individuy; et soly p.r operaonem intus abstra hunt a cognditionibus individualibus ut

possint proxime predari de hoc, illo, et aliis individuis.

141. Deserta est hæc ex Celebri Scotista citato, qui, me judice, non absque justo dolore querit, viros doctos ab aperta Scoti doctrina plurimum ab-errare. Pro universali admisso a parte rei citatur quoque P. Fonceca. Sed mihi penitus in aperta est hujus Doctoris sententia. Cui dicitur affirmasse P. Amicus, et quidam Recentiores, qui ante operationem intellectus, unitatem daxi tum, ento, quia natura sit una licet in multis individuis, unitatem scilicet formalem, specificam, et ecentialem naturæ. Hic per unitatem formalem minime intelligatur unitatem extrinsecam, et pendentem ab intellectu, sed intrinsecam provenientem ab ecentia indistinctam quidem formaliter ab unitate individuali, quæ unitas formalis dicitur. Consistit predicta unitas formalis intrinseca in similitudine, quam plura individua ejusdem speciei inter se formaliter habent, ob quam similitudinem non sunt plures formaliter naturæ specie diversæ. Rejicitur sententia ista: quia formalis unitas explicata est expresse pluralitas: similitudo enim pluralitatem extremorum presefert: Unde nemo dicitur sibi similis. Universale autem definitur unum, quod sit dictum expresso pluralitatem non admittit. Non ergo sufficit formalis hæc unitas ad hoc proprium universalis. Ideirco ex hoc capite non probatur dari universale a parte rei.

112. His praemissis concludimus non dari univer- 140
sale a parte rei. Conclusio est contra fere omnium
Thomistarum. Conclusio ita probatur: a parte rei non datur praecisio
constitutiva universalis: ergo Patet ante praecisionem constitu-
tiva universalis est ejus unitas; sed talis uni-
tas non datur a parte rei: ergo Major probatur: ideo daretur
a parte rei unitas universalis quia a parte rei da-
retur unitas formalis intrinseca consistens in eo, quod
plura individua sint similia in natura, et haec
unitas esset unitas universalis; sed unitas
formalis intrinseca non est unitas universalis: ergo Probatur minor:
unitas universalis non est expresse pluralitas;
sed illa unitas formalis intrinseca est expresse
pluralitas, ut constat ex numero antecedenti: ergo Con-
mabitur ulterius probatio ex solutione argu-
mentorum. Primum natura illa in qua plures conve-
niunt, est formaliter universalis; sed a parte rei
datur natura in quibus plures conveniunt: ergo
Probatur major: in natura humana conveniunt a parte rei
omnes homines; in natura Equina omnes Equi.
Confirmatur: universale et singulare sunt correlativa;
sed singulare datur a parte rei: ergo et universale.
Probatur consequentia: nam ex communi prologuio correlativa
sunt simul tempore, natura, cognitione, et defi-
nitione. Negatur minor. Posita convenientia, sive
pluribus similitudine, adhuc unitas deficit ad
universale requisita. Ad minorem reducitur concedere
absolute ad confirmationem, concessis praemissis, negatur consequentia
et prologuium, quod dicit negatur stare ap...

1. Metaphysic. Et certè falsitas ejus ostendit. 2. unitas et multiplicitas Dei sunt correlativa: quia sicut Deus est unus aptè rei, erit etiam multiplex aptè rei. 2º. distinctum per rationem, et per rationem distinguibile sunt correlativa; sed 2m datur aptè rei: ergo et primum. Correlativa dicuntur ad invicem relatione unumquodque juxta suam naturam et in suo statu correlativi.

120. 2m 2: Scientia dicuntur esse de necessariis, eternis, et immutabilibus; sed scientia sunt de universalibus: ergo dantur universalia talibus attributis predita, et á singularibus separata, qualia dicuntur abstracta á Platone. Probatur: nisi daretur natura omnino á singularibus separata, faleretur intellectus dum naturam concipit sine singularitatibus: ergo datur. Distinguo majorem. Scientia dicuntur esse necessarijs etc. in verificando, concedo; in existendo, nego. Homo est objectum hujus scientiae propositionis homo est animal rationale et quia verificatio hujus propositionis, quatenus sic exponitur, si homo existat, quidditas ejus erit animal rationale, est necessaria, eterna, immutabilis: ideo objectum talis propositionis est necessarium etc. in verificando. At in existendo minimè talia attributa ipsi conveniunt: et convenire dicebant ideis Platonicis, quas in proverbium abiere res, quae reputantur impossibiles, et tamen ab aliquo intenduntur. Dicimus, scientias esse de universalibus, non quae talia sint

ex se ipsis, sive ante omnem operationem intellectus, sed quae per intellectum sint talia. Ad confirmationem negatur antecedens: non fallit intellectus, sed praescindit cum per hanc cognitionem Hominem concipit sine Rationalitate, et aliis singularitatibus; li sine accepto praescisive, non positive; li sine se habente tantum ex parte cognitionis. In hoc quidem nulla falsitas est juxta vulgatum illud, praescindentium non est mendacium. 3m

125\. Universalia sunt priora singularitatibus; sed singularia dantur a parte rei: ergo a fortiori dantur universalia. Confirmatur: praedicata essentialia conveniunt singularibus ratione universalium; et contingentia universalibus ratione singularium; sed haec arguunt existentiam universalium a parte rei: ergo. Distinguo maiorem: universalia sunt priora singularibus prioritate naturali, et temporis, aut prioritate naturae, nego: prioritate rationis et insubsistendi, concedo; distinguo minorem. Et deinde consequentia, nego consequentiam. Consequentia inferret, si universalia essent secundo modo priora singularibus; non autem infert ex eo, quod sint tantum 2° modo. Priora sunt intentionaliter, et insubsistendi consequentia; quia bene valet ex singularibus ad universalia, sed non e contrario. v. g. est Petrus: ergo est Homo, non autem sic: est Homo: ergo est Petrus. Ad confirmationem distinguo maiorem hoc addito: facta per intellectum distinctione essentialium a contingentibus, concedo: aliter, nego. Praedicata essentialia et contingentia non dantur sic distincta a parte rei.

sed uero facta pr. raône inter ea dist.e Prô
Duenit ēē Hoô raône alis raônalis, et ali
raônali Duenit ēē Prius, raône Perreitatis.
Et al raônale est predatû ecentialia respectu
Pri, Perreitasq. ē predatus logê Dtingêm
respectu alis raônalis. Im

126. Δ: ut producat Hoô,
n̄ requirit, q.d producat Prius: q̄ naâ huma
na ē indiferens, ut producat in Prô: q̄ 2.m
se ē, ē indiferens et uniuersalis. P. ans: po
sito diuino decreto circa productionê Ho
nis adhuc nulla ē necesitas Prij producendi:
q. Dfrat. 1.o naâ humana ē Dmunicabilis alijs
a Prô: q̄ ē uniuersalis. Dfrat. 2.o naâ
Prij ē una et Dmunicabilis alijs a Prô, sed
ē Dmunicabilê pr. identitatê, et multiplicaô
nê: q. Distingo. ans. a requiri: ut produ
cat Hoô, n̄ requirit, q.d producat Prius, nec
requirit, q.d producat singularis Hoô; nego:
et requirit, q.d producat singularis Hoô,
Ddo. Distingo. 1.m cons.: q̄ naâ humana
ē rrliter indiferens, ut producat in Prô; nego.
ē intentionaliter indiferens, Ddo. Parit. dis
tingo. 2.m 2.m se rrliter, nego; 2.m se inten
tionaliter; Ddo. 2.o anti apitari debet dist. 1.
Clara ē solutio.

127. Ad 1.m Dfraône distinguo
q.uo ans: naâ humana intentionaliter accepta
ē Dmunicabilis alijs a Prô; Ddo: rrliter accepta

ra; subdistinguo: e communicabilis aliis á Pro, cuilibet sua; cedo: omnibus eadem realiter naa; nego ans, et csq. Naa humana realiter sumpta e multiplex naa, in Pro alia, alia in Paulo, et sic alia in quovis alio Hone individuo. Pro individuo huic communicabilis e sua naa, Pro naa Pri, Paulo Pauli naa; et nulla ex his e realiter communicabilis aliis. Si vero intentione rationis accipiatur naa humana á suis singularitatibus abstracta communicabilis e omnibus Honibus individuis: ita enim accepta ad quemlibet indiferenter se habet, et potest comunicari per cujuslibet differentiam individualem. Et hoc modo accepta e universalis, non in alio. Unde apparte rei non est universalis. Ad Secundam Confirmationem nego maiorem quoad secundam partem. Natura humana Petri est quidem realiter una; sed ut est realiter una, nulli praeter Petrum est communicabilis: quia sic contracta est per Petreitatem, quae soli Petro convenire potest. Videm, ut natura humana, ut est multis communicabilis ante operationem intellectus, non e una, sed realiter multiplex; et ut e realiter una, non e communicabilis multis: neque ut e realiter una non e communicabilis nisi uno individuo, neque cum alio identificabilis; atque ut est apparte rei non multiplex realiter, non e una. Ergo apparte rei non datur unum aptum ee in multis per realem iden

titati et realis multiplicatione. Inquirenda est ergo alia unitas, quae sufficiat ad universale constituendo.

Subsectio 3.a

Determinatur unitas, seu Forma universalis.

148 Sit Conclusio: forma universalis est cognitio abstractiva. Probatur: illud est forma universalis, quo fiunt unum plura convenientia in eadem ratione, quae secum identificata, et in se ipsis multiplicata habent; sed plura hujusmodi fiunt unum cognitione abstractiva: ergo. Major constat. Minor probatur: plura hujusmodi sunt plures, sive omnes Homines v.g.; sed omnes Homines fiunt unum cognitione abstractiva: ergo. Clara est Major. Probatur Minor: omnes Homines conveniunt in habendo naturam humanam secum identificatam, et in se ipsis realiter multiplicatam. Probatur Minor: omnes Homines fiunt unum hac cognitione Hominis sed haec est abstractiva: ergo. Major est certa, constat virgulae ex cognitionis abstractivae explicatione. Probatur Minor: omnes Homines sic adunantur intentionali vi cognitionis Hominis, ac si non essent plures Homines; sed adunari, ac si non essent plures, est fieri unum: ergo.

149. Quidq.d modo diximus, tradit expressé
à Doct.e Angelico opusculo 56. audi d.m
// ex citato loco: universale ê unū in cognitio
// ne. Deinde: oportet, q.d universale sit uni
// versale p.r predictā unitatē; ita q.d naē talis
// cognitio facit, universale ēē in actu uni
// versale, et ê quoddā spâle in universali.
// Rursus: ê igitur universale unū unitate cog
// nitionis; ita q.d ex rōne universalis n̄ re
// quirat nisi illa unitas rōnalis; et propter
// hoc dicit Arlēs, q.d ê unū in multis scilicet
// cognitū. Denique: universale q.d ê unū, et
// plura: plura in quantū in pluribus est;
// ê autē unū in cognitione. Consonat his
doctrina ex opusculo 55. Sed quoniā q.
inī alia n̄ pauca reperiant.r etiā d.ta
opuscula à legitimis S.ti Thomæ ope
ribus/ ap.d Dominicanū Historiographum
Ferdinandū del Castillo, accidet mihi plu
rimū, q.d his etiā consonat S.ti Thomæ.
genuina doctrina lect. 1.a et 6.a in lib.
5.m Metaphicæ Arlis. Unde citata opuscu
la p. imiganē S.m Doct,m si fortasis
ejus n̄ sū filij.
150. De nāa cognitionis abs
tractivæ nunc hoc tantū dicā, ēē actū dispersū, sive
dispendentē, qui propter convenientiā et similitu
dinē plurū, propriaq. vi suæ repræsentaônis
plura sic attingit, ac si plura n̄ eent;-

nec pª ipsis discernit intus, an sint plura, quæ talia actu attingunt. Abstractio g.º dicitur seu cognitio abstractiva ferè in eodem sensu, quo præcisio dicitur, et cognitio præcisiva. Utrum autem cognitio abstractiva ita sit forma universalis, ut nil aliud sit vel sufficiens talis forma, alia è difficultas. Et pro ejus resolutione prius sciendum è, q.d intus nostex communiter dividitur in agentem, et passibilem, seu possibilem. Divisionem sic explicant Dominicani: intus è agens ut productivus speciei impressæ intelligibilis juvantis ut producat cognitionem, quæ dicitur species expressa obti: èque passibilis seu possibilis intus ut receptivus in se cognitionis, seu speciei expressæ, qua cognoscit obtum. Hic statuunt, speciem impressam tamquam actum intus agentis, et speciem expressam tamquam actum intus passibilis.

151. Docent igitur Thomistæ Dominicani, universale fieri tam pª actum intus agentis, quam pª actum intus passibilis. Nos dicimus, non fieri tamquam pª formam pª actum intus agentis. Suadet: unitas tantum virtualis, et efectiva non sufficit ad formam universalis; sed actus intus agentis sive species impressa è ad summum virtualis, et efectiva unitas: ergo. Maior constare debet: nam aliter intus esset forma

universalis; ipse siquidẽ ẽ virtus, et pôa efectiba unidatis fr̂alis, seu unitas virtua-lis, et efectiba. P. m: species impressa ad summũ ẽ principium efectibũ speciei ex-pressẽ, quæ sit fr̂alis unitas: ẑ. P. an.: species impressa ñ ẽ fr̂alis cognictio: ẑ. Anũ probat: intus havens species impressas ñ ẽ spẽx in actu cognoscendi; sed eẽt, si spe-cies impressas sit fr̂alis cognictio: ẑ. P. m; q.a species inherendo intui efecũ suũ fr̂alẽ dmunicaret, redderetq.e intũ cog-noscentẽ. M certior ẽ: quis enĩ ad mirentiũ species dixit unquã species impressas spẽx munus suũ exercerẽ, dũ ẽẽ in intu inherentes?

152. Iuxtanos

ẑ sit universale p.r actum intus passibilis. sed p.t quẽ actũ ẽ enĩ multiplex et diversus. Ali-us abstractio simplex, alius simplex dpa-ratio, alius dparatio dpôsita. Simplex abstractio ẽ cognictio explicata initio nup.r num. 150. Et dicitur presisiua, seu negâ-tiba. Dicitur etiã simplex abstractio, sed positiba, quẽ havet tamquã obiẽ sui nãã sub abstractione. Exemplũ 1.º cognictio Hoõ. 2.º cognictio Hoõ abstractas supra prio-re reflectens. Dparatio simplex ẽ aprehensio dpôsita, quia absq.e afirmaõnẽ et ngaone aparet nãã ut apta ad

ecendi in pluribus v.g. cognitio ista, nâa identificabilis cum pluribus. Comparatio opposita ê judicium affirmativum de actitudine nâe ad essendum in pluribus; v.g. istud, nâa humana est identificabilis cum pluribus.
Assero. sg pr abstractionem simplicem negativam fieri universale. Nostratibus communis ê assertio ista. Suadetur: nam posita hac simplici negativa abstractione Hoîs v.g. omnes Hoîes fiunt intentionaliter unum aptum ee in pluribus &a; ut constat ex dictis anum. 14 &. Et hec sunde universali metaphisicô, quæ de logô 2m se presisè accepta debent intelligi.
153. Contra 1m, atque presipue.
Dîcê arguit 1º: unitas fôalis specifica ñ sufficit ad fôam universalis: ergo neque unitas raonis, seu cognitionis presisivæ. Pcôa: ideo 1a unitas ñ sufficit, qa ñ ẽ propria unitas; sed neque unitas raonis ẽ propria unitas: ergo. Arguit 2º: ad fôm universalis ñ sufficit unio, qua plura realiter distincta fiant unum moraliter: ergo neque sufficit unio cognitionis abstractivæ, qua plura realiter distincta fiant intentionaliter unum.
3º cognitio abstractiva unitatem accipit ab obto: ergo unitatem ipsi ñ tribuit.
Ad 1m conceso anã, nego csq, ad hujus probaonem Distinguo anã: qa ñ ẽ propria

unitas, id est, unitas realis; nego ant. propria unitas, id est, non exprimens formalis multiplicitatem; dido ant. Minorem deindè (nego) dido in 1°. sensu dist. et in 2°. nego. Ad 2m. paris dico, unum moralis esse expressè multiplex sic actus a voluntare adunante illud. Sic per actus voluntatis divinæ fuerunt adunate in Adamo omnium Hominum voluntates. Ad 3m. nego cons. Stat benè, quod ab objecto sumatur intrinsecè effectivè sua physica unitas cognitio, et ipsa faciat objectum exprimere inventionalis unum.

152. Arguitur 4°: natura non est inventionalis multiplex per cognitiones præcisivas, quod per hanc non representatur formalis multiplicitas naturæ; sed neque representatur formalis unitas: quod. Ratio minoris: quod per nos unitas naturæ universalis est cognitio; per cognitionem autem non representatur formalis cognitio ipsa. Confirmatur: unitas constituta universalis deveret naturam reddere positivè unam; sed cognitio præcisiva ita non reddit, sed tantum præcisivè unam: quod non sufficit &c. Licet fuisse hic non accipiam solutiones non nullas, quæ juniores præcitionibus non benè conferunt. Itaque Distinguo minorem argumenti: quod per hanc non represen- tatur formalis multiplicitas naturæ, neque cognitio exercitè dat naturæ multiplicitatem, dido: præcisè quod non representatur formalis multiplicitas naturæ; nego. Distinguo etiam minorem: sed neque representetur

spalis unitas, neq. cognitio presisiua dat experire unitatem naa; ergo: et cognitio presi=
siua dat experire unitatem naa; Ddo mj. Vi
cognitionis abstractiue naa necrepresentat
signare multiplex, neq. fit experire multi=
plex; sed cum n. representet signare una, fit
experire una. N. q intendimus, vi cognitio=
nis abstractiue naa apparere signare un. g.
Dtrario
155. ergo nego. Sufficit ut naa sit uniuersalis,
qd sit una presisiue; etenim hoc ipso illic
duenit uniuersalis definio: igitur abstrac
tio positiua n. requiritur ad unitatem uni=
-uersalis. Dtrao ista videt contra Thomis
tarum doctrina, qui licet tueant fieri uni
uersale p. actum intus docet tamen formam
uniuersalis esse presitionem quandam obiectam
ex cognitione presisiua resultantem, existen
dentemq. obiectiue in intus. Sed retorquet
in ipsos Dtrao: q. a sicut apud ipsos naa
n. reddit positiue, sed tantum presisiue una
p. cognitionem presiuam, ita nec reddet una
positiue p. obiectum illius presitionis. Sixmen
tum istud n. vacat ubiq. impugnare. facit etiam
predicta Dtrao Dna Zm nrm Ddne, in qua
V. arguit. Sed
156. S. cognitione, qua fit universale
apparet naa nulli appropriata: ergo apparet
signare et obiectiue unam. P. cons.: naa apparere

nulli apropriatq, est cognoscit naq ut nulli appro priatq. Sed cognosci ut nulli apropriatam e apare re signate et obiective una: q. Sed p. abstractio ns simplis ngatiba juxta nos n aparet naa uni signate et objective una: q n sit universale p. abstraons simplis ngatibq. Distingo ans: aparet naa positive nulli apropriata; ngo: pre cisive exercite nulli apropriata; Sdo ans, et ngo cq. Ad hujus probaons distingo md: naq aparere precisive exercite nulli apropria tq e cognosci ut tq, ngo: aparere signate nulli apropriatq, e tq; Sdo md. Mq deinde Sdo, et ngo cq. Sump subsumptam, vera e, et tota nulla juxta dicta in datis distinctionibus. Hac retortione ostendit data solutio: p. cognitio ns istq stco aparet naa cognita aprehen sive: q aparet signate cognita et objective aprehensive. Sensusq p. distinctionq ex data explicaone abstractionis ngatibe et posit. Arguit 2°
157. universali ecentiali e ordo ad inferiora; sed naa p. abstractions simplis ngatibq n habet ordine ad inferiora: q. Distingo md: univer sali est ecentialis ordo fundamentalis tali lis ad inferiora, Sdo: fralis tali; ngo md. Mq etiq distingq et Sdo de ordine fralistali, et ngo de fundamentalis tali. Si reflecta mus in naa factq universalq, inuenim in ea fundamentq, ut a sua inferiora referat.

126

Unde ecentialis ē universali fundamentalis ordo ad inferiora. Sed quin talis relatio fiat, sive quin fraliz eaz ad inferiora referamus, ipsa jg facta ē universalis. Et hinc universali ecentialiū ē fralis ordo ad inferiora. Fiet g̃ p.r abstractionē simplicē ngãtibz licet. p.r ipsū universale fralē ordinē ad inferiora ñ habeat.

158. Arguit 3.o: universale ē relatibz: proptereaque explicatr unū aptū ēē in pluribus: g̃ ñ fit nisi p.r abstraonē referentē ipsū ad inferiora. Distingo ans: universale ē relatibz fundamentaliz tale; Cdo: fraliz tale; nḡo. Verū ē fralē definionē universalis ēē exercere fralē ordinē sive relaonē naē ad sua inferiora; sed ñ ideo universale Ɔstituit p.r talē ordinē. Est raõ: q.a ñ Ɔstituitr definitū obtibz p.r id, q.d definitio fralis exercere facit; sed p.r id, q.d signare attingit. N.r g̃ probat ex frali definione universalis, hoc ēē fraliz relatibz, et fieri p.r abstraonē, quē sit fralis relaõ universalis ad inferiora.

159. Otra 2.m Cdnē arguit: naa p.r speciē impressā ñ ē singularis: g̃ ē universalis: g̃ universale fit p.r actum intus agentis. Distingo 1.m conũ: g̃ ē universalis fraliz; nḡo: virtualiz et efectibe; Cdo coq isoq: et nḡo 2.m si statuat actū

intus agentis veluti fra universalis. Sicut p. intus n e naa universalis tamqua p. fra, sed tamqua p. causa; ita p. speus impressa, que ad summu virtus e, et causa efectiva universalis, n fit naa universalis tamqua p. fra. E quid naa p. speus impressa virtualis et efective abstracta, atque universalis si species impressa sit causa efficiens cognictionis abstractive. Et in sensu isto etia intus e causa universalis.

160. Hic rogari poterit, an Deus sua cognictione posit facere universale; seu an cognictio divina [illegible] posit universalis ee fra? Respondeo negative: qa cognictio, que e universalis fra presisiva ee debet atq. inadequata, proptereaq. imperfecta; et qui e gha[illegible] denominat cognoscens imperfectus. Hoc Deo ejusq. cognictioni repugnat. De cognictione Angelica rogar idē, et afirmative eti respondere potest: qa n repugnat Angelo presisiva et inadequata cognictione alicujus saltē obti. Et tandē in universu dico, n fieri universale, nec hoc posse pro frali consistere in actu pot sive facultatis (que cognoscitiva n sit: qa abstrahere cogno) que cognoscitiva n sit: qa abstrahere, cognoscere e, et cognictio e actus solius pot cognoscitive: universale actu, ut probatu e, fit p. cognictione abstrac

ritq neq. aliq fxq inuenimus artq. Dsstituendo
uniuersali.

Subcectio 4.ª

De objecto cognictionis abstractiba.

~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

161. Uniuersale dicitur simpliciter claudit preter formam formam hujus subjecti, quod per ipsum denominatur. tale subjectum objectum est cognictionis abstractibe. Quodnam objectum hoc? Certe id, quod per talem cognictionem cognoscitur. Quidnam autem est, quod abstractiva cognictione cognoscitur? distinguere uidentur Authores aliud, quod mediate; aliud, quod immediate cognoscitur predicta cognictione. Etsi fere Dueniant, quantum ego ex eorum locutionibus capio circa objectum mediatum; circa immediatum experitur magnum inter ipsos dicidium. Mediatum objectum plura sunt in eadem ratione Duenientia. Immediatum apud Authores Dominicanos natura objective una per unitatem resultantem ex cognictione. Apud Scotistas est natura formalis ex natura rei distincta á singularitatibus. apud P. Hurtado plura ut similia. Apud Objectibistas nostrates intensibum naturam, seu naturam predicata ecentialia, hoc est, natura una intentionalis per objectivam precisionem á suis inferioribus. Apud Formalistas nostrates hec passim inuenitur Duo objectum immediatum cognictionis abstractibe ss. plura realia.

162. Dico 1.mo sententiam facit quod dictum est anobis rejiciendum
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

ribus cum fictis obtibus, et objectivas praecisiones pro formali statutas in objectiva ratione. Contra 2dum facit doctrina supra tradita. Adversus Scotistas dist.m 3æ sententiæ dic, falsum esse quod per cognitiones abstractivas cognoscant plura aut similia; ita ut quantum est ex vi representationis, appareat inter similitudo. Verum tamen est, requiri plura similia, quæ sint universalis subiectum. Hoc constat ex superiori doctrina. Adversus 1m sententiam militant ea omnia, quæ stabilivimus pro formalibus praecisionibus.

163. Nos vero consequenter ad praejacta circa praecisiones doctrinæ duplici Quæstioni respondemus. 1a sit: obiectum cognitionis abstractivæ sunt plura realiter. Resp. sic: per cognitiones abstractivas tantum v.g. cognoscitur id quod est apte rei, sive independens ab operatione intellectus: ergo vel per ipsam cognoscitur aliquis tantum homo singularis, vel omnes. Ratio conseq.: quia independens ab operatione intellectus et antecedens ad illam non datur intensibus natura abstracta, non datur natura praecisiva a singularitatibus, non datur natura in sensibilis una; sed quodcumque datur singulare est. Subsumo: sed non cognoscitur aliquis tantum homo singularis: ergo cognoscuntur omnes: ergo plura realiter: ergo obiectum cognitionis abstractivæ sunt plura realiter. Minor constat, vel apud adversarios est vera. Resp. tamen: per cognitionem id cognoscitur, cujus ipsa est intentionalis imago; sed

cognitio abstractiva Hoĩs n̄ ē intentionalis imago
ejus alicujus sancti Honis singularis per exclu-
tione alterius: ergo.

164. Sed dices: unum et idem reale (de
Creatis loquimur) neque ē identificabile cum pluribus,
neque multiplicabile reale in ipsis: ergo quod ē iden-
tificabile cum pluribus, et multiplicabile reale
in ipsis ē plura realia. Sed obiectum cognitionis
abstractivae ē identificabile cum pluribus et multipli-
cabile reale in ipsis: ergo ē plura realia. Secundo:
quod est predicabilis de pluribus realiter ē plura realia;
sed obiectum cognitionis abstractivae ē predicabile de
pluribus realiter: ergo. Haec n̄ infringunt si distin-
guas obiectum mediatum et immediatum cognitionis
abstractivae: falso enim distinguis, si quidem obiectum cog-
nitionis cognitione precedit, nec precedit cog-
nitione abstractiva aliquid, quod per ipsa mediate
cognoscatur. Si vero loquaris de obiecto cogni-
tionis abstractivae juxta statum, quem exercite
accipit ab ipsa; illud profecto ut sic acceptum n̄ ē
obiectum cognitionis abstractivae; cum ita n̄ precedat
cognitione sed per ipsam in tali statu ponatur.
Hinc licet ita acceptum obiectum cognitionis abstrac-
tivae sit intensionem natum abstractum a singu-
laritatibus, n̄ inde fit obiectum cognitionis ab-
stractivae esse tale intensionem natum.

165. Sit altera nostra
Dicitio: attenta praecise exigentia represen-
tationis cognitionis abstractivae, hujus obiectum ad

quaʒ sufficiens invenitur in quolibet individuo naẽ abstractæ. R. Hæc cognitio abstrahens Hõis solum exigit vi suæ repræsentaõnis, suum obtum eẽ Hõnẽ, seu eẽ naẽ humanæ; sed in quodlibet individuo naẽ humanæ hoc sufficienter invenitur. Rãom: nã quodlibet naẽ humanæ individuum ẽ Hõo. Dici obtum adæquatum sufficiens contraposituʒ ad obtum adæquatum exclusivum, seu adæquatum adæquatione exclusionis: cognitio namque, quæ vi suæ repræsentaõnis solum exprimit naẽ humanæ, quasi satiat per aliqd obtum, qd sit naã humana nec ipsa cognitio amplius exigit. Contrarium cum ipsa sit repræsentatio naẽ humanæ, si plura dentur hanc naẽ participantia ita in uno suum obtum invenit, uti in alio et in alio etiã inveniant, ac proinde omnia repræsentet, licet omnia cognitio ñ exigat dalẽ raonẽ participare. Hinc ita unum repræsentat, ut aliud ñ excludat.

166. Objicies V: obtum abstraõnis ẽ id, qd per ipsum formaliter abstrahitur a suis quantitatibus; sed solum abstrahitur intensibus naẽ. Ergo. P. V. ex S.to Thoma lib. contra Gentes cap. 36. ibi: naã communis, si separata intelligatur ñ potest eẽ nisi una, quamvis habentes naẽ plures sint :::::::: remotis autem differentiis speciei remanet naã generis indivisa. Contra: abstractio naẽ ab individuis ẽ intentionalis separatio ab individuis; sed talis separatio nequit

attingere individua: ergo. Ad argutum nego minorem
Quidquid est realiter quod id quod repraesentatur hac
cognitione hominis abstrahitur per ipsis a singularitatibus:
non enim possum naturam abstrahi, quae est ipsis identificatus.
Sed totum illud abstrahi dicitur a singularitatibus
quia cum sit ipsis identificatum ex vi tamen seu exi-
gentia, cognitionis hominis non est intentionalis imaginis
sententionalis singularitatum. Authoritas allegata
non contradicit. Verum est, naturam communem tunc cum intel-
ligitur, facta exercite separatione stante ex parte
actus, non esse exercite nisi unum; et maneret exercite
unum, sive exercite indivisum a se, prout ipsa
exigitur a cognitione, naturam generis, remotae per
rationem, sive non ex actis a cognitione abstractiva
differentes expecificis.

167. Distinctionis distinguo minorem: abstractio
naturae ab individuis est intentionalis separatio ab in-
dividuis se habens ex parte obiecti, nego: se habens
ex parte actus, concedo minorem. Deinde nego minorem, et consequentiam nego.
Redundat explicatio. Instas: si poneretur a parte rei
natura eadem, quod repraesentatur per cognitionem hominis, poneretur
natura sine singularitatibus. sed obiectum cogni-
tionis abstractivae hominis est natura eadem quod repraesentatur
per cognitionem hominis: ergo est natura sine singulari-
tatibus. Distinguo minorem: si poneretur a parte rei natura
eadem quod realiter sumptum repraesentatur per cognitio-
nem hominis poneretur natura sine singularitatibus;
nego: si poneretur eadem quod ex exigentia cognic-
tionis repraesentatur; concedo minorem. Nunc minorem

sed obtum cognitionis Hominis est naturae communitas graduum realium sumptum representatur per cognitionem Hominis; distinguo: communitas gradus ex exigentia cognitionis representatur, subdistinguo: sed objectum sufficiens cognitionis Hominis est natura communis quod ex exigentia cognitionis Hominis representatur; distinguo: sed objectum exclusivum cognitionis Hominis est natura communis gradu; nego minorem. Ad naturam realium sumptorum terminatur cognitio Hominis; et cum natura haec realis sit idem cum singularitatibus ad has proinde terminatur, atque adeo ad plura realia. Ac plura ista ita sunt hujus cognitionis Hominis objectum, ut non excludat, quod attenta exigentia precisive cognitionis Hominis, hujus adequatum sufficiens objectum non sit etiam natura sine singularitatibus, li sine sumpto precisive: quia cognitio non exigit suum objectum esse tale singulare natura humanum individuum. Preter solutionem communem argumento datam, aliam poteris conficere, et de idem argumento aptare ex doctrina hac instantiis data.

168. Objicitur 2º: cognitio terminata ad singularia distinguit singulare ab alio singulari; sed cognitio ita distinguens non est abstractiva: ergo. Probatur maior: ideo cognitio ista Petri distinguit logice Petrum ab omni non ipso, quia terminatur ad singularitatem Petri: ergo. Nego maiorem et antecedens quo probatur. Cognitio enim Petri non ideo Petrum distinguit logice ab omni non ipso, quia terminatur ad singularitatem Petri; sed quia ex vi suae representationis exigit suum objectum esse Petrum. Non ergo distinguit cognitio unum ab

alio singulari, licet terminet ad singularia, si vi suæ repræsentaônis n̂ exigat, suũ obtũ ẽẽ singulare. Proinde cognitio abstractiva Hoĩs quamvis terminet ad singularia, unũ singulare n̂ distinguit ab alio, ut potens n̂ exigens vi suæ repræsentaônis obtũ suũ ẽẽ singulare. Unde r̃d ngatã absolutè distinguere, potentis dist. hîc indicata.

169. Objicit 3.° si cognitio abstractiva attingeret immediatè plura eẽt formalis copulativa, vel formalis disjunctiva; sed neutro modo p.ª ipsa n̂ fieret universale: q̃.

Raô r̃dẽ: q.ª cognitiô Hoĩs v.g. velequivalet huic omnis Hoõ, vel huic aliq̃s Hoõ. et Hinc exurgit pRoô: q.ª p.ª actũ attingens plura ut talia n̂ fit universale: quælibet autẽ illarũ cognitiõnũ attingit plura ut talia. Ngo r̃d et rationẽ ejus: 3. illæ cognitiônes ad summũ in eo conveniunt, q.d earũ quælibet attingat plura formaliter. Cæterũ in modo attingendi differunt, a q.º diverit intenta equivalentia desumi. Cognitio Hoĩs et si plura attingens, n̂ attingit ut plura. Duæ reliquæ cognitiones plura ut plura attingunt. Ideo cognitio Hoĩs, neque formalis copulativa, neq.e formalis disjunctiva est.

170. Objicit 4.° obtũ immediatũ cognitiônis abstractivæ ẽ prædicabile de singulis individuis; sed plura formaliter n̂ possunt de singulis prædari: q̃. Multa solent moveri

ut solvat hoc argum, solvendumque obstentiae in aliis opinionibus de obto cognitionis abstractivae. Distinguo maiorem: obtum directum est predicabile de singulis individuis totum de quolibet; nego: quoad praedicari unum de uno, quoad aliud de alio, concedo. Pariter distinguo minorem, et nego consequentiam. Nihil quod non sit plura realiter, actitudinem habet, ut predicetur, affirmative scilicet, de pluribus, quibus cum identificetur, et in quibus multiplicetur realiter. Obtum cognitionis abstractivae talem actitudinem habet: est igitur plura. Ulterius ex pluribus realiter nullum potest affirmative cum veritate predicari de quolibet illorum plurium, sed quodlibet de ipso tantum; non enim identitatem realem habet secum nisi ipso. Et hoc tantum modo verum, quod obtum cognitionis abstractivae predicabile est de singulis individuis.

174. Sed replicas: obtum immediatum cognitionis abstractivae Hoc est adequate predicabile affirmative cum veritate de Petro v. g.: ergo nulla est solutio. Falsum est ans, quod tamen sic distinguo: est adequate predicabile adequatione reali ipsius obti; nego: adequatione intentionali; concedo ans, et nego consequentiam. Obtum immediatum cognitionis abstractivae Hoc, quoad adequationem realem quam in se habet affirmari cum veritate non potest de Petro, nec de aliquo singulari nec de aliquo cum individua realiter naturae humanae non valeant ita affirmari de eo, a quo realiter distinguuntur. Valent nihil ominus sic affirmari quoad adequationem inten

tionalis, quae ex vi suae repraesentationis exigit cognitio ista Hominis, quae nihil aliud exigit nisi obiectum suum esse Hominem; et hoc adaequate invenit in Petro, et in quolibet individuo naturae humanae. Ex hoc argumento arripit occasio disputandi, utrum in actuali praedicatione maneat universalitas an potius destruatur; hoc ipso, quod abstractiva cognitio sit universale praedicatum propositionis, saltem alicuius. Quid pro dubio isto resolvendo sit ~~~

Subcectio 5.ª

In actuali praedicatione servari universalem defendimus.

172. Supponendum est 1.um fieri triplicem posse praedicationem universalis. Fieri potest 1.mo per iuditium, in quo praedicatum universale de subiecto aeque universali dicatur; per hoc v.g. Homo est Animal rationale. 2.º per iuditium in quo praedicatum universale de subiecto minus universali dicatur; v.g. per hoc, hoc Animal est vivens. 3.º per iuditium in quo praedicatum universale de subiecto singulari dicatur; v.g. per hoc, Petrus est Homo. 2.º supponendum est, certum esse apud omnes, universale praedicatum in propositionibus 1.i generis servare universalitatem. Et ratio est; quia in talibus propositionibus tam ex parte praedicati, quam ex parte subiecti respondent omnia inferiora, quin ex vi repraesentationis aliud sit cum fundamento in re praedicatum, aliud subiectum in intel-

Supponendum est 3.º ut certum etiam apud omnes, predicatum in propositionibus 2.i generis ex universalitate servare, qua subjectum est equale. Quaestio vero est, an illud quoque servet, qua subjectum excedit extra propositionem. Et hoc ipsum de propositionibus 3.i generis rogatur.

173. Prima est responsio atque sententia, predicatum reddi subjecto equale intra propositionem, proindeque non manere predicatum in propositione cum illa universalitate, quam habuerat, vel haberet extra. Sic respondent Hurtado, Arriaga, Oviedo, Alphonsus, plures etiam Thomistae, et Scotistae, quos et citat et sequitur P. Peinado. 2.da sententia est predicatum retinere intra propositionem universalitatem, quam extra habuerat. Sic respondent Complutenses Iuxos, Lince, Benedictio, et Aguilar, adduntque suffragium plurimi Recentiores. Nos etiam addimus nostrae titulo prefixo a nostro suffragium nostrum, loquentes de ijs propositionibus, de quibus apud Authores est dicentis.

174. Ratio probatur: Stat universalitas, dum stat cognitio exercite adunans plura convenientia in eadem ratione, quae realiter multiplicatur in ipsis; sed in propositionibus de quibus est quaestio stat hujusmodi cognitio ex parte predicati: ergo in talibus propositionibus stat universalitas ex parte predicati: ergo servatur. Maior patet, probatur minor: et loquamur v.g. de hac propositione Petrus est Homo: ex parte predicati hujus propositionis stat cognitio, quae est representatio omnium Hominum

Sub raone in qua conveniunt, et quae reliqua multiplicantur in ipsis, ac si essent plures Abstractiones; sed talis cognitio exercite adunat plura convenientia in eadem ratione, quae reliqua multiplicantur in ipsis: ergo in propositionibus de quibus est quaestio etc. Bona est consequentia, et maior. Probatur premissas constat ex iis, quae diximus, per totam hanc sectionem circa cognitionem abstractivam. Multa objiciunt huic raoni Adversarij. Primo

175. Si in actuali predicaone servaretur universalitas, falsa esset ista propositio, Petrus est Homo: ergo Partes in predicata proprie enuntiarent de Petro plura reliqua: ergo Partes: enuntiaret de Petro id, quod predicatibe, sive ex parte predicati attingeret; sed attingerent plura reliqua. Ergo Negatis 1o. 2o. que Antecedentibus, Distinguo. deinde minorem: enuntiaret de Petro id, adequate sumptum, quod predicatibe attingeret, nego: id inadequate sumptum; subdistinguo: id inadequate sumptum, quod predicatibe attingeret, et est adequatum sufficiens respectu representationis Homo, Concedo: et est inadequatum respectu talis representaonis, nego minorem. Et ratio est, nam, nego consequentiam. Ut dictum est, cognitio abstractiva Homo suum habet obiectum sufficiens adequatum in quolibet individuo naturae humanae, licet attingat omnia. Unde cum inveniat in Petro sufficiens adequatum obiectum huius predicati Homo,

vera ē illa ppᵒ Prus ē Hoō. Q. autē
aliud, et aliud adequatū sufficiens objectū talis
cognitionis in alio atq. alio, cūq individuo
naē humanē inveniat, n̄ probat predari de
Prō in illa ppone, quidq.ᵈ ē sufficiens adequatū
objectū predati Hoō; sed quidq probat santū, q.
sicut ē vera ppᵒ Prus ē Hoō, verē sf
ppnes, in quibus predatū idē fr̂ale dicatur
de alio, atque alio individuo naē humanē;
// istę v.g. Paulus ē Hoō, Antonius ē Hoō.

176. Dices;
pʳ hunc actū Prus ē Hoo n̄ dependent
omnia individua naē humanę: ḡ pʳ ipsū
n̄ fit universale. R. ans: pʳ sale actū ex
primitur fr̂aliter aliq.ᵈ individuū naē huma
nę ut sale, Prus scilicet; sed pʳ actū sic
exprimentē n̄ dependent omnia individua
naē: ḡ. Dpat: ille actus n̄ ē abstractivus:
ḡ in illo n̄ sexuat universalitas. R. ans: ille
actus dnahit naē ad Prū: ḡ. Ut argutō res-
pondeas, roga uel abstrahit divisibile, uel in
divisibile illud juditiū? si hoc: distingue
sic 1ᵘᵐ ans: n̄ dependent ex pre subti, sive
presuppositive; dᵒ: ex pre predati, sive enim
tiative; ngō ans. Ad hujus probaōnē distin
que mᵈ: exprimit fr̂aliter ex pre subti dᵒ;
dᵒ: ex pre predati; ngam dᵒ. Distingue
cūq mī: pʳ actū sic exprimentē dᵍ ex pre

subti, quo ex pte predati aliqd individuu, nas n̄ cfundunt. Rx, Ido: sic exprimentes ex pte dantes subti, vel dantes ex pte predati; neg mj.

177. Si predicas juditiu e rxliu divisibile, subtu et predatu formalia sunt aprehentiones rxliu distinctg, quarum alia exigit suu obtu ee Pxu, ipsquo ut tale individuu representat, et alia n̄ exigit suu obtu ee Pxu, sed ee Hoñg in eaque cfundunt individua omnia naẽ humanẽ. Primo modo se haver subtu illud Pxus; 2.° modo, predatu illud Hoo; adeoq pr tale predatu fit universale. Si dicas 2um, hoc e, juditu illud ee rxliu indivisibile, ax quo poterit respondere, pr tale actu quatenus presise e subtu, n̄ cfundunt omnia individua naẽ humanẽ, sed cfundi pr tale actu, quatenus presise predatu e. Et hac distne excipiunt reliqua argumta. Servatque ita universalitas in illo actu, suposita ejus indivisibilitate rxli, eo modo, quo subtu, et predatu ejus distinguunt: distinguunt autem pr raoñg, et quatenus tota entitas illius juditij cfiderat, ut presise subtu e, vel ut preside e predatu. Eisdem distintionibus pariter solvit cfrao in omnique modo respondendi. Atque ex dictis pt, quid sit huic instantie dicendu: pr actu indivisibile, Pxus e Hoo,

naâ P̃ri ñ distinguit fr̃aliẽ, e præcisè a P̃ro:
q̃ ñ abstrahit. Supposita r̃ali indivisibilitate,
an̂s ê ɔcedendũ, et distinguendũ consens:
q̃ ñ abstrahit in eo sensu, in q.o subjec[tum]
prædatũ talis actus ñ distinguunt; ɔdo an̂s:
in eo sensu, in q. distinguunt; ng̃o. In eo
sensu fr̃ali distinguunt atq. actu in eoq. abs
trahit, et servat universalitas. ...

178. ɔ: actus iste, P̃rus ê Hõo equivalet huic, P̃rus ê aliq. Hõo; sed
in hoc ñ servat universalitas: q. Rãô
md; q. a s.a illa pp.o recte ɔvertit p.r istã: q̃
aliq. Hõo ê P̃rus. Distinguo md: equivalet
quoad objtũ, ɔdo: quoad modũ tendendi in objtũ,
subdistinguo: quoad modũ se habentis ex pte
subti; ɔdo: quoad modũ se habentis ex pte præ
dati; ng̃o md. Diversus modus tendendi in
objtũ in-definitus ex pte prædati in una,
et disjunctivus in alia ppne locũ prævet, ut
in alia servet universalitas in alia autẽ
ñ servet. Ad md rationẽ dico; recte ee illã
ɔversionẽ; sed tamẽ mutari tendendi mo
dũ.

179. Arg.m A: p.r hunc actũ Hõo hic naâ ñ
habet unitatẽ propriã universalis: q̃ ne
que p.r hunc actũ P̃rus ê Hõo. Conâ pro
bar: ideo p.r hunc actũ P̃rus ê Hõo naâ
haberet unitatẽ propriã universalis; q. a
ex aliq. a sui pte actus iste acciperet naq.

2am rei; sed etiam ex aliqua sui parte iste actus Hoc hic attingit naturam 2am rei, quin tribuat naturae unitatem propriam universalis: ergo dicendum antiquum non cogit juxta responsionem communiter huic argumento dari solitam. Est disparitas, quia iste actus Hoc hic est per modum unius et cognitio exigens vi suae repraesentationis suum objectum naturam humanam singularisatam, sive determinatam haecceitate: secus praedicatum dictum ipsum... Ad contra probationem ergo nego. Actus ille juxta principia nostra non attingat naturam 2am rei, id est, abstractam a singularitatibus. Natura ista non se habet ex parte objecti cognitionis abstractivae; sed exercite fit talis per ipsam abstractionem. Si dicatur per aliquam partem formalem hujus actus Hoc hic etiam abstrahi exercite naturam a singularitatibus, per illam scilicet partem Hoc: hoc ergo omitto, sed assero per talem actum praecise consideratum ex parte illa formali tribui naturae unitatem propriam universalis. Destruimus tamen in hoc sensu, si hoc dicatur ab Objiciente, argumenti ... totam disparitatem. 5.

180. hic actus Petrus est Hoc enuntiat de Petro naturam illam, quae cum Petro identificatur; sed solum naturam singularis identificatur cum Petro: ergo ... per actualem praedicationem dividitur natura in inferiora, sed divisio opponitur unitati, atque adeo universalitati: ergo in actuali prae

dicaone n Ita. Dprat 2°: per eundem actum ne-
quit singularitas Petri dpendi intentionali-
ter et secerni a reliquis singularitatibus;
sed per hunc actum Petrus est Homo secernitur
singularitas Petri: ergo non dpenditur. Ad argumentum
disting. maiorem: hic actus Petrus est Homo cognitione
dpendente enuntiat Itm, transeat: cognitione non
dpendente Itm, nego maiorem. Utique sola natura
singularis Petri de Petro enuntiatur, sed hoc
fit media cognitione dpendente Petrum et reli-
quis Hominibus in ratione, in qua omnes conve-
niunt; et quae multiplicatur realiter in ipsis;
ac proinde enuntiatur per cognitionem, quae naturae
dat exercite universalitatem, seu unitatem ad
universale requisitam.

161. Ad 1. Dprationem Ita
sic dmunitam distinguit: dividitur natura in
inferiora tamquam totum potentiale in partes po-
tentiales, concedo: tamquam totum actuale in
partes actuales; negatur: et confessam in 2°
distinctionis sensu, in 1° quae negata, negatur deinceps
consequentia. Satis jam diximus distinctionem totius potentialis a to-
to actuali. Recolatur tamen num. 13. lib.
Proemialis. Aliter ego eandem maiorem distinguo:
dividitur natura in inferiora quin divisio appareat,
ut talis est per se praedicati; transeat: apparente divisio-
ne ut tali est ipse praedicati, nego maiorem. Atque
sic distinguo: divisio opponitur unitati in eadem
omnino linea atque ratione; transeat: in diversa;

ngo m̃ et cog. s. actualis praedicationis naẽ de inferioribus diuidit naã in inferiora sive, ut melius dicā, enuntiat naã de inferioribus, in quibus ẽ à se aliis diuisa. Sed ita diuiditur, ita enuntiatur ut posita cognitione abstractiva ex pte praedati, pt talis cognitionis n̄ appareat naã ut ẽ diuisa ab aliis; sed potius e contra sic adunata, ut nec appareat ex re praesentationis eius, a multiplex vs signatẽ nec signatẽ una. In quo nulla inuenitur oppositio.

182\. Ad 2m̃ obiectionis distinguo: m̃ Dj: prius eundem actu, n̄ distincta in ipso diuersa tendentia in obiectis, nequit etc. Dei distincta in ipso tendentia diuersa in obiectis nequit etc. nego m̃ Dj: et concesso m̃, nego cog. Ratio est actus idem sub una, eademque tendentia confusiva tantum vel tantum discretiva, n̄ potest confundere Petrum vg. cum aliis, et simul ab eisdem secernere. Propterea actus iste Petrus ẽ Petrus Petrum cum aliis n̄ confundit; et iste Homo ẽ Homo licet attingat Petrum, ipsum ab aliis Hominibus n̄ secernit: quia videlicet in quovis horum actuum n̄ ẽ nisi unicus modus tendendi in Petrum. Contrarie actus iste Petrus ẽ Homo alius ex pte subiecti, alius ex pte Praedati, sive alius praesuppositivus, alius enuntiativus tendit in Petrum, ex pte subiecti Petrum secernit ab aliis Hominibus

e͡x p.tē predati cū alijs Hominibus confundit. Sed 156.
nota hic, q.d licet tendentia, quæ habet enun„
tiatibē actus proximè positus n. sit discre
tiba Pci ab ipsis, quibus cū P.ro confundit;
è tamē discretiba Pci ab alijs, scilicet a n.
Hominibus. Itaq.e cognitio abstractiba è confusi
ua unius cū participantibus eā ratione quæ
ipsa exigit in suo obto et simul è discre„
tiba ejusdē a n. participantibus talē ratione.
Hinc cognitio al confundit Hominē cū alijs Alibus,
et simul Hominē secernit a lapide. Ex data
183. 1o
modo solutione arguto precedenti instavi:
Ꝫ p.r hunc actū Pcus è Hoo enuntiat sola
naa singularis Pci: Ꝫ n. atingunt alię naę
p.r talis ppnis predatū. P. coa ista: omne id,
q.d atinguit p.r ppnis predatū enuntiatur,
seu predatur; sed alię naę n. predicant p.r
actū predicatū: Ꝫ n. atingunt p.r ejus pre
datū. P. m.i: atingi p.r predatū ppnis est
enuntiatibè seu predicatibè atingi; sed
enuntiatibè seu predicatibè atingi è enun„
tiari seu predari: Ꝫ Ngo 2m. cōg; ad
cujus probationē n.d negāt, quę falsa ost„
tendit multis. Sit, pro minori pp.o ista;
Pcus è alig.r Homo, in quā p.r predatū atin„
gunt omnes Homines, quin enuntient
seu predicent omnes. P.ritur. et ig.o ost
tendit falsa illa m.r n. Qomni e

q. atingui, p. subti ppnis enunciat seu predicat. q. Ans multis probari posset. Sufficiat pro alijs ppo. ista, Al e Hoo, in qa pre subti atin-gunt omnia Alia, et tamen n de omnibus enuntiat, seu predicat predicatum: Hoo: vera, siquidem e talis ppo, falsaque eet, si de Ali cequi diceret predicatum. Ct

181 rao falcitatis illius m e: q. qdo predatum habet pro obto plura unu quodque sufficiens sue representaonis, potest predatum dici de eo, in qo invenit sufficiens obtum predati, quin de eo dicant aliud, et aliud sufficiens obtum ejusdem predati, que in alijs inveniunt. Proinde ea illud tantum obtum sufficiens hujus predati Hoo enuntiat in hac ppne Prus e Hoo q. invenit in subto obtibo talis ppnis; et si tale frale predatum plura alia habeat obta sufficientia sue representaoni. Si hinc inferas: q sicut e vera ppo ista Prus e Hoo ita erit vera ista ppo tantum Prus e Homo: q. sufficiens obtum predati hoo, q. invenit in subto obtibo V. ppnis tantum e Prus: n, unquam ita inferas, ngabo cq; q. sensus hujus ppnis tantum Prus e Hoo, e iste: in Pro invenit sufficiens obtum hujus predati Hoo, et in nullo alio invenit obtum sufficiens talis predati.

q.d falsô ē: in omnibus naṫ humanę indi
viduis inueniatᵈ obtū illius predati. Hoiᵃ.
165. Ad
probaōnē nᵈ ngāre p.ᵗ mᵈ ee etiā ngandᵒ q.
sed defraudare vos nollo Imuni dist.ᵉ
Ita distinguunt sic: atingi p.ˡ predatū ppnii
ut tale ē enuntiatibē, seu predicatibē atinḡ
gi Iseduunt: atingi p.ᵗ predatū ppnis speci
ficatibē sumptū ē enuntiatibē, seu predica
tibē atingi; ngant. Est sensus dist.ⁱ
n̄ enunttatᵈ, aut predatᵈ p.ᵗ frāle predatū ppnis,
q.ᵈ respectu ejusdē predati in eo predatis
quasi de maāli se hauet. Et respectu
predati Hoō in eē predati hujus ppnis
Pri ē Hoō quasi de maāli se hauet,
p.ᵗ ipsū atingi alias naās humanas
distinctas a naā Pri. Predatᵈ aūt q.ᵈ res
pectu predati frālis n̄ de maāli, sed
de frāli se hauet. Respectu aūt (dicitur)
predicati dicti ppnis se hauet de frāli;
p.ᵗ ipsū atingi naā Pri. Itaq.ᵉ hanc, et ali
as atingit; q.ᵃ ē cognio adunans omnes
naās humanas; sed hic adunatio, quasi
p.ᵗ accidens, et de maāli se hauet respec
tu illius cognionis, ut ē predatū ppnis
illius: q.ᵃ tali cogniōni acepte reduplicatibē,
et ut predatū ibi ē, satist, si suū obtū
inueniatᵈ in Pro; licet ipsa specificatibē
acepta, seu prout presite ē cognio ags

stractiba, aliud, et aliud obtij sufficienter haveat.

146. Replicas: expressio ista Homo ut e predatij dalis ppnis servat universalitatem se: sed ut servans universalitatis e abstractiba, et factiba universalis: ergo ut predicatij e, e abstractiba. Ml distinguitur ut e predatij li ut sumpto materialiter, servat universalitatem concedit; li ut sumpto formaliter, negat nego. Consequens deinde m, quod distinguitur similiter. Et sensus dist. e: quod expressio Homo sit predatij non obest, ut servet universalitatem; at neque positive conducit, ut universalitatem servet: non enim quia Homo de Petro, aut de Paulo predatur servat universalitatem; licet predari de Petro non tolat, quod universalitatem servet.

147. Instas iterum: propositio illa Petrus e Homo de Petro predatur intensibilis natura humana; sed intensibilis natura humana e realiter ejusdem natura extensibilis: ergo predicatur natura humana. Atqui extensibilis natura humana sunt natura omnium Hominum: ergo omnes predantur de Petro. Distinguo maiorem: predatur intensibilis natura humana, quod e fundamentalis in Petro, concedo: quod e fundamentalis in alijs hominibus, nego maiorem. Minorem etiam distinguo: sed intensibilis natura

humanæ q^d. e^t. fundamentalis in omnibus ho„
honibus, ê r̃alis expensibus ejusdemq; d̃do:
intensibus naæ humanæ, q^d. ê fundamentalis in
P̃rô, ê r̃alis ejusdem naæ extensibus; subdistin̄
3.º extensibus inadequatis; d̃do: adequatis; nego
m̄. Ratio nis subdistinctionis excitiat d̃da
tur coâ in 1.º sensu, in 2.º q.^e n̄get. Unde
inde d̃cedenda ê m̄ subsumpta, et ultima
coâ n̄ganda. &

182. Intensivus naæ humanæ formalis
talis ê quivis Hoô cognitus cognitione
H̃oô. Propterea n̄ dat. formalis intensibus naæ
humanæ nisi dependenter ab operatione intell.
dat. autem in quovis hoñe intensibus naæ
fundamentalis tale; quatenus quidlibet
præuet fundamentum ad talem cognitionem. Hinc
p.^r dictam ppñe, qua de P̃rô aliquid prêdat,
q^d. ipsi r̃alis c̃uenit, n̄ prædicat. intensi„
bus naæ, q^d. sit formalis, sed tantum funda„
mentalis in P̃rô. Extensibus naæ huma
næ ss^t. individua omnia in quibus ê
r̃alis extensa; et hæc quidem individua
ss^t. extensibus adequatus. Inadequatus vero
extensibus ê quodlibet individuum talis naæ,
sive quælibet naâ humana r̃alis suo
individuo identificata. Unde cum p.^r illam
ppñe de P̃rô prædicet. tantum extensibus
inadequatus, seu naâ humana ipsi r̃alis
identificata; falsum ê, omnes naas huma

na sibi predari. Manet ergo vera illa propositio et manet universalitas ejus cognitionis, quae praedatur frale e talis propositio. Sit exercite de sua circa omnes nat humanae.

Subsectio 6.a
Quae restant de Universalibus in communi.

182. Ex premissa de universalibus doctrina colligi bene potest resolutio hujus questionis, an scilicet nat. posita abstrahi ab uno individuo, quin ab omnibus ejusdem nat. abstrahatur? Non possedicendum nobis est. Ratio; quia hoc ipso, quod aliquod individuum repraesentetur sub ratione sub qua cum alijs convenit, talis repraesentatio tamen est repraesentatio illius individui, quae aliorum; si enim a Petro dicas abstrahi, nat. per cognitionem istam Hominis, non proinde talis cognitio ita in Petro habebit suum obiectum sufficiens ut in [illegible] Paulo, et in quovis alio individuo nat. humanae obiectum ejus sufficiens non habeat. Atqui si talis repraesentatio tam est repraesentatio illius individui, quam aliorum, tamen abstractio nat. ab illo individuo, quam ab alijs ejusdem nat.

183. Neque vis dicta favet, qui dicat, cognitionem hominis posse originem habere a solo

Pro viso, praeterea solum Patris tunc repraesentari per ipsum. Et ratio: quia quod illa cognitio ducat originem auditione corporea solius Patris, quae de se requirit rationem a nobis factam proxime. Insuper si posita objectio quid probat, probat numquam a nobis deceptum abstrahi omnium omnibus Actionibus; cum nulla nostra cognitio originem trahat ab specie, quam ab omnibus Actionibus accepimus.

190\. Colligitur

ex quo potest naturam universalem non habere aptitudinem physicam ut sit realis in pluribus; ratio: quia natura universali neque in statu contractionis, neque in statu abstractionis convenit capacitas, ut identificetur cum realitate ab ipsa realiter distincta: aptitudo autem physica est ad realitatem distinctam realiter. Potest item colligi naturam universalem habere tam in statu abstractionis, quam in statu contractionis, aptitudinem logicam, ut sit realis in pluribus. Ratio: nam prout utroque statu capax est ad identitatem cum pluribus realiter; capacitas autem ad identitatem est capacitas ad realitatem indistinctam, et in hoc stat aptitudo logica. Et haec aptitudo prout utroque statu est proxima; quia in nullo habet naturam impedimentum ad praedictam identitatem. Et vero aptitudo ista logica pro statu reali, seu contractionis posita, et pro statu abstractionis negatur. Ratio est: quia natura universalis est capax ad identitatem praedictam cum ... pro statu reali ad

tas identitatis: quaelibet namque natura pro illo statu exigit esse in suis individuis: quin- dentur natura pro statu naturali indiferens ad hanc vel illam singularitatem. Respondeo 2º naturam prout est in statu abstractionis natura est Metaphysice indiferens, ut trahatur per singularitates in quibus potest inveniri contracta.

131. Analogiam natura actitudinem in statu abstractionis objicitur 1º: actitudo ad identitatem est identitas; sed natura pro statu abstractionis non habet identitatem cum pluribus: ergo. 2º: ideo natura in statu abstractionis non est formaliter positive acta, neque positive formaliter inepta, quia neque cognoscitur ut acta, neque ut inepta; sed in nullo statu neque cognoscitur ut negative acta ad identitatem cum pluribus: ergo. 3º: juxta Philosophum 6. Metaphysicae cap. 8, actus et potentia debent esse in eodem genere; sed actus respondens actitudini, seu potentia natura universalis est realis; cum talis actus sit realis identitas: ergo actitudo est etiam realis: ergo non est logica. Ad 1um distinguo maiorem: actitudo positiva ad identitatem est identitas; concedo: actitudo negativa; subdistinguo: est identitas cum formali exigentia ad ipsam identitatem; nego: est identitas cum formali indifferentia ad ipsam identitatem; concedo maiorem. Et minorem concedo in 1º sensu subdistinctionis et nego in 2º simul et consequentiam.

Patet ex supradictis solutio. Ad 2um dico non 160.

132. esse absolute falsum. Etiam stante ratione ibi assig-
nata, nam esset in illo statu positiue acta
uel inepta si per cognitionem exercite tribueretur
ipsi aptitudo, uel ineptitudo. Cum autem in illo
statu exercite tribuatur ipsi cognitione absque
mactitua negatiua aptitudo ad rationem identitatis
cum pluribus, nam est acta negatiue pro illo sta-
tu. Ad 3um loquendo de aptitudine nam pro
statu rationis, omnia do praeter ultimum quod,
quia negandum esse suadet ipsa explicatio ap-
titudinis logicae. Quid prohibet esse rationis aptitu-
dinem illam, quae logica dicitur, aut logica esse, quae
rationis est? Aptitudo logica, ut dixi supra,
est capacitas ad eam rationem indistincti: igitur dum
hoc sit, logica stat aptitudo, quin proinde
excludatur a ratione rationis aptitudinis. Loquendo
tamen de aptitudine nam pro statu abstractionis,
dico, secundo non cum arguente: explicatur auctoritas
Philosophi: actus, et potentia debent esse in eodem genere
entis, nego: in eodem genere proportionis;
do non consequentiam. Et conseruamus, non coniunctim actus,
et potentia non debere esse in eodem genere entis, nosce,
non debere eadem habere praedicata, manifestum est.
Alias anima et corpus non se haberent ut ac-
tus et potentia; neciera se haberent accidens
et substantia, quae non habent eadem praedicata.

173. Altero̅ q̅ intendit debere inniti proportioni remotæ, quæ se habent ut actus et potentia. Cognitio naturæ universalis pro statu abstractionis proportionata est logicæ negatiue ad identitatem cum pluribus; quatenus pro tali statu logicæ, seu Metaphisice indifferens se habet ad talem identitatem. Pertinent hæc præcipue ad universalis Metaphisicæ aptitudinem; ex qua sic transitur ad logicum universale. Sed dubiolo prius est respondendum. Rogat utrum natura universalis habeat aptitudinem ad individuum vagum? Respondeo non habere aptitudinem ad individuum realiter uagum; habere tamen ad individuum vagum intentionalem. 1.ª pars ex eo constat, quod impossibile est individuum realiter uagum: quodque enim realiter est determinatum est per suas proprias entitates, rationes, et proprietates; ac proinde individuum est determinatum et non uagum. Cum individuo autem impossibili apta non est identificari natura universalis. Constat ex eo 2.ª pars, quod natura humana v.g. apta est identificari cum Petro, individuo determinato in se, sed quatenus uagum, seu indeterminatum ex parte actus representat. Sed Petrus in se determinatum individuum, aut vagum est, seu indeterminatum ex parte actus representatum, v.g. per cognitionem istam aliquis

Hoc ē individuum intentionaliter vagum. ꝯ. Circa 161.
192. universale logicum notandum ē. ꝯsiderari posse vel in actu 1º. et hoc vel remoto tam proximo; vel in actu 2º. In actu 1º. ꝯsitu- to dicit ecentialiter predicabilitatem de pluri- bus. si omnia absint prerequisita, ut exerceatur illa predicabilitas, erit in actu 1º. proximo; si desit aliquod propter hoc impe- dimentum erit in actu 1º. remoto juxta su- perius dicta de actitudine proxima et re- mota. In actu 2º. scilicet exercitum sui pre- dicabilitatis ... dicit ꝯstitutibe et formali qui- ꝯsi actum, quo exercetur ejus predicabilitas. Et hinc dico 1º. universale logicum ꝯstituitur sufficienter in actu 1º. remoto predicabile de multis per simplicem abstractionem negativam. P. sic ex num.º 152: po- sita hac simplici negativa abstractione Hoc, omnes Homines fiunt intentionaliter unum ens se actum predicari de multis. g. Hic observare
193. debes universale logicum ꝯsideratum 2m ea, que ens se tantum haber, ee universale logicum in actu 1º. remoto; et 2m ea 1º. differre ab univer- sali Metaphisico: quia ita ꝯsideratum dicit tantum ... predicari de multis quibus cum realiter identificatur, et in quibus multiplicatur realiter; in quo stat formaliter ecentia tota, que ens se haber universale logicum et quod non intellectu

frali, intelligitur frali essentia tota universalis Metaphisici. Quippe predicabilitas subsequitur essentiam universalis Metaphisici; proinde ergo bene intelligitur talis essentia, quin frali intelligat predicabilitas, que talis essentiae pars est, non frale constitutivis: hoc est, bene intelligitur frali unum aptum esse in pluribus 1nd; tamen quin frali intelligat, hoc unum esse predicabile de multis. Dico 2°:

196. Dico 2°: universale logicum in actu 1° proximo constituitur per simplicem comparationem. Probatur: sic acceptum est natura proxime predicabilis de pluribus; sed natura in esse proxime predicabilis de pluribus constituitur per simplicem comparationem: ergo. Probatur minor: nisi frali intelligat apprehensio suasiva convenientia naturae cum inferioribus, non intelligitur frali natura in esse proxime predicabilis de pluribus; sed illa apprehensio suasiva est simplex comparatio: ergo. Probatur minor Dico: non intellecta frali talia apprehensione non intelligitur frali intellectus proxime potens predicare naturam de inferioribus: ergo neque intelligitur frali natura in esse proxime predicabilis de inferioribus, sive de pluribus. Constat antecedens: quia si intellectui non appareat ut talis convenientia naturae ad inferiora, haerebit anceps circa affirmationem vel negationem naturae de multis: ergo non erit proxime potens ad predicandum naturam de pluribus. Dico 3°:

universale logicum in actu 2° exercito suae praedicabilitatis constituitur per comparationem compositam. Probatur: universale logicum ita acceptum constituitur per actum, quo exercet ejus praedicabilitatem; sed talis actus est comparatio composita: ergo. Ratio minoris: quia actus, quo exercet praedicabilitatem, est actus, quo aliquid de aliquo praedicatur; et hoc nisi per comparationem compositam, seu judicium fieri non potest.

197. In secundum dictum objicitur ex Thomistis oppositum tenentibus: universale logicum ut sic distinctum a Metaphysico fieri per simplicem comparationem. Universale logicum est unum respiciens plura; sed natura per simplicem abstractionem non est unum respiciens plura: ergo. Ratio minoris: quia natura solum respicit plura, dum ad plura comparatur. Confirmatur 1°: universalitas logica tota sita est in ordine, seu habitudine superioritatis naturae ad inferiora; sed talis habitudo non datur, nisi comparando naturam ad inferiora: ergo. Confirmatur 2° ex Sancto Thoma quaestione 7ª de potentia, articulo 11. ibi: relationem universalitatis intellectus adinvenit, considerando ordinem ejus, quod est in intellectu, ad res, quae sunt extra intellectum. Pariter opusculo 56. inquit: naturam fieri universalem, quatenus cognoscitur ut participabilis ab inferioribus. Sic Soudinus.

198. Distinguo majorem: est unum respiciens plura non ut talia; concedo: respiciens plura ut talia; subdistinguo: respiciens

tantum fundamentaliter; 3tio: respiciens formaliter
nego. Dist. Illi termini ejusdem excipienda
negat juxta 1um dist. membrum, et juxta
hoc etiam subdist., et in 2o dist. C.
num.o 157, et 158, explicat dist. Ad
rationem dic, naturam absque comparatione ad
plura respicere fundamentaliter plura etiam
ut talia. Unde 1ae comparationi etiam dices, illius
ordinis, seu habitudinis dari fundamentaliter
ad inferiora ut talia et si natura cum suis
inferioribus non comparetur; formaliter tamen non dari.
Sic quod m. distinguo: nego consequentiam. Ad 2am
comparationem respondeo, Sanctum Thomam ibi do-
cere, intellectum, dum reflectit supra univer-
sale jam factum sive supra naturam ut est in
intellectu per abstractionem simplicem, referre formaliter
naturam abstractam ad sua inferiora ut talia,
quae per simplicem abstractionem non erant ut ta-
lia intra animam, sive non repraesentabantur
ut talia. Authoritati 2ae dico, ex mente
Doct. Angelici expressa in eo opus-
culo (quicumque sit author opusculi)
naturam fieri universalem, quatenus cogno-
scitur non ut signate participabilis ab in-
ferioribus, sed quatenus ita cognoscitur
ut exercite fiat participabilis ab inferio-
ribus. Satis existimant expositionem istam
elegare a nobis authoritates num.o

189. Ex quibus praecisionis ab Objicientibus requisitae D. Thomas non meminit expresse atque ad rem praesentem supplevit, remittis tali praecisio.

190. In iis objicitur 2°: ratio universitatis universalis logici est relatio rationis, qua natura refertur ad inferiora; sed hujusmodi relatio tantum fit per actum praecisivum: ergo. Antecedens probatur: universale logicum ut tale est superius; sed superius dicit relationem ad inferiora: ergo. Distinguo antecedens: ratio universitatis universalis logici est relatio rationis, qua natura refertur fundamentaliter ad inferiora ut talia, concedo: qua natura refertur formaliter ad inferiora ut talia, nego antecedens. Et negata minor de relatione fundamentali, nego consequentiam. Ad probationem antecedentis, distinguo de superioritate exercita, concedo; de signata, distinguo minorem: sed superius cognitum ut tale dicit relationem rationis ad inferiora, concedo: non cognitum ut tale, nego: quia sic tantum est fundamentum ad relationem rationis. Natura per cognitionem quae fit universalis, fit superius; sed non cognoscitur ut superior: fit exercite exercite superior, quatenus fit exercite exercite universalis, et sicut per talem cognitionem non cognoscitur ut universalis signate, ita nec ut superior signate. Ideo per talem cognitionem non habet relationem rationis ad inferiora ut talia. Habet tamen fundamentaliter referri, quod saepe diximus.

200. 3.° in idē objicit: naā abstracta ē indifferens, ut fiat logē universalis, vel logē particularis: ḡ naā p.ʳ simplicē abstractionē n̄ cōstituit in eē universalis logē. R. ans: si hōo cōparet ad genus al ē logē particularis; et ē logē universalis si ad individua naē humanē cōparetur; sed naā humana abstracta p.ʳ cognionē Hōo ē indiferens ut ita cōparetur: ḡ: Disting.° ans: ē indiferens ut fiat logē universalis, vel logē particularis in actu 2.°; Cōdo: in actu 1.° negō ans; cujus probaāni ex data distr.ᵉ satisfit. Naā humana fit logē particularis in actu 2.° si de ipsa predicet genus al sic, hōo ē al: ḡ.ᵃ ita cōceptus superior de particulari cōceptu alis dicit. Et fit logē universalis in actu 2.° si predicet ipsa de individuis. Ipsa tamē abstracta p.ʳ cognionē Hōo ē proxioni ad has predicasnes universale logē in actu 1.° remoto.

21. Dira 2m̄ dicē stat 1.° intus ob habitū abstrahendi et predicandi naē de suis inferioribus potest illē absq.ᵉ previa cōparatione predicare: ḡ cōparaō simplex n̄ requirit ad actū 1.m̄ proximū universalis logi. Stat 2.° habitis ab intell.ē his aprehentionibus Hōo Petrus, aparet ipsis cōvenientiā Honis cū Pro; sed ejusmodi aprehentiones n̄ st simplex cōparatio: ḡ n̄ requirit simplex cōparatio, ut apareat illa cōvenientiā: ḡ neq. requirit &c. Stat 3.°

n̄ implicat intus̄ potens nag̃ predicare de suis inferioribus abs͡q. prevua ɔparaône: ĝ ad actum proximum universalis loqi n̄ requiritur simplex ɔparatio. Ad 1m nḡo anũ: Intus̄ procter exercicium in abstrahendo predicandoq. nag̃ de inferioribus aquirit facilitatem id ipsum faciendi, sed n̄ absq. prevua ɔparaône. Ad 2m nḡo m̃ suposita n̄ ɔuenirate. Si p.x illas aprehentiones intus̄ apparet ɔuenientia homis cum P̃xo, sunt quidem simplex ɔparatio, juxta hujus expli cationem. Ad 3m omisso anti, distinguo coens: ĝ ad actum proximum universalis loqi n̄ requiritur respectu nri intus, vel alterius ejusdem speciei in modo intelligendi simplex ɔparaô nḡo anũ: respectu illius intus possibilis n̄ requiritur ɔdo; ɔdo anũ: dictum nrum procedit tantum de intu humano, similique in modo intelligendi.

Sectio 3.a

De universalibus in particulari.

Subcectio 1.a

5. predicavilia percurrit et aliquibus super eis guestionibus respondet.

202. Ventum est jam ad predicavilia, que tradit explicata tanquam Isagogem, seu introductionem ad cathegori as Arlis Porfirius Platonicus. Phus n̄ desperandus quidem, si Catholice religionis infamis

deserviat non ocubiesset. Et licet universalia sint predicabilia nomine hic donant. quia de iis nunc precipue fit sermo, quatenus de suis inferioribus valent predicari. Pro radenda nunc explicatione est sciendum ego dici predicationem in quid in qua tota rei predicatur ecentia; ego dici predicationem in eo quod quid, in qua predicatur solum genus; ego dici predicationem in quale quid, in qua predicatur sola differentia; atque dici predicationem in quale eam, in qua predicatur aliquid accidentale ecentiae. Jam ergo audiant definitiones predicabilium 5. Generis, scilicet, Differentiae, Speciei, Proprii, et Accidentis.

// Definitur Genus a Porfirio sic: unum aptum predicari de pluribus specie diferentibus in eo quod quid. Clarius a recentioribus sic auditur definitio: unum aptum predicari de pluribus ecentialiter diferentibus tamquam pars materialis ecentiae metaphisicae.

203\. // Genus ab ceteris predicabilibus discernit per illud unum aptum predicari de pluribus, differt per reliqua suae definitionis. Et haec denotant ad genus non sufficere posse predicari de pluribus ejusdem speciei, v.g. de pluribus hominibus, sed genus plura ecentialiter diversa requirere, et non esse, formaliter quidquid, totum eorum ecentiae, sed partem, et hanc materialem, hoc est, se habentem ad instar materiae quae determinabilis sit per aliquam partem ecentiae. Nota, genus aliorum esse genus, et respectu aliorum speciem. Respectu universalis, et pre

dicabilis in communi ē species, sed ē genus respectu suorum inferiorum. Genus dividitur in supremum, medium, et infimum. Supremum ē, quod non continetur sub alio genere; tale censetur ens. Infimum, sive proximum, quod non continet sub se genus aliud. Medium, aut subalternum; quod et continet aliud sub se, et sub alio genere continetur ipsum; et talis habetur substantia, quae sub se continet vivens, et ipsa sub ente continetur.

20 D. Nunc quaerit 1° quid definitur quando definitur genus? Communis ē alijs praedicabilibus interrogatio. Habeat ergo et pro alijs responsum, quod de genere dixerimus. Thomistae dicunt: ē forma resultans 2ᵉ intentionis objectibus. Scotistae dicunt ē ipse actus intellectus qui ē 2ᵃ intentio formalis generis. Dicunt P.P. Oviedo, Quiros et multi recentiores, ē natura et cognitio abstractiva, utraque simul in recto. Dicimus nos cum sententia communi nostratum, ē dexterum denominatibus dicens in recto naturam, quae denominatur genus et in obliquo cognitionem abstractivam, qua denominatur. Probatur definitum per definitionem generis ē objectum hujus 2ᵉ intentionis formalis generis; sed objectum hujusmodi ē dexterum denominatibus dicta: ergo. Major certa videtur: quia per definitionem explicatur objectum definiti formalis: ergo per definitionem generis explicatur objectum hujus definiti formalis genus. Sed quod explicatur per definitionem ē definitum: ergo definitum per definitio

ne generis ē obtū definitū fr̃alis genus, sive
cujus 2ᵉ inventionis fr̃alis. Pbatur 1ᵃ

205. P. s. m: obtū
illius 2ᵉ intentionis ē obtū n̄ 2m̄ rē, et
nudū acognisnē, sed terminans aliqua 1m̄
intentionē fr̃alē: ḡ ē Decretū denominatibum
dicens in recto naq, quę denominatur genus
et in obliq.º cognionē abstraitibus, q.ᵃ denomi
nat. Dsbatur ans nisi pirisis resultantijs,
velit quis obscurare perspicuas notiones
1ᵉ et 2ᵉ intentionis. Pbatur 1ᵃ cog: obtū terminans
aliqua 1m̄ intentionē fr̃alē ē obtū dicens cog
nionē in obliq.º sed obtū dicens cognionē in
obliq.º ē Decretū denominatibus: ḡ si obtū 2ᵉ
illius Vtᵃ. Sed nihil aliud dicit in recto
nisi naq, denominat genus et nihil aliud
in obliq.º nisi cognionē abstractibus, qua de
nominat: ḡ ē Decretū dicens Vtᵃ. Dbatur de
finitū p.ˣ definionē generis Al.q. ē cū
multis Alibus identificabile, et predicabile
de multis 2m̄ q.ᵈ explicat. in recto p.ⁿ dalē de
finionē; sed neque fr̃a obtiba ficta 2ᵉ in
tentionis obtibus, neq.ᵉ actus ipse qui ē 2ᵃ
inventio fr̃alis neq.ᵉ ulla cognio abstractiba
ē cū multis Alibus identificabilis, aut de
multis predicabilis: ḡ n̄ explicant in recto
p.ˣ dalē definionē. Mj ē certa; et n̄ D p.ᵗ ex
definionē generis.

206. Dices contra 1.º ex nostris Recentioribus: nostrum genus significat in recto quidquid constituit genus ut genus; sed cognitio abstractiva constituit genus ut genus: ergo. Nego min. Sicut terminus cognitus, albus, per rationem distinctus non significant in recto cognitionem albedinis seu distinctionis, ita neque noster genus significat in recto cognitionem abstractivam. Dices 2.º ex alijs: complex essentia diversa nequit unica definitione explicari; sed concretum accidentale quale est denominativum, est complex essentia: ergo. Distinguo min: nequit unica definitione explicari quatenus componunt unum aliquod essentiae; nego: quatenus sunt duplex essentia disparata; concedo min. Vna et altera diversa essentia quatenus disparate considerantur non definiuntur nisi posito duplici genere, differentiaque duplici, ac proinde duabus definitionibus: caeterum ut ipsae coalescunt in uno quod componunt, essentiae unica definitione explicantur. Habetur exemplo in materia, et forma substantiali; quae seorsim acceptae definitiones sortiuntur diversas; ut ipsae, ut sunt compositum, unicam patiuntur definitionem. Pariter dicito de diversis concretis denominativis constituentibus. 3.º

207. Dices: natura generis non habet essentiam aliquam determinatam: ergo non potest definiri: ergo per definitionem generis solum definitur forma abstractiva unitatis. Ratio antecedentis: 166.

nq. potest eē uel naā substantię, uel acci dentis, uel alius ddī. Cur n̄ infers: q̄ definit fra subjectiva unitatis? ego quidē infero ex ante posito: q̄ neque fra̅ obtiva unitatis definiri generis potest: quia cū possit eē uel generis viuens, uel ge neris al, aut aliorū, n̄ habet aliquā ecen tiā determinatā. Et Concludo prouer eandē raonē, q.d nullus Dispertus nisi infimus, saltē specifice poterit definiri. Dicere nego ant. Porro habet ecentiā aliquā de terminatā, q.d habet, et n̄ aliā, habet ecen tiā, unū predicabile de multis, specie di ferentibus tanquā pars materialis ecentię illę staphiię eorū et hęc ē naā generis. Ob serua huic 1.o naē, quę ē obtū abstractionis denominantis ipsā predicabile, conuenire rao ne sui eē unū, ut q.d, et raone illius cognic tionis eē unū ut quo: quia naā ē subtū, quę denominat unū, et fr̄ talis denominationis ē illa cognitio. Observa 2.o diuersitatem hanc proprium genus ē predicabile de pluribus, al ē predica bile de pluribus. 1.a attingit signate subtū, q.d denominat genus, et frā eius huius denomi naonis. 2.a n̄ attingit signate frā illā, sed ipsa ē frā reddens exercite genus subtū illud, siue obtū, q.d per ipsā attingitur signate.
208. Dices 2.o quęquę inferiorum pluralitas requiritur

ad genus? Respondeo, sufficit pluralitas inferiorum essentialiter differentium in specie subjicibili. Probatur: ex pluribus requisitis ad genus sufficit, quod attinet ad pluralitatem, si unumquodque sit unicum in sua specie; sed si hoc ita est sola datur pluralitas inferiorum essentialiter differentium in specie subjicibili: ergo. Probatur minor ex definitione generis; quae plura requirit essentialiter differentia, differunt autem essentialiter plura, licet unumquodque sit unicum in sua specie. Et ratio minoris desumitur ex distinctione speciei subjicibilis, et praedicabilis. Species praedicabilis dicitur quae sub se continet plura individua; subjicibilis autem, quae in unico invenitur individuo, quamvis alia possibilia sint ejusdem speciei individua. Unde si ex pluribus requisitis ad genus unumquodque sit unicum in sua specie, differunt dantur in specie subjicibili. Sit ex dictis, ad genus non requiri pluralitatem inferiorum differentium in specie praedicabili. Sit ulterius ad genus non sufficere pluralitatem inferiorum ejusdem infimae speciei, sine non differentium essentialiter. Objicies:

200. Redditis impossibilibus reliquis animalibus praeter hominem maneret adhuc essentia hominis: ergo tunc animal esset genus: ergo sufficit ad genus pluralitas inferiorum ejusdem infimae speciei: tunc siquidem alia omnia ejusdem esse speciei infimae. Nego Vº: in praedicto casu animal pertineret ad aliquod praedicabile; sed non

ad aliud nisi ad genus: 3. 2: genus se habet ad instar mae; sed possibilis e mā determinata ad unū dantū ꝯpositū: 3. possibile est genus determinatū ad unū dantū speciē infimā. Ad Objectionē ꝯseso antē; disting. 1o coens: 3 tunc al eet genus, 2m q.d al genus dicit intrinsecū Hon̄i; ꝯdo: cetē 2m q.d al Hon̄is dicit extrinsecū hon̄is; nego cōq. Al genus dicit aliud intrinsecū hon̄i, aliud intrinsecū alijs alibus, et hon̄i extrinsecū. Hon̄i intrinsecū ē, eē Al. et hon̄i extrinsecū ē, alia ab hon̄e eē Al; et hoc utrumq. requirit ad al genus. Hinc si solū al Hō eet possibile, ñ maneret al genus; ñ q.a deficeret in illo casu q.d al genus dicit intrinsecū hon̄i, sed q.a deficeret q.d dicit extrinsecū Hon̄i scilicet Alia ab hon̄e eē Al. Ad 3m urgentiū nego. Et dico tunc al foret diffm. Ad 2m respondes, genus ꝯparari, explicariq.e p.r analogiā ad mā indifferentē huic, illic, et alteri formē, qualis ē mā quē de facto datur. Sed omissa nego cōq. Etenī genus neq.e explicat, neque potest explicari p.r Analogiā ad mā determinatam ad unū dantū frām.

21o. Quaeris 3o: quibus genus predat ut genus, idē, ut paris mālis ecentiē? quis dubitet sic predicari de specie, et de individuo ꝯpleto? Dubitari eē potest de individuo in ꝯpleto re-

spondeo negative, et probo prius explicata diff.a individui completi, et incompleti, quæ aliquando, licet jam dicta in signanter, et nunc opportune facile notio perspiciet. Individuum ergo dicitur intentionaliter completum, quod attingit formaliter totam adequatam essentiam, et totam singularitatem; v.g. Petrus hic Homo. Dicitur quoque intentionaliter incompletum, quod attingit formaliter tantum totam inadequatam essentiam, et totam aliquam singularitatem indeterminatam: v.g. hoc animal, hoc rationale, illud vivens, hoc. Sic ergo probatio: neque in hac propositione hoc animal est animal, neque in ista, hoc rationale est animal (accepto rationali pro sola predicato differentiali) predicatur animal ut pars materialis: ergo non predicatur genus. Probatur ans: in 1.a propositione predicatum est formaliter tota essentia logica subiecti: nam recessio est diff.a individualis, propterea que non pertinens ad essentiam logicam subiecti: in 2.a autem predicatum non est formaliter ulla pars essentiæ logicæ subiecti: ergo in nulla ex illis propositionibus etc.

211. Quæritur 4.º an ratio generis salvetur in unica possibili specie? Negative respondeo ex Phil. 4.º Topicorum cap. 3.º et S.to Thoma in lib. Posteriorum cap. 12. ubi ait: non est possibile invenire aliquod genus, cujus natura tantum sit species. Et ratio est; quia generis idea est esse predicabile de speciebus differentibus. Atque adeo si omnia alia præter hominem impossibilia redderent, tunc animal hoc, vel ipsius esset diff.a

uel proprium, an non genus. Nec Deum facit materia aliqua possibilis ad unam speciem determinata: Quia hoc enim possibili non sit genus determinatum ad unam speciem; neque genus non quamlibet materiam imitantem, sed inferentem qualis est, quod Deus facto dat.

Subsectio 2ª

De differentia secundo prædicabili.

212. Notarunt Recentiores differentiæ infimæ invenire definitionem a Porfirio traditam pro differentiis; ideo coguncti sunt a definitione tamen illi specie differentibus inventi in hac Porphiriana definione prædicabile in quid de pluribus specie differentibus. Atque adeo hac utuntur Recentiores definitione pro differentia definienda: unum probabile in quid de pluribus eorumque parte formalis essentialis Metaphisica eorum. Dividitur differentia in subalternam et infimam. Infima sive atoma est differentia, quæ solum per differentias materiales seu individuales est contrahibilis, ut hinnibilitas, dato quod non sint possibiles multæ species Equinæ. Subalterna, quæ simul cum genere, cui adjacet, contrahibilis est ad alias species inferiores; v. g. differentia sensitibus contrahibilis cum suo genere vivens ad speciem Equi.

213. Est et alia divisio differentiæ in contrahentem et attrahentem. Contrahens est, quæ sine genere, cui adjacet, non potest esse in specie ulla; v. g. hinnibilitas quæ sine Animali non invenies in specie aliqua. Attrahens est, quod genus licet contrahat, potest tamen sine illo inveniri in aliqua specie; v. g. rationalitas

in Angelo inuenta sine ali quod in Hoîe rahit. Nota diffm dici cstitutibg respectu speciei, qa simul cy genere cstituit, et respectu generis dici cтracti bg et diuisibg. (esse parentesis nostrue cтrac tiua et diuisiua) pro que ipsum ad quod se cтractiba, qa cтrahit ipsy ad aliquy speciy; diuisiua, qa totu poâle generis diuidit, redditque psp actuale speciei. In propria diuîone soler diuidi diffa in cmuny, propriy, et proprissimy. Proprissima ê illa, quy hic definiuimus. Propria dicit predâty rei iden tificaty, ipsi soli cuênient, sed n cstituens eon tiy Metaphicy rei; ut ê risibilitas in Hoîe. cmu nis dicit predâty phicê accidentale rei, pr qd res diferat ab hauente ipsy; v.g. albedo, pr quy hô albus diferat ab albo. Facta diuîo inpro pia ê; qa n ad diffm predâbile, sed ad predica uile propriy diffa propria spectat, et diffa cmu nis ad predauile accidens.

214\. Quaeres 1o an diffa infima cspôni posit ex cplici predato divisiue generico, id ê, quory quodlibet seorsim sit cmune rei cy rebus alijs alterius speciei? Afirmo, et probo sic: hô recte definit al raoñale: ergo pr hos rrôs explicat diffa hoîs ab omni n ipso, ac proinde diffa infima hoîs. Atqui pr eos rrôs solu exprimit duplex cstep tas diuisiue genericus: ergo diffa infima cpta. Raô sububsumpta ê: qa pr al cuenit Hoô cy Equo, et pr raoñale cy Angelo.

Ecce igitur diff. infima coalescens ex duplici praedicato, per quorum quodlibet acceptum seorsim hoc convenit cum alijs a se, differt autem ab omni non ipso per utrumque simul. Patens sit argumentum in hac diff. rationale ~~ex vale~~ mortale, si stare quis velit definitioni hominis a Porphirio tradite, scilicet animal rationale mortale, aut alteri distinctivo ab alijs, vivens sensitivum rationale: etenim rationale mortale est duplex praedicatum divisivum generis, et similiter sensitivum rationale. Declarari hoc solet exemplis tunc voluntatis, tunc actuum internorum; qui actus, qui simul sit charitas et misericordia ex suis terminis per alterum conceptum convenit cum actu, qui tantum sit charitas, et per alterum convenit cum actu, qui tantum sit misericordia, et per utrumque simul conceptum differt ab omni non ipso. Similiter discurritur de actu interno, qui simul sit fides, et spes.

215. Obijciunt breviter multa: primo simpliciter est forma Metaphysica, quam physica; sed nulla forma physica componitur ex duplici forma physica: ergo nulla forma Metaphysica componitur ex duplici forma Metaphysica. Secundo: duplex forma physica necessario componit duplex compositum physicum: ergo duplex forma Metaphysica necessario componet duplicem speciem. Tertio si duo genera immediate componant differentiam unum quodque eorum erit respectu alte

tiur. diff.a et genus: confunt inutuâ superius et inferius; q.d e impossibile. Ad 1m conc. 170.
ant., et distingo cons. sed nulla fra phica po
sitiua ex 2plici fra phica partiali; neg. totali;
Oddo mj, et concedo simul itj distingo: 2plex
generiu predatu erit simul fra, vere
diff.a Metaphica totalis; et q.dlibet dimensiue
erit diff.a tantu partialis. Ad 2m distin
g.o ant., et cons. atque utrumq. Oddo de fra
2plici totali, et nego de partiali.
216. 3.o distingo
etiã ant.: utrumq. q. eoru erit respectu al
terius diff.a contrahens, et genus contractu;
nego: diff.a extrahens et genus extractu,
Oddo ant., et nego cons. Inter diff.m contrahentj
et genus contractu dat. ordo superioris
et inferioris: q.a genus contractu potest
inueniri in specie alia sine diff.a a
tu contrahente, et hec diff.a n. potest inueniri
sine ipso; Vnde minus est diff.a contrahens,
quã illud genus. At inter diff.m extrahentj,
et genus extractu n. dat. ordo superioris,
et inferioris: q.a sicut genus extractu
potest inueniri in alia specie sine
diff.a a. vg. extrahente; ita hec diff.a potest
sine illo genere in specie alia, inueniri:
Vnde n. e cur n. pareant eque; nec cur ha
uere deueant ordinẽ superioris et inferio
ris. Et certe necessarius n. e consequẽs

superioris et inferioris in duo se mutuo limitent. 2. isti 2 septus al, albu n se habent ut superius et inferius, et tamen alteri ab altero provenit mutua limitatio. Sic ergo accidit 2plici predato divisive generico.

257. Quæres 2º: includant ne fraliz diffæ infimæ genus proximum? Dubium n e, qd diffæ contrahentes n includant. ex citatur dubium de contrahentibus, et contra paucos Authores respondent hic negative tum quia citant pro entis transcendentia, tum contra ipsam citati. Ergo igitur responsio nra: diffæ infimæ contrahentes n includunt fraliz genus proximum. Aliis verbis Otto hec proponit sic: genus proximum n manendit fraliz diffæ infimas contrahentes. Probatur Pho 4º Topicorum cap. 2º omne qd participat genus vel e species, vel individuum; diffa autem neque e species neque individuum:::::::::::::. Manifestum igitur quod diffa n participat genus. 2º probatur ratione sic: Hinnibilitas ex diffa infima contrahens et alê ejus genus proximum; sed Hinnibilitas n includit fraliz al: ergo. Mj probatur: Hinnibilitas e tantum diffa et n tota species; sed si includeret fraliz al, eet fraliz tota species: ergo. Probatio mi: qa si includeret fraliz al, eet fraliz al et

Hinnibilitas; sed alet Hinnibilitas ē 171.
formaliter tota species Equina siquidem alet
Hinnibilitas ē formaliter ad Hinnibile: ergo.

218 Oppo-
nitur 2°: hinnibile ut tale ē formaliter principium
sensationis, videlicet principii hinnitus; sed
principii sensationis ē formaliter ad: ergo.

/. nisi p.r id. q.d ē fralis al; nop. Equus indepen-
dentis, et pro priori ad ginnibilitatē distinguit.
p.r al āñ ali ut ñ ali: q.a p.r al excludit fralis
ā se ñ al ut ñ al. Ceterū p.r ginnibilitatem
ñ distinguitur fralis ā ñ ali ut tali: q.a ūg gin
nibilitati tantū sit fralis hec diff.a alis, equus
p.r ginnibilitatē ā se fralis excludit tantū ñ
// hanc diff.m alis ut talem, scilicet ñ gin
// nibilitatē ut talē; hic aūt deceptus ñ ē fralis
// ñ al ut tale; sed prescindit ab ali ut tali,
et ab ñ ali ut tali. Hinc Equus p.r ginni
bile ut tale sumptū abstractivē distinguitur
fralis solū ā ñ ginnibili abstractivē sump
to ut tali; et prescindit ab ali ut tali, et ā
ñ ali ut tali: Unde p.r ginnibilitatē ut talē ñ ē
fralis al ut tale.

220. 3.° ginnibile generale ñ po
test definiri quin memoret al: q̃ al in
cluditur fralis in ginnibili; alis inepté memo

narет indefinitione gignibilis. Nego cons. ejus que ratione non absque ineptitudine memoratur efectus in definitione causae, et causa in efectus definitione; et neque efectus includit constitutive formaliter in causa, neque causa in efectu. Memorantur aliqua in definitionibus tamquam termini connectionis, vel relationis definiti, quin hoc constituant. Sed memoratio eorum deservit, ut definiti pateat ecentia, que prevocunt inopia non valet aliter explicari.

225. Arg. 4°. Aprehensio, juditium, et discursus sunt diff. cognitionis, sed includunt formaliter rationem cognitionis, que est genus: ergo. Distinguo min.: sed directive sumpte includunt formaliter differentia, concedo: sed abstractive, seu tantum adjective sumpte, nego. Nego min. Utique cognitio conceptus est genericus, ecui potest adjici formaliter differentia qua trahatur ad aprehensionem; differentia qua ad juditium, et differentia qua ad discursum. At diff. istae, ut sunt formaliter tales adjectiones non sunt formaliter cognitio. Instas: quequis cognitio particularis, etiam quatalis, est formaliter cognitio; u.g. cognitio terminata ad hominem est formaliter cognitio, etiam qua est cognitio terminata ad hominem; sed qua talis cognitio est, formaliter est differentia ergo quatenus differentia est, includit formaliter conceptum generi cognitionis.

222. Distinguo maj. ex quatalis directibe ē fraliy cognio; Odo: ex quatalis soly abstractibe, seu adjectibe ē fraliy cognio nego maj. Et diversa min., nego cog. Noti. Ff dist. uni, accettoque coxy. At si hec ita sint, quid, inquis, dicendum sillo // gismo huic: omnis particularis cognio // ē fraliy cognio ipius dista sed omnis par // ticularis cognio ē fraliy cognio: ergo aliqua // dista cognionis ē fraliy cognio? Respondeo negando eē cog. et si posset distingui maj. dist. insinuata: etenim ē illegitima argumentatio deducens frale identitatis dista generi quia species ē fraliy genus, et dista aliy ex inadequata identitate cujus libet partis cum toto inferret adequata identitas partis inter se, quodque absurde fiat, // ex hoc exemplo colliges: omnis Homo ē // animal rationalis; sed omnis Homo ē corpus: ergo // aliqua anima rationalis ē corpus.

sub. Sectio 3.a

De specie 3.o predicavili.

223. Predicavile 3m. species non differt a genere et dista colectibe sumptis, neque ex ipsis damque ex partibus consurgit. A Porfirio ita definitur // species: quod predicatur de pluribus differentibus

// pr[i]mum in quid. Alij secentiorer definiunt:
// unum actum predicari de pluribus tanquam tota
// essentia metaphisica. Species diuiditur in
subalternam, et infimam. Species infima est,
que potest predicari de pluribus solo numero
differentibus. Subalterna vero, que predicari
potest de pluribus specie differentibus: tam
quam species infima ponitur Equus, tam //
quam subalterna viuens sensitiuum. Potest
considerari species primo ordine ad genus, et secundo
ordine ad inferiora. Si species comparetur
ad genus dicitur Species subjicibilis,
quia immediate subjicitur generi in predi-
cationibus; si vero comparetur ad inferiora
dicitur species predicabilis, quia in predicationibus
immediate subjiciuntur ipsi inferiora. Dedu-
citur ex dictis eundem conceptum esse posse respectu
aliorum genus et speciem subalternam re-
// spectu aliorum. V.g. conceptus iste viuens
// sensitiuum est genus infimum respectu Ho-
minis, et Leonis, et respectu illius est tota
essentia; atque adeo est species, et quidem sub-
alterna; habet siquidem sub se alias
species. Et tota species infima predicari
de indiuiduis tanquam tota eius essentia,
licet in indiuiduis preter infimam speciem
detur indiuidualis differentia quia hec in consideratione
ne logica nomine essentie non intelligitur. Hinc
ad differentiam predicabile non pertinet differentia indiui

zualis.

224\. Quaeritur 5. utrum species infima essentialiter immultiplicabilis in plura individua possit esse species predicabilis? idque aliter quaeritur: an omnis species subjicibilis sit etiam predicabilis? permittenda hic est Thomistarum doctrina communis, dari nimirum species singulares essentialiter immultiplicabiles in plura individua, quales esse docent naturas Angelicas: quemque enim Angelum diversae cogitant speciei ab alio, et ipsum esse ita essentialiter totam suam speciem, ut impossibile prorsus sit aliud in eadem specie individuum. Igitur permittenda est doctrina ista: si enim asserat, omnem speciem creatam necessario continere sub se plura individua, omnis proinde predicabilis erit; nec subjicibilis dicetur, nisi quatenus subjicitur generi. Quaestioni respondent affirmative apud Complutenses Carmelitas, plerique Thomistae, quorum aliqui rigidiores à choro Thomistarum excludunt eum, qui id non sentiat. Nescio, an egre nimis sphera à choro Thomistarum tantisper vacare Magistros Prado, Aguirre, Collegium S.ti Thomae, aliique Thomistae cum Palanco, et Gabriele à Desceptione subscribentes sententiae negantibus, quam Authores nostri, et Scotistae communiter defendunt.

225. Cy his dicimus species ... immultiplicabilis in plura individua non erit species predicabilis, sive predicabile species. Probatur species universalis requirit plura inferiora; sed species predicabilis est universalis: ergo requirit plura inferiora. Sed non dantur plura inferiora respectu speciei ... immultiplicabilis in plura individua: ergo talis species non est species predicabilis. Probatur subsumpta. Maior et minor prioris syllogismi constant ex definitionibus universalis in communi et ... predicabilis speciei. Dices 1.º ex Thomistis: natura ... inmultiplicabilis potest concipi ab intellectu sine singularitate; sed, si ita concipiatur, fit universalis; sicut aliæ naturæ propter hoc, quod ita concipiantur fiunt universales: ergo talis natura potest fieri universalis. Sed erit aliud universale nisi speciei: ergo erit species predicabilis. Noveris ex hac responsione doceri a Thomistis naturam immultiplicabilem concepto cum precisione à singularitate esse universalem, et speciem predicabilem.

226. Contra doctrina ista est juxta fere omnes Thomistas cum D. Thoma 1.ª parte quæstione 3.ª articulo 3.º corpore, natura divina quamvis prescindatur a singularitate, nequit fieri universalis, neque species predicabilis: ergo pariter natura creata ... immultiplicabilis.

Et Raô uniusq.e ê clara, et ualidissima: q.a naq ee uniuersalis ñ ɔsistit solus in eo, q.d p.rinty presindat â sua singu=laritate; sed in eo etiq q.d haueat rrils actitudins ad identitate cy pluribus, ut ɔsis=tat ex ɔmuni defiñône uniuersalis: ɔ.o cy neq.e naâ diuina, neq.e naâ creata rrlis immultiplicauilis haueat illa actitudins, ñ erit uniuersalis, licet presindat â sua singularitate. Addo, naq rrlis immulti=plicauils, v.g. D. Michalis, ex se et inde=pendenty â ptali sua singularitate ɔsepty repugnari immultiplicaôni in plura indiuid.a ɔ.o ita acepta ñ ît uniuersalis. P.t cõa, et ant.s probat.r: naâ D. Michali etiq ɔsepta sine pxali sua singularitate ɔsipit.r ut substantia ɔpleta omninò in maalis, et irreceptibilis in maâ; sed iuxta Thomistas q.r ee substantiq ɔplety omninò in maalis, et in receptibilis in maâ repugnat multiplicaôni in plura indiuidua: ɔ.o Raô m.d: q.a ee substantiq ɔpletam, omninò in maals et in receptibils in maâ ɔuenit D. Michaeli independenty â pxali sua singularitate, seu diff.a numerica; cy p.r ɔsepty substantiq ɔplete ll.a ɔueniat cy alijs angelis, a quibus diferet p.r hûq singularidaty.

227. Hinc ad argum omissum 175.
nostrum, cujus ratione dico, quod aliae naturae
non ob hoc praecise, quod concipiantur sine sin-
gularitate, fiunt universales, nisi supponantur
cum aptitudine ad identitatem realem cum pluribus.
et propterea non valet haec illatio: natura concipitur,
et non ut singularis: ergo ut universalis.
Ad omissum, quod et natura ac multis, et vel
ipsa omissa satisfit argumento. Et saltem
videtur innegabile in ea, quae hic supponimus
sententiam Thomistarum: naturam non illam posse
concipi ut naturam specificam in materialis, et inteces
tibus in materia, quin concipiatur formaliter cum
singularitate radicali, hoc est cum praedicato in
ferente singularitatem unicam; et si valeat conci
pi, non intellecta formaliter singularitate formali.
Unde numquam poterit ita concipi, et concipi
cum indifferentia ad unicam singularitatem, Dices
iterum ex iisdem: naturam D. Michaelis esse
praedicamentum 1 et multis, non absolute, sed
quidem ex suppositione, quod plura illa sint
possibilia. Infero non esse absolute speciem prae
dicamentalem, sed tantum in hipotesi impossibili:
Unde habemus intentum. Fac hipotesi cir
ca naturam divinam, et idem dices licet negetis,
naturam divinam esse absolute speciem praedicabilem
Fit similis hipotesis de eo, at formalis ratio
singularitas D. Michaelis esse actu

ad identitatem cum pluribus inferes hic illam singularitatem nunc esse universalem? Respondeo
228. Dices 3.º natura D. Michaelis et D. Gabrielis differunt specie: ergo sunt species. In permitione facta sententiae thomistarum dato antecedenti, et concessa distinguo consequens sunt species praedicabiles; negatur subjicibiles; dato. Patet solutio. Dices 4.º praedicatio ista, Michael est natura specifica Michaelis est superioris de inferioribus: ergo natura D. Michaelis est universalis. Nego antecedens cum qua sunt limitata subjectum et praedicatum, supposita hujus immultiplicabilitate.
Respondeo Dices 5.º res spirituales concipiuntur ad modum materialium; sed materiales sunt universales: ergo natura D. Michaelis, quae spiritualis est, concipitur a nobis ut universalis. Minorem omitto, quae veram habet quatenus spiritualia concipimus per species materialium rerum. Major est falsa, nam haec numero natura quae est materialis, et non universalis. Adde retortionem in natura divina, et in singularitate cujuslibet spiritualis naturae. Respondeo
229. Complures alia quaestiuncula hic solet institui. 1.ª an neque plura, neque pauciora esse possint praedicabilia? Altera: an divisio universalis in quinque praedicabilia sit adequata? arbitrario sensus cum Respondeo

Martinez premissa divisione. Potuit divi-
hi ad predicabile ecentialiter, et predicabile
accidentaliter: Potuit extendi ita; ut genus
supremum, et genus infimum diversa dicerent
predicabilia. 2a. utrum divisio illa divisio
sit generis in species? velan dei ratio
generica ad 5. predicabilia? facilis e apx
matiba revolutio, quae tradunt omnium
nostrates divina nullos ex Thomistis.
Ex probat: illud predicatum e genus, quod potest
predicari de plurib. ecentialiter diferentibus
tamque pars materialis ecentiae Metaphisicae
eorum. Sed dat conceptus ita predicamentis
de 5. predicabilibus: quod. Pt. m. in hoc concep-
tu universale loquum, aut isto, predicabile.
Sophismatis obnoxia e materia ista; se de
hac distinguas apurare inter alios, et alios
conceptus formales, rerumque diversas represen-
tationes.

Subcectio 4a:

De proprio et accidenti predicabilibus.

23. ~~~ ~~~

Sic pro
" prium definibit Porfirius: quod omni, soli, ac
" semper accidit speciei. Hanc definitionem repro
bant Recentiores hac ducti ratione:

176.

q.a accidens á propriis distinguit: et nãpe pugnat accidens toti alicui speciei soli, ac speĩ convenire. Et ideo aliq. medita
// ti sic proprij definiõnem, nimirum: unum ac
// tum predãm de pluribus in quale convertibi
// liter. Per illa particula in quale diferunt proprio a genere, diferentia, et specie. Per illa convertibiliter diferunt ab accidenti; q.a licet utrumq. predicet in quale; proprium tamem convertibiliter, hoc ẽ, ita ut valeat illatio a proprio ad ecentia et ab ecentia ad proprium; ut ẽ risibile: ergo ãl; et, ẽ al: ergo ẽ risibile; at ñ ita accidens, sed predat in convertibiliter.

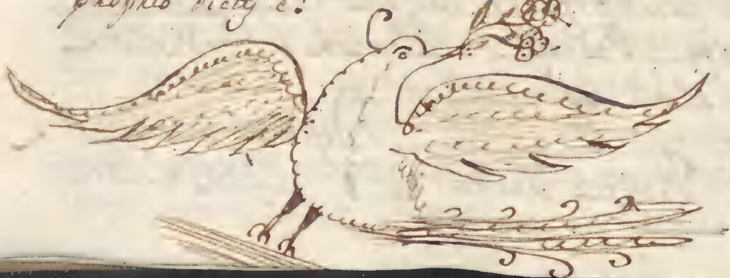
231. Proprium vel ẽ phicum, vel Metaphicum, aut logicum. Phicum ẽ cujus fra distinguitur realiter a subto, á q.o dimanat phice; v.g. calor ut 8. respectu ignis, et quantitas etiam respectu maæ &c. Nota vero: proprium phicum de subto predãri ñ in abstracta, sed in concreto. Itaq. vero, ẽ maã ẽ quanta, ñ vero maã ẽ quantitas. Proprium metaphicum, sive logicum ẽ cujus rao fralis, aut quasi fra identificat realiter cum ecentia, cujus ẽ proprietas, et cum qua mutuo convertitur licet fraliter sit extra eandem ecentiam, ut risibile respectu Hominis. Et propter hanc identitatem realem proprij cum ecentia, de hac predat proprium logicum tam in concreto, quam in abstracto.

itaque verum ē, Homo ē risibile; et partim Homo ē risibilitas. Ulterius nota, proprium n̄ eē univer-
sale respectu essentiæ, respectu cujus n̄ ē su-
perius, sed q.ᵗ eque prorsus mutuo illamq̄;
eē vero universale respectu inferiorum essen-
tiæ, a quib. valet illaō ad proprium, n̄ tamē
ē conversò; u.g. ē Petrus: ḡ ē risibile, va-
let optime; n̄ ita ē contrario, ē risibile: ḡ
ē Petrus.

232\. Præterea scito, proprium dupliciter
accipi. 1.º pro eo q.ᵈ convenit soli speciei, sed
omnibus individuis ejus; v.g. eē Citharæ-
dum convenit soli homini; sed omnes Homines
sunt Citharædi. Et hoc apelatur proprium in 1.º
modo. 2.º q.ᵈ pro eo, q.ᵈ alicui speciei, et om-
nibus convenit ejus individuis, sed n̄ ipsis
tantum; ut eē bipedem convenit omni Homini,
sed et aliis quoq.ᵉ Et hoc dicitur proprium
in 2.º modo. 3.º pro eo, q.ᵈ alicui speciei,
omnibus ejus individuis, et solis, at n̄ sper
convenit, sic ridere proprium ē Hominis. Et
hoc dicitur proprium in 3.º modo. 4.º pro eo, q.ᵈ
q.ᵈ alicui speciei, omnibus individuis solis
ipsis, et sper convenit. sic risibile spe-
ciei humanæ. Et hoc dicitur proprium in 4.º
modo. Proprium in 4.º modo ē predicabile,
de q.ᵈ hic tractavimus. Definitio accidentis

233\. à Porfirio tradita hæc ē: q.ᵈ potest adesse

// et abesse sine subjecti corruptione. Non probatur Recentioribus tradita definitio accidentis, quia videtur non convenire nisi accidenti physico tali, cum tamen accidens vel physicum sit, vel Metaphysicum sive logicum, sicut de proprio dictum ē. Pro definitione Porphiriana substituunt
// Recentiores hanc: unum aptum praedicari
// de pluribus inequale inconvertibiliter. Per illum terminum inconvertibiliter differt accidens praedicabile etiam a proprio. Accidens physicum ē praedicatum, cujus forma distinguitur realiter ab essentia subjecti de quo praedicatur in concreto inconvertibiliter ut album de Homine. Accidens Metaphysicum aut logicum ē praedicatum, cujus forma non distinguitur ab essentia subjecti, de quo praedicatur non convertibiliter ut hinnibile respectu Alii. Ē hic observandum ad plenam expositionem illius termini inconvertibiliter, excludi per ipsum mutuam illationem quum ab ipso abstrahatur illatio aliqua tamque necessaria ad praecisum conceptum accidentis praedicabilis; neque enim valet ab Homine ad album, neque ab albo ad Hominem; et tamen album & Homine praedicatur ut accidens. Praedicationes accidentis fiunt tam in concreto, quam in abstracto (juxta sensum realem) sicut de proprio dictum ē.

Subcectio 5.ª

De individuo.

234 Individuū ita definivit Porfirius: cujus colectio proprietatū n̄ ē in alio.

Summā harū proprietatū cōplectunt̄ omnin trisensus his versibus:

* forma, figura, locus, stirps, nomen,
* patria, tempus.
* Unum, perpetua reddere lege solent.

definitio eamque Porfirij communiter displicet 1º: q.ª n̄ explicat predicata 1ria, vel 2ria individui, scilicet proprietates. 2º: q.ª n̄ convenit omnibus individuis. n̄ enim convenit Angelis, qui ut pote spirituales n̄ habent figā et figurā. Aliū definit individuū D. Thomas 1ª p.te qu.e 29. arto 4º: individuū autē ē, q.d ē in se indistinctū, ab alijs vero distinctum. In hac nitit̄ definitione communis hęc definitio individui: indivisū a in se, et divisū á quolibet alio. Verū q.ª definitio ista communis aliquib.s n̄ placet, quia explicat individuū p.r predicatū n̄ ecentiale quale ē unitas Sic poterit individuū definire: totū Metaphicū ex predicatis ecentialibus rei, et diff.ª numerica. Hęc diffª dicit̄ hęcceitas, et singularitas.

235. Individuum solet dividi in individuum 1.ae intentionis sive 1.o intentionaliter acceptum, quod est individuum secundum quod reale est in se, et independens ab intellectus consideratione. Individuum 2.ae intentionis sive 2.o intentionaliter sumptum est individuum secundum quod hoc habet a consideratione intellectus, scilicet, esse subjicibile aut predicabile. Subjicibile est, quatenus potest sibi subjici, aut alteri ratione communi ut in hac propositione: Petrus est Homo, subjicitur rationi communis Hominis. Predicabile est, quatenus de uno solo potest predicari, v. g. hic Homo est Petrus. Dividitur ulterius individuum in completum et in incompletum, et hoc Metaphisice, aut phisice. Phisice completum est, quod non ordinatur ad componendum aliquod totum phisicum, v. g. Petrus. Phisice incompletum est, quod ordinatur ad componendum aliquod totum phisicum, v. g. materia 1.a Individuum Metaphisice completum est individuum adequate cognitum secundum naturam, et singularitatem, ut est objectum hujus actus, hic Homo Petrus. Individuum Metaphisice incompletum dicitur idem individuum inadequate cognitum secundum unam formalitatem, ut singularitatem, quale est objectum hujus actus, hoc al.

Subsectio 6.a
An detur ratio univoca individui?

236. Questioni respondent negatibe ap.d P. Quiros disp.e 22. sect. 3.a Cayetanus, Sotus, Pontius; P.P. Toledo, et Fonceca. His acersit utrexque Lince, et plures alij. Afirmatibè respondent ap.d eund. Quiros, P.P. Hurtado, Arriaga, Ruvio, Conpton, et ex Thomaneis Joannes à S.to Thoma, Aversa, et alij. Eximius Suarez disp.e 6.a Metaphis. sect. 8.a num.o 13. ita adheret sententie afirmatibe, cum dicat incredibile esse, q.d n. detur ratio univoca individui, persone, et supositi. Hec est sententia communis nostris Recentioribus. Cum quibus Sit Conclusio: datur ratio communis, et univoca individui.

237. Prob. ratione fundata in doctrina S.ti Thome 1.a p.te qu.e 29. art.o 1.o ad 1.m. ubi ait: "licet hoc singulare, vel illud definiri n. possit, tamen id, q.d pertinet ad rationem communem singularitatis definiri potest." Arguo sic: omnia individua possunt definiri unica definitione individui, sive singularis: ergo in tali ratione univoca conveniunt. Ant. constat ex D. Thoma; P. coa: equiboca et analoga ut significant p.r nomen commune nequeunt unica definitione definiri ut constat in Cidere Coelesti

et Ali tarrabili, quæ ut significant per nomen commune Canis nequeunt unica definitione definiri et in medicina sana, et in Ali sano, quæ ut significant per nomen sanum nequeunt definiri unica definitione; sed omnia individua possunt definiri unica definitione individui ut significant nomine commune individuum, aut singulare: ergo.

238. Obijcitur: Petrus capax suppositionis distributivæ in sillogismo recto de medio communi est univocus; sed talis est Petrus individuum: ergo, Minor constat in hoc sillogismo: omne individuum est indistinctum in se numero; sed Petrus est individuum: ergo Petrus est indistinctus in se numero. Maior probatur: ideo sillogismus iste, omne sanum est quod habet in se sanitatem; sed pulsus est sanus: ergo pulsus habet in se sanitatem, rectus non est, quia terminus sanus est Analogus, et ideo non est ut talis capax suppositionis distributivæ: ergo. Huic obiectioni respondent 2º Recentiores, terminum capacem suppositionis distributivæ ut sic est talis esse univocum; non vero terminum communem solum capacem suppositionis distributivæ late talis, quæ suppositionem iuxta ipsos habet Petrus individuum in sillogismo ipsis obiecto, ergo quia non licet inferre esse univocum sicut non infertur terminum sanum esse univocum ex eo, quod habeat aliquam distributionem in hoc sillogismo: omne sanum est bonum; sed Medicina

// ē sana: ğ ē bona.

239. Insto 1.º solutionē ex ipso
// exemplo. In sillogismo omne sanū ē bonū
Ḋḋa. ratio boni transendentalis, ratio quæ præ
datur de omnibus sanis, et quæ in omnibus
ē fraliter eadē, ē illis uniboca: ğ in hoc si
// llogismo, omne indiuiduū ē in distinctū in sē
// num.º sed Petrus ē in diuiduū Ḋḋa, ratio in
diuidui in se num.º quæ de omnibus indiui
duis predatur, ē illis uniboca. 2.º ut ille sillo
// gismus omne sanū ē bonū Ḋḋa. rectus sit,
opus ē, quod ratio boni sit uniboca omni
// bus sanis: ğ ut hic sillogismus indiui
// duū ē indistinctū in se numero, sed
// Petrus ē indiuiduū Ḋḋa rectus sit opus ē,
ut ratio indiuisi in se num.º sit unibo
ca omnibus indiuiduis; sed ratio indiuisi
in se num.º ē fraliter adequate eadē ac ratio
indiuidui: ğ.

240. Bona ē conā à paritate an
// tis, q.d probatur: ideo hic sillogismus, omnis
// canis latrat; sed Sidus Cœleste ē Canis:
// ğ Sidus Cœleste latrat, n̄ ē rectus, q.a præ
datū latrat n̄ conuenit omnibus significatis uni
boce p.r nij omnis Canis: ğ ut sillogismus
ille omne sanū ē bonū Ḋḋa, sit rectus op.ē,
quod ratio boni sit uniboca omnibus sanis.
// Ostratur iterū: ut sillogismus hic omnis Hoō
// ē principiū senciendi, sed Petrus ē Hoō: ğ

// ē principiũ seniendi rectus sit, requirit, quod eadẽ raõ principij seniendi predicet de Pro, ac predat de omnibus Hominibus nec sillogismus Ostet 4.ª uiis: ẽ ut sillogismus ille omne sanũ ē bonũ &c.ª rectus sit, requirit, q.ª eadẽ raõ boni, quę de predat de medicina predicet in M. de omnib.s sanis, né sillogismus Ostet 4.ª uiis. Nota hic, q.ª licet in illo sillogismo subtiũ n— sint omnia sana et hęc analoga sint, analogia ista de maali se hauet ad illã predicaonẽ q.ª ut subjacet predicaoni unibo ca ff, et respiciunt predicatũ illis Oueniens uniboce.

Subcectio 7.ª
Argumenta disolvit.

241. 1.ᵐ illa raõ ñ ē unibo ca, sed analoga, quę ita inuenit inpluribus, ut si rogemur cur talia sint, ñ una, sed diuersa raõ exhiuet, sed sic se hauet Oceptus individui: ẽ. P.m: si rogemurcur Pus sit individuũ? respondem, q.ª ē indistintus in se et distintus a quolibet alio; et si rogemur cur Paulus sē induuiduũ? respondemus, q.ª ē indistinctũ in se &c.ª; sed hęc ff raonẽ diuerse: ẽ. P.m: dicere de prõ eē indiuisũ in se, et diuisũ

a quolibet alio, est dicere esse indivisum a Petro et divisum a Paulo, Joanne, etc. et dicere de Paulo esse indivisum in se etc. est dicere esse indivisum a Paulo, et divisum a Petro etc.; sed hae sunt rationes diversae: ergo. Res-
242. pondeo distinguendo antecedens negando consequentiam. Ad probationem distinguo antecedens, negando minorem, et ad probationem distinguo: dicere de Petro esse indivisum in se etc. sub hac expressione inadequata, indivisum in se et divisum a quolibet alio, est dicere esse indivisum in Petro etc., negando: sub claviori expressione, indivisus in Petro et divisus a Paulo; concedo, et distinguo minorem: sed esse indivisum in Petro, et divisum a Paulo, et indivisum in Paulo et divisum a Petro ex his cognitionibus inadequatis, indivisus in Petro, et divisus a Paulo, et indivisus in Paulo etc., sunt diversae rationes; concedo: sub alia cognitione inadequata; nego minorem, et consequentiam. Dupliciter potest cognosci Petrus et Paulus, adequate scilicet, his cognitionibus Petrus, Paulus vel inadequate hac cognitione indivisus in se, et divisus a quolibet alio Petrus et Paulus adequate cogniti [illegible] conveniunt sed differunt inadequate tamen cogniti conveniunt in ratione indivisi in se numerice uni-
versi.

243. Hinc infert 1.º q.d ratio individui, ut ē term.s cognitionis inadequatæ et præcisivæ n̄ ē diversa sed eadē formaliter in omnibus, q.a ē ratio indivisi in se num.º Infert 2.º q.d q.do rogamur, cur Petrus sit individuus n̄ respondemus q.a ē indivisus in Petro, et divisus à Paulo, quæ responsio optima ē. Si rogemur, cur Petrus sit tale individuum sed respondemus, q.a ē indivisus in se num.º ratio hujus, q.a ratio formalis qua Petrus ē individuus, n̄ ē Petreitas, sed solū ratio indivisi in se numero; Petreitas solū ē ratio formalis, qua Petrus ē tale individuum.

244. Instabis: ex hoc ant. Petrus ē unus, recte infert Petrus n̄ eē Paulus: ∃ Petrus in ratione unius n̄ convenit cū Paulo. Cōa bona ē; probat ant.: ex eo q.d Petrus sit unus infert, Petrus n̄ eē aliud â se; sed Paulus ē alius â Petro: ∃. Neg. ant., q.a cū Petrus n̄ minus unus propriè sit quā Paulus, ex eo præcisè, q.d Petrus unus sit n̄ infert n̄ eē Paulus: sicut q.a Homo et Equus equè propriè conveniunt in ratione Alis, ex eo præcisè, q.d Homo sit al, n̄ infert formaliter quod Homo n̄ sit Equus. Ad probationē disting. ma.: ex eo q.d Petrus sit unus infert, n̄ eē aliud â se ut sub hac cognitione inadequat. aliud â se, conc.: sub ratæ

quata aliâ cognitione, nego aliud à Petro; nego min; et dicera nego distingo: conseq. ex eo, q. Petrus sit unus, ut sub hac cognitione unus infertur Petrus n. eê Paulus; nego: ut sub hac cognitione adequata, indivisus in Petro aut simili; Ddo cog. sub hoc conceptu unus Petrus et Paulus confundunt. Unde ex eo, q. Petrus sit unus n. infert, n. eê Paulus: sub alio concepto indivisus in Petro n. confundunt Petrus et Paulus: Unde ex illo necesse infert Petrus n. eê Paulus.

225\. Arguae 2°: ratio quae in Petro immediaté sequitur ad conceptu naturae humanae ê ratio individui; sed ratio quae immediaté sequitur in Petro ad conceptu naturae humanae n. ê conceptus univocus omnibus individuis: ergo M ê certa: q. ad speciei immediaté rationis sequitur individuatio. Prob. min: dico nego: ratio, quae in Petro formaliter immediaté sequitur ad conceptu naturae humanae ê gereitas; sed gereitas n. ê conceptus (cur) univocus omnibus individuis: ergo Prob. nego: ex eo, q. geceitas ê ratio essentialiter singularis, et demonstratibus, cujus obtus n. complectur nisi p. ipsius objectio rei entitatis. Ad argumentum distingo min: ratio, quae in Petro formaliter immediaté sequitur ad conceptu naturae humanae ê ratio individui singulariter accepti; nego: ê ratio

individui universalis accepti; Cdo nD. Ad probationem vero distinguo nD: ratio, quae in Petro immediate formaliter sequitur ad conceptum naturae est haecceitas in communi; Cdo: haecceitas in particulari; nego nD. Ratio formalis, per quam natura humana determinatur ad esse Petrum et esse Paulum, non est ratio individui in communi, sed ratio individui in particulari, quae immediate formaliter sequitur ad rationem individui in communi, ut determinet formaliter speciem ad individuum determinatum: ratio vero individui in communi non determinat formaliter speciem ad determinatum individuum, sed sub se habet omnia individua cujuslibet speciei.

226. Ratio est: quia individuum in communi est genus. Probatur hoc: genus est unum aptum praedicari de pluribus essentialiter differentibus tamquam pars materialis essentiae Metaphysicae eorum; sed ita se habet ratio individui: ergo. Probatur minor: quia est praedicabilis de Petro, et Angelo essentialiter differentibus. Rursus: est praedicabilis de Angelo ut pars essentiae Metaphysicae Angeli non ut tota essentia. Hinc ratio individui in communi sub se habet omnia individua cujuslibet speciei. Haecceitas ut est terminus demonstrantibus univocus non est; univocus tamen est, ut est terminus praecise significans singularitatem. Ubi nota terminum hoc cathegorematice sumptum

idq significare, actu indiuiduu, q. a n e explicat formalit. determinationem indiuidui ad aliquod determinatum; sincathegorematice uero sumptum ee demonstratiuum indiuidui determinati, qd. significat in doctis nil sincathegorematicu et in hoc sensu n e ratio cmunis, sed singularis.

247. Arguer 3°: ratio indiuidui e ratio diferendi ab alio numerice distinto; sed hec ratio n e ratio conueniendi cu alio numerice distincto. q. conseq. praedicata diferentialia, ut talia sunt, nequeunt conuenire uniboce; sed praedata indiuidualia, ut indiuidualia sunt diferentialia ut diferentialia: q. conseqtia probatur ... distinguo maiorem: sed ratio diferendi ab alio numerice distinto adequate concepta per cognitionem praecisiuam n e ratio conueniendi conc. inadequate concepta per cognitionem indiuiduam, nego maiorem. Sicut conceptus differentia specifica, licet sit ratio diferendi specifice potest abstrahi ab hinnibilitate, et rugibilitate, et sic abstracta e ratio cmunis et uniboca hinnibilitati et rugibilitati; ita ratio indiuidui licet sit ratio diferendi numerice potest abstrahi ab omnibus indiuiduis, et sic abstracta e cmunis, et uniboca omnibus indiuiduis, ad cfirmationem distinguo maiorem: praedata diferentialia ut diferentialia li ut reduplicante supra rationem diferendi in cmuni nequeunt uniboce conuenire;

ergo: q.a conceptus dist. in communi ē univocus omnibus differentijs: sicut reduplicationes supra rationes differendi in singulari; ideo r.D. conclusio similiter explicanda ē modi, q.a si predata individualia ut individualia; sicut apellet supra rationes individuales in singularitate ref. ē, n. posse convenire univoce omnibus individuis; siuero sicut apellet supra rationes individuales in communi, uerū ē, in illa posse omnia individua univoce convenire.

248. Arguer 4.o individuatio ē ultima formalitas, per quā ultimo constituunt, et differunt inter se individua; sed ultima hec formalitas nequit esse ratio, qua conveniant inter se: ergo. Confirmatur: si daretur ratio univoca individuis, esset et n. esset individuum: esset, q.a deffiniret deffinitione individui: n. esset, q.a individuum n. ē predicabile de pluribus: ergo. Distinguo r.D. individuatio in communi ē ultima formalidas, nego, in singulari; concedo: q.a in individuatione conveniunt individua: individuatio in singulari; ideo r.D. talis individuatio ē Petreitas u.g. cognita expresse, et adequate per cognitionem Petreitas, per quā Petrus n. convenit n. convenit cum Paulo, sed ab illo differt numerice uel ultra quā alia formalitas n. datur. Ad confirmationem nego in sumpta utraque parte in eodem sensu; ad probationem 1. partis dist.

ting.º ppng: illa xâo 1.º intentionaliẏ sumpta
definiret definiône individui; Dto: 2.º inten
tionaliẏ sumpta; ngo. Râo individui 2.º
intentionaliẏ sumpta ê xâo individui ut
subjacet abstraôni xaônis individui abom
nibus individuis, que xâo ut sp.x abstractions
definit sic: unẏ predicabile de omnibus
individuis ut individuis: sicut xâo hoîs
1.º intentionaliẏ sumpta definit al xaônale,
et etiẏ 2.º intentionaliẏ sumpta definit definio
ne 3.ᵗ predabilis, scilicet, speciei. 2ᵐ pro
baône disting.º individuẏ in ɔmuni n̄ ê
predicabile de pluribus; ngo: individuẏ in sin
gulari; Dto: sicut xâo diff.ᵉ cognita sp.x cog
niône diff.ᵃ ê diff.ᵃ in ɔmuni, et predicabi
lis de pluribus, scilicet, ginnibilitate, et
rugibilitate, et alijs differentijs in singu
lari; ita xâo individui cognita cogniône
individuẏ ê predabilis de pluribus scilicet, Pro,
Paulo, et alijs individuis in singulari.

Sectio 1.ª
De inclutione unius predicati in aliud.

§. Subcectio 1.ª
Utrum ens trancendat formaliter suas diferentias.

249. Universalia porfiriana tractavimus universalia quædam, inquam universalia in particulari recensenda, ex quibus duo ultimo tractanda sunt ad logam expectantia. 1.m transcendentia vel intranscendentia entis; 2.m, univocatio, vel non univocatio rationis ejusdem. Jam 1.o pro quo juvat premitere multiplicem usurpationem hujus nominis ens. Aliquando accipitur participialiter et sic idem significat ac existens. aliquando nominaliter et sic idem ac potens realiter existere. Antonomasticè aliquando et sic quidem idem ac ens infinitum et reliquorum causa. In hac ens accipitur significatione, cum dicitur in Deuteronomio:
// Ego sum qui sum; id cum cepius
// acerit à S.tis P.P. Deum esse simpliciter
// ens, creaturam vero ens 2m quid, hoc est ens limitatum et imperfectum. Aliquando accipitur pro independenti ab alio tamquam à subjecto et sic substantiam complexam signi

25º. ficat. Premitti oportet 2º, hos modos esse, essen-
tia nunc sumi concretivè nunc substantivè
nunc adjectivè. Concretivè quando intendit per
ipsos explicari objectum ut dicens physicè atque subjectè Meta-
taphysicè. Substantivè, aut subjectivè quando
per ipsos significari intenditur objectum ut dicens
physicè Metaphysicè quasi per se stantes, et quae
subjectum est formae Metaphysicae. Adjectivè seu abs-
tractivè quando per ipsos significare intenditur
objectum ut dicens formae Metaphysicae subjecto Meta-
taphysico advenientes ut forma. Acceptis in 1º
sensu his modis esse substantiae, essentia subs-
tantiae, esse accidentis, essentia accidentis,
per ipsos significatur substantia ut est ens
per se et accidens ut est ens in alio. Accep-
tis in 2º per ipsos significatur substantia ut est
ens, et accidens pariter, ut est ens. In 3º
acceptis per ipsos significatur substantia, ut
est perseitas et accidens ut est in alietas quae
differunt abstractivè sumptae, 1ª substantiae
2ª accidentis, hoc est per 1um determinatur ens
ad substantiam, per 2um ad accidens. Et dicuntur
proinde differentiae. Sed cum hoc discrimine:
perseitas est ultima formali constitutione subs-
tantiae, in alietas ultima formali constitutione acci-
dentis non tamen ita sunt de formali constitutione
entis: quia substantia ut talis est formaliter perseitas
accidens ut tale est formaliter inalietas; sed ens

neq. e. praliz perceitas neq. inalieras q.d planÿ fiet ex omuni ratione entis, quã in fra statuemus.

251. Ceterum an perceitas et inalietas, aliqua diff.e entis sint realiz ens; siue an ens sit ex prali constitutio ne differentiarÿ entis hic quaerid. dÿ reali transendentia entis examinat. Atq. idq. e. realem entis transendentiã aserere, adiare diff.es entis ee realiz ens; idq. illã transendentiã negare, ac dicere diff.es entis n. ee realiz ens. Praedictã aserunt transendentiã Schola Dominicana, ex ntris Doctoribus Eximius, et Acutissimus, quos se quuntur P.P. Hurtado, Ouiedo, Compton, et multis recentiores. Negat Schola Sctus sus Doct. Scoto. in 1.m dist. 3.a qu. 3.a et dist. 8.a qu. 2.a apd. Pon tiÿ. Negant ex ntris P.P. Lince, Qui ros, Arriaga, Peinado, et negant recen tiores multi.

252. Cÿ hic exp. ens n. transendit realiz suas diff.es ut tales. Alijs ntris dico: diff.e entis ut talis n. sst realiz ens. Pt. hic n. negari anobis relz entis transendentiã, siue q. diff.e entis sint realiz ens. Porro de transendentia reali entis dubiã n. e. apd. Perhiparteticos. Qua praeter ego quidq. n. capio, quã sibi fingant pre sentis disp.is scopÿ aliqui recentiores fralitÿ,

qui decretorie asserunt, imo formalistas non posse esse dicitis, sed omnia omnium usos de eo, quod ens transcendat formaliter dist. Dicite amabo vos, an qui docet perseitatem ut talem non esse formaliter ens, affirmet, vel teneatur affirmare per cognitionem istam perseitatem non cognosci non attingi totam realitatem substantiae? Disparata penitus illa. Dicite rursus an sincere supponant formales precisiones, et proinde maneat de creta hanc expressionem perseitas, quantum est ex parte sui significare suum obiectum sub ratione entis? Disparata rursus illa: quam ergo ratione formalistas arguitis in consequentiis, dum negant sibi formaliter transcendentiam entis?

253. Quid ego quidem crediderim, longissime aberrare a presentis questionis scopo ingeniosum recentiorem, dum ait, questionem istam, quae inter celebres habetur, ad terminorum significationem devolvi a formalistis. Profecto formalistae nec fingunt, nec fugiunt presentis difficultatem materiae resolvendam, quae in hoc vertitur cardine: possit ne dari aliquid formalitas (formalitatem Autho[rum] quivis juxta sua explicat principia) conveniens entitati reali, quae formalitas non sit formaliter ens. Et differentias entis abstractive sumptas esse tales, ut non sint formaliter ens, tunc formalistae plures, tunc plures objectivistae defendunt, contrarium tamen defendentibus multis ex utraque classe Doctoribus.

254. P. 19. Probem: si ens transcen
deret formaliter diff.es ut tales perseitas
ut talis sive diff.a substantiae ut talis eet
formaliter ens; sed n. e: ergo. Consequentia constat ... Probo
minorem: si perseitas ut talis eet formaliter ens,
perseitas ut talis eet formaliter substantia ut
talis; sed perseitas ut talis n. e formaliter
substantia ut talis: ergo. Ratio minoris: persei
tas ut talis e formaliter tantum diff.a entis per se,
sive substantiae; sed q.d e tantum diff.a entis
per se sive substantiae n. e formaliter substantia
ut talis, alias eet tantum diff.a et n. eet tantum diff.a
sed diff.a et amplius: ergo. P. 19 maiorem: si persei
tas ut talis eet formaliter ens, eet formaliter ens
per se ut tale; sed ens per se ut tale e formaliter
substantia ut talis: ergo. Maior probatur. Probatur maior: si per
seitas ut talis eet formaliter ens, eet simul persei
tas ut talis, et ens ut tale; sed ee simul
perseitas ut talis et ens ut tale, e ee ens
per se ut tale: ergo. Constat premissa ...
Maior: q.a perseitas eet formaliter perseitas sub
ratione perseitatis, et ens sub ratione entis; per
seitas autem sub ratione perseitatis e perseitas
ut talis, et ens sub ratione entis e ens ut tale.
Minor: q.a ens per se ut tale nihil e nisi ens
ut tale simul cum perseitate ut tali. Probatio

255. toda his ... ... excludit, et explicat. diff.es entis
n. ff. formaliter ens: ... si eent, eent formaliter diff.es

et id, cujus sit diff.e in hoc aut in Conveniendi, sicut apparet, q.d scilicet diff.a abstractiue sumpta sit formaliter diff.a sumpta concretiue: q.d ratio contra ctiva, et determinativa ut talis sit formaliter ratio contrahibilis et determinabilis ut talis; q.d ratio formaliter inferior, sit formaliter ratio superior; q.d ratio formaliter inadequata sit formaliter ratio adequata. Ratio hujus sequelae: q.a perseitas ut talis est formaliter diff.a substantiae abstractiue sumpta, et perseitas simul cum Ente est formaliter, sicut talia accipiantur, substantia concretiue sumpta, sive substantia ut talis. Rursus: q.a perseitas ut talis est formaliter ratio determinativa entis ad substantiam, et ens ut tale ratio determinabilis, et contrahibilis. Deinde: q.a perseitas ut talis est formaliter ratio inferior, ut pote solis substantiae conveniens; et ens ut tale est formaliter ratio superior ut pote conveniens aliis etiam a substantia. Tandem: quia substantia, ut praecise est perseitas, est formaliter substantia inadequate sumpta; et ut est perseitas, simul et ens, est formaliter adequate substantia. Similiter, ac de perseitate, de aliis entis differentiis discurrito.

256 Ratione factam, multipliciter adversarii accipiunt. Respondent primo celebris illa dist.e entis contracti et entis abstracti. Asserunt perseitatem esse formaliter ens contractum, non vero ens abstractum. Et hinc negant, q.d perseitas, licet sit formaliter ens, sit formaliter

substantia ut talis aut substantia adequaté formaliter sumpta; similiter ratio abstrahibilis, ratio quae superior. Perseitas, inquiunt, non est formaliter inadequaté substantia; quia haec adequaté sumpta est compositum Metaphisicum ex ente abstracto, quod est genus, et ex contracto, quod est differentia et perseitas est quidem formaliter ens contractum, ens tale ens, ut exprimitur per hanc intentionalem contractionem perseitas: sed non est ens abstractum, ens videlicet ut correspondens huic abstractioni ens.

257 Solutio impugnatur directe sic: vel perseitas participat formaliter ratione entis, vel non? si 2um dicat, infertur: ergo est absolute falsa propositio

// ista, perseitas est formaliter ens, ac proinde ens non transcendit formaliter differentias. Consequentia probatur: ideo

// enim propositio haec, lapis est formaliter animal est absolute falsa, quia lapis non participat formaliter ratione animalis: ergo si perseitas non participat formaliter ratione entis,

// falsa erit propositio ista, perseitas est formaliter ens. Si dicat 1um, ulterius quaeritur, an perseitas ut talis tantum 2um inadequatum suum esse formale participet formaliter ratione entis, vel 2um quodlibet suum esse formale talem rationem formaliter participet? si 1um: ergo 2um aliud esse formale perseitas non est formaliter ens: ergo differentia ut talis substantiae non est formaliter ens: illud namque esse formale inadequatum perseitatis quod dicitur non esse formaliter ens, est formalis differentia substantiae. Si 2um: ergo perseitas

nihil ê formaliter nisi ens. P. cogistq: q.d 2m quod
libet suum eê formale participat formaliter rationem en
tis; nullum eê formale habet nisi eê formaliter ens;
sed q.d nullum eê formale habet, nisi eê formaliter ens
nihil ê formaliter nisi ens: ergo

258. Subsumo; sed
q.d nihil ê formaliter nisi ens n.ê formaliter diff.a
substantiae: ergo perseitas ut talis n.ê diff.a
substantiae. ergo legitima ê, sed quidem absurda
cons. Et ratio min. subsumptae ê: q.a q.d
nihil ê formaliter nisi ens, p.r quodlibet et to
tum suum eê formale convenit cum accidenti;
sed q.d ê formaliter diff.a substantiae, n. convenit cum
accidenti p.r quodlibet suum eê formale, sed differt
p.r aliquod: ergo. Addo contra fundamentum adversa
riorum si perseitas ê formaliter ens n. potest
n. eê formaliter adequate substantia: nam sicut subs
tantia ut talis constituitur ex ente abstrac
to, q.d ê genus, et ex contracto, q.d ê diff.a
partium constituitur perseitas ut talis. Ratio hujus:
substantia ut talis ita constituitur, q.a ê formaliter
ens, et perseitas; sed si perseitas ê formaliter
ens, ê formaliter ens, et perseitas: ergo si persei
tas ê formaliter ens, perseitas ut talis consti
tuitur ex ente abstracto, q.d ê genus, et ex
contracto, q.d ê diff.a

259. Quid absurdi? respondent
alii; utique perseitas ê substantia ut talis;
ê enim indivisibilis ens, et contractio entis

ad substantiam. Et hinc deducunt in perceitate non dari rationem superiorem, et inferiorem, quae neque in substantia ut tali dari affirmant: quia substantia est indivisibilis entis per se. Responsionem absurdam reputo: desinuit enim istam apud Phos tantum pperis, perceitas ut talis est formalis tantum differentia entis per se. Quod attinet ad responsionis probationem, mihi penitus est inintelligibile, in perceitate ut tali, si supponatur formaliter ens, non posse distingui per intellectum rationem superiorem, et inferiorem: quid enim vero prohibet, ut intellectus sub ratione tantum entis attingat id, quod formaliter est ens? quae prohibet in genere formalis indivisibilitas. Latet forsitan hic equivocatio. Aliud quidem est, perceitatem sub hac expressione perceitas repraesentari indivisibilem formaliter ut ens, et formatione entis ad substantiam, quod bene intelligitur, supposito, quod perceitas sit ens? et aliud longe diversum est, quod perceitas et si ens formaliter sit, non possit ab intellectu attingi sub ratione tantum expressione ens. Hoc 2um, non video, qua possit ratione ex illo 1° deduci: sicut non video, quod possit ullo modo esse vera illatio sic facta: Hoc attingitur ut talis formaliter indivisibilis per expressionem Hoc: ergo non potest formaliter attingi sub ratione tantum alia per cognitionem istam Al,

aut sub ratione tantum entis per cognitionem entis ipsius, quod per se tollat perseitate et ratione dixi, de substantia dico, attingi nimirum indivisibiliter formaliter ut substantiam per hanc cognitionem substantiarum, sed posse nihil ominus formaliter attingi sub ratione tantum entis per cognitionem entis.

260. Probatur 2.º Primo authoritate Philosophi lib. 4.º Metaphysicae cap. 2.º ens in quantum ens quascumque species speculari unius est scientiae genere, et species specierum. Legitur in versione antiqua, ut notat Eximius Doctor disputatione 1.ª Metaphysicae sect. 2.ª num.º 21. inferens: ergo entis in quantum ens dantur species: ergo ex ente, et aliis differentiis resultat aliquod praedicatum proprium Metaphysicae, sicut resultat propria species. Aliter infero: ergo ens, in quantum ens genus est ad species entis; sicut animal in quantum animal genus est ad species animalis. Ratio est, quia species entis, in quantum ens, nequeunt esse sub alio genere, nisi sub genere entis. Hinc constat, substantiam esse speciem entis in quantum ens est, et differentiam substantiae, scilicet perseitatem, non esse formaliter ens; alia aliaquin esset formaliter species entis, quod repugnat differentiae ut tali.

261. Probatur authoritate Divi Thomae, ens Metaphysice sumptum esse genus D.

Thomas 1.a p.te qu.e 5.a art.o 3. sic sic loquitur: substantia, quantitas, et qualitas et ea, quę sub ipsis continentur, contrahunt ens aplicando ens ad aliquam quidditatem, seu naturam. Modo sic: substantia juxta D. Thomam contrahit ens ad aliquam quidditatem; sed quidditas juxta Philosophos est ecentia Metaphisica: ergo ens contrahitur per substantiam ad aliquam ecentiam Metaphisicam; sed ecentia Metaphisica est compositum Metaphisicum constans genere, et differentia: ergo substantia in talis est compositum Metaphisicum ex genere, quod est ens, et differentia, quę est perceitas. Confirmatur: compositum Metaphisicum propriè tale est illud, quod resultat ex subiecto Metaphisicè determinabili, et forma Metaphisicè determinante subiectum ad aliquam quidditatem; sed substantia resultat ex subiecto Metaphisicè determinabili et forma Metaphisicè determinante ad quidditatem substantię: ergo etc. minor: conceptus entis est subiectum Metaphisicè determinabile, et perceitas est forma Metaphisicè determinans ad quidditatem substantię; sed ex his resultat substantia: ergo. Maior constat ex eo, quod conceptus entis est predicabilis de pluribus, scilicet, substantia, et accidenti; tanquam pars materialis quidditatis, sive ecentię Metaphisicę eorum: quid enim aliud est pars materialis Metaphisica, nisi conceptus

p.[x] se stans et indiferens ad varia compora Metaphisica sive quidditates; sed conceptus entis ē p.[x] se stans, et indiferens ad quidditates substantię, et accidentis et p.[x] perceitatę determinat ad quidditatę substantię, pre quidditate accidentis: ergo Itinc constat, D. Thomę n̄ negare rationę [strikethrough] generis enti Metaphisice sumpto, sed negare rationę generis ad substantię, et accidens enti simpliciter completo; sicut hinc negat univocationę, ut expisit D. Thomę P. Oviedo cum alijs.

262. Nunc notari velim aliquid circa mentę Philosophi, quę D. Thomę similiter circa mentę Philosophi, qui si aliquando videat negare rationę generis enti Metaphisice sumpto, n̄ ideo hoc negat, quia ens genus n̄ sit, sed quia conceptus entis fere numquam deservit ad definiendę complicij endo, excepta definitionē substantię et accidentis: ratio ē, tunc, quia ens solum erit in alijs definitionibus genus remotum, n̄ proximum; remotum vero genus supra leges definitionum, in his n̄ debet poni, sed proximum; tunc, quia id videtur superfluum, quia quando res aliquando definitur, supponitur ēē ens; qui enim quidē, cui respondet definitio, supponit rem ēē, vel posse ēē; si enim sit rē ēē, qui rogat, quid ēē sit. Hęc ratio desumpta ē ex Doctore Chri

mis disp.^e 32. Metaphis, sect.^e 2.^a num.^o e
6.º Et ex eo P. Suirez disp.^e 26. sect.
4.^a Ob has raones existimo Phy^m aliq.^do
ngasse enti Metaphice sumpto raonem ge
neris, q.^a parum deservit, ad definiones
dicienda, licet revera genus sit, quod
tis remotum ad species substantiales et
accidentales. Dm

26 3. 2. circa mentem D. Thomæ
d. verum est S. Doct. ngare, ens esse ge
nus: quodm aum sit ens Ld q.^o ngat
esse genus, n. cstat. Audiat idq S. Doct.
// Cap.^e 15.º assignat etiã alia rõ, quare
// ens n. sit genus, q.^a n. potest esse univocum
// ad substantiam et accidens: modo sic: illi
enti ngat D. Thomas raonem generis
cui ngat univocaonem ad substantiã et
accidens. sed n̄rãs juxta Recentiores
Adversarios n. ngat univocaonem concep
tui entis Metaphice sumpti: q. concep
tui entis Metaphicé sumpti n. ngat
raonem generis. Videq Recentiores ad
versarij n̄ri, in q.^o sensu ngat D. Tho
mas enti univocaonem, et in eo^m nos ngãmus enti raonem generis. Si vero dant,
D. Thoma pro entis analogia, et en
tis univocaonem contendeari licet nobis ngã
re ens n. esse genus, q.^a dicit Phus ens
in quantum ens habere species; q.^o re

quit intelligi nisi ens, in quantum ens genus sit.

264. Nota in sup.^x circa eandem Angelici mentem, cujus authoritati innititur Palanco ad solvenda nostra argumenta, qui asserit [vera] rationem communem entis non dicitur proprie, sed improprie p.^x diff.^m q.^a enti non sup.^x additur nova realitas, sed quae inclusa erat in ratione communi entis exprimitur; hinc docet diff.^m substantiae esse implicite rationem communem entis, et rationem communem entis esse implicite diff.^m substantiae. Pro q.^o citat Doct. Angelicum qu.^e 1.^a de veritate art.^o 1.º dicentem: enti nihil potest addi extraneum p.^x modum, q.^o diff.^a additur generi, quia quaelibet natura, aut essentia est essentialiter ens. Et 1.^a 2.^e art.^o 2.º qu.^e 94. illud, q.^o 1.º cadit in apprehensione est ens, cujus conceptus includitur in omnibus quaecumque intellectus apprehendit. Infert 1.º si aliq.^a diff.^a non esset realiter ens posset enti super addi aliquod extraneum, et illa diff.^a non esset realiter ens. Infert 2.º intellectus apprehendit diff.^s sed ens includitur in omnibus, quae intellectus apprehendit: ergo ...

265. Impugnatur ex eodem S.^to Doct.^re doctrina hoc loco art.^o 1.º ad 6.^m verum et ens differunt ratione, p.^x hoc, q.^d aliquid est in ratione veri, q.^d non est in

ratione entis, non autem ita quod aliquid sit in ratione entis, quod non sit in ratione veri. Ergo

sic arguo: ita se habet verum ad ens, sicut substantia ad ens: ergo sicut aliquid est formaliter in vero, quod non est in ente, ita aliquid est in substantia, quod non est in ente; sed in substantia nihil est praeter ens, et perseitatem et ens est in ratione entis: ergo perseitas non est formaliter in ente: ergo est formaliter extra ens. Dices: perseitas non est explicite, sed implicite in ratione entis. Contra: aliquod est in substantia, quod non est in ratione entis, eo modo, quo ratio entis est in substantia; sed juxta Thomistas ratio entis est in substantia implicite: ergo aliquid est in substantia, quod non est implicite in ratione entis; sed hoc aliquid non est aliud nisi perseitas: ergo perseitas advenit formaliter entis essentialiter constituto, atque adeo non est formaliter ens.

266. Insuper D. Thomas quaestione citata de veritate dicit, aliqua dicuntur addere supra ens, in quantum (ex ipsis) modos exprimunt ipsius modum, qui nomine entis non exprimitur: ergo ideo substantia addit enti, quia exprimit differentiam sive modum perseitatis, qui non exprimitur nomine entis: ergo substantia secundum modum perseitatis non est formaliter ens. Probatur consequentia ista: quia equus secundum conceptus alius est formaliter sensitivus, equus secundum conceptum

alis exprimitur per nomen sensitivus; sed substantia 2m modum perceitatis non exprimitur nomine Ens: ergo substantia 2m modum perceitatis non est formaliter ens. Nunc respondeo ad 1m authoritatem D. Thomae à Palacio dnumnos allegatum distinguendo sic: enti nihil potest addi extraneum extraneitate naturae per modum differentiae, dico: extraneitate conceptus differentialis per modum differentiae; nego. Pro sensu D. Thomae asserendo notandum differentiam addi generi ut partem parti, non ut totum parti; hinc sciendi addatur naturae extranea, v.g. conceptus substantiae, qui est extra essentiam entis, non additur ut pars partis sed ut totum parti, atque adeo non additur naturae extranea per modum quo differentia additur generi, quia haec additur ut pars partis. Subdit S. Doctor, substantiam non addere supra ens differentiam aliquam quae sit naturae superaddita enti, sed nomine substantiae exprimitur quidam modus specialis essendi, modus nimirum per se. Hinc ne nos est, quamlibet naturae esse essentialiter ens. Falsum tamen est, quod quilibet specialis modus essendi, sive differentia essendi, aut entis sit formaliter ens. Ad 2m authoritatem respondeo, intelligendum esse de inclusione reali entis in omnibus, quae aprehendit intellectus; quia ens et verum dixerunt.

Subsectio 2ª:

Conatus adversariorum pro entis trancendentia.

267\. Arguunt 1º: perceitas ê formaliter suum ee, sua ecentia, et quidditas; sed ee, ecentia, et quidditas, sunt formaliter ens: ergo quia ens, ecentia, et quidditas sunt termini sinonomi: ergo. Probatur: hec propositio ê verax, perceitas ê perceitas; sed hi ê significat formaliter ens: ergo perceitas ê formaliter ens. Ad arguntum respondeo majorem distinguo minorem; sed ee, ecentia, quidditas adjectibe sumpte sunt formaliter ens; nego: subs
11\. tantibe sumpte; concedo minorem, et concedo, conceptus ee ecentia, ens ee cinonomos, si sumantur substantibe, non vero si adjectibe sumantur. (Hoc nomine intelligentis hauer ab initio hujus quest. no sixue el parentesis) ya sixue el parentesis num.º 250. (este blanco se quedo porque discurrio el P.e Maestro que se havia quedado por poner unas definiciones las quales estavan ya puestas en el principio dela question, y asi esto se publica para que llegue a noticia de todos, y lo atribuyan a otra cosa.) predicta dist.e supposita, dico, perceitatem ee formaliter pene adjectibe entis; sive id, quod formaliter advenit et adjicit enti; id vero

et adjicit n̄ ē fᵣaliᵣ ens. Cujus ratio ē q. a
omnis fᵣa in ea linea, in q.ᵃ fᵣa ē, ha
bet aliquᵣ distᵒᵐ á subto, respectu cujus
fᵣa ē: sic in phicis fᵣa phica n̄ ē phice,
et fᵣaliᵣ subtᵣ, cui phice advenit, et simi
liᵣ in Metaphicis fᵣa Metaphica sci
licet, distᵃ n̄ ē fᵣaliᵣ subtᵣ, cujus ē fᵣa,
et cui fᵣaliᵣ advenit: ergo si perseitas ē
fᵣa Metaphica entis, et illi fᵣaliᵣ adve
nit, n̄ ē fᵣaliᵣ ens.

268. Ad Oppaōnᵣ distingᵒ
mᵃ. hec ppᵒ perseitas, ē perseitas, ē
vera sumpta copula in vi mere enun
tiationis; Cᵒ. sumpta in vi verbi substᵃ
tantibi; ngo mᵃ, et Cᵒ in 2ᵒ sen
su distᵒ. Copula sumpta in vi solius
enuntiationis ē intentionalis identitas
predati cū subto: copula sumpta in
vi substantibi verbi significat fᵣaliᵣ
et directe ens. In 1ᵒ sensu sumitur co
pula in ejusmodi ppnē et solū significat
fᵣaliᵣ, et directe identitatem fᵣalē per
seitatis secū ipsa, que identitas n̄ ē
fᵣaliᵣ substantibū entis, seu ens sed so
lū fᵣaliᵣ ē adjectibē entis, sive id, q.ᵈ ad
dit fᵣaliᵣ enti.

269. Notas 1ᵒ in ppnē, perseitas
ē perseitas verbū substantibū n̄ alienat,

sed non alienatur significat formaliter, et directe ens: quia. Neg. min: in tali propositione alienat verbum (est) est substantive retinet vim nexus enuntiationis; Unde verbum est in tali propositione solum directe et formaliter significat essentiam adjective sumptam, quae solum enuntiabilis formaliter est de subiecto; ita tamen alienat rigorosa significatio verbi est, ut licet non significet directe ens constituens predicatum in recto afirmatum de subiecto, significat tamen ens ut purum nisi atactum indirecte, et in obliquo. Instas 2o. perseitas est formaliter aliquid entis; sed quod est formaliter aliquid entis est formaliter aliquid ens: quia ens et aliquid sunt sinonima: quia distinguo min: perseitas est formaliter aliquid entis acepto li aliquid adjective et abstractive; concedo: substantive aut concretive; nego min. Similiter distinguo min. Aliquid substantive sumptum est formaliter ipsum ens: aliquid concreative sumptum est formaliter species entis; in neutra tamen aceptione perseitas est formaliter aliquid, sed est aliquid adjective, et abstractive sumptum, est modus essendi, et forma addita enti: Unde perseitas non est formaliter aliquid substantive, nec concipitur ut aliquid, sed ut alicujus; sicut albedo nec concipitur ut substantia, nec ut alba, sed ut adjectivum substantiae, et albi.

27. Instas 3o. perseitas non est formaliter nihil: ergo est formaliter aliquid:

q.a inter nihil et aliquid non datur medium. Contra:
perceitas est formaliter id, quod est; sed id, quod est, est formaliter
ens: ergo. Concesso antecedente, distinguo consequens: ergo est forma-
liter aliquid substantive; nego: adjective; concedo.
Probatio non urget: inter nil et aliquid substan-
tive, aut concretive non datur formaliter medium; datur
tamen formaliter medium, scilicet, aliquid adjective,
quod est perceitas, quae in sensu formali, nec est
formaliter aliquid, q. sive ens, nec est formaliter nihil.
Ad confirmationem distinguo majorem: perceitas est formaliter
id, quod est, sumpto liquido est substantive; nego:
sumpto adjective; concedo majorem, et nego intentum sensu,
et illud nego in 2.o Instas 4.o quomodo cumque
concipiatur perceitas est formaliter .... et
intelligibilis: ergo est formaliter ens. Antecedens constat; quia
perceitas sine conceptibilitate, et intelligibili-
tate concipi non potest. Instantia probat ens
constitui formaliter per cognitibilitatem, quae est passio
entis, quod est absurdum; sicut absurdum est hominem
per risibilitatem formaliter constitui. Distinguo antecedens:
perceitas est formaliter conceptibilis, et intelligibilis
formalitate immediationis; concedo: formalitate
constitutionis; nego. Hoc est, perceitas potest
immediate terminare cognitionem, non tamen constituitur
per cognoscibilitatem, sicut ens potest
immediate terminare cognitionem, quin constituatur
per cognoscibilitatem. Distinguo ergo pro-
bationem: perceitas sine conceptibilitate, et intel-
ligibilitate ut ratione formalis sub qua concipi

n̄ potest; ddo: ut ratiô formalis, quæ; ngo: sicut ut ait D. Thomas 1.a p.e, qu.e 16.a art.o 3.o n̄ enim potest intelligi ens, quin ens sit inteligibile; sed tamen potest inteligi ens, ita, quod n̄ inteligat.r ejus inteligibilitas; ita n̄ potest inteligi perceitas, quin perceitas sit inteligibilis; potest tamen inteligi perceitas, quin inteligat.r ejus inteligibilitas; sed nequit inteligi perceitas, quin inteligat id, quod ē formalis perceitas: ḡ perceitas n̄ ē formalis ut ratiô, quæ inteligibilis.

27. Arguunt 2.o: perceitas ē formalis possibilis: ḡ ē formalis ens. P. ants: quidq.d ex suo cceptu formali n̄ repugnat ē formalis possibile; sed perceitas ex suo cceptu formali n̄ repugnat: ḡ. Ngo ants: ad probatiôn distingo mjm: quidq.d ex suo ccep tu formali positive n̄ repugnat ē formalis possibile; cdo: precisive n̄ repugnat; ngo mjm et distingo mjm: sed perceitas ex suo ccepto formali positive n̄ repugnat; ngo: presisive n̄ repugnat; cdo mjm et ngo côq. itaq.e perceitas ē realis ens, possibilis, aliquid, et positive n̄ repugnans; formalis tamen consideratâ precindit ab his predatis positivis; q.a formalis solum ē diff.a entis distinctiba substantiæ ab accidenti. Sed instas 1.o perceitas uel includit contra dictionem uel n̄: ḡ uel ē formalis impossibilis uel ē formalis possibilis; sed n̄ ē formalis impossibilis

q̃ realiter possibilis. Contra: hæc propositio est falsa, perseitas ex suo concepto reali positive repugnat: q̃ hæc ejus contradictoria est vera, perseitas ex suo concepto reali positive non repugnat; sed quod ex suo concepto reali positive non repugnat est realiter ens: ergo. Distinguo antecedens: perseitas vel includit contradictionem, vel non includit præcisivè; concedo: vel positive non includit; nego antecedens. In sensu reali inter esse realiter possibile, et esse realiter impossibile, datur medium, scilicet, præcindere; sicut inter positive repugnans, et positive non repugnans datur medium, scilicet, præcindens. Perseitas realiter sumpta præcindit ab implicatione et positiva non implicatione à repugnantia et positiva non repugnantia.

272. Ad confirmationem concesso antecedenti, nego suppositum consequentis; quia tales propositiones contradictoriæ non sunt, sed contrariæ, et falsæ: etenim illæ propositiones se habent ut istæ, Petrus necessario currit, Petrus necessario non currit quæ non contradictoriæ, sed contrariæ sunt. Hinc utraque illa propositio confirmationis, falsa est, sicut falsa est duplex ista solutionis. Duplex ista falsa est, si Petrus libere non currat, et duplex illa falsa erit, si perseitas præcindat à possibili et impossibili: ita enim nec positive dicit repugnantiam, nec dicit positive non repugnantiam, et falsum est quod positive repugnet, et falsum

[illegible] ẽ, q̃ð positivè repugnet. Quemadmodum
si Petrus jam non currat, falsum erit, qd necessa-
rio n̄ currat, et falsum est, qd necessario currit.
Si 1ª illarum pp̃num dispartionis, velis contradictoriã assig-
nare, hanc dabis: perseitas ex suo conceptu
formali positivè repugnat, hujus contradictoria
est hæc: perseitas ex suo conceptu formali n̄ repug-
nat positivè. Unde fit, qd 1ª ẽ falsa, 2ª
vera; quia perseitas ex suo conceptu formali
præscindit ab eo, qd positivè repugnet, et ab
eo, qd positivè n̄ repugnet. Instas 2º: appne

173 negativæ de prædicato finito valet ad
affirmativam de prædicato infinito; sed hæc pp̃o
perseitas n̄ ẽ positivè repugnans ẽ negativa
de prædicato finito: ergo infert istam affirmativam
de prædicato infinito, perseitas ẽ positivè n̄
repugnans: [illegible] falsa ẽ [illegible] [illegible] alibi dicetur.
[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], nego suppo-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qa illa pp̃o illata
sit de eodem prædicato infinitato. Prædicatum pp̃nis
negativæ ẽ hoc, positivè repugnans: [illegible]
prædicatum pp̃nis illatæ deberet ẽẽ hoc, n̄ posi-
tivè repugnans, [illegible] qualiter positivè manet nega-
ta, n̄ aũt hoc, positivè n̄ repugnans, in quo
[illegible] positivè manet affirmata. Ridiculas instantias,
et illationes ex hac retorsione infert: Prob.
hæc pp̃o Petrus n̄ ẽ necessario currens ẽ negativa
de prædicato finito: ergo istam affirmativam infert de

predato ... Prius ẽ necesario ñ curren[s], que neutiquã infert : Prius libere currat. 156.
Rp.º quæ infert in omitione facta ẽ hæc, per ceita ... ẽ et repugnans positive; quæ uera ẽ si copula accipiat in sensu presisiuo, sicut accipit in 1.ª cujus sensus ẽ, perceitas pre cindit á positiba repugnantiâ; et in 2.ª sen sus ẽ, perceitas ẽ precindens á positiba ñ re pugnantiâ.

274. Instas 3.º si perceitas formalis pre cinderet á posibili, et imposibili (idq dicendũ de pretione ab ente, et ñ ente a nihilo, et aliquo) eet determinabilis p.r utrumq; sed hoc ẽ fal sũ: ergo. Prob. min: q.ª Al precindit formaliter á rationali et ab irrationali ẽ determinabile p.r utrumq: ergo. Re torquet instantiâ: omnipotentiâ ut talis precindit formaliter á Deo, et ñ Deo: q.ª in suo concep formali nec ẽ formaliter Deus nec Creatura: ergo omnipotentiâ formaliter ut talis ẽ determinabilis p.r Dei, et creaturæ. Distingo maj: si per ceitas formaliter precitione uniuersalitatis pre cinderet a posibili, et imposibili eet determinabilis p.r utrumque, concedo: precitione impropria ñ inclutionis formalis, nego maj. Al precindit precitione uniuersalitatis á rationali et irratio nali, ideo ẽ indiferens et determinabile p.r utrum que.

275. Explicat disf.º duplex ẽ precitio: alia ẽ abstractiba alia precitio mera. Precitio

abstractiva sive universalitatis, est praecisio rationis communis ab inferioribus, quae indifferens est, et contrahibilis realiter per inferiora. Hac praecisione praecindit ratio communis alias a suis inferioribus; et eadem non praecindit perseitas a possibili et impossibili; quia non est identificabilis, nec contrahibilis per utrumque. Alia praecisio, quae propria, sit, datur, quando praedicatum aliquod non est de essentia alterius, cum quo realiter identificatur. Hanc praecisione dicit risibile respectu Hominis, et perseitas respectu possibilis. Praecisio impropria non inclusionis formalis datur, quando praedicatum non includit formaliter aliud realiter identificatum, vi cujus formaliter, et immediate excludit aliud non identificatum realiter: sic omnipotentia praecindit a Creatura, quia omnipotentia ut talis non includit formaliter aseitatem, vi cujus formaliter, et immediate excludit conceptum creaturae: sic etiam risibile praecindit ab Equo, quia risibile ut tale non includit formaliter praedicatum, vi cujus formaliter, et immediate excludit Equus. Hanc praecisionem dicit perseitas, ex qua non infertur perseitatem esse contrahibilem per possibile, et impossibile: sicut non infertur ex eo, quod risibile praecindat ab Homine, quod sit contrahibile per Hominem et non Hominem.

276. Argues 3.° perseitas est formaliter exclusiva sui contradictorii negativi, scilicet, non perseitatis; sed omnis formalitas exclusiva

sui contradictorij negatiuè est realiter ens: ergo probo:
omnis realitas exclusiua sui contradictorij
negatiuè est realiter potens excludere suum non esse:
contradictorium siquidem sumitur suum non esse; sed
omnis realitas realiter potest suum non esse, est for
malissimè potens esse: etenim per esse excluditur
realiter non esse: ergo. Sed realitas realiter potens
esse est realiter ens: ergo omnis realitas exclusiua
sui contradictorij negatiuè est realiter ens. Profe
cit illustrissimus Palanco, dum hoc c fuse
arguto, ex Acutissimo nostro Basquio.
Retorquet 3m in eundem Palanco ex sua pro
rsusque Thomistarum doctrina: perseitas est expli
citè realiter exclusiua sui contradictorij nega
tiuè: ergo est realiter ens. Consequens ipse ut posse legitimè
negare non possum; sed dum et Palancus
negat, et ductores ejus Thomistæ. 2.°
retorquet in nostros Authores: cognoscibi
litas possibili et impossibili conueniens, quam
vocant supra transcendentalem, est realiter ex
clusiua sui contradictorij negatiuè: ergo est realiter
exclusiua sui non esse: ergo est realiter ens. Hoc
autem consequens falsum habere debet: non enim
potest esse realiter ens, quod est possibili et impo
ssibili conueniens.

277 Loquitur directe negando maiorem argumenti
3m, et sic 2m distinguo: est formalissimè potens
esse vel substantiuè, vel adjectiuè, concedo: potens esse
determinatè substantiuè; nego maiorem. Deinde

m̄ subsumptū distinguo: formaliter omnis ra
tio potens ee substantivè ē formaliter ens, concedo:
formaliter potens eē tantum adjectivè ē formaliter ens;
nego m̄, et cons. Perseitas ut talis ē tantum
adjectivè, habet eē adjectivè, n̄ substantivè
sumptum: quia ut talis ē tantum adjectio ad ens,
sive ad eē substantivè tale. Hinc perseitas
ut talis excludit n̄ eē adjectivè; et cum n̄ eē ad
jectivè excludat formaliter p. eē adjectivè, ideo per
seitas ut talis excludit suum n̄ eē, quin prop
terea sit formaliter ens, sive ens substantivè
tale. Instatur solutio: perseitas ut talis ē for
maliter exclusiva impossibilis; sed formale exclusi
vum impossibilis excludit formaliter n̄ eē substan
tivè ut tale: ergo perseitas ut talis formaliter ex
cludit n̄ eē substantivè ut tale. Atqui n̄ eē
substantivè tale n̄ excludit formaliter nisi p. eē subs
tantivè tale: ergo perseitas ut talis ē formaliter
eē substantivè tale: ergo ē formaliter ens. Reprobatur:
278.
perseitas ut talis ē formaliter constitutivum substan
tiæ; sed constitutivum substantiæ ē formale exclu
sivum impossibile: excludit enim formaliter eē im
possibile: ergo. Distinguo m̄: perseitas ut ta
lis ē formaliter exclusivum impossibilis, quatenus
impossibile n̄ ē ens adjectivè sumptum, concedo: quate
nus impossibile n̄ ē ens substantivè sumptum;
nego m̄. Et conversa m̄ in 2.º distinctionis sensu,
in 1.º quæ negata, cons. deinde nego. Ad probationem

ne n̄ distinguimus: Constitutivis substantiæ
ē formaliter exclusivus impossibilis vel quatenus 138.
impossibile n̄ ē ens substantive tale, vel qua
tenus n̄ ē ens adjective tale; Dico: determina
te quatenus impossibile n̄ ē ens substantive
tale; Probatur, cujus adjuncta ratio similiter ē
distinguenda. Impossibile neque ē ens substantive
sumptum, neque ens adjective sumptum. Et cum
ens substantive sumptum sit formale exclusivum
n̄ entis substantive sumpti; et similiter
ens adjective sumptum sit formale exclusivum n̄
entis adjective sumpti; inde ē, quod impossibile
quatenus n̄ ē ens substantive sumptum formaliter
excludit per ens substantive sumptum; et quate-
nus n̄ ē ens adjective sumptum excludit formaliter
per ens sumptum adjective. Et cum perseitas ut
talis, sit hujus 2ª additionis, et n̄ 1ª, ut
probatum habemus; proinde perseitas ut talis
ē formaliter exclusiva impossibilis, quatenus im
possibile n̄ ē ens adjective sumptum; n̄ autem
ē formale exclusivum impossibilis, quatenus impos-
sibile n̄ ē ens substantive sumptum. Denique
cum perseitas sit aliquod constitutivum substan-
tiæ, fit inde n̄ omne constitutivum substantiæ
excludere formaliter impossibile, quatenus impos-
sibile n̄ ē ens substantive sumptum.

Sequitur

279. D.º
D: dist.ª creaturæ formaliter existit, et formaliter pro-
ducit: quod ē formaliter ens. P. ans: ens creaturæ

producit ut ê ab alio, et ut ê ab alio, quorum formaliter existit: ergo P. ans: ens creatum n̄ producitur formaliter ut ens; alioquin Deus, qui ê ens formaliter produceretur: ergo producitur formaliter ut ê ab alio: ergo abalietas formaliter producitur. Nego ans cum ad utramque pp. falsa ê 1a, quia existentia solum ê ratio formalis immediatus entis, n̄ vero differentia quæ, sicut ê solum realiter ens ita solum ê realiter existens. Falsa ê 2a quia differentia n̄ ê ratio formalis quæ formaliter producta, sed solum ratio formalis qua ens determinatur ut producatur, sicut juxta thomistas, quorum ê argumentum, hinnibilitas n̄ ê ratio formalis, quæ sit Equus, sed solum ratio formalis, qua determinatur al ad eê Equum. Hinc distinguo ans probationis: ens creatum producitur formaliter ut ê ab alio, si ut denotante abalietatem eê rationem, quæ formaliter productum; nego: si ut denotante abalietatem eê rationem determinativam entis ut producatur; Do ans. Ad probationem dsero anti; simili distinctione consis expipe.

280. Arguunt 5o: id, per quod aliqua ff duo entia ê formaliter ens; sed ens creatum, et increatum ff duo entia per differentiam: ergo. P. nego: quia nulla ratio potest augeri nisi per additionem ejusdem rationis; sic Equus additus Homini n̄ auget numerum Hominum, n̄ alia ratione, nisi quia n̄ additur Homo, sed Equus. Dsrai 1o: differentiæ Dei, et Creaturæ illos constituunt in eê talis, et talis entis; sed illos n̄ potest constitui

tuere in eê talis et talis entis, q. n ê fsaliq ens: g. Dsrad 2o: Dsrituitibg ueri, et Dsritu tibg ss fsaliq idq; sicut principiq vitq, et prin cipiq uiuentq; sed dif.ta substantiq ê Dsritutivg en tis ueri et rxlis: ḡ ê Dsrituribg verg: ḡ ê ens. Dtra Thomistas retorquet argutq: p.r diff. per numericas Petri, et Pauli Petrus et Paulus ss duo Hones: ḡ diff.ae numericé ss fsaliq Hoô, quq cog nozabit Thomista. 199.

281. Distinguo mDar Ḡuti: id, p.r q.d aliq.a ss duo entia 2m q.d duo entia dicunt substantivé, et ut q. ê fsaliq ens; Dᴓ: 2m q.d dicunt adjectivé, et ut quo; nọp m, et in hoc sensu m, et nọp cog. 2. entia dicunt raonq entis divisam, illud subiect q.d substanibé, et ut q.r se sdens Dsrituit 2. in eê entiq: dicunt erig raonq fsalq dividentq, quq raô enti adjacet, et illud determinat ad entiq pluralitatq, et illa duo entia Dsrituit ut q. in eê daliq: Hęc raô determinans ê diff.a quq cy adjaceat enti ecentiali Dsrituto, nequit eê fsaliq ens. Paritas n urget; quia Equus nec ê Hoô, nec diff.a Honis, ideo p.r addition Equi n auget numerus Honq, secus diff.a entis, quq licet n sit fsaliq ens, ê tamq deter minaô entis.

282. Dsraô 1.a retorquet: q. diff.ae alis Dsrituunt Honq, et Equq in eê ra lis, et ralis alis, quin diff.ae sint fsaliq al.

Distinguo min: distinctio Dei, et Creaturae
illos distinguunt in esse talis, et talis entis Contra-
rij, quod dicit tale ens; nego min: Contra quod sit
peraddita enti; Do min: Sic albedo distin-
guit subjectum album in esse talis et tamen albedo
non est formaliter alba, nec subjectum albedinis: similiter
distinctio entis talis nec est formaliter decretum, nimirum, tale
ens nec subjectum talis decreti, nimirum, ens,
sed solum taleitas, et ratio adjacens enti: 2a. distinctio
retorquetur sic: principium vitae est formaliter principium
vivens: ergo principium compositi est formaliter compositum:
Hoc tamen falsum est in physicis; quia materia prima
est principium compositi, et compositum physicum non est: fal-
sum est in Metaphysicis: quia ens est formaliter princi-
pium substantiae, et tamen non est formaliter substantia.
283. Hinc
nego min: distinctionis. Dupliciter potest perseitas
comparari ad verum. 1o. ut distinctivis, 2o. ut deter-
minativis: ut distinctivis comparatur ad verum concre-
tive sumptum, id est, ad substantiam, quae disti-
nguit ut distinctio talis; et sic perseitas non est formaliter
verum concretive sumptum, quia pars ut talis non est
formaliter totum. Ut determinativis comparatur persei-
tas ad verum substantive sumptum, id est, ad
ens, quod determinat ut tamquam pars materialis
distinguat substantiam: sic perseitas, quae est de-
terminativa veri non est formaliter verum substan-
tive sumptum; quia pars ut talis non est formaliter
altera pars alia. Unde paritas nulla est, quia principium

uig, et principiy bivens n̄ Dparant int se nec ut pars ad toty, nec ut pars ad Dparte, sed ſſ ſralig idq et mutuo Duertibiles.

284. Arguunt 6:

Substantia ē fralig adequate possibilis: ḡ perceitas ē fralig quid possibile: ḡ. Vaō antis; substantia enim ē Deptg frālig adequate perfectus, ut pote qui ē adequate Drahibilis ad Dey; ē fralig adequate positibe distinctus, et repugnans ēē chimerq. P. coā: nequit substantia ēē fralig adequate possibilis si omne Dstitutiby substantiq n̄ sit fralig quid possibile; sed perceitas ē aliquod Dstitutiby substantiq: ḡ ē fralig quid possibile. P. md: si omne Dstitutiby substantiq n̄ sit fralig quid possibile, substantia qua Dstituta tali Dstitutibo, distinguet fralig Dstitutibē, et inadequate apossibili; sed substantia fralig inadequate distincta à possibili n̄ ē fralig adequate possibilis: ḡ. Npp ants arguti, q. nāndy ēē suponunt Authores sententiq nrq.

Rasni ejus probatibq partim huiusq. satisfecim, satisfaciemusq. amplius ocatione aliory argumentory. Vaō nāndi ans hec ē: q. n̄ omnis Dceptus frālis Dstitutiby substantiq ē fralig quid possibile; cy substantia perceitate fralig includat et tamē n̄ repraesentat substantiq ut possibile, cy à possibili et impossibili praeindat, juxta hucusque dicta. Arguunt

del P. Barton.

285. Arguunt deniq. perceitas ut talis est formaliter perfectio entitativa et realis; sed perfectio entitativa, et realis est formaliter ens: ergo. Maior probatur: in substantia imbibitur formaliter perfectio entitativa et realis, quae non imbibitur formaliter in accidenti; sed talis perfectio nequit esse ratio communis entis; cum per hanc supra nos perferre dueniant substantia, et accidens: ergo talis perfectio consistit formaliter in perceitate: ergo perceitas ut talis est formaliter perfectio entitativa, et realis. Confirmatur: si differentiae ut tales non sunt formaliter perfectio, Deus non excedet in perfectione creaturas: ergo sunt formaliter perfectio. Probatur antecedens: si differentiae ut tales non sunt formaliter perfectio, Deus nec per rationem communem entis, nec per rationem differentialem aseitatis excedet in perfectione creaturas: ergo. Antecedens probatur quoad 2am partem: licet Deus excedat creaturas per aseitatem aseitas tamen non est formaliter perfectio si differentiae ut tales non sunt formaliter perfectio; sed excessus in eo, quod non est formaliter perfectio non est excessus in perfectione: ergo si differentiae ut tales non sunt formaliter perfectio, Deus per aseitatem non excedet in perfectione creaturas.

286. Concedit communiter, differentias entis ut tales non esse perfectiones si non sunt formaliter ens. Neque tamen defuere nullis explendidae nostrae Iuventutes, qui negarent id, ipsis. Perfectio, inquiunt, non est formaliter ens: atque, sicut perceitas est formaliter per

fectio mod^r, quæ in alieno, est etiã fnalir majus ens, quæ ipsã in alieno; et sicut substantia ẽ fnaliz magis perfecta, quæ ẽ accidens, ita est magis ens, quæ ẽ accidens; quæ locutiones sũt quidẽ absonẽ in Phĩa. Et potest præ[illegible] dux iste discurrendi: q.ª perfectiõ et sumit^r pro integritate rei in se, et 2m ea omnia, quæ rei Dueniunt; et sumit^r pro quolibet. Dfri [illegible] illa integritatẽ. In 1º sensu neq.^e entis diff.ª ut talis, neque ens ut tale, sive sub 2nd ni ratione entis ẽ perfectio substantiæ aut accidentis; in 2.º autẽ et ens ut tale ẽ perfectio, et entis eãs diff.ª ut talis ẽ perfectio. Et [illegible] utri[illegible] q.^e manifesta: q.ª neq.^e ens ut tale neq. diff.ª ut talis ẽ fnaliz quidq.^d substantiæ Duenit, aut accidenti; sed tamẽ ẽ ut tale ẽ fnaliz aliquid eorũ, quæ substantiæ Dueniunt et accidenti; et pariz diff.ª ut talis. Hæc utraq. perfectionis usurpatio invenit^r ap.^d P. Vasquez tom. 2º in 1m p.^s disp.^e 122, cap. 6.º num.º 20. et desumpta videt^r utraq.^e ex Phõ 5.º Metaphisicæ cap.^e 16º ibi: perfectum vero dicit^r extra quod n̄ ẽ accipere ullã quidẽ particulã, ut tempus perfectum singulorũ, extra q.^d n̄ ẽ accipere tpus aliquod, quod sit hujus tporis pars :::::::::: aliã vero [illegible] (dicunt^r perfecta) 2m ipsa aut in faciendo aliquid tale. Dr.

201.

287. Ceterum non propterea credo, quod prelaudati sententiores perseitati ut tali deneg... absolute perfectionem entitativam et realem. His premissis nos sic respondemus argumento. quod Authorem habet eximium Doctorem in Scotistica Metaphysica disp. 2.ª sect. 5.ª Dico [...] perseitas ut talis est formaliter perfectio entitativa et realis adjectiva; concedo: entitativa et realis substantiva; nego maiorem. Minorem distinguo perfectio entitativa et realis substantiva est formaliter ens; concedo: entitativa et realis adjectiva; nego minorem, et consequentiam. Ad probationem minoris distinguo maiorem: in substantia indivisibili formaliter accepta ut tali inbibitur formaliter perfectio entitativa et realis, que non inbibitur formaliter in accidenti; nego maiorem: probatur li formaliter inbibitur, quod denotat partes formales, et distinctionem formalem inbibentium et inbibitorum in accepta formali indivisibilium abstracto: in substantia divisibilium formaliter accepta ut tali inbibitur formaliter perfectio entitativa et realis, que non inbibitur formaliter in accidenti; subdistinguo: entitativa et realis adjectiva; concedo: entitativa et realis substantiva; nego maiorem. Distinguo consequentiam; sed talis perfectio, id est, entitativa et realis adjectiva, que non inbibitur formaliter in accidenti nequit esse ratio communis entis; concedo minorem: entitativa et realis substantiva, que non inbibitur formaliter in accidenti; nequit esse ratio communis Entis;

nos Suppositum, quod scilicet perfectio entitatibus et realis substantibus, quae formaliter inveniuntur in substantia divisibili formaliter accepta, non inveniuntur etiam formaliter in accidenti divisibili formaliter accepto: dixeris si quidem probat ratio nostra adjuncta.

288. Juxta hanc responsionem mihi deveniunt Adversarii, quod perseitas, et quaevis alia differentia entis sit formaliter perfectio. Sed hoc ego do, quia perseitas v.g. ut talis pertinet ad integritatem, sive adequationem substantiae, in suo esse formali. Adversarii damnum id ipsum dicunt, quia perseitas ut talis est formaliter ens. At ens formaliter juxta me non requiritur ad formalem conceptum perfectionis. Si dicatur, esse formaliter ens, requiri ad conceptum perfectionis entitative et realis, hoc do, si tamen entitative et reale sumantur substantive; et ideo nos distantes adjective accipiantur. Unde notavimus, quod propositio ista, perseitas est perfectio entis, vera est absolute sumpta perseitate et ente in sensu reali; sumptis vero in sensu formali, distinguenda. Sic est: perseitas est perfectio entis formaliter adjective, sive per adjectionem adentis, sed formaliter identice, nego: hoc est perseitas ut talis adjicit formaliter enti tamquam entitatem distinctam, quod simul constituit substantiam in sua integritate, sed perseitas ut talis non est formaliter idem cum Ente. At melius dicas, quod

perceitas non est formaliter perfectio entis, ut ens est; sed est formaliter perfectio substantiae ut talis.

283. Ulterius nota, substantiam ut talem, cum sit formaliter ens esse formaliter perfectionem entitativam, et realem substantivam; et inbibere formaliter perfectionem hujusmodi si substantia concipiatur indivisibiliter formaliter; hoc est duplici formali conceptu, quorum alter exprimat substantiam formaliter ut ens, alter substantiam ut distinctum; quia ita concepta est formaliter perfectio entitativa et realis substantiva sub uno conceptu, et perfectio entitativa et realis adjectiva sub alio. Ita fiet si actus iste ens per se componatur ex duplici apprehensione. Et in substantia sic concepta inbibitur formaliter perfectio, quae non inbibitur formaliter in accidenti; perfectio scilicet entitativa et realis adjectiva. Si vero indivisibiliter formaliter concipiatur, ut per istam expressionem substantia, quae non resultat ex altero conceptu formali confuso substantiae cum aliis a se et ex altero discretivo; substantia quidem ita concepta est formaliter perfectio entitativa et realis, quae non proprie dicitur inbibi formaliter in substantia ut sub tali concepta ob rationes quas indicavi in distinguendo 2um modum a [illegible]. Substantia nihil ominus ita indivisibiliter concepta dicitur esse formaliter ens et formaliter perceitas: nam cognitio ista substantia est virtualiter duplex cognitio, quarum una repraesentat substantiam ut ens, altera ut perceitatem.

sicut hoc indivisibiliter formaliter repraesentatur hac expressione ideo dicitur formaliter esse ratio, ut esse formalis rationale, propter aequivalentiam, quam habet cognitio ideo cognitionibus ratio rationale.

2o. Ratio arguit nihil contra nos probat, si persistamus in eo, quod differentia ut tales sunt formaliter perfectiones. Sed placet permittere differentias entis ut tales non esse formaliter perfectiones, ut sic nec diminuitur solutio. Et hoc supposito, nego antecedens. Ad probationem distinguo antecedens: nec per rationem entis, nec per rationem aseitatis, nec per utrumque simul excedit in perfectione creaturas; nego: nec per rationem entis, nec per rationem aseitatis, sed per utrumque simul, concedo antecedens. Et reliqua argumenti non urgent post datam distinctionem. Est quam certissimum, quod Deus excedit creaturas in perfectione formaliter sumpta. Et verum etiam est non excederet in perfectione, quam ut talis dicit ratio diminuta entis; quia haec ratio formaliter accepta eadem est respectu Dei, et respectu creaturae. Verum deinde est, non excederet in perfectione per solam aseitatem, quae supponitur non esse perfectionis; quod patet ex ipsa suppositione. At per conjunctum ex ente et aseitate formaliter acceptum ut ens, scilicet, formaliter sit et perseitas, Deus formaliter excedit in perfectione creaturas. Et ratio: nam entitas, quae formaliter est perfectio, et modus perfectionis

respectu creaturæ excedit formaliter in perfectio-
ne Creaturæ; sed Deus est formaliter per-
fectio, et majoritas perfectionis respectu Crea-
turæ per conjunctum cum Ense, et aseitate
formaliter acceptus: ergo Deus per tale conjunctum ex-
cedit formaliter Creaturam in perfectione.

291. M

videtur negari non posse. Probo minorem: Deus per ens formaliter acceptum est formaliter perfectio, et per aseitatem formaliter acceptam majoritas perfectionis respectu Creaturæ: ergo. Distinguo antecedentis 1am partem. Concedo 2am videtur esse vera, si majoritas illa sit formaliter perfectio; falsa vero videtur esse, si non sit formaliter perfectio. Sed probo esse bene, licet majoritas perfectionis non sit formaliter perfectio: per id Deus est formaliter majoritas perfectionis respectu Creaturæ, quod est formaliter forma huius decreti; ens magis perfectum, quam omne ens creatum: sed aseitas formaliter accepta est formaliter forma hujus decreti, licet non sit formaliter perfectio: ergo per aseitatem formaliter acceptam, licet ipsa non sit formaliter perfectio, Deus est formaliter majoritas perfectionis respectu Creaturæ. Distinguo majorem. Probo minorem: licet aseitas non sit formaliter perfectio, denominat ens, cui formaliter additur, magis perfectum, quam omne ens creatum; sed quod ita denominat, est formaliter forma illius decreti: ergo. Probo minorem. Implicat addi perfectionem perfectionis majoritatem, et quod per ipsam licet

ñ sit formaliter perfectio, perfectio ñ denominetur major: ergo [illegible] ânsequens: implicat addi perfectioni totum id, quod ipsi deficit, ut sit major et quod ñ denominetur major, sed addita perfectioni majoritas illa, licet ñ sit formaliter perfectio, addit totum id, quod ipsi deficit ut sit major: ergo [illegible]: quod deficit perfectioni ut sit major, ñ est ratio perfectionis, sed ratio majoritatis tantum; sed addita perfectioni majoritas illa, licet ñ sit formaliter perfectio, addit rationem majoritatis tantum: ergo [illegible] est clare veritatis. Et majoritas hanc nostrates probant sic: perfectio ut talis est solum perfectio, ñ tamen est perfectio major: ergo ut sit major perfectio ñ deficit ratio perfectionis, sed ratio majoritatis tantum. Eadem proportione majoritas hanc Thomistas probant sic: quod deficit subiecto ut sit magis calidum ñ est ratio caloris, sed majoritas radicationis ejusdem formaliter caloris: ergo Ans est Thomistarum doctrina, et cum apparitate rationis videtur innegabilis, quæ stat, donec manifesta disparitas ostendatur.

292\. [illegible] Ostenditur hæc, et explicatur duplici paritate. Prima sicut notis Arismeticis, ñ requiritur, quod majoritas numeri sit numerus: neque prima nota illam, quæ vocant ⊖, majoritas sit numerus cui superaddita ipsa, quin ipsa sit numerus: ita neque in Metaphisicis requiritur, quod majoritas perfectionis sit perfectio. 2.a est desumpta ex doctrina Thomistarum, et ferè omnium nostratum eique consentientium: Al formaliter sit

perfectius al, p.r id, q.d n. e. fraliz al: ꝗ ens sit fraliz perfectius, ensp.r id, q.d n. e. fraliz ens. Rão antis: q.a al determinat ad perfectione Equi, que ex se n. dicit p.r ꝯin-nibilitate, que juxta ipsos n. e. fraliz al. Sed ecce hic nostrates in nos insurgente ꝗ, et ex doctrina paritatis num.o anti posite. Dra Thomistas, objiciunt nobis sic: subtũ calidũ n. fit magis calidũ nisi p.r addione caloris: ꝗ neq.e fit magis perfectũ nisi p.r addione perfectionis. Ans e. Jesuitarũ doctrina Omnis Dra Thomistas: coã vero bene inferri videt. Sed V.o retorquet instantiã Drã nostrates inferendo sic sub eode anti: ꝗ al n. fit fraliz perfectius al, nisi p.r addione ejus, q.d fit fraliz al. Sed fit perfectius al p.r ꝯinnibilitate fraliz: ꝗ ꝯinnibilitas e. fraliz al.

293. Nunc dsso anti paritatis, neg. coq. e. disparitas: q.d in phicis e. inexplicabile aumentũ caloris in subto jã calido, quin addat calor: nulla enĩ apparet phicã majoritas caloris, que cũ calor n. fit, fit frali: causa hujus denominaonis *magis calidi*. Hoc objicientes ipsi fatent. Sed nos probamus, in Metaphicis dari majoritate perfectionis, que n. fit fraliz perfectio, fitque fralis causa hujus denominaonis *magis fraliz perfecti*. Instant iteru: subtũ n. e. perfectũ

nisi p[er] perfectionē: ergo neq. ē magis perfectum nisi p[er] rationem perfectionis. Ddo totum; sed dico, adhuc Dceptum rationis perfectionis ñ requiri omnes ejus p[ar]tes ē formalis formales perfectiones. At sufficere, si al tera sit perfectio, et altera tantum majoritas perfectionis: sicut ad hunc Dceptum perfectivi al ñ requirit, q[uo]d omnes ejus p[ar]tes formales sint formaliter al. Instant adhuc: ex Pho 20.
// 1.o Posteriorum Cap. 2.o, propter q[uo]d unumquodque est tale, et illud magis: sed propter aseitatem tanquam p[er] causam formalem ens sit infinite perfectum: ergo perseitas in se ē magis infinite perfecta: ergo ē perfectio. Accioma illud hic Dmuniter distinguitur: et illud magis ut q[uo]d vel ut quo; omittitur: determinate ut quod; negatur. Unde consequentiam, Dcernens etiam distinguitur: ergo perseitas ē in se magis infinite perfecta, li magis denotante ratione formalem, quam; Ddit[ur]: li magis denotante ratione formalem quod; negatur.
299 Sumptum universaliter ē utique falsissimum accioma illud citatum. Doctores Dveniunt nos illud propter quod significare intrinsecam causam. Sed in quo genere causæ? longo sermonis causarum percurrit P. Ulloa, et in jis falsum ēe obstendit. Sat nobis sit illius falsitatem obstendere in causis formalibus intrinseca et extrinseca. Hoc ē prout gratia santificante justus, et Ami

cus Dei. Et certe hanc denominationem incapax est gratia. Deinde, subiectum est albus propter albedinem; ergo albedo est in se magis alba. Quod certe falsum est: albus enim est res per unionem physicam habens albedinem; et albedo non est habens per unionem physicam se ipsam. Deinde, obiectum est amabile visum propter visionem amabilem; et est odio habitum propter odium: ergo amabilis visio est magis amabile visa, quam obiectum, et odium est magis odio habitum. Quando vero habeat dictum acciona, videri potest apud P. Santa Cruz in 3.a parte suae Philosophiae, ubi agit de Acciomatibus; et apud Vlloa disp. 1.a cap. 3.o nos adhuc omittimus, quod sit verum sub data distinctione; supra quam credimus, quod dicta entis est magis perfecta ut quo sive est causa formalis, quae in se est majoritas perfectionis; negamus tamen, quod sit magis perfecta etiam ut id quod sit perfectio quae perfectio scilicet substantive sumpta. Et hoc ita negamus supra dictum respondendi modum, quem servabimus respondentes dictioni praecedentis argumenti.

295. Ad calces quaestionis haec notabis. Primo, perfectionem non esse formaliter nihil; nam licet non sit formaliter aliquid substantive sumptum, est nihilominus formaliter aliquid adjective sumptum. 2.o perfectionem relate ad substantiam esse

sed distinctiby entis realis: ed n ee distinctiby 208
uexy substantiue ng substantiue uexy
e realiz ens: eet tamē distinctiby uexy ad
jectiue. Substantia itaq. distinguit ex
ente, qd ut tale e distinctiby uexy subs
tantiue; et a perseitate, que ut talis
e distinctiby vexy adjectiue. Dico, perseitatem
posse desumi 1o intentionaliter, ut respon
det realiter primae 1e intentioni reali perseitatis,
et sic e 1a intentio objectiva; et de perseitate
sic accepta questio praesens instituitur. Et pos
se etiamq sumi 2o intentionaliter, ut respon
det cognitioni, 2aeque intentioni reali habenti
tamquam obiectum perseitatem sic cognitam cognitio
ne perseitatis: et sic perseitas e 2a intentio
obiectiva et de perseitate, ut e 2a intentio
obiectiva, questio non procedit. Per perseitatem 1o
modo acceptam eo nullo alio convenit realiter subs
tantiae. Per eandem sumptam posteriorem
do convenit etiam cum aliis aliis: qd hoc 2o
modo acceptam perseitas e realiter dicta gra
dus realitas metaphysica, et alia huiusmodi, si
his aut similibus conceptibus exprimatur realiter,
per quos perseitas confundit realiter cum aliis
dictis gradibus, et realitatibus metaphysicis.

Subsectio 3.a
De entis univocatione.

206\. Quaeritur de ente nominaliter sumpto an detur eius aliqua ratio formalis univoca Deo et Creaturis, substantiae et accidenti? Negant Thomistae, quos sequitur Palanco. Negant Doctores Eximius, et Acutissimus. P.P. Connimbricenses Fonseca, Urtado. Affirmat cum plena sua Schola Doct. Subtilis apud Pontium. Affirmant P.P. Arriaga, Oviedo, Lince, Quiros, Izquierdo et Peinado, quibus adherent omnes recentiores nostri. Affirmo et ego.

Probo: Omnis ratio univoca est illa in qua plura formaliter conveniunt absque aliqua differentia in illa praecisa ratione; sed in ratione entis conveniunt formaliter Deus et Creatura substantia et accidens: ergo. Maior definitio est ex doctrina Phi de praedicamentis cap. 1o. Probatur minor: Deus et creatura, substantia et accidens ita sunt formaliter ens, ut in praecisa ratione entis non differant: ergo. Probatur antecedens: ita sunt formaliter ens, ut in praecisa ratione entis sint formaliter ens tantum; sed quae sunt formaliter ens tantum, non differunt formaliter: ergo. Maior constat.

q.^a si in precisâ ratione entis eent (?) realiter ens, et amplius, precisa râo entis n eet precisa râo entis. Dat mj: q.^a in ente ... tantis et ente Dantis nulla dat' realiter di... 20.

297. Pbat.

ea, quæ unica definiô potest claudere, vocant univoca; sed unica definiô potest claudere Deum et creaturam substantiam et accidens in ratione precisâ entis: ergo in tali ratione sunt univoca. Maior precise traditur a D. Augustino lib. de principijs Dialecticæ cap.^e 6.º Mj probatur: Deus, ut precisè est ens, definitur, potens realiter existere, similiter creatura, substantia, et accidens ut precise sunt ens: ergo unica definiô potest claudere &c. Pbat 2.º ea, de quibus dicitur aliquod predatum propter rationem omnino realiter eandem, sunt realiter univoca in tali predato; sed de Deo creatura substantiâ et accidenti dicitur predatum ens propter rationem omninò realiter eandem: ergo Deus &c. sunt univoca in predato ente. Maior est certa: Pmj: q.^a Deus est potens realiter existere, de Deo dicitur predatum ens; de creatura etiam, q.^a est potens realiter existere similiter de substantiâ, et accidenti: ergo dicitur propter rationem omninò realiter eandem. Unde si quis rogetur, quid requirat' essentialiter, ut aliquid sit ens? bene respondebit, et bene Philosophicè: tantum requiritur, q.^d sit potens realiter

existere. Et hic deduceret, quod optime: ergo ut Deus sit ens, tantum requiritur, quod sit potens realiter existere: ergo ut Creatura sit ens tantum requiritur &c.

228. Hinc 3.a

Ratio: ratio illa, quae de pluribus dicitur praecise accepta, vel est univoca, vel analoga respectu eorum; sed ratio entis praecise accepta dicitur de Deo, et creaturis, de substantia, et accidenti: ergo vel est univoca, vel analoga respectu eorum; sed non est analoga: ergo est univoca. Probatur subsumptum: ratio, quae sub eodem nomine dici potest de pluribus, et ut respondet tali nomini, non debet definiri diverse, non est analoga respectu eorum; sed ratio entis praecise accepta dici potest sub eodem nomine ens de Deo &c.a, et ut respondet tali nomini, non debet definiri diverse: ergo. Maior per se patet coad primam partem, et coad 2am constat ex num.o ante. Probatur minor: ratio analoga licet sub uno nomine dici posset de pluribus, debet tamen definiri diverse: ergo ratio, quae &c.a Antecedens probatur: nam iuxta D. Augustinum loco supra citato, illis, quae sub uno nomine est necesse, definiri diverse, equivocum nomen est. Perspicue bonis fient omnes rationes factae, si reminiscamini &c.o, equivocis nomen tantum esse commune. Quia ratio per nomen significata est in uno quoque.

rorum diversa omnino, ut significatur per tale nomen. 2º analogis nomen esse commune, rationem vero per nomen significatam non esse proprie in illis, ut ipsa per nomen significatur. 3º univocis nomen esse commune, rationemque per ipsum significatam esse in omnibus eandem, ut per nomen significatur. 26.

Audiantur igitur Adversariorum rationes. 1ª

299. : si ens esset univocum, esset predicatum genericum; sed non potest esse: ergo. Minor probatur ex Aristotele, et D. Thoma. Philosophus lib. 3º Metaphysicae sic habet: non est autem possibile neque ipsum unum, neque ens esse genus, neque ipsum ens. Doctor Angelicus ibi lect. 8ª: impossibile est, quod unum et ens sint genera. A numero 262 insignuare habes mentem Philosophi in alegato textu, qui quanti sit roboris ostendit ex Eximio Suarez vel Adversariorum nostro. Ipsum audi in sua Metaphysica disputatione 2ª n. 6ª N. 11. sectione 6.ª de extrinsecis: que ex lib. 3º sumuntur non esse firmam authoritatem, quia Aristoteles nihil in illo lib. docet asserendo, sed argumentando, et dubitando.
D. Thomas etiam ejusdem sententiae est cum magno Suarez. Audiatur Angelicus ille Magister lect. 8ª in 4º lib. Metaphysicae Aristotelis: Hac lectionis initio, et expositionis: precedenti libro Philosophus disputative [illegible] illis, que debent in hac scientia considerari, hic incipit procedere demonstrative, determinando

utriusq. quaestionu prius motaru et disputataru. Vide quid dicat Egregius Arlis Enarrator de lib. 4.m praecedenti 3.o scilicet Metaphisic Arlis. Audi hoc ipsu a S.to Doct.re dictu e in principio Commentariorum ad eundem libru 3.m, 1.o inquit, procedit modo disputativo, ostendendo ea, quae st dubitabilia circa reru veritate. 2.o incipit determinare veritate. Et hoc in 4.o libro

300. Quinto alia habes interpretatione mentis Arlis, et D. Thomae praeter indicata num.o 262. Unde ex mente Phi n e probatum sillogismi, neque ex mente D. Thomae, qui tantu explicat Arlm, qui supponit nihil ibi determinare circa reru veritate. Non e q firmae Authoritatis aut textu praesens q dignaq, aut textu praecedens de intranscendentia entis, allegatus ex textu Aristotelis, qui sic prosequitur: necesse etenim e, uniuscujusq generis differentias et ee, et unaquamq e una ee, neq Thomisticus, qui sic se habet interpretari: nulla autem differentia potest accipi, de qua n praedicetur ens et unu; quia quaelibet differentia cujuslibet generis e ens, et una: aliaquin n posset constituere una aliqua speciem entis: q impossibile e q unu, et ens sint genera. Hac occlusa probandi via, sic alia probat eadem: n potest ee praedicatu genericu q dicit praeli

diff.ª ut tales; sed ens dicit formaliter diff.ª ut 211.
tales: ergo. Maior probatur: ratio entis formaliter ut ta-
lis dicit formaliter, quod est formaliter ens; sed diff.ª formaliter
ut diff.ª est formaliter ens: ergo P.

30. Prob. assert. Arist.
et Comentarij D. Thomæ in illius verba.
lib. 7.º Metaphisicæ textu 12. sic habet Phil.:
genus simpliciter non est praeter eas, quæ ut gene-
ris species. Et Magister Angelicus ibi lect.
12: formæ specierum, quæ sunt diff.ª, non sunt aliæ
formæ à forma generis, sed sunt formæ generis
cum determinatione. Sicut si dicatur quod Animal est, quod habet
animam sensitivam; Homo autem est, quod habet animam
sensitivam talem, scilicet cum ratione; Leo vero,
qui habet talem scilicet cum abundantia audaciæ.
et sic de alijs. Unde cum diff.ª addit generi
non addit quasi aliqua diversa essentia genere,
sed quasi in genere implicite contenta, sicut de-
terminatum continet in indeterminato, ut album
in colorato. Ecce vocat Arist. diff.ª ut gene-
ris species, asseritque praeter has, sive contra
has nec genus. Et idem apertissime docet D.
Thomas: ergo diff.ª ut diff.ª sunt formaliter genus.

32. Ante
responsionem duo notare libet. 1.m has authorita-
tes sine explicatione aliqua aut limitatione
admitti non posse adefendente, diff.ª in infinitum esse
non includere formaliter genus proximum. 2.m his
authoritatibus probari non posse inclusionem

fralis entis in suis diff.tes immediatis, adeo ferre, ens non esse genus. Utrumque est manifestum ex ipsis dictis. Ad 2.m probationem, negando 1.m et 2.m Respondeo Authoritatibus, neque esse D. Thomae, neque Arles aliud ibi intendere nisi quod diff. non sit quid realiter distinctum a genere; sed esse quid in genere contentum, tamquam in toto potentiali. Ex neutra autem harum partium potest deduci diff.as ut tales esse fralitatem entis. 3.a

33\. pars expositionis traditur ibi, post ejus allegata verba ab ipso D. Thoma sic: quia hoc modo advenit diff.a generis, ut diversa essentia ab eo existens, sicut advenit albus homini. Et hoc significaverat, cum dixit; cum diff.a addit generi, non addit quasi aliquam diversam essentiam a genere; et cum dicit quod diff.e sunt, extra generis essentiam determinationem; sunt quidem realiter; sic enim suadet, quod diff.a non sit essentia existens diversa genere. Sicut in anima rationali ratio sensitiva est realiter determinata per identitatem cum diff.a rationalis. Et cum addidit, sed quasi in genere implicite contenta, sicut determinatum continetur in indeterminato; Tertia pars expositionis nostrae clare significabit, quod scilicet diff.a contineatur in genere tamquam in toto potentiali: hanc signi per solum continentiam determinati in indeterminato innuit exemplum albi, et colorati. Coloratum profecto est indeterminatum ad aliquam speciem

coloris, et albus ē determinatus ad coloris speciē aliquā. Ut albus eatenus continet in colorato, quatenus hoc ē totum potentiale indiferens ad hanc et illā coloris differentiam, quā constituat album, nigrum, aut simile. Atque hoc modo contineri appellatur à D. Thoma quasi implicite contineri. 213

304. Ratio 2.ª

formalis ratio entis dicitur multiplicitur de suis inferioribus, sive dicitur praeter diversas rationes: ergo. Probatur: ratio formalis entis dicitur, sicut ratio sani; sed ratio sani dicitur praeter diversas rationes de suis inferioribus: ergo. Maior est communis. Constans ex Aristotele in 4.º Metaphisicae, cap. 2.º ibi: ens autem multis quidem dicitur modis, sed ad unum, et unam naturam aliquam, et non equiboce, sed quemadmodum salubre omne ad sanitatem. Et subdit diversas rationes, praeter quas dicitur salubre; hoc quidem ad conservationem, id vero in actione, aliud quia ē signum, ut urina sanitatis; hoc autem quia illius ē susceptibile. Negō ans. Ad probationem distinguo maiorem: ratio formalis entis dicitur, sicut ratio sani formaliter sumpta dicitur de participantibus eandem rationem sani; concedo: sicut ratio sani accepta juxta diversum modum, quo participatur, dicitur de his ita participantibus; nego maiorem. Distinguo etiam minorem: sed ratio sani accepta juxta diversum modum, quo participatur, dicitur praeter diversas rationes; concedo: non accepta juxta illud diversum modum dicitur praeter diversas rationes; nego minorem.

3.5. Probatio desumpta ex Phō ad rem non facit. Arlēs ibi non loquitur de formali ratione entis, seu de presisa entis ratione, in qua defendimus univocari Deum et creaturam, substantiam et accidens. Sed loquitur de ijs, quae dicuntur entia, quin sint substantiae, atento peculiari modo, quo unumquodque eorum se habet ad substantiam. Et haec quidem ita considerata dicuntur multipliciter, seu propter diversas rationes. Quemadmodum enim dicuntur entia sicuti ibidem exponit S. Thomas quia sunt passiones, sive proprietates substantiae; quaedam, quia sunt via ad substantiam; alia quia sunt corruptiones substantiae. In quae finem afert et alia Doct. Angelicus: et substantia est illud unum, et unumquodque reliqua, in ordine ad quod illa dicuntur entia multipliciter, sive ob diversas rationes et titulos considerata scilicet juxta diversum modum, quo unumquodque substantiam respicit. Et in hoc tantum sensu procedit comparatio inter ens et sanum. Haec autem non prohibent convenire entia substantiae, et aliorum in formali ratione entis; si nimirum ea omnia considerent praecise ut sunt ens. Sed notandum plurimis Authoribus, solam substantiam apud Phum communiter gaudere nomine ens; quia in Graeca forma Arlis significat ens per se, quod in versionibus est expositum per vocem ens.

306. Rao 3.a inter infinitè distantia nequit dari convenientia simpliciter talis; sed Deus et Creatura distant infinitè: ergo. Confirmatur 1.o: ratio formalis entis per prius et principalius convenit Deo, Creaturae per posterius et minus principaliter: ergo non convenit univocè Deo et Creaturis. Ratio antecedentis: quia Deus est ens per essentiam, et Creatura per participationem à Deo. Confirmatur 2.o: Deo plenè convenit et totaliter ratio entis, Creaturae convenit ex parte, et cum restrictione: ergo non convenit ipsis univocè. Probatur antecedens: Deus est plenitudo essendi; ac Creatura magis habet de non esse, quam de esse: (quia) habet siquidem esse finitum, et caret infinito esse. Distinguo majorem antecedentis: inter infinitè distantia nequit dari convenientia physica simpliciter talis, omitto: convenientia logica; subdistinguo: quoad omnia praedicata formaliter talia, concedo: quoad aliqua vel aliquod praedicatum formaliter tale, nego. O-Quidquid physicè quidquid adaequatè logicè, et secundum omnia sua formalia praedicata distat infinitè Deus à Creatura ut Deus et creatura non confundantur intus sub cognitione ens absque aliqua differentia in hac praecisa ratione? Confirmationis 1.ae distinguo antecedens: per prius et principalius Deo, per posterius et minus principaliter creaturae ex exigentia formalis rationis entis, nego: ratione differentiarum, concedo. Ratio entis ut talis neque aseitatem, neque abalietatem exigit, sed logicè indifferens est habere ad illas differentias. Unde non petit esse prius

in Deo, posterius in Creatura. Pt. ressponttio ad probaonem antis. 2.e Dspaonis etiam nop. ant. Vrao ralis entis plene et totaliter Deo, etiam creaturis plene Duenit et totaliter: Quia tota p.i aceitatis tota p.x abalietatis Duenit. Probao antis nihil Duincit ad rem. Diffa illa ecendi n dat nisi ex raone entis ut Dracta ad diff.s aceitatis, et abalieratis.

307. Instas 1.o n dat raô univoca inter causas, quae sunt inequalis virtutis; sed Deus et Creatura sunt causae inequalis virtutis: ergo. Distinguo mai.: n dat raô univoca in Deceptu virtutis productiuae inter causas &c.; nego: n dat talis raô univoca in Deceptu magis aut minus productibe inter causas &c.; Ddo m. D. Pt solutio. instas 2.o inter causam et efectum n dat univocatio: ergo n dat univocao inter Deum et Creaturam. Distinguo ant.: n dat univocao in praedatis singularibus, Ddo: in praedato Dmuni; nego. Intus juxta Thomistas distinctus ab anima o causa productiva intellectionis, et tamen intus et intellectio univoce Dueniunt in praedato Dmuni qualitatis. Instas 3.o efectus n adequans virtutem causae hauet participaonem ab illa Dmuniam similitudinem deficientem et imperfectam, quae ut pote similitudo n omnimoda n e sufficiens ad univocaonem; sed Creatura e efectus n adequans divi

nẽ virtutẽ: ergo. Ad instantiã omissa 1.ª præ
D. distinguo 2.am: quæ ut pote similitudo
non omnimoda non est sufficiens ad univocationem
physicam, et sub omni conceptu specifico; Concedo:
ad univocationem logicam sub aliquo conceptu communi;
nego. Physica univocatio in specie infima datur inter
duos ignes: hæc univocatio dicit omnimodã simi-
litudinem, ut cujus effectus adæquat virtutem causæ,
quia respicit similem naturam in specie, ad differentiam causæ
equivocæ, quæ productiva est effectus dissimilis sibi
in specie. Hanc similitudinem omnimodam cum
causa non petit univocatio logica: sic licet ignis,
aurum, et similia corpora producta à Sole
Solis virtutem non adequent, cum illo tamen univocè
conveniunt in ratione Corporis, substantiæ, &c.
Sufficit ergo ad univocationem logicam inter causam
et effectum convenientia in aliquo prædicato communi.

3.º 6 instas
iterum: Creatura est effectus Dei non solum prout tale
ens, sed etiam prout ens est; quia ens creatum 2.um
omnem rationem suam pendet à Deo: ergo sub nulla
ratione ens potest esse univocum. Distinguo 1.º: conceptus
entis petit prius participari à Deo, quam
à Creatura; quia petit participari à Deo tamquam
quã à causa 1.ª, et a Creatura tamquam
ab effectu dependente ab illa causa: ergo non est
perfecte univocum. 2.º: ille conceptus participabili-
ter talis est, sicut illum participare possunt differentiæ;
sed prius participat rationem entis Deus, quæ

creatura: R. Ngo ans: q.a licet ens creatus ut tale dependeat à Deo, et sit producibile limitatè à Deo, conceptus tamen praecisivus entis non dicit dependentiam ipsam et limitationem: alioquin ... conceptu entis ut talis esset dependentia, et limitatio, et ideo non posset praedicari de Deo, quod est falsum; ... rationes bene retorquentur in conceptu qualitatis, qui juxta thomistas est univocus intui et intellectioni creatis, quin univocationem ipsam destruat, quod conceptus qualitatis prius ab intellectu quam ab intellectione participet, et q. intellectio dependeat ab intellectu. Si dicas, talem inaequalitatem prioris, et posterioris participationis esse physicam, et provenire a diff. qualitatis, dicam consequenter inaequalitatem prioris, et posterioris participationis in ratione entis esse physicam, et provenire a diff. entis non à ratione communi entis.

Hinc nego ans. 1i. consequentiam, et probationem:

q.a licet ens ut abstractum ad Deum et prioritatem ... dicat respectu entis ut abstracti ad Creaturam, ratio tamen entis praecisa à diff.te ejusmodi prioritatem aut posterioritatem non dicit. Ad 2um ... nego omissa minore, distinguo maj: sed Deus prius prioritate orta ex conceptu entis participat rationem entis, quam Creatura; nego: prioritate orta ex diff. entis, concedo maj; q.a Deus ex origine participare prius conceptum entis, quam creatura.

30. Prão 2.a: poa Dei ad existendum e poa puré loga: q n deuet definiri presisé p.a poa ad existendū. Não antis: q.a n e poa realis, hoc e ad actū realiter distinctā; neq. e poa Metaphica; n enim dar fundamentum, ut prius decipiamus potentialitatem Dei, deinde existentiā; q.d dar in Creaturis, quas prius eē possibiles, deindé existentes; Certū e. P.o q coa. poa, quæ neque (realis) realiter distinguitur ab actu existentiæ n deuet definiri presisé p.a poam ad existendū. Sed si poa Dei ad existendū e poa puré loga, neq. realiter distinguitur ab actu existentiæ: q si e poa puré logica n deuet definiri etc. 2.a Prat.: roganti, cur Deus sit ens; et cur Creatura sit ens n deuet eodē modo respondere: q rão entis in Deo, et Creatura e definitibé diuersa: q. P. ans.: pro creatura deuet respondere: q.a e possibilis; uel: q.a si existat n inbolueret contradictionē; sed pro Deo n deuet respondere hoc modo: q. M. probat: indoxué dicit L.D. Deo, q.d si existat, existet sine contradictione, sed dicendū est, eē possibilē, q.a sine contradictione existit. 246

31. Distingo. ans anguti: poa Dei ad existendū, ut presisé e poa ad existendū e poa puré loga; nego: ut e poa ad existendū sed contraria p.r præcisas; ddo ans. Distingo. cus coens: q ut presisé

ē poā ad existendū n̄ debet definiri præcisivè p.ª
pōḡ ad existendū, nōp: ut ē poā ad existendū
jḡ abstracta p.ª actuitatē n̄ debet dicᵃ; Ndō coḡ.
Ego dubitare n̄ possum, intelligi posse Deū attin
gere sub hoc præcisivo cōceptu potens existe
re, nisi dicat falsū eē ppnē istā, Deus po
test existere. Unde hic præcisivus cōceptus
potens existere et Deo cōvenit, et Creaturæ.
Sed propter quā pōḡ unit, propter quā alteri?
Pōḡ quærimus, quæ sit fālis rāō illius cōveni
entiæ. Respondeo propter eā præcisè, quæ requirit
ut aliquid intelligat posse existere. Ad hoc
autē nec fāliter requirit poā phica, quam
ālē vocat aptitudinē, nec purè loga, nec logica,
aut Metaphica: ab his enī omnibus præ
cindit fāliter cōceptus ille: ḡ poā ad existendū
præcindens fāliter ab his omnibus ē fālis ratio,
propter quā Deus ē fāliter potens existere, et poā
ad existendū præcindens similiter ē fālis rāō,
propter quā Creatura ē fāliter potens existere:
ḡ eadē ē fālis rāō propter utroque. Atqui si eadē
ē fālis rāō, ut Deus et creatura sint fāliter
potens existere, rāō fālis entis ē univoca
Deo, et creaturis; nā Deo, et creaturis
propter eandē rāōnē cōveniat fāliter eē ens,
seu potens existere: ḡ.

311\. Contra probaōnē antis
notto, q.ᵈ licet Creaturæ (ut de fide ē) n̄ semper
habuerint phicè existere, sed utiq.ᵉ præcesserint

possibile absq. phicâ existentiâ; hæc tamen præcedentia non requirit, ut concipiantur formaliter sub ratione possibilis: fundamentum namque ut ita concipiantur, non desumitur ab ea præcedentia. Nec contraria non præcedentia, quam habet ens â se, obstat ut similiter concipiatur ipsum. Pro contrarione solvenda satis his dictum est. Addo tamen, dum quæritur formalis ratio, qua aliquid sit possibile in utroque respondere juxta Philosophorum Canones: quia existit sine contradictione: nam formalis ratio possibilitatis non est actualis existentia, sed potentia ad existendum.

312. Ratio 5.a: omne, quod de pluribus univoce prædicatur, vel est genus vel species. Atqui de Deo autem nihil prædicatur ut genus. Atqui: ergo nihil de Deo et rebus aliis univoce prædicatur. Discursus est D. Thomæ 1.o contra Gentes cap. 33: quod ens non prædicatur univoce de Deo et Creaturis, quia de Deo prædicaretur ut genus. His et similibus D. Thomæ authoritatibus nos urgent Thomistæ. Sed huic et aliis verbis D. Thomæ opones S. Augustinum citatum; et S. Damascenum lib. Primarum institutionum cap. 7.o sententiæ nostræ plane faventes ut vel ad versarius noster P. Barquez contra in 1.m partem disp.e 22. cap.e 5. num.o 23. Sanctum ergo Anselmum de libero arbitrio cap.e 1.o dicentem: quamvis enim differat liberum arbitrium hominum a libero arbitrio Dei, definitio hujus libertatis in utroque secundum hoc nomen eadem debet esse; [illegible]

// licet enim Alia differat ab Alia definitione tamen Ra-
// tionis Alis omnibus Alibus est eadem. Unde sine
magnis Patronis rationem Univocationem entis non defendi-
mus dato, quod verba D. Thomae nobis resta
beant quae certe vel ipsis thomistis saltem satis
dubia esse deuent. N.

313. Nunc D. Thomae Authoritates
admito, et explico. Sensus D. Thomae in modo est
quod quidquid de pluribus predicatur univoce univocatione
propria universalis Porfirij, probatur velut, et
velut species &c.ª [illegible] esto poquito del paren-
tesis no sirve et in hoc [illegible] Et in hoc sensu nihil po-
test de Deo, et Creaturis univoce predicari. Cete-
rum [illegible] optime, conceptus entis esse proprie univocum
Deo et Creaturis, et non esse proprie universali Por-
firij respectu Dei. Ratio est: conceptus proprie univocus
potest intelligi, quin sit proprie universale
Porfirij: ergo conceptus entis potest esse proprie univo
cus Deo, et creaturis, quin sit proprie uni-
versale Porfirij respectu Dei. Probatur antecedens: conceptus
personae divinae est proprie univocus tribus divinis
personis, quin sit proprie universalis in
sensu Porfirij ad 3 divinas personas: ergo
Hoc antecedens est D. Thomae 1.ª parte quaestione 3ª arti-
culo 4º, ubi defendit conceptum univocum personae
divinae ad 3 divinas personas ut nobiliores
thomistae fatentur, scilicet Cayetanus hic
et Capreolus in 1.m dist. 2.ª qu. 1.ª qu.
1.ª arco 3º. Nec ex eo, quod conceptus sit [illegible]

sit unibocus sequit, ut inquit D. Thomas
// citatus ad 3m, q. in Diuinis sit unibersale uel particulare, uel genus, uel species: nec ex eo, q. Deceptus entis sit unibocus Deo, et creaturis, sequit q. sit proprie uniuersalis, et genus in sensu Porfirij respectu Dei. Bene tamen sequeret ex unibocatione pro quia uniuersalis in sensu Porfirij, quem D. Thomas, et nos negamus habere deceptus entis respectu Dei.

Subsectio 4.a

De cathegorijs, et earum adjunctis.

312 Cathegoris, seu predicamentis nulla premissit Phus. uniboca scilicet equiboca et denominatiba, que ante predicamenta apellant. Ex his posterij annumerarunt analoga, que hic propris eorum nomine non discutit Arist. De nominibus, et ipsis tali modo non agit, sed de rebus ut respondent textus libro de predicamentis cap. 1.o
// inquit Phus: equiboca dicunt, quorum solum nomen (ex ...) commune est, 2m nomen substantiae (hoc est ... centiae) ratio diuersa :::::::::: uniboca uero
// dicunt, quorum et nomen commune est, et 2m nomen
// eadem substantiae ratio :::::::: denominatiba uero dicunt, quecumque ab aliquo diffa casum, 2m
// nomen habent apellationem, ut a Grammatica Grammaticus, a fortitudine fortis. Distinguunt

Authores Equivocorum plures species; quas tamen Aristoteles curavit distinguere (inquit P. Toletus hic) quia negotio presenti id erat inutile. Et quidem analoga faciunt aliqui equivocorum speciem aliquam et juxta D. Angelici doctrinam 1a parte quaestione 13. arti. 6o analoga definiunt communiter; plura, quorum nomen est commune; ratio vero significata per nomen est simpliciter diversa, sed tamen aliquo modo eadem. Ista fere omnia explicantur amplius ex ijs, que dedimus Subiecto ne preme cedenti, et plenius ex ijs, que dicimus tractatu de mentis interpretatione lib. 1o tametsi ibidem non de rebus, sed de terminis sermo fiat.

315. Circa denominativa distinguere denominativum formale et obiectivum. Formale est vox, seu mentalis conceptus, vel quodcumque doctrinale signum explicans formaliter denominativum obiectivum. Hoc est denotatur ex, subiecto obiectivo, et forma obiectiva v.g. ex subiecto calorifico calore ipso. Constat calidum obiective sumptum. Subiectum appellatur denominativum aut denominatum, et forma denominativum denominans: Denominatio hujus formae vel est essentialis, vel accidentalis. Essentialis, quando forma est de essentia Metaphysica aut physica subiecti. Accidentalis, quando forma non est de essentia subiecti; et quidem accidentalis Metaphysice aut logice, quando non est de essentia Metaphysica, licet cum subiecto identificetur; et accidentalis physice, quando forma nec quidem de essentia physica subiecti est. Est alia

diuiō talis denominaōnis in intrinsecã, extrinsecã, et mixtã. Intrinsicã ē denominatio, q.do formâ aut identificatur realiter, aut physicè unitur subiecto. Extrinsicâ q.do formâ neutrũ habet. Mixta q.do formâ partim extrinseca, partim ē intrinsicã subiecto. talis ē formâ, qua propriè denominatur uera. Abundant pro alijs exempla. 215.

316. Hęc adjuncta sunt precedentiã cathegorijs, et ideò ante=predicamenta vocantur. His subdidit Aristoteles cathegorias quas Latinè predicamenta dicimus. Predicamentum ut ex Porfirio tradunt recentiores Conimbricenses ē à supremo genere usque ad individuum per intermedia genera atque species continua series, ita ut ordo, et series generum, atque specierum à substantia in communi usque ad Petrum vocatur predicamentum substantiae et pariter similis ordo ab actione in communi usque ad hanc numero actionem dicitur predicamentum actionis, et sic de alijs. In serie predicamentali individuum appellatur primum subiectum: quia predicata omnia supra ipsum collocanda de ipso dicuntur directè, ipsum uero de nullo directè predicatur. In hac serie vocatur supremum genus predicamentale non illud quod supremum sit respectu omnium predicamentorum, et quod in decem predicamenta diuisit Aristoteles, ratione videlicet entis, sed illud peculiare predicatum, quod superius ē in serie predicatorum cujuslibet peculiaris predicamenti. Colliguntur decem predicamenta hoc disticho signi

Exempl:

* Arbor, Sex, Natos, Ardore, Refrigerat, Ustos:
* Ruri, Cras, stabo, nec Manicatus ero.

317. Arbor substantiam significat, quae est ens per se, sive potens existere absque inhaerentia ad subjectum. Sex quantitatem, quae radix habetur impenetrationis duorum Corporum. Natos relationem, quae ratio est formalis, qua unum est ad aliud. Ardore qualitatem, accidens scilicet, quo subjectum denominatur quale, album, v. g. frigidum, calidum. Refrigerat actionem, quae ratio est formalis, qua causa producit actualiter effectum. Ustos passionem, formalem videlicet rationem, qua effectus actualiter producitur. Ruri ubicationem, id est, formam, qua sumus in loco, in aula v. g. in Templo, in foro. Cras durationem, quae forma est existendi in tempore, hodie v. g. aut heri. Stabo situm, qui dispositio est sive figura Corporis in loco, ut sedere, stare; Manicatus habitum significat, sive habere, actum scilicet, aut exercicium habendi per aproximationem aliquid distinctum, ut Vestes, Arma; Ergo decem predicamenta sunt Substantia, quantitas, relatio, qualitas, actio, passio, ubi, quando, situs, et habere. ()

318. Commendatur satis facta divisio sua venerabili antiquitate, praeter

quod est habenda ut dogma Philosophicum licet aucior fieri, distractiorque potuisset. Profecto sicut nobis genera accidentium constituunt nobis predicamenta; cur varia substantiae genera non possent diversa predicamenta constituere? Et sicut genus omne substantiae, uni predicamento abstringuitur, cur omne genus accidentis non posse similiter abstringi? ut quod rationis explicetur cur ita non sit factum ad placitum Hominis decreverit certere. Nunc cognitiones, et cautiones aliquae sunt proponendae ut aliquid recte statuatur in serie predicamentali, quae versiculis his se clauduntur.

Vox una et simplex, rebus concinna locandis:
Entia per sese, finita realia tota.

Ad explicanda genera et serie[s] … sunt voces equivocae et etiam analogae: practerea ad hoc exigitur vox una, id est, univoca. Quae vox predicamento inserenda simplex sit et non complexa ex duabus, statuit tamquam 2.a conditio. Pro hac conditione exigenda nihil designatur nisi placitum [illegible] … aliqui sentent, hic ab Aristotele excludi non ut cum[…] … complexos, sed integras proprie. 3.a conditio est concinnitas in modo explicandi, id est, vocis actitudo, ut de rebus predicari possit ipsis superiora. Erit proterea inhabilis ut ponatur in serie predicamenti qualitatis v. g.

vox significans qualitatem in concreto: quia de hoc calore v.g. non potest predicari calidus ut sic, sed calor.

319 Spectant ad voces conditiones istae; ad res pertinent reliquae. Itaque exigit 4.a conditio, quod res locandae in predicamenta sint entia per se; non exigunt hic substantiae, sed excludunt entia per accidens, ut exercitus acervus lapidum; positum enim unum, aut vera identitate, aut unione vera suarum partium. 5.a quod sit res finita, hoc est, limitatae perfectionis. Conditio ista tantum exigitur pro predicamentis, quae disposuit Aristoteles, ex accidentibus scilicet et substantia, quae sit accidentium susceptiva. Potest tamen entitatem infinitam, et perfectionis illimitatae, nimirum Deum, in predicamento substantiae in dominio colocari. Neque id nec tantillum derogavit tantae magestati. 6.a conditio postulat enti realia. Per hanc entia rationis a predicamentis relegantur, entia nimirum, quae ex nostris respiciantibus coalescunt: haec namque cent. pura perventio predicamentorum. Tandem est debet esse tota, id est, completa Metaphysice, quae predicamentum obtineant. Conditio ista ex eo necessaria ostenditur, quod res quaelibet ad peculiare predicamentum spectans inferior est loco, in quovis loco sit, et superiorum habet conceptus, vel ex propria predicamentis, quae directus loco exprimit in sua serie predicamentali: si conceptus dicit genericus, et differentialis illius directus loco: ergo est completa Meta

phice, seu logê. Hoc in omnibus ê manifestum, excepto genere supremo predicamentali: et in isto pòt etiam manifestum, si obscurum habere supra se conceptum entis, qui extra peculiare quod sumque predicamentum ê.

32. Ut horum omnium exemplum aponad aliquod, et praxis obstendat aliqua, deserviti hic solet series predicatorum ex predicamento substantie, ducta à substantia ipsa usque ad Hominis individuum, ad quod usque decendit oblique, et a quo directe abcenditur ad substantiam. Accensus, si aliquando, nunc facilis predecensus est. Accenditur sic: est (Homo) Petrus: ergo est Homo: ergo est Animal: ergo viuens: ergo substantia. Et si velis usque ad genus Commune omnium predicamentorum transcendere, dein unum feres: ergo est ens. En facili recta que via predicamentorum apicem atingimus. Descensus sinuosus est per diverticula peragendus: etenim sunt in eundo alie, atque alie semite, quarum alique deserantur modo, modo iterum arripiantur. Conceptus superiores, sub quisque ordine ad immediatas diuisibas eorum diferentias comparandi sunt, et de quouis sub disjunctione predicando suarum diferentiarum. De ipso negabitur deinde diferentia illa diuisiba, que repugnans ê conceptui inferiori, qui positus ê in uia recta; et afirmanda êal

tera divisiva differentia, que constituenda
erit illius inferioris conceptus, ex ipsa
que ipsimet plane fiet illa ad predicatum
conceptus inferiorem. Sit tandem in ofen
so procedendum erit ad gradum
infimum. Acnopam arborem Vobis
objicio, quam propter antiquitatis Religio
nem colunt Philosophi, et in qua quecum
que diximus contemplaminor:

321. Tum dicas sic ipsa videt, post omnes suas diversosq. gradus, esplorationi e substantia: q. vel e vitalis, vel emortua. Sed n e emortua: g. vitalis. Est substantia vitalis: g. vivens: q. vel vivens sensitibq vel insensitibq. Sed n e insensitibq: g. sensitibq. Est sensitibq: g. al: q. vel raonale, vel irrationale sed n irrationale: g rationale. Est al raonale: g. Hos. Ergo vel Petreitas, vel Paulitas. Sed n Paulitas: g Petreitas: g Ptr. Nota, pretermissq a nobis ee Ocepty corporis a Priscis Phis locaty inq substantiq et vivens. Prisci n male, q. cq n admisisent substantiq creatq Opletq, viventq, et spiritualq, omne vivens creaty censuere corporeq; ac proinde Ocepty corporis superiorq Ocepty viventq creati. Posterij melius: quia Recciores Lati LQ naa Angelorq, renobere, q. vivere accendi a vivente ad corpus. 224.

322. Hoc loci disputari solet, utrq Deus colocari posset in predicamento? q poni n posse in predicam.to accidentis sive entis in alio. In supt poni n posse in predicam.to substanciq finitq LQ qua Arles, Porfirius, Beteresque Phi predicamenty instituere. Deinde neque in predicamento substantiq abstrahentiq afinita et infinita, colocari posse tamquq raong loge superiorq, univeysalq, et predicaniq: Deiq siqui dq e singularis. Posse vero poni in predicam.to substantiq afinita et infinita abstrahentiq

tamquam singulare individuum de quo rationes superiores universales et genericè prædicentur, affirmant communiter authores nostri contra communem sensum Thomistarum; quod probatur: recta est series ista prædicatorum: est Deus: ergo est intellectivus: ergo est vivens: ergo est substantia; sed hæc series est prædicamentum substantiæ abstrahentis a finita et infinita; cum prædicetur hic substantia sub hac conceptione abstractiva substantia: et deinde in hac serie ponitur Deus tamquam singulare individuum de quo prædicantur rationes superiores universales, et genericè: ergo.

323. Opponunt in contrarium multa. 1. Nihil est prius aut simplicius Deo; sed si Deus poneretur sub conceptu generico aliquid esset prius, et simplicius Deo: ergo. 2um. genus est ratio imperfecta et contrahibilis per differentiam sed Deus nequit contrahere rationem imperfectam: ergo neque genus: ergo ratio generica non potest de Deo prædicari. 3. infinitum non potest claudi in finito; sed Deus est infinitus, et substantia est finita: ergo. 2a pars minoris probatur sic 1o. substantia non est formaliter infinita: ergo. 2o si Deus ponitur in prædicamento substantiæ, hæc perficitur per Dei differentiam sed quod est formaliter perfectibile, est formaliter finitum: ergo. 4. non est ratio substantiæ abstrahentis a finita et infinita: ergo nulla est contrarietas. Patet: non est ratio substantiæ formaliter eadem respectu substantiæ finitæ et infinitæ.

3. Ans probatur: Ratio substantiae includit formaliter aliquid formaliter diversum respectu substantiae finitae et infinitae, ratione scilicet entis, quae diversa est formaliter in utraque. 3.

322. Ad 1. distinguo maiorem: nihil est prius prioritate reali, aut simplicius Deo simplicitate physica; concedo: prioritate et simplicitate intentionalibus; nego maiorem. Repugnat conceptus Deo prior prioritate reali, seu temporis; et Deo simplicior simplicitate physica, seu in esse physico, et reali: nam et implicatorium est, praeire tempore ei, qui ab aeterno est, et a quo pendent caetera: implicatorium etiam est, tribui compositione aliquae physicae, quae imperfectio positiva est, entis summe et infinite perfecti. De qua compositione Patres loquuntur, cum negant Deum esse compositum. Caeterum nulla est repugnantia in conceptu, qui prior sit et simplicior Deo prioritate et simplicitate tantum intensionalibus. Quod valeat a Deo ad substantiam, non vero a substantia ad Deum, est, conceptum substantiae esse Deo priorem intentionaliter, et in subsistendi consequentia. Quaenam nunc repugnantia? quod Deus constitutive et definitive acceptus plures formaliter perfectiones dicat, quam dicit substantia formaliter accepta, est, substantiam esse intentionaliter simpliciorem Deo. Quae repugnantia nunc? Patres dictis loquuntur de quo prioritate et simplicitate sit vera maior arguenti; et loquuntur qua falsa sit.

325. Ad 2m distingo maj: genus est ratio imperfecta præcisive, cdo: positive imperfecta; nego. Dicendum est quod Deus non contrahit rationem, quæ positive dicat imperfectionem; aliter enim fieret imperfectus sed rationem contrahit, quæ præcisive dicit imperfectionem, sive quæ ex suo conceptu formali non dicit perfectionem illam, ad quam potest contrahi. In hoc nullum est inconveniens. Ad 3m nego 2m propositionem maj. ad hujus 1m probationem concedo ant; nego cons. Substantia formaliter accepta præscindit a finita et infinita. Ad probationis distingo maj: quod est formaliter perfectibile logice, est formaliter finitum; nego: quod est formaliter perfectibile phisice; cdo maj, et nego cons. Perfectibile phisice capax est habendi perfectionem realiter distinctam, qua fiat perfectius positive ex minus perfecto positive; unde positive imperfectum atque finitum est. Logice perfectibile non respicit perfectionem a se realiter distinctam; sed perfectionem, quam realiter habet secum identificatam, non dicit ex suo conceptu formali, quin tamen illam excludat; propterea que dicitur ab illa præscindere. Hinc perfectibile logice per infinitudinem non fiet ex finito infinitum, sed ex præscindente a finitudine, et infinitudine. Et ita se habet substantia ex suo conceptu formali. Ad 4m manifesta est responsio ex dictis circa entis univocationem, sed antequam doctrina prædicamentorum absolvatur huic annecti solet aliquid de relationibus tractatio. Nos percurremus non nulla.

Subsectio 5ª:

Explicatur, et dividitur relatio.

326. Dna relatio valde admodum hic explicari consuevit. More gero consuetudini. Arist. ubicumque agit de relatione illam in concreto explicuit, et relativa sic definivit, quorum esse est esse ad aliud. Hinc relatio in abstracto sic solet definiri: ratio formalis, qua unum est ad aliud; vel ut alii explicant, ratio formalis, qua unum taliter se habet ad aliud, ut nequeat cognosci nisi in ordine ad aliud. Tria concurrunt ad relationem, fundamentum, terminus et ratio fundandi relationem. Fundamentum est subjectum, quod dicitur relatum, et quod in comparatione mentali accipitur communiter in recto ut comparatum cum alio. Terminus est id, ad quod est relatio, et quod in comparatione communiter accipitur in obliquo ad terminandam comparationem subjecti. Ratio fundandi relationem est id, quo posito resultat relatio inter fundamentum et terminum, et est motivum sufficiens, ut per comparationem unum comparetur cum alio. Haec explicantur in relatione Patris ad filium. Pater est fundamentum, quia est subjectum relatum, et quod in recto accipitur in comparatione mentali, filius est terminus, quia est id, ad quod est relatio, et quod accipitur in obliquo in comparatione mentali; actio productiva filii est ratio fundandi relationem, qua posita resultat relatio Patris, et est sufficiens motivum, ut Pater cum

Filio operat. Fundamentum relationis ut distinctum a ratione fundandi dicitur communiter fundamentum remotum; ut reduplicans tamen rationem fundandi dicitur fundamentum proximum.

327 Dividitur 1° relatio in realem, et rationis; illa est, quae versatur inter extrema realiter distincta, ut inter producens, et productum; haec est, quae versatur inter extrema intentionaliter distincta, ut inter scientiam Metaphysicam, et rationem. Tantum est vera relatio, quae sit realis, quia iuxta Phylosophos omnis relatio sit ad aliud, et non sint proprie unum et aliud, nisi, quae sint realiter distincta; inde est, quod sola relatio, quae versatur inter realiter distincta, est vera relatio: Unde quia relatio rationis non versatur inter unum, et aliud proprie accepta, vera relatio non est. Dicunt aliqui relationem rationis esse fictam, hoc tamen ita non est, quia cum distinctio rationis non sit ficta nec ficta est relatio rationis. Relatio rationis potest dici realis, quia est actus intellectus verus, et realis.

Dicitur etiam relatio rationis realis, ratione extremorum inter quae versatur, sed tunc realis erit cum addito intentionali: Relatio enim realis absolute dicta stat pro relatione independenti ab operatione intellectus.

328. Dividitur 2° relatio in relationem 2i esse, et relationem 2m dici. Relatio 2m esse est relatio realis habens verum

ēē relaōnis independenẏ ab intūs ꝯsideraōne; 227.
hac relaōne refert Pr ad Filiẏ. Relatio 2.m
dici n̄ ē uera relatio ante acẏ referentis cẏ fun=
dam.to in re unius alteri. Aliqui senvent relaō=
nẏ 2m dici ēē relaōnẏ transendentalẏ; relaōnẏ
uero 2m ēē, ēē relationẏ predicamentalẏ. 3.o
diuidit in mutuẏ, et n̄ mutuẏ; relatio mutua
datur inẏ extrema, quẏ ad inuicẏ referunt, ut
relatio inẏ Patrẏ, et filiẏ: n̄ mutua datur
inẏ extrema, quorẏ unẏ refert ad aliud, et n̄
uiçe uersa. Exemplẏ relationis n̄ mutuē
n̄ facile āssignabit, et quidẏ q.d omnis relatio
mutua sit. Deducit ex Arle dicente, relatiba
dici ad ꝯuertentia, id ē, q.d siunẏ refert ad aliud,
et aliud referat ad illud unẏ. Subdiuidit relatio
mutua in relaōnẏ equiparantiẏ, et disquiparantiẏ:
illa ē, quẏ eodẏ modo denominat extrema, siue
quẏ in utroq.e extremo hauet pro ratione fundandi
similẏ denominationẏ: talis ē relaō similitudinis
unius ad aliud albẏ; q.a eadẏ denominatio albi
inuenit in extremis siue q.a in utroq.e hauet
extremo, pro raōne fundandi similẏ albi deno=
minationẏ. Relatio disquiparantiẏ, ē quẏ diuer=
so modo extrema denominat, siue quẏ hauet pro
raōne fundandi denominaōnes diuersas in
fundam.to et tẽo, talis ē relatio Patris ad filiẏ
quẏ diuersẏ denominationẏ afiuit extrema,
siue quẏ hauet pro raōne fundandi in funda=

mento et non diversas denominationes Patris et filij.

3229. Ultima divisio celebris est, in transcendentale et predicamentale. Relatio transcendentalis sortitur hoc nomen, quia omnia transcendit; omnis enim entitas realis, vel est causa, vel efectus, et qualiscumque sit refertur ad aliud: si causa ad efectum si efectus ad causam. Relatio vero predicamentalis non convenit singulis entitatibus per se ipsas, sed per aliquid superadditum. Nonnulli apud Eximius Suarez disp. 47 sectione 4.a dicunt relationem transcendentalem diferre a Predicamentali, quia hec petit necessario terminum realiter existentem; illa vero potest ferri in terminum realiter non existentem. Sed alij explicant breviter relatio (dico transcendentalis) est illa cujus proxima actio fundandi realiter adequate identificatur cum fundamento talis est relatio, qua causa creata refertur ad suos efectus: relatio predicamentalis est, que non identificatur realiter adequate cum fundamento vel quia ab illo realiter adequate distinguitur vel quia solum inadequate cum illo identificatur. Triplex fundamentum proximum relationis predicamentalis distinguitur ex mente Phi. 1mo est unitas, et multitudo sive convenientia et disconvenientia, que si fuerit in substantia dicitur identitas, et distinctio, nimirum specifica. Si convenientia aut disconvenientia fuerit in qualitate dicitur similitudo, aut dissimilitudo; si in

quantitate, equalitas autem in equalitate: 2.do actio et patio, in qua fundatur relatio producentis et producti: 3.um est mensura et mensurabile, quod fundat relationes distantis et propinqui. In relatione predicamentali reperitur duplex ratio, scilicet esse ad, et esse in: esse ad est relatio (actus) prout respicit terminus; esse in est relatio prout respicit fundamentum. 228

3

Subsectio 6.^a
In quonam formaliter consistat relatio predicamentalis?

33. Exploratus est Petrus et Paulus, sunt. albos (sicque dicendus de alijs similibus in qualitate, et quantitate) referre inter se relatione similitudinis: magna tamen lis est circa constitutionem ejusmodi relationis, an scilicet ejusmodi relatio distinguatur realiter a fundamento proximo et termino ut talibus?
1.^a sententia est communissima Thomistarum, qui dicunt relationem predicamentalem formaliter consistere in quodam accidenti superaddito fundamento, termino, et rationi fundandi simul existentibus, et intrinsece recepto in subjecto. Ita Capreolus, Cayetanus, Prado lib. 2.º logicae, qu.^e 23. Scotus et Scotistae apud Mexinerum cap.^e 7.º Cathegoriarum disp.^e X.^a 2. qu.^e 3.^a, et ex nostris P.P. Molina, Rubio, et alij apud Quiros disp.^e 27, sectione 2.^a Sed ex hac sententia sequuntur absurda haec: 1.º quod producta una formica producerent accidentia superaddita

in omnibus Formicis: omnes enim ante productionem hujus formicæ huic dissimiles, et hac producta similes sunt. 2.^m in fornicandi intrinseca inherentia accidentis sup.^r naturale, non dant relationes predicamentali quoad existentiam et dissimilitudinis ad bittionem beatificam rationem, q.^a accidens connexum cum bittione supernaturale existente supernaturale est: absurdum est dare accidens supernaturale inherere formicæ.

55. [illegible] sententia docet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible] [illegible] Petrus [illegible] albus [illegible] ad Paulum album recidet in Petro ut albo: q.^do vero non manet hec relatio similitudinis, perijt quoad denominationem, non manet tamen quoad entitatem relationis licet Paulus pereat. Citatur pro hac sententia Ariminensis Doct.^r sed immerito, ut ostendit Pr Peña do tractatu 5. logicæ, disp. 5.ª sect. 3.ª Sententia 3.ª tenet, relationem predicamentalem consistere in aliquo distincto a fundamento tum ratione fundandi. Ita Nominales et plures Thomistæ, et fere omnes Authores nostri cum P.P. Oviedo, Hurtado, Arriaga, et multi recentiores. docet sententia hec, relationem predicamentalem semper pro formali consistere in ratione proxima fundandi, quæ saltem

inadequate distinguatur a subiecto. Talis ratio primo dandi potest, ut habeat taliter ex parte subiecti, ut se habet actio immanens recepta in principio producente, vel taliter ex parte termini, ut se habet actio transiens recepta in effectu vel passo ex parte subiecti, partim et partim ex parte termini, ut se habet similitudo in albedine, quae similitudo consistit in albedine inhaerente subiecto, et in albedine inhaerente termino. 229.

332 1.a

Sententia tuetur relationes predicamentales unitatis, et multitudinis consistere pro formali in actu intellectus comparante unum extremum cum alio extremo. Ita Enriquez, Pontius, Bonespei, et P. Izquierdo, quos citatos sequitur P. Aguilar tractatu 5. logicae, disp. et sect. 1.a et communiter nostri Recentiores. Explicatur sententia haec: relatio similitudinis fundatur in unitate qualitatis, et ante operationem intellectus datur similitudo, quia dantur extrema, quarum qualitas est una: haec extrema propter similitudinem, quam habent sunt referibilia; sicut obiectum est cognoscibile ante actualem cognitionem. Extrema similia propterea ad actum intellectus dicunt relationem fundamentalem, quae consistit in fundamento tamen, et ratione fundandi; ceterum dicunt relationem formalem, quae consistit in actu intellectus comparante, per quem reduntur relata formaliter; quia actus comparans ex suo intrinseco modo tendendi comparat, et refert unum alteri; et unum denominat fundamentum relatum, aliud vero terminum relationis;

nam Petrus non est potius fundamentum, quam terminus, nec Paulus est potius terminus, quam fundamentum: inde Petrus constituitur formaliter in esse fundamenti per actum quo refertur ad Paulum, et Paulus per eundem actum constituitur in esse termini.

333. Sit 1.a Conclusio cum Archiepiscopo ubique sequens sententiae: relatio predicamentalis fundata in unitate et similitudine consistit praecise formaliter in actu intellectus comparante unum extremum cum alio. Probatur: ante operationem intellectus non datur talis relatio similitudinis, qua formaliter referatur Petrus albus ad Paulum album: ergo relatio nata similitudinis formaliter consistit in actu intellectus comparante. Probatur antecedens: si ante operationem intellectus daretur talis relatio similitudinis, vel proveniret vel a fundamento, vel a termino, vel ab utroque simul: non 1.um quia tota entitas Petri ut albi est aliquid absolutum: non 2.um quia tota entitas Pauli ut albi est aliquid absolutum: non 3.um quia minus repugnat quod ex duobus extremis calidis fiat unum album, quam quod ex duobus extremis absolutis fiat unum respectivum: ergo ante operationem intellectus non datur formalis relatio similitudinis.

334. Sit 2.a Conclusio: relatio predicamentalis fundata in actione et passione consistit praecise formaliter in ratione proxima fundandi. Conclusio est communis nostratum. Passio, et actio juxta communem nostratum non distinguuntur inter se ab eadem forma causa denominatur producens, et effectus

productus. P. Actio: actio qua causa producit efectu (id dictu esto de actio, qua Pater generat filiu) denominat causam erga efectu, et efectu erga causam; quia denominat causam producentem efectu, et efectu productu a causa; sed quod denominans unu erga aliud est talis relatio: ergo. Infertur hinc: ejusmodi relationes fore, talis adequate constituta independenter ab actu comparante causam cum efectu, et Patrem cum filio; quia independenter ab actu comparante vi productionis unu erga alteru denominat. 23.

Subcectio 7a
Argumenta solbuntur.

325. Arguitur 1o: Si relatio esset similitudo talis, rationis sed hec provenit ab accidenti modali superaddito: quia Pm: aliquando perit similitudo totalis inter Petrum et Paulum albos, quando nimirum deficit albedo unius; sed hoc ita non esset si non probeniret similitudo ab accidente modali superaddito: quia Pm: si similitudo non probeniret ab ejusmodi accidente sed ab albedine unius, deficiente solum unius albedo non deficeret totalis, sed partialis similitudo, et consequenter posset adhuc dicere similis partialis: quia Dpat: si equalitas consistit in quantitate unius, posito crescenti quantitate unius equalitas crescent; sed hoc est falsum: quia

336. Ad argumentum, concesso antecedente, nego consequentiam: et ad probationem nego consequentiam: quia si omnis partialis deficeret similitudo, quatenus deficeret partialis pro conditione similitudinis: ne tunc Petrus albus denominaretur partialiter similis, quia quod denominatio aliqua consurgit indivisibiliter, et conjuncti a duabus, una deficiente non denominat partialiter tale: sic in sententia Thomistarum denominatio fundamentalis similis indivisibiliter sumitur ab albedine Petri et Pauli, et una deficiente, licet non pereat totaliter similitudo fundamentalis, tamen Petrus albus non denominetur partialiter similis fundamentaliter Paulo. Ad probationem nego consequentiam: si quantitas unius corporis crescit, perit equalitas et advenit inequalitas: quia equalitas consistit in eo, quod unum corpus non excedat ad aliud, nec e contra. Nota, non esse idem perire simpliciter equalitatem, aut similitudinem, ac perire totaliter: ut pereat simpliciter equalitas, sufficit defectus unius conditionis: ut pereat totaliter, requiritur quod pereant omnia conditiones equalitatis; sicut ut pereat simpliciter homo, sufficit, quod pereat unio, ut pereat totaliter, requiritur quod pereant omnia homini praerequisita.

337. 2º Petrus albo accidentale non refertur relatione similitudinis ad Paulum album; quia potest Petrus esse albus, et Paulus non esse: sed hec relatio similitudinis est predicamentalis: ergo hec relatio predicamentalis est ... quia accidens

Superadditur. Ostenditur. Petrus albus, quando Paulus albus non est, verificatur non esse similis, ergo quando Paulus albus verificatur similis est; sed predicata contradictoria nequeunt verificari nisi ratione accidentis superadditi subiecto: quare transitus talis non fit sine subiecti mutatione. Respondeo.

syllogismum distinguo, non cogere eo illato: relatio predicamentalis est accidentalis subiecto relato. sed non ideo est accidens superadditum distinctum a fundamento suo, et ratione fundandi. Petro albo accidentale est, quod sit similis Paulo albo; quia dependens est Petro albo, quod sit Paulus albus; posito tamen Petro albo, et simul Paulo albo, Petrus est similis Paulo in albedine. Nota relationem predicamentalem dici accidentalem non quia deberat consistere in aliquo accidenti entitative tali, sed quia est extra essentiam physicam, quam metaphysicam subiecti relati. Unde consistit in accidenti logice tali, sive sit physice substantia, ut est unio inter corpus et animam; sive sit physice accidens ut est actio, qua causa producit effectum. Ad 2

338. Ad 3

Contradictoria ... eiusmodi contradictoria; supposita albedine ... subsequenter verificantur per subsecutivam inherentiam et non inherentiam albedinis in Paulo. Probatio ... contradictoria partis intrinsecae et partis extrinsecae non exigunt determinatam mutationem intrinsecam subiecti; ... transeat ... ad aliud 231

Contradictoriis, quod deficit extrinseca mutatione. Haec contradictoria est similis, non est similis, partim intrinseca, et partim extrinseca fit. Paries potest transire a non esse simili ad esse similem vel per mutationem intrinsecam. Parietis, si inhereat parieti albedo, quae antea non inherebat, vel per mutationem extrinsecam, si supposita albedine parietis, tamen lapis de novo habeat albedinem, quam prius non habebat.

330. Arguet 3.º pro 2.ª sententia: potest deficere res, quin deficiat aliquod constitutivis rei. 1.º quia deficientibus extremis deficit unio, quae non constituitur per extrema. 2.º deficiente obiecto deficit visio, quae non constituitur per obiectum. 3.º deficiente approximatione deficit denominatio causae potentis producere et tamen causa a non constituitur in esse talis per approximationem. 4.º acervus lapidum est denominatio ex pluribus lapidibus, et tamen nullo lapide deficiente, deficit denominatio acervi per hoc, quod lapides separentur. Ergo assumptum, quod cum res sit omnia sua constitutiva res nequit deficere, quin saltem ... deficiat aliquod rei constitutivis. Ad duo 1.ª exempla respondeo, quod licet extrema non sint constitutiva unionis nec obiecta visionis, unio tamen metaphysice connectitur cum extremis et visio cum obiecto, unde illis deficientibus deficiunt connexa sibi constitutiva unionis et visionis. Ad 3.um dico: causae

... eē potentiis ex se producere nec cognecti nec ɔstitui ex aproximaone, unde hac deficiente, n̄ deficit causa in eē potentiis ex se producere: ɔstituitur causa in eē proximé potentiis producere p. aproximaone, et ideó, hac deficiente deficit poa proxima causæ ad producendum quia deficit ɔstitutibus aliquid hujus poæ, scilicet aproximaô. 232.

Ad 4m. respondeo, denominaone a sensibili lapidum ɔstitui p. lapides, et ideo localis aproximaone tanquam p. formam: unde hac aproximaone ablata perit partiale ɔstitutibus denominaonis, et adeó ipsa denominatio.

3o. 1m.

Arguees 3o. contra

1. ... Petrus et Paulus albos independenter ab ulla ɔparante dant similitudinem formalis; sed similitudo formalis ē formalis relao: ergo. Pm: similitudo formalis ē illa rao formalis, qua Petrus se habet formaliter in albedine sicut Paulus; sed rao formalis, qua Petrus se habet formaliter in albedine sicut Paulus ē formalis relatio: ergo. Pm: nequit formaliter intelligi rao formalis qua Petrus se habet formaliter in albedine sicut Paulus, quin intelligatur formaliter Petrus in ordine ad Paulum: ergo rao formalis, qua Petrus ... ɔparat: ɔceptus formalis expressus p. terminum sicut ē ɔceptus formalis relaonis; sed p. raone similitudinis formalis verificatur ... Pro ɔceptus formaliter expressus p. terminum sicut: ergo raones similitudinis formalis verificatur ... Pro ɔceptus formalis relationis ex ... Paulum: ergo similitudo formalis ē formalis relatio.

Respondes ad argum. Caesarem, quae negant aliam a nostra sententia distinguendo maj.: Sed similitudo formalis 2um quod significatur per nomen similitudo formalis est formalis relatio; nego: quoad modum significandi est formalis relatio; concedo maj. Min. probatio nis similiter distinguenda est: similitudo formalis quoad rem significata per nomen similitudo formalis est illa ratio formalis, qua Petrus se habet formaliter in albedine sicut Paulus quoad rem significatam per comparationem sicut; concedo: quoad modum explicandi; nego min.: et eadem distinctione explicanda maj., et con. neganda est. Ans. probationis explicatur similiter.

Solutio explicatur:
321. a parte rei datur similitudo formalis inter Petrum et Paulum albos; quia datur unitas in qualitate, scilicet, albedine uniusque. Similitudo ipsa formalis 2um quod significatur per nomen similitudo formalis, nihil dicit, quod absolutum non sit: objectum siquidem est Petrus, Paulus, et uniusque albedo, quae omnia sunt entitates absolutae et possunt perfecte cognosci, quin Petrus cognoscatur in ordine ad Paulum. At vero similitudo 2um modum, quo explicatur per nomen similitudo formalis duorum, est ipsa relatio duorum inter se, non vero res significata per talem actum. Idem dicendum de comparatione sicut: res significata non est relatio formalis, quia nihil est in objecto, quod sit formaliter relativum, res vero significata per ejusmodi comparationem nequit cognosci ut per comparationem significatur quin Petrus referatur ad Paulum. Hinc infertur 1o:

omne q^d reperitur in similitudine formaliter relativis solis formaliter stare ex parte modi significandi, non vero ex parte obiecti, sive rei significatae. Infertur 2° ante actum comparantem dari similitudinem formalem coadaequate significatam per terminum similitudo, aut similis, non vero dari similitudinem coadmodum significandi. Ratio est, quia modus significandi est relatio intentionalis unius ad aliud simile: v.g. hic actus, similitudo duorum, aut iste, unum sicut aliud se habet. Sed relatio intentionalis non datur ante actum comparantem: ergo. Ad comparationem, nego minorem: quia per terminum sicut exprimitur solum, duo extrema esse formaliter similia in albedine; non vero exprimitur unum dicere ordinem ad aliud; quia ante operationem intellectus comparantis non datur in extremis denominatio aliquis obiectivus, qui absolutus non sit.

322. Instabis 1°: sicut logice sumptum est formaliter relatio intentionalis unius extremi ad aliud: ergo sicut obiective sumptum erit relatio physica obiectiva. Probatur consequentia: admodum, quo sicut logice sumptum ordinat intentionaliter unum ad aliud tamquam forma intentionalis; sicut obiective, et realiter sumptum ordinat obiective et realiter tamquam forma physica unum ad aliud: ergo. Retorquetur instantia: Animal logice sumptum sive cognitione praecisiva animal formaliter, et intentionaliter praecindit unum ab alio: ergo animal obiective sumptum formaliter et obiective praecindit unum ab alio. Distinguo antecedens: sicut logice sumptum est expresse relatio intentionalis unius ad aliud;

Ido: ê signatê; neg̃ anŭ. Sicut logê sumptũ ê intentionalis repraesentaõ unius in ordine ad aliud, nihil tamẽ repraesentat praeter unũ et aliud: et qã ex modo repraesentandi refert unũ ad aliud ê exercita intentionalis relaõ unius ad aliud. Ad probaõnẽ cõs, neg̃ anŭ: qã sicut ãl logê sumptũ ê exercitê praecitiõ n̄ repraesentans ex parte obtĩ aliquẽ sgã obtĩbg praecisivibg; ita sicut logê sumptũ ê exercita intentionalis relatiõ n̄ repraesentans ex parte obtĩ aliquẽ sgã obtĩbg, quẽ sit formalis relaõ.

323. Instabis 2.: unũ albũ in quantũ albũ ê simile alteri albo; sed simile in quantũ simile ê relatibũ; qã nequit cognosci ut tale, nisi in ordine ad aliud: ergo. Dsesa mã, disting. mĩ; sed simile in quantũ simile ê relatibũ 2m eê, neg̃. 2m dici, Ido mĩ. Unũ simile explicatũ nomine sonante respectũ, illũ tamẽ n̄ dicit; qã unũ simile 2m nõ, et 2m eê sui, solũ ê unũ albũ, quod ê quid absolutũ: Unde n̄ datũ relaõ inter duo similia dissivens in ipsis extremis similibus, sed solũ in modo explicandi, sive in actũ, aut rõ simile, qui actus ex suo exspeciali repraesentandi exercitê intentionaliter refert unũ albũ ad alterũ albũ. Ex dictis infertur, relaõnẽ praedicamentalẽ unitatis et multitudinis formalis tale abstractibê sumptã n̄ dari aparte rei, nec physicẽ eê, sed intentionalẽ deretibê

vero sumpsq. eē partī phicq, et partim in
tentionalq. Raō 1.a q.a relaō predicamentalis sit pra
liq abstractibé sumpta ē pra denominans unq in
ordine ad aliud; sed hęc pra n ē phica, sed inten
tionalis; cq sit actus (intellē) intūi Oparans;
ꝗ. (Ratio 2.a q.a relatio predicamentalis unita
tis et multitudinis Ocretibé talis dicit dicit
fundamentq proximq quod refert (loqr. v ad
tenero del parentesis no siaue rq ad rq ad
quq refert et stam vi cujus respetu) rq
ad quq refert, et forma, ui cujus fundamentq re
fert ad rq; sed fundamentq proximq, et rm ſſ
quid phicq, pra vero intentionalis ē. ꝗ.)

Argues

324. 5. Otra 2m ODnq: transacta actione ge
neratiba manet relatio Patris ad filiq: ꝗ hęc
n Osistit in tali actione. P. ans: transacta
ejusmodi actione, Px ē veré Pater, et filius ē veré
filius: sed hoc ē manere relaōnq Patris ad filiq:
ꝗ. Distingo ans: manet moralis relatio Pa
tris ad filiq; Odo: manet phicé; ngo ans, et ioa.
Transacta ejusmodi actione n manet phicé re
latio Patris ad filiq; manet veró, et existit
moralq: q.a licet illa phicé transierit, perseve
rat tamq in Homq memoria apellantq Homq
unq Patrq, et alterq filiq: hęc moralis perseve
rantia sufficit, ut Px veré dicat Pater, —
et filius veré dicat filius: sicut phicé transactq
to peccato hō veré dicit Pecator, raone perse

uenentiæ moralis peccati: Hinc ꝯstat ad probaô nẽ antis: ut enĩ Hoô uerè dicat Pater n̄ requirit phicâ relatio sed suficit relatio moralis, siue moralis perseuerans.

325. Arguer deniq: si relatio Patris et Filij ꝯsisteret in actione generatiba, idẽ eêt Patrẽ eẽ Patrẽ, ac filiũ eẽ filiũ; sed hoc ẽ absurdũ: ꝙ. Disting. mạ: idẽ eêt quoad fũ denominaônis, Patrẽ eẽ Patrẽ ꝯcdo; ꝯdo: q. p. eandẽ rẽaliẽ fũ unus denominat Pater alter uero filius: idẽ eêt quoad rectũ denominaônis, nẽgo mạ. Sicut ex eo, q. p. eandẽ fũrã pôã denominet cognoscens, et obtũ cognitũ n̄ infert, idẽ eẽ rectũ utriusque denominaônis: ita ex eo, q. p. eandẽ actionẽ P. denominet Pater et filius denominet filius, n̄ infert, idẽ eẽ rectũ utriusq. denominaônis.

Subsectio 8.ª

An relatio terminetur ad absolutum, uel ad respectibum.

326. In nris principijs ferè locũ n̄ habet quæst. ista; q. cũ relaô prædicamentalis unitatẽ et multitudinis n̄ dicat ex prĩe obũ aliquod respectibũ, aceteris ꝯparans, qui ẽ prælis relatio n̄ terminat nisi ad absolutũ. Nihil ominus quæst. institui potest de relaône prædicamentali fundata in actiône et patione. Quæst. q. discutit proter Thomistas, quorũ aliqui docent, omnes relaônes, siue mutuas, siue n̄ mutuas

terminari ad illud, prout relativum, non vero ad illud ut in se sumptum. Ita Cajetanus, Bañez, Nazarius, et alii. Nonnulli distinctione utuntur, docentque relationes mutuas terminari ad respectivum, et non mutuas terminari ad absolutum. Ita Ferrara, Hispalensis, apud Eximium Suarez disputatione 47 Metaphysicae, sectione 16. Tertia sententia docet, omnes relationes terminari ad absolutum. Ita Scotistae cum Scoto, et Jesuitae omnes cum Eximio Doctore citato et P. Vasquez. Quibus subscribunt Capreolus, et Gonzales apud Eximium citatum.

327. Suppono 1º, unam relationem transcendentalem posse terminari ad aliam: quia actio est relatio transcendentalis sui ad effectum, et effectus causae est relatio transcendentalis sui ad actionem. In hoc sensu questio non procedit. Suppono 2º, multos esse terminos relationum expressive absolutos, si intrinsece considerentur: quia relatio creata Patris ad filium est relatio unius in se absoluti ad aliud in se absolutum. Suppono 3º omnem relationem esse ad relativum saltem extrinsece. Explicatur: terminus cujuscumque relationis habet esse terminum ipsius relationis; sed esse relationis est esse relativum: quia terminus relationis reduplicative ut talis intelligi non potest sine ordine ad relationem, cujus terminus est: ergo.

328. Dices ex Thomistis, quia terminus relationis est superioris ordinis respectu fundamenti non habet relationem ad fundamentum; alioquin relatio foret inutilis, esset ex dependentia, quae datur in creatura

respectu creatoris inferret relaoñe aliquã in Deo ad Creaturã; sed hoc ẽ falsũ: q.d Deus ẽ ens absolutissimũ, et omninò independens: R. Respondet negando assumptũ; q.a licet omitam Deũ ẽẽ immunẽ relaonis transcendentalis ad Creaturã; immunis tamẽ ñ ẽ relaonis extrinsecæ, et prædicamentalis; q.a Deus ẽ Dnũs, et Creator et Conservator Mũdi, et vi actionis productivæ accipit Deus ejusmodi denominaões. Nobis favet apertè D. Thomas 1.a pte, qu.e 13. arẽo 7.o ubi dicit: ea raone refertur ad Creaturã, qua Creatura refertur ad ipsum; cũ relatio subjectionis realiter sit in creatura, sequitur q.d Deus ñ sim raone dantũ, sed realiter sit Dnũs. Deus licet ens independens à Creatu-ris absolutus tamẽ ñ ẽ a respectu extrinseco, et prædica-mentali creatoris, Dni Mũdi.

322. Adverso usũ omnium nostrorũ, omnẽ relaonẽ prædicamentalẽ terminari ad absolutũ. P.ex Doct. Eximio: id q.d in uno extremo ẽ raõ fundandi relaonẽ, in altero extremo ẽ raõ terminandi relaonẽ: sed extremũ quodcumque relaonum illã fundat pm ẽẽ absolutum: ergo alterũ extremũ illã terminat pm ẽẽ absolutum. P.n D. raõ fundandi ẽ illa, quæ reddit pro raone cur fundamentũ referat ad tũ et raõ terminandi ẽ illa, quæ reddit pro raone, cur tũ terminet relaonẽ; sed eadẽ raõ reddit, cur unũ extremũ terminet ad alterũ, et cur alterũ

terminet relaonē: Ꝗ. P.m̃: rogaņti cur Petrus fundet relaonē Paternitatis ad Paulū, dicimus, q.ᵃ Petrus genuit Paulū, et roganti, cur Paulus terminet relaonē Paternitatis in Pētro dicimus, q.ᵃ Paulus genitus ē á Pētro: Ꝗ.

350. § Dices Vº: quodlibet relativū fōrmalit̄ terminatʳ ad suū correlativū: Ꝗ rāo fōrmalis terminandi unā relaonē ē relatiōs opposita existens in altero. P. ant̄s: relativa sunt simul nāa juxta Phil̄ū; sed ita n̄ eēt si unū relativū ad alterū fōrmalit̄ n̄ terminaretʳ: Ꝗ. Ꝗ. Pbatʳ: relaones mutuē habent inter se oppositiō, n̄ relativa: Ꝗ. rāo fōrmalis unius relaonis n̄ ē altera relatiō. P. cōa: oppositiō relaonis ē cū suo rāo fōrmali; sed relaō mutua opponitʳ cū relaone: Ꝗ relaō ē rāo relaonis fōrmalis. Disting.º ant̄s: quodlibet relativū mutuū scilicet, terminatʳ fōrmalit̄ ad suū correlativū specificativē sumptū, Cōo: reduplicativē sumptū; nego. Id ē Pater terminatʳ fōrmalit̄ ad filiū 2ūm māale q.d dicit filius, n̄ vero 2ūm fōrmale relaonis filij. Ad probaonē distingº n. Dr. relativa specificativē sumpta sunt simul nāa; nego: reduplicativē sumpta; Cōo n. Dr. P.ᵃ eandē rāo, p.ᵃ quā P.ᵃ refertʳ ad filiū, filius refertʳ ad Patrē, et ideo n̄ potest intelligi, Patrē eē Patrē, quī intelligatʳ, filiū eē filiū, sicut intelligi nequit actu producens, quī intelligatʳ effectus actu productus. Unde māale, et absolutū fundamenti, et absolutū tmi n̄ sunt simul nāa; sed fundamentū relatiū redu

756

plicative ē simul cum cū ipso actu terminante re duplicative sumpto.

351. Ad 3. rationem, concedo antecedens; nego consequentiam: ad probationem concessa maiori, distinguo minorem: oportet cum relatione terminum formale ipsius; concedo. terminum formale relationis; nego minorem. In relativis mutuis, in quibus eadem ē forma referendi, relatio qua fundamentum tendit in terminum non invenit, sed ponit in suo relationem: Unde non invenit terminum formaliter oppositum, sed per se ipsam facit illud formaliter oppositum: cum autem ipsa relatio sit forma oppositionis ad se ipsam non supponit, nec tendit ad terminum oppositum terminum formale oppositi. Hinc oppositio relativa non consistit in eo, quod una relatio respiciat aliquid ut terminum, sed in eo, quod fundamentum, et terminus necessario requirant distinctionem, quia fundamentum ē, quod respicit aliud; terminus autem ē, qui respicitur ab alio. Sed instat P. Rubio: relationes sunt formaliter rationes referendi: ergo mutuae relationes mutuo se respiciunt: ergo mutuo se terminant. Concedo antecedens, nego consequentiam: Non dicuntur relationes mutuae, quia mutuo respiciant, sed quia nequit intelligi relatio mutua, quin in utroque extremo relatio sit: Hinc terminus relationis mutuae non ē altera relatio, sed terminus est relatum specificative sumptum.

352. 2° Dices 2: relationes divinae, referuntur ad respectivas: ergo etiam relationes creatae. Concedo antecedens, nego consequentiam. ē disparitas, quia relationes divinae sunt identificatae realiter cum Patre, et filio; in creatis vero relatio

sup. addit fundam.to, et t.no: unde relao Paternitatis diuinę terminata ad filium terminat etia ad relationem filiationis: contra accidit in relatione paternitatis creatę. Preterea in diuinis q.d e absolutum in filio, scilicet essentia n.n generat, et tantum e genita pro finali relatio: in creatis uero quod generat absolutum e; unde insto sic aduersario: in diuinis t.min finalis relaonis Paternitatis e id, q.d e finaliter genitum: g.o in creatis t.min finalis relaonis Paternitatis e id, q.d e finaliter genitum; sed filius specificatiue, et r.ni ipsius absolutum e genitum: g.o filius specificatiue et r.ni ipsius absolutum e t.min finalis relaonis Paternitatis.

§ Subsectio 3.a et ultima: De post predicamentis.

353. Postquam Arist.les egit de predicamentis illa inter se comparat circa oppositionem, prioritatem, simultaneitatem, motum, et varios modos habendi. De prioritate, simultaneitate, et motu in phisicis sermo ee solet. Complex e oppositio altera complexa, quę uersat inter ppnes de qua actum e in Summulis: altera incomplexa, quę uersat inter ipsas res, hęc oppositio communiter definitur sic: Repugnantia duorum extremorum se determinate expelentium. Sic calor et frigus opposita sunt, q.a mutuo se expellunt. Quattuor oppositionis species assignauit ab Arist.le, relatiua, contraria,

ut Ul rationale. Afinis ē divisio ista cu divisione inadæquatis in cplexy, et in incplexy. Dividitur ulterius in abstractiuas, prescisiuas, et cparatiuas. Abstractiua ē, quæ explicat aliquam rationem communem, quin explicet, et representet singularitatem: ut Homo, qui exprimit rationem communem Hominis; quin ex propria vi ipsius exprimat singularitatem aliquam. Prescisiua ē, quæ representat aliquod predatum alicujus entitatis, et ex vi ipsius aliud ejusdem entitatis non exprimit. Hæc ē differentia inter abstractiuas, et prescisiuas: abstractiua debet explicare rationem communem; et non singularitatem; prescisiua vero licet possit explicare rationem communem, non tamen debet. Aprehensio cparatiua ē, quæ plura exprimit cparando illa inter se..

356. Dubium ē 1º, an obiectum juditii possit ēē obiectum aprehensionis. Et afirmant communiter nostrates contra P. Basquez 1ª 2ᵉ dispᵉ 6 cap. 3º quia audiens propositionem Hæreticam, exprimat cognitionem de toto obiecto illius juditii; sed non per afirmationem, neque per negationem: ergo per aprehensionem. Prederea; qui audit propositionem, de cujus veritate, aut falsitate dubitat, cognoscit obiectum totum illius propositionis; quia de illo obiecto dubitat, et cognoscit id de quo dubitat; sed tunc non judicat de illo obiecto, quia dubitat: ergo aprehendit obiectum illud. Dices: attingere copulam ē judicare. Respondeo atingere copulam utcumque non ēē judicare, sed solum atingere determinatiue; qui vero dubitat de identitate unius predati cum alio non determinat ad acentiendum illi identitati.

357. Dubium 2.^m an aprehensio debeat præcedere ad omne judicium? ad judicium divinum sane non præcedit; quia Deus incapax est aprehensionis; nec ad judicium Angelicum, ut tenet sententia communis cum Doct. re Eximio: ob mirg. Angelorum promtitudinem. Circa judicium humanum afirmative respondet sententia communis, contra P. Hurtado disp. 7.^a de anima sect. 3.^a, et alios. P. sententia communis: judicium est sententia quæ fert intellectus de expressione illa conjungendo vel separando; sed ad judicium requiritur cognitio extremorum ante sententiam, alioquin intellectus seco modo procederet in conjunctione vel disjunctione extremorum; ergo ante judicium suponitur cognitio extremorum; sed hæc cognitio judicium non est, quia si esset alia notitia extremorum requireretur ad hoc judicium: ergo cognitio illa præcedens aprehensio est.

358. Dubium 3.^m an aprehensio sit capax veritatis et falsitatis? communis sententia negat; quia veritas solum esse videtur, proprie loquendo in compositione, et divisione intellectus non in simplicibus actibus intellectus. Ita plures apud P. Ruiz de scientia disp. 87. et sect. 1.^a probat hæc sententia 1.º ex D. Thoma in 1.mo dist. 19. quæst. 5.^a ubi dicit: proprie loquendo veritas in intellectu componente, et dividente. 2.º ex Arist. Lib. 6.º Metaphis. cap. 2.º veritatem solum esse in intellectu, quia totum in illo est compositio, et divisio. Aliorum sententia est veritatem cognitionis non tantum in compositione et divisione, sed etiam in actibus simplicibus intellectus

reperiri. Ita Ferrara, Capreolus, Cayetanus, P. Fonseca, Conimbricenses, et Eximius Doctor, ac alij plures, quos citatus Ruiz citat et sequitur secunda. Probatur 1.º ex D. Thoma in 3.º de anima cap. 6.º lect. 11 ubi dicit: quod licet intelligibile incomplexum non sit, neque verum, neque falsum, intellectus tamen intelligendo ipsum verus est in quantum adequatur rei intellectae. 2.º ex eodem S.to Doctore in lib. 6.º Metaphisicae cap. 7.º lect. 11. in simplicibus esse veritatem per hoc quod cognoscitur res secundum propriam quidditatem.

355. Ex his constat, aliquam veritatem cognitionis ita esse propriam judicij, ut aprehentioni nequeat convenire: Unde veritas formalis et perfecta soli judicio convenit; altera vero veritas materialis, et minus perfecta potest aprehentioni convenire. Superest tamen dificultas in quonam consistat veritas propria judicij, et veritas, quae potest convenire aprehentioni. Dicunt aliqui veritatem perfectius esse in judicio; quia per compositionem veritas ipsa cognoscitur, per aprehentionem vero non cognoscitur veritas ipsam. Contra est 1.º quia per simplicem aprehentionem cognosci potest veritas in communi, ut per cognitionem veritatis, et etiam in particulari ut per cognitionem veritatis hujus propositionis. 2.º quia veritas propositionis non cognoscitur nisi per comparationem cognitionis cum objecto, cui conformatur; sed per hanc propositionem, Homo est Animal non comparatur cognitio prior cum objecto, cui conformatur; alioquin dicta propositio eadem esset, ac haec, Homo

360. Dico aprehentio ɔposita sug ueritatē et falsitatē habere potest. Probat 1a pars: aprehentio ɔposita si rē representet, ut ē, n̄ minus ɔformat rei quā judiciū; ḡ cū ueritas ɔsistat in ejusmodi ɔformitate, aprehentio ɔposita potest ēē uera. ɔfirmat: qr aprehentione ɔpositā (...) quodāmodo et quasi uirtualiē judicamus, ut aiō. Dūpinimus Homīnē sub ɔcepto al rationale uirtualiē afirmamus Homīnē ēē al rationale: ḡ uirtualiē judicamus. Patet doctrina D. Thomae 1. ɔtra Gentes cap. 59. n. 2o. Probat 2a pars similiē: falsitas ē difformitas cognitionis cū suo obto; sed aprehentioni ɔpositæ potest ɔuenire difformitas cū suo obto uti ɔuenit huic al insensibile: ḡ &c. ɔfirmat ex D. Thoma 1a pte. qu. 17 artō 3o: "in operatione intellūs, qua cognoscit quidquid ē, potest ēē falsitas in quantū illi ɔpositio intellūs admiscet." Subdit, et explicat: "alio modo 2m q. pter definitionis ɔci spit ad incoricō, quæ simul sociari n̄ possunt: sic enim definitio n̄ ē solū falsa respectu alicujus rei, sed ē falsa in se, ut si formet talē definitionē al rationale quadrupes falsus ē intellūs, sic definiendo. (...) na ē s este uino ui parrata. (...) his inferius ueritatē perfectā n̄ ēē proprie in aprehentione sed solū in judicio, nā intellūs n̄ ɔponit proprie neq. proprie diuidit coad usq. aseuerat praedatū subito ɔuenire, aut subito n̄ ɔuenire. Similiē

falcitar perfecta soly ē in juditio, q.d in illo solo juditio potest dg̃ari cū subto predatū, q.d subto nō duenit, uel diuidi a subto predatū q.d subto duenit.

Liber 2.us

De juditio 2.a mentis operatione.

Sectio 1.a

Nonnulla ad juditium spectantia.

Subsectio 1.a

Q.a Utrum juditium sit qualitas simplex.

361. Sensus difficultatis ē: an sicut pp.o uocalis habet plures p̃tes realiter distinctas, ita et juditiū mentale habeat plures p̃tes realiter distinctas? Que difficultas procedit eadē de apprehensione dposita. 1.a sententia docet juditiū ēe qualitatē dpositā ex pluribus p̃tibus realiter distinctis. Ita Gabriel quæst. 1.a Prologi, art.o 4.o dubio 1.o P. Vasquez in 1.m p̃tē disp.e 223. cap.e 3.o Conimbricenses disp.e 3.a de anima cap.e 6.o P. Ruvio, et alij. Dicunt tamen Authores ipsi: P. Vasquez solū admittit in juditio duos dceptus realiter distinctos, quorū unus terminetur ad subtū, ut duenientē predato, alter ad predatū ut duenientem subto. Conimbricenses addit 3.m apprehensionem

terminatq ad Copulq, sive copulans alias duas terminatas ad extrema. 2.ta sententia tenet judiciq ee qualitatq realiq indivisibilq. Ita P.P. Hurtado, Arriaga, Suiros, Oviedo, controversia 6.a de anima. punto 2.o ubi asserit, sententiq P. Molina a sua n differre. Hec sententia communis e nris recentioribus.

362. Sit nra conclusio: juditium mentale e simplex realiq qualitas. P. juditium mentale e formaliq enuntiatio unius de alio: ergo n componitur ex pluribus aprehentionibus: ergo e simplex realiq qualitas. P. 1.a cona: nulla aprehentio ex 3, quas assignat Doctor Eximius, et nulla ex duabus, quas assignat P. Basquez enuntiat formaliq unq de alio: ergo juditiq mentale n componitur ex pluribus aprehentionibus. Constat ans, quia si aliqua ex illis aprehentionibus formaliq enuntiaret unq de alio, hec aprehentio eet formaliq juditium et quidq indivisibile realiq, cq aprehentio quelibet ex illis sit indivisibilis realiq. P. 2.a cona: si nulla ex illis aprehentionibus formaliq enuntiat unq de alio, ex illis aprehentionibus solq resultaret agregatq quoddq aprehentionq; sed juditiq nequit consistere in tali agregato: ergo. P. mj: juditiq ex suo intrinseco modo tendendi differt ab aprehentione; quia modus tendendi proprius, et essentiali, juditij e essentialiq diversus a modo aprehentionis; juditiq enim formaliq enuntiat secus aprehentio: ergo juditiq n consistit in agregato

aprehentiony. P. coâ: q.a si differret in illo aggregato juditio soly pene numerus differret ab aprehentione, sicut plures Homês abuno diferunt.

363. Dicat 1.o cp. P. Oviedo Dra P. Barg... n potest cognosci Hoo conveniens raonali v. g. quin p.r eandê cognictionê cognoscat raonale conveniens Homi: ergo posito actu, quo cognoscat Hoo conveniens raonali suffluit actus alius, quo cognoscat raonale conveniens Homi. P. ans: Homê convenire cum raonali ê Homê ee idê cum raonali; sed Homê ee idê cum raonali, et raonale ee idê cum Homê ê formalir idê: ergo Homê convenire raonali, et raonale convenire Homi ê formalir idê: ergo n potest cognosci, Homê convenire raonali, quin p.r eandê cognictionê cognoscat raonale convenire Homi. Dicat 2.o licet quis haueat has aprehentiones, Hoo conveniens Pro, et similes nihil formalir mentalir afirmaret; sicut nihil vocalir afirmaret proferens voces corres pondentes illis aprehentionibus; sed actus qui nihil afirmant vel negant [illegible] obto n ff formalir juditij: ergo ejusmodi aprehentiones nequeunt oponere formalir juditij. Dicat 3.o

364. Dra aliy mody opinandi: Vel illa 3.a aprehentio circa identitatê ê asensus identitatis, vel n? si 1.m ergo 3. ille actus n ê aprehentio, sed juditiy: q.a asensus ê formalir juditiy afirmatibus. Si 2.m

ꝯ qualiens ꝯposita ex 3ᵇᵘˢ aprehentionibus n̄ ē juditiỹ. P. coa: obtiỹ talis qualitatis attingeret mere aprehensiue coad subtỹ, coad predatỹ, et coad identitatē: gᵃ nihil dat in tali qualitate, qᵈ sit fᵃˡⁱ acensus identitatis; sed qualitas atingens obtỹ mere aprehensiue n̄ ē fᵃˡⁱ juditiỹ: ergo. Res pondeis Vᵒ ex aliquibus: 3ᵇᵘˢ illỹ actỹ, qui coꝝ rrespondet identitati ēē sincathegorema: Vnde pᵉʳ se sumptus nihil significat aut cognoscit; si tamē conjungatur, cỹ duobus allijs actibus ex illis resultabit juditiỹ, qᵈ cognoscat totỹ obtum. Contra ē Vᵒ repugnat actus intus, qui pᵉʳ se se paratus nihil significet et ꝯjunctus cỹ alijs cognoscat: ergo. P. ant: omnis actus intus ē ecentialiter raō fᵃˡⁱˢ cognocendi actualiter; sed ille 3ᵘˢ actus om ē actus intus: ergo, si ergo actus ille nihil cognosceret separatus actus intus ēē n̄ exit.

365. Contra 2ᵒ actus, qui se ipso n̄ sit actualis cognitio nullatenus exit raō fᵃˡⁱˢ cognocendi: ergo si 3ᵘˢ ille actus se ipso n̄ ē actualis cognitio, nullatenus cỹ alijs exit raō fᵃˡⁱˢ cognocendi. P. ant: implicat unio, que n̄ uniat actualiter, et ꝯjuncta cỹ alijs sit raō fᵃˡⁱˢ uniendi: ergo similiter. Sicut ergo implicat unio n̄ uniens actualiter, qᵃ ē ecentialis determinatio, ad denominationē uniti; ita implicat actus intus n̄ cognocens actualiter, qᵃ ē ecentialis determinatio ad denominationē intus cognocentis, et obti cog

nici.

366. Respondeŭs 2º aprehentiones simul sumptas ēē juditiū, q.ª hauent modū specialē representandi. Ctra ē: iste modus specialis representandi uel ē uel aprehensibus uel judicatibus? si 1.m ūn ipsis n̄ potest consistere juditiū, ut liquet. Si 2m: ḡ modus intrinsecus representandi aprehentionū intrinsecē mutat? Cōā probat: q.ª modus intrinsecus representandi aprehentionē intrinsecē mutat in modū representandi judicatiuū proecter simultaneitatē aprehentionū. Dices, aprehentiones simul sumptas ēē juditiū, q.ª uniunt inter se. Ctra ē 1º nec unio uel ēptrinsecē mutat aprehentiones, uel n̄? si 2m talis unio n̄ sufficit, ut aprehentiones constituant juditiū. P. unio illa solū facit aprehentiones unitas ēē; sed aprehentiones ēē unitas n̄ ē, ēē afirmaonē aut ngaonē: ḡ. Si 1.m ḡ illa unio mutabit ēentiā aprehentionū, et illis tribuet modū specialē representandi, quem ipsē n̄ hauent.

367. Ctra ē. 2.º uel unio illa ē intentionalis representaō distincta a representaōne aprehentionū, uel purus nexus illarū? Si 1.m talis unio prout distincta ab aprehentionibus erit juditiū, et quidē realiter indiuisibile. Si 2m unio illa solū phicé immutabit aprehentiones quoad modū ēxistendi, n̄ uero quoad modū intentionalis representandi: ḡ aprehentiones illē (solū) simul cū unionē solū erunt

representao aprehensiva: q. n. juditij. Dices iterum: aprehensio terminata formaliter ad identitatem presupponit et cognoscat extrema et licet sit formaliter enuntiatio, n. e. se sola formaliter juditij. Contra e: ita cognoscat extrema ut enuntiet unum de alio, vel non? Si 1m. talis aprehensio erit formaliter juditium; et quidem qualitas simplex. Si 2m. n. poterit componere juditium: q.a hoc ex suo intrinseco modo representandi e formaliter enuntiatio unius de alio.

Subsectio 2.a
Solbuntur argumenta.

368 S.m: juditium hoc Petrus e homo, denominat Petrum subiectum, et Hoo predicatum; sed idem indivisibilis actus nequit prestare denominationes diversas: q. Contra: p.n illud actum atingit expresse subiectum natura cum singularitate, et ex parte predicati atingit naturam universalis, et sine singularitate; sed actus indivisibilis nequit havere hos diversos modos atingendi: q. Defesa mo. argumenti negamus: Sicut actio indivisibilis denominat causam producentem, et efectum productum; et sicut eadem cognitio denominat intellectum cognoscentem, et obiectum cognitum: ita indivisibilis actus poterit denominare Petrum subiectum, et Homine predicatum. Ad contraone. constat solutio ex dictis pro universali in actuali predicatione. Adde, q.d sicut eadem entitas realiter

indivisibilis potest ēē rāo Conveniendi sub diversis utiq.e formalitatibus, ita idem indivisibilis actus potest sub diversis formalitatibus exprimere naturam singularem, et naturam universalem.

369. 2.m Dices: (R.) qui audit hanc propositionem vocalem, Homo ē Animal, 1.o aprehendit hominem, 2.o copulam, et deinde Animal; sed hoc precisive posito judicat hominem ēē Animal: ergo juditium consistit in triplici illa aprehentione. Resp. Negando minorem, quia solum judicat interius per actum, quo asentit conveniențiæ Hominis cum Animali, per illas vero aprehensiones non asentitur ejusmodi convenientiæ. Quod autem audita copula incipiat juditium, hoc non ē ad rem: tunc enim judicat interius Hominem ēē aliquid, et audito predicato vocali incipit interius aliud juditium, quo afirmat hominem ēē determinatè Animal: utrumque tamen juditium ē simplex qualitas. Nota, multoties audita propositione vocali interius se suspendere licet habeat mens illas aprehentiones subjecti, copulæ, et predicati; quando nimirum audit hanc propositionem, Cidras ... Espania; quia non habet motivum ad acensum, sive dicensum.

370. 3.m Dices: si hic actus Homo ē Equus esset qualitas indivisibilis daretur species impressa simplex representativa Hominis, et Equi, sed non datur: ergo. Major constat ex eo, quod species impressa precedens ad juditium debet proportionari juditio. Probatur minor: per illum actum attingitur obiecta disparata; sed nequit dari species impresa,

quæ repræsentet obta disparata: ergo. Nego min., cujus probatio non urget; quia species impressa non debet proportionari in omnibus judicio. Sic causa productiva visionis beatificæ est realiter divisibilis, et physicè composita ex intellectu, et lumine Gloriæ, et tamen producit visionem realiter indivisibile: similiter judicium erit realiter indivisibile, licet species impressa ad ipsum sit realiter divisibilis.

371. Instabis: species disparatæ nequeunt proporcionari judicio, si hoc sit realiter indivisibile; sed species concurrentes ad illud judicium sunt disparatæ, quia representant obta disparata: ergo. Probatur: species simplex nequit representare obta disparata, Hominem scilicet, et Equum: ergo judicium simplex nequit representare obta disparata Hominem scilicet et Equum. Distinguo maiorem: species disparatæ inter se, et non subordinatæ uni potentiæ nequeunt proporcionari judicio concedo; disparatæ inter se subordinatæ tamen uni potentiæ, nego. Species Hominis, et Equi, quambis dis paratæ inter se, quia subordinantur uni potentiæ possunt concurrere ad actum indivisibilem, Homo Equus: ergo cedunt species quambis disparatæ inter se, quia subordinantur uni potentiæ possunt concurrere ad judicium indivisibile Homo est Equus.

372. Ad confirmationem conceso antecedenti, nego consequentiam. Disparitas est: species oritur ab obto, quod non potest mitere speciem sui, et alterius obti: Equus enim nequit mitere speciem Pri,

nec prius speciebus, quibus: unde species solum erit repraesentativa obiecti, atque oritur iuditium vero oritur ab intellectu, qui sufficienter instructus speciebus obiectorum, ab obiectis non dependet quoad elicientiam suorum actuum: unde per actum indivisibile potest obiecta disparata repraesentare. Tota, ante disparationis a nobis conceditur species emissa ab obiecto; neque non implicat species universalis, quae sit repraesentativa obiectorum divisibilium. Quae species Angelis concedunt communiter Theologi.

373. Quartum: iuditium mentale se habet sicut vocale; sed hoc est realiter divisibile: ergo et illud. Disparatur: copula vocalis non est tota propositio: ergo nec copula mentalis est adaequate iuditium. 2°. simplex cognitio nequit repraesentare plura ut plura, sicut eadem imago artificialis nequit repraesentare plura obiecta dissimilia; sed iuditium saltem negativum repraesentat plura ut plura: ergo simili argumento posset probari nullum verbum mentale esse realiter simplex, sicut vox nulla est realiter simplex, cum constet syllabis subsessive prolatis. Vero dicitur disparitatem esse, quia iuditium ~~mentalis~~ consistere in vocali coordinatione extrinseca vocum, ex quibus componitur; in quantum unice coordinatione ponimus omnes differentias iuditii vocalis apud apprehentione vocis: unde est aggregatum, ita ut non sit loquela, artificiosum ex vocalibus apprehensionibus ad id requisitis. At vero iuditium

mentalis consistit in intrinseca ejus tendentia, que non potest non esse distincta a tendentia plurium apprehensionum mentalium. 2.º distinguo minorem: si habet sicut vocalis (quod est improprie judicium) concedo pressione modum representandi; distinctio: concedo distinctionem; nego minorem: alioquin sicut judicium sive propositio vocalis corporea est, ita corporeum esset judicium mentale.

378. Ad 3. rationem reddo disparitatem: copula vocalis non est determinate enuntiativa unius determinati extremi de altero determinato ex terminis; quia ex se indiferens ad significandum hoc vel illud extremum: est enim sincathegorema spectans predicatum, ut generet perfectum sensum: est contra copula mentalis, quam astruunt adversarii contra actum internum circa identitatem se sola est, ac per suum determinate identitati, et ideo se sola est formaliter enuntiativa unius determinati extremi de altero determinato. Ad 2um nego minorem; quia vel apud adversarios apprehensio copule, ut talis representat extrema, et ideo plura ut plura. Paritas non urget: quia imago artificialis representat ratione figure, et ideo nequit extendi ad objecta dissimilia: imago vero sive intentionalis, potest plura ut plura intentionaliter exprimere: sicut idea divina, et si realiter indivisibilis est exemplar, et similitudo virtualis plurium dissimilium.

375. 5um: ideo nec Deus, nec Angelus cognoscunt componendo, et dividendo; q^a eorum judicia n. ss. qualitates compositae; sed intus humanus cognoscit componendo, et dividendo: ergo judicium humanum e qualitas composita. Ergo ratio, ob quam nec Divinus nec Angelicus intus cognoscunt componendo aut dividendo e: q^a n supponit aprehensiones previas ad judicium eliciendum: humanum vero judicium componit, q^a intentionaliter conjungit extrema, quae per aprehensiones previas intentionaliter distinguebantur: dividit; q^a negat unum obtum cognitum per aprehensionem de alio. Quod si Angelus indigeret previa aprehensione ad suum judicium componeret et divideret, ut affirmant plures theologi.

376. 6um: judicium mentale n habet tendentiam propriam actus cognoscitivi diversam a tendentia intrinseca aprehensionibus: ergo ss nullae alae a nobis probanti pro indivisibilitate talis judicii mentalis. Probatur: specialis tendentia judicii n e cognitio: ergo Probatur: specialis tendentia judicii mentalis e: ee sententia intus circa praecognita, aut ee asensus aut disensus de obtis prius aprehensis; sed hoc n e cognitio aliqua sed decretum, aut declaratio aliqua, annuentia vel renuentia aliqua circa jam cognita: ergo

377 Non probat argum̃ nec intendit mentale judicium ẽe realiter divisibile; sed intendit, si probari indivisibilitatem judicij ratione, quæ supponat, speciales judicij tendentiã ẽe cognitiones, seu tendentiã actum cognoscitivum; falli enim suppositum. Sed respondetur 1mo contra tentum non bene ex ratione probari contra Authores sententiæ contrariæ, qui omnes videntur 2o supposita convenire nobiscum. Deinde respon de contra P. de Benedictis, et recentiores unum vel alterum, et nega 1m et 2m antecedens argumenti, et observando sillogismi subsequentis, nega 1mam præmissam, quæ mihi ẽ improbabilis. Nam ingenui et sensuales late hoc est omnium terræ sententiæ, assentiri, vel dissentire prius apprehensis est cognoscere, hoc ẽe illud vel hoc non ẽe illud; sed hoc ẽ cognitio aliquando. Quidquid alij sentiant mihi certe innegabilis est hæc utraque præmissa. Et quidem cognoscere, hoc ẽe illud, cognitio ẽ, quæ non habetur praecise per apprehensiones: nam cognoscere hoc, et cognoscere illud (quod invicem habetur per apprehensiones praecise) non ẽ cognoscere hoc ẽe illud. Ergo falsa prorsus habenda ẽ assertio P. de Benedictis, et eorum, qui ipsius vestigia sequuntur, asserentium, judicium mentale ẽe quidem actum realiter indivisibilem si pro formali accipiatur, sed non ẽe actum cognoscitivum. 226.

Sectio 2.ª

De veritate, et falcitate juditij.

Subcectio 1.ª

In quonam formaliter consistat veritas vel falcitas juditij.

378: Supono 1.º questione non procede circa bonitate transcendentale, quę est passio metaphisica entis realis nec de veritate et falcitate morali, quę consistunt in conformitate, aut disformitate locutionis externę cum juditio interno loquentis. Supono 2.º in nostris juditijs posse considerari duplice conformitate, phisicę scilicet et intentionale: ad 1.m requiritur, q.d actus sit phisicé, et entitativé sicut phisicé et entitativé est objectum: unde actus phisicé conformis debet esse accidens, aut substantia, si objectum accidens, aut substantia sit: requiritur preterea, q.d tam actus, quę objectum phisicé existat, et distinctum realiter sint. Ad conformitate intentionalem hęc non requiruntur, sed sufficit q.d objectum sit in se sicut representatur ab actu. Supono 3.º conformitate illę phisicę non esse propriam cujuslibet cognitionis nec illa posse consistere logicam conformitatem. Ratio 1.ª q.d actus intellectus creati sunt accidentia, et plerumq.e objectum est substantia. Ratio 2.ª quia alioqui actus intellectus divini non esset veri, vel q.a haberent pro objecto ipsum Deum, aq.o non dis

tingunt ralij, uel q.a haventia pro obto futura, que n. existunt.

379. Suppono denique nec procedere questionem de ueritate radicali. Veritas radicalis juditij stat in cognectione ipsius cum suo obto ut per ipsum representatur. Unde actus essentialiter uerus secum identificat radicalem ueritatem. Durandus et alij apud Eximium Suarez disp. 8.a Metaphisice sect. 1.a docent n. consistere in formali actus intus, sed consistere in re cognicta, ut obta intus, quatenus conformis est sibi ipsi ut apre rei existenti: Ratio est, quod res uere cognoscitur n. havet aliud esse obtivum, nisi illud quod in se havet, quia actualiter est obtum per denominationem extrinsecam a cognitione: ergo in re uere cognicta illud esse obtivum n. est conformitas rei cognite ad ipsum, sed omnimoda identitas. Si uero sumatur illud esse obtivum ut denominatum a cognitione, ipsum repre sentante, sic includit formaliter denominantem; sed sic sumptum n. potest alia ratione dici conformem sibi ipsi in esse rei, nisi quatenus formaliter ipsum representans havet conformitatem cum ipso in esse reale: ergo in hoc consistit ueritas cognitionis.

380. Alij citati a P. Lincc lib. 1.o Dialectice dicunt ueritatem formalem consistere in conformitate nostre cognitionis cum diuina cognitione. Ratio est quia cognitio diuina est uera precise sive per conformitatem ipsius cum obto se havente sicut per cognitionem representatur: ergo per similem

6

mitate presise (ipsorum cum) erit uera cognitio creata 2º. ueritas actus ut precindit a creato et increato non consistit formaliter per conformitatem cum diuina cognitione; alioquin actus diuinus esset formaliter uerus per conformitatem secum ipso: ergo presise consistit formaliter uerus per conformitatem cum obiecto: ergo actus creatus erit formaliter uerus presise per talem conformitatem: quia etiam presindendo a conformitate actus cum diuina cognitione intelliguitur esse confor= mis obiecto: ergo independenter formaliter a conformitate cum diuina cognitione intelliguitur esse formaliter uerus.

381. Sit ergo conclusio: ueritas logica formaliter talis consistit in conformitate intentionali ac= tus enuntiatibi cum obiecto, et faluitas logica in oposita diformitate. Probatur: juditium esse formaliter uerum, est formaliter ipsum conformari cum suo obiecto; sed non conformari nec diformari phisice et entitatiue: ergo intentionaliter: ergo ueritas formalis etc. Minor probatur: non intellecta formaliter conformitate juditii cum suo obiecto non intelliguitur ejus formalis ueritas; neque ejus faluitas formalis inteliguitur non intellecta formaliter diformitate juditii cum suo obiecto. Confirmatur 1º. ex B. Thoma 1ª parte quaestione 16. ubi definit ueritatem conformitas actus intus, et obiecti. Ex Aristotele etiam 9. Metaphisicae text. 28. dicente: ab eo quod res est uel non est propositio uera, uel falsa est ergo propositio est uera ex eo, presise quod obiectum sit in se: sicut enuntiatur, et falsa ex

ex presise, q^r n sit in se sicut enuntiat^r, sed presise ratione dformitatis obti e in se sicut enuntiat, et presise ratione disformitatis n e in se sicut enuntiat^r: G. 2° imago Pri dicit vera, q^d o re presentat illud sicut e in se. q^d e imaginis dfor mari cu Pro: G ex simili dformitati cu obto juditiu erit veru.

382. Dices ex Thomisseis: dfor mitatis explicatio ee solu dformitatis, et veritate fundamentales, fales vero dsistere in relatione predicamentali phice sup^x addita actui. Dra e: actus, q^o Deus cognoscit se ee jus tu, verus e fales p^x hoc presise, q^d actus representet obtu ut e in se: G ettu actus creatus enuntians Deu ee justu erit falis verus p^x hoc presise, quod representet obtu, ut e in se. Dsat. similitudo falis dat^r in rebus sine accidenti sup^x addito, ut dstat ex alibi dictis: G et dformitas fa lis.

383. Arguet Dra l^o bonitas actus vo luntatis creatu dsistit in dformitate actus cu voluntate divina: G veritas juditij. Dsat. veritas divinoru actuu e mensura veritatis actus creati: G veritas hec dsistit in dfor mitate, cu actu divino. Disting. ans: boni tas actus voluntatis creatu dsistit mediate et remote in dformitate cu voluntate divi na, dco: immediate et falis, neg. ans. similit distinguendu e coens. Sicut

Deus e 1a radix, et fons omnis honesti, ita e 1a veritas, ex cujus participatione actus creati dicuntur veri; et sicut specialis bonitas actus misericordiæ non desumitur immediate ex conformitate cum divina voluntate sed ex tendentia, immediatè ad motivum formale misericordiæ; ita veritas actus creati non desumitur immediate ex conformitate cum divina voluntate sed ex tendentia actus repræsentantis objectum ut e in se. Ad confirmationem distinguo antecedens: veritas divinorum actuum e mensura mediata et illativa veritatis actus creati; concedo: immediata; nego antecedens. Veritas divinæ cognitionis e mensura illativa veritatis actus creati, quatenus e signum infallibile ex quo infertur veritas nostri actus, sicut illa sua conformetur: mensura vero formalis, et immediata actus e objectum, quod solum per actum repræsentatur.

382. Arguunt 2o: objectum e mensura veritatis; sed mensura distinguitur a mensurato: ergo objectum a veritate. Distinguo minorem: objectum e mensura veritatis adequate sumptæ; nego: inadequate sumptæ, concedo minorem. E utique objectum mensura veritatis quoniam id præsertim veritatis quod se habet ex parte actus: neque ab eo, quod objectum in se est, actus verus est quoniam quod actus verus dicit exprimitur actui. Arguunt 3o: bonitas moralis e adequate intrinseca actui voluntatis: ergo et veritas logica actui intellectus. Sed ponitur veritas logica in conformitate actus cum objecto non esset adequate intrinseca actui: ergo.

Ad 3.^m potest a^{ctu}s negari juxta communiorem sententiam, et correct. tatis. Sed illo omisso neg. cons. Cum disparitas actus voluntatis erit bonus vel malus, si sit prosecutio obiecti apprehensi ut boni, et si malus in se sit. Actus vero intellectus non potest verus dici, nisi sit realiter intelligat. expressivus tale obiectum ut in se est.

385. Inquires denique: actus p.^s sug ecentiæ vel est conformis logice obiecto vel non? Si conformis: ergo p.^s sug verus est. Si non: ergo p.^s sug ecentiæ est falsus, independenter a quovis alio. Dic, quod actus necessarius p.^s sug ecentiæ est conformis neque p.^s sug ecentiæ non est conformis obiecto adæquate hujus deceptionis; actus conformis obiecto, et hujus actus non conformis obiecto. Unde neque p.^s sug ecentiæ dicit realiter veritatem adæquatam, neque adæquatam falsitatem realem.

Subsectio 2.^a

Utrum veritas, et falsitas sint adæquate intrinsecæ actibus.

386. Veritatem esse intrinsecam adæquate vero et similiter falsitatem adæquate intrinsecam actui falso, docent P. Hurtado disp. 3.^a de anima, et nonnulli Scotistæ apud [illegible] lib. 4.º Dialecticæ tract. 1.º cap. 3.º Rosmarus communis cum Eximio Doct. disp. 8.^a Metaphysicæ sect. 2.^a docent, veritatem et falsitatem esse partim intrinsecas et partim extrinsecas actibus. Sic Sotus cum commu-

nioni sententia: veritas non est tam quare formaliter intrinseca, sed partim formaliter intrinseca, et partim extrinseca actibus, et ideo sic salvitare dicendum. Dicitur formaliter, quia actui realiter identificato cum obiecto est realiter adequate intrinseca veritas. Sic cognitio qua Deus se ipsum cognoscit, licet realiter identificata cum obiecto, formaliter ab illo distinguitur, et sic veritas cognitionis divinae est partim formaliter extrinseca cognitioni.

387 Probatur. Dico: veritas actus est conformitas actus cum obiecto; sed conformitas actus cum obiecto est partim extrinseca actui: ergo et veritas. Minor confirmatur subiectione praecedenti. Probatur minor: conformitas actus cum obiecto constituitur per actum, et obiectum, quod est extrinsecum vel formaliter vel realiter actui: ergo. Probatur antecedens: conformitas constituitur per utrumque extremum conformitatis sicut similitudo per utrumque extremum similitudinis; sed extrema conformitatis sunt actus, et obiectum: ergo constat 1º. Dicitur a Probatur ... nulla similitudo est adequate intrinseca subiecto similitudinis, sed conformitas actus cum obiecto est quaedam similitudo: ergo non est adequate intrinseca subiecto similitudinis, scilicet actui; sed conformitas actus cum obiecto est veritas: ergo. Constat 2º. Dicitur a Probatur Metaphysici identificantes adequate veritatem cum actu essentialiter et infallibiliter vero: licet Pauli existens cognoscatur Metaphysice cum existentia Dei, atamen conformitas eius existendi inter Praeter

Deus ē parti, extrinsecā. Pro: qualiter actus cognoscat Metaphysice cum obto ut representat conformitas. Discrimen actus cum obto ē proprie extrinseca actui. Differunt actus infallibiliter verus a contingenter vero, quia tenus infallibiliter verus ratione connectionis cum obto repugnat falsificari, non vero quatenus dicat veritatem formalem adaequate sibi intrinsecam, quae non dicat actus contingenter verus.

Stiguer Dnal. ep.

388\. Hurtado: veritas ē perfectio actus; sed omnis perfectio ē adaequate intrinseca subto: ergo. Probat: Deo displicet falsitas hujus actus, Deus non ē Trinus, et placet veritas hujus, peccatum ē pecatum; sed Deo non displicet obtum 1.i actus et Displicet obtum 2.i ergo nec veritas unius, nec falsitas alterius consistit in obto. Distinguo: veritas denotative sumpta ē perfectio actus, concedo: Perfectio actus ē abstractive sumpta, nego. Perfectio actus ē ēē similem ēē verum, sicut perfectio imaginis ē ēē similem obto: at vero, sicut non ē perfectio picturae ēē totam similitudinem, ita non ē perfectio actus ēē totam veritatem.

389\. Hinc nego: nego vel illa distinguo: omnis perfectio ē adequate intrinseca subto, cui ē adequate intrinseca forma denominationis perfectum, concedo: cui nequeat ēē adequate intrinseca talis forma; nego.

Ad probationem distinguo 1m: Deo displicet falsitas denotative sumpta; concedo: abstractive 2m omni sicque pres.; nego. Similiter distinguo 2m.

Deo placet veritas, directive sumpta dico; obiective sumpta, nego. Deo displicet actus falsus et placet actus verus specificative sumpti, non tamen ipsi placet omne id, per quod constituitur veritas actus tendentis erga peccatum, nec displicet Deo omne id, per quod constituitur falsitas actus fidei. Sic Deus odio habet difformitatem locutionis externae cum lege divina, quin odio habeat legem divinam, quae constituit difformitatem.

330. Argues 2°: hic actus [illegible] est per suam essentiam representatio obiecti, sicuti est: ergo per suam essentiam est verus. Distinguo antecedens: est per suam essentiam representatio obiecti, sicuti est quoad id quod representatio dicit in recto, dico: quoad totum quod dicit, nego antecedens. Actus ille essentialiter representat, Petrum esse Romae; non vero est de essentia illius actus, Petrum esse Romae. Nota 1° has propositiones, actus non habet per suam essentiam, quod conformetur obiecto, vera est, quia significat actum constitui verum per aliquod aliud. Haec tamen est falsa, actus habet per suam essentiam, quod non conformetur obiecto, significat enim, quod actus habet per suam naturam totum id, quod requirit, ut non conformetur sive ut sit difformis. Nota insuper propositiones istas, non esse contradictorias, actus per essentiam est conformis, actus per essentiam non est conformis; quia licet per essentiam maneat virtualiter affirmatum. Si ita dicas: actus non est per essentiam conformis, dico: hic tamen non inferes habere per suam essentiam difformitatem.

331. Arguet 3°: si veritas constituitur binis actu, et obiecto, sicut actus

dicitur logicè uerus, ita obiectum diceretur logicè uerum; quia sicut actus est conformis obiecto, ita obiectum est conforme actui: Confirmatur propositio antecedens. Denominatio logicè ueri asserit in recto subiectum denominationis, scilicet actum intellectus, qui solus dicitur uerus; quia denominatio logicè ueri est denominatio similis in representando. Vnde cum solus actus intellectus sit similis in representando, et obiectum simile non sit in representando, hinc est quod licet conforme sit actui non est logicè uerum obiectum. Sic quamvis esse Patrem, iuxta P. Hurtado consistat in utroque correlativo, ac esse filium; tamen qui Deus denominatur Pater non denominatur filius, quia denominatio Patris est denominatio principii producentis. Similiter denominatio logicè ueri, est denominatio logicè similis, siue representantis obiectum, ut est in se. Vltra

392. 15°. Ex ratione intrinseca imaginis est conformis cum obiecto; sed actus ex parte suae entitatis est imago obiecti: ergo ex parte suae entitatis habet conformitatem. Probatur minor: quia actus sit representatiuus obiecti, est per hoc praecisè intentionalis imago ipsius: ergo. Distinguo maiorem: Ex ratione intrinseca imaginis intentionalis est conformitas cum obiecto, nego; ex ratione intrinseca imaginis realis, concedo maiorem. Conformitas non est intrinseca imagini intentionali; quia imago intentionalis est separabilis à conformitate: actus enim falsus imago intentionalis est sui obiecti, et tamen conformis non est suo obiecto. Actus intellectus est imago intentionalis per hoc praecisè, quod representet intentionaliter obiectum: ratio uero imaginis realis,

quatenus talis dicit similitudinem, quae consistit per utrumque extremum.

303\. Arguunt denique ex nostra sententia multa sequi absurda. 1um aliquem actum verum consistere in esse veri per actum falsum, v. g. propositio quam ego assirmo Deum esse propositionem falsam, haec propositio est falsa. 2um non posse assignari rationem, cur intellectus noster inveritatem inclinet. 3um actum circa futurum non esse actualiter verum; quia obiectum non existit actualiter. 4um non posse assignari rationem, cur Deus sit necessitatus ad veritatem. Dicendum ad 1um actum illum non consistere in recto in esse veri per actum falsum, alioquin esset falsus: quod autem veritas illius actus adequate sumpta consistat per actum falsum tamquam obiectum, nullum est absurdum.

304\. Dico ad 2um: sine recursu ad veritatem adequate intrinsecam potest assignari ratio specialis, cur intellectus noster inclinet in veritatem: quia nimirum intellectus noster inclinat in notitias rerum, ut sunt, quas assequi potest per actum extrinsece verum. 3um nego sequelam; quia ut actus de futuro verus sit, non requiritur quod obiectum actualiter sit, sufficit enim, quod obiectum sit futurum. 4um etiam negatur: quia ratio cur Deus necessitatus sit ad cognitionem veram, et repugnans falsae est: quia veritas est perfectio actus veri, licet extrinseca, et falsitas est imperfectio actus, licet partim extrinseca. Unde extrinseca imperfectio falsitatis arguit in cognoscente imperfectionem intrinsecam, nimirum potentiae

cognoscendi errore. Nota, actus divinos, et fidei Sup:naturalis dici infalibiles; quia sunt essentialiter determinati ad hoc ut objectum se habeat, sicut ipsi enuntiarunt. Infalibilitas vero absoluta actus fidei consistit in complexo actus et objecti; dum est quod repraesentatur per actum.

Subsectio 3.a

Utrum eadem propositio, possit transire de vera in falsam, et e contra?

325. Quaestio procedit de propositione mentali vera aut falsa, dependenter ex suppositione, quod duret per aliquod temporis instantia: v. g. haec propositio Petrus currit; Unde quaestio non procedit de propositione necessario vera, aut falsa; quia certum est ejusmodi propositiones necessario veras non posse transire in falsas, aut e contra; nec de propositione vocali aut scripta; quia certum est, tales propositiones dependenter veras posse transire in falsas, et e contra. Quaestioni respondet negative 1.a sententia, quam defendunt P.P. Hurtado, Oviedo, Arriaga, Lince, Ruiz disp. de scientia, sect. 3.a et alij recentiores. 2.a sententia affirmative respondet. Ita apud citatum Ruiz, Albertus, Enriquez, Cayetanus, Medina, P.P. Molina, Fonseca, et Eximius Doctor disp. 8.a Metaphisicae sect. 2.a num.o 10. Huic accedunt P. Izquierdo disp. 3.a quaest. 6.a quia affirmat ex suppositione, quod judicium humanum posse durare per plura instantia, quam suppositionem negaverat disp. 2.a qu. 3.a

P. Suarez disputatione 5D. sect.e 2a P. Vasq. Z
in 1. 2e. disp.e 55. cap.e 2o. num.o 8o. et alij, quos
sequunt' Omnes nostri Recentiores. Sit nostra Conclusio: A
336. eadem oppositio mentalis potest transire de uera in falsam,
et est Communis. P. Authoritate Phi in predicamentis cap.e
// de substantia: eadem enim oratio falsa et uera uidetur
// esse: ueluti si uera sit oratio, quempiam sedere, eo
// surgente, ipsa eadem falsa erit; similiter autem et de
// opinione: ergo ipsa eadem oratio potest de uera transire in falsam. Dices 1o. Phum loqui de propositione uocali.
Contra est: Phus eodem modo loquitur de oratione, quam
intelligunt Aduersarij uocalem, ac de opinione;
sed opinio est oppositio mentalis: ergo Phus loquitur de
propositione mentali. Dices 2o. Phum loqui de propositione eadem
specifice, non uero numerice. Contra est: quia uerba illa
Phi eadem oratio, ipsa eadem, satis innuunt propositionem
non solum eandem specifice, sed etiam numerice, quod clarius
// constat ex uersione Conimbricensium, neque si uera est
// hec oratio, quempiam sedere &c.
337. Dices 3o. ex P.
Ruiz Phum non docere eandem orationem, et opinionem posse
transire de uera in falsam, sed illud omittere ut
// constare uidetur ex illis, que subdit Phus: si quis
// piam, et hujus illud (scilicet opinionem, et orationem
// eandem esse susceptibilem ueritatis, et falsitatis)
// a Communi dixerit esse. In modo tamen haberet
// utique difficultatem. Solutio ipsa optima esset nisi
D. Thomas, alij explicarent Phum, non de omni

tione, sed p. acceptione. Audiat V.ter Doct.x sa
pte, qui l. 12. circa 15. sequeretur quod pp.o quæ semel
e uera eet semper uera, qd e contra Phy, qui dicit, qd
hec oratio, Soc. sedet uera e eo sedente, et eadem
falsa e, eo surgente: quod Phus. dedit, et dicit opp.
illius uerum uocans sedere, falsum e illo surgente.
Confirmat dicta idem sanctus Doct.x ibidem: cognitio
nra uariatur pl. 2m ueritatem et falcitatem, sicut
tata re eandem opinione p. illa retineamus. Ergo
eadem cognitio nra potest uariari p. uera in fal,
sam et e contra.

308. Proba ratione Ducis, et loquamur
p. hac propone Petrus sedet, durante pp.x tria
instantia, in quorum 1.o et 3.o Petrus sedeat
et n. sedeat in 2.o Modo sic: in 1.o instanti pp.o
illa e uera, et in 2.o falsa, et rursus in 3.o
e uera: Ergo eadem pp.o potest transire de 1.a pars
[illegible], et 3.a uera e. P. 2.a ut pp.o illa eet uera
in 2.o instanti, scilicet, B. deuebat dari sessio
in instanti B sed n. dat ut supponimus: Ergo
P. m. ut pp.o illa sit uera in instanti A. deuebat
dari sectio in instanti A.: Ergo ut sit uera in
instanti B. P. 3.a Confirmatur: ideo talis pp.o uera
e in instanti A, in quo incipit ee, quia signifi
cat sessionem actualiter sibi coexistentem, et
sessio sibi actualiter coexistit; sed in instanti
B significat etiam sessionem actualem sibi coexisten
tem; quia e pp.o p. præsenti, et sessio sibi
actualiter n. coexistit; quia Petrus pro instanti

B non cedet: quod Respondent Adversarij,
399. propositionem illam in instanti B non significare sessionem actualiter sibi coexistentem pro instanti B, sed significare sessionem actualiter sibi coexistentem in instanti A. Vana solutionis: quia cum duratio propositio mentalis, sit in nibus instantibus non mutet obiectum idem significat in instanti A, ac in ceteris instantibus: Unde cum in instanti A significet sessionem actualiter sibi coexistentem in instanti A idem significat in instanti B, atque ideo licet non detur sessio pro instanti B, quia haec datur pro instanti A, propositio illa semper est vera.
400. Nota est Veritas ab eo, quod nunc de presenti est vera, non est propositio de presenti vera vel falsa; non ab eo, quod res fuit, aut erit, ut patet in hac propositione, Adamus loquitur, quae cum sit de presenti nunc vera non est, sed falsa; quia licet fuerit locutio Adami modo locutio non est; sed in 2.º instanti non est de presenti sessio Petri quod haec propositio de presenti Petrus sedet in 2.º instanti, in quo Petrus non sedet falsa est. Nota differentiam inter propositiones de preterito, et futuro, et propositiones de presenti. Veritas propositionis de preterito aut futuro non dignoscitur ex significatione propositionis cum obiecto actualiter coexistente propositioni, sed enim actualiter coexistere cum de preterito aut futuro quin obiectum coexistat de presenti; sufficit enim ad veritatem propositionis de preterito actualiter de presenti coexistentis, quod obiectum coexiterit, et ad veritatem propositionis

de futuro, q.d obiectum existiturum sit.

201. Veritas autem propositionis de presenti dignoscenda est ex comparatione cum obiecto actualiter existenti propositioni, et non sufficit, q.d fuerit, vel futurum sit obiectum; alioquin hec propositio Antichristus existit, nunc vera erit quia obiectum propositionis aliquando futurum est: ergo ad dignoscendam veritatem huius propositionis Petrus sedet, que est de presenti existens in 2.o instanti, non debemus conferre esse. 203.

& parentesis hasta q.e ve sierre no sirve lo q.e ve escribiere aliquando futurum ergo ad dignoscendam veritatem huius propositionis de to

de todo lo qual ver.a aliquando futurum est Petrus sedet ... ergo ad dignoscendam de presenti)

aliq.do futurum est: ergo ad dignoscendam veritatem huius propositionis Petrus sedet, que est de presenti existens existentis in 2.o instanti non debemus conferre illam cum obiecto presenti coexistente propositioni pro instanti preterito sed cum obiecto physice presenti, et coexistente propositioni in instanti, in q.o ipsa existit; sed obiectum non est physice presens, et coexistens propositioni in instanti 2.o ergo in tali instanti non est vera.

202. Dices 2.o q.d propositio Petrus sedet in instanti B significet sessionem Petri actualiter sibi coexistentem pro instanti A nihil aliud est, nisi q.d significet sessionem actualiter coexistentem sibi et instanti; sed dum illa propositio existit in instanti B non coexistit actualiter sessio Petri propositioni et instanti A, alioquin simul existerent instans A et B,

274

q.d implicat: q.a dy existit in instanti B recio
Pri n existit ut ab ipsa ppne enuntiat. P.nd:
Pxy sederes pro instanti A nihil aliud e, nisi, q.d
Ldt simultanea existentia sessionis et instanti
A: q.a ppnes significare sessionem actualis sibi coexis
tentes pro instanti A nihil aliud e, nisi signi
ficare sessiones actualis sibi coexistentes in ins
tanti A.

N.o 3. Ex hic infero, q.d et si p.x ppnes Paulus
sedet, significaret tpus determinatu ex pte
obti ut Aduersarij intendunt (q.d e falsu, p.a dig.a
diffa dat ex pte obti representati p.x hac ppne
Paulus sedet, Paulus sedet in instanti A) ita ut
illa ppo. formalis equivaleret ac huic Paulus sedet in
instanti A, adhuc pp.o illa existens in instanti
B ect falsa, quamvis Paulus sederet in instanti
B. Rao e: hec pp.o Paulus sedet in instanti A e
Ldt presentia, et ut talis exigit ad suy veritate,
quod suy obty sibi actualis coexistat; sed ins
tans A ~, q.d e e obty significaty p.x
taly dicty actualis n coexistens actus dy actus
existit in instanti B; alioquin instans A
existeret in instanti B, q.d e impossibile: q.a ta
lis actus existens in instanti B e falsus.
Dices sufficere, q.d instans A extiterit pro illa
determinata mensura tporis, in q.a p.o elicita fuit
pp.o Dna: ut instans A cy veritate logica
significet in instanti B debet ita significari,
Paulus sedit in instanti A; ng. vi Ldt

presenti sit ppo. significabit existentiam in instanti A. esse actu presente, et ppni coexistentiam in instanti B, atque adeo ppo. falsificatur, si auxiliata,
11 Petrus existit heri, falsa est, quia ipsa se significat in instanti preterito coexistere A. presenti ppni, cum instans illud non uera non coexistat ppni.

Ad 2. Infertur hinc 1o. propositionem de preterito semel ueram non posse transire in falsam, falsam tamen posse transire in ueram. Ratio 1e. partis: quia ut hec ppo. Adamus extitit uera sit, requiritur, et sufficit, quod Adamus extiterit in aliquo instanti, et ut falsa esset, oporteret, quod in nullo instanti extiterit, sed implicat, Adamum extitisse in aliquo instanti, et in nullo instanti extitisse. Ratio 2e., quia hec ppo. Antichristus extitit elicita in instanti ante existentiam Antichristi falsa est, et si durat usque ad primum instans existentiae, uera erit.

Ad 3. Infertur 2o. propositionem de futuro semel falsam non posse transire in ueram, posse tamen ueram transire in falsam. Ratio 1i. ut sit falsa hec ppo. Petrus sedebit, requiritur, quod in nullo instanti futuro detur sessio Petri, et ut sit uera requiritur, quod in aliqua instanti futuro detur sessio, sed implicat sessionem in nullo instanti futuro dari, et in aliquo dari. Ratio 2i. supponamus, Petrum cursurum pro instanti B, et nunquam postea cursurum, si in instanti A elicitur hic actus, Petrus curret in tali instanti uerus est; si durat usque ad instans C in tali instanti

n falsam erit.

Subsectio 2.a
Argumenta dissolvit.

206. Sm. Propositio mentalis non potest variare significationem; sed hec propositio mentalis, Petrus sedet, significat in 1.o instanti sessionem Petri pro instanti A: ergo etiam existens in instanti B significat sessionem Petri in instanti A. Modo sic: sed sessio Petri datur pro instanti A: ergo sessio Petri datur pro tempore importato per copulam talis propositionis etiam quando hec existit in instanti B, atque adeo conformitur est objecto, et vera. Confirmatur: si talis propositio posset de vera in falsam transire, in instanti A, in quo est vera significaret instans A, et in instanti B significaret instans B; sed propositio mentalis etsi duret per plura instantia nequit modo significare unum instans modo alterum cum sit significationis invariabilis: ergo. Preterea: illa propositio ex se, et ab intrinseco non minus significat sessionem, quam tempus, sed nequit variare sessionis significationem: ergo nec significationem temporis.

207. Ad solutionem premitto 1.o ex P. Quiros, et Joanne Vicentino, propositionem mentalem posse tripliciter comparari cum tempore. 1.o ex parte objecti, quod scilicet tempus, et instans signate exprimuntur, v.g. Petrus currit in instanti A. 2.o ex parte modi, quod scilicet exercite

p[er] q[uo]s exprimitur aliq[uo]d specialis diff[erent]ia t[em]poris, s[cilicet] p[rae]
sentis, p[rae]teriti, aut futuri, v. g. Petrus currit
aut cucurrit, aut curret. 3.° ex p[ar]te subi[ecti], q[uo]d
consideratur p[ro]p[ter] in illo instanti, in q[uo] ipsa existit.
Premitto 2.° p[ro]p[ositio]nes mentales n[on] posse variare signi-
ficationem ex p[ar]te obi[ecti], nec ex p[ar]te modi. Ratio e[st], q[uia] si
ab ista p[ro]p[ositio]ne, Petrus currit in instanti A, aufe-
ratur significatio ex p[ar]te modi et obi[ecti] et ponatur signifi-
catio hec, Petrus cucurrit in instanti B, erit alia
p[ro]p[ositio]: et si hec p[ro]p[osi]tio Petrus currit variet significatio-
nem ex p[ar]te modi in istam, Petrus cucurrit aliq[ua] etiam
p[ro]p[ositio] erit.

208 Premitto 3.° p[ro]p[ositio]nes durantes cum t[em]pore ex p[ar]te
subi[ecti] attingere exercite instans, in q[uo] ipsa exis-
tit, et posse variare hanc significationem exercitam,
ex suppositione, q[uo]d duret p[er] plura instantia. Ratio
1.a p[ro]batur: q[ui]a ut [illegible] ex D. Thoma lib. 2.° post. caput 18.
cognitio cognoscentis latere n[on] potest, id e[st] cognitio p[er]
se ipsam ita p[ro]p[ter] manifestatur, ut [illegible] talem cog-
nitionem habere. Et ne aliquis scrupulus in [illegible]
Phi verbis surrepat, q[ui]a verba talia n[on] s[un]t, ut dicta
sunt legenti caput citatum Phi, accipe hec ex S.to
Thoma in libro et cap. citato, sec. 2.°: dictum e[st]
etiam in principio libri, q[uo]d ille, qui habet sci[enti]am, scit, q[uo]d
impossibile e[st], aliter se habere. [illegible] multo minus potest
e[ss]e, q[uo]d aliquis habeat cognitionem principiorum im-
mediatorum, et lateat ipsum. Hinc licet cognitio ex
suo modo representandi tendat in p[rae]teritum vel

futtarij ad suq[?] earum existentiam reddit [?] presenti, et facit experiri intuitum sentitum [?] sua existentia presenti.

309. Rãõ 2ª p[otes]tis: q[ui]a representatio executa in instanti illius, in q[u]o existit ipsum, n[on] e[st] [?] linea intentionalis, sed denominatio extrinseca proveniens ab ipsis instantibus presentibus, et coexistentibus. Respon[de]: Unde si supponat durare p[er] plura instantia, ut supponi, vel omitti debet in questione, [?] sequens e[st], q[uo]d ipsius variet significationem experientiæ instantiæ; q[ui]a variant[ur] instantia. Explicat[ur] hoc in [?] sententia probabili asserente cognitionem n[on] e[ss]e essentialiter alligatam [?] terminato intui, sed posse saltem sup[er]naturaliter e[ss]e modo in hoc modo in illo intui: [?] cognitio representans cursum [?] nequit variare significationem cursum [?], potest tamen variare intui, cui cursum representat, et [?] terminat[ur], ad representandum huic potius intui, quam illi p[er] inherentiam [?] hoc potius intellectui: similiter cognitio nequit variare significationem ex parte obiecti, aut ex parte modi, potest tamen variare significationem ex parte subiecti: q[ui]a p[er] coexistentiam sui cum pluribus instantibus potest successive representare cursum [?], nunc in instanti A, nunc in instanti B.

310. Ex hic disting[uo] [?] arguti: ipsum mentalis n[on] potest variare significationem ex parte modi aut ex parte obiecti; [?] significationem ex

pre subti; ergo neg. D; et Desaam, ergo cog. Sicut in 1º instanti, scilicet A, significat sessionem Petri pro instanti A, tunc presenti, pro quo supponit, et non pro instanti preterito, aut futuro; ita quando existit in instanti B significat sessionem Petri non pro instanti A preterito, sed pro instanti B presenti pro quo supponit tunc. Subsumptio Dico, et nego cons: quia tempus tunc importatum per copulam est solum instans B, pro quo Petrus non sedet, et ideo est falsa. Ad oppositionem Desaa neg. D. de significatione existente instantis, nego min; in eo sensu, et probationem adjuncti; quia tunc ipsi oppositi ad tempus ex pre subti, et illud significat existente et variabiliter. Ulterior probatio distinguenda est: illa ipsi ex se dicta non minus debet representare sessionem quae tempus ex pre modi, aut ex pre obti; Dico: ex pre subti, nego; quia sessionem significat signare et invariabiliter, et instans, in quo ipsa existit, significat existente et variabiliter. Dico

2141 Dicitur hic autem Petrus sedet, sit verus in instanti A debet dari sessio Petri pro omni tempore importato per copulam, et ut postea sit falsus debet non dari sessio pro aliquo tempore importato per copulam; sed implicat, quod detur sessio pro omni tempore importato per copulam, et quod postea non det pro aliquo tempore importato per copulam: Dicitur oppositum. Veritas sumitur ab obto, non dum se, sed dum tempus importatur per copulam; sed implicat quod obtum semel existens pro tempore importato per copulam, pro

illo n̄ existat, licet obtij pro alio tpore n̄ detur. Sig.do ppo. existit in instanti A.to tpus importatum p.r Copulam e instans A.tum, et pro illo datur sessio, ppo. semper vera erit, licet sessio postea n̄ detur pro alijs instantibus.

212. Distinguo. ergo ut hic actus A., debet dari sessio Petri pro omni tpore importato p.r Copulam, tunc q.do existit actus in se, Concedo: importato p.r Copulam, q.do actus in se n̄ existit, sive pro omni tpore jam preterito, aut nondum presenti, nego [illegible]. Similiter distinguo alteram [illegible] partem. In primo instanti in q.o elicita fuit illa ppo. n̄ importat p.r Copulam instans 2.um, q.d nondum existit, et in 2.o instanti n̄ importat p.r Copulam primum instans, q.d jam preteriit: unde ppo. e vera in 1.o instanti, q.a datur sessio pro omni tpore tunc importato p.r Copulam, et in 2.o e falsa, q.a n̄ datur sessio pro omni tpore tunc importato p.r Copulam. Implicat utiq. dari, et n̄ dari sessionem pro omni tpore importato p.r Copulam, tunc q.do ppo. existit in instanti 1.o, n̄ tamen implicat dari sessionem pro 1.o instanti; et n̄ dari pro 2.o, q.d e tpus importatum p.r Copulam, q.do ppo. existit in 2.o instanti.

213. Nota tpus solum significare absolute a pre subtra unicum instans sibi coexistens; hoc instans unicum dicitur improprie omne tpus, vel aliq.d tpus, et etiam improprie dicitur tpus, q.d essentialiter claudit

subsecciong prioris, et posterioris. Ad 2^am^ probationem respondeo, veritatem [illegible] sumi ab obto 2um re, sed 2um tempus importatum per copulam, quando ipsa copula consistit, et in hoc sensu; dico nego, cum et negando consequentiam, quia solum infert opus illum non posse simul verum, et falsum esse in instanti A; et suppositione enim quod [illegible] sio in tali instanti nequit [illegible] dari; non tamen infert non posse esse falsum in instanti B; quia tunc tempus importatum per copulam non est instans A praeteritum, sed instans B tunc praesens, in quo [illegible] dicta sessio non dabitur objectum 2um tempus tunc importatum per copulam. 3um

214. hec propositio Petrus sedet, vel significat sessionem pro tempore praesenti collective vel disjunctive, vel determinate? Si 1um cum Petrus non sedeat in 2° instanti, in quo liber falsa erit. Si 2um equivalet ipsi Petrus in aliquo [illegible] que ut sit vera petit sessionem dari in aliquo instanti, et ut falsa [illegible] petit sessionem non dari in aliquo instanti; sed impossibile est sessionem in nullo instanti dari et in aliquo dari: ergo si 3um equivalet isti, Petrus sedet in instanti A, et cum in instanti A non possit sessio dari, et non dari propositio non poterit [illegible] vera transire in falsam: ergo

215. Nego assumptum: quia illa propositio non significat instantia collective nec disjunctive nec determinate, sed abstractive sub ratione temporis praesentis, quae ratio eque est participabilis successive ab instanti A et B, quando hec [illegible] propositione. Unde propositio illa,

ex parte modi solum significat tempus praesens, sive illud sit instans A, sive instans B, quia propositio sua signata expositione non determinate determinatur ad supponendum pro instanti A, quando instans A est praesens propositioni ut ipsi coexistit, et determinatur ad supponendum pro instanti B, quando hoc est praesens, et coexistit propositioni: quia in quolibet ex illis, quando existit, invenitur ratio praesentiae, quam solam ex parte modi repraesentat propositio.

216 Instabis 3º: haec propositio Petrus sedet, loquitur de tempore praesenti cui correspondet sessio Petri, et in quo intellectus judicat Petrum sedere; sed tempus seu instans cui correspondet et in quo intellectus judicat Petrum sedere non est instans praesens ut sic, sed tale instans praesens: ergo. Distinguo maiorem: haec propositio Petrus sedet, loquitur de tempore praesenti sub ratione praesentiae cui correspondet determinatae, nego: loquitur de tempore praesenti sub ratione talis praesentiae, nego maiorem, et distinguo minorem: sed instans cui correspondet sessio Petri determinate non est instans praesens ut sic, sed tale instans praesens, determinatione orta ex praecisa expositione actus, nego: ex coexistentia actus, et talis instantis praesentis; concedo minorem. Sessio Petri debet correspondere determinato instanti; hoc tamen instans determinatum non determinat significationem illius propositionis, ex parte modi, sed determinatur ad significandum hoc instans determinatum, quando tale instans est ipsi

presens, et ipsi. concipitur. Si vero intus judicet
hoc instans esse, in quo Petrus sedet, hoc non sit sig
nate, ex tendentia illius actus, sed sit per aliq
actum.

217. Instabis 2°: haec propositio Petrus sedet, est indefinita:
ergo equivalet isti, Petrus sedet aliquando sed haec se-
mel vera non potest esse falsa: ergo disparitas: haec propositio
Homo currit, falsa esse non potest si aliquis Homo currat:
ergo nec haec Petrus currit semel vera, quia Petrus currit
in aliquo instanti potest esse falsa. Negatur antecedens aliqui
antecedens: quia propositio indefinita est illa, cujus subjectum est nomen
commune nullo signo quantitatis afectum. Omisso
tamen antecedente, negatur consequentia: quia sicut propositio indefinita loco
subjecto, aut predicato communi generaliter loquendo non equiva
leat propositioni loco subjecto particulari, aut loco predicato par
ticulari; ita nec propositio temporis presentis indefiniti
equivalet generaliter propositioni temporis, presentis particularis
et loco terminati.

218. Paritas disparationis ex neque promo
vet: quia propositio Homo currit, si durat per tria instan
tia, quorum 1mum si Petrus currat verificatur per cursum
Petri, in 2° si Paulus currat, verificatur, per cursum
Pauli, et in 3° si nullus Homo currat, falsificatur.
Si propositio illa comparetur ad idem instans, haec est disparita
tas: quia in eodem instanti nequit esse verum aliquem
Hominem currere, et nullum currere, quod necessarium erat,
ut in eodem instanti propositio quae vera supponitur posset
esse falsa: at propositio Petrus currit si durat per tria
instantia, et Petrus currat in 1°, et in 2° non cu-

erat, in q.º nulla ē implicaō, potest eē vera in 1.º et in 2.º falsa. Et

811. Ceterum ut dubium, precipuum Dnā nrā sententia penitus, si res patit.º, subcidat, nota ppnē Petrus sedet posse modo representare in instanti 2.º instantis q.d prius in actu 2.º et absolute n. representabat; ceterum n. posse representare m. 2.º quantum ē ex se id, q.d antea n. poterat representare quantum ē ex se. Vide pp.º Petrus sedet, poterat quantum ē ex se in instanti A representare instans B, q.do hoc ipsi competierit, et hoc ipsum potest quantum ē ex se in instanti B, et in quocumque instanti, in q.º datur pp.º q. nec non ē Decentia illius ppnis: eadem ppnis potest quantum ē ex se representare in instanti A instans B futurum, et n. presens quo impeditur per stante in quocumque instanti:

812. Sicuti sententia illa omissa, vel supposita eadem cognitio potest quantum ē ex se significare obiectum modo huic intellectui, modo alteri; et q.do ē in hoc intellectu potest, quantum ē ex se significare obiectum intellectui alteri, q.d in ipso fuerit, que potentia ē Decentia cognitionis. Preterea sicut significare absolute huic intellectui n. ē Decentia cognitionis, q.a potest significare obiectum alteri intellectui, ita representare absolute instans A vel instans B n. ē Decentia illius ppnis, sed ē Deno minaō Desumpta ex presentia instantis

At vel e p. n. presentia: sive significare ab solute hunc entitatem vel alteri e denominativo desumpta ex unione cognitionis cum hac entitate, vel se p. unione cum altera.

Subsectio 5a.

De veritate propositionum de futuro

821. Dicendum ... est, sive quod possit ... necessario ... potius presentis. Aliud e necessarium, aliud contingens; ... liberum. Necessarium e quod necessario erit, ut ... determinate ... hoc ipso Sol cras orietur, e determinate vera contingens e illud, quod ita erit, ut sit indifferens ad existendum, ut Petrus peccabit cras, quod peccatum ... Petri pendens a libera voluntate ... et ideo e indifferens ut existat, vel non existat. Praeterea aliud e absolutum, aliud conditionatum: absolutum e quod ... erit absolute ... Antichristus existet, in quo exprimitur existentia Antichristi absolute futura. Conditionatum e quod erit dependenter ab aliqua conditione, ut ... Christus audiret ... Tyrii ... egissent poenitentiam ... contingentis determinatam veritatem.

Sit ...:

822. Propositiones de futuro contingenti, sive absoluto, sive conditionato, ... determinate verae, aut determinate ...

posse. P. V. exquita theologice, q. ex pluribus locis Sacrae Scripturae, Scientia Dei certa, et infallibilis cognoscere futura tam absoluta, quam quae conditionata. Pro futuro absoluto in-
ciat illud Christi Dni ad Petrum, antequam Gallus cantet, ter me negabis. Pro conditionato illud Christi Dni Matthaei c. 11. vae tibi Corozaim, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro, et Sidone factae fuissent virtutes quae factae sunt in te, olim in cilicio, et cinere poenitentiam egissent. Modo sic: quod Deus aeterne, certe, et infallibiliter novit peccatum Petri absolute futurum, et poenitentiam Tyriorum conditionate futuram: quod peccatum illud ab aeterno erat absolute futurum, et poenitentia illa conditionate futura: quod si obiecta illa erant indeterminata ipsa conditione, vel subsistentia, deum cognoscere ab aeterno, certe et infallibiliter, deus determinate, ut absolute futurum, et alterum determinate, ut conditionate futurum.

223. Dicunt ipsa, quod ad futura conditionata, et ipsius probationis negat a Thomistis. Nedum ... quatenus hic docet apud P. Vasquez ... disp. 2. sect. 4. ubi hujus Thomistae veritatem transferunt, scilicet Deum per scientiam aliquo modo cognoscere quid causa libera faceret in infinito ordine rerum possibilium, ut conditionate nobis constituerent, tamen posse infallibiliter

fuit id cognoscere. Hanc sententiam vocat certissimam, alij ut oppositam non firmiter probabilem. Tenuerat pro sententia opposita P. Molina, Valentia, Basq. et Coninck Suarez (proh quanta nomina!) sed mihi nihil facit. Ista nisi ista maxime in magna cum ijsdem nomina pendunt felicissima ingenia. Dicit praeterea huius sententiae sequi omnes discipulos D. Thomae. Pro eadem sententia citat Vasquez ibi, [illegible], Araujo, Curiel [illegible], et P. Ripalda. Haec sententia generaliter [illegible] Dea inquiunt, colligitur ex pluribus locis Sacrae Scripturae, in quibus loquitur Deus [illegible] [illegible] [illegible] voce [illegible] Dubitationis exprimentes [illegible], [illegible] forsitan.

322. Ita est quod dicendum [illegible], [illegible] [illegible] P. Ruiz [illegible] [illegible] [illegible] Scientia, seu [illegible] sermonibus Dei [illegible] non significantem ambiguitatem divinae scientiae, sed [illegible] [illegible] libertatem nostrae operationis. Ita S. Hieronymus Jeremiae 5. ubi adducit haec verba: Mittam filium meum dilectum, forsitan cum hunc viderint, verebuntur. Ut ex ambiguitate loquitur S. Doctor et suspensione verborum liberum demonstravit arbitrium. Similia habet idem S. Doctor Jeremiae 26. verba ambigua maiestatis Domini [illegible] non [illegible], sed [illegible] loquitur [illegible] vel [illegible], in [illegible] [illegible] [illegible].

arbitrij, nec ex presentia ejus, quasi ex referentia de facere aliquid, vel non facere cognito; non enim ex eo, quod sciunt aliquid, ita circa futurum est, sed quia futurum est, Deus novit, quasi previus futurorum. Similia referunt citatus Ruiz ex Theodoreto, Eusebio, Abulensi, Hugone Cardinali, Lirano, S. Chrisostomo, et D. Thoma, in cap. 11m Mathei, et alijs.

325. Dico; pro[po]sitione: hec propositio de futuro absoluto, Petrus pecabit cras, est modo determinate vera, aut determinate falsa: et quelibet alia propositio de futuro contingenti absoluto. Probatur: accedente die crastino, vel Petrus pecat, vel non pecat; si pecat, modo est determinate vera propositio illa; si non pecat, modo est determinate falsa; sed accedente crastino die, pecatum est, aut determinate ponendum, aut non ponendum; si quidem ipse rei neceserium est, quod determinate, vel determinate positio efectus, vel determinate non positio efectus; simpliciter enim vel necessario dari, vel negativo dari: quod dicitur Philosophus: sicut evidens est hoc principium, quodlibet est, vel non est, ita evidens est hoc, quodlibet erit, vel non erit, sed est ex eo, quod verum sit primum, hec propositio de presenti Petrus pecat est determinate vera, aut determinate falsa: ergo ex eo, quod 2m verum etiam sit, hec propositio Petrus pecabit cras, est determinate vera, vel determinate falsa.

826 Opositi 1.º ex oppositionibus contradictoriis de præsenti; Petrus peccat, Petrus non peccat unam esse determinate veram, et alteram determinate falsam; sed etiam contradictoriis de futuro; Petrus peccabit cras, Petrus non peccabit cras: ergo ex his unam esse determinate veram, et alteram determinate falsam. Quod praeterea impossibile est, neutram contradictoriarum esse veram, sed tantum esse verum disjunctum ex illis quod adversus Epicureos observavit Cicero dicens: Epicuri referre est, alterum esse verum, alterum falsum; ut fausta bitur Philoctetes omnibus ante seculis verum fuit: non sauciabitur falsum. Ex his constat falso citari Ciceronem pro parte opposita, sicut ex textu Philosophi probatur hoc in alia, quod habet 1. Perihermeneias cap. 6.º si est album nunc, verum erat dicere prius, quod nunc erit album. Verum hoc optime stare, quod non lateat veritatis oppositio de futuro contingenti, quod solum probat non esse oppositionem istam, Petrus peccabit cras, determinate veram, aut determinate falsam coram nobis; non autem probat non esse in se, determinate veram, aut determinate falsam.

827 Ejusdem rationibus probatur, oppositiones de futuro contingenti conditionato habere determinatam veritatem, aut falsitatem: quia si Petrus audiat concionem, vel determinate converteretur, vel determinate non converteretur, (…) nam dari medium: si primo modo est vera hæc oppositio si Petrus audiat concionem converteretur. Si 2.º modo est determinate falsa. Docent thomistæ oppositiones ejusmodi

non esse determinate veras, aut determinate fal-
sas in se ipsis, sed in ordine, quod Deus
determinavit tali obiectum futurationem, vel non futurationem, sub
illa conditione. Alicuius doctrinae impugnando theo-
logicae, necnon tenemur declarare
in quo habeat veritas aut falsitas propositionis
de futuro conditionato libero.

Subsectio 6.a

Enodantur Argumenta.

228. Primum si propositiones de futuro contingenti sunt determinate verae, vel determinate falsae, cognitio divina de peccato Antichristi haberet determinatam veritatem: ergo peccatum Antichristi esset necessarium et non liberum. Probatur consequentia: scientia Dei esset antecedenter necessaria inferens peccatum Antichristi, et ea posita non posse peccatum non poni: inferret enim necessario sic: Deus scit Antichristum peccaturum: ergo Antichristus peccabit: ergo. Premitto ad solutionem ex doctrina Sancti Anselmi, et aliorum, duplicem potentiam excogitari posse, aliam antecedentem, et consequentem aliam, potentia antecedens est illa, vi cuius potentia libera positis omnibus requisitis ad operandum, est in actu primo proximo indifferens ad operandum vel non operandum: haec potentia antecedens dicitur indifferentiae et libertatis: unde sub hac potentia est facultas libera tam operandi, quam non operandi.

829. Potissimum est illa, vi cujus voluntas [illegible] ex suppositione operationis et eorum, quae [illegible] quinia necessaria operationis, posset simul utrumque extremum conjungere, scilicet operationem cum non operatione, cum aliis ejusmodi, quae sit ad impossibile, nec datur, nec requiritur ad libertatem. Post antiquam opinionem pone securitatem antecedentem, quae statuit eam, qua posito actu primo proximo cum omnibus principiis, et requisitis ad operandum, voluntas non sit indifferens ad utrumque extremum libertatis, sed determinata ad unum: haec necessitas evertit libertatem, ideoque amor Beatificus non est liber; quia per visionem voluntas est determinata ad amorem determinatione se habente ex parte actus primi proximi. Post recentem opinionem necessitas consequens, quae stat cum ipso exercitio libertatis, dicitur necessitas, quae est metaphysice incompatibilis cum sui negatione; quodlibet enim dum est, necesse est, esse: dicitur consequens, quia oritur ex libera voluntatis determinatione. Haec necessitas consequens non tollit libertatem, quia suppositio operationis est antecedens libera voluntati, et ad ipsam potuit antecedenter vitari.

830. Hinc ad argumentum distinguo antecedens, nego consequens. Ad cujus probationem distinguo antecedens: scientia Dei est antecedens necessitatis inferens necessitatem consequenti peccati Antichristi, et ea posita non possit peccatum non poni in sua consequenti, [illegible]: necessaria inferens necessitatem antecedentem, et non posse peccatum poni in sua antecedenti, nego. [illegible] ratio: Quia divina scientia de peccato

Antichristi inferret necessario necessitate consequentiae, etiam antecedenter peccatum. Ratio est, quia pro prius ad divinam scientiam peccatum erat futurum ex libera determinatione Antichristi; si enim Antichristus non foret peccaturus ex sua libera determinatione, Deus non cognosceret ipsius peccatum. Solutio desumitur ex Sancto Hieronimo citato a Pisano numero 222. Non enim ex eo, quod scit Deus aliquid, id circo futurum est; sed quod futurum est Dominus novit. Similiter loquuntur multi Sancti Patres, quos citat Pater Ruiz de scientia disputatione 33 sectione 1.a

231 Hinc licet scientia divina sit ab aeterno et peccatum sit in tempore ex futurum, non ideo est necessitans antecedenter, sed consequenter; quia et scientia sit prior prioritate et prioritate temporis; peccatum tamen est prius causalitate logica et intentionali, quae causalitas stat in veris praedicatis hujus temporis; non ideo peccatum est futurum quia scitur a Deo, sed ideo scitur a Deo, quia futurum est. Scientia ergo divina de peccato est antecedens impedibile a voluntate creata, sicut est antecedens impedibile peccatum. Dices:

232 Scientia divina de peccato Antichristi ab aeterno est necessario vera: et numquam potuit esse falsa: sed cum vera sit per peccatum Antichristi, hoc necessarium est, et non liberum. Distinguo ultimum consequens: sed cum vera sit per peccatum Antichristi, hoc necessarium est, necessitate

centi: Ddo: nesectare antis; nego csq: Sicut pecatum ex supositione quod sit nequit non esse ita ex supositione, quod sit futurum nequit a Deo non cognosci, et cognitio divina nequit cum illo non componi. Instanties: si suposita illa scientia Dei esset liberum pecatum Antichristi, suposita illa scientia posse nunc pecare; sed hoc est falsum: ergo. Probatur minor: si suposita illa scientia posse nunc pecare, posset falsificare scientiam illum; sed hoc est absurdum: ergo.

233. Ad instantiam distinguo maiorem: suposita illa scientia posse potentia coexistens non pecare; nego; quia non datur potentia ad coniungendum pecatum cum illius negatione: posset potentia antecedens non pecare, concedo maiorem; et in hoc sensu nego minorem: ad cuius probationem distinguo maiorem: si suposita illa scientia posset potentia coexistens non pecare, posset falsificare illam scientiam, omitto: si posset potentia antecedendi; nego maiorem. Omissa sequela, quia falsa est; quia ex illa conditione non infertur, Antichristum posse coniungere pecatum cum non pecato nec inferunt habere potentiam ad falsificandum scientiam divinam.

232. Scientia de Pecato Antichristi datur in Deo, ex supositione talis pecati; ergo Antichristus non possit facere, quod non detur pecatum ex supositione quod detur, neque potest falsificare scientiam divinam de pecato, ex supositione, quod detur. Unde antecedens ad supositionem pecati potest impedire scientiam de pecato, non vero facta supositione pecati. Valet [illegible]; quia quando est antecedens ad supositionem

peccati futuri ē indiferens ad peccatum, et non peccatum, atque ad scientiam Dei peccati, vel ad scientiam Dei non peccato. Nego 2um quia sicut facta suppositione peccati, nequit non esse, ita nequit non esse scientia Dei peccati.

835 Instabis iterum: accedat tempus in quo est Antichristus peccaturus, an pro tali tempore potest libere non peccare vel tenetur peccare? Si 2um: ergo non est liber. Si 1um, demus non peccare: ergo falsa scientia Dei, qua cognovit Antichristum peccaturum. Respondeo accedente illo tempore, dari in Antichristo potentiam antecedentem ad non peccandum; si quidem voluntas illius est, in 1o actu proxime constituta et pro priori ad actum 2um nullo non requisito, aut principio constituente actum 1um determinatam ad peccatum potius, quam ad non peccatum, sed manet voluntas indiferens ad utrumlibet. Tunc non habet potentiam consequentem ad non peccandum; quia tempus illud, quod supponitur praesens est instans, in quo Antichristus ex sua libera determinatione peccat; sed in instanti, ex quo ex sua libera determinatione peccat, nequit consequenter non peccare; nequit enim conjungere peccatum cum non peccato: ergo sua divina cognitio peccati. Suppositio 2a instantis implicat, quia si illud est instans peccati, implicat supponere in eodem instanti non peccatum, et consequenter falso supponitur falsificari scientia divina de peccato.

836. Instabis deniq: vera [illegible] Antichristi [illegible] 265

nec [illegible] determinatus in se, q̄ [illegible] n̄ existit, nec

haue[t] [illegible] determinatus in causa, q̄ [illegible] hec, supo

nit[ur] [illegible]: q̄ n̄ haue[t] determinatu: q̄ [illegible]

[illegible] n̄ haue[t] determinatus veritatis [illegible]

[illegible] n̄ haue[t] [illegible] determinatu in se [illegible]

[illegible], pro q̄ procedit [illegible]; [illegible] hoc probat adjunc

ta probatio: propone [illegible] determinato [illegible]

futuro; [illegible] [illegible] hoc [illegible] determinato, sit

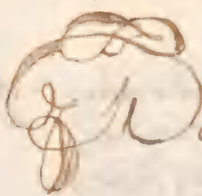
vera. [illegible] [illegible] n̄ haue[t] [illegible] determinatu[m]

antecedens in causa; [illegible] id ē causa n̄ ē antece

dens determinatu n̄ haue[t] ē determinatu cxemp

in causa, q̄ causa ē [illegible] determinata. [illegible]

solutio in [illegible] [illegible] preterito Iudas peccabit.

Liber 3.us

De iis, quae ad discursum spectant.

Sectio 6.a

Explicatur natura discursus, et aliqua dubiola circa ipsum determinantur.

237 Per similitudinem ad motum localem discursibus explicatur discursus mentalis; unde sicut discursus localis est motus progressivus ex uno loco ad alterum, ita discursus mentalis est motus progressivus intellectus ab uno objecto in aliud, ut explicant Veteres, vel ab una cognitione in aliam, ut alii explicant. Discursus mentalis sic definitur: progressio formalis intellectus ab uno judicato ad judicium alterius. Dicitur progressio formalis, quia ad discursum non sufficit, quod intellectus non maneat in una aliqua ex uno judicio ad aliud; sive quod intellectus habeat varia plura judicia subsequenter, requiritur, quod ex objecto primi, seu formaliter judicii cogniti moveatur ad aliud judicium, ut ex hoc antecedenti, homo est rationale, moveatur ad hoc judicium: ergo est risibilis.

238 Modus cognoscendi per discursum non est unum post aliud, sed unum ex alio. Unum post aliud sonat materialem subsequentiam cognitionum, ut quod intellectus prius elicit hanc: Petrus currit, et postea illam: Paulus legit. Unum ex alio sonat progressum expirativum, et motionem qua intellectus ex vi cognitionis habitu

transit ad aliam. Dicitur ab uno judicato, quia dicit intus habita aprehensione suavitatis Dei
dicit intus habita aprehensione suavitatis Dei
[illegible] predati ex subito moveatur ad judicium eliciendum
[illegible] non ideo discurrit, quia non movetur ex uno judicato, sed
ex uno aprehenso. Dicitur ad judicium alicujus, et
non dicitur alterius, quia ad discursum non requiritur distin-
ctio realis inter nec formalis inter obiectum antecedens, et obiectum con-
sequens, sed sufficit quod obiectum diversimode applicetur
per cognitionem diversas, ut patet in hac argumentatione formali: est homo: ergo est animal rationale. Ad dis-

839. cursum requiruntur duo saltem judicia realiter distincta:
quia sicut ad discursum locale requiruntur plures
partes eo, quod in unico saltem non possit ejus
modi discursus, ita ad discursum mentale requi-
runtur plures cognitiones. Dici 2. saltem judicia;
quia discursus mentalis salvatur in duplici ju-
dicio alicujus, nimirum quod sit antecedens, et alterius, quod sit
consequens. Ratio est: discursus est progressus formalis
ab uno judicato ad judicium alicujus; sed ad pro-
gressum hunc sufficiunt duo judicia. Nota hic, dis-
cursum proprie talem non salvari in unico judicio
realiter indivisibili, et si virtualiter sive equivalenter
multiplex sit, qualis est ipse, Tertius est iste, quia
est [illegible], quae proprie solet dici discursus virtualis,
qui proprie discursus non est. Hic, et alii, quae
per totam subsectionem ipsam sparsa dedimus, expli-
cantur quae alibi circa discursum dedimus. Nunc
ad dubiola resolvenda transitus esto.

220. Dubium 1.um an discursus formalis consistat formaliter solum p.r antis, aut p.r solum Dnem, aut p.r utrumque simul? nomine antis intelligitur unica, vel duplex cognitio ex quibus movetur intellectus ad Dnem inferendam; coentis est cognitio, quae infert intellectus ex cognitione prehabita. Sit Dico cum Omni Recentiorum: Discursus formalis consistit in utrumque simul. P.o presise re intellecta Dne, non intellectis premissis, non intelligitur progressus intellectualis ab uno judicato ad aliud, et presise non intellecta Dne, licet premisse intelligantur, non intelligitur talis progressus: ergo. P. antis aparitate motus et transitus phisici: quia non intelligitur motus phisicus non intellecto termino a quo, et termino ad quem: ergo. Confirmatur ex Pho definiente sillogismum, est oratio, in qua quibusdam positis aliud sequitur necessario: ergo ipsa oratio claudit antis, et coentis: ergo utrumque est de essentia sillogismi.

221. Opones 1.o discursus generat sciam et opinionem; sed scia, et opinio sunt Dne: ergo discursus generat Dnem: ergo consistit in sola anti. Distinguo majorem: discursus generat sciam et opinionem habituales, concedo: actuales subdistinguo: generat sciam, et opinionem in genere causae intrinsecae; nego: in genere causae extrinsecae; concedo. Discursus generat habitus scientificos, et opinativos; scia vero, et opinio actuales non gene

tantum in genere, nulla opinio a discursu, neque scientia discursiva, et opinio discursiva sunt ipse discursus: discursus vero dicitur in genere causae materialis scientiae et opinionis, et aliis non refragabitur, sed dicitur quod discursus denominat utramque, scientiam scilicet et opinionem. Distinguimus: scientia et opinio, discursiva, scilicet est inadequate dicitur; adequate; nego minorem, et consequentiam.

442. Opponens 2.º non datur completus modus sciendi, sed daretur si discursus non consisteret in sola Dnie: quod probatur: sola Dnis non est definitio, aut divisio, nec discursus est, sed est modus sciendi; quia explicat habitudinem premissarum, quae non erat, et quae quasi nota in premissis: quod concessam, nego minorem ad cujus probationem concessam, nego minorem, cujus probatio non urget. Inquantum pro Dne clarius sic nonnescatur habitudo illarum, quae per premissas, hoc non sufficit ut sit modus sciendi Dictio sola; alioquin quodlibet judicium esset modus sciendi; quia clarius vero seruit obiectum per judicium, quam per aprehensionem praeviam judicio.

443. Dubium 2.um an Dictio sit essentialiter Dnis: 1.º Dne specificative sumpta quaeritur, et respondeo negative cum Dinarum Recentiorum PP. Hurtado, Arriaga, et aliorum. Probatur quia, qui in uno sillogismo est Dictio in alio potest esse premissa. Cum

// hoc sillogismatur hic homo est Petrus, sed Petrus

// est hoc album: ergo hic homo est hoc album, et hic homo

// ē hoc al, sed Prior ē hoc ... Prior ...
// hoc al; sed accuis, quia Dicto in 1°. ē premisa in 2° ... Dices: si Dicto
ñ sit ecentialiter Dicto, et dependeat ecentialiter a premisis, ñ facile explicabitur, quo
potius Dicto sit Dicto, quam premisa. Nego assumptum, quia ... hoc quod ... judicio
prehabito, judicium subsequens, potius Dicto erit, quam premisa; quamvis requirat, quod ...
... intrinseco modo tendendi ecentialiter dependeat a premisis: Ad modum, quo ignis A
hic et nunc producat ab igne B, ñ ē ... ñ requiritur, quod ignis A ecentialiter dependeat ab igne B. ... Dicto: quod
ignis A hic, et nunc, proveniat ab igne B ... a causa, ñ probat ignem A
dm se dependere ecentialiter ab igne B:
ergo quod hic actus hic ... ē hoc al, hic et
// nunc proveniat alius premisis, hic ...
// ē Prius, Prius ē hoc al, ñ probat, actum
illum dm se ecentialiter dependere ab illis premisis. Infert 1° Dictum procedere a Dicto
specificative, ñ reduplicative sumpta, quia reduplicative sumpta nequit intelligi, quin premisse
intelligantur. Infert 2° denominationem Dicti,
ñ ēē adequate intrinsecam actui, qui denominat Dicto;
quia preter actum dicit precedentiam cognitionis determinantis intellectum ad ... eliciendum.

224. Objicis: si D[iscursi]o n[on] sit ecentialiter D[iscursi]o, 3a discursus n[on] diferet ab agregato plurium juditiorum; 2a et P[ars] co[nseq]u[ent]: mentis operatio n[on] diferet sufficienter a 2a. P[robatur] 2a si juditium n[on] diferet ab agregato duarum aprehentionum 2a mentis operatio n[on] diferet sufficienter a 1a: ergo similiter.

D[istinguo] antecedens: Si D[iscursi]o n[on] sit ecentialiter D[iscursi]o discursus n[on] diferet ab agregato plurium juditiorum, quecumque hec sint, nego: ab agregato plurium juditiorum determinatam representationem, vi cujus unum sit ab uno juditio ad alterum ex determinatione alterius prehabiti; concedo: et quodlibet agregatum juditiorum n[on] sufficit ad discursum, quodlibet agregatum juditiorum, sed talia deberent esse, que verificent definitionem discursus. Ad probationem conseq[uen]t[iae], D[istinguo] antecedens, nego consequentiam. Disparitas est: quamvis ponantur aprehentiones simul aut divisim positis illis n[on] resultat actus formalis enuntiationibus; positis vero juditiis determinatam representationem, ponitur discursus. Discursus ecentialiter dicit juditia, quorum unum oriatur ex determinatione alterius; juditium vero hoc n[on] petit, ideoque sufficienter diferet discursus a juditio.

Subsectio 3a

An D[iscursi]o debeat formaliter attingere objectum adequatum premissarum.

225. Supono 1o D[iscursi]onem formaliter debere attingere veritatem objecti in adequati premissarum. Supono 2o posse attingere formaliter objectum adequatum premissarum; v. g. in hoc sillogismo: Omnis homo est animal; sed Petrus est homo: ergo Petrus est aliquod animal, et omnis homo est animal. Questio n[on] inquirit, an debeat predicatum

modo elici Dctio, an sufficienter eliciatur sic: ergo Petrus est al? Suppono 3.° premissas debere attingere objectum adequatum Dnis; alioquin Dctio haberet aliquid non atactum a premissis, et consequenter, pars illa non inferretur formaliter ex premissis. Affirmativa sententia est Capreoli, Ferrara, Patris Rubii, Arriaga, Hurtado, Oviedo, Quiros, quibus subscribunt aliqui Recentiores, negativa sententia est Patris Alphonsi, Aberse, et fere omnium Recentiorum.

226 Sit Dctio: Dctio formaliter non debet attingere formaliter adequatum objectum premissarum. Probatur: ex falso potest inferri verum, sed non posset, si Dctio formaliter deberet attingere formaliter objectum adequatum premissarum: ergo. Probatur minor: positis his premis

11 sis, omne al est Hoo, sed Petrus est al, si Dctio formaliter deberet attingere formaliter objectum adequatum premissarum sic deberet inferri: ergo Petrus est Hoo, qui est al, et omne al est Hoo; sed Dctio ista falsa est, quia continet aliquid falsum scilicet omne al est Hoo: ergo non debet sic inferri, sed solum sic: ergo Petrus est Hoo, ut ex antifalso inferatur verum. Respondet Pater Arriaga disp. 5.a logice, sect. 2.a nunquam in mente sequi ex falso

verum, de principio illo, ex falso potest inferri verum intelligendum est, 1.º sola argumentatione externa, et vocali.

227 Verumtamen penitus est solutio ista: cur, rogo, principium illud solum intelligendum est 1.º argumentatione vocali, cum eque deserviat ad argumentationem vocalem, et mentalem ex placito Philosophorum? Preterea

principium aliud scilicet ex vero non nisi verum inteligitur

// ceterum in argumento ratione mentali: quia ex altero ex falso

// potest inferri verum. Aliter respondet recentior quidam quod

licet in argumento protasonis consequentis secundum se totum

realiter falsa sit, secundum realitatem acensionis consequentis, ut

a premisis distinctam realiter vera esse potest. Contra:

quia consequentis, secundum se totum realiter falsa est; sed hoc sufficit,

ut in illa sententia numquam possit ex falso inferri verum:

// Contra quia primum: licet actus hic, Deus existit, et contra

// intellectus existit, secundum aliquid quid realitatem verum sit, absolute

// licet, et simpliciter falsus est: quia licet actus ille, quia petrus

// est Itoo, quia est al, et omne Al est Itoo, secundum aliquid

: realiter verum sit absolute et simpliciter falsus est:

quia non infertur verum simpliciter tale, ex falso simpliciter

tali.

Me. Dices: Consequentia debere atingere obiectum adequatum premisarum, quia hoc obiectum est motibus ad consequentiam, et quidditatis ... Contra damus ... actus debet atingere suum motibus est: quia et si actus deueat atingere suum motibus ex intrinsecum non tamen debet atingere suum motibus extrinsecum, sed obiectum premisarum est motibus extrinsecum consequentis: quia explicatur hoc: motibus aliud est ex intrinsecum, intrinsecum aliud: extrinsecum est ratio propter quam, siue ex quo v. g. propter sanitatem amatur potio amara. Sanitas est finis, et motibus est extrinsecum, quod non debet attingi realiter et immediate actus amoris potionis amare, sed solum amor ipse potionis debet prouenire ab alio amore, qui antecedenter amet sanitatem: et licet in eodem instanti possit amare

potiō, et sanitas n̄ deuent tam̄ amari p.ʳ eund̄ actū voluntatis. Sic D̄tas ē propter premissas, et ex premisis, et coenim asensus D̄ni̅s obtibus probenit ab alio asensu antezedent prestito premisis obtibus: et quambis D̄tio posit atingere obtū premisarum, n̄ tam̄ deuet.

229. Motibus intrinsecū ē rao in qua uel sub qua, vg. in causa cognoscitiva efectus, sub rasone colorati obtū uidet.ʳ tunc p.ʳ cognitionem efectus cognoscit.ʳ causa, et p.ʳ visionem uidet.ʳ color. Inde motibus intrinsecus D̄ni̅s hujus: Pr̄us ē al̄ ē identitas inter Prem, et Al. Si dicas

11 D̄ni ut D̄tio ē nos asentiri propter premisas: ḡ atingit intrinsecē obtū premisarum. Respondeo distinguendo ant.: D̄ni ut D̄tio ē asentimur propter premisas, si illi propter dicat raonem fṙalem asenciendi; nego: si loi propter dicat motibus extrinsecum asenciendi, Do ant. Rao fṙalis asenciendi D̄ni ista specificatione et 2.ⁿ se sumpta, nimirum: ḡ Prus ē Al ē identitas Pri ac Ali; si autem considerent ut D̄tio ē determinat.ᵉ extrinsecē a premisis, et ideo asentimur D̄ni ut D̄tio ē propter premisas, tamquam motibus extrinsecus asensus.

230. Objicies 1.º potest D̄tio atingere fṙaliter obtū adequatum premisarum: ḡ deuet. P.ʳ coa: q.ᵈ intellectus ē causa necesaria et expedita ac producit premisa ē cum omnibus requisitis ad eliciendum asensum circa obtū adequatum premisarum: ḡ. Antecedens probatur ad suminus,

Ɔnē debere attingere obtm adequatum premissarum
n ex exigentia discursus, sed ex exigentia intuitus
in eē pos reservavimus; qd in dispe n venit. Alijs solu-
tionibus omissis, respondeo ngdo ans probationis; qa
ut intus eliciat Ɔnē attingentem obtm adequatum pre-
missarum praeter premissas requiritur aprehensio sica
sita de eo, qd Ɔtio ita se havet, qa ita se havent
premissae: Unde positis premissis n havet intus quidq
requirit ut ejusmodi Ɔnē eliciat.

351. Instabis 1o: parti-
cula illa ergo posita in sillogismo vocali denotat actum
Ɔnis attingere obtm adequatum premissarum, et eē essen-
tialiter Ɔnē in sillogismo mentali: Ngo assumptum:
modus particulae ergo est denotare, Ɔnē mentalem elici
ex determinatione premissarum; potest autem elici ex de-
terminatione premissarum, quin sit essentialiter Ɔtio,
et attingat obtm adequatum premissarum. Instabis 2o:
obtm adequatum premissarum in sillogismo affirmativo
est identitas extremorum cum uno tertio, et obtm Ɔnis
est identitas extremorum inter se; sed identitas ex-
tremorum cum tertio est formaliter identitas extremorum inter se:
ergo Ɔseqm, distinguo mam est formaliter adequare, vel inade-
quare; Ɔdo: formaliter determinare adequate; ngo mam In
sillogismo hoc, omnis homo est albus; sed Petrus est
homo: ergo Petrus est albus, obtm Ɔnis est solum identitas
Petri cum albo, et obtm premissarum n solum est identitas
Petri cum albo, sed identitas omnium hominum cum albo.
Objicies 2o:
352. Ɔtio formaliter talis est illatio formaliter talis; sed illatio

fralis talis attingit intrinsece objectum antis: ergo. Probatur minor: ita se habet illatio inter antecedens, et consequens, sicut relatio fralis talis inter fundamentum et terminum; sed nequit dari relatio fralis talis, quae intrinsece non respiciat fundamentum et terminum: ergo. Probatur minor: sicut relatio est entitas relativa, ita et illatio fralis talis: ergo. Probatur antecedens: ideo relatio est entitas relativa, quia nequit cognosci nisi in ordine ad fundamentum, et terminum; sed illatio nequit cognosci nisi in ordine ad antecedens, ex quo infert et ad consequens, quod infert: ergo.

253. Distinguo maiorem: consequentia fralis specificative talis est illatio fralis specificative talis; concedo: consequentia fralis specificative talis est illatio fralis reduplicative talis; nego maiorem. Consequentia specificative talis est actus, qui intrinsece denominat consequentiam fralis, et fralis illationis: unde subiectum denominationis idem est: consequentia vero specificative talis non est illatio reduplicative talis; quia praeter subiectum denominationis dicit formam denominationis, quae forma resultat ex praesedentia, et determinatione antis ad consequens eliciendum.

254. Nego minorem; ad cujus probationem distinguo maiorem: ita se habet relatio reduplicative talis inter antecedens, et consequens; concedo: specificative talis; nego maiorem. Ad hujus probationem distinguo antecedens: sicut relatio est entitas relativa, ita est relatio fralis specificative talis; nego: illatio reduplicative fralis talis omitto. Similiter distinguo minorem probationis, et nego consequentiam. Consequentia fralis specificative

talis, potest cognosci, quin cognoscat in ordine ad antis; q. a entitas actus, qui denominat. Obtio potest denominari antis, et tunc non cognoscit in ordine ad se ipsam. Obtio, formalis reduplicati de talis, nequit cognosci, quin cognoscant premisse, ex quarum determinatione denominat. Obtio. Hoc damus non probat, Obtionis formalis atingere obta premissarum, sed solum, quod nequat cognosci, quin cognoscant premisse obtibus. Sic Obtio formalis ut efectus intas nequit cognosci, quin cognoscat intus, et damus ipsa Obtio non havet pro obto intus.

Subsectio 2.a

Utrum ad discursum requiratur cognitio reflexa de bonitate illationis?

255. Suppono bonitatem illationis esse connectionem antis cum coenti, vel esse rationem vi cujus premisse nequeunt esse verae, quin etiam verum sit coens. Sic cognitio, qua cognoscatur ejusmodi conectio erit cognitio de vonitate illationis. Cognitio ipsa potest esse, de connectione antis obtibi cum coenti obtibo, vel de connectione antis formalis cum coenti formali; qualis esset cognitio, qua quis cognosceret tales premisas inferre tale coens. Certum est ad discursum requiri cognitionem quasi in actu exercito de vonitate illationis; quia cum asentitur intus Obtioni propter premisas exercite cognoscit dari connectionem, et bonitatem

illaonis. Quest.° q̃ inquirit, an requirat antecedent
ad Dnẽ cognĩo reflexa, qua intus signate cog
noscat connextionẽ antis cũ coenti? Erit cognĩo
proprie reflexa, si terminet ad connextionẽ antis
fralis cũ coenti frali; q.a tunc intus reflectit
supra suos actus. Erit improprie reflexa,
si terminet ad connextionẽ antis obtibi cũ (cog)
coenti obtibo; quia sic cognoscit intus bonitatẽ
illaonis, sed n̂ reflectit supra suos actus.

256. Adhuc tamẽ notandũ ad explicaonẽ quest.s, ut bene no
tat P. Ouiedo, dubiũ posse ẽẽ, an connextio
antis obtibi cũ coenti obtibô, sive identitas antis
obtibe cũ coenti obtibo, sit precognoscenda p.x
actũ judicatibũ, vel p.x aprehensibus? si dicat
prerequiri aprehentionẽ hujus identitatis, sive conec
tionis, restat inquirere an hec aprehentio requirat
ex eo, q.d omne obtũ juditij debet prius cognosci p.x
aprehentionẽ vel ex raône frali discursus? si dicat
requiri aprehentionẽ, q.a hec requirit ad juditiũ diffi
cultati n̂ respondet, que inquirit an ad discursũ
ex raône talis requirat cognĩo 2a bonitate illaonis?
Si dicat requiri aprehentionẽ ex raône discursus
sive Dnis, falsũ dicis. In difficultate presenti
1a sententia docet ad discursũ requiri cognionẽ
reflexa 2a bonitate illaônis. Ita P.P. Suarez,
et Politius et aliqui Recentiores. 2.a sententia
tenet ejusmodi cognionẽ n̂ requiri. Ita P.P. Hurtado,
Arriaga, Compton, Ouiedo, Dmouentia n̂ alogẽ

punto 2°, quos sequuntur omnes fere Recentiores.
357. Dico
1°. ad discursum ex ratione talis non requiritur cognitionem
reflexam de bonitate illationis, sive de connexione
antecedentis formalis cum consequenti formali. Probatur: ideo requireretur
talis cognitio, quatenus sine illa intellectus non esset pro
ximè potens elicere conclusionis assensum; sed sine
tali cognitione intellectus est proximè potens
elicere conclusionis assensum: ergo. Probatur minor: ut intellectus sit
proximè potens elicere assensum conclusionis sufficit,
quod motibus eminenter assensus sibi proponat et appli
cet, sicut voluntas est proxime potens amare
per hoc precisè, quod ipsi motibus amoris sufficienter
applicet; sed sufficienter applicat motibus eminenter
assensus per illas premissas solas; quod hoc mo
tibus est identitas vel eminentia cum medio, que
sufficienter applicat intellectui per solas premissas: ergo.
358. Dices:
premissae formales assumuntur ut medium ad conclusionem inferendam;
ergo illarum utilitas debet precognosci; sicut
medium assumptum ad aliquem finem, debet precognosci
utile ad talem finem; sed utilitas premissarum ad
inferendam conclusionem est connexio antecedentis formalis cum
consequenti formali: ergo. Confirmatur: sciens debet scire se
scire; sed nequit scire se scire, nisi reflexè
cognoscat bonitatem illationis formalis: ergo. Distinguo
antecedens: premissae formales assumuntur ut medium ad
conclusionem inferendam, quod assumuntur ex intentione
formali conclusionis inferendae; nego: quod assumuntur

experite et ff experite mediu ad inferendam
Dnem; nō ante. Unde cadit reliquum argum:
Quando intus ex intentione indagandi veri
tatem aliquam disponit premissas, quas sibi apre
videntur ad suum finem, tunc quidem eas, et earum
utilitatem precognoscit: Ceterum hoc ñ requiritur
ad discursum, nam si quis haberet premissas,
eo intuitu vel casu in eas incideret, Dnem in
ferret, quin premisse assumerent ex intentione Dnis
inferende. Sicut enim ñ requiritur ut voluntas
amet, quod amare intendat signate; sicut
intellectus discurrat ñ requiritur, quod intendat for
maliter discurrere signate.

159. Dicimus 2.° affirmativa probat requiri ad discursum scientificum
reflexam illam cognitionem; ceterum cum discursu opi
nativus sit discursus, ñ probat Dnem ad
discursum ex ratione talis requiri cognitionem illam re
flexam. Dico 1.° ut aliquis sciat sufficit, quod radi
calitur sciat, scire, idem, quod habeat assensum
clarum et firmum, ut si reflectat supra suum actum
dubitare ñ possit se scire, hoc est, radicaliter scire
et ad hoc ñ requiritur cognitio reflexa tenens signa
tum suum dictum.

160. Dico 2.° ad discursum ex
ratione talis ñ requiritur cognitio signate reflexa
de bonitate illationis, sive coherentie antecedentis
obtinet cum consequenti obtinet. Ratio: motibus ad Dnem
ex sufficienti cognitione premissarum ñ requiritur

ejusmodi cognitio reflexa. Probatur: moribus ad Deum
e identitas extremorum cum uno 3.º ista eam
in uno 3.º sed solum identitatem aut distinctionem eorum
cognoscunt per premissas: quae non precise attingunt
identitatem illam aut distinctionem: ergo. Objicies 1.º cog

461. nitio ejusdem premissae obtinet a 2. hominibus acci
dit aliquando quod unus peniteat Deum, et alter
non peniteat; sed hoc provenit ex eo, quod unus reflectat
supra connectionem antis obtinere, alter vero non reflectat:
ergo nec reflectio requiritur. Resp. negando minorem, quia
hoc provenit ex eo, quod unus per premissas tales
perfecte cognoscat premissas obtinere, et alter non ita
cognoscat. Probatur hoc ad hominem Dixi adversarios
ex Objiciendo: cognitio eisdem premissis obtinetis
a 2. hominibus aliquando accidit, quod unus
reflectat supra connectionem obtinere, et alter non ex
eo precise, quod unus per premissas tales perfecte
penetret identitatem extremitatum cum 3.º: ergo pari modo
precise quod unus per premissas tales perfecte
penetret eandem entitatem potest accidere, quod cognitio
eisdem premissis obtinetis a 2. hominibus unus
peniteat Deum, alter vero non.

462. Instabis: non vene
libus facere identitatem extremitatum cum 3.º nisi cog
noscatur connectio antis obtinere cum Majori obtinere,
quod a moribus docet cognosci: ergo nec cognitio requiritur.
Definitio antis: nisi cognoscatur signate, nego: nisi
cognoscatur vi sua exercite; concedo anteced., quod satis est

q° motiv. exercite cognoscat. Reddit pariter, p. hoc precise q.d cognoscat exercite identitatem extremorum cu 3.° a hec penetrer p. experiencia cognitionis, dat sufficien motivis, ut aliq. reflectat supra conexionem antec. obtinui cu Dqu obvius: et exercite sufficiens motivis ut veniat Dni.
Debet cognosci ab Dnj cogni antec obtinui cu conti ..., h p. hanc expressionem cognecti, q. hoc e signat cognecen cognectione, sed sub expressione, qua cognoscit p. premissas habere identitatem extremorum cu 3.° v.g. omnis hõo e ..., sed Pr ... e hõo.

163. Objicies 2.°: sicut particula quia significat connexionem, ita particula, seu particula q. significat cognexionem inter premissas, et illa hac pone quia Petrus e hõo, et ... cuj particula ergo in hoc discursu: Petrus e hõo: g e ab. Non ... est si itaq. particula significet cognectionem, dimersa tamen hõo significant illa particula cum ... representat signare cognectionem, et ideo dicit ... et falsa illatis verum h dicit vera, vel falsa, sed bona, vel mala, q. a solis exercite significat connectionem. Unde particula ergo h correspondet cognito de bonitate illationis, sed fuj ... significat obtinuit ce motivis exercitu Dni formaliter Nota, q. si ... ob premissarum ... requirat cognitio signata reflexa de bonitate illationis hic casus

Articulus 3.

Quomodo praemijs necessitent ad Finē.

464. Primus ar...

aliq.° modo necessitare ad D.Finē, stant ... definis
nē ... pro discursu tali: ē gratis inquit ...
... alind quidpiā ab his quae
posita sunt necessario evenit, ... D.Dus. Sed
... ē an Dra necessitent ... quoad spec.
an etiā quoad exercitiū? ... coad spec, sive
specificationē dat, quod potā ita se habet, ut n̄ po...
... dicere oppositū actui ad quē ē determinatas.
Sic q.d n̄ apprehenditur in obto aliq.a rad, sed rad
boni tantummodo, voluntas ē necessita coad spec
ad amorē obti, quia et si possit suspendere
actū n̄ tamen habet actū odij ponere circa illud.
...tur etiā necessitas ... ditionata, et Dranieta
...: Necessitas q.a ad exercitiū dat, q.d potā n̄
... suspendere actū, sed illud debet necessario
ponere, ad quē necessitā ē. Sic h̄ō apertis
oculis et praesente luce n̄ potest ... endere
...citionis circa obtū praesens.

465. ...ferens ...
... necessitant intus coad ...
ad actū ... positis hīs praemissis
omnis ... et ab, sed ... ē hoc ...
... cognoscit ...

cy uno 3.º q in sensu composito illarum premissarum, siue sub illis premissis n potest elicere actum negantis identitatis extremorum inter se: q nesciua tiu manet coa. Res ad Dm affirmatiuam identitatis extremorum inter se. Ans e certum, et sq. coa, ex illo principio qus sunt eadem uni 3.º
Pba. q: Si enim intus in sensu composito illarum premissarum, siue sub illis premissis eliceret Dm
11 hanc: q Petrus n e uts, simul affirmaret identitatem extremorum cum uno 3.º et negaret identitatem extremorum inter se, q nequit accidere uirtute premissarum, ut supponitur.

466. 6. Dices: si premisse essent merè probabiles posset intus elicere actum Dtrarium recte Dmi; q n deb. nescitam Dsat: habitis premissis probabilitatis posset in sensu composito dari apposo circa idem propositionis falcitatem coentiis: q. Distinguo ans: posset in sensu composito premissarum: nego in sensu diuiso, siue n sub illis premissis; ido ans: si aliunde intus certum n sit Dm intus posse implicite habere judicium oppositum coenti probabilis ceterum n posse habere tale judicium in sensu composito premissarum, ignorans Dtrationis, q intus habens premissas ut uerum necesse e ecidens apposo circa falcitatis coentiis. Rao e: q intus asserens otto premissarum, judicat extrema identificari cy uno 3.º; sed intus judicans i nequit disten

tari ignarium comparationis inter ve. et negari
nequire app. evidentiam circa falsitatem contrarie
sive circa ni veritatem connexionis inter ve.

Asseritur 2º

167. premissarum recte dispositarum non esse necessitantem connexionem ad assensum Dni. Ita PP.
complutenses citati ad assensum Dni. ita PP.
Quiros disp. 32. sect. 2a citans pro se
adversarios PP. Arriaga, Ruvio, Alfonsum, Tonir
ecca, et Peinado lib. 2º lo aa. disp. 6.
sect. 3a. Oppositum docent quamplures. Quiros
PP. Hurtado, Arriaga, Oviedo, et alij.
Pr. Dns cp. de ... assensus premissarum non habet necessariam connexionem cum assensu
Dnis, qui assensus unius contradictorij non
dicendum alterius; sed assensus unius contra
dictorij, cujus veritas perfecte penetratur, seu
cujus termini ... coad ... discursus ...
teneri coad ... ergo. nihil probat ... quod
tota vis premissarum ad Dnis sumitur ex nesse
citate non assentiendi ... contradictorij, quidem
assensus intuitivus Dnis ..., et sicut assensus
premissarum est virtualiter assensus Dnis, ita
et assensus unius contradictorij est virtualiter dis
sensus alterius ... quoties assen
tio est lux in dissentio ... tenebrae ... ubi non
intuitivus sed ex necessitate est ad elicien
dum duos actus judicativos.

Respondebis:

168. pro nesessaria positiva omnibus requisitis

ab operante, et abstracta coad operationem, ab
operationi, et inde est posita necessario. Et in
premissis recte dispositis, et penetrantis, habe
ret omnia requisita ad assensum Divini: 3.6.xi
Respondent Dominus Ledesma Aserani;
8. quia coad 2.m pts, quia unionis ex requisitiis
ut intuitis eliciat Divinae est, quia voluntas non impe
diat assensum praesentis Divini. Potest voluntas Ipsius
impedire actus intuitis, sive directe, et indirecte;
indirecte impedit, quando alio divertit intellectum, aut illi
impedimenta objicit; sic impedit mysteriis cognitions,
eius ad hilaritatem mentis aduocat. Directe vero im
pedit quando suo imperio actus suspendit sine alicu
jus impedimenti positione aut ablatione requisiti.
Dicunt quod voluntas posse impedire directe, ut et
indirecte assensum Divinis. 61

469. Displicet solutio ista:
1.o quia Aduersarii non negant voluntatem impedire posse
indirecte assensum Divinis, ut ex 8. PP. Conimbri
censibus in lib. et cap. 1.m quaest. 1.a arto 1.o et P. De
Oviedo controv. 3.a logicae puncto 1.o num.o 1.o
2.o quia ut bene notat Pater Joannes De Cardenas
incertum est an voluntas Directo possit impedire
directe assensum Divinis: Praeterea: licet actus intuis
possit subiici voluntati, non constat an assensus
Divinis, saltem praemissis recte dispositis, et pene
tratis, possit directe a voluntate impediri.

470. Alii
ego respondeo cum P. De Reinado cui favet P.

Quiros citatus num.º 82, et ratio ini: quia posito assensu premissarum deest requisitum ad operationem, scilicet, non est satisfactum, obto. Domini, cui satisfacere premissarum satisfactum est: Non est autem satisfactum, si ad hoc requisitum est, ut intuitus respiciat ad assensum obti. Explicatur: assensus premissarum realiter ex parte obti, est assensus Domini obtinet. Ratio est: quia realiter idem est obtum premissarum, et obtum Domini; eadem enim obta, que in premissis significant identificata cum uno 3.º in Domine significantur identificata inter se; sed assensus premissarum terminatur ad identitatem extremorum cum 3.º, qui terminatur ad identitatem extremorum inter se. Hoc ut certum supponit. P. Peinado, et notat questionem esse, an supposito assensu premissarum, questioni explicite attingit identitatem extremorum cum 3.º et implicite identitatem extremorum inter se; maneat intuitus necessitatus ad Domine, que explicite attingat identitatem extremorum inter se.

474. Objicies 1.º: apponere evidens obti respiciat quod ad exercitium ad assensum talis obti; sed assensus premissarum requisito est saltem equivalens apponere evidens obti Domini: ergo assensus premissarum 88.ª P. n. D.ª: apponere evidens ut talis, in munere determinandi intellectum ad assensum expedit apponis probabile; sed apponere probabili respiciat intellectum coadiuvet ad assensum sui obti: ergo. Distinguo: in ordinem respiciat coad. exercitium ad assensum talis obti quoad obtum apponis.

n. e satisfactus p. alius ascensus; 2do: q. 2do e satisfactus; ergo rel, de fem et Dsesa min, nego cog. q. 2do obtus DDnis evidens propositio. sive p. premissas, sive p. appon ex illius ortus; ipse satisfecit intus obto p. ascensus premissarum. Ad probationem Dsesa min. dico ad min, q. appo probabilis n. necessitat se sola ad ascensum veri obti; q. quotiescumque ratione probabile circa aliquod obtum dubitat intus de oposito, nequit necessitare coad. spes se sola, uti se sola necessitat coad. spes; appo evidens quae sua eximia claritate excludit formidinem circa opositum.

472. Objicis 2o: intentio eficata finis necessitat exercitium electionis mediorum; n. ac- sensus premissarum necessitat intus coad exercitium ad acensum DDnis; ergo q. n. minus eficax e acensus premissarum ad acensum DDnis, quae intentio ad electionem. Dsesoanti, nego cog. Disparitas e: bonitas finis eficax intus intenti digna e q. execucioni mandetur. Huic bonitati n. satisfit voluntas intentioni, quae ipsius finis n. executoria. Unde necessitas manet ad electionem mediorum distincta ab intentione finis. Actus intus p. acensum premissarum satisfit veritati obtivae DDnis, quae e relatio impliciter veritas obtiva premissarum, n. manet necessitas coad exercitium ad acensum formalis DDnis. Instabis: obtus evidens notus

dignusque assensu directe, et expresse determinato adipisci: quod intuitus non satisfacit obiecto evidenter noto per assensus premissarum. Distinguo antecedens: dignusque est assensus in qualibet circumstantia, distinguo: in circumstantia aliqua, distinguo: obiecto evidenter vero in alia satisfactio debetur, quum illud judicatur amplecti cum impossibilitate dissensus, sic amplectitur obiectum conclusionis per assensus premissarum.

Subsectio 4.a

Quomodo antecedens sit causa Conclusionis.

173. Dico 1.o: nec antecedens obiectivum, nec antecedens formale est causa phisice efectiva conclusionis. 1.a pars certa debet esse, quia antecedens obiectivum non distinguitur realiter a consequenti obiectivo, et causa distinguitur ab efectu. 2.a pars probatur contra Adversarios, et non nullos ex nostratibus: quia non datur fundamentum ad assensum premissis influxus phisicus in conclusionem, non enim probatur talis virtus ex eo quod antecedens formale sit equalis perfectionis cum conclusione, tali: quia una anima rationalis est equalis perfectionis cum alia, et non adeo est productiva illius. Insuper: quia intuitus non posset proxime elicere conclusionem, quamvis precedat antecedens formale, non probat virtutem eficientem productivam conclusionis in antecedenti formali; quia ignis non potest proxime producere alium ignem sine prævia aplicatione, et tamen aplicatio non habet virtutem eficientem productivam ignis. Dices antecedens subjectivum pro specie impressa representativa obiecti conclusionis formalis. Contra: obiectum conclusionis

includitur in objecto premissarum: quia eadem species, quae sufficit ad eliciendam premissas, sufficiet ad eliciendam conclusionem. Rursus: quia cum si requiratur species distincta cum intuitive agens, habita specie antiqui obiecti, non poterit sibi exprimere species impressam representativam obiecti cognitivis? Objicies Philosophus dicentem 1º Posteriorum, cap. 2º: demonstrationem autem dico ratiocinationem eam, quae scire efficit. Et D. Thomas 6º metaphisicae, lect. 3ª affirmantem quod quantum ad virtutem illativam premisse habent rationem causae efficientis. Respondeo Philosophus et D. Thomas loqui de causa efficiente impropria, et quae quoadmodum efficiens est. Haec intelligentia deducitur ex D. Thoma 2º Posteriorum, contra Gentes cap. 57. dicente: in omni scientia discursiva oportet aliquid esse causatum: nam principia sunt quoadmodum causa efficiens conclusionis unde et demonstratio dicitur sillogismus faciens scire.

474. Dico 2º: anima obiectis est causa formalis intrinseca extrinseca volitionis formalis. Explicatur: causa formalis intrinseca causat constituendo sic anima rationalis est causa intrinseca hominis, quia dat esse homini. Anima obiectis non est causa formalis intrinseca volitionis formalis, quia illa non constituit. Nunc probatur 2ª pars: causa formalis extrinseca motiva est id ex quo movetur agens rationale ad operandum; sed intellectus movetur ex antiquo obiectivo ad operandum volitionem formalem: quia Primum: ex illo movetur intellectus ad operandum volitionem formalem, quia dat pro ratione rogandi

cur Dnz eliciat; sed roganti dat pro raone anu obtiby: q. m.x Cstat a paritate: qa ideo bonitas finis ē causa fhalis eptrinca motiua ad amorj medij; quia roganti cur amemur mediy damus pro raone bonitatz finis.

175. Inferes hinc Dnem fhalz ut hauitz ex premisis ēē eque certz, et euiden tz, aut probauilz, ac Djunctz ex premisis. ita P. P. Hurtado, Oviedo et plures alij. Dtra P.m Thomistz, et Conimbricen: ver. Rasilla Dnis: obty motiby proposity, p.r premisas fhales refundit ivs Dnz ut talz suz certitudinz. n madrem q.a moti by nequit Dmunicare certitudinz m, prem illg quz hauetz n minus q.o suponitur sufficienz aplica ty motiby p.r premisas fhales, et hoc Dmunicat totz certitudinz, quz hauent Dz ē vusficienz apli catz. Cy hoc optime stat, q.o actus Dnis spe cificatiue sumptus certior sit Djuncto ex premi sis: ns s. Deus rebelaret Pz ēē salbandum hic actus Petrus salbauit specificatibe sump tus m. prem. hauet certitudinz, illa quz hauet Dtio hauita ex his premisis: omnis hōō hauens om nia predestinaonis signa salbauit. Petrus ha uet omnia predestinaonis signa: q. Petrus sal uabit.

176. Dico 3.o anus fhale ē causalitas fhalis eptrinca motiua Dnis fhalis. P.r causalitas fhalis eptrinca motiua ē id, q.o cognoscit caw sa fhalis motiua eptrinca; sed anus fhale ē id,

q.o cognoscit caa frali motiua exprinca: q̃ ndr. ē applicaõ illius causalitatis: causa enĩ frali motiua ñ mouet, nisi cognicta; et cog nictio ē exercitiũ, aplicatio, et causalitas illius causæ. Atq ē certa: q.a medio anti frali, ramquã aplicatione, et causalitate cognoscit aliis obi: ergo q.o ē causa frali motiua exprinca.

Subsectio 4.a
De certitudine, et evidentia

477 De pluribus ueris aliq sunt certę, aliq incertę, siue ñ certę; distinguit enĩ q.d judiciũ sit uerũ, et certũ, ñ sit, q.a ineur asentire obio. sed cũ aliq.a formi dine; dicere quippe solemus, hoc ita ē, forsitam ego fallor, sic res distingui solet certitudo obiua, adhesiua, et frali. Obiua certitudo. dat q.do ut motiuũ, frui q.d asentimus ueritati hauet conexionẽ cũ illa, aut q.do obiũ, q.d uere cognos cit, aliis ac cognoscit, se hauere ñ potest. Hęc cer titudo ē impropria. Certitudo adhesiua, quę etiã dicit ab aliquibus efectiua; uel etiã subjectiua, potius ē certificaõ judicantis, qua firmiũ adhesit suo judicio uero cina formidinẽ, q.d posit eē ñue rũ, aut q.a refulti, aut q.a ñ animaduertit motiua judicandi. Similẽ adhesionẽ, et certificaonem potius, quã certitudinẽ hauent aliqui ad suas opiniones, et heretici ad sua dogmata: in his q.do judiciũ ē re uera falsũ, ut inuoy. in opinaw

tibus illa adhesio n. e. absolute certitudo, q. omnis certitudo supponit veritatem.

278. Certitudo formalis, quæ proprie certitudo est, et solet dici subjectiva est radicalis necessaria veritas actus potentis proxime ab intellectu expellere prudentem dubitationem ex parte opposita; hæc explicatio est juxta Patres, quæ citatos sequitur P. D.r Oviedo Controversia 7.a 10 aa puncto 7.o In 1.o requiritur ad certitudinem radicalem necessaria veritas actus, quæ veritas est conceptio actus, cujus obiectum ut est in re. Conceptio ista potest esse vel ab intrinseco, vel ab extrinseco; erit ab intrinseco, si fundatur in ipsa perfectione actus, ut in cognitione divina. Erit ab extrinseco si desumatur ab obiecto, vel a principio effectivo, aut motivo, ut in actu fidei Divinæ, quo credimus, Deum existere, qui est necessario radicaliter verus, quia ipsius obiectum est necessarium, et provenit ab habitu supernaturali, et habet pro motivo authoritatem Dei revelantis.

279. Præterea requiritur ad certitudinem, quod actus possit proxime expellere ab intellectu prudentem formidinem, ita ut si intellectus reflectat, vel supra motiva, ex his reflectionibus impediatur ad prudenter dubitandum. Sic actus fidei divinæ Deus est trinus est certus quia si intellectus reflectat supra motiva, scilicet divinam revelationem, erit impeditus ad dubitandum prudenter.

280. Evidentia est claritas actus veri removentis necessario

ab intû omnis dubitaônis, et formidinis ⊥Q
prê opposita. Dicit^r evidentia, q^d ê quasi vi
dentia, seu visio obti; consistit q^e in represen
taône obti, adeo clara, ut intelr vi ipsius
ita ferat^r in obtum, ut ñ sit indifferens ad as
sensum, vel ñ acensum, nec possit dubitare, aut for
midare. Hinc constat diffa evidentiæ á Certitu
dine; q^a hæc potest inveniri in actu obscure
proponente obtum, nec intû necessitante ad acensum,
nec removente imprudentis dubitaônis, et for
midinis ⊥Q opposito: sic actus fidei Divinæ
ê certus, quin evidens sit, et q^a obta credi
bilia nec motibus ad credendum proponunt^r evi
dens intûi, relinquit^r locus imprudenti dubi
taôni et formidini.

481. Inferi^s: posse stare actum
verum quin certus aut evidens sit, et actum cer
tum, quin sit evidens, ac stare nequit actus evi
dens quin sit verus, et certus: et actus cer
tus stare ñ potest, quin sit verus. Certitudo,
et evidentia dividunt^r in Metaphysicam, physicam,
et moralem. Moralis ê radicalis veritas, et
claritas actus moralis conexi cum existen
tia obti, ut enuntiat^r p^r actum. Sicut ê moralis
certus, et evidens actus, q^o judicamus exis
tere Romam. Phica ê radicalis veritas,
et claritas actus naturalis conexi cum existen
tia obti ut enuntiat^r p^r actum sic ê phice
certus, et evidens actus, q^o visum albedinem

judicamus ēē actualis existentiæ; et si actus ille posit ēē falsus conseruata sup.naali specie albedinis sine albedine. Metaphica ē radicalis ueritas, et claritas actus eformalis conexi cu existentia obti ut enuntiat. Certitudo et euidentia moralis n ē ppie certitudo, et euidentia; secus phica, et Metaphisica.

Subsectio 6.ª
Quid sit fides, et opinio.

482. Fides ē acensus hauitus ppter authoritatem loquentis. Vnde duo requirunt ex pte illius, cui fide exibem. 1.m q. aliq. testificet; 2.m q. haueat authoritatem, qua sit dignus fide. Hæc authoritas, quæ ē motiu fidei, cstat ex scia, et ueracitate loquentis: e scia, ut sciat quid dicat; e ueracitate ut loquat iuxta mentem. Diuidit fides in diuinam, et humanam, illa nitit authoritate Dei loquentis, hæc authoritati creaturæ rationalis. Diuidit ulterius infalibilem, et infalibilem. falibilis ē, quæ pot subēē falso, talis plerumq. ē fides humana. Infalibilis ē, quæ nequit falso subēē, talis ē fides, qua Deo credimus.

483. Insup. diuidi solet fides in discursiua, et mediata, uel n discursiua, et immediata. Discursiua ē, quæ deducit ex premisis, quaru utraq. uel saltē aliq. ē de

fide v.g. omne p.^r divinæ authoritatæ et locutionẽ revelatæ, ita ē: sed mysteriũ SS.^mæ Tri nitatis ē p.^r authoritatẽ et divinæ locutio nẽ revelatæ: ergo ita ē. fides immediata et ñ discursiva ē illa, qua intus absq. ullis præmissis assentitur obto ab alio teplificato ppt ipsius authoritatẽ.

464. Opinio ē actus judicativus ex pœ gravi fundamento, sed ñ certus ex illo. Dicitur gravi fundamento id ē, tale, quod incliner ad judiciũ viros Doc tos et cordatos. Si desit hoc fundamentũ, judiciũ ñ erit opinativũ, sed temerariũ. Di citur sed ñ certus ex illo, q.^a ad opinionẽ requiritur, quod tale fundamentũ ñ sit proxi mè sufficiens ad certitudinẽ, vel q.^a licet se sufficiens sit, ita proponitur intui, ut ñ possit proximè ad Certitudinẽ determinare.

485. Ex dictis infertur 1.º ñ dari opinionẽ improbabilẽ. Ratio ē: quod opinio ex ratione talis nititur gra vi fundamento, et implicat hoc fundam.^to niti, et improbabilẽ ē. Infertur 2.º ad opi nionẽ requiri affectionẽ voluntatis et ter minationẽ provenientẽ ab ipsius imperio, ratione cujus terminatur ad assensũ, q.^a cum mo tibus obscurè proponatur, et ñ rapiat intus ad assen sũ potest illi ñ assentiri, sicut similiter affec tio requiritur ad certitudinẽ, quæ evidentia

n. etc. Inferes 3.° opinionem differre a certitudine, et evidentia; quia certitudo excludit prudentem formidinem; evidentia etiam imprudentem; opinio vero mere talis non excludit formidinem prudentem, aut imprudentem.

186. Formido alia est formalis, alia radicalis: radicalis consistit in ipso actu opinionis, vel habitu ex fundamento gravi sed non certo: Unde vincitur, quia advertat ad ejusmodi fundamentum potest decipere dubitationem de opposito etiam si illam non decipiat. Formido formalis est actus, quo intellectus reflectens supra fundamentum dubitat et quasi timet, ne res aliter se habeat. Formido ista non requiritur ad opinionem, ut notat Philosophus 7. Ethicorum, cap. 3.° quidam opinantium non dubitant, sed existimant se certo scire. Unde formido formalis potest separari ab opinione.

Subsectio 7.ª

Utrum scientia, et opinio, et fides respectu ejusdem formalis objecti possint esse simul in eodem intellectu?

187. Dicimus, quod certum est scientiam, fidem, et opinionem posse sufficienter conjungi in eodem intellectu circa idem objectum, sicut possunt conjungi circa diversa objecta. Imo circa idem reale objectum, formaliter tamen divisibile possunt conjungi v.g. scientia de Deo uno; fides de Deo trino, opinio de Deo cognoscente futura contingentia in se ipsis. Suppono, scientiam, fidem, et opi

nionis habitualis posse esse simul in eodem intellectu, licet hoc aliqui negent apud Eximium Doctorem disputatione 3a de fide, sectione 8a quaestione incredibile est, Physice cui infunditur habitus fidei Divinae non retinere habitus scientificos circa plures veritates naturaliter cognoscibiles, et a Deo revelatas: alioquin aut spoliatus esset habitu fidei, quo Iudaei gaudent aut habitu scientiae, quo gaudent Ethnici et habitu opinativo, quo etiam Ethnici gaudent. Diffi

288. cultas est de actibus scientiae fidei, et opinionis, in qua 1a sententia docet obiectum evidenter cognitum, sive abstractive sive intuitive per unum actum non posse simul cognosci per actum fidei Divinae. Ita Scotus, Caytanus, Capreolus, Ferrera, P.P. Molina, Granado, et alii apud P.em Izquierdo disputatione 4a Farri, quaestione 5a et apud P. Munieza de fide disputatione 1a sectione 3a, P.P. Antonius Perez, Cardenas, et Palaticenus. 2a sententia tenet actum fidei Divinae cum scientia ~~abstractiva~~ actu scientiae posse coniungi, sive abstractivo, sive intuitivo. Ita apud utrumque Izquierdo P.P. Tannerus, Hurtado, Arriaga. sententia 3a defendit posse coniungi actum fidei divinae cum scientia abstractiva naturali eiusdem obiecti. Ita communis Authores nostri apud P. Munieza cum Eximio Suarez, Cardinali de Lugo, P.P. Ojeda, Rannaldo, et aliis, quos sequitur P. ipse Munieza.

489. Unde Dotto: actus fuit fidei divinæ et opinionis respectu ejusdem fidei, ubi possunt distingui in eodem intellectu, quia Deus rara distincta, et videre alii evidenter videtur Apostolus, Dominum, mortuum, et alia. Mysteria fidei, ut Beatus Joannes Apostolus in 1ª Canonica Cap. 1º quod vidimus oculis, quod perspeximus, et manus nostræ contrectaverunt, testamur, sed simul habebant fidem theologicam de his mysteriis vitis, alioquin sibi illa in initio, illos ipsa deprehenderent dictioni, ut pote imperatiua utilioris et perfectionis notitiæ circa eadem mysteria: quod

490. Opponitur: plures Theologi Catholici sciunt Deum esse unum, sapientem, &c; sed has veritates à Deo etiam revelatas credunt, et credere tenentur; alioquin si non crederent tales veritates, opponi ... de illis, nec possent accedere ad Deum, nec ad justificationem disponi, dicente Apostolo ad Hebræos 11. accedentem ad Deum oportet credere, quia est, et quod remunerator sit: quod ... Gentili quæ accedentem ad Deum oportet credere quia est ... quomodo credet Deum esse, si habet scientiam existentiæ Dei indistinguibilem cum actu fidei divinæ circa eandem existentiam?

491. Respondent 1º Cayetanus opus esse ac cedentem ad Deum credere, id quod sufficit quilibet ... certus existentiæ Dei, quæ ... habet ...

// Confirmatur; q.d enim ait Apostolus accedentem
ad Deum oportet credere, q.a e, et alibi, sine
fide impossibile e placere Deo, directa fide
intelligunt Sancti Patres, et Tridentinum sess.
6.a cap.o 6.o de q.o Suarez Patres Valentia 2.a
2.e disp.e 1.a qu.e 2.a p.te 2.a Respondendo Ca
no, fidem, sive credionem, ibi a D. Paulo requisitam
ee de Deo, ut authore nat.

492. Dixa e q.d Apostolus
ibi vatis distinguit, enim Deum ee q.d n significat
Deus ut author supernaalis et inum remune
ratorem ee, q.d significat, Deus ut author su
pernaalis, et fidem requirit circa utramque virtutem.
ergo fides ibi requisita ab Apostolo, dum in capi
entibus quam in rudibus e fides n solum de
Deo ut authore supernaali, sed etiam ut autho
ri naali. Respondet 3.o Sega, in hujusmodi
phis adhuc dari locum fidei circa veritatem evidenter
notam, n q.d ad assensum in intu, sed q.d ad piam
affectionem voluntatis, et dispositionem animi ad assen
sum, et si n foret, sibi evidens veritas illa. Dixa
e: q.a credere indicat assensum intus, credere enim
e assentiri. Aliter solutio: nos praesumito, quas
bene rejicit P.r Izquierdo citatus Ex disjungi
bilitate scientiae cum fide suadetur disjungibilitas
utriusque cum opinione; q.a n magis opponuntur
actus certus, et n certus, quam actus cla
rus et n clarus; sed actus clarus scientiae
disjungibilis e juxta dicta cum actu n claro

fidei: ergo actus scie certi, et fidei conjungibiles sunt cum actu non certo opinionis. Ex quibus solutio argumentorum ras a prioris dictis excurrenda est. ¶

495. Arguies 1°: claritas et obscuritas respectu ejusdem intellectus non minus opponuntur, quam lux, et tenebrae respectu ejusdem aeris. Insuper certitudo etiam certitudo non minus opponuntur, quam mors, et vita; sed implicat quod conjungantur lux, et tenebrae, mors, et vita: ergo. Atqui conjungerentur in nostra sententia quia scientia est cognitio clara, fides, et opinio obscurae, scientia et fides sunt cognitiones certae, et opinio incerta: ergo. Confirmatur: si fides et scientia possunt conjungi, possint in Beatis conjungi fides et visio, sed non possunt: ergo. ¶

494. Ad argumentum dispinguo maiorem: primo modo claritas, et obscuritas negativa non minus opponuntur, quam lux, et tenebrae, et certitudo, et incertitudo negativa non minus opponuntur, quam mors, et vita; concedo: claritas et obscuritas positiva, certitudo, et incertitudo positiva nego, et nego minorem, et eam cadit argumentum. Explicatur: tenebrae, et lux, opponuntur negative, quia tenebrae sunt negatio lucis; sive non esse lucem; idcirco nec simpliciter naturaliter possunt conjungi in eodem subjecto: obscuritas fidei, et opinionis non est negativa, sed tantum positiva. Ratio est; quia de natura actus fidei, et opinionis non est expellere claritatem a subjecto, sed non tribueret intellectui claritatem. Sumitur de ratione opinionis non est expellere ab intellectu certitudinem, sed non tri

buere intui certitudinem. Sic de ratione apprehensionis non est expellere ab intu enuntiationis, sed non tribuere illi denominationem enuntiationis: Unde appo et judittium circa idem obiectum possunt coniungi in eodem intu, et de ratione complacentiae efficacis non est removere a voluntate amorem efficacem, sed non tribuere voluntati denominationem amantis efficaciter; et ideo complacentia inefficax et amor efficax circa idem obiectum possunt coniungi in eadem voluntate.

495. Ex his infertur intum instructum scia, et opinione non denominare absolute non certum, sive incertum positive, aut negative. Ratio est: quia ad hanc denominationem non sufficit quod habeat formam ex se insufficientem denominare intum certe cognoscentem, qualis est opinio mere talis, sed ulterius requiritur quod intus aliunde non habeat certitudinem ex alio actu; sicut idem dicendum adversariis de fide divina, et humana coniungibilibus. Similiter intus habens si mul sciam, et fidem non denominatur absolute non clare cognoscens; quia ad hoc non sufficit, quod habeat formam de se insufficientem tribuere intui denominationem clare cognoscentis, sed ulterius requiritur quod ex alio actu non habeat claritatem.

496. Ad confirmationem distinguo minorem: si fides et scia possent coniungi, possent in Beatis fides, et visio, praecise attenta natura horum actuum; concedo: etiam attento divino decreto; nego minorem. Ex dist.a similiter in

nostrae cog. Certitudine apud ... Theologos in Patria non per mansurae fidei. Unde haec non permanentia proveniat, non constat. Desumunt plures in incompossibilitate ista ex decreto divino; quia fides est propria viatoris ut mereatur, et cessante statu viae, cessat finis conservandi habitus fidei, et conferendi alicui actus fidei: attenta vero praecise natura actuum non repugnat coniungi.

497. Arguetur 3°: ad praesentiam actus viae superflui sunt actus fidei, et opinionis: ergo hi actus sunt incompossibiles. Probatur antecedens 1°: quando una forma continet perfectionem alterius formae imperfectioris, haec superflua est in subiecto; sed actus viae continet perfectionem actus fidei, et opinionis: ergo. 2°: agens remissum nequit operari praesenti robustiori; sed motivum viae robustius est motivo fidei, et opinionis: ergo. 3°: lux exigua non illuminat in conspectu solis: ergo nec fides, et opinio in conspectu viae. Ad argumentum nego antecedens; nam quodlibet ex illis actibus tribuit suum diversum effectum formalem: actus viae praestat assensum veritati obiecti propter se, actus fidei propter auctoritatem loquentis, et actus opinionis propter grave fundamentum.

498. Ad 1um probationem nego maiorem universaliter sumptam; nam forma perfectior et imperfectior possunt coniungi in eodem subiecto. Sic coniunguntur in eodem intellectu apprehensio, et iudicium, et in eadem voluntate complacentia inefficax et amor efficax, qui perfectior est complacentia.

mihi in Ad 2m disting. o. Dixem: agens remissus nequit operari presenti robustiori Dixario; concedo: si Dixario subdistinguo: si effectus sit independens a voluntate; concedo: si possit esse dependens; nego maiorem quamvis verus sit in causis naturalibus, quod agens remissus non possit operari presenti robustiori Dixario; hoc verum non est in causis, procedentibus a voluntate libertatis, quia Dixante robustiori motiva, motivis probabilitatis, potest dumtaxat intervenire ex voluntate determinatione elicere actum innixum motivo suo probabilitatis. Motiva scientiae, fidei, et opinionis non opponunt Dixarie, quia tendunt ad suadendum eandem virtutem obiectum, et effectum fidei, et opinionis pendent a libera determinatione voluntatis; unde motiva fidei, et opinionis et si remissa ad motiva scientiae Dixparatione, possunt operari ex libera determinatione voluntatis. Ad 3m excedit paritas: totus effectus illuminationis, qui tribueretur a luce ergo tribuitur tunc a sole, effectus vero fidei et opinionis non tribuitur a scientia. Praeterea scientia fides et opinio operantur ex determinatione agentis liberi, sol autem ex sua necessaria virtute. Si autem neget, ut a multis negatur, paritas nulla erit.

Arguens 3o

199. opinio affert secum formidinem inseparabilem: ergo indisiungibilis est cum scientia removente omnem formidinem, et cum fide divina removente formidinem deliberatam. Dixpat: actus qui non

firmat intum circa assensum obti facit sraliter intus firmidolosum in assensu; sed actus opinionis non firmat intum circa assensum obti: ergo. Distinguo ans: opinio affert secum formidinem inseparabilem radicalitur, Do: formidinem sraliter; nego ans, et cons. Liquent ex numero 487. Huc addo authoritatem D. Thome in 3m dist. 31. arto 2o

qua 1a ad 2m opinio et scia et si sint de eodem, non tamen sunt ex eodem medio, sed ex diversa, et ideo possunt esse simul; sed scia compossibilis non est cum formidine sraliter et actuali: quia hec formido non requirit ad opinionem compossibilem cum scia juxta sententiam Doctorem circa mentem D. Thome plura dabit P. Marin disp. 11. de fide, sect. 2a et 3a]

500. Ad confirmationem nego minorem, ut licet intus sraliter appellet supra formidolosum, quamvis intus per opinionem non sit sraliter firmus, non tamen est sraliter formidolosus per opinionem; quia stare potest formido radicalis sine sraliter, que expellitur per sciam simul habitam. Actus opinionis non dat intui esse firmiter adherentem obto; non tamen impedit quod firmiter adhereat per sciam. Inde intus habita simul opinione, et scia non poterit dubitare de obto, et si posset habere hoc judicium reflexum, ut tantum adesset hoc motibus opinionis possem dubitare. Hoc confirmatur exemplo aphsionis, que non reddit intum judicantem, nec non reddit injudicantem cum judicat per alium actum.

501. Argues

1o ex pluribus locis Sacre Scripture. 1o ex Apostolo: fides est argumentum non aparentium: ergo que

apparent per scientiam credidi non possunt. 2.º ex illis Verbis Domini ad Apostolum Thomam: quia vidisti me Thoma, credidisti, Beati qui non viderunt, et crediderunt. Ad quae S.S. Patres Augustinus et Gregorius dicunt, Thomam aliud vidisse, et aliud credidisse: ergo quod vidit incredidit ob incompossibilitatem fidei cum intuitione. 3.º ex illis S.ti Augustini, fides est credere, quod non vides, et alibi, fides, quod non videt credidit, nam si videt non est fides.

502 Respondeo fidem non esse apparentium ex motivo fidei, quamvis aliunde apparentium. Respondeo 2.º fidem esse non apparentium, id est, eorum, quae aliquando non apparent, quia multa, et quidem praecipua, quae crediderit, non apparent, quamvis credat alia, quae apparent, non quidem omnibus credentibus, sed aliquibus doctioribus. Ad 2.m probationis respondeo verba illa pro nobis stare quatenus dicunt Thomam vidisse, et credidisse. Ad 3.m respondeo ex P.e Osea ea juxta doctrinam S.ti Augustini intelligenda, aut de vidente per visionem beatificam, cum qua non stat fides, aut de vidente, qui credit ea, quae videt, quia videt, et non quia Deus ea obscure revelat. Alia argumenta soluta vide apud P.m Aunoldy de fide Dinouertia 2.ª cap.e 4.º et P.m Muniesa citatum.

Subsectio 8.a et ultima.

Idem actus potest esse scientia, fides, et opinio, respectu ejusdem formaliter objecti.

Prima Dico est Tertium

503. Cardinalis de Lugo dicta Eximius Doctor rem et alios pro utraque parte citat. Tertium Maxim disp. 11. de fide sect. 7.a Tertium Probatur potest idem actus circa idem formaliter objectum elici ab intellectu ex motivis scientiae, fidei, et opinionis, quorum quodlibet divisim posset sufficienter movere ad ascensum ejusdem veritatis obiectivae; sed ejusmodi actus esset scientia, fides, et opinio: ergo. Probatur maior motiva illa non pugnant inter se insuper possunt simul movere, quia tendunt ad suadendam eandem veritatem obiectivam: deinde quodlibet potest sufficienter movere ad ascensum; scilicet, motivum scientiae, ad actum scientiae, motivum fidei, ad actum fidei, et motivum opinionis, ad actum opinionis: ergo. Confirmatur: idem actus potest elici a voluntate ob omnia motiva, quorum quodlibet posset sufficienter movere divisim, v. g. actus imperans eleemosynam potest haberi ob motivum adimplendi praeceptum, ob motivum sublevandi miseriam inopis, et ob motivum placandi Deo: ergo similiter.

504. Respondebis: actum voluntatis posse elici ex triplici motivo, quia

quolibet deficiente, et uno dato, manente idq actus maneret, q.a quodlibet motibus eet suf ciens adequatus. n ita in actu elicito, ex mo tiuo scie, fidei, et opinionis, nq si unus ex his motibus deficeret, actus ille deficeret, q.a actus iste supponit ee scie, fidei, et opinionis, sed deficiente motibus opinionis v.g. n maneret actus, qui eet opinio: q. 3tia e, actus voluntatis elicitus ex motibo obedientie mise ricordie, et charitatis theologie eet simul obedientia, misericordia, et charitas theolo gia: q deficiente uno ex illis motibus v.g. obedientie deficeret actus, qui e obedientia atqe adeo nullus ex illis motibus eet sufficiens adequatus.

505. Dices: actus ille voluntatis n ee intrince obedientie, misericordie, et charitas theo loge, sed solu extrince, q.a habet ex 3plici mo tiuo, tamquq ex caa frali extrinca, que actus atingat intrince, obtus 3plicis motiui. Dico ulterius, actus elicitus ex motibo, scie, fidei, et opinionis ee extrince scie, sicet, metatq, fide et opinione. Explicat: 3tio supranaa principia n debet fraliter atingere obtus adequa tus premissarus, unde ut actus sit scia sub fici, q.d eliciat ex motiuo actuali judicato p.r premissas; ut sit fides sufficit, q.d habeat ex motiuo autoritatis judicato p.r premi ssas; ut sit opinio, q.d habeat, ex graui fun

damento cui per premissas consentit intellectus fundamento, ad subsistendum. Denique non requirit, quod idem actus attingat intrinsece motiva scientiae, fidei, et opinionis. De hoc actu dico, quod licet ex illis motivis foret adequatus sufficiens, et licet aliquod deficeret, maneret idem intrinsece actus, quamquam non manieret denominatio scientiae inadequatae, si deficeret motivis scientiae, nec fidei, aut opinionis, si motivis fidei, aut opinionis deficeret, quia tales denominationes tunc esent extrinsece actui, sicut actus ille voluntatis, juxta Adversarios extrinseca est denominatio obedientiae, misericordiae, et charitatis theologicae.

506. Rogabis tamen, an sit possibilis actus, qui sit intrinsece scientia, fides, et opinio? Respondeo affirmative, quia non ostenditur implicatio in tali actu, qui attingat intrinsece objecta in motibus scientiae, fidei et opinionis; sicut non ostenditur implicatio in actu, qui sit intrinsece obedientia, misericordia, et charitas theologica eo, quod attingat intrinsece objecta ejusmodi motiborum. Dicta; respectu hujus actus realis sumpti quodlibet ex illis motivis foret inadequatum, et adequatum respectu formalitatis motivo correspondentis. Ratio est, quia actus ille esset realis indivisibilis, et intrinsece scientia, fides, et opinio: ergo quodlibet motivo deficiente, deficeret realis actus, quia deficeret tendentia intrinseca actui, in motibus opinionis v.g. quod deficit, sed quando ita occurrunt motiva, ut quo

libet desiciente, desiciat realis actus, qui sunt adequata; sed in adequata respectu actus realis sumpti: ergo.

507. Rao 2.i quia ille actus respectu indivisibilis est equivalens, aut virtualis complexus, et quolibet motivis est adequatus respectu formalis sibi correspondentis: sicut actus ille voluntatis est equivalens, aut virtualis complexus, et quolibet motivis est adequatus non respectu actus realis sumpti, sed respectu formalitatis sibi correspondentis. Objicies 5.º scientia, fides, et opinio, constituunt per differentias primariò oppositas: ergo. Probatur antecedens: differentia opinionis est incertitudo, differentia fidei est obscuritas, et differentia scientiae certitudo, et claritas; sed hic deceptus sunt primariò oppositi: ergo.

508. Nego antecedens, et etiam antecedens probationis quoad duas primas partes: differentia essentialis opinionis consistit precisè in ratione actus nitentis gravi fundamento, sed non certi, ex illo, qui deceptus non excludit absolutè certitudinem, sed solum excludit illam habere ex illo motivo; differentia fidei stat precisè in ratione actus habiti propter auctoritatem alicujus qui deceptus non excludit absolutè claritatem, sed solum excludit illam habere ex tali motivo; sed actus, qui solum excludit habere certitudinem, et claritatem ex suo motivo non excludit illas habere ex alio motivo: ergo, differentia opinionis, aut fidei non excludet absolutè

ab actu certitudinis, et claritatis, atque adeo diff.a opi
nionis non est incertitudo, et diff.a fidei non est obscuritas.

508. Nota

diff.m inter actum solius opinionis, et actum opinio
nis simul et scientiae. Licet enim est opinio; quia est haui
tur ex motiuo probali, et non certus ex illo; diffe
runt tamen; quia actus solius opinionis esset
possibile incertus, et obscurus; (quia talis non esset cer
tus) cum enim solum hauieret ex motiuo probali,
non hauieret, unde certitudinem hauriret et clari
tatem, actus uero opinionis simul, et scientiae non
esset possibile incertus, et obscurus; quia licet non
esset certus et clarus ex motiuo opinionis,
esset clarus, et certus ex motiuo scientiae. 13

510. Prete

rea: actus, qui sit opinio tantum esset radicaliter
formidolosus; quia cum non haueat, unde hauriat
firmitudinem, preberet fundamentum, ut intus du
bitaret de ueritate; actus uero opinionis simul
et scientiae non esset radicaliter formidolosus, quia licet ex
motiuo opinionis praecise loquendo, non hauriret
firmitudinem, illam tamen absolute hauriret a motiuo
scientiae, et ideo absolute non fundaret formidinem praecise.
Infertur hinc de conceptu opinionis precindentis
ab actu opinionis solius, et ab actu opinio
nis simul, et scientiae non esse radicalem formidinem.

511. 14

alia argumenta soluas, nota 1.o simul posse
existere acensum, et dicensum eiusdem obiecti rubeatum

expositione sintur, (simul posse existere) non advertat principii illud, quodlibet est vel non est, aut vi judicet erronee esse falsum. Nota 2º i: al non posse esse hinnibile, et rugibile, ratio est; quia hinnibilitas, et rugibilitas sunt differentiae repugnantes, ut ex omnium apprehensione constat, sicut ex simili apprehensione constat rationale, et irrationale. Possumus tali dicere ex suo conceptu repugnantiae; non enim constat ex apprehensione omnium scientiae, et opinionis 2m illarum essentialis conceptus dicere repugnantiae. Comparantur ergo opinio, et scientia cum conceptu vegetativi, sensitivi, et rationalis, qui conceptus essentialiter considerati non se excludunt cum in hoc identificentur, solum se excludunt ratione taleitatis, sive ut ait P. Aguilar ratione tanteitatis, id est, ratio vegetativi tantum, excludit rationem sensitivi, ratio vegetativi, ita similiter se excludunt conceptus scientiae, fidei, et opinionis.

512\. Objicies 2: implicat actus liber, sul, et naturis; sed actus scientiae simul et fidei esset liber, sul, et naturis: ergo. Probatur 1a maior pars: quia idem actus ut pote fidei dependeret ab imperio, et pia affectione voluntatis. Probatur 2a: quia motivum scientiae rapit intellectum ad assensum et non relinquit libertatem. Respondeo, negando minorem, probationem 2m. distinguo: motivum scientiae, vi solum concurrat rapit intellectum ad assensum; omitto: si concurrat sul cum motivo fidei; nego: ergo vi motivi scientiae solum

occurrens necessitet ad actum, qui sit pure scientiae, hoc tamen
modo movens ad praesentiam motivi fidei non necitat ad actum
qui sit simul scientiae, et fidei. Ratio est: quia occurrente motivo
fidei possit voluntas imperare intellectui, ne assentiatur
objecto propter talem motivum, et tunc intellectus non eliceret actum
fidei simul et scientiae, sed solum scientiae: Unde licet vol
tamen in illis circumstantiis non posit impedire elicientiam
actus scientiae posset impedire elicientiam actus scientiae
simul, et fidei; atque adeo, quod intellectus in illis circumstantiis
eliciat actum fidei simul et scientiae, pendet ab imperio
voluntatis, et ejusmodi actus liber esset.

Hucusque perversum est, auditores mei, di
cam cum Rutilo, jure suo poterat longior esse li
ber. Logicam accepistis, ne dicam caliginem?
inversa enim sine ordine Logam minusum,
et notum reddit anagramma illud; caligo. Sursum
sum, deorsum inversa sine ordine hic appa
ret logica; imo non apparet; caligine, fateor, non te
nui circumcluditur. Sed ea est vestra auditoris
ingeniorum lux, studiumque sciendi, ut sperare
re valeam, a vobis luminosam reddi, vel naturas
tenebras. Mirabilis, vexisset nescio quis, lucis
et umbrae magnam artem, Magnam quidem solius
umbrae. Mirabilem quis dicat? Lucem addite
vos, et artem, mihi credite, fecistis mirabilem.
Hoc si accidat, cum vos pudet, ante Di
vinorum aras, quibus devotam jam dudum est
vestra appendi logam, non admodum ingratum

opus? Ego etiam meum qualem qualem
laborem in tradenda hac pte philosophie,
quam semel dicavi, itery Sacro Infan
tulo Jesu, Mariæ Virgini, Virgineoque
Sponso Josepho. Neque sum immemor,
clavim scientiarx omnium logicam te
tro summo Clavigero, devinctam esse
jure n unico. Summus ê claviger: deae
istix ipsi clavis Scientiarx. Ejus festa
dies, amica multum, nimium ex
petita, finem imponit labori nos
tro logali. Ipsi devet logica
nostra. Solbat devitum
et demy vivite, quies
cite, valete.

FINIS.

Constat hic liber ex 705 paragrafis.

Index tractatuum, distintionum, Sectionum, et Subcectionum, quæ in hoc libro continentur.

Subcectio 6.ª

Subcectio 7.ª

Subcectio 8.ª

Subcectio 9.ª

Sectio 2.ª

De objecto logicæ.

Subcectio 1.ª

Subcectio 2.ª

Subcectio 3.ª

Sectio 1.ª
De distinctionibus.

Subsectio 1.ª

Subsectio 2.ª

Subsectio 3.ª

Subsectio 4.ª

Subsectio 5.ª

Subsectio 6.ª

Subsectio 7.ª

Subsectio 8.ª

Subsectio 9.ª

Sectio 2.ª
De universalibus.

Subsectio 1.ª

Subsectio 2.ª

Subsectio 3.ª

Subsectio 4.ª

Subsectio 5.ª

Subsectio 6.ª

Sectio 3.ª

De universalibus in particulari.

Subcectio 1.ª

Subcectio 2.ª

Subcectio 3.ª

Subcectio 4.ª

Subcectio 5.ª

Subcectio 6.ª

Subcectio 7.ª

Sectio 4.ª

De inclutione unius praedi

cati in aliud.

Subsectio 1.ª

Subsectio 2.ª

Subsectio 3.ª

Subsectio 4.ª

Arbor predicamen tale.

Subsectio 5.ª

Subsectio 6.ª

Subsectio 7.ª

Subsectio 8.ª

Subsectio 9.ª et ultima.

Appendix

Liber 2.us

De juditio 2.ª mentis operatione.

Sectio 1.ª

Non nulla ad juditium spectantia.

Subsectio 1.ª

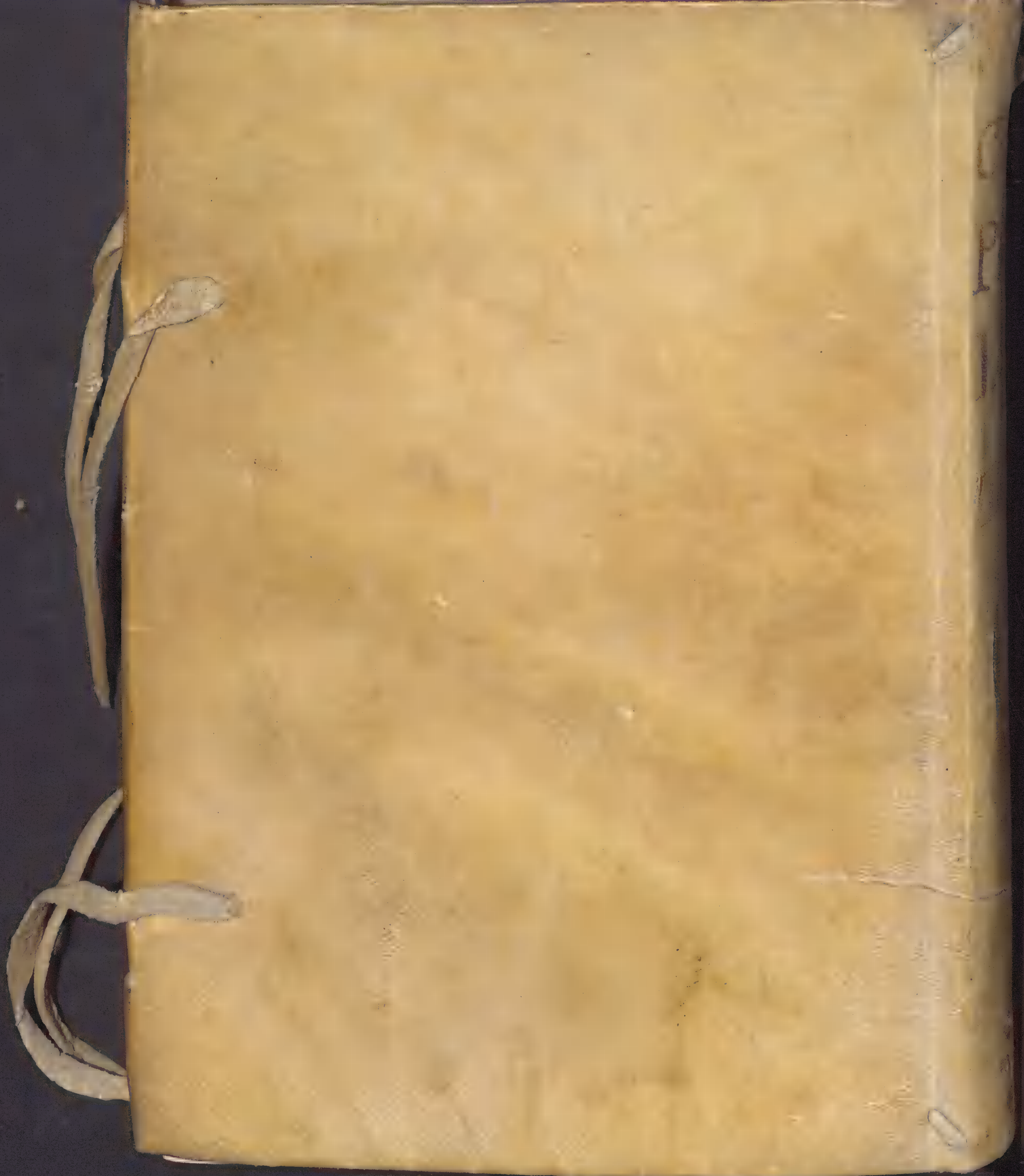
Subsectio 2.ª

Sectio 2.ª

De veritate et falcitate juditij.

Subsectio 1.ª

Finis.

CVRSVS
Philosop.s
Logica
Tom. 1

perceitas dist.ª subst.ae
totius
alietas dist.ª entis creati
inalietas dist.ª accidentis
aseitas dist.ª entis infiniti.

Substantive significat rationem entis proprie talem, cui immediate formaliter correspondet existentia, eamque actus posset ad existendum.

Adjective vero significat rationem propriam sed aliquid cum ente realiter identificatum, formaliterque ab ente distinctum.

Mariis

g. U. Dios m[illegible]
Carmta. ; D[illegible]
Convto. =

Substantive significat rationem entis proprie
talis, cui immediate formaliter correspondet existen-
tia, eamque actu, vel potentia ad existendum.
Adjective vero significat rationem proprietatis, sed aliquid
quod cum ente realiter identificatum, formaliter ei est
ab ente distinctum +